HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

GEREDIGEERD DOOR DE DIOCESANE MISSIECOMITÉ'S IN SAMENWERKING MET LEDEN VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

DERDE JAARGANG

C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN — DEN BOSCH

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Julii 1921.

HOOGEERW. PATER LIBERATUS CLUTS, O.M.C. †

IN LEVEN APOST. PREFECT VAN SUMATRA

MGR. LIBERATUS J. CLUTS, O.M.CAP.

APOSTOLISCH PREFECT VAN SUMATRA.

Ver van zijn dierbaar missieland stierf in het vaderland de Apostolische Prefect der Kleine Soenda-eilanden Mgr. Petrus Noyen S.V.D. (*Het Missiewerk* II 193—8) — nog geen twee maanden later (23 April j. l.) stierf op 65-jarigen leeftijd een echten missionarisdood, op dienstreis, op zee, verstoken van alle geestelijke en menschelijke hulp de Apostolische Prefect van Sumatra, Mgr. p. Liberatus Cluts, O.M.Cap.

Hij werd te Exel geboren 17 Sept. 1855; trad in de Orde der Capucijnen 29 Sept. 1876; werd Priester gewijd 19 Mei 1883; doceerde philosophie, theologie en H. Schrift gedurende bijna 20 jaren; werd gardiaan te Handel en Helmond; ontving met groote zieleblijdschap in 1906 het bericht van zijn uitverkiezing tot missionaris in Borneo.

Eenige jaren werkte hij in de statie Laham in de Oosterafdeeling, vanwaar hij eens in echten nuchterheidszin schreef: „als mensch hebben we hier niets, totaal niets". Daarna werd hij geroepen naar de Westkust, waar hij slechts korten tijd verbleef.

14 Mei 1912 werd hij benoemd tot Apostolisch Prefect van Sumatra. Nog in hetzelfde jaar begaf hij zich naar zijne residentieplaats Padang en kon met de vier andere Paters, welke hem van Borneo meegegeven waren, de bestaande Missieposten in zijn uitgestrekte Prefectuur bezetten. Onder zijne jurisdictie stond: *Padang* met de Padangsche Bovenlanden en Padangsche Benedenlanden, Tapanoeli, de Lampongsche districten en de eilanden langs de Westkust van Sumatra; *Koeta Radjah* met Groot Atjeh en omliggende eilanden; *Medan* met de Oostkust van Sumatra; *Tandjong-Sakti* met

het district Benkoelen ; en *Soengei Selan* met de eilanden Banka, Billiton en Riouw en de districten Palembang en Djambi.

Pater Liberatus heeft hard gewerkt. We noemen slechts het steeds toenemend aantal missionarissen, door hem in de missie geroepen ; het opgerichte weeshuis te Padang ; de kerk onder de Tamouls te Medan ; de oprichting van een zusterhuis in Tandjong-Sakti ; het zich verzekeren van de onmisbare hulp van onderwijs-congregaties (de Fraters van Tilburg komen in Padang, de Zusters van Dongen in Medan) ; het oprichten van een statie te Sambong op Banka, enz. enz. En de ingewijden zullen weten, wat een zorgen en arbeid dit vereischt.

Midden in zijn werk riep God hem onverwachts op tot de eeuwige vergelding.

OMNIS TERRA ADORET TE

P. BERTHOLD. CARM. 1918

HIJ MOET GROEIEN.

EEN HECHTE GRONDSLAG VOOR MISSIEIJVER EN MISSIEARBEID.

Toen voor eenige jaren terug de Missiegedachte zich in ons land meer algemeen begon baan te breken, lag het voor de hand, dat zij, die zich vooraan geplaatst zagen in deze beweging, argumenten naar voren brachten om de nog niet-gewonnenen en de weifelaars te overtuigen en te overreden, niet afzijdig te blijven tegenover een zoo heilig belang.

De eerste stoot tot opleving werd gegeven, zooals ieder zich nog herinnert, door het heldere licht te doen vallen op den arbeid *der Protestanten.* Dit werkte bij ons als een opschrikking uit de jaren-lang rustig-gevoede overtuiging, dat wij, Nederlandsche Katholieken, ons op 't stuk van missioneering niets te verwijten hadden. Wij hadden immers zooveel missiehuizen en missionarissen, en menigeen herinnerde zich zoo sterk de gemeenschap der heiligen, dat hij oordeelde vrij uit te gaan, wijl anderen toch het werk deden. Men achtte zich gelukkig tot een godsdienst te behooren, die zooveel helden en heldinnen kweekte, zonder de vraag in zich te voelen oprijzen, of men zelf ook niet een weinig in die heldhaftigheid zou deelen, zonder zich geprikkeld te voelen tot heiligen naijver.

Toen kwam de opleving en daarmede werd tevens *de aandacht getrokken op de theoretische grondslagen* van het allemaal-missionaris. Immers, dat anderen veel deden aan zendingswerk kon voor ons een beschaming zijn en een spoorslag; — een theoretischen grondslag voor algemeene missiezorg bood het rechtstreeks niet. Missiewerk kan men niet beschouwen louter als het afweren of voorkomen van dwaling die om zich heen grijpt. Niemand heeft ooit kunnen beweren dat daarin het wezen onzer Katholieke Missietaak zou gelegen zijn : de bekeeringsgeschiedenis der wereld van af de eerste eeuwen staat daar trouwens als bewijs te over tegen in.

Onze Missiezorg kan niet hierin haar oorsprong vinden, dat anderen zich zoeken uit te breiden, maar moet inwendig zijn, moet liggen in wezen en aard der Kerk zelve. De Apostelen begrepen dit van den eersten Pinksterdag af. Zij togen uit ter verovering ; hun zorg beperkte zich niet tot het verdedigen van hetgeen bestond, noch tot het op zij streven van andersdenkend proselytisme, dat hun een verwijt was van laksheid. ,,Wee mij, als ik het

Evangelie niet predik" (1 Cor. 9—15) schreef S. Paulus, en de anderen onderstreepten deze woorden met hun daad en hun bloed. Die geest is de Kerk bijgebleven, — de Kerk, wat niet wil zeggen dat wij allen altijd dien drang naar geloofsuitbreiding hebben ondervonden en gevoeld. En de opleving der missie-actie allerwege is slechts een weerklank der woorden van den Apostel.

Men heeft gewezen, — en terecht,— op Christus' woorden :,,*Gaat en onderwijst alle volkeren*" (Art. 28—19) als op Zijn testament, waarin vervat ligt de taak der Kerk tot missioneering, dus ook Christus' verlangen, dat de Kerk in staat zij, deze uitbreiding ter hand te nemen en door te voeren. Vanzelf kan daaruit dan afgeleid worden de positie, welke de geloovigen tegenover den missieplicht der Kerk behooren in te nemen.

Men heeft daarop *terecht* gewezen, en de volgende regelen bedoelen niet in 't minst daaraan afbreuk te doen. Echter zoude ik in 't kort willen wijzen op *een tweeden grondslag*, die nog weinig of niet naar voren is gebracht, en die toch, zoo ik mij niet vergis, gemakkelijk een beweeggrond zal worden voor een christelijk-voelend hart, tot vurigen missieijver en daadwerkelijk meedoen. Een grondslag, dien men vooral herhaaldelijk, — hoewel niet altijd met dit bijzonder doel — zal aangegeven vinden bij S. Paulus zelf.

Van Christus sprekend, zegt de Apostel Paulus : ,,God heeft alles onderworpen onder Zijne voeten, en Hem gesteld tot hoofd over geheel de Kerk, die Zijn lichaam en Zijne volheid is." (Eph. 1, 22. 23). Duidelijk wordt in deze woorden aangegeven, dat de Kerk is : het mystieke lichaam van Christus, de voortlevende Christus op aarde [1]. Het Goddelijke heilsplan omsluit onze vereeniging met Christus, die als de schakel is voor onze vereeniging met God.

Om het menschdom tot Zich terug te voeren, heeft God Zichzelf medegedeeld ten volle aan de menschheid, door de aanneming der menschelijke natuur in de eenheid van Persoon, door de menschwording des Woords. Daarbij echter zou de mededeeling Gods niet beperkt blijven. Het Goddelijk plan behelsde tevens, dat Christus, de natuurlijke Zoon Gods, niet alléén zou blijven, maar God heeft Hem gesteld om te zijn ,,de eerstgeborene onder vele broeders" (Rom. 8—29). Met de zending van Christus, den eeniggeboren natuurlijken Zoon Gods, waren de menschen verbonden, aan wie Hij brengen zou het aangenomen zoonschap.

Zóó was het plan van God ,,die ons uitverkoren heeft in Hem

---

[1]) Wie het leven van Christus parallel met het leven der Kerk op suggestieve wijze behandeld wil zien, leze Mgr. Hugh Benson : ,,*Christus in de Kerk*." vert. van Ch. Hanckx S. J. — Teulings, Den Bosch.

(Christus) vóór de schepping der wereld, opdat zij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem (God), die ons in liefde heeft voorbestemd om Zijn aangenomen kinderen te zijn door Jezus Christus, overeenkomstig het welbehagen van Zijn wil, tot lof der heerlijkheid van Zijne genade, waarmede Hij ons begenadigd heeft in den Welbeminde" (Eph. 1, 4—6). De zending van Christus sluit dus noodzakelijkerwijze in, naar Gods bedoeling, de roeping der menschen tot het adoptief-kindschap.

Christus was Zoon Gods in het volle bezit der Goddelijke natuur; door Hem worden wij kinderen Gods door het genadeleven, waardoor wij zijn geworden „deelachtig aan de Goddelijke natuur" (2 Petr: 1—4). Het Goddelijk leven deelt zich in zijn volheid mede aan Christus' menschelijke natuur, door de hypostatische vereeniging van den tweeden Persoon met die natuur. De tweede Persoon der H. Drieëénheid bezit dat leven door generatio, dus *als Zoon*. Uit Zijne volheid ontvangen wij allen (Jo 1—16), niet het natuurlijk kindschap door hypostatische vereeniging, doch het adoptief-zoonschap door de genade, opdat Gods plan verwerkelijkt worde en Christus vele broeders hebbe. En zooals in de H. Drieeënheid de voltooiing van het innerlijk Goddelijk leven de voortkoming is des H. Geestes van den Vader en den Zoon, de voortkoming van de Liefde, die Persoon is, en die als 't ware geheel den rijkdom van het leven Gods op zichzelf terugbuigt en houdt in de eenheid der Goddelijke natuur, — zoo brengt ons adoptief-zoonschap met zich mede de uitstorting in ons hart der liefde van den H. Geest, waarin wij tot God terugstreven, die in ons hart tot God terug-roept in kinderliefde: Abba, Vader! (Gal. 4—6 Rom. 8—15).

Komende van God door de schepping, nog meer wonderbaar [1]) van God komend door de herschepping in de bovennatuur, gaan wij in en door Christus tot God terug. Dit is, in het Goddelijk plan, de bestemming van het menschdom, het plan, dat S. Paulus van zichzelf getuigt geroepen te zijn aan allen bekend te maken. „Mij is deze genade geschonken, onder de heidenen te verkondigen de ondoorgrondelijke rijkdommen van Christus, en voor allen in het licht te stellen de uitdeelingsorde van het mysterie dat in God verborgen is van eeuwen her" (Eph. 1, 8—9). En het middel tot die verkondiging is de Kerk. (ib. v. 10.)

De mensch is dus, elke mensch is bestemd om een allernauwst

---

[1]) God, die de waardigheid der menschelijke natuur op eene wonderbare wijze geschapen en op eene nog meer wonderbare wijze gevormd hebt. — Deus qui humanae substantiae dignitatem mirabiliter condidisti et mirabilius reformasti" (Ordo Missae).

levensverband met Christus aan te gaan. „Volop leven mee te deelen,” aldus kenschetste Jezus zelf Zijne zending (Jo. 10—16); leven, doordat wij in Christus blijven en Hij in ons (Jo. 15—4).

S. Paulus is haast onuitputtelijk in het aangeven van deze vereeniging met Christus en daardoor tevens van dit karakter der zending van den Godmensch. Zou het soms wezen, omdat zijn apostolisch hart daarin voortdurend nieuw voedsel vond tot algeheele toewijding? Men zou het kunnen vermoeden, als men hem hoort spreken over de benauwing die hij kent, totdat Christus gevormd worde in zijne leerlingen (Gal. 4—19).

Nu eens bezigt hij, om die vereeniging aan te geven, een beeld dat analoog is met hetgeen Christus zelf reeds verklaard had in de gelijkenis van den wijnstok en zijn ranken. (Jo. 15, 1. v. v.). Als hij bijv. de figuur gebruikt van een wilden olijfscheut, die op een goeden olijf geënt wordt (Rom. 11—24). Meestal is het 't beeld van het menschelijk lichaam, dat dient om de gedachte weer te geven: Christus is het hoofd, wij de ledematen, die staan onder Zijn invloed. En dit idee is zoo fundamenteel, dat S. Paulus de christenen noemt: de volheid, de vervollediging van Christus. (Eph. 1—23). Christus kan dus niet volledig gedacht worden zonder de kerk; — wel als physieke Persoon, maar met de Kerk vormt Hij één moreel geheel, welks onderling verband even hecht is als dat van het hoofd met de ledematen in het physieke lichaam. Alles gaat van Christus uit: leven, licht, kracht, werkdadigheid.

Het is derhalve niet een fictie, als wij spreken van het mystieke lichaam van Christus, doch een strikte werkelijkheid; en mystiek noemen wij dat lichaam, niet in tegenstelling met werkelijk, maar om het onderscheid aan te geven met Christus' physiek lichaam, alsook het bovennatuurlijk karakter der vereeniging van Christus met Zijne Kerk.

Wij zijn de ledematen van dat lichaam. Evenals in het physieke lichaam vervult elk lidmaat zijn bijzondere functie; doch de samenhoorigheid van alle tot één lichaam brengt noodzakelijkerwijze mede de onderlinge hulp en steun: elk draagt bij tot het welzijn van 't geheele lichaam. Voor elk afzonderlijk zijn: het begin, de ontwikkeling en de voltooiing van het bovennatuurlijk leven, het geboren-worden, de wasdom en de rijpheid van den leeftijd van Christus in ons (Gal. 4—19 Eph. 4, 13—15.) Christus is ons leven immers (Gal. 2—20 Phil. 1—21). En terwijl zoo in elk der ledematen Christus groeit, wordt bereikt, dat het lichaam van Christus wordt opgebouwd. (Eph. 4, 11—17).

Dit lichaam van Christus ontwikkelt zich dus nog, groeit uit naar vol-

ledige volmaaktheid ; — dit lichaam, dat de Kerk is, waarin door de genade als levenselement de zielen leven van het leven van Christus. Dit Zijn mystiek lichaam heeft Christus lief, en Hij heeft zichzelf overgeleverd voor de Kerk. (Eph. 5—25). Dit lichaam van Christus moet nog voortdurend groeien, want het heilsplan van God is : alles onder Christus terug te brengen als onder één hoofd (Eph. 1—10 volgens den Griekschen tekst).

Het zijn voorzeker hooge en verheven gedachten, welke de Apostel ons hier voorhoudt, die voor het christelijk leven, voor de ascese en de homelitiek van overrijke waarde zijn. Gedachten tevens, die, zoo wij ons niet vergissen, een bijzonder treffenden grondslag bieden voor apostolischen geest en liefde.

Immers, als het apostolaat moet opbloeien uit liefde voor Christus, voor de Kerk en voor de zielen, dan zal die bloei des te krachtiger wezen, NAARMATE wij Christus en Zijn zending inniger leeren waardeeren, ons nauwer met Hem vereenigd weten, NAARMATE wij de Kerk meer in haar bovennatuurlijk karakter zien, en niet enkel als een prachtig organisme door Christus gesticht, — NAARMATE wij dieper beseffen de bestemming der zielen volgens Gods plan, in verband met Christus, die begin en einde van alles is, en niet blijven staan bij het particulier belang van elke ziel op zich, hoe gewichtig dit ook reeds zij. Deze drie opzichten nu komen op bijzondere wijze tot hun recht in de leer van den Apostel.

1. Als de Kerk met Christus één moreel geheel vormt, dan mogen wij zeggen, dat *wie arbeidt aan de uitbreiding der Kerk, arbeidt aan den groei van Christus*. De geloovigen met Hem vereenigd, zijn Zijne vervollediging. En zooals Paulus zeide, dat hij aanvulde wat ontbrak aan 't lijden van Christus. (Col. 1—24), zoo mag ieder die op welke wijze ook apostolisch leeft, verklaren, dat hij bijdraagt tot den groei van Christus.

Mogen wij hierbij ook niet in herinnering brengen de plaats waar de Zaligmaker zijn leerlingen noemt : Zijne Moeder (Mt. 12—49)? Zegt niet de H. Augustinus. (De S. Virginis C. S., PL. 40 C. 399) : ,,Zijne moeder is elke godvruchtige ziel, die den wil Zijns Vaders volbrengt met eene liefde, die rijke vrucht draagt in hen, welke zij ten leven kweekt, totdat Hij (Christus) in hen worde gevormd''? [1])

En als wij dan bedenken, dat wijzelf geheel onzen geestelijken wasdom aan Christus danken, dat Hij alles voor ons is, dan vraagt de dankbare

[1]) Mater eius est omnis anima pia, faciens voluntatem Patris eius foecundissima charitate in iis, quos parturit, donec in eis ipse formetur.

ziel niet meer naar plicht of geen plicht, maar dringt zich aan haar op het woord van den Voorlooper : ,,Hij moet groeien" (Jo. 3—30).

Is groei en ontwikkeling trouwens niet een kenmerk van het leven ? Als wij dan met Christus een moreele levenseenheid vormen, naar Paulus' woorden : ,,niet ik leef meer, doch Christus leeft in mij" (Gal. 2—20), zullen wij dan ook niet deelen in Zijn levenswerk : ,,Ik ben gekomen, opdat zij overvloedig leven hebben" (Jo. 10—16) ? Hoe hooger wij eigen bovennatuurlijk leven waardeeren in erkentelijkheid, en hoe beter wij beseffen dat het Christus' leven is in ons, het Levenslicht gekomen is om elken mensch te verlichten, (Jo. 1—9), des te nadrukkelijker dringt zich het apostolaat aan ons op. De levensvolheid van Christus is te midden van 't menschdom verschenen, juist met dit karakter ; om zich mede te deelen en niet in zichzelf besloten te blijven ; ,,uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen" (Jo. 1—16). Kan dit medegedeelde leven in ons wel zijn kenmerk van expansiviteit verliezen ? Zou het dan tevens niet schade lijden in zijn karakter van christelijkheid ?

2. Als de Kerk het mystieke lichaam van Christus is, en wij de ledematen, dan wordt *het belang der Kerk, dat het belang is van Christus, ook òns belang.* Dan is het apostolaat iets veel hoogers dan een soort wedloop met andere godsdiensten.

Dat de Kerk, als de tusschen het menschdom moreel-voortlevende Christus, Zijn werk moet doorzetten, kan aan geen twijfel onderhevig zijn. Doch als dit de taak is van het geheel, staan de ledematen daar niet onverschillig tegenover. Weliswaar heeft ieder lidmaat zijn aparte functie, doch het geheel wordt bezield door denzelfden geest, den geest van Christus, die bij uitstek een apostolische geest is. Al grijpt dus niet elk lidmaat rechtstreeks op den uiterlijken apostolischen arbeid aan, — het geestelijk apostolaat vloeit voor elk voort uit den christelijken geest, uit het lidmaatzijn van Christus.

Daarbij komt verder nog, dat de aangepaste werkzaamheid van het eene lidmaat die van het andere mogelijk maakt of vergemakkelijkt, zoodat ieder lidmaat belang heeft bij den werkkring van het andere. Men zie slechts, hoe S. Paulus dit onderling verband aangeeft, (1 Cor. 12, 12—22). ,,Het oog kan niet tot de hand zeggen : ,,Ik behoef uwe hulp niet, — noch het hoofd tot de voeten : Ik heb u niet noodig". (v. 21). In dezen gedachtengang is dus het apostolaat des werks een behoefte niet alleen voor die lidmaten van Christus' mystiek lichaam, die er zich rechtstreeks op toeleggen, doch ook — onrechtstreeks — voor alle andere.

3. De Goddelijke heilsorde behelst, zooals in 't voorgaande menigmaal werd aangeduid, dat de Zoon in de menschelijke natuur

zou verschijnen, om ons aan de Goddelijke natuur deelachtig te maken door de genade, en zoo *het menschdom in Christus vereenigd, terug te voeren tot God* en te vereenigen met Hem. ,,Dat allen één zijn, gelijk Gij, Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn." (Jo. 17, 21). Niemand komt tot den Vader, tenzij door Christus. (Jo. 14, 6).

Heerlijk teekent ons S. Paulus deze heerschappij van Christus volgens Gods ordening. (1 Cor. 15, 21—29). Hij moet heerschen, want alles heeft God onder Zijn voeten onderworpen. En dit is de prachtige voltooiing dier heerschappij: ,,Als dan alles onderworpen zal zijn aan Hem, dan zal de Zoon zelf onderworpen zijn aan Hem, die Hem alles onderworpen heeft, opdat God alles in allen zij" (v. 28). Triomfantelijk zal de Zoon het verloste en verworven menschdom als hulde aanbieden voor de voeten van Gods troon. Op dit majestueus perspectief loopt de door God gestelde heilsorde uit. ,,Dan zal het einde zijn, als Hij het rijk zal overgegeven hebben aan God, den Vader" (v. 24).

Is dit machtig mooie liefdeplan van God ten opzichte van het menschdom, deze voorafgeschreven bovennatuurlijke geschiedenis der menschheid, voor ons niet een allerkrachtigste aansporing om, — daar wij toch door Zijne genade invloed kunnen uitoefenen in de bovennatuurlijke orde — mede te werken tot de meest volkomen verwezenlijking ervan ? Want Gods plan is niet absoluut, doch in hoeverre het werkelijkheid zal worden, zal ook van de medewerking der menschen afhangen. En is 't geen eer met een zoo verheven plan te mogen medewerken ?

Zeker, alles is noodzakelijk aan God onderworpen, doch Zijn bedoeling is: een onderwerping in liefde en kindschap, een vaderlijke heerschappij. Zijn bedoeling is, ,,te toonen de overvloedige rijkdommen Zijner genade in goedheid over ons in Christus Jezus" (Eph. 2—7). Zijn Zoon heeft Hij gezonden, opdat wij de aanneming tot kinderen zouden verwerven (Gal. 4—5.) Gods plan is dus het christendom der menschen.

Hoe zouden wij, reeds in het huisgezin opgenomen, niet meevoelen en meeleven met den Vader? hoe zouden wij, reeds ingelijfd in Christus, niet ijveren om Zijn levenbrengende heerschappij te vergrooten? hoe zou de heerlijke schoonheid der heilsorde, waarin Gods barmhartigheid zoo sterk aan den dag treedt, ons niet begeesteren voor dit edel werk? En als er liefde voor is, dan zijn er ook de werken dier liefde, verschillend naar de mate van ieders krachten weliswaar, doch ontbreken kunnen zij niet. *Het aposto-*

laat ligt besloten in Gods plan: hoe zou het kunnen vallen buiten het plan Zijner kinderen?

Zoo vinden wij, naar onze meening in de aangevoerde beschouwingen, voornamelijk ontleend aan den grooten apostel Paulus, *een hechten grondslag voor apostolischen ijver en werkzaamheid*, een door en door bovennatuurlijke opvatting van het missiewerk, een krachtige overreding tevens om, wat de overtuiging ons voorhoudt, ook in de praktijk om te zetten. [1])

A. FEIJEN M. S. C.

HOOP EN VREEZE.

Het hart van den Missionaris wordt voortdurend geslingerd tusschen hoop en vrees; niet, als zou het ooit versagen, daar onwrikbaar Gods vertrouwen zijne hoofddeugd moet zijn. Maar het is niet ongelijk aan een ijzeren schip dat, hoe hecht ook en onzinkbaar, toch alle bewegingen der golven medemaakt.

En zoo kent ook het missionarishart alle verheffingen en inzinkingen der velerlei blijde en droevige omstandigheden, die zijne dagen en jaren samenweven tot een bestaan van strijd en lijden. Een eenvoudige gebeurtenis ter illustratie.

Den 18en Januari kwam ik uit Woloan terug, waar ik met den hoogeerw. Pro-prefect verschillende belangrijke zaken besproken had. Bij mijne thuiskomst vind ik een briefje van den goeroe (inlandsch leeraar) van een naburig dorp, mij meldende dat aldaar een zekere Wilhelmina, een meisje van 18 jaar, gaat trouwen met een slam (mahomedaan), en dat het „hantar pakayan" reeds had plaats gehad.

Slechte tijding, dacht ik bij mezelf, en zoo goed als onherstelbaar. Men moet n.l. weten dat de plechtigheid van het „hantar pakayan", zoo veel als eene trouwbelofte in zich sluit. Ze bestaat hierin dat de toekomstige bruidegom, feestelijk uitgedoscht, onder begeleiding van eenige muzikanten en vrienden aan zijne aanstaande den bruidschat, fijn geweven sarongs en

[1]) Wij hebben er ons van onthouden den maatstaf der verplichting aan 't voorenstaande aan te leggen: doel was alleen een leerstellige gedachte over 't apostolaat wat nader te belichten. Wie overigens in deze gedachtensfeer ingeleefd is, d.w.z. wie verstand en hart gevoed heeft aan de bronnen der Openbaring, zal, ook zonder moreelen toets, gaarne S. Paulus' woorden tot de zijne maken: „De schuldenaar ben ik van Grieken en Barbaren, van wijzen en dwazen" (Rom.1—14).

A. FEIJEN, M. S. C.

badjoe's brengt en daarenboven de bedongen geldsom, volgens de heerschende adat. Zijn deze geschenken eenmaal aanvaard, dan beschouwt men zich als verloofd en is van terugtrekken zelden meer sprake.

De goeroe nu meldde mij kort en bondig dat die plechtigheid in het bewuste geval reeds had plaats gehad en dat hij er zelf ook niet eerder kennis van had gekregen.

Goede raad was duur. Mijne eerste zorg was de geheele zaak aan het H. Hart van Jezus en aan O. L. Vrouw van het H. Hart toe te vertrouwen en zulks zinnebeeldig uit te drukken door onmiddellijk kaarsen voor hunne geliefde beeltenissen te laten aansteken. Zij toch moesten het verloren schaapje terugvoeren en het netelige geval tot eene gelukkige oplossing brengen.

Den volgenden morgen schreef ik een kort doch krachtig briefje aan den goeroe, hem gebiedende naar het huis van het meisje te gaan, en haar in mijn naam uiteen te zetten waar het op stond : welk eene zware zonde het is zijn godsdienst te verzaken en het kostbaar bloed van Jezus Christus te verspillen, dat ik zeer bedroefd was enz.

Om 5 uur in den namiddag komt de goeroe mij verslag uitbrengen. Hij is bij Wilhelmina geweest : moeder en dochter hebben toegehoord zonder één woord te spreken, doch op het gelaat van het meisje stond duidelijk te lezen welk een diepen indruk zijne woorden op haar gemoed teweeg brachten. Ik zeg hem geduld te hebben en met mij te blijven bidden.

Ik spreek ondertusschen met Moeder Overste van de Zusters, waarbij Wilhelmina vroeger in de Congregatie is geweest. Moeder zal er morgen twee meisjes, vriendinnen van Wilhelmina, heensturen, ten einde haar te vragen eens met Moeder te komen praten.

Des anderen daags, terugkomende van eene melaatsche die ik bediend had, hoorde ik tot mijne verbazing dat Wilhelmina in het klooster was. Ze had aanstonds besloten met hare vriendinnen mee te gaan en een tijdje bij de Zusters te blijven. O. L. Vrouw van het H. Hart had reeds eene groote overwinning behaald. De kaarsen voor haar beeld brandden immer : de moeilijkheden waren nog niet over.

's Namiddags komt Wilhelmina's oudste zuster haar halen, ,,want, zeide ze, zij behoorde tegenwoordig te zijn bij het teruggeven van de kleeren die onder politie-toezicht aan den slamschen eigenaar moesten overhandigd worden. De eerwaarde Moeder doorschouwde de list, maar vroeg aan het meisje in 't bijzijn harer oudere zuster, of zij mede wilde gaan. Zij weigerde beslist, en toen hare zuster met de politie dreigde, zeide de Moeder : ,,Dat is goed, laat de politie maar komen''. De slamsche aanstaande, die de hoop niet opgegeven had, stond op den weg tegenover het klooster zijn slachtoffer op te wachten.

Even later kwam Wilhelmina's broeder, een goede Roomsche man die zich van het begin af aan heftig tegen het huwelijk gekant had, Moeder bedanken, dat zij 't kind had opgenomen en beloofde den volgenden dag de kleeren zijner zuster te zullen brengen. Hij voorspelde echter nog verderen tegenstand, daar zijn moeder ook reeds geld had aangenomen en absoluut haar

opzet wilde doorvoeren om haar dochter aan den slam te verkoopen.

Den volgenden morgen spreekt Wilhelmina hare biecht en nadert tot de H. Tafel, zich sterkende met het Brood des Hemels.

Om één uur komt de moeder van Wilhelmina zelve om hare dochter op te eischen, zeggende, dat zij ziekelijk is en niet buiten Wilhelmina's hulp kan. Zij voegt er niet bij, dat zij nog eene gezonde dochter thuis heeft. Ik spreek haar zeer ernstig over het geval, haar onder de oogen brengend dat zij haar kind, dat toch volstrekt niet wil trouwen, niet voor een handvol geld mag verkoopen, dat God haar rekenschap zal vragen enz. Zij beweert dat het voorgenomen huwelijk uit is. Ik herhaal dat het meisje volkomen vrij is, als het wil, met haar mede te gaan. Uitdrukkelijk gevraagd, verklaart zij beslist te willen blijven. Na eindeloos over en weer praten, gaat de moeder om 3 uur terug. De slam, die op den weg had staan wachten, gaat ook heen.

***

Men zegt dat de slam machtig is in geheime kunsten en dat hij overal beweerd heeft het meisje wel in zijne macht te zullen krijgen. Van andere zijde hoor ik dat hij den bruidschat teruggekregen heeft en met een protestantsch meisje wil trouwen. Hij zelve is een ontslagene uit de gevangenis wegens diefstal.

Intusschen houden de bezoeken van moeder en oudere zuster bij Wilhelmina aan. Men brengt haar allerlei gebak, waar de slam obat d. i. geheime lokmiddelen in verwerkt moet hebben, om het meisje tot zich te trekken. 't Is ook een feit dat verschillende slammen rondom het klooster patrouilleeren, ook des nachts, en zelfs aan buren gevraagd hebben in welke afdeeling Wilhelmina verblijf houdt. Het dorpshoofd wordt gewaarschuwd en er wordt gewaakt.

Nadat dit spel een tijdje geduurd had, vonden wij het raadzaam, het districtshoofd, hoekoem besar, op de hoogte te brengen, en deze, een achtenswaardige man, belooft zijne algeheele bescherming tegenover deze onwaardige knoeierijen.

Ondertusschen komt Wilhelmina's zuster nogmaals het meisje opeischen, dezen keer zeggende dat haar moeder gestorven is en Wilhelmina bij de begrafenis tegenwoordig moet zijn ; deze bewering was op schrift gesteld en de brief werd de eerwaarde Moeder overhandigd. Deze doorzag het laffe spel, doch ten einde tegenmoet te komen aan eene omstandigheid die toch altijd mogelijk was, zeide ze tot Wilhelmina: ,,men zegt dat uwe moeder ernstig ziek is ; wilt gij haar gaan bezoeken''? Het meisje antwoordde schreiend: ,,als ze ziek is, zou ik haar willen zien, maar nu kan het niet.'' Daar bleef het bij.

Het verwonderde ons niet toen den volgenden namiddag de moeder in eigen persoon weer verscheen, ditmaal vergezeld van het dorpshoofd van Wilhelmina's woonplaats en verschillende oppassers.

Het districtshoofd had haar laten roepen en hem had zij gezegd, dat het meisje altijd had willen trouwen en dat zulks nu werd verhinderd. De eerwaarde Moeder legde het dorpshoofd den toestand bloot, verhaalde hem van

de leugens en afpersingen welke men had aangewend en liet hem ook den brief zien, waarin de dood van de ontaarde moeder werd voorgegeven. De hoekoem toewa (dorpshoofd) stond versteld over zooveel listigheid en ondervroeg het kind in tegenwoordigheid van allen. Schreiend zegt zij dat, al zou men haar ook willen dooden, zij niet met dien slam wil huwen. De hoekoem toewa richt zich dan tot de moeder van het meisje, zeggende dat het nu wel is, en dat zij van allen verderen aandrang moet afzien. Eindelijk stemt ze toe en als ze henengaat, zegt ze nog huichelend tot de eerwaarde Moeder „zorg toch goed voor Wilhelmina", waarop Moeder bitter maar volkomen terecht antwoordt : „ja, mensch, beter dan gij tot nu toe gedaan hebt : daar kunt ge op aan".

Zij vertrokken, maar de kaarsen bleven ook den volgenden dag nog branden, O. L. Vrouw van het H. Hart had de zege behaald.

Het meisje bleef getrouw in haar heldhaftig voornemen en in plaats van de schitterende sarongs die haar aanstaande bruidegom haar had aangeboden, vergenoegde zij zich met haar schamele versleten kleertjes, maar behield haar lieven Jezus en haar katholieken godsdienst.

Zoo eindigde deze roman die zoo treffend de up-and-down's van het missionarisleven illustreert. Dergelijke gevallen zijn geen zeldzaamheden en toonen aan dat, zoo het moeilijk is zielen voor O. L. Heer te winnen, het dikwijls niet minder moeilijk is ze voor Jezus te behouden.

Daartoe vraag ik dringend uwe vurige gebeden.

Dr. G. J. VESTERS,
Apost. Prefect van Celebes.

DE MISSIE DER ABDIJ VAN BERNE IN NOORD-AMERIKA.

In 1893 richtte Mgr. Messmer, bisschop van Greenbay (Wisconsin), tot de Abdij van Berne herhaaldelijk het verzoek, om eenige missionarissen voor zijn diocees te zenden.

Het bisdom Greenbay (Sinûs viridis) bestond als zoodanig juist 25 jaar. In 1868 werd het van het bisdom Milwaukee afgescheiden. In de tweede helft der 17e eeuw had pater Allouez S. J. in deze streken (destijds uitsluitend door Indianen bewoond), reeds het Evangelie gepredikt. [1]) Zijn werk mocht echter, tengevolge van voortdurende oorlogen tusschen Franschen en Engelschen, wier koloniale gebieden daar aan elkander grensden, alsmede tengevolge der opheffing van de Jezuieten-orde, geen stand houden.

Met het jaar 1834 brak voor Greenbay een nieuwe periode der kerstening aan. Toen werd namelijk de onvergetelijke Pater van den Broek ord. praed. naar dat missieveld gezonden. Hij arbeidde er een twintig jaar, bekeerde vele Indianen en zorgde vaderlijk voor het geestelijk welzijn der hier en daar verspreid wonende emigranten-kolonies. In de vijftiger jaren nam het getal der landverhuizers enorm toe. Met hun komst staat die der kruisheeren in nauw verband. Zij hebben er gewerkt van 1850 tot 1879.

Onder hen verdient bijzondere vermelding de eerste vicaris-generaal van het inmiddels opgericht bisdom, de Eerw. Heer Edward Daems. Zijn eigenlijk veld van actie was het schiereiland,

---

[1]) Pater Allouez bouwde bij een waterval in de Fox-rivier, die in de Groene Baai uitmondt, een kapel, het centrum zijner actie. Een zijner mede-missionarissen werd door de Indianen in stukken gekapt. Om te voorkomen dat hij — naar hun opvatting — zou verrijzen, verbrandden zij de lichaamsdeelen en wierpen zij de asch in de rivier. Daar vandaan kreeg het plaatsje den naam van *Rapides des Pères*. Later liet men het eerste woord weg en zoo werd het *Des Pères* of verameri-kaanscht *De Pere* (uitgesproken: De Pier).

dat aan de eene zijde door de Groene baai begrensd wordt, aan de andere door het Michigan-meer. Bay Settlement, drie uur ten Noorden van de stad Greenbay gelegen, werd de „Charitable reservoir" voor honderden bewoners der Peninsula.

„Eduard Daems kwam daar in het begin van 1857. Hij vond er nog denzelfden toestand van verwildering, waarin pater van den Broek ruim twintig jaar vroeger geheel Wisconsin had aangetroffen. Zelfs de weinige beschaving, die sinds dien tijd in dit deel der republiek was doorgedrongen, zocht men te Bay Settlement tevergeefs. Zoo ontbraken hier nog bijna overal gebaande wegen. Wie van de baai uit dieper landwaarts wilde doordringen, moest zich dikwijls zelf een weg kappen door het dichte kreupelhout. Een ruwe boomstam vormde hier en daar de eenige brug over de diepe ravijnen en den bruisenden stroom. Geen postwagen onderhield in deze streek de gemeenschap met de buitenwereld. Hier komen wonen beteekende inderdaad afstand doen van alle gemakken en genoegen des levens. — Ook de bedrijvigheid der overige kolonies was aan Bay Settlement vreemd. Het scheen, dat deze plaats was uitgestorven. Reeds lang zwegen de doffe bijlslagen der houthakkers en een akelige stilte drukte op de gansche omgeving. Zoo ver het oog reikte, werd de horizon begrensd door het diepe blauw van onmetelijke pijnbosschen. Daar had de Indiaan zijn ongestoord verblijf en schuilden tallooze wolven, vossen en vergiftige slangen. De Roodhuid vergaderde er nog, naar oude zede, om het groote raadsvuur of joeg onder woest geschreeuw het wild op, terwijl des nachts zijn lijkzang dikwijls een huivering verwekte onder de weinige blanken in het rond. Het eenige wat aan een verblijf van Europeanen herinnerde, waren enkele armoedige blokhuizen en vervallen boerderijen aan de baai; doch wie naar een spoor van ontginning zocht, vond slechts wilde haver. Er stond ook een kleine kapel, maar die steeds minder geloovigen binnen haar muren zag". Zoo was de toestand waarin zich Bay Settlement omstreeks 1857 bevond. Maar onvermoeid hanteerde Daems het houweel en toen hij 1879 stierf, was de zware pioniers-arbeid in „De Bosschen" verricht [1]).

Toen de Witheeren kwamen (1893) met Prior Pennings aan het hoofd, belastte de Bisschop hen met de zorg voor vier parochies op het schiereiland: *Delwich*, *Martinsville*, *Dykesville* en *Rosière*.

Eigenlijk is het woord *parochie* niet juist. Men zou geneigd zijn te denken aan een voltooide indeeling, zooals we ze in ons land kennen. Deze bestond daar echter nog niet. De Bisschop liet den Witheeren over, dat naar omstandigheden te regelen. Elk der

[1]) M. A. The Story of Father van den Broek, Chicago, 1907.—G. van den Elsen, Twintig brieven uit Amerika. Helmond, 1907.— L. Emond. De voormalige Missie der E. E. Kruisheeren in Wisconsin („Het Centrum" 20 en 27 Maart 1915).

vier „parochies" had een hoofdkerkje, dat op een afstand van 2 à 3 uur in het rond drie of vier bijkerkjes had. De plaats dezer kerkjes was niet tevoren door den Bisschop bepaald. Bij den voortgang der landontginning hadden de kolonisten naar eigen believen — vaak tegen den wil van den Bisschop in — hun kerkjes gebouwd. Men kan licht begrijpen, dat deze vaste punten niet altijd gelukkig gekozen waren. Wilde prior Pennings echter wijzigingen aanbrengen, dan stiet hij vaak op den onwil van het volk. Vreezende, dat een betere geestelijke verzorging hun meer geld zou kosten, waren zij meestal voor verandering niet of slecht te vinden. Maar met geduld en beleid zette Pennings door ; de uitvoering zijner plannen mocht worden vertraagd, hij bereikte, wat hij zich voorgenomen had.

Nog in een ander opzicht onderscheiden die parochies zich van de onze. Zooals gezegd, had elke hoofdkerk haar kapellen. Hoe moeilijk te bereiken — de wegen waren slecht, vooral in den winter — moesten ze toch op vastgestelde tijden door den priester bezocht worden. Ziehier de orde, welke de Prior, die te Delwich zijn verblijf hield, in zijn bediening volgde :

Eerste Zondag der maand : Twee H.H. Missen etc. te Delwich.

Tweede Zondag : Eerste Mis te Delwich ; tweede te Marchand (2 u. van Delwich).

Derde Zondag : Eerste Dienst te Brussels-town (1½ u. van Delwich) ; tweede te Delwich.

Vierde Zondag : Eerste H. Mis te Little-Sturgeon (3 u. van Delwich) ; tweede te Delwich.

Vijfde Zondag : (dus vier keer per jaar) te regelen naar omstandigheden.

Voegen we hieraan toe, dat de geestelijken veel ontbering leden, eenzaam wonend in hun nood-pastorieën, dan is het duidelijk, dat de „Amerikaansche pastoor" een missionaris-hart in zich moest voelen kloppen, om trouw en moedig op zijn post te blijven.

***

De bevolking, waaronder de Witheeren werkten, bestond voor het grootste deel uit *Vlamingen en Walen*. Hoewel van huis uit katholiek, had hun geloof toch veel geleden, wijl zij te lang van priesterlijke verzorging verstoken waren gebleven. Daarbij we-

melde het in Amerika van secten, die alles in het werk stelden, om de katholieken van hun H. Geloof afvallig te maken.

Zoo had zich te midden der Norbertijnen-staties de beruchte René Vilatte gevestigd, een persoon, die in dien tijd veel van zich liet spreken.

Deze Vilatte was een Franschman. In zijn jeugd was hij beurtelings lid van een protestantsche secte of.... kloosterling. Later sloot hij zich bij de Anglicanen aan en werd zendeling in Amerika. Op de Peninsula ging hij met zekeren Gauthier, een afgevallen priester, tot de Episcopalianen over. Van deze rijkelijk gesteund, bouwden zij kerk en huis en gingen op zielenjacht. Maar ook dat kon Vilatte niet behagen. Hij werd Oud-Katholiek, liet zich in Zwitserland priester wijden, vroeg onze Jansenisten om geldelijken bijstand, en keerde toen, met een rooden singel om, naar Amerika terug. Daar gaf hij zich uit voor stichter der Orde van het H. Bloed. Maar met dien zwarten toog en roode sjerp was Vilatte nog niet tevreden. Hij reisde naar het eiland Ceylon en kwam nu als aartsbisschop naar Amerika, met purperen toog en gouden kruis. Op verleidelijke wijze trachtte hij de katholieke Belgen voor zich te winnen. Zijn verschijning imponeerde reeds; daarbij eerbiedigde hij alles, wat den Belgen aan het harte lag, zelfs de vereering der H. Maagd, de H. Communie, de Biecht enz. Daarom was het zoo moeilijk de bevolking tegen zijn dwaalleeren te beschutten. De Norbertijnen werkten echter uit alle macht, omsingelden hem van alle kanten, zoodat „de Monseigneur" ten slotte zich verplicht zag, tot capitulatie over te gaan".

Onwillekeurig denken we hier aan Tanchelm, die in de twaalfde eeuw de Vlamingen met zijn treurige leer verderven wilde. Tengevolge der aanhoudende prediking van den H. Norbertus en zijn gezellen — door den Bisschop van Kamerijk te hulp geroepen — bleef Antwerpen voor het katholieke geloof behouden. Tot belooning ontvingen de Norbertijnen de kerk van S. Michael, waar zij een klooster bouwden, later de beroemde S. Michiels-abdij.

Zoo wilde ook Mgr. Messmer zijn erkentelijkheid betuigen. In 1898 schonk Z. D. H. hun een parochiekerk in *West de Pere*, tevens zetel der Aartsbroederschap van den H. Jozef. De Norbertijnen kregen daarmede de leiding over deze Aartsbroederschap en bevorderden haar bloei door de redactie der „Annals of S. Joseph". In eigen persoon kwam Mgr. hen den 28 September van dat jaar installeeren. Het kloosterleven kon een aanvang nemen. Met voldoening mocht prior Pennings terugzien, op wat in die vijf jaren verricht was. Het H. Geloof was in de hem toevertrouwde streken

behouden en de Orde in Amerika gevestigd. Het convent telde toen 8 priesters en 3 leekebroeders. [1])

Het volgend jaar (1899) bouwde men een *S. Norbertus-college* Het aantal studenten nam echter zoo toe, dat men zich na een paar jaar verplicht zag, tot een nieuwen bouw over te gaan. Den 22 April 1903 werd het nieuwe instituut door Mgr. Messmer ingewijd.

Bij die gelegenheid hield Mgr. een rede, waarin hij als voornaamste doel der inrichting aangaf: de voorbereidende vorming eener eigen clergé. Het S. Norbertuscollege zou het klein Seminarie voor het bisdom Greenbay zijn. Krachtig drong Mgr. bij zijn geestelijken er op aan, de inrichting zooveel mogelijk te steunen, door jongens te zenden, die zich voor het priesterleven geroepen voelden. Daarmee was het bisdom Greenbay op weg, een eigen geestelijkheid te vormen. Tot nog toe was het aangewezen op wat van Europa kwam. Dat daardoor niet zelden elementen in het bisdom drongen, welke meer kwaad dan goed stichtten, is duidelijk. Herhaaldelijk kan men dan ook in de brieven der missionarissen lezen, dat het juist de slechte priesters waren, die hun arbeid zoo bemoeilijkten. Op de tweede plaats bedoelde het S. Norbertus-college een handelsschool te zijn. Natuurlijk was deze cursus, welke door leeken-leeraren geven werd, gescheiden van dien der humaniora. Zijn beteekenis lag hierin, dat de jonge Amerikanen, die voor den handel opgeleid wenschten te worden, niet naar een neutrale inrichting behoefden te gaan, om daar hun kennis cp te doen. De handelsschool te West De Pere stond dus in het teeken van *bijzonder* onderwijs.

Maar hoezeer de Norbertijnen zich ook voor het onderwijs interesseerden, de missiegedachte verloren zij daarbij niet uit het oog. Dringend verzocht Mgr. Adélard, aartsbisschop van *S. Boniface* (Canada), in het jaar 1899 priesters voor zijn diocees. De prior kwam Mgr. gaarne te hulp. Ontzettend hebben de missionarissen daar gearbeid. Een der ,,parochies'' was 300 mijl lang en 50 breed; een andere 12 bij 16 uur! Maar noch de reuzen-afstanden, noch het gure klimaat konden de moedige Norbertijnen ervan terughouden, om overal hun priesterlijke activiteit te ontplooien, waar deze noodig of gewenscht scheen.

In het zelfde jaar (1899) nam ook de missie onder de Indianen een aanvang. De oorspronkelijke bevolking van Amerika was metter-

[1]) Vroeger reeds, in 1895, had Mgr. een fraai gebouw te Sevastopol (Door-county) gratis aangeboden, om daar een klooster te beginnen. De Prior meende echter, het aanbod niet te moeten aanvaarden, wijl deze plaats te afgelegen was, om een geschikt centrum van actie te kunnen zijn.

tijd teruggedrongen in zoogenaamde „reservations". Daar leefde de Indiaan nog ongeveer als vijf eeuwen geleden. In een dezer reservations nu, n.l. die van *Oneida*, gingen de missionarissen het H. Geloof prediken.

In *Chicago* bevond zich een aanzienlijk getal katholieke Hollanders, die van geestelijke hulp zoo goed als verstoken waren. De Aartsbisschop van Chicago wendde zich (1900) tot De Pere en gaf tevens verlof, een klooster op te richten. De Pere nam het aanbod aan. Het plan, om daar een klooster te beginnen, kon echter niet worden uitgevoerd.

Ook op de Peninsula breidde zich de werksfeer uit. In 1914 schonk de bisschop van Greenbay namelijk de parochie van *Bay Settlement*, weleer de „charitable reservoir" aan den Eerw. kruisheer Daems.

Men ziet dus, dat de Witheeren werkelijk niet over gebrek aan arbeid te klagen hadden Het devies der Orde „ad omne opus bonum paratus" tot alle goed werk bereid, bleven de Bernenses trouw, ook in de Nieuwe Wereld. Misschien ging hun ijver zelfs verder, dan hun krachten toelieten. In 1906 althans maakte het jonge prioraat, dat toen 14 priesters, 8 juniores en 4 leekebroeders telde een crisis door, die zelfs zijn voortbestaan bedreigde. Gelukkig kwam het deze te boven. Hechter dan te voren werd de inrichting gefundeerd en met nieuwen moed kon men zich aan den apostolischen arbeid geven.

***

De tijden waren in Amerika rijp, om missies voor andersdenkenden en geloovenden te houden. Om echter met succes op dit nieuw terrein van priesterlijke werkzaamheid te kunnen arbeideen, was een speciale opleiding noodig.

De Pere zond (1907) twee zijner beste priesters, de E.E. H.H. van Rijbroek en Kerkvliet, naar de Universiteit van Washington, om zich daar voor hun gewichtige taak voor te bereiden. Een paar jaar later zien we hen als missionarissen „pro acatholicis" in Louisiana en Alexandria werkzaam. Ongetwijfeld was de taak onder meerdere opzichten zwaar, zeer zwaar. Maar ze mochten dan ook het genoegen smaken, velen tot de Moederkerk terug te voeren.

De Missie in Canada moest men in 1904 opgeven. Ze vorderde

te veel van de weinige krachten, waarover men in dien tijd beschikken kon. Het college floreerde echter. En daardoor groeide ook het convent.

In 1914 was men zoover, dat men missionarissen zenden kon voor het bisdom *Helena* in *Montana*. Wederom was het de E. H. van Heertum die zijn krachtige schouders onder deze last zetten wilde. Na een afmattenden arbeid in Canada, was hij een tiental jaren rector van het S. Norbertus-College in De Pere geweest. Nu wilde hij zich weer aan de directe zielzorg wijden. Met hem ging de E. H. Matthias van den Elsen.

Zooals we zeiden : het college van de Pere stond in bloei. Het had naam, uren ver in den omtrek. De aanvraag, om toegelaten te worden, nam steeds toe. Weer was men genoodzaakt tot het bouwen van een nieuwe inrichting over te gaan. Daartoe werd men in staat gesteld door de weldadigheid van de familie Boyle.

Francis Boyle, een oud-leerling van het S. Norbertus-college, legde 27 September 1916 den eersten steen van het nieuwe gebouw, als *Francis Bo le Hall* bekend. Mgr. Rhode, bisschop van Greenbay, hield een indrukwekkende rede, waarin hij de noodzakelijkheid van den godsdienst in de opvoeding betoogde. De Eerw. Heer L. Dobbelsteen, stichter en directeur van de Choral Society, zorgde voor een meesterlijke muziekuitvoering. Als laatste spreker trad de gevierde advocaat van Greenbay, P. H. Martin op. Hij leidde zijn auditorium terug in de geschiedenis van De Pere. In de Stad ,,der paters" werd voor ongeveer 3 eeuwen het kruis geplant op een kleine kapel, gebouwd door pater Allouez S. J. ,,Waar eens de wigwam stond der wilde Roodhuiden, ,,staat thans het mooie stadje De Pere. De moedige missionarissen, Allouez ,,en Marquette, die het eerst dit land bezochten, en er de grondslagen der ,,christelijke beschaving legden, hadden een visioen, dat hier eenmaal ,,een college zou verrijzen toegewijd aan den Christus, den God der weten- ,,schappen. De Norbertijnen hebben dit visioen tot werkelijkheid gemaakt".

Op het oogenblik telt het prioraat 32 priesters (waarvan 20 Hollanders, 12 Amerikanen zijn), 9 junioren (alle Amerikanen) en 4 leekebroeders (Hollanders). In het bisdom Greenbay bedienen de Witheeren 16 parochies, in Marquette 3, in Chicago 2, in Grand Rapids 1 en in Helena (Montane) 6. Het seminarie heeft 7 klassen met 11 studenten ; de handelschool 2 cursussen, welke door 60 leerlingen bezocht worden. De Aartsbroederschap van den H. Jozef telt ongeveer 1200 leden. De Broederschap van de H. Mis van Eerherstel 600 leden.

Freiburg. (Zw.) H. TH. HEYMAN, Ord. Praem.

WAT DE H. ALFONSUS DEED VOOR DE VREEMDE MISSIËN.

Nu in dit gouden jubeljaar van Sint Alfonsus' verheffing tot „Doctor Ecclesiae" aller blikken zijn gericht op dien „allerijverigsten Leeraar", zal in dezen tijd van heerlijk bloeiende Missie-actie zich bij menigeen de vraag opdringen: „Heeft de H. Alfonsus, zoo vol ijver voor de binnenlandsche Missiën, ook liefde en belangstelling gekoesterd voor het bekeeringswerk onder de heidenen, voor de „Vreemde Missiën"?

Tot eere van den grooten Heilige zij reeds aanstonds geantwoord: Ja, Alfonsus beminde de Vreemde Missiën, hij beminde ze van zijne eerste priesterjaren af, hij beminde ze tot in zijn hoogen ouderdom. Alfonsus toonde die liefde door zijn gebed voor de Vreemde Missiën, door zijne innige belangstelling in alles wat die Missiën betrof, hij toonde die liefde vooral door het verlangen, dat hem eenmaal bezielde, zelf als missionaris naar de Vreemde Missiën te vertrekken.

In dien tijd leefde in Alfonsus' geboortestad Napels een ijverig Priester, een waarlijk apostolisch man, Don Mattheus Ripa genaamd. Van 1710 tot 1723 had hij als missionaris met veel vrucht in China gearbeid, en was toen naar Napels teruggekeerd, teneinde, overtuigd als hij was van de noodzakelijkheid van eene inlandsche geestelijkheid, in zijn vaderstad een seminarie te stichten, ter opleiding van jeugdige Chineezen tot het H. Priesterschap. Na veel strijd en tegenspoed kwam in het voorjaar van 1729 het „College der H. Familie," gewoonlijk het „College der Chineezen" genoemd, tot stand. Nu zocht Don Ripa een priester, om in zijne kapel de kerkelijke diensten voor de geloovigen waar te nemen, toen men hem den raad gaf een beroep te doen op de edelmoedigheid van den jeugdigen priester Alfonsus de Liguori. Deze, vol verlangen het weelderig paleis zijns vaders te verlaten om een leven te kunnen leiden van armoede en ontbering, nam gaarne het voorstel aan, en vestigde zich als gast en inwonend priester in het ontluikend Instituut, nam vol ijver de zorg der kapel waar, en zag zich weldra op den kansel en in den biechtstoel van dichte scharen volks omgeven.

De rijke oogst van zielen echter, door Alfonsus daar verzameld, was voor zijn gloeienden zielenijver, voortkomend uit zijne innige liefde tot Christus, nog niet voldoende. Een andere apostolische arbeid zweefde hem weldra voor den geest: „Het H. Evangelie te verkondigen aan de heidenen, en dan als martelaar voor Jesus en het H. Geloof zijn bloed te storten!" Van gast en inwonend priester van het College der Chineezen behoefde hij zich slechts als lid in de Congregatie van Don Ripa te doen opnemen, om dan spoedig als missionaris naar het verre en verlaten China te kunnen vertrekken.

Heerlijk ideaal van den edelen en apostolischen Alfonsus! Zulk een ideaal zweefde ook eenmaal een H. Philippus Nerius, den Apostel der eeuwige Stad, voor oogen, toen deze naar de Missieën van Indië wilde vertrekken. Maar gelijk een groot Dienaar Gods uit de Cistercienserorde aan Philippus zeide, dat zijn Indië de stad Rome zou zijn, zoo verklaarde een geestelijke zoon van denzelfden H. Philippus, de Oratoriaan Pater Pagano, met zijn gezag van biechtvader aan Alfonsus, dat het koninkrijk Napels zijn China wezen zou. En gelijk Philippus zich nederig onderwierp aan den H. Wil van God, zoo onderwierp zich ook Alfonsus aan zijn biechtvader, die Gods plaats bij hem bekleedde, en hij, die eerst Apostel wilde worden van de *voortplanting des geloofs*, werd nu door zijne missiën en retraiten, door zijne geschriften en niet 't minst door het stichten van de Congregaties des Allerheiligsten Verlossers, de groote Apostel van het *behoud des geloofs*.

Kon en mocht Alfonsus zich zelven dus niet aan de Vreemde Missiën wegschenken, zijn liefde en belangstelling ervoor bleven onverzwakt.

Ziehier wat de Heilige schreef in den oorspronkelijken tekst van den regel zijner Congregatie: „Alle leden zullen het levendigst verlangen voeden, om het katholieke geloof uit te breiden, vooral in de heidensche landen, en zij zullen altijd bereid zijn hun leven voor Jezus Christus op te offeren. Op den leeftijd van 33 jaren zullen zij, na eene retraite van veertig dagen, zich door gelofte verplichten aan de heidensche volkeren het Evangelie te verkondigen, zoodra de Paus of de Rector Major (Generale Overste) hen daartoe oproept".

In den Regel door Paus Benedictus XIV in 1749 goedgekeurd, wordt van deze gelofte weliswaar niet meer gesproken, maar de boven aangehaalde woorden, door Alfonsus in zijn oorspronkelijken Regel neergeschreven, blijven toch een schitterend pleidooi voor zijn liefde en ijver voor de Vreemde Missiën.

Vele jaren daarna in 1758, toen Alfonsus reeds 62 jaar oud was, zou hij toonen, dat die liefde voor de Vreemde Missiën in zijn hart nog niet was uitgedoofd. Eenige volkeren van Azië, besmet met de dwaalleer van Nestorius, hadden aan den Paus hun verlangen te kennen gegeven wederom in den schoot der Kerk terug te keeren, terwijl zij den H. Vader dringend verzochten hun missionarissen tot leiding en onderricht te zenden. Nu liet de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs het oog vallen op de nog jeugdige Congregatie van den Allerheiligsten Verlosser, en riep de hulp van Alfonsus voor die Missie in. Wie zal ons de vreugde beschrijven, welke het hart van den ijverigen en edelmoedigen Alfonsus bij dit aanbod vervulde ! Zou de zoete droom zijner eerste priesterjaren nu werkelijkheid gaan worden ? Daar de nieuwe Regel echter tot het gaan naar de Vreemde Missiën niet verplichtte, richtte Alfonsus een schrijven aan de Paters en Studenten zijner Congregatie waarin hij de aanvraag der Propaganda mededeelt.

Dan vervolgt de Heilige : „Ziedaar dus een uitgestrekt veld voor u geopend. De oogst is er rijp : men wacht slechts op arbeiders om dien binnen te halen. Ik stel u voor oogen die arme volkeren, welke smeekend den betraanden blik naar God wenden om Hem apostelen te vragen, en dan de armen naar u uitstrekken en u bezweren hen op te heffen uit dien afgrond van onwetendheid, waarin zij reeds meer dan dertien eeuwen verzonken liggen. Zij smeeken u hunne zielen toch niet geringer te schatten dan die uwer landgenooten ; want zij zijn geschapen door denzelfden God, vrijgekocht door hetzelfde Goddelijk Bloed. Wat meer zegt : Is niet uit het Oosten het licht des geloofs tot ons gekomen ? Is het dan niet rechtvaardig het wederom daarheen te brengen ? Ik ben er zeker van, dat verscheidenen onder u aan die roepstem van onzen hemelschen Vader zullen gehoor geven en de kroon niet willen verliezen, welke Hij in uwe handen stelt".

Alfonsus werd in zijne verwachting niet teleurgesteld. Niet verscheidene onder zijne zonen, neen allen, zoo Paters als Studenten en Novicen gaven gehoor aan Alfonsus' oproep voor de Vreemde Missiën. Zelfs een Pater Margotta bood zich trots zijn zestig jaren aan om zijn leven bij de ongeloovigen te gaan eindigen. Hoe jubelde Alfonsus' vaderhart bij dat eenstemmig verlangen zijner geestelijke zonen naar de Vreemde Missiën. Ziehier wat hij schreef aan de Studenten van Ciorani : „Uwe brieven hebben mij zeer getroost. Vurig verlang ik een groot aantal uwer naar de landen der ongeloovigen te zenden, maar ik moet kunnen staat maken op ieders ijver en volharding. Studeert dus vlijtig, doch bovenal, hecht u meer en meer aan Jezus Christus. Die naar de Vreemde Missiën gaat, zonder een goeden voorraad van liefde en moed, loopt groot gevaar zijn geloof en zijne ziel te verliezen."

En aan de Novicen verzekerde Alfonsus, dat hun bede zou verhoord wor-

den, als zij eerst door daden getoond hadden den waarlijk apostolischen geest te bezitten. „Ziet daarom toe", zeide hij, „dat men niet, bij het zien van weinig ijver in u, lachend zou kunnen zeggen : En dat is nog wel iemand, die met grooten aandrang vroeg om naar Japan te gaan !"

Onoverkomelijke moeilijkheden kwamen echter de uitvoering van het plan beletten en hierin mogen wij zeker eene bijzondere beschikking zien der goddelijke Voorzienigheid. De Missiën toch tot behoud des geloofs onder de katholieke volkeren, het voornaamste doel der jeugdige instelling, moesten eerst in vollen bloei zijn, daarna zou men veilig kunnen overgaan tot de uitbreiding van het heilig geloof in de landen der ongeloovigen. Het beoogde doel was dus niet bereikt, maar Alfonsus was wederom in de gelegenheid geweest zijne liefde en belangstelling voor de Vreemde Missiën te toonen, en God was met zijn goeden wil tevreden.

Op velerlei wijzen nog zou Alfonsus van zijne liefde en belangstelling doen blijken. Voor alles verlangde de Heilige — hoe kan men het anders van den „Leeraar des gebeds" verwachten — dat zijne geestelijke zonen veel zouden bidden voor de bekeering der ongeloovigen, tot welke intentie nog immer iederen Maandag in zijne Congregatie alle goede werken worden opgedragen, en hij wekte hen door vurige gesprekken op, niet alleen tot den marteldood bereid te zijn, maar er naar te verlangen.

Eens wandelde Alfonsus met zijne studenten aan de golf van Napels, toen hij hunne aandacht vestigde op een schip, dat tot opschrift droeg : „Naar New-Orleans," en er de profetische woorden aan toevoegde : „Daarheen zullen ook eens van de onzen heengaan." En inderdaad, in 1832 trokken de eerste Redemptoristen naar Noord-Amerika, en in 1839, het jaar van Alfonsus' heiligverklaring werd te Pittsburg het eerste Redemptoristenklooster gesticht in de Nieuwe Wereld.

Op zekeren dag vernam Alfonsus, dat twee Franciscanen, bestemd voor de Vreemde Missiën, door Nocera de 'Pagani togen ; aanstonds deed hij ze bij zich in het klooster komen, omhelsde hen hartelijk, gaf hun een feestelijk onthaal, en liet ze niet vertrekken zonder hen door eene bezielde toespraak in hun heilig voornemen te hebben gesterkt. En wanneer Alfonsus reeds een hoogen ouderdom had bereikt, een last van 80 jaren den zwakken grijsaard drukte, ontving hij nog vol vreugde het bezoek van een jeugdigen

Chinees uit Napels en ondervroeg hem vol belangstelling over den toestand van het hem zoo dierbare College der Chineezen.

Zoo staat dan Alfonsus voor ons als groot minnaar der Vreemde Missiën. Met welke vreugde zal de goede Vader nu uit den hoogen hemel wederzien op zijne geestelijke zonen, thans doorgedrongen in Azië en Afrika, in Australië, en vooral ook in Amerika, getuige bijzonder voor ons, Nederlanders, de zoo bloeiende Missie in onze kolonie Suriname ! Met welk eene vaderlijke belangstelling zal hij volgen de rustelooze werkzaamheid van dien grooten zoon, thans door Gods Voorzienigheid uitverkoren om in naam des Pausen als Prefect der Propaganda de voortplanting des geloofs tot aan de uiteinden der aarde te behartigen.

Nu predikt hij nog, de Apostel, door zijne zonen, nu leeraart hij nog, de Kerkleeraar, door zijne werken, tot zelfs in het Arabisch en het Chineesch vertaald, maar vooral nu bidt hij nog, de Heilige, voor de uitbreiding van het heilig katholieke geloof over geheel de wereld, bidt voor alle missionarissen der H. Kerk en voor de alom opbloeiende Missie-Actie, bidt dus ook voor de zoo rijke vruchten belovende Missie-actie in ons dierbaar Nederland.

Roermond. J. v. d. HEIJDEN, C.ss.R.

DE DUIVEL IN ACTIE?

Onder dit opschrift verscheen in het nummer van 1 Nov. 1920 van dit Tijdschrift, een artikel waaraan ik uit eigen ervaring nog het volgende kan toevoegen.

In het jaar 1916 werd ik verplaatst naar het district Tuen-lio, waaronder ook het dorp Nan-ling (Zuider-heuvel), behoort. Na enkele maanden kwamen christenen van daar en andere plaatsen er om heen, mij vertellen, dat het in Nan-ling spookte !

Ik lachte er mee, en zei, dat ik zoodra ik tijd zou hebben, wel eens zou komen zien. Doch met den dag namen de geruchten toe, en hoorde ik vertellen, dat van omliggende plaatsjes ook heidenen „'s-avonds" naar het zgn. spookhuis kwamen, „'s-avonds" omdat er overdag niets bijzonders gebeurde.

Wat er dan 's-avonds gebeurde ? Laar ik U tot goed begrip der zaak eerst mededeelen wat men mij *vertelde* en daarna wat ik zelf *ondervond*.

5 Dec. 1916 ging ik naar Nan-ling, en toen we op het hoogste punt van den heuvel waren gekomen en we nu moesten dalen om in de woning van den pater te komen, werd mij al spoedig gewezen naar drie bijeenliggende doch geheel van elkaar gescheidene jao's d.w.z. in den bergwand uitgegraven spelonken (vorm is de Spitsboog; voorkant wordt, voor zoover ze niet door deurtje en raampje is ingenomen, met klei (Lösz.) dichtgesmeerd). Dáár is het te doen, zei mijn geleider, en reeds werd ik verzocht binnen te komen, doch ik verkoos, mij eerst naar mijn woning te begeven en daar eerst van de andere Christenen te vernemen, wat zij van de zaak wisten.

Al spoedig wist ik het volgende:

De familie bestond uit vader, moeder, oudste zoon (weduwnaar en adoptatus), 2e zoon met Si-fou d. w. z. jonge vrouw, 3e zoon, van een jaar of 10 en nog 2 meisjes, resp. 14 jaar en 8 jaar. Als nu die ,,Si-fou'' van een jaar 16—17 bij haar eigen moeder thuis was in Kouo-tiuen (ruim 3 uur van Nanling), dan was het op beide plaatsen rustig, maar zoodra was ze niet bij haar schoonmoeder of het leven begon. Van de drie jao's was de wester-jao aan den 2en zoon en Si-fou ter bewoning gegeven; de ooster jao was stal en daar logeerde ook de oudste zoon, en in de midden-jao, vader, moeder en de drie kleinere kinderen. Begaf zich nu de Si-fou na 't avondeten en gebeden naar haar jao, dan werd er in de jao met steenen gegooid. Zij werd geslagen. Kwam later haar man, dan kreeg ook hij klappen: meer nog, hun dekens hoofdkussen, kleeren verdwenen en verhuisden in potten, kisten, enz. welke zich in hun jao bevonden. De jonge man had er spoedig genoeg van en ging bij zijn broer slapen, en nu zou de Si-fou bij de meisjes gaan logeeren.

Toen nu in de hoofdjao ook zich dezelfde verschijnselen gingen voordoen, ja, zelfs, toen de familie zich wilde te rusten begeven het lampje terwijl zij allen het zagen, werd opgenomen en in het vuur viel, den huisvader de pijp uit de hand werd genomen en weggeslingerd, toen besloot men dat de Si-fou met de 3 meisjes weer de wester-jao zou betrekken. Zoo stonden de zaken toen ik in Nan-ling kwam.

Den volgenden dag, toen ik dacht, dat de luitjes hun ontbijt zonden genomen hebben, ging ik met mijn knecht en een paar lui eens de woning bezien. Niets verdachts was te zien; boven de 3 jao's was een doorloopende zolder, doch hier kon men niets anders dan door een opening buiten opkomen. Ook hier werd een bezoek gebracht en zoowel in de jao's als op zolder de huiszegen onder het besproeien met wijwater, gebeden. Nu zouden we eens afwachten, wat zou gebeuren. Het was een aangename surprise op 8 December na de H. Mis te vernemen, dat alles rustig was geweest. Ik zei: zie je nu wel, je moet meer gebruik van wijwater maken. Ja, dat hadden zij toch ook gedaan en niet zuinig! Ja wel, maar dat zal geen echt zijn geweest, ,,dat ik gezegend heb, is het echte!''

Maar de rust was kort van duur! Op den avond van denzelfden feestdag kwam men mij boodschappen, dat het nu nog erger was dan te voren!

'k Was bezig met mijn avondmaal, doch beloofde spoedig eens te komen zien. Mijn knecht nam stool en superplie, lantaarn, ik nog blaker en bougie, en wij er heen. Met mij gingen nog wel een 20 man mee, en toen we na den

heuvel te zijn opgegaan aan de woning kwamen, vonden we daar nog wel een 20 man.

In de midden-jao vonden we heel de familie biddend bijeen. Is het voorbij? vroeg ik. — Neen, pater, Laat de Si-fou en de meisjes maar eens in de jao hiernaast gaan. Zoo gebeurde, zij er heen en ik met superplie en stool, lantaarns en bougies er achterl Zij begonnen een rozenhoedje, ik zegende de jao. Er gebeurde niets. 'k Blies de lamp uit, 't bleef zoo!

En nu ga ik U vertellen wat ik zelf ondervond. Nauwelijks had ik de bougie uitgeblazen of het begon: Stukken steen (zooals ze daar met duizenden buiten liggen), kluiten aard, zoo groot als een kleine vuist, ja zelfs een paar sapeken zeilden door de jao. Niemand werd geraakt. De deur had ik binnen gesloten. 'k Stak de kaars aan; uit was het. Ja, daar lagen keien enz. 'k Blies de kaars uit, 't begon weer! Ik ging naar buiten, en bleef aan de deur staan. 't bleef zoo, zelfs werd tegen de deur (aan de binnenkant met kluiten gesmeten. — Weer naar binnen — Zij drieën baden steeds door — Kaars aan — uit was het.

„Een flauwe geschiedenis?" 'k Zei tegen haar, ga maar naar uw ouders terug hiernaast, en toen ik daar ook kwam vroeg men: En wat zegt de pater daar nu van?

Nu niets; was mijn antwoord, en 't is al over tienen.

Ik ging met mijn luitjes huiswaarts. Daar aangekomen gaf ik hun den raad zich maar spoedig ter ruste te begeven — ik wilde alleen zijn en eens over het geval nadenken.

Het raadselachtige is, dat alles zich afspeelt om die „Si-fou"! Is zij niet bij haar schoonmoeder thuis, dan is er niets te doen in Nan-ling, komt ze weer terug, 't begint weer; dat geeft veel te denken. De christenen van Nan-ling zijn alle oude christenen, en staan als brave luitjes bekend. Was het duivels-werk? Wat kon dan van die plagerij de oorzaak en vooral het doel zijn? Was er verband tusschen de zaak en de verhouding tusschen schoonmoeder en haar dito-dochter? Si-fou en haar man? of ouderen broer van hem (adoptatus)?

Ik nam mijn pen, schreef nog dien zelfden avond aan mijn Bisschop, Mgr. Odaricus Timmer, alles wat ik dien avond had ondervonden. Mgr. antwoordde, dat Z. D. Hoogw. er nog geen duivelswerk in zag, doch de feiten verklaren, ja dat is wat anders. Een minutieus onderzoek in alle bovengenoemde kwesties was noodzakelijk. Ik kan U mededeelen dat dit onderzoek geheel en al ten gunste dier familie uitviel.

Om te beproeven achter de waarheid te komen, zou ik het nu eens anders aanleggen. Ik liet heel de jao schoonmaken, alles moest er uit, enkel 2 tame-

lijk groote leege kisten van de Si-fou bleven staan, het papier van de raampjes werd afgescheurd en door nieuw vervangen. Dit afgeloopen zijnde ging ik heen. Niet dien dag maar den volgenden, toen de Christenen bijna allen in de kerk waren, ging ik langs een omweg alleen naar de jao; mijn knecht was om geen achterdocht te wekken naar de kerk gegaan, doch zou na beëindiging der gebeden mij nakomen. Toen ik aan de jao kwam, vond ik den huisvader met den oudsten zoon thuis. Ik zei: „Ik ga in de jao, en ge behoeft u om mij niet te bekommeren." Ik ging in de jao, het was nog tamelijk licht, bevond alles in orde, sloot de deur en bad mijn rozenkrans, ja alles wat ik maar van buiten kende, want intusschen was het pikdonker geworden. en hoorde ik de moeder met zoons, sifou en dochters al pratend de woning naderen. De poort werd geopend, zij kwamen binnen, kort daarop ook mijn knecht. Nu was geen enkele vreemde tegenwoordig. Ik stak een kaars aan en riep de moeder Si-fou en meisjes vlak voor mij, de moeder naast mij, stak nu met mijn knecht 4 bougies aan en onderzocht nu nog eens jao, ramen enz. plaatste oudsten zoon buiten voor het raampje, en mijn knecht beval ik naast hem voor de deur te blijven staan; ik sloot de deur en wachtte af. Wij baden samen een rozenhoedje en ik gaf ooren en oogen terdege de kost.

Niets gebeurde, 'k Blies één bougie uit; 't bleef zoo; een tweede, nog zoo, een derde net zoo, doch nu alles rustig bleef, moest ik toch no. 4 ook uitblazen. 'k Deed 't.... en pats! pats! pats! onmiddellijk werden 2 keien en een kluit aarde met Hercules-kracht op 2 pas afstand van mij op de kisten van de Si-fou gesmeten — toen stilte. — 'k Stak een kaars aan, daar lagen de keien enz. Weer eens geprobeerd — ik nam die keien enz. bij mij en legde ze voor mij — kaars uit. Dadelijk daarop: „Pater, ik ben gewond"; kaars aan; en jawel, uit een klein wondje aan den rechterslaap van de moeder liep een straaltje bloed en een kom-scherf lag voor haar.

Wat nu? Zou ik ook wat krijgen? Kaars uit.... en nu begon onmiddellijk een bombardement van keien, kluiten, zand enz. Naar mijn meening (in 't pikdonker) ging het van rechts naar links en omgekeerd. 'k Dacht, nu wordt het eerst prettig. 'k Deed een paar stappen naar de deur en vroeg mijn knecht? „Sta je hier nog?" — „Ja, Pater". — „Hoor je wat hier gaande is?" „Ja". „Wat dan?" „Loan te li-hai! = Een herrie van belang!"

„Pater ik word geslagen", riep de Si-fou. Ik terug en vroeg: „Waar!" „Op mijn rug". — Ik strekte mijn armen uit. — 't Is uit. „Ik word geslagen", riep een der meisjes, ik luisterde goed en jawel, men kon een geluid hooren, alsof men elkaar zachtjes sloeg. Ik hield mijn handen in elkaar, 't bleef zoo. Daarop strekte ik mijn armen weer uit in de richting van Si-fou en de 2 meisjes — 't was uit. Middelerwijl hield de steenen, kluiten- en zandgooierij niet op, het ging zelfs zoo ver dat ik dacht dat het buiten stormde. — 'k Vroeg mijn knecht: „Waait het buiten?" — „Heelemaal niet". 'k Nam heel voorzichtig een lucifer, streek ze aan. 'k Zag niets vallen of zeilen. 't Was doodstil. Nu liet ik mijn knecht binnenkomen, liet hem de 4 kaarsen weer aansteken; weer alles onderzocht. Niets verdachts te vinden.

„Een flauwe boel!" De vloer, de kist, ja heel de jao, lag vol met steenen, kluiten zand enz. en toen ik 's-namiddags kwam, was alles nog zindelijk.

Het papier van de raampjes was ongeschonden, de deur had ik zelf gesloten. „Pak de boel maar in", zei ik tot mijn knecht en raapte hier en daar eenigen keien en kluiten op, deed ze in mijn zakdoek en we gingen naar huis. Ik wilde eens zien of misschien, die keien enz. weer van mijn jao naar de hunne zouden verhuizen. Doch ze bleven netjes bij mij.

Thuis zijnde bleef ik nog lang over het ondervondene nadenken. Natuurlijk schreef ik al hetgeen ik ondervonden had aan mijn Bisschop, Mgr. Odaricus Timmer.

Die steenen-werperij, wie zal er een redelijke oplossing van geven ? En wij hoorden later, dat zich het feit in China meermalen voordoet, ook in Indië moet het feit veelvuldig voorkomen. Zelfs in Frankrijk heeft zich voor eenige jaren hetzelfde voorgedaan, waarvan verscheidene priesters getuige waren. Het toegepaste Exorcismus bleef zonder gevolg. Nog is mij verteld, dat zich voor eenigen tijd in Mongolië bij Christenen een dergelijk feit voordeed en door den Bisschop het groot Exorcismus werd toegepast en met goed gevolg. 't Spijt me dat ik U van deze twee feiten niet de titels en nummers der tijdschriften kan geven.

En hoe is de zaak bij U afgeloopen ? hoor ik vragen. Ik *hoorde vertellen* : dat de geest.... of wie het dan ook moge zijn geweest op zeer nette wijze afscheid heeft genomen. Eerst noodigde hij de Si-fou uit, eenige wierookstokjes voor hem te branden en toen hieraan niet voldaan werd, ging hij toch maar ! en er was niets meer te doen.

De aanleiding tot dit schrijven heb ik U in het begin gemeld. Het doel er van is om van mijn mede-missionarissen te vernemen of zich ook bij hen zulke feiten voordeden en onder welke omstandigheden. Daar dit Tijdschrift niet enkel door priesters maar ook door ontwikkelde leeken wordt gelezen, doe ik ook een beroep op onze katholieke medici, medische studenten ja, op allen die zich vooral toeleggen om.... onverklaarbare feiten op *natuurlijke* wijze te verklaren. Zouden meerdere bijzonderheden daarbij gewenscht zijn, dan zijn Mgr. Odoricus Timmer en ondergeteekende gaarne bereid die te geven.

China-(Shansi.) P. J. VICTORIANUS KRUITWAGEN.
Luanfu. Miss. Apost. O. F. M.

GODS WEGEN ZIJN WONDERBAAR

HET GEZELSCHAP DER AFRIKAANSCHE MISSIËN.

Mittam ex eis in Africam. Is. 66—19.
Sommigen van hen zal ik uitzenden naar Afrika.

Onder de groote apostelen door God in de laatste helft der vorige eeuw naar Afrika uitgezonden, komt zonder twijfel naast den beroemden *Kardinaal Lavigerie* en den eerbiedwaardigen *Pater Liebermann*, een plaats van eer toe aan wijlen *Mgr. de Marion Brésillac*, stichter van het „Gezelschap der Afrikaansche Missien". Zijn naam, alhoewel weinig bekend, ja bijna geheel onbekend gebleven in ons land, schittert niettemin in den eersten rang der hedendaagsche geschiedenis van de geloofsverkondiging bij de Zwarten. Hij is een gezegende nagedachtenis voor reeds meer dan 100.000 christenen op de Westkust van Afrika en in Egypte; de roem en de trots van niet minder dan 850 missionarissen [1]) uit alle landen geschaard onder zijne banier.

***

In 1854, nadat Hij reeds gedurende elf jaren met den grootsten ijver aan het heil der zielen had gearbeid in Britsch-Indië — waarvan zeven jaren als apost. vicaris van Coimbatore — verkreeg Mgr. de Brésillac machtiging van den H. Stoel, om zijn verder leven te wijden aan het heilswerk in het rampzalige *West-Afrika*, welks kinderen verlaten en van alle geestelijke hulp verstoken, slachtoffers waren éénerzijds van de buitengewone barbaarschheid hunner afgodenpriesters en opperhoofden, anderzijds van den afschuwelijken handel der hartelooze slavenkooplieden.

[1]) Paters en Fraters der „Afrikaansche Missiën" en Zusters van „Onze Lieve Vrouw der Apostelen".

Gelijk weleer de H. Paulus de stem in zich hoorde van den Engel van Macedonië, zoo scheen het Mgr. de Brésillac, als hoorde Hij den Engel der Slavenkust hem toeroepen: „Transiens, adjuva nos, Kom over, help ons". En in zijn geestdrift wilde de nog jeugdige en ijvervolle missiebisschop onmiddellijk met twee of drie medehelpers dezen ongelukkigen te hulp snellen, in de hoop dat zijn voorbeeld wel navolgers zoude vinden.

Maar Zijne Heiligheid Pius IX, wien de speciale moeilijkheden aan het apostolaat in Afrika verbonden, niet onbekend waren, gelastte hem te voren een vereeniging van priestermissionarissen te stichten, „die zich ononderbroken zouden blijven opvolgen, want anders kon zulke onderneming geen blijvende vruchten beloven".

Eervolle taak, waaraan de nederigheid van Mgr. de Brésillac eerst niet had durven denken, maar tevens moeilijke taak, waarvoor zij nu huiverde! Maar.... „de stem van Petrus is de stem van God". Monseigneur schreef terstond het ontwerp der statuten [1]) van de nieuwe stichting die hem was opgelegd; vervolgens voorzien van een Apostolischen zendingsbrief, ondernam hij door steden en dorpen van Frankrijk een kruistocht van gebeden en predikatie, overal om priesters smeekende „die voor géén offer terugschrikken en die boven alles liefhebben de heilige deugd van zelfverloochening en den zoeten last des kruises".

Alle aanzienlijke en invloedhebbende menschen van dien tijd, werden zijn vrienden, zijn medehelpers. Mgr. de Ségur te Parijs, werd eere-president van zijn „Liefdewerk ter bevordering van apostolische roepingen". Louis Veuillot, de bekende redacteur der „L'Univers" was hem een groote steun en bewees hem alle mogelijke diensten met zijn machtige pen. De heilige Pastoor van Ars gaf hem raad en aanmoediging. Alléén van wege de regeering kreeg hij géén positieven steun. Mme Ozanam werd de weldoenster van het Werk te Lyon.

Te Lyon werd de hoofdzetel der nieuwe vereeniging gevestigd. In het jaar 1856 wijdden Mgr. de Brésillac en de Zijnen er zich aan hun doel en boden hun heilige voornemens aan Onze Lieve Vrouw in het prachtige heiligdom op den berg Fourvières aan; tevens deden zij ook een plechtige belofte [2]) van voor de meest *verlaten volkeren van Afrika* te leven en te sterven — en hiermede

---

[1]) Hij nam als voorbeeld de „Vreemde Missiën van Parijs" tot welke sociëteit hij toen toebehoorde.

[2]) De Sociëteit is gebleven, zooals ontworpen door Mgr. de Brésillac: *uitsluitend* bestemd voor Afrika, waar zij *alle* missiën aanneemt, bij voorkeur de moeilijkste en meest verlatene. Alléén bovengenoemde plechtige belofte is veranderd in eene *belofte onder eed.*

was de grondslag voor de nieuwe Congregatie gelegd : het was den 8 December van het jaar 1856, Feest der Onbevlekte Ontvangenis. De godsvrucht tot Onze Lieve Vrouw werd de speciale godsvrucht onzer Sociëteit. Monseigneur gaf den Zijnen als devies de veelbeteekenende woorden die aan het hoofd van dit artikel staan : „Mittam ex eis in Africam, sommigen van hen zal ik uitzenden naar Afrika," het laatste prophetische woord van Isaïas.

Spoedig daarop werd hun het eerste arbeidsveld toegewezen, t. w. de missie van *Sierra Leone* (het huidige Sierra Leone en Liberia), dat door een pauselijken brief van Pius IX tot apost. vicariaat werd verheven op 18 Maart 1858.

Eenige maanden later vertrokken reeds de eerste missionarissen. Monseigneur zelf volgde hen in Maart 1859, maar mocht eerst wegens eene zeer tegenspoedige reis in zijn „tehuis" aanlanden, den 14 Mei daaraanvolgende.

Wat een vreugde voor den Vader toen hij zijne kinderen terugvond in het land zijner verlangens. Zijn wensch was nu vervuld, zijn ideaal bereikt.

Maar deze vreugde zou niet van langen duur zijn. Aan de consuls van Frankrijk en Spanje en aan al de katholieken die aan boord kwamen om hunnen Herder welkom te heeten, had Monseigneur kunnen antwoorden met de droevige woorden van Abraham tot de zonen van Heth: „Het is maar een doortocht die ik bij U doe ; ik kom U slechts een graf vragen = Sum peregrinus apud vos.... date mihi sepulchrum vobiscum" (Gen. 18—4.)

In Sierra Leone heerschte eene, tot toen in het land ongekende, besmettelijke ziekte. Men wilde Monseigneur en zijne missionarissen uit de hoofdstad Free-Town houden. „Ik ben hier in mijn bisdom," antwoordde Hij, „zou ik niet ingaan, juist op het oogenblik, dat ik er het meeste goed kan verrichten ? Moet dan de herder het lot zijner kudde niet deelen ?" Zonder voorbehoud hadden de missionarissen twee jaar geleden, leven en gezondheid in de handen van Onze Lieve Vrouw gesteld, ten gunste der meest misdeelden in Afrika, zonder voorbehoud ook wierpen zij zich dapper in het vuur.

Heldhaftige onvoorzichtigheid die der wereld vijf martelaren schonk ! In drie-en-twintig dagen kwam de Vader en vier zijner zonen aan de heerschende ziekte om, terwijl de vijfde en laatste doodziek naar Europa terugkeerde. En daar er geen katholiek priester meer iu Free-Town aanwezig was, moesten — o onbe-

grijpelijke spot der gebeurtenissen door de Goddelijke Voorzienigheid toegelaten! — door een Anglikaanschen bisschop de lijkdiensten gehouden worden van Mgr. de Brésillac en zijn vicarisgeneraal, beiden ongeveer op hetzelfde oogenblik in dezelfde kamer overleden, na elkander onderling een laatste heilige absolutie te hebben toegediend.

Droevige bladzijden vindt men in overvloed in de Annalen van het apostolaat, maar pijnlijker dan deze zijn er weinig. En toch, zoo betaamde het dat een werk zijn aanvang nam, dat hier op aarde de voortzetting moet zijn van het werk begonnen op den Calvarieberg. Hoe treffend komen de omstandigheden van den dood van de Brésillac niet overeen met die van den H. Franciscus Xaverius? Stierven zij niet beiden eenzaam en verlaten, toen zij ternauwernood waren aangekomen op of vóór het door hen zoo vurig verlangde arbeidsveld, voor den H. Franciscus, China, voor Mgr. de Brésillac, Afrika?

Maar na den dood van haar Herder, wat werd er van de missie? Na den dood van haar stichter wat werd er van de Congregatie?

De missie van Sierra Leone werd vijf jaren later (1864) door de Paters van den H. Geest (Weert) hervat. De Sociëteit, in Afrika te niet, in Lyon beperkt tot drie priesters en een zestal seminaristen, kon menschelijkerwijze gesproken, niet blijven voortbestaan, en haar ontstaan werd haar dood.

Maar in de Kerk van God is de dood steeds een voorteeken van verrijzenis' „De „Sociëteit der Afrikaansche Missiën" ontloken volgens den geest en het hart van Pius IX, kon niet te gronde gaan met haren stichter. Zij vond een nieuwen vader en stichter in den Hoog Eerw. *Pater Planque*, Overste te Lyon, aan wien Mgr. de Brésillac vóór zijn vertrek naar Afrika gezegd had: „Zoo mij iets overkomt, zijt Gij hier om een schipbreuk van ons Werk te voorkomen. Het zal niet vergaan, als er maar een wil is die volhoude, en die wil zult *Gij* zijn." Voorspelling die ten volle in vervulling zou gaan. De feiten bewezen weldra dat Elias zijn mantel aan Elizeüs gelaten had. „Dio sia benedetto, God zij gezegend", riep Pius IX uit, toen hij het besluit der zonen van Mgr. de Brésillac vernam, dat zij vastberaden waren het Werk huns Vaders met nieuwen ijver voort te zetten. Onder de wijze en energieke leiding van Pater Planque (1859—1907) overleefde de Sociëteit haar zware beproeving, en mocht zij zich weldra in een steeds toenemenden bloei verheugen.

Hare *Statuten* kregen de eindgoedkeuring uit Rome in Augustus 1900. Pater Planque voltooide het Werk van den Stichter door het oprichten eener congregatie van *Zustermissionarissen* (1876), die den naam kreeg van „Onze Lieve Vrouw der Apostelen". Deze Congregatie (sinds 1905 geheel onafhankelijk van de Paters) was tot grooten bloei geroepen. Zij telt thans minstens 400 religieuzen, met een doodenlijst — na 44-jarig bestaan — van juist 200.

Wegens behoefte aan Engelsch-sprekende missionarissen, breidde Pater Planque de Sociëteit uit naar *Ierland* (1878), welks huizen in 1912 tot provincie verheven werden. Deze Provincie telt thans 81 leden (49 Paters en 32 — reeds geprofeste — Fraters) en 5 huizen in Ierland, met 95 aspiranten. Tien harer leden zijn sinds 1880 door het keerkringsklimaat van Afrika vermoord.

De Fransche Provincie telt 319 leden (253 Paters en 66 Fraters) en 15 huizen *in Frankrijk*, met 275 aspiranten, terwijl haar doodenlijst 256 bedraagt. *In Amerika* is einde 1920 een apostolische school geopend te Philadelphia. Het voormalige Noviciaat der Sociëteit te Chanly (*Belgisch Luxemburg*) is thans als klein Seminarie bestemd voor Belgische studenten.

Ook het aantal leden der *Nederlandsche afdeeling* groeit in de laatste jaren steeds aan : thans 42 leden (16 Paters en 26 Fraters), met 115 aspiranten. Sinds Juli 1920 fungeert in ons land naast de apostolische school van *Keer*, ook een opleidingsschool voor Broeders-missionarissen te *Blitterswijk* bij Venray. Afrika's Westkust bezit ook al naast de talrijke graven onzer Iersche en Fransche broeders, de graven van 4 Nederlandsche Paters (tevens ook van 3 zusters).

Moge ons Nederland zich spoedig meer en meer bewust worden, dat het groote dankbaarheid verschuldigd is aan zijne oud-kolonie de *Goudkust* (1717—1871) en, evenals de andere christen-volkeren, ook eene groote schuld te kwijten heeft jegens Afrika's *Slavenkust !*

L. KENGEN, Afrik. Miss.

MISSIE-ACTIE DER R. K. HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

VERBREIDING VAN DE IDEE DES APOSTOLAATS.

De Secretaris onzer Leidsche Studenten-missieclub verzocht me, om een kleine bijdrage te leveren voor het bekende periodiek der Missievrienden. Teruggetrokken in het stille Roermondsche voldoe ik gaarne aan deze opdracht.

In de maand Februari van het afgeloopen jaar, had in Amsterdam, onder de veilige auspiciën van Prof. Groenen, Pater Gielen en Dr. Brom de eerste vereenigde vergadering plaats, waar representanten verschenen van de ver-

schillende Studentenmissieclubs. Ook dit jaar vond weer zoo'n interacademiale bijeenkomst plaats, om de onderlinge belangen te bespreken. Hierover wil ik 't echter thans niet hebben. Liever wil ik thans een werkwijze naar voren brengen, speciaal door de Leidsche afdeeling op de eerste vergadering verdedigd en waarvan ik nog steeds het daadwerkelijk succes en nut zeer hoog schat.

Iedere missieclub heeft natuurlijk ten doel op een of andere wijze nuttig werkzaam te zijn in het belang der Missie. Op welke manier dat nu gebeuren moest, was op bedoelde Amsterdamsche vergadering een twistpunt, waarbij gelukkig geen eenstemmigheid bereikt werd. Ik zeg gelukkig, want het bereiken van een eenstemmigheid is nog niet altijd het bewijs van eendrachtig willen en eensgezinde samenwerking. Getuige de teleurstelling die de wereld herhaaldelijk niet gespaard is gebleven, nadat de pers luide rondgebazuind had, dat de Hooge Commissies der Mogendheden het roerend eens geworden waren. Hoofdzakelijk liep de strijd ter vergadering over twee richtingen, die gevolgd konden worden, en beide richtingen vonden voorstanders, die elkaar niets toegaven in liefde en idealisme voor de zaak, die ze verdedigden.

Eensdeels was er *een groep, die vooral practisch te werk wilde gaan.* Succes was reeds bereikt en met trots konden dan ook reeds respectievelijke secretarissen mededeelingen doen en geldelijke bedragen publiceeren, die verkregen waren door fancy-fairs, gezellige avondjes, voordrachten, verkoop van briefkaarten, missietelegrammen enz.

Anderdeels was er een groep, die met veel entrain de meening voorstonden, dat *de daadwerkelijke actie der studenten zich moest bepalen tot het oefenen van een geestelijken invloed, tot verlevendiging der Missieidee, tot verbreiding der idee des leekenapostolaats.* Dit alles te bereiken, door het organiseeren van voordrachten over de Missie, door lezingen met lichtbeelden, door aanprijzing van het maken van studie over de Missie.

Ik voor mij schaar mij gaarne bij deze laatsten, hetgeen ik hoop te argumenteeren.

Primo zij vooropgesteld, dat het verre van mij is, vanuit de hoogte verachtelijk neer te zien op het praktisch werk mijner tegenstanders. Integendeel heb ik veel respect en eerbied voor de resultaten, die een luttel aantal studenten met veel moeite en inspanning hebben weten te bereiken, zoodat ze nu en dan een aardig bedrag voor de Missie konden afdragen ; en *secundo* moet ik er uitdrukkelijk op wijzen, dat de antithese natuurlijk niet van dien aard was, dat de eene groep heelemaal afkeerig was van het oefenen van geestelijken invloed en de andere groep er niet toe te brengen was om nu en dan eens wat geld bij elkaar te brengen voor de Missie. Ter juiste formuleering van het object van den strijd echter stelde ik de kwestie zoo scherp.

Laat ik beginnen, om de klassieke bewijsmethode te volgen, met de *argumenta ad hominem*, om daarna het systeem, dat ik voorsta, te ontwikkelen.

De student is als jongeman, uiteraard geen kapitalist. Zoo daarvan sprake is, dan is dat zijn vader of familie. Nu weet ik wel, die 't kleine niet eert, is 't groote niet weerd. En nogmaals, ik ben de laatste, om dat practisch werken onder studenten af te keuren. Doch mijns inziens kunnen we op andere manier veel meer bereiken en kan onze actie op veel universeeler en veel hechter basis gefundeerd worden.

Nog een ander en m. i. grooter nadeel is aan deze methode verbonden. De Missieclub in een bepaalde studentenvereeniging omvat natuurlijk slechts een relatief gering aantal werkende leden. Bij de snelle wisseling der studentenmaatschappij veranderen natuurlijk ook de clubs herhaaldelijk van samenstelling. Als nu bij zoo'n nieuwe samenstelling blijkt, dat de nieuwe leden niet zoo geschikt zijn om fancy-fairs te organiseeren, cabaret-avondjes te geven, het ambt van zelateur of zelatrice te vervullen, dan zal spoedig de actie kwijnen. We moeten 't helaas ondervinden met onze sociale clubs in sommige academiesteden.

Daarom moet de basis, waar we van uitgaan, algemeener zijn, n.l. *verlevendiging van het besef, dat ieder op zijn manier missionaris moet zijn.* Daartoe zijn verschillende middelen dienstbaar. Voor de breede lagen van het volk zijn noodig, groote samenkomsten of congressen, waar besproken wordt de Missie en wat haar aanbelangt. Voor hen, die thuis blijven, moet voorhanden zijn een nuttige en uitgebreide Missielectuur, die hun interesse krachtig opwekt.

Voor ieder student, als zijnde de aristocraat naar den geest, is noodig, zelfcultuur op dit gebied, veredeling der persoonlijkheid, die uit haar intieme sfeer een leekenapostel kan doen geboren worden. En daar ligt een prachtig arbeidsveld voor onze Missieclubs.

Ze moeten zorgen, dat in hunne studentenvereenigingen geregeld lezingen gehouden worden over Missie-onderwerpen, ze moeten opwekken tot ernstige studie van Missietoestanden en onderwerpen.

Ze moeten zorgen, dat de aanzwellende rijen ontwikkelde Katholieken, die tegenwoordig onze Academiesteden verlaten, in hun hart met zich meedragen in de maatschappij het besef, dat ze als ontwikkeld Katholiek verplicht zijn op een of andere manier te missioneeren.

Dan bereiken we schoone, doch ook practische, geldelijke resul-

taten. De idee der Missie, ja de plicht tot missioneering moet levendig gehouden worden. Dat zij 't werk onzer Studentenclubs. De rest doen de studenten zelf. Het gros hunner is niet oppervlakkig genoeg om iets wat regelmatig onder hun aandacht gebracht wordt, kalm te negeeren. En temeer klemt dit argument, waar het hier geldt zoo iets edels, als het Missiewerk. De gemiddelde Roomsche student, heeft gelukkig nog zielenadel genoeg, om zich dan bewust te worden van zijn schoone roeping, van zijn verheven taak. En ieder dezer geestelijke, innerlijke bewustwordingen individueel, zal voor onze dierbare Missie opleveren òfwel een Apostel in de volle beteekenis van het woord, òfwel Roomsche mannen en vrouwen, die, eenmaal in het volle leven, het zich tot plicht rekenen de Missie voortdurend te steunen.

Weten onze Academische clubs dit te bereiken, dan zal hun dat tot groote eer strekken niet alleen, doch zal daarnaast ook onze Missie veel universeeler en veel hechter gebaat zijn.

Roermond. TONY SCHREURS.

MISSIELIED.

Wij dragen ons rijk geloof als een zon,
Gaan veilig en vast door de tijden ;
Geen nacht, die de kracht en de pracht ooit verwon,
Zij glanst over liefde en lijden.

Refrein :
Laat stralen de gloed !
't Is de zon, die het doet !
De waarheid, de klaarheid, de liefde !

Maar hoog uit het Noorden en diep uit het Zuid,
Uit landen van Westen en Oosten,
Schreit broeder aan broeder in 't donker, zoo luid !
Wie zal met ons licht hem vertroosten ?
Refrein.

De handen gevouwen, geofferd het goud, —
En God slaat Zijn zonen tot helden ;
Die dragen het licht over zeeën en woud :
Zie ! wit van den oogst staan de velden.
Refrein.

CHR. MERTZ.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

MISSIEACTIE ALS BESCHAVINGSFACTOR.

In het zakenblad „De Beurs" heeft de Heer J. H. Lankamp, oud-vertegenwoordiger van de Ned. Handelmaatschappij in N. O.-I. de indrukken van zijn Indische reis in een lezenswaardige artikelenreeks verwerkt en gewezen *op den heilzamen invloed der Roomsche missieactie.* Hij vorderde steun, althans belangstelling voor het beschavingswerk, dat b.v. te Larantoeka op Flores door menschen met hooge idealen wordt verricht. Hij zeide o. a.

„Het is hier in dit zakenblad niet de plaats om van het zendingswerk verslag te doen, doch wij wenschen er toch even op te wijzen van hoeveel invloed de zending op het volksleven is. Er zou meer, véél meer door de Katholieke zoowel als door de Protestantsche zending kunnen gedaan worden, als er beter aan de financiëele bezwaren der missies tegemoet gekomen werd, en deze in staat werden gesteld hun vruchtbaar werk uit te breiden, bijv. door bij den inlander behalve onderwijs en geestelijke ontwikkeling den lust tot werken bij te brengen, hem tot intensieven arbeid op te wekken, tot vermeerdering der productie, hem te prikkelen zonder ophouden er naar te streven, dat de aarde veel voortbrenge, tot eigen welzijn en geluk.

Wat wordt er door onze financiers, groothandelaren, reeders, en allen, die zijn aangewezen om voor de economische ontwikkeling van land en volk te zorgen, in het belang van het verheven zendingswerk gedaan ? In Amerika, dat practische land, neemt de Kerk, de zending, een belangrijke plaats in de samenleving in ; dáár werken allen mede — vooraanstaande mannen en vrouwen in het gewone economische, politieke, industrieele of wetenschappelijke leven, waaronder voorzitters van kamers van koophandel — om het Zendingswerk te doen slagen en het land vooruit te brengen.

Scherpe kritiek werd op deze beweringen uitgeoefend. Sommigen beschuldigden hem van paapsche sympathieën, anderen van het missiewerk ondergeschikt te willen maken aan materiëele belangen.

De Heer Lankamp antwoordde hierop, dat hij geenszins de te-

werkstelling van den inlander door de zending aanbevolen had uit een oogpunt van het belang van de zgn. bezittende klasse of zakenwereld, maar alleen omdat daaruit zou voortvloeien voor den inlander zelf *zelfbewustzijn, ontwikkeling en welvaart.*

„Zonder moreele tendenzen, zonder behoorlijke plichtenleer, kunnen wij den inlander nooit tot een harmonische evolutie brengen. Vóór alles staat de opvoedende kracht, de kracht van het goede voorbeeld, het goede voorgaan, en waar wij, Nederlanders, in de door ons bezochte landen schitteren door afwezigheid en alles aan de zending wordt overgelaten, zou de zending het hier besproken goede voorbeeld kunnen geven, als haar werkkring werd uitgebreid, b.v. door het geven van landbouwonderwijs en het aanleggen van proefvelden.

Klaar en scherp moet door alle weldenkende Nederlanders de toestand in die groote en door de natuur zoo rijk gezegende landen onder de oogen worden gezien. Een ieder, dus ook de zending, moet medewerken om de inlandsche bevolking uit den apathischen toestand van luieren en niets doen, waarin zij zich thans bevindt, opheffen, en aan de productie te zetten, de werkzaamheid, die haar tot hooger cultuur, tot welvaart en geluk kan brengen. Het werkend gif in het bloed van ons economisch leven, om maar zoo weinig mogelijk zich in te spannen, zoo weinig mogelijk aan de productie mede te doen, slaat over naar onze overzeesche gewesten en dreigt daar al het nobele werk der zending te niet te doen.

Wij weten, dat de liefde tot den arbeid bij in beschaving nog laag staande volken, aangekweekt moet worden, niet als iets dat geen stand zou houden, doch als integreerend deel der geleidelijke ontwikkeling en beschaving, opgewekt door overtuiging, die groeien moet in de volksziel door vorming, geprikkeld door nieuwe behoeften, die ontstaan door nauwe aanraking met Europeanen, beschaving en Christendom. Daarom kan die tewerkstelling niet anders dan geleidelijk geschieden en kan de productie daardoor niet van meet af aan te hoog worden opgevoerd.

Wanneer de Regeering ernaar streeft den algemeenen geest van het volk in de goede richting te sturen, zoodat het landbouwonderwijs niet tot resultaat heeft, dat de meeste leerlingen klerken of schrijvers worden, zal de zending, wanneer zij op de door ons bedoelde wijze werkzaam is en haar hulp verleent door arbeidslust-kweeken en opvoeden en verder technisch en practisch opleiden, prachtresultaten kunnen bereiken, die een belangrijke productie-vermeerdering ten gevolge zullen hebben, welke productie-vermeerdering tot heil van de inlandsche bevolking zelve, tot heil van de gansche menschheid dringend noodig is."

De conclusie ligt voor de hand.

Wanneer door de werkzaamheid der missionarissen prachtresultaten worden bereikt en het beschavingspeil der inlanders hooger

wordt opgevoerd, *heeft de Ned. Regeering de plicht, de missionarissen in onze koloniën in hun beschavingswerk te ondersteunen.*

Ook al uit overwegingen van zelfbehoud tegen den Sarekat Islam.

De Heer Van der Does de Willebois heeft het zoo mooi gezegd in de Eerste Kamer der Staten Generaal:

Wij willen Indië te gemoet komen in de sociale nooden die zich daar openbaren. Wij willen de welvaart der bevolking bevorderen met alle middelen, die kunnen leiden om de beletselen te doen verdwijnen, die de geestelijke en de stoffelijke opheffing in den weg staan. Ik wijs ten deze op de samenwerking van de Katholieke Staatspartij met de jonge Indische Katholieke partij en men begrijpe vooral, dat die samenwerking positief moet gaan in de richting van verheffing van de beschaving der inlandsche bevolking, waartoe onze missiën steeds een nooit volprezen arbeid leveren. Met verheffing van die beschaving die zedelijkheid, orde en arbeid leert, gaat vanzelf reeds verbetering ook van stoffelijke welvaart gepaard.

De ondergrond van ware beschaving is de kennis en de beoefening van de godsdienstige begrippen, zooals het Christendom die leert. De noodzakelijkheid van op dezen grondslag te bouwen, spreekt al heel duidelijk nu wij in Indië staan voor de zoogenaamde Indische beweging. Dit streven naar meer zelfstandigheid, naar meer medezeggenschap in de bestuurs-organisatie, leeft algemeen zeer sterk op. Op zich zelf is dat geen kwaad verschijnsel. Het wijst op een ontwaken uit een langen dommel, die niet alleen in den volksaard zijn oorzaak vindt, maar ook goeddeels het gevolg is van vroegere wijze van beheer der koloniën. Dat ontwaken nu spoort ons aan tot belangstelling en tevens tot voorzichtigheid. Wij moeten er met beleid aan tegemoet komen, het niet onderdrukken, het met welwillendheid leiden in gezonde banen, met bedaarde fermeteit behoeden voor gevaarlijke uitspattingen. Wij moeten ook wel het oog openhouden op de geestelijke roerselen, die sommige voorstanders — en wel de meest geruchtmakende — van die beweging bezielen, en te dezen opzichte trof mij de mijns inziens zeer juiste beoordeeling van het lid der Tweede Kamer den heer Scheurer, wiens woorden ik mij veroorloof hier even te citeeren:

„Het is mijn overtuiging, dat, niet alleen wegens sociale nooden en behoeften een revolutionaire beweging zich uitbreidt, maar ik zie daarin ook een anti-godsdienstig karakter. Het is hier en elders dezelfde geest, die het geluk zoekt op deze aarde, met verwerping van alle hoogere en geestelijke idealen; het is het alleen op deze aarde heil zoeken voor den mensch en dus alleen in het stoffelijke — zuiver materialisme.

„Daarbij moet ook al wat godsdienst is verdwijnen en draagt ook die revolutionaire beweging onder de inlandsche bevolking wel degelijk een anti-religieus karakter. Dat moet zonder twijfel onder de oogen worden gezien, zal ons koloniaal beleid ook in dien zin scherp kunnen optreden tegen die anti-religieuze beweging, die per slot van rekening de diepste achtergrond is van elk revolutionair optreden." Aldus de heer Scheurer.

Tegen een beweging als deze bestaat geen ander middel van weerstand, dat op den duur vrucht kan dragen, dan de arbeid van de Christelijke zending en van onze missiën. Alleen daardoor kan men het volk wapenen tegen de verlokking van gevaarlijke theorieën, die het gezag ondermijnen en den vrede verstoren.

Wat deed de Ned. Regeering tot nu toe?

Heeft zij niet stelselmatig door *Art.* 123 *van het Regeeringsreglement* katholieke missionarissen geweerd uit groote gedeelten van onze koloniën?

Gelukkig komt er kentering.

Voor het protest der Katholieken in en buiten de Kamer tegen dezen aanslag op de vrijheid der katholieke geloofsprediking, tegen dit ingrijpen van den staat in de rechten der Kerk, kon men niet langer Oost-Indisch doof blijven. (Zie Onze Missiën in Oost en West IV, blz. 131—9).

Minister de Graaf antwoordde den heer Van der Does: „Ik hoop van harte, dat de Roomsch-Katholieke missie tot een steeds toenemende belangstelling voor Indië in katholieke kringen zal leiden. Dat van mijn zijde daarbij staat zal kunnen worden gemaakt op ondersteuning van dien nuttigen arbeid, behoef ik niet te verzekeren. En wat art. 123 van het Regeeringsreglement betreft, verklaarde de minister, dat dit punt in Indië de ernstige aandacht heeft. „Het is mij bekend," zeide Z.Ex., „dat enkele adviezen ter zake zijn uitgebracht, zoodat ik meen te mogen verwachten, dat binnen niet langen tijd ook dit onderwerp in een nader stadium van bewerking zal komen. Ik ben in die verwachting nog versterkt door de gedachtenwisseling, die ik met den nieuwbenoemden gouverneur-generaal (Mr. D. Fock) daarover heb gehad. Ik vertrouw dus, dat deze zaak tot een bevredigende oplossing zal komen en daarmede allengs de laatste bezwaren zullen verdwijnen, welke nog ten aanzien van de verspreiding der Christelijke zending, van welke richting ook, in sommige streken van den Archipel bestaan."

Dankbaar moeten wij erkennen, dat de Minister reeds op bijzonder welwillende wijze, *ondersteuning van dien nuttigen arbeid* heeft gegeven (vooral door art. 5, a).

Staatsblad no. 81 bevat het besluit van den 19den Februari 1921, tot vaststelling van eene nieuwe regeling betreffende de erkenning van Roomsch-Katholieke geestelijken van den 3den rang.

Hierbij is bepaáld :

Artikel 1. Met uitbreiding in zooverre van de organisatie, vastgesteld bij Kon. besluit van 25 December 1855, no. 64 (Indisch Staatsblad 1856, no. 21), zooals dat besluit sedert is gewijzigd en aangevuld laatstelijk bij het besluit van 6 Augustus 1913, no. 31 (Indisch Staatsblad no. 597), worden mede erkend Roomsch-Katholieke geestelijken van den derden rang, die belast worden met de godsdienstige zorg voor gemeenten in Nederlandsch-Indië, uitsluitend of hoofdzakelijk bestaande uit inlanders of daarmede gelijkgestelden, onverminderd de bevoegdheid om in de statie waar zij gevestigd zijn, ook te voorzien in de godsdienstige behoeften van Europeanen of daarmede gelijkgestelden.

Artikel 2. De kerkelijke benoeming of de plaatsing en verplaatsing, mitsgaders het ontslaan der dienstdoende geestelijken van den derden rang en hunne burgerlijke erkenning of toelating tot verrichting van hun dienstwerk op bepaalde standplaatsen, geschieden op den voet der deswege bestaande bijzondere voorschriften.

Artikel 3. De Roomsch-Katholieke geestelijken, die voorzien van het door Ons verleende radikaal, voor den kerkelijken dienst in Ned.-Indië uit Nederland worden gezonden genieten, wanneer zij bestemd zijn ter vervulling van een plaats in het bezoldigd personeel der geestelijken van den 3den rang :

a. een voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande met den dag der inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag, waarop hunne bij artikel 5 vastgestelde bezoldiging volgens de daaromtrent in Nederlandsch-Indië geldende algemeene bepalingen gerekend wordt in te gaan ;

b. een voorschot van twee maanden op de onder a bedoelde voorloopige bezoldiging ;

c. eene tegemoetkoming van f 800 ;

d. vrijen overtocht naar Nederlandsch-Indië op den voet van de daarvoor geldende algemeene bepalingen.

Artikel 4. Zij, die reeds in Nederlandsch-Indië aanwezig zijnde, als Roomsch-Katholieke geestelijken van den derden rang op den voet van dit besluit worden erkend, ontvangen een tegemoetkoming van f 200.

Artikel 5. De Roomsch-Katholieke geestelijken van den derden rang genieten in Nederlandsch-Indië :

a. zoolang zij, in afwachting van het ontstaan eener te vervullen plaats, met voorloopige werkzaamheden worden belast, f 150 's maands ; wanneer hun de zorg van een inlandsche Roomsch-Katholieke gemeente is opgedragen een maandelijksche bezoldiging van f 200, met vier jaarlijksche verhoogingen van f 50 elk ;

b. vrije woning en bij gemis daarvan eene schadeloosstelling van f 50 's maands, welke door den gouverneur-generaal kan worden verhoogd voor standplaatsen, waar de plaatselijke omstandigheden dat noodig maken.

Artikel 6. Voor hulppriesters, die na de inwerkingtreding van dit besluit als geestelijken van den derden rang worden erkend, wordt de tijd, gedurende

welken zij als hulppriester in Nederlandsch-Indië werkzaam zijn geweest, in rekening gebracht bij de bepaling van hunne bezoldiging.

Artikel 7. De voor Nederlandsch-Indische ambtenaren geldende bepalingen omtrent reis- en verblijfkosten, verloven, weduwen- en weezenfonds en pensioen zijn op de geestelijken van den derden rang van toepassing.

Artikel 8. De Roomsch-Katholieke geestelijken van den derden rang kunnen overgaan in den tweeden rang en omgekeerd, met dienverstande echter, dat bij overgang in den tweeden rang de dienstjaren, doorgebracht in den derden rang, niet in rekening worden gebracht voor de toekenning van periodieke traktementsverhoogingen en dat het organiek vastgesteld getal van geestelijken van den tweeden rang niet mag worden overschreden.

Dit besluit treedt in werking op 9 Maart 1921 en werkt terug tot 1 Januari 1920.

Deze verbetering schijnt vooral te danken aan de actie van het Hoofdbestuur der Indische Missievereeniging bij Z. Ex. den Minister van Koloniën.

Volgens een berekening zouden ongeveer 60 van de 90 onbezoldigde in Indië aanwezige geestelijken een wachtgeld van fl. 150.— in de maand kunnen krijgen, hetgeen een ware uitkomst zou zijn voor de missies van Mgr. Bos, Mgr. Aerts en Mgr. Vesters. Deze berekening schijnt echter veel te optimistisch te zijn.

Zoo zullen meer priesters naar Indië kunnen worden gezonden en zoo zal ook langzamerhand *de geestelijke verzorging van naar Indië trekkende katholieken* beter worden, hetgeen vanzelf zal medebrengen een steeds toenemende belangstelling van Indië in katholieke kringen."

De Heer Van der Does de Willebois heeft het weer zoo mooi gezegd in de Eerste Kamer:

Wij worstelen voortdurend met gebrek aan personeel, om Indië te bezetten met voldoende Nederlandsche krachten op allerlei gebied van Overheidszorg, Indië is in de landprovinciën van Nederland niet genoeg bekend. Uit het Roomsch-Katholiek volksdeel trekken bijna uitsluitend de missiën haar bedienaren en zij doen dat gelukkig op ruime schaal. Het getal priesters, ordebroeders en geestelijke zusters, die hun krachten aan Indië willen wijden, is groot, maar in het leekenelement is de toevoer veel te gering. Er schuilen in den middenstand zoo talrijke latente krachten, die als onderwijzers, artsen, ingenieurs en in andere intellectueele werkkringen kostbare diensten zouden kunnen bewijzen en tevens een mooie toekomst voor zich zouden kunnen vinden, maar het Katholieke volksdeel levert die krachten niet.

Hoofdzakelijk zit dat in oude opvattingen bij de Katholieke gezinnen,

gegrond op gelukkig verouderende toestanden in Indië, die de Katholieke ouders doen vreezen hun kinderen bloot te stellen aan de gevaren op het punt van geloof en zeden, die het Indische leven heeten te omringen. In deze opvattingen komt gelukkig kentering. Het is vooral het werk der missie, dat meer en meer de aandacht onzer Katholieke bevolking trekt, en die aandacht vestigt zich dan tevens bij velen op de goede kansen van loonenden arbeid, die Indië biedt en waarmede men gaandeweg ook in de landprovinciën van Nederland beter bekend wordt. De op geestelijk gebied in de koloniën werkzame Nederlanders voelen zich dikwijls teleurgesteld, doordat zij zoo weinig geloofsgenooten in de tropen ontmoeten, en dezen worden in zekere mate propagandisten in hun familiën en in den kring hunner bekenden om ook leekenelementen naar Indië te trekken.

Hierover is uitvoerig gesproken bij gelegenheid van *de Indische Conferentie der Katholieke Studenten* door het Unie-Secretariaat georganiseerd in Den Haag op 19 en 20 Maart.

De missionaris p. Vaal S. J. sprak over Missie onder de inlanders en apostolaat van de katholieke intellectueelen onder de Indo-Europeanen; Dr. Vriens over den groei der katholieke organisaties op koloniaal gebied; Monod de Froïdeville, voorzitter van den Centralen Raad van Sociale Bonden, over het maatschappelijk werk in onze Oost gedaan en nog te doen; Jr. Feber over de roeping en de taak der politieke organisaties der Indische katholieken.

Vele interessante kwesties werden bovendien in het debat „aangesneden". Bestaat er geen mogelijkheid, een katholiek Javaansch blad op te richten of 3 organen, resp. voor West-, Midden- en Oost-Java? Moeten wij ten opzichte van de Indische emancipatiebeweging alleen remmend-reactionnair optreden? Zouden leeken niet meer direct bij het missiewerk gebruikt kunnen worden? Is de macht der Loge in hoogere ambtenaarskringen nog even groot als vroeger? Is het wenschelijk of gevaarlijk, dat onze jongeren in grooten getale uittrekken naar onze Oost?

De vergadering van uiterst-bevoegden op dit gebied, achtte hare verantwoordelijkheid te groot, om zonder rustige overweging en kalm beraad, deze laatste kwestie te formuleeren en besloot, dat hierover een manifest zal worden uitgegeven, opgesteld door de vertegenwoordigers van de Indische Missievereeniging, de Indische Katholieke Partij, den Centralen Raad van R. K. Sociale Bonden in N.-I. en de Vereeniging voor Oost- en West-Indische Katholieken in Nederland.

Na ernstig overleg is 6 Juni j.l. de uitspraak gepubliceerd, waarvoor de onderteekenaars zich eenstemmig en volledig verantwoordelijk stellen.

1. Het werk onzer Missionarissen in Nederlandsch-Indië heeft behoefte aan den steun, dien een krachtige katholieke gemeenschap kan bieden. Het is daarom van het grootste belang, dat mannen en vrouwen van vaste geloofsovertuiging en degelijk karakter naar Indië gaan.

2. Zijn zulke personen gehuwd, dan bestaat er in den regel geen aanleiding tot vrees, dat zij voor godsdienst en moraal onverschillig zullen worden.

3. Zijn zij ongehuwd, dan is die vrees echter niet denkbeeldig. Wel kunnen zij in onderscheidene plaatsen, waar priesters wonen, evenzeer aan het kerkelijk leven deelnemen als in Nederland en zijn zij daar aan geen erger gevaren blootgesteld dan in de groote steden van Europa ; maar niet iedereen kan zich in deze plaatsen vestigen. Alleen wanneer dat laatste verzekerd is, behoeft gewoonlijk ook tegen het gaan van ongehuwden naar Indië geen bedenking gemaakt te worden, doch de verhoudingen in het binnenland laten nog veel te wenschen over.

4. De Katholieke Sociale Bonden in Indië streven er naar, voor de nieuw aangekomenen den toegang tot kringen van geloofsgenooten te ontsluiten.

5. Geraden wordt, eerstens niet naar Indië te vertrekken, zonder tijdig inlichtingen gewonnen te hebben aan het Katholiek Indisch Bureau Van Brakelstraat 111, Den Haag') en verder zich zoo spoedig mogelijk na aankomst in Indië mondeling of schriftelijk tot de naaste Pastorie te wenden.

Dr. J. G. C. Vriens, voorzitter van de Indische Missievereeniging.

Mr. W. J. M. Brantjes van Rijn, voorzitter van de Vereeniging van Oost- en West-Indische Katholieken in Nederland.

J. A. Monod de Froideville, oud-voorzitter van den Centralen Raad der Katholieke Sociale Bonden in N.-O. Indië en Directeur van het Katholiek Indisch Bureau.

Ir. L. J. M. Feber, oud-voorzitter van de Indische Katholieke Partij.

Jos. F. A. Frencken, S. J., oud-Missionaris in N.-O. Indië.

Dr. Jos. Schmutzer, lid van den Volksraad in N.-O. Indië.

Apostolisch Vicariaat van Batavia.

De volkstelling van 1 Januari 1920 berekende *het aantal inwoners van Java en Madoera* op 45.017.204, waarvan 135,216 Europeanen waren en 419.237 Oosterlingen. In 1920 werden 2366 H. Doopsels toegediend, waarvan 363 aan volwassenen.

Zooals in de meeste kolonies heeft voornamelijk ook op Java *de invloed der blanken* het missiewerk, hetzij door directe tegenwerking, hetzij door het slecht voorbeeld den inlander gegeven, den vooruitgang van het missiewerk niet weinig belemmerd.

In Djokja, bekend als een tweede Monte-Carlo, wordt het heele jaar door gedobbeld, vooral op de racedagen die in de Goede Week en op den eersten

Paaschdag gehouden worden. Niet weinigen verspelen er hun geheel fortuin. Verleden jaar vierde de loge haar vijftigjarig jubilé op Goeden Vrijdag, eerst door een groot feestdiner bij een inlandschen vorst „tot stichting der inlanders". Het is bekend, dat de inlanders het gebouw der loge: „Roema Setan, het huis van den duivel" noemen [1]).

In Djokja bevinden zich ook de Hoofdbesturen van 3 revolutionaire bonden vooral van den *Sarekat Islam*. Men moet echter onderscheid maken tusschen den werkelijken Sarekat Islam en den officiëelen Sarekat Islam. De officieele Sarekat Islam komt tot uiting in de statuten, en het huishoudelijk reglement. Van den officiëelen Sarekat Islam hoort men op congressen, algemeene vergaderingen en in den Volksraad, doch het drijven van den Sarekat Islam stemt daarmede niet overeen. De officiëele Sarekat Islam houdt den leden voor, verdraagzaamheid te betrachten ten opzichte van den medemensch, de werkelijke Sarekat Islam brengt scherpe scheiding tusschen de leden en de ongeloovigen. De officiëele Sarekat Islam wil niemand als lid aannemen, die door middel van misleiding tot de vereeniging is gekomen of die wegens persoonlijke redenen de hulp van den Sarekat Islam wil. Bij den werkelijken Sarekat Islam is de geheele propagandavoering misleiding, terwijl personen, die wrok koesteren tegen het gezag, wegens particuliere redenen tot de hoogste waardigheid worden verheven. De officiëele Sarekat Islam verbiedt den leden, het landsbestuur te schaden of verwarring te brengen; de werkelijke Sarekat Islam tracht een eigen macht te vormen, een staatje met een eigen bestuur, dat de adathoofden en de Ned. regeering zooveel mogelijk negeert.

Alleen het Katholicisme kan het Javaansche volk, in zijn Wezen nog zoo goed, van den revolutionairen Sarekat Islam redden en blijvend geluk en vrede brengen. Het geeft aan het volk ware ontwikkeling in de bloeiende missiescholen van Moentilan, Soerabaia enz. (mogen er spoedig nog vele andere komen) en redding uit menschelijke ellende in goed ingerichte ziekenhuizen (Batavia-Weltevreden, Soerabaia, Bandoeng).

Schitterender nog is de zielenoogst op de prachtmissies van Flores en Timor in de

Apost. Prefectuur der Kleine Soenda-eilanden,

waar thans 51.874 katholieken zijn (in 1919: 47,627). Er werden in 1920 7908 H. Doopsels toegediend, waarvan 2874 aan volwassen personen.

Ook komen verblijdende berichten binnen over den groei der Katholieke Kerk in het

Apost. Vicariaat van Ned. Nieuw-Guinea,

waar weer verschillende kerkjes en schooltjes zijn gebouwd. Op de hoofdstatie van Kei Langgoer is alles druk in de weer voor de *plechtige ontvangst van den eersten Bisschop* van het vicariaat.

Er is op *eigen aandrang* der eilandbewoners 'n prachtige verbetering

[1]) Wel heeft de loge den laatsten tijd ook wat van haar invloed verloren, toch is ze voornamelijk in hoogere ambtenaarskringen nog sterk; in den Raad van Indië zijn minstens 3 misschien 4 van de 5 leden vrijmetselaars; ook de aftredende G. G. was hun zeer goed gezind.

aan de bestaande pier aangebracht: geheel vrij en ongedwongen werd dit werk begonnen en in zeer korten tijd klaar gespeeld. Een ambtenaar kon niet nalaten te getuigen, dat hij nog geen kans zag met heerendienst (gedwongen arbeid) zoo iets in twee maanden gereed te maken. 't Toont hoe er aandrang is om van de blijde inkomste van den Kerkvoogd een grootsch feest te maken. Op vele plaatsen is men bezig belans (sierprauwen) te vervaardigen voor deze plechtigheid. Ieder dorp op Kei zal in eigen dracht aan 't huldigingsfeest deelnemen. Zelfs Mahomedanen en Protestanten komen telkens vragen wanneer de „groote Bisschop" komt.

Hier schijnt dus geen vrees te bestaan voor orde- en rustverstooring, de gefingeerde titel, waarop den Kath. missionarissen geweigerd wordt zich te *Ambon* te vestigen. Een onverdacht getuigenis heeft Dr. Dijkstra hieromtrent afgelegd in het Zendingsblad van Gereformeerde kerken (Mei 1921):

„Ik ben zeer verontwaardigd over een bericht betreffende art. 123 van het Indisch Regeeringsreglement. De Roomsche missie is met een beroep op dit art. geweigerd een pastoor op Amboina te vestigen. Me dunkt, al wat Protestant is moet heftig hiertegen getuigen. Wat gelukkig, dat wij niet zoo'n artikel in ons land hebben, dan zou heel onze Evangelisatie in Limburg onmogelijk worden gemaakt."

De Nieuwe regeering in Ned. Oost-Indië zal misschien wat beter luisteren naar hetgeen de Kath. missionarissen haar vragen of zeggen. We lezen, dat P. Vertenten door de Nederl. Indische Regeering naar Java is geroepen teneinde aldaar van advies te dienen over de maatregelen om *het uitstervend volk van Zuid-Nieuw-Guinea* nog zooveel mogelijk te redden.

Wij hopen van harte, dat het thans moge blijken dat het der Regeering ernst is en dat door samenwerking van Bestuur en Missie, het volk der Marind-anim afgevoerd worde van de paden des doods naar de wegen van blijheid, van gezondheid voor lichaam en ziel.

Bij gelegenheid van dit verblijf te Batavia heeft Pater Vertenten in de zaal van den Katholieken Socialen Bond eene lezing gehouden over den stam der Kaja-Kaja's. Onder de aanwezigen bevonden zich o. a. de Gouverneur-Generaal met zijne gemalin en verschillende hooge Ambtenaren. Op het einde zijner rede deed de Pater een hartstochtelijk beroep op den Landvoogd om hulp en redding voor het volk dat zijn ondergang tegemoet ijlt, als niet ten spoedigst met sterke hand wordt ingegrepen.

De regeering heeft steun toegezegd. P. Vertenten is vol moed en geestdrift *het werk op Meranke* weer begonnen.

Moge de regeering ook hulp verleenen aan het

Apost. Vicariaat van Borneo,

waar *de statie Landjah* tijdelijk vacant wordt gelaten, omdat zonder regeeringshulp het missie- en beschavingswerk daar niets uithaalt. Men hoopt op den nieuwen Resident, terwijl men in het

Apost. Vicariaat van Curaçao

treurt om het reeds zoo spoedig heengaan (na nog geen 2 jaren van actief bestuur) van den Gouverneur Z. Exc. O. L. Helfrich.

Een mooi en zegenrijk werk is te Curaçao begonnen door de Eerw. Zusters Franciscanessen van Roosendaal. In Januari van 1920 werd door Mgr. Vuylsteke te Rome permissie aangevraagd tot het openen van *een Noviciaat voor inlandsche meisjes*, die roeping gevoelden voor het kloosterleven. 26 April van datzelfde jaar werd de toestemming gegeven. Reeds van den beginne zegende de goede God deze schoone gedachte en dit schoone werk.

Want, vormen de religieuzen de schoonste bloesems van 't godsdienstig leven, dan kan 't wel niet anders, of dit werk zal het godsdienstig leven in onze missie zeer ten goede komen. 9 Januari van dit jaar deden 9 postulanten haar intrede. Vijf van deze zijn afkomstig van 't eiland Curaçao (één uit de stad en de vier andere uit de buitendistricten), twee van Bonaire, één van Aruba en één van Venezuela. Het postulaat is gevestigd in het St. Martinusgesticht te Otrabanda, terwijl het Noviciaat zal gevestigd worden op „Welgelegen", dat zich om zijn stille omgeving zoo prachtig voor de vorming van jonge religieuzen leent. Moge de goede God dat jonge, teere plantje onder zijn vaderlijke hoede nemen en het doen gedijen tot zegen van onze Missie.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

VERTREK VAN MISSIONARISSEN.

Van de Congregatie der Zusters van het gezelschap van J. M. J. vertrokken den 7 Mei de vier volgende Zusters : Sr. Josephita Janssen-Steenberg uit Altforst ; Sr. Gemma Verburgt uit Amsterdam ; Sr. Benedicta Louwers uit Amsterdam en Sr. Vincenzo Korfage uit Kloosterburen, om zich per stoomschip „Patria" naar Menado en Tomohon te begeven.

25 Mei is per S.S. „Noorddam" van Rotterdam vertrokken voor de Negermissies in Georgia (V. S. America) Broeder Balthasar Marshal van het Missiehuis voor Broeders te Blitterswijk.

Van de Witte Paters vertrokken sinds 1 Febr. 3 Paters (o.a. Mgr. Roelens en P. Wolters) en twee Broeders. Meerdere anderen wachten op een bootgelegenheid.

„7 April vertrok de Eerw. Pater Hyacinthus Oorsprong naar de Missie van Porto-Rico".

18 Juni vertrok wederom uit Bordeaux met bestemming voor Bahia (Brazilië) de W. E. Heer J. Kuenen ('s Hertogenbosch), van de Congregatie der Lazaristen, die wegens ziekte eenige maanden hier te lande verbleef.

Denzelfden dag vertrokken met de „Tambora" van den Rott. Lloyd weder vier religieuzen van de Congregatie van den H. Carolus Borrom. te Maastricht naar Ned.-Indië, voor den dienst in het Ziekenhuis te Batavia-Weltevreden.

20 Juni vertrekt Monseigneur Dr. J. M. Buckx, Apostolisch-Administrator van Finland met den Zeereerw. Pater Dr. Jan van Gijssel naar de hem aangewezen residentie van Helsingfors.

De W. E. Heer A. Clarijs, C. M. (Steenbergen) naar 't Vaderland terugge-

keerd na al de beproevingen der Persische kerkvervolging te hebben meegemaakt, is thans op de terugreis en wacht in het Moederhuis te Parijs op eene gunstige gelegenheid om zijne Missie wederom te bereiken.

Van de Priesters van het H. Hart vertrekken dit jaar nog: Naar de Missie van *Noord-Brazilië*, de Weleerw. Pater A. W. in 't Groen uit Klein-Dongen (October); Naar de Missie in *Congo*, de Weleerw. Pater A. W. A. Rijkers van Dedemsvaart (December.)

Met Mgr. Aerts Apost. Vicaris van Nieuw-Guinea vertrokken naar de Kei-eilanden de volgende Zusters, Dochters van O. L. V. van het H. Hart: Zr. Françoise (Johanna Alkemade) uit Den Haag; Zr. Theodora (Johanna van Engelen) uit Nieuwkuik en Zr. Christina (Joseph. Mommers) uit Tilburg.

MISSIEPERSONEEL.

Benoemingen. *Mgr. Pietro Fumasoni-Biondi,* titulair aartsbisschop van Dioclea en tot dusverre apostolisch delegaat voor Japan is als opvolger van kardinaal Laurenti tot secretaris benoemd van de H. Congregatie der Propaganda.

Bij Decreet van de H. Congregatie tot voortplanting des geloofs, gedateerd van 16 Maart 1921 is benoemd tot Apostolisch-Administrator van Finland met bisschoppelijke bestuursmachten, de Hoogeerw. Pater *Dr. Michaël Joannes Buckx*, tot heden Provinciaal der Priesters van het H. Hart v. Jezus te Liesbosch-Princenhage. De Zeereerw. Pater Dr. J. van Gijssel, is aangewezen om den Hoogeerw. Pater Buckx naar Finland te vergezellen. Beide Paters waren reeds ettelijke jaren geleden in Finland werkzaam, doch de toenmalige Russische overheersching maakte een verder verblijf aldaar onmogelijk.

Bij besluit van de H. Congregatie der Propaganda onder datum van 27 Februari l.l. (feestdag van den H. Gabriël) werd de nieuwe apost. prefectuur van den H. Gabriël van Smarten in de Boven-Amazonenstreek (Peru) opgericht en toevertrouwd aan de Paters Passionisten der Spaansche Provincie van het H. Hart. Tot apost. prefect werd de H.E.P. Provinciaal dezer Provincie, Pater Athanasius van den H. Geest, benoemd.

Ook in China zijn de Passionisten der Amerikaansche Provincies een Missie begonnen. Begin Mei l.l. is naar de Missie van Noord-Bulgarije vertrokken Pater Felix (Jansen, uit Mook) der Passionisten te Mook.

Op Zondag 10 April werd aan den nieuwbenoemden Apost. Vicaris van Tcheng-ting-fu, *Mgr. H. F. Schraven, Lazarist*, de bisschopswijding toegediend. De plechtigheid geschiedde in de kathedraal van Tcheng-ting, en als consecrator fungeerde de eigen neef van den nieuw-gewijden, n.l. Z. D. H. Mgr. Geurts, Apost. Vicaris van Yung-ping-fu.

Tot Superior Regularis van de Missie van Sumatra is benoemd de Hoogeerw. Pater *Matthias van Strijp, O. M, Cap.*

De WelEerw. Pater *Theophilus Ouwens O. F. M.*, Vicaris-generaal van Zuid-Chansi, zal 3 October het gouden feest van zijn intrede in de Minderbroedersorde vieren. De missionaris vertrok 22 October 1877 naar China, was eerst werkzaam in Oost-Hupé en sedert 1889 in Zuid-Chansi. Wel een unicum mag

het heeten, dat een gouden jubilaris, na 43 jarige werkzaamheid in de Missie, thans nog als actief missionaris een missiepost bedient.

Eveneens op 3 October zullen de missionarissen *Epiphanius Frevicks, Cosmas de Klein* en *Columbanus Postma* het zilveren feest hunner intrede in de Minderbroedersorde vieren. Zij vertrokken resp. in 1905 en 1907 naar China.

De volgende missionarissen van Mill Hill hebben op 25 Juli hun Zilveren Priesterfeest gevierd. Z. D. H. *Mgr. J. Biermans*, uit Westerhoven, Apost. Vicaris van den Boven-Nijl ; Frs. *P. Buysrogge* uit Hontenisse, missionaris te Nkokonjeru, Apost. Vicariaat v. d. Boven-Nijl ; *A. Merkes*, uit Rotterdam, secretaris van Mgr. J. Aelen, en pastoor der Theresia-kerk, Madras ; *R. Bressers*, uit Schayk, missionaris te Matata, Bay of Plenty, Nieuw-Zeeland.

Den 12en Juni vierde *de Congregatie der H.H. Harten van Jezus en Maria* het feest van hare vijf-en-twintig-jarige vestiging in Nederland.

Gedecoreerd. Z. H. de Paus heeft de medaille van Bene Merenti verleend aan onzen landgenoot den zeereerw. father *A. Merkes* uit Rotterdam wegens uitstekende diensten aan de Katholieke zaak bewezen vooral ten tijde van het Mariaansche Congres voor Indië, Burma en Ceylon, dat van 5—7 Januari gehouden is in de stad Madras.

De Zeereerw. P. *Jos. Viegen, M. S. C.* werd door H. M. de Koningin der Nederlanden begiftigd met het Ridderkruis der Oranje-Nassau-orde om al zijne verdiensten als missionaris op Nieuw-Guinea.

Gerepatrieerd. Van de St. Joseph's Congregatie voor Vreemde Missiën (Mill-Hill) zijn onlangs in het vaderland teruggekeerd de WelEerw. Fathers *J. Aelen* (Tilburg), en *S. Keet* (Schagen), beiden sedert 1902 werkzaam in Madras ; *J. Schipper* (Alkmaar), sedert 1912 werkzaam in dezelfde missie ; *B. Kreymborg* (Enschede) sedert 1902 missionaris in Nieuw-Zeeland ; *G. Bouma*, (Joure), *A. Witlox* (Groningen) en *J. Reesinck* (Delft) resp. sedert 1902, 1903 en 1908 werkzaam in het Vicariaat v. d. Boven-Nijl ; *B. v. d. Seyp* (Delft) en *J. Geurts* (Uden) resp. sedert 1909 en 1911 werkzaam in Belgisch Congo.

Van de missionarissen van Scheut-Sparrendaal zijn uit de missies teruggekeerd ; uit Oost-Mongolië, de Weleerw. Paters *Aloys Goossens* uit Oirschot en *Jan Poierrié* uit 's-Hertogenbosch ; uit Zuid-Kansu, de Weleerw. Pater *Antoon Popelier* uit Grave en de WelEerw. Pater *Philippus Wang*, Chinees van geboorte, die voor een tiental jaren zijn noviciaat en zijne studiën deed in het Moederhuis van Scheut, daar lid werd der Congregatie en toen als Missionaris terugkeerde naar zijn vaderland. Thans zal hij hier in de Studiehuizen onderwijs geven aan de Nederlandsche en Belgische Scholastieken der Missionarissen van Scheut-Sparrendaal in de Chineesche taal- en letterkunde.

Van de Congregatie der Priesters v. h. H. Hart van Jezus is tot herstel van gezondheid teruggekeerd *P. Henri Hermans*, sinds 1916 werkzaam in Porto-Calvo (Noord-Brazilië).

Uit Curaçao zijn per S.S. Oranje-Nassau vertrokken naar Holland de ZeerEerw. Paters *J. v. d. Veer, O. P.*, Pastoor van Sta. Rosa en Pater *H. Smit, O. P.*, terwijl per zelfde gelegenheid de Eerw. Zusters Dominicanessen *Vincentia en Augusta*, wegens ernstige ziekte repatrieerden.

Van de Eerw. P. Passionisten *P. Anastasius Venner* (Baexem L.) uit de Noord-Bulgaarsche Missie.

Van de Missionarissen v. h. H. Hart: uit Brazilië *P. N. Ruyter en J. Geerts.*

Van de Paters Redemptoristen *P. J. Ruijter* C. s.s. R.

Van de Paters Franciscanen : uit China *P. Bertrandus Boerke en P. Aemilianus v. Uden.*

Van het Gezelschap van Maria : uit Columbia (Z. A.) de Eerw. *Broeder Martinus* (geboortig uit Roosendaal.)

Overleden. De Hoogeerwaarde Pater *Mgr. Liberatus Cluts, O. M. Cap., Apostolisch-Prefect van Sumatra.*

Op het feest van het H. Hart meldde een telegram uit Madras het overlijden van den Zeer Eerw. Frater *J. J. Houbaer*, uit Vlissingen. Deze missionaris werd den 17 September 1898 priester gewijd en vertrok den 2den Febr. van het volgend jaar naar de missie van Madras (Br. Indië).

In April overleed in den staat Manitoba Pater *Damascus Dandurand*, in den leeftijd van honderd en twee jaar ! Men zeide van hem ter plaatse dat hij de oudste priester en Missionaris der wereld was.

30 Maart van dit jaar overleed in het Pensionaat ,,Welgelegen" op Curaçao de Eerw. Soeur *Ma. Elisabeth*, op den leeftijd van 62 jaar. Zij was geboortig van het eiland Aruba en wijdde heel haar religieus leven aan de verpleging der zieken.

***

De Witte Paters ; 29 Juni werden er in Carthago 22 priesters gewijd, o. a. 3 Hollanders. Het totaal personeel der Societeit der *Witte Paters* zal op 1 Juli a.s. bedragen : 13 Bisschoppen, 643 Paters en 231 Broeders. Het getal *Witte Zusters* bedraagt bijna 700. Zij hebben op het oogenblik 98 Novicen.

De Hollandsche leden der Sociëteit bedragen : 1 Bisschop (Mgr. Sweens) 75 Paters, 94 Broeders. Daarenboven 95 Zusters.

De St. Joseph' Congregatie. Het jaarverslag der missie van Mill-Hill *in Belgisch Congo* (Overste : de Zeer Eerw. Heer G. Brandsma uit Bolsward) geeft voor het jaar 1920 o. a. de volgende cijfers : Aantal priesters : 18 (1 gedurende het jaar overleden, 1 met verlof naar Europa) ; 1 broeder. In de zes missieposten werden totaal 1793 H.H. Doopsels toegediend, waarvan 1026 aan volwassenen. Het aantal Katholieken bedroeg 6866, het aantal Catechumenen 17053.

Medische Missionarissen : Reeds twee missievelden bezitten thans eene dokteres, belast met de leiding van missie-hospitalen. In October 1920 vertrok Mej. Dr. Anna Dengel naar Rawal-Pindi, de hoofdstatie der Punjabmissie. Den 17den Maart van dit jaar is eene Iersche dame, eveneens Dr. in de medicijnen, vertrokken naar Nsamya, de hoofdstatie van het Apost. Vicariaat v. d. Boven-Nijl. Beider namen zullen spoedig in zegening zijn bij duizenden moeders en kinderen in Azië en Afrika.

De ZeerEerw. Heer G. Raatger, die reeds 43 jaren werkzaam is in het Aartsbisdom Madras, heeft eenigen tijd geleden de H.H. Sacramenten der stervenden ontvangen. Een later bericht meldt dat de grijze Missionaris weer aan de beterhand is.

De Paters Maristen ; Mgr. Nicolas, Apost. Vicaris der Fidji-eilanden, Oceanië, bracht einde April een bezoek aan het Juvenaat St. Joseph der Paters Maristen te Hulst (Z.), waar Z. D. H. een welsprekende rede hield over het ontstaan der Missies in Oceanië, de groote behoefte aan Missie-personeel, en den finantiëelen noodtoestand geschapen door het uitgeven in de volkstaal van noodzakelijke gebeden- en leerboeken.

De Missionarissen van het H. Hart : Wegens de groote toename van studenten is het Missiehuis te Tilburg te klein geworden. De twee hoogste klassen der Apost. School zullen zoolang een onderkomen vinden in een deel van Nieuw-Herlaer, het oude Doofstommen-instituut te St. Michiels-Gestel.

De Paters der H.H. Harten . Thans staat vast, dat de Paters der H.H. Harten hun nieuw klooster te Grave zullen bouwen.

De Missiezusters v. d. H. Antonius : De Missiezusters van Boerdonk-Erp hebben het klooster te Asten bij Helmond gekocht, om zich daar over eenigen tijd te vestigen.

Missiezusters Franciscanessen : Deze Missiezusters hebben hun nieuw klooster betrokken te Amsterdam Nieuwe Heerengracht 103 en te Heemstede op het Seminarieterrein : 't Groot Clooster.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

De missieweek is verrassend-snel in ons vaderlandsche-Roomsche leven ingeburgerd. Sinds Rotterdam in de eerste week van 1920 het aandurfde zeven volle dagen lang de belangstelling te vragen voor een veelzijdige missie-propaganda, en.... wonderwel slaagde, is deze grootsche missie-actie in telkens volmaakter vorm door zóóveel Nederlandsche steden van eenig belang nagevolgd, dat zelfs de onvermoeibare propagandisten, die de verschillende missioneerende orden en congregatien onder haar leden tellen, gingen vreezen het werk niet aan te kunnen. Dit blijkt echter niet remmend maar prikkelend te werken : tenminste, naast de bijna ontelbare missie-„dagen", wordt de rei der Missie-„weken" maar gestadig voortgezet : de verschillende afleveringen van ons tijdschrift bewijzen het.

In de drie maanden, welke achter ons liggen, is o. a. de bisschopsstad *Haarlem* aan de beurt geweest : van 24 April tot 1 Mei l.l. beheerschte de Roomsche Missie-propaganda de geheele stad met al haar beschikbare vergader-ruimte en de omliggende dorpen. Ingezet met een Pontificale H. Mis door Mgr. Callier, werd het gewone programma — algemeene H. H. Communiën voor groot en klein, predikanten en collecten, feestavonden met redevoeringen, zang en lichtbeelden, een voetbal-wedstrijd, en — als clou en middenpunt — een groote tentoonstelling in het gebouw „Sint Bavo" — „afgewerkt" met een bijzondere intensiteit. Eén staaltje daarvan : de verschillende missionarissen hielden in die week 58 preeken en 36 lezingen

met lichtbeelden, en besteedden daarenboven nog 56 uren aan de verklaring van de curiosa en pretiosa, die zij tentoonstelden.

In overeenstemming met die actie was het resultaat: volle kerken, volle zalen, een drukke tentoonstelling (14000 bezoekers, onder welke zeer vele niet-katholieken); dan, een blijvend plaatselijk missie-comité; en eindelijk (wat wel niet de hoofdzaak, maar toch wel een waarde-meter voor de gewekte geestdrift is) een bruto-opbrengst van ruim *f* 30.000.—.

Als leerende bijzonderheid mag worden aangestipt, dat dit resultaat bereikt werd zonder eenig hulpmiddel, dat ook maar eenigermate aan een fancy-fair herinnerde; zelfs had het bestuur — indachtig de moeilijkheden, die op andere missie-tentoonstellingen waren ondervonden — onder geen enkelen vorm een beroep gedaan op vrouwelijke medewerking.

De innerlijke waarde der gevoerde actie kan niet beter worden belicht dan door een liberaal oordeel over deze missieweek, dat „De Tijd" van 7 Mei 1921 overnam uit het Kerknieuws van de „N. R. Ct.":

„Het meemaken van een Missie-week onthult den niet-Roomschen lezer het geheim van Rome's wassende macht. Ofschoon reeds eenigen tijd inheemsch en door het voorbeeld van de ten vorige jare te Amsterdam belegde tentoonstelling in het Paleis van Volksvlijt voldoende gekenschetst, treedt de Missieweek toch het zuiverst naar voren in een stad als Haarlem, waar sterker dan in de hoofdstad, ze een gebeurtenis is. Echt centrum van Roomsche kracht, glorieert de bisschoppelijke residentie in deze tijdelijke beheersching van het openbare leven. Want een week lang is, ook onder het Protestantsche volksdeel, de missie de aangelegenheid van het oogenblik.

Een missiespel als het te Amsterdam opgevoerde „Lumen Christi" noch het optreden van de Maastrichter Staar of andere beroemdheden van elders legden den Haarlemschen feesten luister bij, maar de luister bestond hierin, dat men zijn woonplaats in beslag nam eenvoudigweg door een week lang schouwburg of vergaderzaal, bioscoop en sportterrein tot Roomsche propagandamiddelen te bestemmen.

Of men wilde of niet, men moest wel kennis nemen van hetgeen de stoet van witte en zwarte paters te vertoonen en te vertellen hadden. In „Het Missiewerk", tijdschrift voor missie-kennis en missie-actie, looft Th. M. P. Bekkers de Amsterdamsche week om haar „doelmatig georganiseerde reclame"; hij zal hierop na afloop ook de Haarlemsche week kunnen loven.

De driestheid en stelselmatigheid van de propaganda is het vooral, wat Protestanten bij Rome steekt. Laten zij, in plaats van naijverig te zijn, het voorbeeld volgen. Want dit is er de kracht van: het geloof, dat de wereld tart, omdat het met de wereld heeft gebroken; de overtuiging, dat de heilige zaak winnen moet omdat het de heilige zaak is; het geduld, dat men slechts heeft te wachten, totdat de nuttelooze tegenstand van God's bestrijders gebroken is.

Geen ding ter wereld symboliseert welsprekender deze volledige opgave aan de oproeping dan in deze spruitende en sprankelende Meidagen de aanblik van die mannen in de kracht van hun leven, die afwijzend staan tegenover

de oermenschelijkste aller menschelijke driften. Boven de wereld en los van de wereld staande, eischen zij de wereld voor zich op."

De man heeft groot gelijk. Onze Missie-actie bereikt meer dan de enkele bevordering der buitenlandsche Missiën. Zij toont aan Roomsch- en on-Roomsch de innerlijke kracht, de verheven waarde van ons geloof, omdat ze duidelijk maakt dat niet stoffelijke hulpbronnen, noch zelfs verstandelijk-knappe leiding, maar de offervolle toewijding, de moreele kracht der missionarissen het grootste middel tot uitbreiding der Katholieke Kerk is. En omdat dit op de Missieweek zoo duidelijk uitkwam, daarom mocht terecht Mgr. Möllmann onder het pontificaal sluitingslof er aan herinneren, dat wij *allen* aan de uitbreiding des Geloofs *kunnen* en *moeten* medewerken, niet alleen door met gebeden, offers en aalmoezen de buitenlandsche missiën te steunen, maar ook door een dieper en zuiverder geloofsleven, dat aan de ongeloovigen en de dwalenden, onder wie wij zelf leven, de waarachtigheid van ons Geloof toont en hen aldus tot Gods Kerk trekt.

Indien ook deze waarheid door de steeds-aangroeiende missie-actie dieper doordringt in de harten van allen, heeft de geheele Kerk, ook die in ons vaderland, uiterlijk en innerlijk er groote winst bij. Dat geve God!

Th. M. P. BEKKERS, Pr.

Bij gelegenheid der *Arnhemsche Missiedagen* (23—25 April) sprak Mgr. H. van de Wetering, Aartsbisschop van Utrecht en President van den Priester-missiebond in Nederland op gelijke wijze. Er bestaat een wisselwerking tusschen missieliefde en katholiek leven, tusschen uitbreiding van Christus' rijk in heidensche landen en bevestiging van Christus' rijk in ons eigen hart en in het hart van onze dwalende broeders in Nederland. „Bloeit het geloof, dan is er vanzelf expansiezucht" zeide P. Dr. Cassianus Hentzen O. F. M. „de geest van apostolaat is een bewijs van sterk geloof".

Ook Z. Em. Kard. van Rossum laat dit uitkomen in het belangrijke schrijven, dat de Prefect der Propaganda naar Arnhem zond:

„Het is Ons ter oore gekomen, dat van 23 tot 25 April e. k. Arnhem op zijn beurt door Missiedagen blijk wil gaan geven van zijn groote liefde voor de hoogst gewichtige en zoo dringend noodzakelijke zaak der Geloofsverkondiging; die dagen zullen dan tevens beoogen het vuur krachtiger en met heerlijker resultaat te doen oplaaien, het heilige vuur der Christelijke Charitas welke haar hoogste ideaal vindt in het mededeelen van den kostbaren Schat des Geloofs aan zoovele millioenen, welke diep ongelukkig zijn omdat zij nog altijd van dat heerlijke licht verstoken zijn.

Wat de vreugde welke Wij gevoelen over die schoone uiting van hoog Katholiek leven nog vergroot is het feit dat Uw Doorluchtige Kerkvorst persoonlijk aan dat Missiefeest zal deelnemen. In den geest zijn ook Wij daar en volgen Wij uwe werkzaamheden met innige wenschen en gebeden. Voor alles hopen Wij, dat allen één hart en één ziel zullen zijn, want uit eendrachtige samenwerking van allen put onze Missie-actie haar grootste kracht en haar volledig welslagen. Volgaarne schenken Wij dus aan het Bestuur en de deelnemers der Arnhemsche Missiedagen Onzen H. Zegen en strekken

Wij dien zegen vooral uit tot den Priester-Missiebond aan welker Wij wenschen, dat hij uit deze Missiedagen met grootere kracht te voorschijn trede".

Dit schrijven werd op de Priestervergadering voorgelezen, waar Ir. Feber vol enthousiasme over het bekeeringswerk in Indië, vooral over het islamitische volksdeel, en Kapl. Ant. de Wit over de meest moderne en toch meest oude missieactie : ,,de vorming van een inlandsche geestelijkheid", waarvan Paus Benedictus bijzonder heeft aanbevolen *,,Het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus"*.

Dit Liefdewerk, waarvan de Paus in alle parochies en plaatsen ijveraars wenscht te zien, die leden (50 cts. per jaar), weldoeners (250,— gulden, jaarlijksche studiekosten van een seminarist) of stichters (2500,— gulden, een blijvende studiebeurs) aanwerven, heeft thans voor ieder diocees zijn Directeur gekregen : Mgr. J. van Oers voor Breda, Mgr. A. Hermus voor den Bosch, Rector Th. Bekkers voor Haarlem, Dr. G. Lemmens voor Roermond en Kapl. Ant. de Wit voor Utrecht. Bij allen zijn evenals bij den Directeur voor Nederland Dr. Jan Smit, mooie bewijzen van lidmaatschap gratis verkrijgbaar en ook de keurige vlugschriften, door Ars Catholica met vele foto's in het koperdiepdrukprocedé keurig uitgegeven.

Inlandsche krachten hebben veel onmiddelijker contact met de te bekeeren heidenen dan Europeesche *,,losse arbeiders"*, waarover P. Dr. Jacq. van Ginneken S. J. zoo schitterend schreef in de Studiën (Juni 1921). Toch blijft het ten zeerste gewenscht, dat het werk der missionarissen door leekenarbeid worde gesteund, niet slechts doordat technici en medici cursussen geven aan toekomstige missionarissen, of een ontwerp maken, een kostenbegrooting van missiegebouwen, maar ook doordat goede katholieke leeken zelf in de missielanden gaan wonen en daar een voorbeeld zijn van degelijk katholiek leven.

Hierop doelde vooral Z. D. H. Mgr. Graaf A. H. Szeptycki, die in verschillende plaatsen van ons land zoo optimistisch sprak over de *Bekeering van Rusland*. Hij wenschte in Rusland Nederlandsche Katholieke families, en in Nederland een apostolische school voor het opleiden van Hollandsche Missiemannen, die later in Rusland zouden gaan werken.

Maar voor blijvende missieactie in Nederland zijn ook apostolische mannen en vrouwen noodig, die het heilig missievuur brandend houden bij alle katholieken op vaderlandschen bodem : vele ijverige zelateurs en zelatricen voor de centrale Genootschappen van Voortplanting des Geloofs en H. Kindsheid, voor de Indische missievereeniging en vele andere particuliere missievereenigingen, waarbij zich nu weer het sympathieke St.Melaniawerk te Nijmegen heeft gevoegd.

Van Paschen 1920 tot Paschen 1921 bracht het centrale Genootschap tot Voortplanting des Geloofs in Nederland op: In het Aartsbisdom f 80661.88; bisdom Breda f 21147.35; — Den Bosch f 62154.94½; — Haarlem f 69701.14; Roermond f 30690.48½.

Het Gen. der H. Kindsheid in het Aartsbisdom f 25667.42; — Breda f 14278.15; — Den Bosch f 47471.28½; — Haarlem f 17706.—; — Roermond f 40118.—.

BUITENLAND.

Ongetwijfeld zal men met vreugde kennis genomen hebben van het mildere standpunt, dat de Engelsche Regeering thans inneemt, wat betreft de toelating van *Duitsche Missionarissen* in hunne vroegere Missiegebieden. Mgr. Francis C. Kellen, de volijverige president der Church Extension Society of America, heeft zijn uiterste best gedaan om het groote beginsel der vrijheid van den missiearbeid te doen zegevieren, en zijne pogingen hebben reeds een bemoedigend resultaat weten te bereiken. Volgens de „Universe" gelden thans de volgende bepalingen :

1e. Z. H. de Paus heeft het recht over de geheele aarde missionarissen te zenden.

2e. Met betrekking tot de oogenblikkelijke verhoudingen wordt bepaald: dat de overste en procurator der Duitsche missiën van Britsche of Amerikaansche nationaliteit moeten zijn.

Verder moeten de missionarissen die gedurende den oorlog als aalmoezenier zijn werkzaam geweest, vóór hun toelating tot de missiën zes maanden in Engeland of Amerika verblijven.

Het toezicht op de uitvoering dezer bepalingen zal gehouden worden door een door ieder der beide landen aangewezen vertegenwoordiger. De vertegenwoordiger van Engeland is de Kardinaal Aartsbisschop van Westminster.

Men meene evenwel niet dat hiermede alle moeilijkheden voor de Duitsche missionarissen zijn uit den weg geruimd, daar de verschillende Engelsche dominions deze mildere opvatting van het moederland niet schijnen te volgen. O. a. Australië blijft nog steeds zeer groote moeielijkheden maken voor de gebieden in Oceanië, welke onder hare rechtmacht vallen. Het is te hopen dat evenwel ook hier de belemmeringen voor den vrijen missiearbeid mogen worden opgeheven.

De missie-idee laait in *Italië* steeds feller op, getuige de 115 diocesane afdeelingen, welke thans de Priestermissiebond daar telt. Het getal der leden bedraagt 12.650 en vanaf 1 Augustus 1920 tot 30 April 1921 is hun getal met 4940 toegenomen, waaronder 20 bisschoppen.

Van ingrijpend belang voor het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs lijkt ons het besluit der Propaganda-Congregatie, d.d. 1 Maart 1921, waarin bepaald wordt dat voortaan de diocesane directeuren in Italië van bovengenoemd Genootschap in rechtstreeks verband worden gebracht met een centraal Bestuur voor Italië. Aldus wordt het vroeger verband met den centralen zetel van Lyon overgebracht op een nationaal centraal lichaam. Ons schijnt hiermede een eerste stap gedaan te zijn op den weg die voert tot een andere organisatie van het Genootschap, welke ook reeds voor Nederland bestaat in dien zin, dat de diocesane thesauriers de som der ingekomen giften aan den Kardinaal-Prefect der Propaganda melden. De Propaganda wijst dan de bestemming dezer giften aan.

Wij vermelden hier ook nog de benoemingen van hunne Eminenties de Kardinalen C. J. Schulte en M. Faulhaber tot president der *Duitsche*

en Beyersche Priestermissiebonden, alsook de aanstelling van Mgr. Th. O' Doherty als president der *Iersche afdeeling*.

De *Amerikaansche Studenten-Missievereeniging* „The Crusade" blijft steeds door hare actie voeren, tegenwoordig in een eigen orgaan „The Spread". Zij hebben in navolging van verleden jaar ook voor Augustus a. s. eene algemeene vergadering belegd in Dayton, Ohio, n.l. op 18—21 Augustus. Indien de voorgenomen plannen tot verwerkelijking komen, zal deze bijeenkomst, naar de blijde verwachting van hun enthousiasten Field Secretary Floyd Keeler, iets worden dat de Roomsche studenten van Amerika nog nooit beleefd hebben.

Wat de zoogenaamde *Medische missie* betreft, valt het blijde nieuws mede te deelen dat Miss Anna Dengel summa cum laude te Cork slaagde en zich naar Indië begeven heeft om daar als doctores het verheven werk der missie te dienen.

Dr. Mgr. Lamont, de groote propagandiste voor dezen onder de Katholieken nog te zeer verwaarloosden tak van missiearbeid, heeft geen gevolg ,kunnen geven aan haar wensch om door haar persoonlijk optreden in Amerika nieuwe hulp te vinden in haar onderneming. Waarschijnlijk zal Afrika haar nieuwe operatiegebied worden.

Sinds 1916 is ook in *Zwitserland* de missieactie in vollen gang. Verschillende missieorden hebben er de laatste jaren nederzettingen geopend en al laat zich het getal der Zwitsersche missionarissen, wegens hunne toebehoorigheid tot orden van andere nationaliteiten moeielijk bepalen, toch mag men hen gerust een 200 man sterk schatten, waarbij dan nog een 500 tal zusters komen.

Als bizonderheden op het gebied van missieactie mogen wij nog even wijzen op het indienststellen van *de film als propagandamiddel*.

In de Vereenigde Staten n.l. wordt een welgeslaagde film vertoond over het missiewerk in Afrika. De film is gemaakt door een deskundige onder geregeld toezicht van een missionaris in Afrika. Heel de omvang van het missiewerk wordt in deze film duidelijk gemaakt. Men ziet er o. a. Mgr. Biermans met een aantal priesters en zusters bezig met hun gewonen dagarbeid, omringd van een troep inboorlingen die onderwijs ontvangen. Zoo krijgt men door deze film een goed overzicht en een grondige kennis van een der belangrijkste, meest belovende missiegebieden.

MISSIEKRONIEK.

AZIË.

Als een zeer verblijdend teeken voor den bloei van den godsdienst *in Voor-Indië*, mogen wij wijzen op *het eerste Mariaansche Congres*, voor Indië, Burma en Ceylon. Dit Congres werd van 5—7 Januari te Madras gehouden onder voorzitterschap van Zijne Exc. Mgr. Pietro Pisani, Aartsbisschop van Constanza, Pauselijk Delegaat voor de Oost-Indiën, die tevens als afgevaardigde

van den Paus op het Congres verscheen. Meer dan 20 bisschoppen waren tegenwoordig, wel een bewijs van het gewicht, dat men aan dit Congres hechtte. Z. D. H. de Aartsbisschop van Madras, onze landgenoot Mgr. Aelen, hield eene begroetingsrede tot de bisschoppen en afgevaardigde van het Patriarchaat, de 8 Aartsbisdommen, de 22 Bisdommen, de 7 Vicariaten en de 3 Prefecturen van Indië, Burma en Ceylon. Hij sprak over de krachtige eenheid van alle katholieken in Indië, dat te meer bleek uit dit Congres en beval het welslagen van het Congres, dat ter eere der H. Maagd werd gehouden, aan hare machtige voorspraak aan. Ongeveer 13.000 personen namen aan dit Congres deel, hetwelk een schitterend verloop had.

CHINA.

De Weleerw. Pater C. d. Schutter, Dir. van het Seminarie te Eul-cheu-seu-k'ing-ti in Z. W. Mongolië, schrijft een begeesterd stukje in de Annalen van Sparrendaal over *de vorming van inlandsche priesters* onder de bescherming van Maria. Troostend is het te zien de kinderlijke devotie dier vrome Neophieten tot Maria. Zegen kan niet uitblijven.

Nog even jammerlijk is de toestand in Noord-China door den *hongersnood*, vooral tevens in de streken rond Kandu met de aardbeving van Dec. l.l. Toch brengt de hongersnood hare vruchten met zich. Vele families, getroffen door de offervaardige naastenliefde der missionarissen, vragen om het H. Doopsel.

Mgr. Lécroart S. J., bisschop van Zuid-West-Chihli, China, bestrijdt de hongersnood-toestanden van zijn provincie met moed en vaardigheid.

Hij weet, dat het onmogelijk is de elf millioen wegkwijnende Chineezen van zijn vicariaat te redden, maar hij doet alle mogelijke best om althans de tienduizend kinderen te behouden. Want zoo groot is het aantal dier kleinen die Z. D. H. door zijn 80 priesters in 1000 staties heeft doen opnemen.

Deze heldhaftige poging kost aan geld niet minder dan 250,000 frcs per maand, waarvoor de subsidies van het Internationale Comité tot leniging van den hongersnood in China lang niet toereikend zijn. Bijzondere liefdadigheid uit het Christelijk Westen moet de rest bijpassen. Wie zou niet willen helpen bij dit voortreffelijk kinderwerk, waardoor wordt voorkomen dat de kleine stumperds op de markt worden verkocht voor een dollar per stuk, maar vooral, waardoor zooveel zieltjes geschonken worden aan den Goddelijken Vriend der kinderen ?

Zijne Heiligheid de Paus en de Congregatie der Propaganda welke de vorstelijke giften van 200.000 en 100.000 Lire ter leniging van dezen nood schonken, gaven een luisterrijk voorbeeld van milddadigheid, dat tot navolging aanspoort.

In Kiang-si zijn de grenzen der reeds bestaande *Vicariaten zóó gewijzigd* dat er plaats kwam voor een nieuw. Bij decreet van de Congr. der Propaganda (21 Juli 1920) werd deze missie (Kan-chow) toevertrouwd aan de zorgen der N.-Amerikaansche Lazaristen van Philadelphia-Germantown, door God met vele roepingen gezegend. Mgr. Dumond werd tevens benoemd als Adminis-

trator Apostolicus, zulks in afwachting dat de Amerikaansche Provincie den arbeid in zijn geheel zal overnemen.

J. v. Rijckevorsel S. J. geeft in „St. Claverbond", Mei '21 een aardige statistiek van den huidigen stand der Missiën in China. Er zijn 26.210 Protestantsche missionarissen tegenover 15.135 Katholieke (broeders en zusters inbegrepen). Het aantal bekeerlingen der Katholieke bedraagt 1.965.000 tegenover 335.000 der Protestanten. In 't begin der 19e eeuw in China hoogstens 200.000 Katholieken. In 1865 : 24 bisschoppen, 213 missionarissen, 167 inlandsche priesters en 314.227 geloovigen. In 1915 50 bisschoppen, 1668 missionarissen, 947 inlandsche priesters, 1.868.218 geloovigen. In 1920 : 2 mill. Katholieken. Na 120 jaren dus vertienvoudigd.

Korea telt 90.000 Katholieken. Het Seminarie, dat de bisschop van Taikou heeft opgericht, telt 70 leerlingen. Er zijn 51 buitenlandsche en 23 Koreaansche priesters.

De godsdienst der heidensche Koreërs vervalt meer en meer. Oorspronkelijk aanbaden ze verschillende geesten. Door verschillende invloeden is nu het volk tot een soort godsdienstloosheid vervallen. Toch zijn de vooruitzichten voor de Katholieke Kerk hier niet onbemoedigend.

JAPAN.

Hoe goed *de Kath. hoogeschool te Tokio* werkt, blijkt uit 't volgende : Door een der studenten werd de groote Catechismus vertaald. Een gevolg hiervan was, dat 70 Catechumenen zich aanmeldden bij den vertaler om geloofsonderricht te ontvangen. De vertaler zelf vroeg om opname in de Societeit van Jezus. De leden der keizerlijke universiteit zoeken steeds meer aansluiting bij hare zusterinrichting. Zij vroegen om een Katholiek-philosophischen cursus. In Nov. 1920 werd door de Kath. studenten een groote vergadering belegd, om 't Christendom meer en meer onder de heidenen bekend te maken. 8000 uitnoodigingen werden verstuurd. De Missieijver bloeit dus ook onder de hoog-studenten in 't Missieland zelf.

De pers heeft bijzonder in Japan een buitengewone macht. Het is ongelooflijk hoeveel de Japanners lezen. Zij laten zich door het gedrukte woord veel meer beïnvloeden, dan door het gesprokene. Echter waren van de 24.448 boeken, die in 1920 werden uitgegeven, slechts 5 katholieke.

Ook hier zijn de handen gebonden door gebrek aan geldmiddelen. De redactie van het eerste Katholieke weekblad in Japan, Komyo, vraagt zich zelfs af of zij het tijdschrift nog langer in stand kan houden. Een zeer gunstige gelegenheid om te werken zou dan voor goed verloren zijn.

PALESTINA.

De berichten welke ons van uit het H. Land bereiken zijn van zeer pijnlijken aard. Deed reeds de benoeming van *Sir Herbert Samuel* vreezen, dat de schaal der rechtvaardigheid naar de zijde der Israëlieten zou overhellen, de gebeurtenissen der laatste tijden overtreffen zelfs de meest pessimistische

verwachtingen. Een storm van *joodsche immigranten* heeft zich over het land uitgestort, verdringen er de oorspronkelijke bewoners en treden met volle medewerking van het Engelsche bestuur op als heer en meester. Reeds is door den hoogen commissaris de Zaterdag tot feestdag en de Zondag tot werkdag geproclameerd. In zijn jongste Consistorie-rede bespreekt *Z. H. de Paus* deze betreurenswaardige feiten in de volgende woorden :

,,U zult zich zeker nog herinneren, dat wij Ons in het geheim consistorie van 10 Maart 1919 zeer bezorgd toonden over den loop, dien de gebeurtenissen na den oorlog in Palestina namen, een plek gronds, die Ons, evenals elk christenhart, lief en dierbaar is, wijl het door den Goddelijken Verlosser in Zijn aardsche leven zelf gewijd is. Deze Onze bezorgdheid is niet verminderd maar veeleer van dag tot dag toegenomen.

Klaagden wij toen over de treurige actie, die door niet-Katholieke secten gevoerd werd, welke zich ook op den christelijken naam plegen te beroemen, thans moeten wij dezelfde klacht hernieuwen, terwijl wij constateeren dat zij, rijk van middelen voorzien, haar werkzaamheid steeds krachtiger ontplooien waarbij zij op handige wijze gebruik maken van de geweldige ellende, waarin de bewoners tengevolge van den grooten oorlog verzonken zijn.

Wij van Onzen kant kunnen, ofschoon Wij niet hebben nagelaten om die uitgeputte bevolking te hulp te komen, doordat wij aan verschillende weldadigheidsinstellingen nieuwe levenskracht gaven (wat Wij ook nog verder zullen doen, voor zoover onze krachten het toelaten) geen volledige hulp aan de noodlijdenden verstrekken, en wel voornamelijk hierom, wijl wij met de Ons door de Goddelijke Voorzienigheid ter beschikking gestelde middelen het noodgeschrei moeten stillen, dat van alle zijden tot den Apostolischen Stoel opklinkt.

Zoodoende zijn Wij gedwongen, tot Ons groot leedwezen de toenemende geestelijke ruïne der Ons zoo dierbare zielen gade te slaan, voor wier redding zoovele met apostolischen ijver bezielde mannen werkten, vooral de zonen van den seraphijnschen patriarch van Assisië.

Toen de christenen door de hulp der geallieerde troepen in het bezit der Heilige Plaatsen hersteld werden, stemden wij met vreugdevol hart in met den jubel der goedgezinden. Maar die vreugde Onzerzijds was vermengd met de vrees, die wij in genoemde consistorierede aan den dag legden, namelijk, dat de Israëlieten zich na een zoo heerlijke en vreugdevolle gebeurtenis in een bevoorrechte positie zouden bevinden.

Wanneer wij naar den tegenwoordigen staat van zaken mogen oordeelen, dan heeft zich helaas dat voorgedaan, wat wij vreesden. Het is namelijk bekend, dat de toestand der christenen in Palestina niet alleen niet verbeterd is, maar dat hij veeleer slechter is geworden tengevolge van de daar ingestelde burgerlijke orde, die er op gericht is — zooal niet volgens de bedoeling van hem, die haar instelde, dan toch zeker door de daad — om de christelijke bevolking uit de tot nu toe door haar ingenomen posities te verdrijven en door Joden te vervangen.

Evenzoo moeten wij de intensieve actie betreuren, die door velen gevoerd wordt om van de Heilige Plaatsen haar heilig karakter te ontnemen, doordat

zij haar in met alle attracties voorziene plaatsen van vermaak herscheppen, terwijl toch bij elken stap daar verheven godsdienstige herinneringen wakker geroepen worden.

Maar, daar de toestand in Palestina nog niet definitief geregeld is, verheffen Wij reeds thans Onze stem, opdat als het tijdstip intreedt, dat hij definitief zal zijn vastgesteld, aan de Katholieke Kerk en alle christenen de onvervreemdbare rechten, die zij bezitten, gewaarborgd blijven. Zeker, Wij willen niet, dat de rechten der Hebreeuwsche elementen besnoeid worden, maar wel wenschen Wij, dat zij op geenerlei wijze de rechtvaardige aanspraken der christenen verdringen.

En daarom verzoeken wij alle regeeringen der christelijke naties — ook den niet-Katholieken — dringend, waakzame aandacht te schenken aan den volkenbond, die, naar het heet, de regeling van het Engelsche mandaat in Palestina nader heeft te onderzoeken".

De berichten uit *Syrië en van den Libanon* klinken ook weinig troostend. De invloed van de Vrijmetselaars en van Protestantsche sekten neemt steeds grootere omvang. Sedert de bezetting door de Franschen, ontstaan steeds meer godsdienstlooze scholen. De maronitische patriarch zag zich gedwongen zijn geloovigen dringend te waarschuwen tegen het werken der sekten en vrijmetselaars.

PHILIPPIJNEN.

Den 8sten Juni was het 12½ jaar geleden dat de H. E. Pater Dr. M. Nijsters, die nu aan 't hoofd staat der Hollandsche Provincie der missionarissen van het H. Hart, met 7 andere Paters landde in het Bisdom van Cebu, dat hen geroepen had om de Provincie Surigao van geestelijke hulp te voorzien.

Er waren 5 staties door hunne voorgangers, de Spaansche Paters Benedictijnen, blijvend bezet, toen de Missie door hen overgenomen werd. Nu zijn er 21 plaatsen waar één of meer Paters verblijven. Deze uitbreiding bracht vanzelf mee dat er gebouwd moest worden. Er zijn dan ook gebouwd: 8 nieuwe kerken, 4 andere zijn gerestaureerd of nog in restauratie; 9 nieuwe conventos, 3 nieuwe scholen, terwijl in 12 andere plaatsen een deel van het convento werd omgebouwd voor zoover noodig was, om als school te dienen.

Op geestelijk gebied blijft er nog veel te doen over; dat er evenwel al vorderingen zijn kan blijken uit de volgende cijfers.

	In 1910	*In 1919*
Doopsels	2725	4497
Paaschcommunies	10000	20800
Devotie-communies	100000	213546
Catechismuskinderen	686	4312
Kinderen in Kath. Scholen	600	2897

PERZIË.

De zoozeer beproefde missie der Lazaristen is nog niet aan het einde van den lijdensweg: de laatst ontvangen berichten melden dat al de missiona-

rissen en Zusters met al hun christenen (ten getale dus van ± 40.000) de stad Tabris verlaten hebben en een uitwijk zochten in de richting van Hamadan-Bagdad. Volgens diezelfde berichten zou ook Teheran ontruimd moeten worden.

Arme christenen ! Dat de goede God over hen wake en hen sterke in deze nieuwe beproeving !

DE KATHOLIEKEN IN EUROPA.

Volgens de jongste statistieken, wonen, in de verschillende landen van Europa, 188.676.158 Katholieken, die als volgt over de afzonderlijke landen verdeeld zijn :

Frankrijk	38.467.000
Oostenrijk en Hongarije	38.195.000
Italië	33.750.000
Duitschland	22.094.492
Spanje	19.280.000
Rusland	13.450.000
België	7.350.000
Engeland en Ierland	5.786.000
Portugal	5.538.000
Nederland	2.045.000
Zwitserland	1.463.000
Bosnië	413.354
Turkije	280.000
Luxemburg	242.572
Roemenië	167.000
Griekenland	44.265
Bulgarije	29.684
Monaco	19.000
Montenegro	12.000
St. Martin	11.439
Servië	11.000
Lichtenstein	9.650
Denemarken	7.871
Andorra	5.231
Zweden	2.600
Noorwegen	2.000
Totaal	188.676.158

MGR. DR. J. M. BUCKX

APOSTOLISCH ADMINISTRATOR VAN FINLAND.

DE FINSCHE MISSIE.

In den loop van Juni is Mgr. Dr. J. M. Buckx, die omstreeks Paschen van dit jaar aangesteld werd tot Apostolisch Administrator van Finland, naar zijn moeilijke missie in het hooge Noorden vertrokken.

Mgr. Buckx, geboren in 1881 te Born in Limburg, maakte z'n humaniora bij de priesters van het H. Hart van Jezus en trad in 1899 bij hen in 't Noviciaat. Na z'n philosophische en theologische studiën te Leuven en te Rome doctoreerde hij in 1906 in de theologie en werd hetzelfde jaar in de Eeuwige Stad priester gewijd. Daarna werkte hij als leeraar en zielzorger in binnen- en buitenland, totdat hij in Juni 1918 benoemd werd tot Rector van het Juvenaat te Bergen op Zoom. In Augustus 1919 tot provinciaal gekozen van de Hollandsche provincie zijner Congregatie, was hij nog geen volle twee jaar in deze verantwoordelijke functie werkzaam, toen hem bovenvermelde onderscheiding, met de zware taak daaraan verbonden, ten deel viel.

De nieuwe dignitaris kent de kerkprovincie, die Rome hem heeft toegewezen, door en door. Toen Finland nog onder Rusland hoorde, heeft hij er met vier zijner medebroeders verscheidene jaren gewerkt. Maar de schismatieke Russische regeering maakte een einde aan hun zegenrijken arbeid ter eere Gods en tot heil der zielen. De Czaar-paus vond die buitenlandsche katholieke priesters, ,,paters'' nog wel, staatsgevaarlijk; ze werden als ,,politieke misdadigers'' verdreven.

Doch ,,men moet God eerder gehoorzamen dan de menschen.'' En wat de menschen : de *staat ver*bood, dat *ge*bood *God* : ,,Gaat 't Evangelie preeken in heel de wereld''; en — wat speciaal voor Finland geldt: ,,nog andere schapen heb Ik die niet uit dezen schaapstal zijn: ook deze behoor Ik te leiden en zij zullen naar mijn stem luisteren en het zal worden één kudde en één herder''. 'n Keer of

vier dan ook is Pater Buckx, die telkens weer op een of andere manier tot de zijnen terugkeerde — (gewoonlijk reisde hij na een uitzetting op en neer op de lijn : Helsingfors-Petersburg-Moskou) — over de grenzen gebracht.

Tengevolge van den loop der dingen tijdens den oorlog is in Finland een nieuwe regeering aan het bewind gekomen, een regeering, die hoewel niet kerksch, toch uit burgerlijke hoffelijkheid en ook wijl ze misschien beseft dat 't groote uurwerk der wereld slaat op de Kerk van Rome, met het Vaticaan in connectie wenscht te komen. En 't Vaticaan, dat reageert op iedere, zelfs op de zwakste uiting van goeden wil, heeft geen oogenblik geaarzeld deze toenadering te benutten om ook in Finland de kerkelijke aangelegenheden te regelen.

Er is een tijd geweest dat Finland juist als overig Europa, in gemeenschappelijk eenheidsgeloof het Katholicisme beleed en beleefde. Zweden, zelf bekeerd door de geloofspredikers uit het rijk van den edelen Karel den Groote, verkondigde aan Finland de Blijde Boodschap, toen dit land in de 13e eeuw onder de Zweedsche Kroon werd gebracht. En ons H. Geloof heeft er gebloeid en vruchten van heiligheid voortgebracht. De kerkelijke kalender vereert den H. Henricus, Apostel en Patroon van Finland, op 19 Januari.

Toen kwam, in het begin der 16e eeuw, de zgn. Hervorming. Zweden ging onder Gustaaf Wasa in zijn officieele personen over tot de nieuwe leer.

Om verzet van het eenvoudige geloovige volk te voorkomen pleegde men op geraffineerde manier „boerenbedrog". Voorloopig liet men den katholieken eeredienst uiterlijk onaangetast. En op den dag van heden zit in de kerkelijke plechtigheden van het Zweedsche Lutheranisme, in de aankleeding van het kerkgebouw, enz. heel veel dat, hoe verminkt ook, onmiddellijk reminiscenties levendig roept aan de Roomsche Liturgie. Ook de bisschoppelijke waardigheid — men begrijpe dit goed — liet men aanvankelijk bestaan.

Gustaaf Adolf, de man van den 30-jarigen oorlog, voltooide den afval. Hij, geprezen als de held en verdediger van het Lutheranisme, maakte voor goed een eind aan al de pogingen om den Katholieken Godsdienst weer te herstellen. Ook na zijn inlijving als Kroonland bij het schismatieke Rusland bleef Finland Evangelisch-Luthersch.

Katholieken zijn er heel weinig : ongeveer duizend op een be-

volking van 3 millioen. Vóór den oorlog waren er meer. Ze woonden aan de Zuidkust, waar Poolsche en andere uitwijkelingen, die door den strijd om het bestaan naar 't Noorden gedreven waren, zich gevestigd hadden. Ook werden er Katholieken aangetroffen onder de soldaten van het Russische garnizoen te Wiborg. Hoofdzakelijk aan de geestelijke belangen van die beide groepen wijdden zich toen onze Nederlandsche missionarissen .Nu moeten ze zich gaan bezighouden met de propageering van het ware Geloof onder de eigenlijke bevolking des lands : Finnen en Zweden.

'n Taak, die lang niet licht zal blijken. Want werken onder heel-dikwijls bevooroordeelde orthodoxen, onder alles negeerende nieuwlichters, onder sectenaanhangers van diverse pluimage, onder ethische en moderne paganisten is van heel anderen en onder menig opzicht van onvergelijkelijk moeilijker aard dan de heiden-missioneering. Ook 'n vergelijking met iemand die zich zou moeten geven aan de directe verkondiging van onzen heiligen godsdienst b. v. in de oude Calvinistische burchten van ons land, gaat niet op. D'r zouden misschien wel parallellen en aanrakingspunten aan te geven zijn, maar van overeenkomst toch geen sprake. 't Katholicisme is er hier nóóit zóó uit geweest, heeft als leer nooit „afgedaan". Bovendien van katholizeerende neigingen is er in 't uiterste Noorden al heel weinig spoor te ontdekken, want de trek naar mystiek, die wel eens gesignaleerd wordt, kan toch maar kwalijk als zoodanig worden opgevat.

't Terrein ligt niet alleen totaal onontgonnen, 't is ook nog heelemaal onvoorbereid. Nu moet de klaarmaking en bewerking gelijktijdig plaats hebben. En wel door 't gebed niet van enkelen afzonderlijk, maar van 'n machtig gebedenverbond, 'n broederschap, waarbij duizenden en duizenden aangesloten zijn, die dagelijks hun bidden, werken en lijden met die intentie : de terugkeer van het Noorden tot den schoot der Moederkerk aan den Goeden Herder opdragen. Zoo'n gebedsvereeniging, 't hoeft niet aangestipt, heeft in ons eigen land wonderen verricht en daaraan is te danken de massa-bekeering in Engeland „Niet de planters immers doen 't hem, niet de sproeiers, maar Hij die wasdom schenkt, God." Aan Zijn zegen is vooral in de geloofsprediking alles gelegen. En terwijl de katholieke wereld bidt, moet de missionaris de geesten en de harten, met Gods genade, bewerken.

Dat zal z'n eigenaardige moeilijkheden hebben. Finland immers is een kultuurland : een land met een hoogstaande uiterlijke beschaving. Kunsten en wetenschappen worden er druk beoefend. Het schoolwezen — school opgevat als inrichting van onderwijs, niet als instituut ter opvoeding d.i. tot vorming van 't karakter — staat er op hoogen trap van ontwikkeling. De moderne techniek heeft er 'n stoute vlucht genomen en 't jachtige leven benut er

de nieuwste verkeersmiddelen en uitvindingen. Op maatschappelijk en economisch gebied bestaan er sociale toestanden en wetten, waarnaar men in menig ander Europeesch land nog verlangend uitziet.

Maar we moeten oog hebben voor de speling van licht en schaduw. Die mooie uiterlijkheid is 't klatergoud, dat glinstert en genstert in den dansenden zonneglans. Onder die oppervlakte zit 'n inwendigheid: 't levensbeginsel van die beschaving. En dat beginsel is niet gezond, maar aangetast door de smetkiem van ketterij en ongeloof. Ware beschaving beoogt niet alleen 't stoffelijk welzijn van den mensch, bevordert niet enkel z'n tijdelijke belangen, ware beschaving regelt ook en op de eerste plaats 's menschen hoogste en heiligste verhoudingen: beschouwt hem in zijn betrekking tot God, tot den naaste, tot hem zelf. Alléén de katholieke beschaving doet dit ten volle! Zij alleen ook — die stelling staat geargumenteerd in iedere apologie — kan dat.

Geloofspropaganda in zoo'n milieu en onder zulke omstandigheden zal op een bijzondere manier moeten gebeuren. Aan wetenschappelijke conferenties voor andersdenkenden kan natuurlijk gedacht, een lokaal voor dat doel is reeds gehuurd; aan retraites voor hen voorloopig nog niet. Heel dikwijls, in den beginne haast altijd, zullen boek en vlugschrift de taak van het woord moeten overnemen. Katholieke lectuur immers is er totaal onbekend en alleen bij middel van blad of periodiek zal men in staat zijn contact te krijgen met hen die men bereiken wil.

Pater Hartwijk uit Leiden, die in laatst van Augustus naar Finland vertrokken is, is juist met 't oog op de redactie van 't tijdschrift, dat de Finsche missie uitgeven zal, naar Helsingfors gegaan. Daarin zal de roomsche leer in klare bewoordingen uiteengezet dienen te worden: haar dogma verklaard, haar moraal ingescherpt. Er zal geageerd moeten worden door rechtstreeksche en meer nog door zijdelingsche weerlegging — de manier waarop de H. Franciscus van Sales in de bakermat en 't bolwerk van 't Calvinisme Geneve 70.000 ketters tot de Kerk terugbracht — tegen verregaand onverstand ten opzichte van alles wat roomsch is, tegen beschuldigingen, die honderdmaal gerefuteerd zijn. Want geschiedvervalsching in al haar romantische griezeligheid — verbeeldingsproduct van ziekelijke maar soms ook kwaadaardige fantasten — doet in 't Noorden nog altijd opgeld. Verdraaiing van toestanden, scheeve voorstelling van feiten, onjuiste beoordeeling van personen en instellingen zijn aan de orde van den dag. In een van zijn eerste brieven schrijft Mgr. Buckx: „Wij

werden met ongeduld in Helsingfors verwacht. De kranten hebben een maand lang veel over mij geschreven. Ik zou „monnik" zijn en daarmee was alles gezegd. 't Was, God zij dank, niets dan krantenlawaai" 1).

Een andere moeilijkheid is de taal.

Zeker, de eerste paters die naar Finland zijn gegaan: Mgr. Buckx en Pater v. Gijsel zijn polyglotten. Maar in 't Finsch waren ze bij hun vertrek nog niet zoo goed thuis. Hun vroegere werkkring in Finland — onder Polen en Russen — noodzaakte hen niet tot het aanleeren van de eigenlandsche taal. Moesten ze met de Finsche bevolking in aanraking komen dan bedienden ze zich van het Zweedsch, dat door de ontwikkelden veel gesproken wordt. Want wie niet *moet*, die gaat, vooral als nuttiger bezigheden z'n tijd in beslag nemen, voor z'n plezier geen Finsch leeren.

't Finsch toch, hoorend tot de Ural-Altaische taalgroep, is een agglutineerende taal en de studie daarvan bezorgt menschen, die aan deflecteerende talen van onze Indo-Germaansche familie gewoon zijn, heel wat last. Maar dat is een moeite, die de missionaris zich in 't belang der goede zaak gaarne getroost. Kennis der taal toch is 'n eerste vereischte tot het welslagen van zijn pogingen. De taal immers, de dichter heeft 't zoo goed gezegd, is de ziel der natie, zij is de natie zelf. Want in de taal openbaart een natie haar psyche, in haar zegt ze haar heele inwendigheid uit. Wat de geest van het volk denkt en z'n hart voelt, we beluisteren 't in zijn spraak. Die stelt ons in staat z'n gedachtengangen na te speuren, in zijn gemoedschachten af te dalen; die brengt ons op de hoogte van z'n aspiratiën en strevingen, van z'n hopen en wenschen en begeeren, van z'n lief en leed.

Men kent 'n volk niet volkomen zoolang men z'n taal en vooral de literatuur daarin niet kent; zij is de sleutel die z'n binnenste voor ons open maakt.

Naast die taal-moeilijkheid, die met een beetje inspanning wel te overwinnen valt, doet er zich nog een andere voor, die niet zoo makkelijk uit den weg te ruimen is. Dat is de financieele zorg die zoo'n nieuwe onderneming, vooral in zulk een ongunstig midden, met zich brengt. Maar de werkers verliezen niet den moed. God zal uitkomst geven, wanneer velen in heilige roomsche solidariteit bidden voor de bekeering van Finland. Dan zal voor het land van den mid-zomer, dat in dien tijd geen nacht of duisternis kent, ook de klare mid-zomerzon van het Katholicisme

1) Verdienstelijk werk kan er in de aangegeven richting misschien geleverd worden als men 't vaderlandsche voorbeeld van onze Apologetische Vereeniging „Petrus Canisius" en van „Geloof en Wetenschap" voor oogen houdt.

met haar heldere waarheidsstralen de donkerte van paganisme en 't schemergrauw van ketterij wegschijnen. Dat geve het H. Hart van Jezus, Dat zich moge ontfermen over ons en onze dwalende broeders in 't Noorden.

W. GOVAART, S.C.J.

HERINNERINGEN....

Ver weg in het binnenland van Afrika. In de streek rond de groote meren. Dagen reizens van iedere blankenwoning. De avond van een zwaren karavaandag. Vermoeiend was de weg langs keiïge bergpaadjes, door moddermoerassen onder looden zon. Voor een tent zit de Hollandsche missionaris te midden zijner zwarte dragers. De koorts bekruipt hem. In den stillen avond komt er een oogenblik van zich-alleen-voelen, verlaten.

Hij peinst.... De dragers houden zich bezig met hun etenspotje...

„Patiri keti keti" roept er een. „Maketi" (brieven, post). Een tooverwoord voor den blanke in Midden-Afrika. Twee mannen komen met een zwart pakje in geölied papier op het hoofd.

Wat is dat pakje gauw opengemaakt! Brieven, brochures, couranten....

Bezoek van de dierbare familie, bezoek van de goede vrienden en helpers in brieven en bladen.

Een nummer van het „Missiewerk" is erbij. Van missieactie vertelt het en priestermissiebond, tentoonstellingen en missiefeesten, nieuws uit andere missiegebieden...

Heerlijk, heerlijk! Hij voelt zich niet zoo verlaten. Hij weet weer, dat daar ginds in het lieve vaderland priesters en leeken medeleven en medewerken met de missionarissen. Die gedachte sterkt hem.

Och, of hij ze dat daar eens zeggen mocht, dat behalve den nooit genoeg te waardeeren stoffelijken steun en de hulp door de gebeden, er uit hun werken en propaganda-maken toch zoo'n moreele kracht uitgaat, die zoo bemoedigend werkt op den missionaris in de missie.

Dien avond onder de stille tent in de Afrikaansche eenzaamheid en des morgens onder de H. Mis heeft de Hollandsche missionaris

van Afrika gebeden voor de Hollandsche priesters en leeken, die ook werken ginds in het vaderland voor de missie van Afrika.

Terug in Europa. Zijn lieve Holland ziet hij weer. De vlakke lage landen, de mooie lage landen aan de Noordzee.

Vette weiden vol vee.... Vruchtbare velden....

Rechtsnijdende kanalen, rustig kronkelende rivieren, hooge boomenrijen langs gladde lange wegen....

Zindelijke steden en stadjes en nette dorpjes..

Torens en torentjes en nieuwe Roomsche gestichten, die alom de kruizen hoog heffen in de Hollandsche luchten....

Hollandsche gezichten, Hollandsche taal en Hollandsche manieren.

Een merkbaar worden wel, hier en daar, van den driester rond warenden daemon der verstoffelijking... Maar toch ook wat een verdieping en versterking van het goede oude Roomsche geloof bij zoovelen.

En na wat hij in het buitenland zag en hoorde, treft hem zoo dubbel het Hollandsche lied van Roomsche blijdschap, van Roomsch willen en werken. Dat echte volle Roomsch-zijn, dat zich niet opsluit in binnenkamers en enge kringetjes, maar wijduit laait naar buiten. Mededeelzaam bij uitstek, zich geven willend aan de anderen in het vaderland, aan de anderen daarbuiten overal.

Het doet den huiskeerenden missionaris zoo goed te zien hoe hier steeds beter en beter begrepen en medegevoeld wordt de hartewensch van den Goddelijken Meester, dat allen, allen, allen Hem kennen, Hem dienen, Hem beminnen.

Die heerlijke missieactie in Nederland!

Missieweken en missiedagen.... Preeken, tentoonstellingen, lichtbeelden, optochten....

Vermoeiend is het voor den missionaris met verlof. Maar zoo vol voldoening, zoo vertroostend en bemoedigend.... Dat samenzijn met andere missionarissen, die volle kerken, die toestroomende duizenden.

Ze bij honderden te zien naderen ter H. Communie.... voor de missie; ze te zien bidden.... voor de missie; offeren en werken en belangstelling toonen.... voor de missie.

Wat is het hem een genot te mogen spreken over Afrika en de Afrikanen. Over missie-leven en missiestreven, over missielasten en missielusten, over den vrede en de vreugde die ligt in het medewerken aan dat heiligste en heerlijkste en Goddelijkste aller Goddelijke werken, dat is de uitbreiding van het *Regnum Dei*, *het Rijk Gods*....

Volle maanden leeft hij.... Vlugge maanden ook.... Want de dagen spoeden zich. En straks gaat hij weer heen naar zijn verre missie ginds in het hartje van Afrika. Zijn Holland, met al wat er hem zoo dierbaar is verlaat hij weer. Maar als een onbetaalbaren schat geeft het hem mede nieuwe krachten, nieuwen moed, nieuwen werklust en nieuwen missieijver.

De blijde zekerheid, dat Roomsch Holland zijn missionarissen niet alleen laat, maar met hen medewerkt en medevoelt en ze steunt.

Aan de blanke werkers daarginds op de afgelegen posten, waar hij langs komt, aan de zwarte dragers onderweg op karavaan, aan de zwarte Christenen in de missies zal hij vertellen con amore van Hollands Roomsche voelen en medewerken voor de missie.

Onbekende dame die daar op een namiddag tijdens eene missieweek een enveloppe liet glijden met twee duizend gulden in de groote bus.... voor de missie...

Arm oud vrouwtje dat aan het loket kwaamt met dertig centen: „meneer ik heb jammer genoeg geen geld genoeg om een kaartje te koopen, maar wat ik heb, geef ik toch voor de missionarissen".

Brave huismoeder met de zorgen voor acht kinderen en een zieken man, die me een zuur verdienden gulden in de vingers stopte....

Dienstboden die de fooi niet aannaamt, maar er nog wat bij deed voor de missie....

Eenvoudige werklui, die daar ergens achter in de kerk met uwe vereelte hand een briefje van tien legdet op de schaal, die rondging voor de missie...

Goede luitjes, die me na het sluiten der missieweek zoo echt hartelijk goede reis en goed succes in de missie kwaamt toewenschen...

Gastvrije families, die zoo gul en joviaal den missionaris huis-

vesttet. Nederlandsche priesters, die ons zoo'n echte, weldoende, warme sympathie betoondet....

Haarlem, Goes, Maastricht, Roosendaal, Steenbergen, Breda, Oosterbeek, Boxmeer, Zwolle, Amsterdam, Oosterhout.... chronologisch zijt ge opgeteekend in het notitieboekje. Maar op één lijn staat ge gegrift in hoofd en hart van den vertrekkenden missionaris.

Bidden zal de Hollandsche missionaris, bidden zullen de medebroeders en de Zwarte Christenen in Afrika voor de wakkere Hollandsche helpers in het vaderland.

BERN. ZUURE,
Miss. v. Afrika (Witte Pater).

MELAATSCHENVERPLEGING OP SURINAME.

DE VERPLEEGDEN.

Vijf in aantal waren de eerste zieken, die op 16 October 1895 in de St. Gerardus Majella-Stichting hun intrede deden.

Mgr. Wulfingh en Pater Lemmens, toen door de ziekte nog niet aangetast, waren bij de ontvangst der eerstelingen tegenwoordig.

Zichtbaar rustte Gods zegen op dit werk.

Een jaar na de opening telde de stichting reeds 22 zieken ; in 1898 steeg hun getal tot 41 ; in 1900 tot 59 ; in 1903 tot 62 ; in 1906 tot 82 ; in de laatste jaren is het gemiddeld getal 115 en thans 1921 worden er 122 zieken verpleegd.

Wanneer wij de Zusters en de Directeurs met vreugde herdenken 1) en hun hulde brengen, dan mag ook den *zieken* de lof niet worden onthouden.

Zeker,.... in den loop der jaren gebeurden er soms dingen, die beter niet gebeurd waren, maar ze zijn toch niet van dien aard, dat zij de lichtzijde verdonkeren.

Wel degelijk mag en moet men de zieken prijzen.

Of is het geduld niet te prijzen, de overgave aan Gods H. Wil, waarmede zoo velen het kruis, door God hun opgelegd, dag aan dag torsen ?......

Is het niet iets, dat den bezoeker treft, iets dat den gezonden mensch ontroert, wanneer hij hoort hoe de zieken jaren achtereen tot tien, twintig jaren en langer nog dáár zijn en wanneer hij dan ziet, dat er in die zieken toch nog opgewektheid zit en opgeruimdheid, iets wat zonder krachtige medewerking der zieken zelf toch onmogelijk is ?......

Deugd wordt er beoefend en wij achten het onzen plicht ook te wijzen op de zieken zelf, zoowel op hen die er thans verblijven als op hen die reeds gestorven zijn, als op lieden waarvan er velen den vollen lof verdienen.

Dat de H. Gerardus Majella dien goeden geest onder zijn beschermelingen beware !

---

1) Zie : De St. Gerardus Majella-Stichting, *Het Missiewerk* II 199—205.

HET TERREIN.

Waar ligt de Majella-Stichting?

In Suriname's hoofdstad, in Paramaribo zelf, en wel in eene harer deftigste straten, in de Gravenstraat. De betalende scholen, zoowel van Bijzonder als Openbaar Onderwijs, staan daar, de Kathedrale Kerk, 't Hospitaal, 's Lands gebouwen. De Gravenstraat loopt uit op 't Goevernementsplein en 't Goevernementshuis.

Verlaat ge de Gravenstraat langs 't Zusterhuis en schrijdt ge den tuin achter de woning der Zusters door, dan komt ge spoedig voor een breede kreek, waarover een groote cementen brug leidt. Achter de kreek, een natuurlijke grens- en scheidingslijn, ligt het terrein der zieken.

Prachtig terrein!

Maar zaagt gij het, ge zoudt u geen denkbeeld kunnen vormen van wat het vroeger geweest is. 't Terrein was drassig, een moeras gelijk. Forsche boomen, waaronder ontzaggelijke „kankantrees", groeiden er welig op. Laag kreupelhout bedekte het.

Eenmaal opengekapt was het terrein nog niet geschikt. Heel wat tijd moest er voorbijgaan, heel wat geld moest er worden besteed, alvorens de grond, door het indringend zoute zeewater nog verzuurd, beplantbaar genoemd kon worden.

Verre van een „park" was dus de stichting bij haar aanvang.

De eerste vijf patiënten konden buitenshuis zich juist een beetje „bewegen", maar meer ook niet. En de zusters stevig geschoeid, hadden bij het bedienen aanhoudend de aandacht er aan te schenken, hoe haar evenwicht te bewaren, vooral wanneer de paden — als men van paden spreken mocht —, door de regens waren bewerkt.

Naar gelang het getal zieken toenam, werd het terrein meer en meer uitgebreid.

De uitbreiding geschiedde van den aanvang af volgens 'n goed geordend plan. Door een breeden middenweg werd 't terrein in twee gedeelten gesplitst: het rechtergedeelte — wanneer ge over de Sommelsdijksche kreek de stichting binnentreedt — voor de *mannen*, het linkergedeelte voor de *vrouwen*.

De woningen — huisjes met twee kamers — stonden tot nu toe elk op zich. De noodzakelijkheid van een onderlinge verbinding door middel eener overdekte gaanderij werd spoedig ingezien. Men bracht die gaanderij aan. Zoo konden de zieken ook bij regenweer de versche lucht in. Zoo hielden voor de zusters de halsbrekende toeren van vroeger op, toen zij bijv. eten moesten aanbrengen over een glibberig pad, in de eene hand het eten dragend, in de andere de paraplui tegen de tropische buien.

Niet verder dan tot de overdekte speelplaats der jongens, achter de tegenwoordige kerk gelegen, geschiedde gedurende de eerste jaren de uitbreiding. Die speelplaats diende toen ter tijde tevens tot kerk. Men verwachtte in geenen deele, dat het getal zoo zeer aangroeien zou. Die er een goeden kijk op meenden te hebben, hielden vol, dat het getal patiënten de 70 wel nooit te boven zou gaan. Hoe zij zich vergisten !

Een kerk werd dan noodzakelijk.

In het jaar 1901 bouwde men ze. Een betere plaats dan die, waarop het kerkje verrees, was in de geheele stichting niet. Juist in het midden ! 't kerkje vormt het middelpunt der stichting. Wie beter dan Jezus ook, in Zijn aanbiddelijk Sacrament, kan het aantrekkingspunt zijn voor de menschen, zoowel voor gezonden als voor zieken !

Toen in 1908 Goeverneur Fock 't bewind in handen nam en bij die gelegenheid elke melaatschen-inrichting in de kolonie een geschenk vragen kon, vroeg de Majella een bronzen buste van H. M. de Koningin. De Missie liet een tweede buste vervaardigen van Mgr. Wulfingh, in vorm en afmeting gelijk aan die der Koningin. En beide bustes versieren sindsdien het onmiddellijk terrein voor de kerk.

Omdat dan het getal zieken maar bleef aangroeien, werd in de laatste jaren ook het terrein achter de kerk, achter de overdekte speelplaats in gebruik genomen, — werden daar steeds meer huisjes zoowel aan den mannen- als vrouwenkant aangebouwd. Ook de paden onder de overdekte gaanderijen werden verbeterd. Ze werden gecementeerd.

In het jaar 1917 bouwde men een ruime, overdekte speelplaats voor de meisjes.

Zoo ontstond, met verloop van jaren, geleidelijk-aan de heerlijke stichting welke — ook wat het stoffelijke betreft — elkeen die binnentreedt met verrassing slaat.

De bezoeker verwachtte misschien, dat hem van uit de Stichting, als zijnde een verblijfplaats van ongeneeslijken, bij het binnentreden de wanhoop en ellende bekruipen zou. Maar hij ziet onmiddelijk zich ontgoocheld. Niets vreeswekkends, doch iets rustigs, iets zacht-bemoedigends waait hem tegen. Dat komt van den breeden, zindelijken weg aan weerszijden met schaduwboomen beplant. Dat komt van het vriendelijk kerkje, dat aanstonds oogen en gedachten tot zich trekt. Dat komt van de frissche grasvelden, waar de zieken bloemen en sierplanten kweeken. Dat komt van de nette huisjes, schuilend achter de koele gaanderijen. God zij lof ! Ook wat het uiterlijke aangaat heeft de Gerardus-Majella Stichting, heeft het kleine dorp een net, zelfs een aantrekkelijk voorkomen.

MEDEWERKING.

Op het terrein stonden, alvorens het in gebruik genomen werd, forsche boomen, zelfs kankantrees. Hoe forsch en reusachtig ook, zij moesten wijken en 't terrein ontruimen voor het kleine, onaanzienlijke, toen nog teere plantje, hetwelk Mgr. Wulfingh in den grond zette.

Dit plantje echter had groeikracht.

't Ontwikkelde zich tot een boom, die zijn wortels steeds dieper schoot, zijn kruin steeds hooger verhief, wiens takken zich met de jaren steeds wijder uitstrekten. Steeds grooter werd het getal van hen, die onder zijn bladerendak schutse en verkoeling en verfrissching vinden konden.

Wanneer wij terugdenken vooral aan de eerste jaren, toen zooveel te werken viel, toen de financieele steun, aan de Majella geschonken, wegens de vele aan te brengen verbeteringen weer even spoedig verzwond als water gestort in een bodemloos vat, dan rijst ons onmiddellijk voor den geest het sympathieke ,,Hofbauer-Liefdewerk'', door Mgr. Wulfingh in Holland opgericht ; dan herdenken wij met dankbaar gemoed, hoe duizenden Katholieken in Holland telkens klaar stonden om van hun geld en goed af te staan voor de zieken in de Majella. Zij, ware mede-lijdenden, lieten de stichting niet in den steek. Hun, en in 't bijzonder de ijverige zelatricen, zij hier de hartelijkste dank gebracht !

't Goevernement het werk der Missie ziende, begon het werk te waardeeren, sprong ter hulp en schonk aanvankelijk voor 40 zieken finantieelen steun. Met de jaren werd de subsidie van 's landswege aanmerkelijk uitgebreid.

Maar al genoot zoodoende de stichting steun en medewerking, ook bleef in den loop der jaren tegenwerking en bestrijding niet uit.

Men heeft haar bestreden.

Men heeft den flink-wortel-schietenden boom aangegrepen, men heeft hem geschud, men heeft getracht hem te ontwortelen. De boom stond niet op een goede plaats, heette het. De Majella-Stichting lag veel te dicht bij de stad, in de stad.

Hoe was 't toch mogelijk ?

Moesten zij, die er vóór waren dat de melaatschen uit de gemeenschap verwijderd worden, niet eene nabij de stad gelegen stichting, gelijk de Majella, toejuichen eer dan bestrijden ?

Men weet toch, hoe zwaar het valt voor de ouders te scheiden van hun kind en voor het kind te scheiden van zijn ouders. Als dan de zieke nog moet gaan naar een plaats uren ver de rivier op, dan valt het hun vaak allerzwaarst en soms onmogelijk.

Daarentegen wordt het pijnlijke, hetwelk er in het scheiden van een kind gelegen ligt, voor de ouders heel wat dragelijker gemaakt, wanneer zij hun kind niet al te ver behoeven te verwijderen, wanneer zij ieder uur van den dag en den nacht het in hunne nabijheid weten. En voor de zieken? Wordt voor hen ook de moeilijke stap naar de afzondering niet eenigszins vergemakkelijkt, aangezien die afzondering, zoo nabij de stad, toch altijd maar betrekkelijk is.

Zoo is een nabije melaatschen-inrichting, gelijk de Majella, eer voordeelig dan nadeelig. Velen, die anders in besloten kring, in een eng vertrek te gelijk met anderen zouden blijven voortleven, kunner er nu toe besluiten uit de samenleving zich terug te trekken en eene stichting in te gaan.

Zoo verdient zulk een nabije stichting toejuiching en steun.

Maar men was blind voor dat, wat de Majella juist aanbevelenswaardig maakte. Men wou er geen goed in zien, in haar zoo dicht liggen bij de stad. Men ageerde in de couranten. Men wilde een publieke opinie vormen tegen de Majella. Als zoude 't zeer gevaarlijk zijn voor de stad, zulk een stichting in haar nabijheid te hebben. Men bracht de zaak in de Koloniale Staten enz. enz.

Vergeefs!

't Was ook een geroep, dat meer voortkwam uit een geest van jaloerschheid, die vreesden dat de Majella te veel zieken hebben zou, dan wel een geroep, berustend op eenigen degelijken grond.

Dat bleek allerduidelijkst.

De roepers tegen de Majella vonden immers geen toehoorders, zij vonden geen menschen die met hen instemden, zij hadden geen volgelingen.

Vooreerst al het *volk* niet.

't Surinaamsche volk wilde van niets weten. 't Volk vond het en vindt het nog te hard om, daar de geleerden zelf over den graad van besmettelijkheid, welke de melaatschheid heeft, het niet eens zijn, — zijn besmette kinderen zóó ver weg op de een of andere plantage te zetten. Wil men ze afzonderen, goed...... maar wanneer het kan in de onmiddellijke nabijheid, waarom dan zoo ver ze weggezonden?

De mannen der wetenschap, de *Inspecteurs van den Geneeskundigen Dienst*, ook zij gingen in den loop der vijf en twintig jaren nooit over naar de zijde der moord- en brandroepers! Van Inspecteur Salomons af tot den Inspecteur van heden toe, hebben die mannen allen zonder uitzondering de Gerardus-Majellastichting verdedigd.

En wat de *Koloniale Staten* betreft! Werd er somtijds al een stem gehoord of zelfs meer dan éóne stem, die zich tegen de Majella verhief, en ook dát geroep berustte vaak enkel en alleen op eigenbelang, omdat het Majella-terrein aan hun terrein grensde, toch heeft het Corps der Koloniale Staten zich nooit tegen de stichting gekant.

Zoo ook moet men spreken van de *Goeverneurs.* Allen zonder uitzondering toonden zich gedurende deze 25 jaren ware voorstanders der stichting. En toen een jaar geleden nogmaals een aanval werd gewaagd en in de Koloniale Staten weer een geroep tegen de Majella opging, luisterden noch Staten noch Goeverneur er naar. Zijne Excellentie Goeverneur Staal gaf als antwoord op de gedane opwerpingen, in de zitting der voorloopige begrooting van 1920 te kennen : *dat de Majella niet beter kon liggen, dan waar zij nu lag.*

Zoo heeft dan de Majella in de loop der vijf en twintig jaren beurtelings hulp en tegenwerking ontvangen.

Zoo werd het plantje nu eens gestut dan weer geschud. De boom had zijn tijden, dat de verkwikkende stralen der belangstelling hem koesterden, dat daadwerkelijke hulp rijkelijk hem toestroomde, maar ook kende hij tijden dat de storm tegen hem aanwoei, dat de storm zijn takken kraken deed, den grond dreigde te scheuren, waarin hij zijn wortelen had gehecht.

Goddank ! Die tijden zijn voorbij !

Te hechter heeft de boom intusschen zich ingeplant, te vaster in den grond zich vast gezet. *Opmerkelijk* — zeide reeds Pater Lemmens — *dat juist in de dagen van tegenwerking het getal zieken het meeste toenam.*

HET DAGELIJKSCHE LEVEN.

Bij alles wat wij zeiden over de vijf en twintig jarige Sint Gerardus-Majella Stichting, over haar bewoners en bewoonsters, over haar vrienden en tegenstanders, over haar wel en wee willen wij u ook nog een blik gunnen op het dagelijksch leven aldaar. Te meer zult gij voor de stichting voelen en haar waardeeren.

Van den aanvang af stelde men zich tot taak den zieken het leven dragelijk, zelfs aangenaam te maken. Mgr. Wulfingh drukte dat aldus uit : „vreugde brengen bij vreeselijke smart, tevredenheid bij het grootste ongeluk.” Al de vijf en twintig jaren dan ook was men er op uit, eensdeels de zieken te wijzen naar God, als naar Hem die slaat doch ook te genezen weet, andersdeels de tijdelijke middelen ter hand te nemen, die tot dat doel brengen kunnen.

Hoe men dan in de Majella leeft ?

Om kwart voor zes wordt het teeken tot opstaan gegeven. Bij de godsdienstoefeningen moeten allen tegenwoordig zijn. De morgendienst begint om half zeven met het bidden van het Rozenhoedje, waarna Litanie tot het H. Hart en morgengebed. Om zeven uur, na een kort punt ter overweging, betreedt de priester het altaar, terwijl door allen gezamenlijk onder de H. Mis gebeden wordt.

In den regel zijn allen tusschen kwart voor acht en acht uur weer op weg naar hun kamers.

Na het ontbijt begint voor de zusters het werk der verpleging. Daar de ziekte veel verzorging vereischt en het getal zieken zoo groot is, thans 122, neemt dit werk een groot deel van den voormiddag en den namiddag in beslag. Iedere zuster heeft intusschen hare afdeeling, zoodat iedere zuster zeggen kan: „dit zijn mijn zieken." Zijn er nieuwe zieken, dan neemt een afzonderlijke zuster deze voor zich.

Ook de priester vindt zijn werk. Heeft hij na zijn dankzegging bij de Eerw. Zusters in de spreekkamer zijn ontbijt genomen, dan keert hij in de stichting terug, hetzij om catechismus te geven en godsdienstcursus, hetzij om biecht te hooren, want allen gaan wekelijks te biecht en velen gaan dagelijks of meermalen in de week ter H. Communie. Daarna doet hij de ronde door de stichting om de zieken te groeten en te hooren en te zien of wat aan te merken of te verbeteren valt.

Er zijn ook scholen.

School wordt gegeven van 's morgens half tien tot half twaalf en van twee tot drie, op het groote overdekt terrein voor de jongens, op de nieuwe meisjesspeelplaats voor de meisjes. Het onderricht bestaat in lezen, schrijven en rekenen, terwijl aan de meisjes tevens het naaien of verstellen wordt geleerd.

De arbeid ook is in eere.

Jongens en mannen zagen, timmeren en planten. Britsch-Indiërs zetten er hun landbouwersleven voort en planten rijst en zoete pataten, welke aanplanting de Majella reeds tot steun was. Meisjes en vrouwen doen zich gelden in de naaikamer, keuken of waschhuis. Men kan zoodoende zeggen, dat zij, die nog wat doen kunnen, voor verveling geen tijd hebben.

Volgt om zes uur het Rozenhoedje, het bezoek aan het H. Sacrament, het gezamenlijk gebed voor de weldoeners; daarna samenkomst der jongens op de overdekte speelplaats of in hun vereenigingslokaal, de meisjes in haar Patronaat, totdat om half negen een kort avondgebed gebeden wordt, waarna men zich ter ruste begeeft.

Zoo brengt men er den dag door.

Nog wil ik u wijzen, op de verschillende *vereenigingen*, zoowel geestelijke als stoffelijke, die elk haar dagen van bijeenkomst hebben, of haar uren van oefening, van uitvoering.

Geestelijke vereenigingen zijn de *H. Familie*, die iederen Dinsdagavond vergadert. Dan de vereeniging tot *Eerherstel*, wier

leden op zich genomen hebben hetzij alleen, hetzij velen te zamen in den loop van den dag de kerk te bezoeken om Jezus eerherstel te geven voor den smaad en de bespotting Hem in zijn H. Sacrament aangedaan. Vermelding verdienen ook de *Patronaten*.

Stoffelijke vereenigingen zijn er ook.

Hoordet gij eens het Fanfaregezelschap „*St. Felix*", naar Pater Felix Lemmens genoemd, in wiens tijd zij werd opgericht! Gij zoudt verwonderd staan. Van haar ontstaan af nam zij immer toe. Haar bekwame en pittig-dirigeerende directeur, de Eerw. Frater Beda, bracht haar werkelijk tot bloei. Wat een opgeruimdheid muziek al niet opwekt!

Tooneelgezelschap „*Majella*".

Kondet gij het den familieleden der zieken eens vragen, of er geen knappe spelers onder de zieken zijn en of dezen de lachspieren der toehoorders niet in werking kunnen brengen! Nog dagen nadien denkt men aan het opgevoerde en lacht men er om.

„*St. Caecilia*", het zangerskoor!

Onder de leiding van zijn dapperen directeur, Lodewijk Vab, weet dit vooral de kerkelijke plechtigheden op te luisteren en de feestelijkheden te verhoogen.

„*Victoria*" en „*Concordia*" — schrik niet voor de namen, want wie der twee ook victorie kraait, Concordia d. i. de eensgezindheid blijft bewaard — deze twee vereenigingen leggen zich toe op het edele „bat en bal" spel. En slaat deze twee vereenigingen niet te laag aan, want sedert zij een terrein gekregen hebben, zoo groot en prachtig als gezonde jongens in de stad vaak niet vinden kunnen, oefenen zij zich geducht. Zij zijn sterk.

Zoo ziet ge dat gebed en arbeid en ontspanning, door ieder afzonderlijk of in gezelschap van anderen in de vereenigingen verricht, den goeden geest in de zieken houden, de tevredenheid, de opgeruimdheid zelfs. Ja, de opgeruimdheid! Want dikwijls is er een pret, dat men niet wanen zou te zijn op een plaats waar veel geleden wordt.

***

Met een zekere onvoldaanheid sluiten wij.

Waar wij meenden het lijden der zieken getrouwelijk weer te geven, weten wij dat wij het deden met al te lichte, te weinig

sprekende kleuren. Trouwens een schildering van de melaatschenziekte zal altijd ver beneden de werkelijkheid blijven.

Waar wij spraken van de offervaardigheid en de liefde der Zusters, van den ijver der Directeurs, weten wij dat wij meer konden zeggen dan wij deden.

Eén enkelen wensch slechts uiten wij nog.

Zij het zilveren feest der Liefdezusters ook voor *ons* een gebeurtenis! Dat het *onzen* Christelijken geest verfrissche! Dat het *onze* naastenliefde vernieuwe, versterke! Dat het *ons* er toe zette den lijdenden evenmensch vooral, den zieke te steunen met ons gebed, met ons geld!

Wanneer mijn schrijven ook slechts een weinig mocht bijgedragen hebben tot bereiking van dit doel, achten wij onze moeite ruimschoots beloond.

Mgr. TH. VAN ROOSMALEN C.ss.R.
Apost. Vic. van Suriname.

PIONIERSWERK.

FATHER WITLOX GEÏNTERVIEWD.

Father Witlox, de vroegere timmerman, vertrok als pasgewijd priester in Nov. 1903 naar Oeganda, om daar als lid van de Congregatie van Mill-Hill, gedurende 5 jaren zegenrijk te werken.

Zijn eerste werkkring was te *Nkokonje*, waar hij in 't eerste jaar de taal leerde en een kerk bouwde.

In het tweede jaar werd hij verplaatst naar *Nsambia*, de residentie van Mgr. Hanlon, waar hij een klooster bouwde voor de zusters van de Abdij van de H. Maagd.

Doch dit werk belette hem niet om in den loop van 't jaar daar nog een duizend kinderen te doopen.

Van daar ging hij in het derde jaar naar *Namiljango*, om er een school voor meer uitgebreid onderwijs te bouwen, waarin catecheten konden worden opgeleid en zij, die voor 't priesterschap roeping gevoelden, de humaniora konden studeeren.

In 't vierde jaar vertrekt hij weer en gaat naar *Nagalama*, om

er een tweede zusterhuis te bouwen. Zooals te Nsambia, vergat hij ook te Namiljango niet, om te midden van dat materieele bouw- en timmerwerk den geestelijken bouw der Missie te verzorgen. Hoe groot voordeel de Missie ook van zijn bouw en timmeren trok, toch toonde hij voortdurend, dat hij bouwvak voor het Missieambt had verlaten en de Missionaris steeds op den voorgrond stond.

Dan gaat hij in 't vijfde jaar voor de vijfde maal verhuizen en nu naar *Bukedi*, waar hij weer een nieuwe kerk bouwde, de eerste kerk van de Engelsche Oeganda-Missie met een priesterkoor, dat zich opwelft uit in de zon gebakken steen, terwijl Communiebank en preekstoel uit denzelfden steen worden vervaardigd. Het schip van de kerk, met leemig zand bepleisterd en gewit, maakt met het gewelfde priesterkoor den verrassenden indruk van een kerk, zooals men die in een jonge Missie niet zou verwachten. $43.33 \times 8\frac{1}{4}$ meter prijkt zij daar als *het juweeltje van Bukedi*, zooals ze door een dankbaar volk met trots wordt genoemd.

Na drie maanden was de kerk afgebouwd. Doch pas was ze gewijd, toen de builenpest uitbrak in Bukedi. Alles vluchtte, wat wegvluchten kon. Father Witlox bleef achter bij de zieken en ouden van dagen. Binnen 14 dagen stierven er meer dan 200. De laatste 36 werden door Father Witlox zelf ter aarde besteld ; d.w.z. zelf moest hij de lijken naar de kerk dragen, en hun graf graven. Toen hij dan juist de laatste begraven had, viel hij bewusteloos op het graf neer. Een paar negers, die het toevallig opmerkten, brachten hem thuis. Als hij den volgenden dag weer tot bezinning komt, staat er een medepriester, die tot hulp is gezonden, aan zijn bed. Nu wordt hij opgenomen en gedurende 10 dagen gedragen naar de residentie van zijn bisschop, waar hij 6 maanden ziek ligt.

Als hij zoo ver genezen is, dat hij op mag staan, luidt het geneeskundig advies : „Naar huis, naar Holland''. Verder laat ik den missionaris zelf aan het woord. R. JANSSEN, Past.

HET LAND EN ZIJN BEWONERS.

In 1908 vertrok ik naar Kabamega, toen mij bevolen was om naar Holland terug te keeren. Toen ried een onzer fathers mij, aan de bergen van Kabamega een bezoek te brengen. Dit berglandschap heeft 'n hoogte van 5500 voet boven den zeespiegel en heeft daardoor een koeler klimaat. Zoo zou het wellicht mogelijk zijn, om spoedig de volledige gezondheid terug te

winnen. Na eene reis van vijf dagen alzoo kwam ik op het hoogste punt van dit bergland aan.

Stond ik reeds verbaasd gedurende mijn reis zoovele totaal onbeschaafde en ongekleede menschen te ontmoeten, deze verbazing steeg geheel ten top, toen ik op de plaats van bestemming arriveerde, waar ik niet minder dan duizend personen vereenigd vond, gekleed enkel en alleen in 't kleed van Gods lieve zonneschijn. Ik deed alle moeite om mij verstaanbaar te maken voor deze menschen, die een geheel andere stam vormen, dan het volk van Oeganda. Zij hadden alzoo een geheel andere taal, die ik niet kende en ik moest mij dus met gebaren tegenover hen verstaanbaar maken. Men vreesde mij en noemde mij linani (d. i. mencheneter) en ontvluchtte mij. Ik deed alle moeite om hen nader tot mij te brengen, maar dat gelukte eerst na langen tijd. Ze maakten op mij een zeer naïven, bijna kinderlijken indruk. En ik dacht er aan, ze mogelijk door enkele kunstjes, die kinderen gewoonlijk graag zien, te kunnen trekken. Vandaar dat ik eerst trachtte hun het goocheltoertje te vertoonen, waarbij ik een geldstuk schijnbaar inslikte, om het uit mijn neus weer te voorschijn te halen. Maar, o wee, dit had een geheel andere uitwerking. Ieder liep, zoo hard hij kon, weg. Toen ze na eenigen tijd weer te voorschijn kwamen, maakte ik m'n zakdoek tot een klein wit muisje en liet het op mijn hand wippen. Nu scheen ik hun vertrouwen weer te winnen ; want na eenige dagen was ik geheel en al door het volk omringd : ik kon maar aldoor dit wonderlijke werkje van ,,muisjes maken" voortzetten.

Mijn bisschop zond mij bericht, dat ik hier in Kabamega zou mogen blijven, en mijn eerste werk werd alzoo, om zoo spoedig mogelijk mij met de taal van dit volk vertrouwd te maken. Daar zij, geheel onbeschaafd, nooit er toe gekomen waren om hun spreken door schrijven uit te drukken — en dientengevolge een grammatica of dictionnaire in langen tijd der toekomst nog waarschijnlijk een wenschelijkheid zou blijven — moest ik door 't aanraken van verschillende lichaamsdeelen en voorwerpen de namen van die zaken leeren kennen. Zoo maakte ik voor mij de eerste dictionaire van deze volkstaal.

Naar mijn schatting bedroeg het aantal negers in de streken van mijn nieuwe statie ongeveer 30.000. Ze werden bestuurd door meerdere stamhoofden, die bij een soort van volksvergadering, waarbij alleen de mannen een stem uitbrengen, werden verkozen. Ieder stamhoofd is weer ondergeschikt aan een groot stamhoofd (genaamd Mwami). De macht van deze stamhoofden was meermalen denkbeeldig ; men leefde er vaak maar op los, zonder zich aan zijn groote bazen te storen. Men huldigde er nog het aloude principe, dat kracht gelijk macht is. Vandaar de veelvuldige gevechten der verschillende stamtakken onderling.

Er bestond en bestaat nog een soort van wetgeving, geheel gebaseerd op het gewoonterecht. Maar het slechten van de geschillen liep gewoonlijk ten voordeele van de krachtigste partij af (en hierbij niet het betrokken recht-sprekende stamhoofd te vergeten !) zoodat recht bij deze stammen voor ons gevoel een zeer eigenaardigen indruk zou maken. Wanneer b.v.

een opperhoofd zag, dat een zijner onderdanen een twee- of drietal geiten bezat, kon hij er best toe komen, om te oordeelen : ,,die geit is niet meer waard te leven ; zij kijkt mij aan". En die geit verhuisde na de verschillende maaltijdsvoorbereidingen naar de maag van het opperhoofd.

Met deze opperhoofden trachtte ik na eenigen tijd op goeden voet te komen, wijl ik wist, dat het geheele leven dezer menschen van hen afhing. In dit geval zou mij de vriendschap van het stamhoofd tegelijk het vertrouwen van het volk verzekeren. Ik bracht hun derhalve menig bezoek en herhaalde mijn muisjes-kunstjes ook voor hen, hetgeen ook voor hen een even groote aantrekkelijkheid scheen te hebben als bij de kinderen gebleken was. Van ieder dezer stammen kreeg ik enkele jongens in mijn z.g. missie. Voor het voedsel zorgden toen de opperhoofden, die ik weldra voor mij gewonnen had.

Zachtjesaan trachtte ik de jongens met de eerste beginselen van ons H. Geloof bekend te maken en ik leerde hen alzoo tevens de eerste beginselen van lezen en schrijven en rekenen. Om kort te gaan : Binnen drie jaar had ik het geluk twaalf dezer jongens te doopen, die de catechismus zeer goed kenden en voldoende lezen en schrijven hadden geleerd. Intusschen waren er reeds meer dan 400 personen op de catechismus.

Toen onze bisschop zag, dat mijne missie zoo welig vooruitging, schonk Z. D. H. mij de hulp van een kapelaan (rev. Wall, een Ier van geboorte). Met den steun van dezen kapelaan konden wij nog meer ons met de taal vertrouwd maken, en na heel wat arbeid zou het eerste kleine boekje in de Kabameegsche taal verschijnen. Intusschen liet de Engelsche regeering onder onze stammen een soort volkstelling houden en nu bleek dat mijn missiegebied niet 30.000, doch 80.000 inwoners telde. Naar de onderrichting op de Zondagen kwamen gewoonlijk in dezen tijd een vijf tot zesduizend personen luisteren. Deze onderrichtingen werden in het open veld gegeven.

Met behulp van het volk legde ik in dezen tijd door het geheele district wegen aan. Wij begonnen bij huis (aan de statie) zoodat ieder kon zien hoe de weg gemaakt moest worden. Bovendien kwam ik in 't bezit van een fiets, waarmee ik, nu er toch goede wegen gekomen waren, gemakkelijk de lange afstanden kon afleggen. Dat onze negertjes eigenaardig stonden te kijken, toen ik daar op 't nieuwe rijwiel er van doorging, kan niemand verwonderen ! Evenwel scheen de nieuwe uitvinding uitermate in den smaak te vallen. De hoofden althans kwamen mij raadplegen, of ze ook niet zoo'n fiets zouden kunnen krijgen. Gaarne stond ik hen ten dienste ; ze rijden nu, menigeen nog in zijn adamscostuum, op deze fietsen rond. En ik behaalde tegelijkertijd het succes, dat zij er alle belang bij hadden, om hunne landswegen in de beste orde te houden.

GODS BIJZONDERE HULP.

Veroorloof mij nu, dat ik u duidelijk maak, dat hier ook alle wonderen de wereld niet uit zijn. Eenige dagen achtereen kwam een meisje mij in de catechismus-hut erg lastig vallen, door dien ze telkens floot, als ik

bezig was den catechismus uit te leggen. Telkens werd ze uit de catechismuszaal verwijderd, maar hoe vaker ze buiten de deur gezet werd, hoe vaker en hoe verwoeder ze terugkeerde. Een twee dagen zag ik haar niet meer. Maar dan kwam ze terug.

Het was op een middag om 4 uur, toen ik in mijn leemen hut bezig was het brevier te bidden, dat er buiten een groot spektakel ontstond. Ik ging naar buiten ; en wat zag ik ? Men had het vreemde fluitende meisje de handen met een soort van touw op den rug vastgebonden. Het schuim van woede stond haar op den mond. Haar oogen fonkelden als vuur en ze sprak een vreemde taal, die door niemand onzer verstaan werd.

Het meisje was gebonden door mijne catechumeenen, die haar tot mij brachten, zeggende : ,,Father W., in den catechismus leert u ons, dat het teeken des kruises ons herinnert aan de H. Drieëenheid en dat het de macht heeft om den duivel te verjagen. Welnu, dat meisje heeft den duivel in zich ; maak nu het kruisteeken over haar opdat wij kunnen zien, dat de duivel haar verlaat.'' Het zal niemand verwonderen, dat ik voor een moeilijk dilemma stond. Indien 'k het niet deed, zouden ze niet meer in mij gelooven, deed ik het en zou het meisje niet weer beter worden, zoo zou men evenmin geloof in mij blijven stellen. Ik bad God om hulp en ging mijn hut binnen, waar ik deze zaak in Gods hand legde en Hem smeekte voor zijn werk, dat ik hier mocht verrichten, mij in deze moeilijkheid bij te staan.

Wederom ging ik naar buiten, waar zich nu meer dan 500 menschen rond mijn hut hadden verzameld, allen roepende : ,,Father, maak het teeken des kruises over haar.'' Nog even aarzelde ik. Dan nam ik mijn missiekruis en zeide in het Hollandsch : ,,Indien er een duivel in het meisje is, dan : Satan, vertrek uit haar in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, Amen.'' Daarop viel het meisje plat ter aarde en was schijndood en er was een zeer onaangename lucht rond haar. Ieder vluchtte weg. Ik ging ook in mijn huis terug. Na een kwartier stonden dezelfde menschen weer bij het meisje ; men had haar ontbonden, het schuim was van haar mond verdwenen en ze was genezen.

Wat mij toen overkwam, weet ik niet meer. Mijn zenuwen waren mij voor eenige uren geheel en al de baas. Later kwam het meisje ter catechismus en is een ijverige Christin.

Een tweede wonderlijk voorval wil ik u nog verhalen. Het was in de maand Februari van het jaar 1910. De maanden Januari, Februari en Maart vormen er het droge getij ; alles verdort en verbrandt dan door de geweldige hitte. Het heeft dezelfde uitwerking in tegengestelde richting als hier in Europa de winter. Tegen het eind van Februari begint men koeien, geiten of kippen naar de z. g. regenmaker te brengen, een gewone neger, die voorgeeft regen te kunnen maken.

Het gebeurde nu, dat deze regenmaker aan het volk meedeelde, dat de witte man Father Witlox de regen tegenhield. Daarop kwamen ongeveer een vijfduizend menschen mij een bezoek brengen, met zich voerend twee koeien, die zij mij als geschenk aanboden, indien ik hun regen wilde geven. Ik antwoordde hen, dat alleen God en niet een mensch de macht bezit om

regen te geven. „Welnu dan," zoo zeiden zij, „vraag dan uwen God om regen." Ik vroeg hun: „Kan men te middernacht de zon verwachten ?" „Natuurlijk niet" antwoordde men. „Welnu zei ik, zoo is 't ook nu gesteld; 't is midden in 't droge seizoen, en het zou dwaasheid zijn nu regen te verwachten. Doch niettegenstaande dit alles, als wij vast op God vertrouwen, dan is alles mogelijk; zoo ook de regen in dit droge jaargetijde." „Wij vertrouwen," riepen zij uit, „en wij gelooven in uw God. Laat het nu regenen."

Hierop deelde ik hun mede, dat wanneer ze den volgenden Zondag allen opkwamen, wij God gezamenlijk zouden vragen. Goed vertrouwen in ons gebed zou dan voorzeker God bewegen ons gebed te verhooren. Den volgenden Zondag, 't was heeter dan ooit en geen wolkje teekende zich tegen de blanke lucht, stonden ruim 8000 menschen voor mijn huis. Toen ik mijn spreekgestoelte beklom (een doodgewone tafel) riep het volk: „wij moeten regen hebben en wij hebben de koeien wederom meegebracht." Ik was in groote verlegenheid. „Ik wil uw koeien niet, zoo zei ik, neem ze weer met u naar huis. Maar indien gij gelooft met vast vertrouwen, knielt dan met mij neder en bidt met mij het Onze Vader, Wees gegroet en 'k Geloof in God den Vader. Allen moeten we 't echter eens zijn, en indien er staan blijven en niet knielen, dan is dat voor God een teeken, dat zij niet in Zijn almacht gelooven." Toen knielden allen, zonder uitzondering, neer en vuriger dan ooit bad ik met hen de genoemde gebeden. Daarop begon ik mijne gewone Zondagsche katechismus, die ongeveer een uur duurt. Toen ik zoowat een kwartier bezig was, begonnen zich aan het uitspansel wolken te vormen en, o wonder, binnen het halve uur moesten we voor den regen het veld ruimen. Den volgenden morgen hadden zij al het vee aan den zoogenaamden „regenmaker" ontnomen en kwamen het mij aanbieden; doch wederom zei ik hen: „Niet ik, maar God is het, die u dezen regen gegeven heeft." En ik weigerde als voorheen dit geschenk.

Deze bovenstaande twee gevallen hebben zeer veel bijgedragen tot de uitbreiding van Gods kerk in Kabamega.

HUIZEN EN KERKEN BOUWEN.

Buiten 't werk, dat mijn arbeid voor de geloofsverbreiding met zich bracht en waarbij ik mij aan vele gebruiken des lands moest gewennen, had ik ook voor de stoffelijke welvaart mijner omgeving te zorgen. Ik sprak reeds over den wegenaanleg in mijn missiegebied. Nu ga ik U 't een en ander over het werk der volksverzorging en huisvesting vertellen. Want ik moest aan 't huizen bouwen gaan. Dat bracht veel moeilijkheden met zich. Allereerst begon ik van leem steenen te bakken in de zon. En tegelijkertijd ving ik aan boomen te kappen en alle materiaal te verzamelen, ten einde met den huizenbouw te kunnen beginnen.

Tevens had ik te zorgen, dat mijn missie later eenmaal in eigen onderhoud zou kunnen voorzien. Daarom viel mijn denkbeeld op den aanleg eener koffieplantage, die mij later een bron van inkomsten zou kunnen bezorgen.

Binnen een paar maanden had ik het geluk mijn eerste klein van in de

zon gebakken steenen gebouwde kerkje klaar te zien. Tegelijkertijd werden leemen hutten in de omgeving der missie gebouwd voor de Christenen en het voortdurend aangroeiende getal catechumeenen.

Toen wisselde ik van kapelaan. Het nu volgende tijdperk is een van werken met grooten spoed aan de beschouwing en studie van de taal en het samenstellen van de kleine en groote catechismusboekjes, leesboeken en kerkboeken. Voor dit kerkboek werd menig gebed ,,gestolen" uit het beroemde ,,Gulden Wierookvat" en de gezangen van ,,Cantemus" werden vertaald in het Kabameegsch. De schrijver van beide boeken, Deken Eppink, had mij tot de schending van het auteursrecht volle verlof gegeven.

Mijn geheele district (zoo groot als de drie noordelijke provinciën Groningen, Friesland en Drenthe te zamen), wilde nu in het Christendom onderwezen worden. Ook de protestantsche zendelingen hadden zich nu in mijn district gevestigd. Het volk wilde echter niets van hen weten, ofschoon hun drie gulden per maand werd aangeboden, indien zij bij de nieuwe geloofsverkondigers ter leering wilden komen.

Dit noodzaakte mij om allerwegen bijkerken te bouwen. Binnen een jaar tijds waren er door 't heele district twaalf leemen bijkerken verrezen. Gelukkig had ik 't toen ook zoover gebracht, dat ik bij elke kerk een door mij gevormd catechist kon plaatsen.

Toen deze bijkerken gebouwd waren, kreeg ik het idee om veldovens te maken, teneinde steenen in vuur te bakken. Eerst maakte ik een kleine oven voor slechts een duizend steenen, om de resultaten er van te zien. Toen deze onderneming slaagde, bouwde ik grootere ovens, en bakte ik de steenen voortaan op z'n Europeesch. Mijn eerste werk was nu een goede pastorie te bouwen ; het werd een der mooiste gebouwen aldaar. Het huis werd door mij zelf met behulp der negers gebouwd. Er zijn ruim een en dertig pilaren rond het huis opgetrokken, die alzoo een gaanderij vormen, waarin een 140-tal bogen werden ontworpen. Deuren en vensters werden mij uit Groningen door den heer Hendriks z. g. geleverd. Deze goederen kwamen wonder boven wonder, trots de verre reis van Groningen naar Afrika's binnenland, in de beste orde aan. Het schilderwerk kwam onder leiding van mijn terzake kundigen kapelaan in orde. Een vriend uit Groningen, een desbetreffend handelaar, voorzag mij van alle ijzerwerk, dat ik voor dezen bouw noodig had. Welk een groote vreugde zich van ons meester maakte, toen we uit onze leemen hutten in onze nieuwe moderne en confortabele woning konden binnentrekken, zal ik niet trachten te beschrijven : 't kwam voorzeker ook onze gezondheid, die toch al zooveel in Afrika lijden moet, ten goede.

De uitbreiding van het getal dergenen, die in het Christendom wenschten onderwezen te worden, noopten mij om te zorgen voor de opleiding van een voldoend getal catechisten, die ons wat werk uit de handen zouden kunnen nemen. Ik richtte daarvoor een aparte klas in. Er kwamen een veertigtal onzer jongens, die niet slechts als godsdienstleeraar, maar ook als gewoon onderwijzer werden opgeleid. 't Werd dan zoo'n soort m. u. l. o. in 't klein. Inmiddels groeide voortdurend ons aantal parochianen, en wel

in zulk een mate, dat ik de noodzakelijkheid inzag mijn kerk van in de zon gebakken steenen te vergrooten ; er werd doodeenvoudig een stuk aangezet. Er was nu plaats voor ongeveer 600 Christenen.

DE AMBACHTSSCHOOL.

Gelijk allerwegen zoo bracht ook hier het Christendom een hoogere beschaving. De geschiedenis heeft voortdurend aangetoond, dat waar het Christendom verscheen en wortel zette, ook de beschaving, de zucht naar kennis en ontwikkeling toenam. Mijn principe was het om tegelijk met de geloofskennis deze arme niets-wetende, en erger nietsdoende zwartjes het geluk te brengen van te leeren werken. Men zag mij kerken bouwen, wegen aanleggen enz. En allengskens leerden ze mee te helpen en in hen werd aangekweekt een kennis om materialen te behandelen en te verwerken. Hier gold dus ook voor mijne statie het oude spreekwoord : ,,bidt en werkt'' en met de zorg voor hun zielenheil nam ik op mij om hen tot goede vakliedén op te leiden. Deze overwegingen leidden tot de stichting mijner ambachtsschool. Allereerst werd met de bouw dezer nieuwe onderwijsinrichting begonnen. Een honderdtal jongens verbonden zich bij contract om vijf jaren daar te blijven leeren. Ze dienden bij hun vak ook goed lezen en schrijven te kennen. Het onderwijs betrof verder timmeren, metselen, schilderen, teekenen, kleermaken, smeden en tuin- en landbouwkunde.

Al deze werkzaamheden waren mij mogelijk geworden, doordat ik steun kreeg van meer kapelaans. De Weleerw. Wall was opgevolgd door reverend Reesink (Delft). Deze werd opgevolgd door een Iersche geestelijke, father Michael Neven, die nu pastoor is in een van de bijkerken van Kabamega, sindsdien tot parochie verheven. Daarop kreeg ik de hulp van reverend Mac-Cormick, die 3 jaar bleef. Aan hem komt de groote verdienste van de samenstelling der boeken, de ontleding en linguïstische teboekstelling der volkstaal enz. Hij werd mij door den rampzaligen oorlog ontnomen, toen hij als aalmoezenier in dienst van het Britsche leger treden moest. Een niet minder ijverig kapelaan volgde hem op in den weleerw. heer G. Willem Mentink (Nijmegen). Deze leidt o.m. de geheele ambachtsschool. Met buitengewonen ijver en met rijke kennis der vakken bracht hij deze tot vollen bloei. Ze kreeg zoo'n goeden naam, dat het Engelsche Goevernement termen aanwezig vond om eene subsidie voor deze onderwijsinrichting toe te staan. Het Goevernement ging verder ; de Goeverneur van British East Africa wees herhaaldelijk op onze bloeiende inrichting, prees haar ten zeerste en vereerde ons dikwijls met zijn bezoek. Ook de heer Orr, het hoofd van alle onderwijsinrichtingen in Oost-Africa, prees herhaaldelijk het onderwijs, dat hij meermalen van nabij had gadegeslagen. Dat bovendien onze gansche missie bij het Engelsche Goevernement in hoog aanzien staat, blijkt wel uit het feit, dat ik de eenigste onder alle (ook de protestantsche) missionarissen ben, die mij de eer zag te beurt vallen, om tot justice of peace (vrederechter) te worden benoemd. Dat is toch wel een buitengewoon feit voor een Roomsch geestelijke, die bovendien nog wel een Hollander is.

OORLOG EN HONGERSNOOD.

Was de oorlog voor Europa een groote ramp, die nog lang zijn gevolgen na zich sleepen zou, voor mijn missie werd zij het niet minder. Duitsch-Oost-Afrika en Engelsch-Oost-Afrika werden eveneens in den strijd gewikkeld. Voor het transport, dat gemeenlijk door dragen der lasten geschiedt, had men nu meer jonge krachtige mannen noodig. En 't Goevernement zocht nu ook deze krachten in onze missie. Van mijn jongens recruteerde men in naam des konings o. m. op een dag 500 mijner beste jongens. En dat gebeurde meermalen, dan weer om transportjongens, dan weer om ze als soldaten te drillen en in het vuur te zenden. Van de 554 die de eerste keer gingen, kwamen niet meer dan dertig weer terug. God alleen is het bekend, hoeveel slachtoffers deze wereldramp alleen onder mijn missie heeft gezocht: 't liep in de duizenden. Dat mijn missie onder deze toestanden leed, behoef ik niet te zeggen. Men bleef van de leering weg uit vrees anders ook weggehaald te worden. Toen men zag, dat de jongelieden niet terugkeerden, liet men ook de uitoefening van den landbouw na. Een groote hongersnood werd er het gevolg van. Deze werd zoo groot, dat de menschen als geraamten langs de wegen liepen en menigeen van honger dood neerviel. Het was een ontzachelijke ramp, waarvoor God me altijd behoede. De hulp van het Goevernement kwam langs goevernementeele weg natuurlijk te laat. Wat wij konden, deden we, om den nood te verlichten. De kosten werden door de missie niet gespaard, ten einde zooveel mogelijk menschen in het leven te houden.

's Morgens bij ons ontwaken vonden we meestal duizenden rond ons huis, die om voedsel vroegen. Duizenden werden dagelijks door ons geholpen. Menig keer als ze tot ons kwamen, gebeurde het dat ze dood neervielen; we moesten ze dan begraven. Deze ramp heeft ontzettend veel leed veroorzaakt. Eindelijk daagde er hulp van de zijde van 't Goevernement. Men bracht ons het voedsel om het uit te reiken. Het kwam hoofdzakelijk van Zuid-Afrika. De school en catechismus schoten er bij deze buitengewone drukke bezigheden dikwerf bij in.

Na den hongersnood legden we ons meer op de opvoeding der meisjes toe. Ze zijn in theorie natuurlijk geen slaven (ook hier geldt de wet op den slavenhandel), maar metterdaad bestaat toch nog de slavernij, want elk meisje wordt nog voor twee koeien verkocht. De toestand der meisjes is allerbedroevendst. Haar maatschappelijke positie is nog zeer laag: voortdurend gevoelen ze zich minderwaardig nog maar half mensch. Het is ons werk ze op te heffen, wat meer zelfbewustzijn te geven, ze zooveel mogelijk dit leven van onderdrukking en onzelfstandigheid als onrechtvaardig te doen inzien. Het is daarom ook hoog tijd, dat hier de eerw. zusters ons in de taak der meisjes-opvoeding komen bijstaan. Z. D. H. Mgr. Biermans gaf ons dan ook heel dringend het bevel. Als ik wederom in Kabamega terug zal zijn, hoop ik zoo spoedig mogelijk de bouw van een zusterhuis te kunnen doorzetten, opdat zich weldra de zusters bij ons kunnen vestigen. Het zal

overbodig zijn uiteen te zetten, met welk een groot succes de zusters hier zullen kunnen werken.

Als het spreekwoord zegt, dat uit het kwade veel goeds wordt geboren, dan geldt dat ook voor onze missie. Want toen die paar jongens uit den oorlog terugkwamen, waren ze echte evangelieverkondigers geworden. Zij kwamen van Duitsch Oost-Afrika, Egypte en Mesopotamië, waar ze overal diezelfde kerk gevonden hadden, waar hetzelfde machtige Credo werd beleden voor den éénen en den eenig-waren God. Niet slechts aan mij vertelden ze, hoe gelukkig ze waren overal hun geloof te kunnen uitoefenen, overal de H. Mis te kunnen hooren, overal de H. Communie te kunnen ontvangen, ze vertelden het ook aan hun bloedverwanten en hunne vrienden. En zelfs menigeen, die vroeger protestantsch onderricht had genoten, kwam nu bij ons op de leering ; want op hun tocht van den krijg, hadden zij die schoone eenheid alleen gevonden in de Katholieke kerk. Hoe schoon dus straalt die Eenheid, zelfs voor de bijna onontwikkelde zwartjes van Afrika's zonneland !

Gelijk het kleine graantje vergaat, schijnbaar dor en totaal vernietigd wordt, terwijl er de schoonste halm uit voortkomt, zoo is uit ons missievolk, lijdend onder den verpletterenden oorlog en de rampspoedige hongersnood de heerlijkste missie verrezen, die Kabamega nu is. Onze menschen, die uitgegaan waren, versterkten het geloof en vermeerderden het vertrouwen ; de godsvrucht nam zienderoogen toe : God zegende ons missiewerk met vollen wasdom. Nu stond het goudgele graan daar. En de weinige werkers hadden geen handen genoeg. Talrijke menschen stroomden naar onze missie. En ieder wilde in ons H. Geloof onderwezen worden.

DE NIEUWE KERK.

Nu konden we er weer aan denken om onze aandacht te geven aan huizen bouwen, wegen aanleggen, steenen bakken enz. Er moest in den woningnood worden voorzien. En tevens moest er noodzakelijk een nieuwe kerk komen. Onze werkzaamheden vermeerderden met den dag. Ofschoon ik zeer veel lichaamskracht bezat voor al mijn werk, scheen nu toch de last van den arbeid te groot te worden. En mijn zenuwen leden er evenzeer onder.

Vandaar dat mijn bisschop mij een tweeden kapelaan gaf in den Weleerw. heer Brouwer (Rotterdam). Onze missie telde nu meer dan 1800 Christenen, bij de 400 paartjes zijn reeds gehuwd. Elke week tellen we meestal 500 biechten en H. Communies. Dit alles heeft noodzakelijk gemaakt, dat we een nieuwe kerk moeten bouwen, die minstens plaats biedt aan ongeveer 2000 menschen. Daar zijn reeds 200.000 steenen (nog lang niet voldoende !) voor gebakken. Deze kerk zal worden gebouwd meer waardig voor het H. Sacrament. Het dak zal niet meer van hooi of stroo zijn, geen trommel meer, om het volk ter kerke te roepen, geen leemen vloer meer, waarop de Christenen hunne knieën zullen buigen voor den heiligen Bewoner van het tabernakel ! Doch met Gods hulp hopen we nu te bouwen een schoon, groot, waardig kerkgebouw met steenen vloer, een angelusklok en een schoon en

waardig altaar. De heiligen-platen hopen we nu door beelden te kunnen vervangen. En een harmonium moge dan de schoone dienst opluisteren ter begeleiding van den devoten zang onzer zwartjes.

Om mijn gezondheid weer in 't goede spoor te leiden en tevens om deze droomen tot vervulling te brengen, deze stoute illusies tot werkelijkheid te voeren, zond mij mijn Bisschop huiswaarts. Die taak hoop ik ten volle te kunnen volvoeren. Ruim dertig duizend gulden zal de nieuwe kerk kosten, waarvoor de heer W. te Riele, architect in Utrecht de teekening heeft gemaakt. En als soms iemand me wil helpen, dan zullen pastoor R. Jansen, Draaiweg 42, Utrecht, de missie-comité's en voorts heel onze heerlijk-werkzame en missielievende geestelijkheid zeker gaarne goede gaven voor mij in ontvangst willen nemen. Wil men mij zelf verrassen, richtte men zich p. a. den Hoogeerw. deken F. Eppink te Groningen.

Achttien jaren van mijn missiearbeid zijn voorbij. Met Mei a. s. zal ik weer naar 't schoone en vruchtbare Afrika terugkeeren. En met Gods hulp zal ik dan weer werken aan dat schoone missiewerk, waarvan ik hierbij een slechts vluchtige schets heb pogen te geven.

fr. ARNOLD WITLOX, S.S.Jos.

GAAT DE MISSIE IN DENEMARKEN VOORUIT?

Diep is de missiegedachte in ons hart geslagen, zoo diep dat wij geheel en al meeleven met het wel en wee der missielanden, en dat wij met de grootste belangstelling luisteren, wanneer daarover iets verteld wordt.

Wij zijn er grooter en universeeler door geworden, wij weten alleen nog maar, dat „de menschheid" naar God moet, „wie" en „waar" dat is bijzaak: Alle menschen! dat is het groote idee.

't Is begrijpelijk dat onze fantazie de missielanden liefst zoo ver mogelijk droomt, en het allerliefst in het midden der wilden. Begrijpelijk dus ook, dat wij slechts heel terloops onze gedachten laten gaan naar de landen van het hooge Noorden in ons eigen oude Europa, die toch evenzeer ons H. Geloof noodig hebben en evenzeer missielanden zijn als de „echte" missiegebieden.

Een van die landen is Denemarken, een land dat velen voor het Christendom verloren wanen, en dat toch zoo'n heerlijke opbloei toont en zoo veel belooft voor Christus 1).

Een twintig jaren voordat de godsdienstvrijheid in Denemarken door de wet gewaarborgd werd (5 Juni 1849), moest een Muns Höffding nog het land uit omdat hij katholiek werd, — en in 1917 benoemde koning Christiaan X, Bisschop von Euch tot kommandeur van den „Dannebrog", ja, de koninklijke familie zelf telt thans onder hare leden katholieken.

In 1851 vond men in geheel Denemarken precies 3 priesters voor een armzalig getal van 800 katholieken. Twee priesters in de Ansgariuskerk te Kopenhagen en één te Fredericia (Jutland). Een kleine school met 30 kinderen en als eenigste boekwerk der

1) Zie vooral: J. Metzler S. G. Die Apostolischen Vikariate des Nordens. Paderborn 1918.

geheele katholieke Deensche literatuur een kleine katechismus: Dat was alles! Treurig.... en dat in het jaar 1851!

Het was te treurig voor het groote hart van den lateren Apostolischen Prefekt Hermann Grüder. Hij, die slechts met tegenzin naar dat land gegaan was, werd eigenlijk de eerste die een begin maakte met missioneering. Ja, met hem begon het ernst te worden en met verheffende zielevreugde kon hij in 1883 zelf getuigen: „En nu?"

Nu is ook Denemarken een zelfstandige prefektuur geworden met 28 priesters en 4 andere geestelijken, en daarbij zelfs eenige Denen". Zij pastoreerden op 8 verschillende plaatsen in 16 kerken.

In Kopenhagen was een flinke school voor jongens en meisjes, een hoogere burgerschool voor jongens (wel te verstaan: een Deensche H. B. S.!!) en 2 hoogere meisjesscholen. De Duitsche Jezuïten hadden in Ordrup het Andreas-College gebouwd met volledige gymnasiaalkursus voor internen en externen. En om door offer en geduld op praktische wijze de waarheid van ons geloof te bewijzen, stichtten de Zusters van St. Jozef 2 katholieke ziekenhuizen, waar zij meerendeels andersdenkenden te verzorgen hadden. Ook voor het onderwijs heeft Denemarken aan deze zusters zeer veel te danken. Langzaam aan ontwikkelde zich nu ook een Deensche katholieke literatuur, wat heel wat zeggen wil, wanneer men bedenkt, dat de fijn-ontwikkelde Denen de hoogste eischen aan de literatuur stellen. Van groote beteekenis was het verzamelwerk voor populaire dogmaleer, apologie en liturgie, dat toen reeds 30 deelen telde.

Dat was in 1883. Grüder's taak was volbracht: de groote dappere man moest, 56 jaar oud, sterven.

Wie zou hem opvolgen? Het sprak van zelf, niemand anders kon het zijn dan Johannes von Euch, de tegenwoordige bisschop, de eerste bisschop na de hervorming. De 20ste October 1892 was een historische dag voor de katholieke kerk in Denemarken. Eindelijk kon men weer met blijden trots terugzien naar de katholieke middeleeuwen: er was een nieuwe heldenbisschop, een nieuwe Absalon 1).

---

1) Absalon, Aartsbisschop en Primaat van het Noorden, gest. 1204.

Inderdaad met eerbiedige bewondering moeten wij opzien naar dien man met zulk een heilige werkkracht. Denkt eens: in 1883 3000 overal verspreid wonende katholieken met 8 missiestaties, 16 kerken en kapellen.

En wat na 30 jaren?: 16 nieuwe parochies en 4 staties erbij!

De officieele „Statistik Tabelvaerk" zal het ons nog even duidelijker maken, wat dat beteekent:

„De kerkgemeente in Denemarken die na de volkskerk de meeste aanhangers telt, is de Roomsch-Katholieke. Deze kerkgemeente die in 1845 ongeveer 600 leden telde, is vooral na 1890 sterk aangegroeid, het getal harer leden steeg n. l. van 3600 in het jaar 1890 tot ongeveer 5400 in het jaar 1901 en 9800 in het jaar 1911."

Maar daarmee is het laatste woord nog niet gezegd; het „Nordish Ugeblad" weet in 1913 mede te deelen, dat er 14.200 katholieken zijn; daarenboven 8000 Polen.

En een nog niet gepubliceerde statistiek telt 18.240 katholieken (1917).

Wij winnen waarlijk terrein; het is geen immigratie, wat slechts een verplaatsing beteekent, neen, het is zuivere winst; het zijn bijna alle bekeerlingen.

Het Evangelie werd wel voornamelijk aan de armen verkondigd; toch ziet men katholieken van alle standen en rangen der maatschappij. Een paar namen zullen dat voldoende aantoonen: de kamerheer Berling, stichter van het St. Andreas-college; Scavenius, minister van buitenlandsche zaken; de politicus Graaf Kolstein-Ledreborg; Wagn Jacobson, direkteur der Glyptotheek, enz.

Eerlijkheidshalve moeten wij ons echter ook de vraag stellen, of de bekeerlingen wel trouw blijven. Uit persoonlijke mededeeling weet ik bijv., dat slechts van 21 van de 320 bekeerlingen niet bekend is, of zij praktiseeren; van die 21 zijn er 12 in het buitenland. Mij dunkt een zeer gunstig resultaat.

Het is een geluk voor de missie dat orden en congregaties de 20 wereldgeestelijken trouw komen helpen waaronder, zooals bijna van zelf spreekt, ook vele Nederlanders zijn. Tien mannelijke en 10 vrouwelijke orden hebben hun leden naar Denemarken gezonden: 63 Priesters, 53 Leekebroeders en 567 Zusters.

Een statistiek van het grootste gewicht is de statistiek der scholen.

In plaats van 6 lagere scholen en 2 hoogere meisjesscholen bij den dood van Grüder, zijn er nu 20 lagere scholen en 5 hoogere meisjesscholen, één inrichting voor voortgezet onderwijs en één volksuniversiteit.

Tot 1920 bezat Denemarken ook zijn katholiek Gymnasium, men heeft het helaas opgegeven. Dit is wel het zwaarste verlies, dat de missie geleden heeft; en het is een dringende noodzakelijkheid spoedig een nieuw

college te doen verrijzen. Misschien dat de H. B. S. in Kopenhagen weer op zal bouwen, wat Ordrup verloor.

Groot aanzien bij de andersdenkenden genieten de katholieke ziekenhuizen ; 15 in getal met ongeveer 1300 bedden.

Ook de katholieke literatuur ontwikkelt zich prachtig.

***

Dit is in korte trekken het beeld der Deensche missie, zooals zij voor ons staat in haar werken naar buiten. Men kan zien dat er een ernstig streven in de harten der priesters en leeken leeft om het arme land voor Christus te winnen.

Er ontbreekt nog veel ; maar toch er zijn teekenen genoeg, die ons hoopvol stemmen en die ons doen begrijpen, dat het fel protestantsche „Kristeligt Dagblad" 7 Juli l. l. met angst in het hart kon schrijven bij de verwachte onderhandelingen tusschen den Paus en Italië :

„Ook wij kunnen hier in Denemarken zeker een aanval van de katholieke kerk verwachten. Alle Noorsche protestantsche christenen moeten in deze dagen wakker hun blikken op Rome vestigen en bereid zijn hun rijk, geestelijk luthersch erfdeel te verdedigen, nu de gevangene van het Vaticaan zijn vrijwillige gevangenis opent en uitgaat".

Ja, — Rome komt ; Christus zal ook in Denemarken heerschen, wanneer wij maar met alle krachten medewerken en vooral meebidden voor de bekeering van het Noorden.

NIC. PERQUIN S. J.

DE JAVA-MISSIE EN DE VORMING VAN EEN INLANDSCHEN CLERUS.

De Javamissie bestaat nog geen 25 jaar en reeds zijn 30 Inlandsche leerlingen in voorbereiding voor het priesterschap. Van deze dertig zijn negen ingetreden in de orde der Jezuïten ; twee hunner geven na voltooiden cursus der filosofie met hunne Europeesche collega's les aan het college te Moentilan.

De ondervinding, tot nu toe opgedaan, wat betreft hun aanleg en karakter, hun kennis, hun deugd, hun volharding, is boven alle verwachting gunstig geweest.

De missionarissen zelf hadden het niet durven hopen. Hun ordegenooten, in dezelfde missie werkzaam onder de Europeanen, hadden het tegendeel voorspeld. Andere religieuzen, die de Javaansche seminaristen in Nederland leerden kennen en de Nederlandsche medestudenten, die dagelijks met hen omgingen [1]), hebben de werking der Goddelijke genade in hen bewonderd, en de velen, die hun lof hoorden verkondigen, stonden verwonderd.

Zij vragen : Zoo'n verblijdend resultaat in zoo korten tijd, hoe is het mogelijk ?

Het antwoord zullen wij trachten te geven.

Ons eerste antwoord luidt : Het is *Gods kracht in Christus*. De lezers denken : ,,Dat zegt ons niets. Dat weten we wel. Alles komt van God''.

Neen zeggen wij. U weet inderdaad niet, op welke bijzondere wijze God heeft meegewerkt in de Javamissie.

Was niet te Moentilan d e d a g e l ij k s c h e C o m m u n i e, dat krachtig middel tot bevordering der godsvrucht, ingevoerd, vóór Rome had gesproken ? Het hoogere Kerkelijk gezag, dat zulks niet op zijn verantwoording durfde te nemen, meende het te moeten verbieden ; maar vóór nog het verbod ten uitvoer was gebracht, verscheen de brief van Rome, die voor de Javamissie een bijzondere Providentie was en bracht voor Moentilan de levenskracht.

Was niet door provinciaal en generaal der orde reeds besloten en geschreven, dat h e t c o l l e g e t e M o e n t i l a n niet kon worden geopend, omdat voor jeugdige onderwijzers het leven in Indië te gevaarlijk werd geacht ? Vervlogen scheen de hoop der Java-missie. En zie de generaal der orde komt plotseling te overlijden en binnen drie maanden meldt ons zijn opvolger uit eigen beweging, dat hij onderwijzers zenden zal en dat de school te Moentilan zal worden geopend.

Was niet i n I n d i ë R e g e e r i n g e n D e p a r t e m e n t v a n O n d e r w ij s beslist tegen de ontwikkeling van Bijzonder Onderwijs van de Inlanders op Java ? Gebeurde het bovendien niet telkens, dat, zelfs als de Regeering van goeden wil was, vijandige ambtenaren gereed stonden om de beste bedoelingen

1) Te Uden, waar zij op het gymnasium der Eerw. Kruisheeren hunne studiën, op Java begonnen, verder voltooiden.

der regeering krachteloos te maken? De heer Idenburg werd gouverneur-generaal en achtereenvolgens werden twee Katholieken inspecteur van het Inlandsch Onderwijs op Midden Java [1]). Juist 8 dagen voor het eerste eindexamen waren de laatste bezwaren overwonnen en kon de heer Idenburg bij zijn bezoek aan Moentilan het *jus promovendi* brengen, de gelijkstelling van onze kweekschool met de openbare. Aan de waarde, toegekend aan het eerste eindexamen, is het te danken geweest dat wij twee der geslaagden hebben durven toelaten tot de gymnasiale studiën.

Ja, de missionarissen te Moentilan, die door dagelijkschen omgang met hun Javaansche leerlingen, met eigen oogen zagen, wat in hen omging, begrepen den wil van God en aarzelden niet die twee eerstelingen op te leiden voor het priesterschap. Maar, was het voor b u i t e n s t a a n d e r s niet natuurlijk, dat zij anders oordeelden, dat zoowel de bisschop voor zijn clerus als de provinciaal voor zijn orde aanvankelijk huiverden en weigerden? Was het niet te verwachten, dat Rome zoowel met den een als met den ander zoude medestemmen? En zie, van den generaal der orde en van de propaganda, van den een vroeger dan van den ander, maar van beiden kwam het onverwachte, kwam beider instemming met de opleiding der Javaansche priesters.

Dit is dan ons eerste antwoord: „Gods kracht”.

En nu ons tweede antwoord. Het luidt: GODS WIJSHEID EN GODS LEIDING heeft ons noodgedwongen tot een stelsel van missioneeren gebracht, waarvan de snelle vorming van een Inlandschen clerus de harmonische bekroning was.

Ziehier, hoe de zaak in haar werk is gegaan.

Bij de vestiging der missie kwamen de missionarissen zooals altijd en overal h e t e e r s t i n a a n r a k i n g m e t h e t m i n d e r g o e d e d e e l d e r b e v o l k i n g, met menschen die meenden voordeel te kunnen trekken van hunne bekeering. De eerste bekeerlingen bleken waardeloos en erger. De eerste vruchten van het rechtstreeksche bekeeringswerk waren ontmoedigend.

Oorspronkelijk was de arbeid in de Javamissie ondernomen door vier missionarissen. Van deze vier kwamen er drie de missie te ontvallen. Nieuwe helpers kwamen hen vervangen; maar dezen moesten

1) De heeren L. Bertsch en J. van Eupen. De laatste was mijn schoolkameraad geweest op de Normaalschool te Eindhoven.

van meet af beginnen. Meer en meer werd het duidelijk dat het niet iedereen gegeven is op 35-jarigen leeftijd eene taal, zoo moeilijk als de Javaansche, aan te leeren.

De meesten konden het niet.

Bovendien, de missionaris moet zich aanpassen aan het karakter van het volk, dat hij bekeeren wil. Maar — op vijf en dertigjarigen leeftijd is het eigen karakter niet meer plooibaar. De mensch is reeds versteend, gepetrificeerd.

Het Javaansche volk bereikt het hoogtepunt in zijn nationale cultuur in de 13de eeuw. Met den val van het Rijk van Madjapoït, viel Java's grootheid. Het volk bewaarde zijn cultuur, maar deze veranderde niet meer. Zij ook versteende. De Javaan was trotsch op zijn eigen beschaving en niet geneigd te buigen voor de Europeesche. De missionaris, die zich niet wist te voegen naar de Javaansche samenleving, werd door haar niet opgenomen en had geen recht van meespreken.

Het was te zien, dat in deze omstandigheden het rechtstreeksche bekeeringswerk geen kans van slagen had.

Daartegenover stond *als zijdelingsch bekeeringsmiddel de opvoeding der jeugd*. Het schooltje van het begin der missie opgericht, wierp vruchten af en bleef aldoor bloeien.

Op de school was daar de hoop gevestigd.

Daar kwam nog bij, dat na de overwinning van Japan op Rusland, geheel Oost Java in beweging kwam. De versteende massa kwam in beweging. Japan was groot geworden door de school.

Heel Azië en ook Java vroeg om scholen.

Waren de missionarissen voor het meerendeel ongeschikt voor het rechtstreeksche bekeeringswerk, voor de scholen waren zij de aangewezen leerkrachten. Aan het oprichten van een of meer colleges was bovendien een ander voordeel nog verbonden. Jeugdige leden van de orde zouden aan die colleges naast de priesters werken en de Javaansche taal zich eigen maken op een leeftijd, waarop de mensch nog talen leert.

Zij zouden zich nog weten aan te passen aan de eigenaardigheden van het Javaansche volk en later, priester geworden, als geschikte missionarissen terugkomen.

Geen wonder daarom, dat de missionarissen zich wierpen op de school als op de hoop der toekomst. De school was de laatste uitkomst voor een missie, die schipbreuk had geleden, die reeds was

opgeschreven ten doode. Die uitkomst werd ons evenwel niet toegevoerd als eene redplank, zij werd ons toegezonden als een oorlogschip. De school werd voor ons een reuzenwapen.

Het eerste schooltje te Moentilan, was *een gewoon dagschooltje* voor interne en externe leerlingen van 7 tot 12 jaar.

Daaruit groeide *een cursus tot opleiding van Inlandsche kweekelingen en hulponderwijzers*, die niet bevoegd waren hoofden te worden van openbare scholen.

Uit dezen cursus ontstond *de kweekschool van Moentilan*, die ten laatste gelijkstelling verkreeg met de openbare kweekscholen, althans voor de bevoegdheid, toegekend aan het daar behaalde einddiploma.

Om die kweekschool te voeden moesten, *vele lagere scholen* worden opgericht, eerst gewone Inlandsche scholen, later scholen, waar Nederlandsch de voertaal was.

Naast die kweekschool verrezen achtereenvolgens *twee normaalscholen* d. i. scholen tot opleiding van onderwijzers zonder Nederlandsch.

Aan de kweekschool werden toegevoegd *twee Hollandsch-Inlandsche scholen* als leerscholen van de aankomende onderwijzers, aan elke Normaalschool *twee Inlandsche* scholen voor hetzelfde doel.

Het totale aantal Hollandsch-Inlandsche scholen bedraagt thans 10. Aan elke school zijn verbonden 3 Europeesche en 4 Inlandsche leerkrachten. Het gewone aantal leerlingen is per school ongeveer 250.

Zuiver Inlandsche scholen hebben wij meer dan 20. Aan elke school zijn verbonden 4 of 5 Inlandsche onderwijzers. Het aantal leerlingen varieert van 100 tot 200.

De beste leerlingen van beide groepen van lagere scholen worden toegelaten tot de kweekschool of normaalscholen.

De beste leerlingen van kweekschool en normaalschool komen zich aanbieden om te worden opgeleid als Inlandsch priester.

Van elke klas zijn er gewoonlijk twee, soms drie, die zich komen aanmelden.

Zoodra dus ook de tweede normaalschool haar eerste eindexamen zal hebben meegemaakt (over een jaar) kunnen wij jaarlijks rekenen op 6 of 7 leerlingen van ons seminarie. De groei van het scholenstelsel, die niet kan uitblijven, zal dit getal nog gaandeweg doen stijgen.

Bovendien, wat op Java reeds voltooid is, is in voorbereiding op de andere missiegebieden in Ned. Indië.

Hiermee is de vraag beantwoord : Hoe is het mogelijk ? Nochtans, er ontbreekt iets aan dat antwoord.

Waarom worden er te Moentilan zooveel leerlingen Katholiek en waarom zijn er zooveel roepingen voor het priesterschap ? *Waarom te Moentilan en niet te Bombay of Calcutta ?*

Wij kennen Moentilan door eigen aanschouwing, Bombay en Calcutta alleen van hooren zeggen. Wij wagen daarom een eigen oordeel, maar blijven tot verbetering daarvan bereid.

Bombay en Calcutta zijn scholen voor de hoogere standen en kasten. Europeanen en rijke of hooggeplaatste Inlanders zenden daarheen hun kinderen.

Moentilan is eene school voor leerlingen van den middenstand onder de Inlandsche bevolking. De rijke kinderen worden geen onderwijzer. Waren onze leerlingen niet toegelaten tot de kweekschool, dan waren wij eenige trappen lager blijven staan op de maatschappelijke ladder. Zij beseffen ten volle de groote waarde van de ontwikkeling, die wij hun mededeelen en die zij anders gemist zouden hebben. Van zelf willen zij nu leeren kennen met de wetenschap ook den godsdienst van de onderwijzers, in wie zij in alles hun meerderen zien en die zij liefhebben en achten.

Ik vermoed, dat de leerlingen van Bombay en Calcutta, omdat zij van stand en welstand zijn, veel grootere moeilijkheden te overwinnen zullen hebben dan de leerlingen van Moentilan. Bovendien, zij betalen ten volle het onderwijs dat zij genieten. Zij hebben zich ten volle van hun dankbaarheid gekweten door zich vriendelijk en lief te toonen voor hun leeraren. Door hun geld genieten zij van de stoffelijke voordeelen dezer bedriegelijke wereld.

Zich daarvan losmaken en zich aan Christus geven is juist voor hen bijzonder moeilijk.

Voor Moentilan melden zich zooveel candidaten aan, dat het gemakkelijk valt onder de besten nog de voorkeur te geven aan hen, die reeds blijken gegeven hebben voor onzen godsdienst veel te voelen.

Iets dergelijks als te Bombay en Calcutta doet zich voor op de Protestantsche Hollandsch-Inlandsche scholen in Ned. Indië. Deze heffen een betrekkelijk hoog schoolgeld en houden de school zooveel mogelijk op peil. Zij trekken daardoor de rijkste leerlingen, maar maken ook een veel kleiner procent bekeerlingen, dan wij.

F. VAN LITH S. J.

SLAVENHANDEL IN AFRIKA.

Ten tijde, dat de ethnologie minder beoefend werd, en bijbel- en historie-critiek nog niet de scherpzinnigheid bereikt hadden van thans, waren er, die het zwarte ras aanzagen als de gevloekte nakomelingen van Cham, Noach's jongsten zoon, die in zijn zoon Chanaän en diens nakomelingen de slaaf zijner broeders zijn zou.

Aan al, wie slechts eenige studie maakte van de geschiedenis van het negerras, hoe élementair en oppervlakkig die ook zij, kan die veronderstelling geen verwondering baren. Geen enkel volk op aarde is al de eeuwen door in zijn geheel zóó geknecht en vertrapt als die arme zwarten!

Reeds op de oude monumenten der *Babyloniërs en Egyptenaren*, vinden wij negers afgebeeld als slaven. Langs Egypte kwamen ze *in Griekenland* en later *te Rome*. Het is bekend, dat de Romeinsche keizers en rijke Patriciërs, die bij hunne paleizen en buitenverblijven er eene carnificina d. i. martelkamer op nahielden, om zich van tijd tot tijd te verlustigen in de vernuftig uitgedachte en door deskundige beulen toegepaste martelingen van onschuldige slaven, vooral negers daartoe aanwendden, om hun physieke kracht en groot uithoudingsvermogen.

De groote beul van het negerras is *de Islam*. Niet alleen, dat de Mahomedanen zelven of door omgekochte negerstammen, groote razzias en slavenmarkten organiseerden in het binnenland, families uit elkaar rukten, meisjes, vrouwen en jongens meevoerden, om de dierlijke driften dier onmenschen te voldoen. Neen, tot op onze dagen laten zij jaarlijks duizenden welgevormde negerjongens een schandelijke operatie ondergaan; dagenlang worden deze in het heete woestijnzand tot aan hun midden ingegraven en moeten onder eene zengende zon honger en dorst lijdend, daar verblijven tot hun genezing of hun dood. Als zij de natuurlijke drift huns meesters niet meer voldoen, worden zij bewakers der harems.

Wat evenwel de gevoellooze heiden en de fanatieke Mahomedaan aan het ongelukkige Afrika aandeden, kan niet in de schaduw staan van de onheilen, die het beschaafde, christelijke Europa berokkende. Ik doel hier op den schandelijken menschonteerenden *slavenhandel*.

In 1485 voer de Portugees Diëgo Cam de 11 K.M. breede monding binnen van den machtigen Congostroom, op één na, (de Niagara) de grootste stroom der wereld, wiens bruine wateren op 20 K.M. in zee nog te onderscheiden zijn, en nam diens stroomgebied in bezit, in naam van zijn vorst koning Jan I van Portugal.

Ongeveer 10 jaar later, in 1494, ontdekte Christophorus Columbus Amerika voor de Spaansche kroon en dit nieuwe werelddeel werd aanstonds de toevlucht eener menigte gelukzoekers, meeren-

deels spanjaarden. Deze ondernamen plantages van koffie, cacao, tabak enz. op 't eiland Cuba, op de kusten van Guiana en Brazilië. Tot het bewerken dier exploitaties gebruikten zij Indianen, die zij met bedrog en ruw geweld aanwierven.

Daar deze Indianen, aan vrijheid en nietsdoen gewend, tengevolge van den zwaren arbeid en den druk der dwingelandij bij duizenden stierven en tevens voor dat werk weinig geschiktheid toonden, begon men allengs negers van de westkust van Afrika in te voeren. Wijl deze door hun taaiheid en soberheid bewezen geschikte arbeiders voor dat moeitevolle werk te zijn, werd hun invoer door de Spaansche regeering aangemoedigd. Zelfs de katholieke missionarissen van Zuid-Amerika, alleen bedacht op het heil hunner Indiaansche parochianen en de gruwelen niet vermoedend, die van den beginne af reeds plaats grepen bij het aanwerven der negers in Afrika, raadden dezen invoer ter vervanging der Indianen aan.

Onder de groote voorstanders van dien toestand is vooral bekend de beroemde Spaansche Dominicaan Bartholomeus de las Cazes, bisschop van Brazilië, in 't begin van de XVIe eeuw.

Helaas, zijn protesten en bezweringen en tranen van later, toen de oogen hem opengegaan waren, hebben het kwaad niet meer vermogen te stuiten, dat hij vroeger onkundig aangemoedigd had.

De eerste uit Afrika aangevoerde negers stamden van Guinea en de Slavenkust af, waar sedert het begin der XVIe eeuw aanzienlijke slavenmarkten gehouden werden. Die onmenschelijke handel steeg echter tot zijn hoogsten bloei, toen gewetenlooze Portugeezen en ('t valt pijnlijk en is krenkend voor ons vaderlandsch gevoel het te moeten bekennen) ook Hollandsche kooplieden zich met het werven, het vervoer en de levering der negerslaven belastten. Een Vlaamsch-Hollandsch koopmanschap wist zelfs van Karel V, den Spaanschen Koning, zich 't monopolie voor deze godtergende exploitatie af te koopen. Hun arbeidsveld was de geheele westkust van Afrika. Zij verschaften zich ebenos (Portugeesch woord, dat ebbenhout beteekent) gelijk ze spottend hunne hulpelooze slachtoffers noemden, door aankoop voor eenige vademen doek of glaskoralen, later vooral door alkoholische dranken; door belastingen gelegd op de inlandsche hoofden, die in menschenmateriaal betaald moesten worden, door eerlooze verbinding

met stammen van het binnenland, die zij met alkohol omkochten, opdat zij voor rekening dier Europeesche christenen dorpen zouden verbrandden en degenen die zich durfden verdedigen, die door ouderdom, jeugd of ziekte als slaven ongeschikt waren, meedogenloos zouden neerschieten, ouders en kinderen en echtgenooten van elkander zouden scheiden en in ketenen slaan, naar de kust zouden drijven en voor een klein bloedgeld, vooral betaald in malavu d. i. jenever, aan de blanke beulen zouden uitleveren.

Deze menschonteerende en menschenmoordende slavenhandel heeft bijna vier eeuwen (van de ontdekking van Amerika in 1494 tot de stichting van den Congovrijstraat in 1885) geduurd. Millioenen negers zijn gedurende die eeuwen door de slavenjagers en slavenhandelaars vermoord, uit hun land ontvoerd, op de verre reis van gebrek omgekomen, aan den ruwen arbeid en de mishandelingen in de Amerikaansche plantages bezweken.

De Jezuïet, Pater Franco, die op 't einde der XVIe eeuw in Angola als missionaris werkzaam was, becijfert, dat alleen van de havenplaats St. Paul de Loanda in Angola, jaarlijks meer dan 13.000 volwassen negers naar Amerika verscheept werden ; voor Banana, in de huidige Belgische Congo, was dat getal, volgens denzelfde schrijver ± 5000. Als u daarbij in 't oog houdt, dat er meerdere tientallen van zulke havenplaatsen aan Afrika's westkust zijn ; kunt u min of meer berekenen de ontvolking van Afrika door den slavenhandel. Mgr. Lavigerie, de groote apostel van 't zwarte werelddeel en de stoere strijder voor de afschaffing van den ellendigen slavenhandel, berekent het aantal negers, dat nog in de jaren 70 van de vorige eeuw jaarlijks door slavenjagers uit het land werd gevoerd, bij gelegenheid der razzias werd gedood, op de weg der slavenmarkten aan mishandeling bezweek : alleen voor 't binnenland op 400.000.

De stam der Cabinda, waaronder ik gewerkt heb en die een landstreek bewoont wat minder dan de helft van Nederland, was door een Nederlandsche handelsmaatschappij aangeslagen als belastingplichtig voor 44 volwassen slaven jaarlijks d.i. 2×2 ketenen, zoogenoemd, omdat de weggevoerden aan lange ketenen geklonken werden.

Indien er geene volwassenen in voldoende aantal waren, moesten de ketenen aangevuld worden met onvolwassenen, mannen of vrouwen wier aantal dan natuurlijk grooter moest zijn. Soms was men verplicht slaven te leenen, te ruilen of te koopen bij naburige stammen.

Thans nog zijn meerdere processen onder de inlandsche stammen aanhangig over de vroegere leveringen, en meermalen ben ik als scheidsrechter gevraagd en opgetreden in zulke gedingen. Ook heb ik nog een ouden Portugees ontmoet, die vroeger in Hollandsche dienst slavenhandel gedreven had. Hij betreurde ten zeerste den heerschenden slechten tijd.

Voorheen had hij zijne magazijnen gevuld met ebenos die de inscheping naar Amerika wachtten, thans dienden die magazijnen als stapelplaatsen voor palm en aardnoten en palmpitten.

Vroeger verdiende hij meer aan één slaaf dan thans aan een heele voorraad van dat goedje. Nog heb ik oude negers gekend, oud-slaven der Hollanders, die juist bij tijds in 1885 uit de slavernij waren bevrijd en in onze streken waren blijven wonen. Als ik talent van schrijven bezat, zou ik aandoenlijke tafereelen kunnen malen van weerzien tusschen familieleden en kennissen, uit ver van elkander gelegen streken, die elkander dood waanden.

De tijd kwam evenwel, dat het beschaafde Europa zich begon te verontrusten over dien onmenschelijken en moordenden slavenhandel. De Engelschen en Franschen begonnen toezicht te houden op de slaventransporten : de transportbooten, négriers genoemd, werden op zee vervolgd en gedwongen hun vracht uit te leveren : de begeleiders werden dan streng gestraft. Om deze straffen te ontkomen, is het meermalen gebeurd, dat de kapiteins dier négriers geheel hun menschelijke lading over boord wierpen, als zij zich door Engelsche of Fransche kruisers achtervolgd zagen.

Toen kwam *de alcohol* deze onmenschen te hulp. Men gewende de negers aan sterken drank van de allergemeenste kwaliteit : en spoedig werd het gebruik daarvan voor deze natuurmenschen, tot geen zelfbeheersching opgevoed, een onoverwinnelijke passie. Om aan deze te voldoen, verkochten zij knecht en vrouw en kind en soms zich zelven. Dan ging men quasi-contracten aan met menschen die stonden onder den invloed van den drank. En zoo kon de slavenhandel welig blijven tieren tot zelfs op onze dagen in enkele gewesten, waar harde, gewetenlooze meesters hun knecht koopen en in slavernij houden, krachtens een quasi-contract door dezen laatste in dronkenschap aangegaan.

De alcohol, door de Hollanders en Portugeezen op Afrika's Westkust ingevoerd, zet nog steeds zijne verwoestingen voort.

In 1907 begeleidde ik mijn Overste op een tocht door 't binnenland. Deze streek, 9 dagreizen verwijderd van de gebieden door blanken bewoond, was 10 jaar te voren bereisd door kapitein Cabras. Deze telde toen dus in 1897 in verschillende dorpen 800 tot 1000 familiehoofden. In diezelfde dorpen vonden wij er soms geen 30 meer. Te Tschoa, door Cabras opgegeven als hebbend 786 gehuwde mannen, dus zonder vrouwen en kinderen, telden wij er 5. Toen wij het oude dorpsopperhoofd ondervroegen over de enorme sterfte onder zijn volk, kregen wij 't volgend antwoord : „3 oorzaken hebben

mijn volk gedood : de alcohol, de masusia (ontucht) en de slaapziekte. De 2 eerste werden ons door de blanken gebracht, de 3e door hen verspreid". Nog altijd klinkt mij die vreeselijke aanklacht van dezen grijzen neger in de ooren, dat wij, de christenen, de beschaafden, aan dit arme, weerlooze, onbeschaafde, doch zachtzinnige natuurvolk de slavernij brachten en toen deze werd afgeschaft, hem den alcohol en onze zonden lieten om het te dooden.

In 1885 bij de stichting van den Congovrijstaat, werd door *de acte van Berlijn*, door alle staatshoofden der beschaafde landen (het allerlaatste en na veel moeite door Koning Willem III der Nederlanden) geratificeerd, de openbare slavernij afgeschaft en krachtdadig bestreden in de binnenlanden van Afrika.

H. BOUMANS, C.J.C.M.

MISSIE-ACTIE DER R. K. HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

MISSIE EN HANDEL.

Ook de handel kan aan het missiewerk hulp bieden. Er bestaat *tusschen missie en handel een zeer vruchtbare wisselwerking*, een wisselwerking, die vanuit handelsstandpunt bezien, een werking is van geven en nemen. Dat is overal de handelstactiek, dat is ook hier het geval: geven om te nemen.

Wat kan de handel aan de missie geven, wat kan de missie op haar beurt aan den handel bieden?

In de eerste plaats vindt de missie nergens zoo'n bron van geld als bij de handelslieden; de handelsman is het type van hem, die in een royale bui na 'n handige transactie, bereid is geld te geven, aan wie er maar 't eerst bij is; en het is zijn schuld niet, wanneer het missiewerk lang niet altijd de gevolgen ondervindt van die gunstige stemming; 'n grootere bekendmaking van de missiebeweging onder den handelsstand evenwel zou dit euvel in vele gevallen afdoend verhelpen; en in deze propaganda zie ik een deel van de taak van de handels-studenten.

Nochtans kunnen we bij den koopman betere motieven laten gelden; 'n goed koopman behoort niet blind te zijn voor de voordeelen, die hij uit het missiewerk kan trekken; en om hem in deze de oogen te openen kunnen de economische studenten bij uitstek hun diensten bewijzen. Hoe gaat het in Amerika? Men klampt daar de beurslui aan om geld voor studenten — (d. i. missie)—actie, hun voorhoudend, dat door hun bijdrage de missionaris geholpen wordt in zijn cultuurarbeid en in zijn werk, waardoor terra incognita voor den handel wordt opengesteld; en in het bewustzijn,

dat de missionaris pioniersarbeid verricht, waarvan hij de vruchten weldra zal plukken, geeft de Amerikaansche beursman direct en veel.

Waarom kan dat hier ook niet ? Zijn onze Nederlandsche katholieke beurslui menschen die indifferent staan tegenover 'n gestadige uitbreiding der afzetgebieden ? Vinden zij het goed, dat aan de buitenlandsche concurrenten steeds nieuwe terreinen als het ware aangeboden worden, terwijl het hun een relatief kleine opoffering zou kosten, om in het genot der voordeelen van 'n soortgelijke expansie te komen ? Zullen ze er integendeel niet op uit zijn, door hun bijdrage de trek in Westersche behoeften met de Westersche beschaving te laten toenemen ?

'k Geloof, dat we hun deze vragen kunnen voorleggen zonder voor 'n weigerend antwoord beducht behoeven te zijn ! En dan is het slechts 'n kleine toer de aan hun verwachtingen adaequate bijdrage los te krijgen. Dit is m.i. de voornaamste vorm van missie-actie onder studenten, die nu eenmaal geen medische of technische hulp aan de missie kunnen bieden ; trouwens lijkt mij de zorg voor den „nervus rerum" lang niet de onbelangrijkste.

Maar we kunnen nog meer steun van den koopman krijgen, al is dit maar klein werk. Het is voor den koopman, speciaal voor den industriëel, 'n zoo geringe moeite om eens 'n partijtje waardelooze reclameartikelen aan den misisonaris te geven ; ik bedoel b. v. spiegeltjes, glaskralen e. d. ; 'k geloof, dat persoonlijk contact met een of ander hier vertoevend missionaris hem aan 't verstand zou brengen, dat een hoop bijna waardelooze artikelen juist geknipt is voor dit of dat missiegebied !

Een andere kleinigheid is die der „prullaria" ; waar vinden we die meer dan op onze handels- of fabriekskantoren ? En toch ken ik kooplieden, die nog nooit gehoord hebben dat ze door die waardelooze prullen de missie steunen kunnen !

Nog iets anders is het, den handelsman te bewegen, om diverse missietijdschriften met reclame te steunen.

In het propageeren van deze en dergelijke (want zoo zijn er zeer vele) ideeën zou ik dus de taak willen zien van onze studenten : het verschaffen van geldelijke bijdragen (en laat ook hier het Fransche voorbeeld : geven van financiëelen steun aan de buitenlandsche missien, uit een oogpunt van expansie en penetratie,

niet buiten beschouwing) voor de missie, langs verschillende wegen; daarmee kan dan ook bereikt worden, dat we, hetgeen we nu propageeren, later ook zelf doen; en daar komt veel op aan!

Het spreekt vanzelf, dat we ook op andere gebieden onzen steun kunnen geven, en wel door sommige detailpunten van onze studie, die de techniek, maar vooral de ethnologie raken. Ook zal bij eenigen onzer het plan bestaan, in onze koloniën of elders in missiegebieden zooals Britsch-Indië, Japan enz. carrière te maken. Dit alles evenwel is m. i. een zeer persoonlijk element in onze actie; komt het erbij, des te beter; maar kunnen we deze specialiseering niet in practijk brengen, voor allen staan de bovengenoemde middelen toch ten dienste.

Aan het werk dus om te halen, wat er te halen valt! K.

MISSIECURSUS DER HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

Velen zullen zich nog herinneren, hoe in Augustus 1920 voor het eerst een missiecursus der Studenten werd georganiseerd; die proef slaagde boven verwachting en geen wonder dus, dat er dit jaar wederom een cursus gehouden werd, die in vele opzichten nog beter slaagde.

Op het missiecongres te Maastricht hoorde men reeds verwondering uiten, dat de studenten niet talrijker vertegenwoordigd waren; men had grooter opkomst verwacht, omdat er hoog was opgegeven over hun ijver voor missieactie. Maar nu zal die verwondering verdwijnen, als men leest, dat een maand na het Maastrichtsche Congres een eigen missiecursus voor studenten al hunne toewijding in beslag nam.

Op den feestdag van Maria-Hemelvaart kwamen de deelnemers aan den studenten-missiecursus te Tilburg tezamen, gastvrij ontvangen door den directeur van het St. Joseph-studiehuis, Father Dr. H. Ahaus. Een vijftigtal studenten, waaronder ook meerdere dames-studenten. namen deel aan den cursus, die door den tegenwoordigheid van missionarissen, uit verschillende orden en congregaties een waar missiekarakter kreeg. Ook van België, Duitschland, Zwitserland, Oostenrijk en Hongarije waren afgevaardigden gezonden.

's Middags om 3 uur werd de eerste vergadering geopend, die stond onder leiding van den voorzitter der interacademiale missieclub J. Cohen. Deze wees in zijn openingswoord op de belangrijkheid van het te behandelen program: een overzicht over de missieactie, zoowel onder katholieke, als protestantsche studenten; behandeling van het actueele vraagstuk „Inheemsche Clerus'', bestudeering van de mogelijkheid, medische en technische leekenhulp aan de missies te bieden.

Daarna werd door den secretaris het jaarverlsag uitgebracht; als voornaamste feiten mogen we hieruit wel memoreeren; het optreden van dr.

Marg. Lamont, om vrouwelijke medische hulp voor de missies te verkrijgen ; de missievergadering in Januari te Delft gehouden, waardoor een verbetering tot stand kwam in de interacademiale organisatie ; dan : de stand op de missietentoonstelling te Maastricht ; de lezingen van Ir. L. Feber en het resultaat daarvan ; het contact met buitenlandsche studentenclubs, enz.

Daarna hield Pater de Valk O. P., student te Freibourg, zijn lezing over de missieactie onder katholieke studenten, zoowel in binnen- als buitenland. Als we deze inleiding beschouwen naast die van de avondvergadering, waarin Dr. Brom de protestantsche studentenactie behandelde, dan moeten we het betreuren, dat we in ons kamp een tekort hebben, maar nu al wijzen onbedriegelijke voorteekenen op een betere toekomst. Zoowel de gebonden, zakelijke wijze van behandeling van Pater de Valk, als de losse, ideale en enthousiaste taal van Dr. Brom dwongen de bewondering der vergadering af. Door de afgevaardigden van Münster, Budapest en Leuven werden nog plaatselijke toelichtingen gegeven, die als een uitbreiding op de lezing van Pater de Valk veel nut hadden.

Den volgenden dag in de morgenvergadering behandelde Pater van Lith S. J. de kwestie van den ,,Inheemsche Clerus''. Dit vraagstuk werd door den missionaris van Java aan de hand van eigen ervaring op treffend juiste wijze belicht. De langdurige discussie, die daarna ontstond, over de toepasselijkheid van het schoolsysteem, door Pater van Lith aangeprezen, voor andere missiegebieden, heeft zeker gediend om den juisten kijk op het vraagstuk te verhelderen.

De middag van 16 Augustus bracht een aangename en leerrijke afwisseling door een bezoek aan het Missiehuis der Paters van het H. Hart. Ook hier was de ontvangst bijzonder hartelijk en de bezichtiging van het Missiemuseum heeft den deelnemers veel geleerd. Na afloop van een plechtig lof gingen allen, om de gebruiken van het huis in stand te houden, naar den refter, en eerst toen het hoog tijd was voor de avondvergadering, werd de terugtocht naar het St. Joseph-Studiehuis ondernomen.

's Avonds voerden Pater Boumans C. I. C. M. en Father Aelen het woord. De eerste schetste den ongelukkigen toestand van het zwarte ras in Midden-Afrika en de verplichtingen, die wij tegenover dat verdrukte volk hebben : menig beeld heeft zonder twijfel een diepen indruk gemaakt in de zielen der toehoorders. Father Aelen sprak over Britsch-Indië : alleen een missionaris als deze spreker is in staat naar waarde te teekenen alle moeilijkheden, die het kastensysteem der Hindoes aan de bekeering in den weg stelt.

Nog 2 sprekers stonden voor den volgenden morgen op het program : Pater Populier, alhoewel de voorbereidingstijd hem had ontbroken, gaf een zeer verdienstelijk overzicht over den godsdienst en de gebruiken bij de Chineezen. Pater Nic. de Lepper vertelde van de ziekenzorg op de Philippijnen. Vooral voor de medici was die laatste lezing heel belangrijk en geen wonder dan ook, dat er nog een vruchtbare gedachtenwisseling op volgde. Ook deze vergadering mocht schitterend geslaagd heeten.

Dat ook het bovennatuurlijk element tijdens dezen cursus niet vergeten werd, bleek wel des morgens onder de H. Mis, als nagenoeg alle deelnemers

van den cursus de H. Communie ontvingen. Het gezamenlijk avondgebed en het liturgisch gebed vóór en na tafel verhoogde nog het gevoel van saamhoorigheid en met dank zij hier nog melding gemaakt van de gulle gastvrijheid van Dr. Ahaus en zijne confraters, die zoozeer hebben meegewerkt, om den cursus dat aangename karakter te geven.

Vele missievrienden in den lande hadden van hunne belangstelling blijk gegeven en zeker is de tegenwoordigheid van Dr. Jan Smit als afgev. van den Priester-missiebond en van Dr. Vriens, als afgev. van de Indische Missievereeniging hoog op prijs gesteld.

LAUR. TEEPE, O.F.M.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.[1]

Bij decreet van 20 Juli 1921 is door de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs benoemd tot *Apostolisch Prefect* van de Apostol. Prefectuur van

Sumatra

de Hoogeerw. Pater M a t t h i a s v a n S t r i j p, (Leonardus Trudo Brans) van de Orde der Capucijnen.

Pater Matthias, 29 Mei van het vorige jaar uit Europa naar Sumatra vertrokken, werd 11 April l. l. reeds tot Superior regularis dezer missie aangesteld. Toen nog in diezelfde maand Mgr. Liberatus Cluts stierf, werd algemeen Pater Matthias als diens opvolger genoemd.

In den ouderdom van 41 jaar aanvaardt hij zijn zeker niet gemakkelijke taak. Want „de missie (van Sumatra),” zoo schreef Pater Tarcisius verleden jaar in *Het Missiewerk*, „staat op een keerpunt; en uitbreiding van staties en personeel is een dringende eisch. Na deze noodlottige oorlogsjaren wil men het bekeeringswerk flink ter hand gaan nemen; en zoo spoedig mogelijk zal een aantal helpers gezonden worden. Voor het werk in het binnenland schenkt de regeering tot nu toe geen steun en toch zal de nieuwe werkzaamheid der missionarissen gericht moeten zijn op het binnenland, vooreerst onder die volken, welke nog niet besmet zijn door de feller wordende propaganda van den Islam, maar ook onder hen, bij wie de Islam reeds ingang vond.”

Op

Java

is Ambarawa als standplaats voor een pastoor opgeheven en in de plaats daarvan *Soerakarta* (ook *Solo* genoemd) tot statie verheven, omdat Ambarawa in de laatste jaren sterk aan 't afnemen is, terwijl Solo als hoofd- en hofstad van 't rijk Soerakarta steeds belangrijker wordt.

In Juli werden *de nieuwe kerken* op Kramat te Weltevreden en op Koepang te Soerabaja door den Apost. Vicaris ingewijd.

Ook werden er deze maand wederom *twee nieuwe Hollandsch-Inlandsche*

---

1) Wij verwijzen de lezers naar de schitterende redevoeringen over Indië op het Maastrichter Missiecongres, gehouden door P. Jac. Mulders S.J., Ir. Dr. Schmutzer en Ir. Feber. Deze redevoeringen kan men lezen in het Gedenkboek van het Eerste Nederlandsche Missiecongres (te bestellen bij Secretariaat v. d. Missiebond te St. Michiels-Gestel à fl. 2.50).

scholen geopend, één te Weltevreden en één te Solo. Waarschijnlijk binnenkort nog een derde, te Paraka, ten noorden van Magelang.

Wederom zijn *vier Javaansche seminaristen in het noviciaat der Sociëteit van Jesus* te Mariëndaal getreden : Bernardinus Soenurna, Damianus Mohlongtong, Michaël Warigalit en Camillus Soetadi.

Binnen afzienbaren tijd zal het niet meer noodig zijn de toekomstige Javaansche priesters voor hun studies naar Holland te zenden. Want Indië krijgt *zijn eigen seminarie*. Het volgende jaar heeft het Klein-seminarie, (voorloopig nog gevestigd in een zijvleugel van het Xaverius-college te Moentilan), een volledigen zes-jarigen cursus.

Het seminarie telt ongeveer een twintigtal studenten, waaronder ook twee Europeanen uit Semarang. Zij die zich, na de studies van het klein seminarie, geroepen gevoelen tot de Sociëteit van Jezus, zullen voortaan hun noviciaat te Djokja doen. Voor de overigen zal te zijner tijd een groot seminarie op Java worden opgericht.

De bedoeling is — en dit verhoogt niet weinig de beteekenis der nieuwe stichting — het klein- en later ook het groot-seminarie open te stellen voor studenten ook van de andere missiegebieden in N. O. Indië, ten einde te komen tot een centraal seminarie voor heel den O. I. Archipel. Zie ook het artikel van p. F. van Lith in deze aflevering en het keurige met vele foto's verluchte Vlugschrift 2 van *Het Pauselijk liefdewerk van den H. Petrus* 1).

Pater J. Mertens zag zich wegens gezondheidsredenen gedwongen ontslag aan te vragen als rector van het Xaverius-college, dat meer dan vijftien jaar door hem bestuurd werd. Als zijn opvolger werd aangewezen p. G. Schmedding, sinds elf jaren in Nederlandsch-Indië werkzaam, die achtereenvolgens onder-directeur der Katholieke Kweekschool te Woloan was en onder-pastoor van Batavia. Ook de bekende pastoor *F. van Lith* heeft wegens ziekte afscheid moeten nemen van zijn Moentilan en is naar Holland. teruggekeerd,

In de Apost. Prefectuur van

Celebes

toegewijd aan O. L. V. van het H. Hart, is het patroonsfeest der Missie op 31 Mei l. l. voor de eerste maal op luisterrijke wijze gevierd. Het werk der missionarissen blijkt hoe langer hoe meer veelbelovend te zijn voor de toekomst. Mgr. Dr. Vesters heeft het plan opgevat op Celebes een Mariaheiligdom op te richten.

De eerste Apostolische Vicaris van de Molukken en

---

1) Deze Vlugschriften krijgen de leden gratis (niet-leden à 20 cents). Men kan zich als *lid* (50 cts. per jaar), *weldoener* (fl. 2.50.— per jaar: opleidingskosten van een inlandsch student) of *stichter* (fl. 2500.—: een blijvende studiebeurs) aanmelden bij den *Directeur voor Nederland* Dr. Jan Smit, Seminarie ,,Rijsenburg'' Driebergen, of bij *de diocesane Directeuren*, Mgr. J. van Oers, Vicaris-Generaal Breda, Rector Th. Bekkers, Bijdorp Voorschoten (voor Haarlem), Mgr. A. Hermus, St. Michiels-Gestel (voor Den Bosch), Dr. G. Lemmens, Groot-Seminarie Roermond, kapl. Ant. de Wit, St. Walburgis Arnhem (voor Utrecht).

Nederlandsch Nieuw-Guinea

arriveerde den 14den Juli te Toeal (Kei-eilanden). De katholieke dorpen van Kei hadden sinds weken de komst van den Bisschop voorbereid en nauwelijks lag de stoomboot voor Toeal geankerd, waar Monseigneur J. Aerts een officieel bezoek bracht aan den controleur, of ruim twintig keurig opgesierde belams (feestprauwen) kwamen uit de richting van Langgoer, de hoofdstatie der Missie, waar Mgr. zich metterwoon vestigt in de oude planken pastorie met dak van sagobladeren, voortaan ,,bisschoppelijk paleis !"

Het was een prachtig gezicht die talrijke inlandsche vaartuigen, die met muziek en dans op de voorplechten, den bisschop afhaalden en naar Langgoer begeleidden, waar duizenden (ongeveer drieduizend katholieken van buiten Langgoer) zich verdrongen om hun eersten bisschop te verwelkomen. Zoodra Mgr. voet aan wal zette op den prachtigen nieuwe landingspier, werd alles plechtig stil. Met het gewone ritueele ceremonieel werd dan de Vicaris in processie onder kerkelijke gezangen naar de kerk geleid, die voortaan ,,kathedraal" zal heeten in al haar armelijkheid.

Vier katholieke dorpshoofden droegen den draaghemel, waaronder Mgr. in bisschoppelijk gewaad met mijter en staf zegenend voort schreed.

Den volgenden dag plechtige Pontificale Mis, met assistentie van alle pastoors van Kei, waarna de katholieke dorpen om de beurt hun bisschop kwamen huldigen met hun schoonste dansen.

Heel het feest had een prachtig verloop en was meteen een pakkende propaganda om heidenen te winnen voor den godsdienst. Hier en daar hoorde men de Keieezen getuigen : ,,Sinds het begin der wereld is er op Kei zoo'n feest nog niet geweest."

Op Nieuw-Guinea zelve, het land der arme diepgezonken koppensnellers, wordt nu ook met kracht het werk aangevat. Drie scholen en onderwijzerswoningen waren in Juni reeds volop in aanbouw, terwijl voor aanbouw van nog drie andere de voorbereidende maatregelen genomen werden. De Kei-eilanden zullen de onderwijzers leveren.

De ,,modelkampong" van Merauke groeide aan met 25 pCt.

Wat een Model-Kampong is? De naam zegt het : een model-dorp. De Missionarissen op Nieuw-Guinea kwamen namelijk tot de overtuiging, dat, wilden zij succes hebben, de menschen van goeden wil geheel gescheiden moesten worden van de bedorven maatschappij, waartoe zij behoorden, en zoo ging men over tot het stichten van een model-Kampong te Kaba en een te Merauke. ,,Jonge flinke gezinnen leven daar bij den Missionaris en gevoelen zich zeer tevreden en gelukkig. Elk gezin heeft een klein, net huis, heeft kleeren en instrumenten, ontvangt onderricht en bezoekt de kerk, blijft vrij en zelfstandig en hangt van niemand af. De eenige voorwaarde, die gesteld wordt is, zich netjes te gedragen. Het laat zich aanzien, dat na eenigen tijd deze beweging sterk zal toenemen. 't Is dus de aangewezen weg." 1)

1) Vgl. Een veelbelovende Missie door Pater E. Cappers M.S.C. blz 67.

Dit stemt de missionarissen blijde. Evenals het mooie succes, dat de oprichting van den R. K. Volksbond heeft op

Curaçao

die in Januari is opgericht en in Juni reeds 1600 leden telde. Men hoopt daar na het heengaan van den excellenten Gouverneur Z. Ex. O. L. Helferich op de loijale medewerking van den nieuw benoemden Gouverneur Mr. N. J. L. Brantjes, advocaat-generaal bij het Hof te Amsterdam.

„Verrassend" heette in de nieuwsbladen de benoeming van p. J. Gijlswijk O. P., pastoor te Otrabanda, tot Apostolisch Visitator van zes verschillende religieuse congregaties van Zuid-Afrika. Den 14en September kwam Z. E. met het s.s. Crijnssen te Amsterdam aan en hoopt spoedig via Engeland naar Zuid-Afrika te vertrekken.

In handen van Z. D. H. Mgr. M. G. Vuylsteke, legden in de Kapel van Habay de Eerw. Zusters Theonille en Epiphania, hare kloostergeloften af als Zuster Franciscanes der Congregatie van Roosendaal.

Het is meer dan zes en twintig jaar geleden, dat deze aangrijpende plechtigheid op Curaçao heeft plaats gehad. Sindsdien werd het Noviciaat daar opgeheven en hadden alle postulanten, der Roosendaalsche Congregatie de verplichting om naar Nederland te gaan en aldaar het proefjaar en de drie jaren der kleine geloften door te brengen.

Gelukkig is deze zeer bezwarende voorwaarde nu vervallen en kunnen op Habay weer jeugdige meisjes worden aangenomen, gekleed en geprofest.

In het Apostolisch Vicariaat van

Suriname

vierden 29 September de Paters Redemptoristen Mgr. van Roosmalen Apostolisch Vicaris, p. H. de Groot, Visitator, P. A. Verheggen, redacteur van „de Surinamer" en p. A. Koopmans, hun zilveren professiefeest; op 8 October p. F. Bazelman en A. Bex hun zilveren priesterfeest. Den 10en December hoopt p. C. v. Coll zijn gouden priesterfeest te vieren. P. v. Coll, de Nestor der Surinaamsche missionarissen, is reeds 50 jaar in de kolonie werkzaam en om zijn vele verdiensten begiftigd met de orde van Oranje-Nassau. Het is een zegenrijke periode geweest van 1842 (oprichting van het Vicariaat) tot op heden: van de 75.000 bewoners, waaronder 25.000 Indiërs, 10.000 Javanen, 1000 Chineesche koelies, 9000 boschnegers, vele Mahomedanen en 1600 Indianen over de geheele kolonie verspreid telt de missie reeds 22.000 Katholieken.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

DE MAASTRICHTSCHE MISSIEWEEK.

't Was hard werken geweest, en lange en voortdurende inspanning, een moeizame voorbereiding van weken en maanden; maar toch ook een pret-

tige arbeid, omdat zoo vele handen het werk licht maakten, en de een voor den ander niet wilde onderdoen in toewijding en offervaardigheid. Toewijding : er werd gewerkt overdag, er werd vergaderd des avonds tot diep in den nacht. Offervaardigheid : Iedereen gaf en gaf telkens opnieuw en gaf zoo véél. 't Was immers voor de Missieweek. Men voelde het : dat kapitaal zou wel zijn rente afwerpen. Eén hoofdcomitee en tien subcomitees waren in de weer geweest om de Missieweek in elkaar te zetten. Maar hoe velen wier namen nooit werden genoemd, en die nooit werden gefotografeerd, hadden in stilte gewerkt en in stilte geofferd. Gansch Maastricht had meegedaan, eerst aan *de versiering*.

„Daar zou maar weinig versierd worden," had men eerst gezegd, slechts op enkele punten der stad. Maar neen, men voelde het : de Missieweek zou iets groots worden : tienduizenden vreemdelingen zouden naar de stad komen, en daarom staken de bewoners van iedere straat de hoofden bij elkaar : daar werd alweer vergaderd, alweer gecollecteerd, en langzaamaan verrezen de versieringen : Bij het station riep een eerepoort het welkom toe aan de tallooze bezoekers ; door de straten slingerden groen en bloemen en kronen ; hoog in de lucht hingen kleurige tapijten en opschriften ; op de Tongersche straat was een telefoonpaal omgetooverd in een reusachtig Kruis, dat electrisch verlicht een fantastisch effect maakte ; overal wapperde het nationale rood wit en blauw, het Pauselijk geel, en het blauw-wit herinnerde de bezoekers eraan, dat Maastricht is de stad van de Sterre der Zee. Maastricht, reeds zoo mooi in gewone omstandigheden, was nog tien maal mooier tijdens de Missieweek.

En *de tentoonstelling!* het middelpunt der gansche Missieweek. De voormalige Dominicaner Kerk was herschapen in een Japansch tooverpaleis. „He, wat is dat mooi !", dat was de uitroep van ieder die binnentrad. Alles was Japansch : Bij den ingang een Japansche tori of eerepoort ; links en rechts de 21 stands, allen in Japanschen stijl, met de typische drakenfiguren als ornament, en vóór op het koor het Japansche theehuis, een tot in de fijnste bijzonderheden keurig afgewerkt juweeltje ; langs de pijlers Japansche wimpels en overal Japansche Geisha's, die zorgden voor ververschingen en voor de colportage. Het Missieboek, waarvan te voren reeds tienduizenden exemplaren waren verkocht vond ook hier gretig aftrek. Ook aan Z. E. Kardinaal van Rossum was er een toegezonden, en van Zijn Secretaris was het volgende antwoord ingekomen :

Rome, 6 Propaganda, 16 Juli 1921.

Zijne Eminentie Kardinaal W. M. van Rossum draagt mij op, u van harte dank te zeggen voor de toezending van het Missieboek der Zuid-Limburgsche Missieweek. Deze uitgave heeft de groote verdienste het werk der Missieweek te bestendigen en den Missiegeest in de zoo diep-katholieke bevolking van Zuid-Limburg meer en meer te doen doordringen. En wat dit Boek bijzonder kenmerkt, is de practische geest die er uit spreekt en die vooral het probleem dat op het oogenblik het meest de aandacht vraagt, vooral het aankweeken van priesters en missionarissen zoo juist en zoo dringend

op den voorgrond brengt. Zijne Eminentie is u zeer dankbaar voor den steun welke u hem daardoor verleent, om zijn streven : vermenigvuldiging der Missionarissen zoodra mogelijk te verwezenlijken.

Zijne Eminentie zegent u en uw werk van harte.

21 Missioneerende orden of congregaties gaven in de prachtig opgewerkte stands een sprekend overzicht, als geen museum in binnen- of buitenland bieden kan van den godsdienstigen en cultureelen toestand van de verschillende volkeren der aarde, waar onze missionarissen arbeiden. Het waren de volgende : Congregatie van het Onb. Hart van Maria te Sparrendaal, Sociëteit der Afrikaansche Missiën te Cadier en Keer, Paters der H. Harten te Ginneken, Congregatie der Priesters van het H. Hart van Jezus te Bergen op Zoom, Minderbroeders Capucijnen te Tilburg, Paters Dominicanen te Langenboom, Paters Carmelieten te Oss, Congreg. van den H. Geest te Weert, Paters Franciscanen te Maastricht, Gezelschap van Maria te Meerssen, Witte Paters te Boxtel, St. Josefscongregatie te Mill-Hill Roozendaal, Paters Redemptoristen te Amsterdam, Paters Jesuïten te 's Hage, Missionarissen van het H. Hart te Tilburg, Paters Maristen te Hulst, Paters Lazaristen te Zundert, Paters v. d. H. Familie te Grave, Paters van het God. Woord te Uden, Paters Passionisten te Mook. — En wat een drukte ! Den heelen dag verdrongen zich de menschenmassa's voor de stands, en des avonds als er muziek was voor de theetent was er geen doorkomen meer aan. „Nog nergens zoo mooi geweest" getuigden de Paters.

En dan *de optocht*. Maastricht had op dit punt een reputatie te verliezen, maar het heeft die schitterend hoog gehouden. De deelname van de vereenigingen der stad was algemeen. Dagen en nachten hadden ze gewerkt en gestudeerd op de keuze der costumes en de Limb. Kunstkring hielp mee om aan de praalwagens een artistiek cachet te geven. Een uitbeelding van „Den weg van het Evangelie" over de verschillende deelen der aarde, dat was het idee. Europa, Afrika, Azië, Amerika, Australië passeerden achtereenvolgens de revue, met alle geloofspredikers en vorsten en heiligen die met de Missie konden worden in verband gebracht. 4000 menschen, een paar honderd paarden, 20 praalwagens, in het geheel 70 groepen trokken van 3 tot half zeven door de versierde straten, tusschen een dubbele haag van tienduizenden van toeschouwers : „Eenig" dat was de uitroep, die kwam uit ieders mond. 't Waren onvergetelijke dagen.

Tijdens deze Maastrichtsche Missieweek werd van 12—14 Juli het *Eerste Nederlandsche Missiecongres* gehouden. Wegens moeilijkheden, van binnen- en buitenland gekomen, moest in 1920 het congresplan worden opgegeven. Maar in 1921 werd het uitgevoerd en mag als schitterend geslaagd worden geboekt. In het *Gedenkboek*, dat over eenige weken zal verschijnen en met vele foto's is versierd vindt men een stenographisch verslag van de prachtredevoeringen op dit Congres gehouden (te bestellen à fl. 2.50 bij het secretariaat van den Missiebond te St. Michiels-Gestel).

Het rijke program omvatte de volgende punten :

Dinsdag 8—10 : Opening van het Congres Jac. Mulders S.J. : Java kan en moet gewonnen worden voor Christus.

Woensdag 10—12½ : Henry Raijmakers C.I.C.M. Oost-Aziatische kultuur en haar mindere of meerdere geschiktheid voor het Christendom.

½12 : ontvangst op de Missietentoonstelling.

2 : officieele ontvangst ten stadhuize.

3—5 : Desiderius Cox C. SS. CC. : De paedagogische waarde der Missieidee.

Rector C. J. Zwijsen : Het machtige middel de school in dienst van het Missiewerk.

8—½11 : in den Schouwburg.

A. v. d. Deyssel C. S. Jos. : Optimisme en pessimisme bij de Mahomedanenmissie.

Dr. Ger. Brom : Europeesche Missiegebieden.

Donderdag 10—12.

Dr. Ir. Jos. Schmutzer, lid van den Volksraad te Batavia : Leekenarbeid in het Indische Missiegebied.

Drs. P. van Hasselt : Medische Missie.

4 : Excursie naar den St. Pietersberg.

4—½6 : Priestervergadering.

Ir. L. J. M. Feber, voorzitter van de Indische politieke partij : De Indische Kruistocht.

Dr. Jan Smit : Meer zorg voor de opleiding van een inlandsche geestelijkheid.

6. Pontificaal sluitings-lof.

Missiepreek van den Z. E. Heer Ruyter C.s.s.R. missionaris van Suriname.

Intusschen gaat de actie der *Missieweken* steeds door.

Goes heeft een missieweek georganiseerd van 26—29 Juni voor heel *Zuid-Beveland* ; 19 stands van 19 missie-ordes en congregaties, waren daar vertegenwoordigd, behalve dan nog de gebruikelijke stands van het Haarlemsche missie-comité, de boekentafels en daarbij nog een stand der boekwerken van Max ; 19 missionarissen hebben hun voordrachten gehouden met lichtbeelden, 's morgens en 's middags en 's avonds, telkens voor stampvolle zalen.

Heel Zuid-Beveland stond in vuur en vlam. Goes had elken dag het aanzien van een Roomschen Zondag. Duizenden en duizenden bewoners van heel de streek hebben die dagen de Goesche straten gevuld. De missionarissen kwamen niet uitgeroepen over het overweldigend succes der missieweek, een succes dat zij geenszins bij de koele Zeeuwen hadden verwacht !

Velen meenen dat missietentoonstellingen alleen mogelijk zijn in groote steden, of plaatsen met een omvangrijk achterland. Maar de ervaring in *Roozendaal, Steenbergen, Reusel, Purmerend enz.* opgedaan, heeft afdoende bewezen, dat zulks niet het geval is. Hoe is het in *Steenbergen* bijv. gegaan ? Onze correspondent geeft daarover dit interessante verslag :

Ze waren er, zooals ze er altijd zijn, de idealisten vol stoute, grootsche verwachtingen ; en ze waren er, zooals ze ook nooit ontbreken, de twijfe-

laars, die spreken van „een gewaagde onderneming". De groote massa echter hoopte, en de eigenlijke ondernemers werkten en ijverden, zonder zich nochthans door hun geestdrift te laten voeren buiten het redelijke in hun verwachtingen. De eenen zoowel als de anderen hebben zich misrekend. Het missiefeest is gekomen, zooals niemand het verwachtte of verwachten kon ! Het is gekomen, zooals de zon in den evennachtskring komt : opeens, in volle schittering ! Het is gekomen als de onweersbui : in verrassende hevigheid ! De geestdrift, welke men dacht te zullen wekken, behoefde niet te worden gewekt ; ze was er ! En ze kwam los, zooals wij het niet mochten verwachten. Het „Charitas Christi urget nos" drong honderden tot den Eucharistischen liefde-god. Uit alle rangen en standen en leeftijden togen ze op ter H. Tafel. Een aposteldrang in de zielen van die honderden, die warm aandeed, die menig hart van geestdrift sneller deed kloppen. De plechtige kerkelijke diensten, de predicaties door hen in de verschillende H.H. Missen gehouden, wekten degenen, die misschien nog onverschillig konden zijn.

Het Missiefeest was er dan. 's Namiddags werd de tentoonstelling geopend, welke vier dagen zou duren. Vier dagen achtereen ook een feestavond in de speciaal daartoe gebouwde feestzaal : lezingen met lichtbeelden door de Eerw. Paters Missionarissen ; muziek, zang en dans ter afwisseling.

't Is voorbij ! Maar 't is voorbijgegaan niet zooals de kalme beek voortkabbelt door de laaglanden ; 't is voorbijgeschoten als de bergstroom, door stortregens gezwollen, die buiten zijn oevers treedt ! De lokalen en binnenpleinen der zusterscholen, waar de tentoonstelling was gehuisvest, bleken te eng. 't Begon op Zondagmiddag en het eindigde op Woensdagmiddag, en altijd door bleef de stroom van bezoekers aanhouden. Woensdag maakte men zelfs queu aan 't loket.

Een trein van vier auto's met muziek, affiches etc. had daags vóór de opening de omliggende plaatsen bezocht en er de bewoners wakker geschud ; van alle zijden waren ze dan ook in menigte opgekomen als volkeren en stammen, die wandelden naar het licht. Bezoekers ook van andere gezindte werden onder de aanwezigen opgemerkt.

De stands, 10 in getal, van de verschillende missioneerende congregaties, waren dan ook echt interessant en leerzaam. Ze mochten 10 in getal zijn, van eentonigheid was echter geen sprake ; iedere zending had iets „eigentumlichs," een eigen cachet, ontleend aan de landen, waar de verschillende congregaties werkten. Japansche theetent, buffet, rad van avontuur, werptent etc. zorgden hier voor de vroolijkheid. Er was zelfs een Roodhuid tot handhaving der orde, een „echte", echt rood ; maar ge moest uit de buurt blijven, want hij gaf af ! Aan den ingang, de bijbank van O. L. H., een offerbus, groot en vuurrood, zóó dat ge ze niet kondet vergeten !

De clou van iederen dag : de feestavond. Een feestzaal was speciaal voor deze gelegenheid gebouwd. Iederen avond was ze opgepropt met 500 à 600 menschen. Jammer zuchtte men, dat ze niet voor een 300 menschen grooter was gebouwd. Iederen dag moesten honderden worden afgewezen ! En hoe ongaarne men zich daarin schikte ! Ons is een geval bekend, hoe

voor vijf zitplaatsen van één gulden het bedrag, werd geboden van vijf gulden per zitplaats, ter overname. Anderen, die nog een staanplaatsje hadden kunnen bemachtigen, brachten zelf de stoelen maar mee. En, om zoo mogelijk allen te bevredigen, werd nog in der haast een extra feestavond belegd na de officieële sluiting; welke feestavond ofschoon het Missiefeest eigenlijk was beëindigd, en de Oranjefeesten waren begonnen, nog druk was bezet.

De ,,groote'' avond echter was 's Maandags, bij het bezoek van den hoogeerw. vicaris en het optreden van het diocesaan priesterkwartet.

Zijn hoogeerw. gaf weer blijk van zijn groote belangstelling voor alles wat de missieactie aangaat; ook door op het einde van den avond een schoon woord van opwekking en dank tot de velen te spreken.

Het priesterkwartet oogstte ook hier, zooals altijd en overal, groot succes. Het bleek een groep van uitgelezen stemmen, onder de meesterlijke leiding van onzen bekenden priester-musicus, kapelaan Van Genk.

Voor velen, ook voor hen, die van het talent en den kunstzin van dirigent en kwartet wisten, was het een ware verrassing, wat heerlijks aan zang door hen te hooren werd gebracht.

Schoon waren ook verschillende nummers voor piano, mandoline, viool, piston en hoorn. Elken avond opnieuw hunkerden wij naar den Japanschen dans. Mooi! Echt mooi! Een heele toer om zoo iets aan kinderen te leeren; vooral in 14 dagen tijd.

Tot slot telkens ,,het Missielied,'' door alle aanwezigen gezongen: de veiligheidsklep voor de velen om het te-veel aan enthousiasme te doen uitbruisen.

Woensdag, de sluitingsdag, werd de groote apotheose. 's Namiddags de optocht, waarover reeds zoo lang was gesproken, en die zooveel zorg had gewekt, omtrent al of niet goed weer! 't Was schitterend! 24 groepen namen er aan deel. 't Was te zien hoe de verschillende wijken en vereenigingen, welke met eigen groepen uitkwamen, dongen om den eerepalm: voorop ,,de alleen en alverwinnende kracht van het kruis,'' mooi verzinnebeeld door een groot, huizenhoog kruis, verguld met een vergulden stralenkrans, geplant in de rots en omgeven van Engelen; en als slot: ,,de triomf des kruises,'' door vier engelen de wereld ingebazuind! En tusschen die twee, als tusschen twee polen, de genade en de glorie, door het kruis van Christus in de wereld gewerkt: de eerstgeroepen uit de Heidenen: de H.H. Driekoningen; de eerste werkers: de Apostelen; de apostelen van ons land; Willibrordus en Servatius; kruisvaarders, missionarissen, missiezusters etc. etc., alles kreeg zijn beurt. Christus zelf ook en Maria; — Christus, zooals hij door een jubelende menigte Jeruzalem werd binnengejuicht (de reizangen uit ,,Gekruisigd'' maakten hier schitterend effect). Maria als uitdeelster van alle genaden.

Eindelijk kwam het slot van het feest; grootsch en machtig, zooals geheel het feest: het plechtige Lof. De monumentale kerk was tot in de hoeken opgepropt, want . . . . . ,,Borromaeus'' zou spreken. Met machtig talent ontwikkelde de redenaar het ,,waarom'' en het ,,hoe'' van onze Missieactie.

Of het insloeg ? Voor degenen, die cijfers willen : de collecte, daarna door paters-missionarissen gehouden, bracht niet minder dan f 1300 op !

En toen het „Te Deum" ! Toen het Roomsche Koningslied aan den Koning aller eeuwen ! Nooit zullen wij het moment vergeten, toen de jubelzang uit honderden kelen losbrak, als de machtige echo van wat leefde in hun aller hart. 't Werd de ondergang der feestzon in rood en gouden kleurenpracht ! Van de zon, die heimwee wekt, om den dag, die voorbij is ! Van de zon, die met de blijde voldoening om hetgeen de dag ons bracht, in de harten het oprechte verlangen heeft gewekt, om, zij het ook slechts van verre, door aalmoezen en gebed, er toe mee te werken, dat de nieuwe zon mag rijzen ; die zon, die licht zal brengen in het donker heidenland ; de zon, die hen brengen zal de dag, veel schooner dan de dagen, door ons thans genoten ; die zon, die Christus is, het Licht tot verlichting der wereld : het Licht en de Zon, die het donkere, dorre heidenland tot nieuw leven wekken zal.

Te Tilburg is *een Centraal Missie-comité* opgericht. Wij vernemen daaromtrent het volgende :

Op initiatief van het Bestuur der Missie-actie „Roomsch Leven" had op 29 Juli j.l. in het Elisabethsgebouw een bijeenkomst plaats van afgevaardigden uit de verschillende stedelijke vereenigingen, welke meer dan gewone belangstelling voor het Missiewerk toonen. Vertegenwoordigd waren :

1. het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.
2. het Genootschap der H. Kindsheid.
3. de Vereeniging van het H. Sacrament.
4. de Missie-sectie der Heeren-congregatie.
5. de Missie-sectie der R. K. Onderwijzeressen Vereeniging.
6. de Indische Missievereeniging.
7. de Tilburgsche Missienaaikringen.
8. de Missieactie Roomsch Leven.

Het doel der vergadering was de vorming van een blijvend Centraal Missie-comité. Alle aanwezigen traden mede namens hun vereeniging tot dit comité toe. Na bespreking der statuten werd uit het comité een bestuur gevormd, bestaande uit : den Zeereerw. Heer Vroomans, voorzitter ; de dames M. Meijs en C. Aelen, 1e en 2e secretaresse, en de heeren L. Janssens en F. de Charro als tweede voorzitter en penningmeester. De Eerwaarde Heer van Laarhoven deed nog eenige mededeelingen namens het Diocesaan Missie-comitë, waarna de Hoogeerw. Heer Deken de vergadering met gebed sloot.

Door de goede zorgen van eenige leden der Amsterdamsche Studenten-Missieactie „Medische Missie", is men er in geslaagd een cursus te organiseeren om missionarissen de hun zoo uitermate nuttige medische kennis bij te brengen.

Door de gewaardeerde medewerking van talrijke professoren daartoe in staat gesteld, heeft dit comité *een beknopten medischen cursus voor missio-*

narissen samengesteld, omvattend de volgende vakken: Chirurgie, Tropische Hygiëne, Elementaire Verloskunde, Interne ziekten en Ziekenverzorging, Anatomie, Physiologie en Algemeene Pathologie en Apotheek, terwijl de deelnemers in de gelegenheid worden gesteld 's morgens en 's middags colleges en poliklinieken te volgen, zoodat zij zich niet alleen theoretisch, maar ook practisch kunnen bekwamen.

Ongetwijfeld mogen onze voortvarende en doortastende studenten aanspraak maken op de hartelijke erkentelijkheid onzer missionarissen voor deze gelegenheid hun verschaft om zich onder bekwame leiding de noodzakelijke geneeskundige kennis eigen te maken.

Vermeldden wij in onze vorige aflevering dat de film als propagandamiddel reeds in dienst der missieactie werd gesteld in America, nu kunnen wij ook de intrede van deze film in ons eigen vaderland mededeelen.

Deze Amerikaansche rolprent, bestaande uit vijf acten, geeft ons een interessant maar bovenal een leerzaam beeld van het katholieke missieleven in dit zwart werelddeel. Het is vooral de bloeiende Afrikaansche Missie van Oeganda, waar Mgr. Biermans met zijn heldenstaf van helpsters en helpers, arbeidt en waar in 25 jaren meer dan 300.000 bekeeringen zijn gemaakt, welke ons hier wordt getoond.

BUITENLAND.

Bij decreet der Propaganda-congregatie is Cardinaal Bégin, aartsbisschop van Quebec benoemd tot president van den Priester-missiebond *in Canada.*

De P. M. *in Italië* ziet nog steeds de lijsten harer leden zich vermeerderen. Hun orgaan de: Rivista di studi Missionari vermeldt een aanwas van 866 nieuwe leden, gedurende het tijdvak 1 Mei tot 31 Juli. Het totaal getal der aangesloten leden bedraagt thans 13.516.

Met vreugde begroeten wij de verschijning van het nieuwe *Belgische* missietijdschrift: „Kerk en Missie," orgaan van den Belgischen priester-missiebond. Het „Missiewerk" wenscht zijn wapenbroeder van over de grenzen een hartelijk: „ad multos annos."

De provincie Quebec heeft besloten in de stad Montreal een Seminarie op te richten, voor de vreemde Missiën; het wordt gevormd naar het model van Parijs. Hiermee gaat een vurige wensch in vervulling van Bisschoppen, priesters en geloovigen in Quebec.

In Augustus j.l. hield de Amerikaansche „*Crusade*" opnieuw een congres te Dayton (Ohio). Meer dan 600 afgevaardigden uit de verschillende staten en Canada kwamen daar bijeen. Het congres is uitmuntend geslaagd en zal een nieuwen spoorslag geven over den missieijver onder de studeerende jeugd der Vereenigde Staten. Wij zien met belangstelling het rapport over dit congres, dat binnen kort verschijnen zal, tegemoet, om nadere bijzonderheden mede te deelen.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

VERTREK VAN MISSIONARISSEN.

Pater Fabianus (Knoben uit Posterholt) van de orde der Passionisten keerde op 23 Juli naar de missie van Noord-Bulgarije terug.

Einde Juli vertrok wederom naar zijne missie in Nieuw-Zeeland de Z.E. Father B. Kreymborg (Enschede). — Einde Augustus is de Z.E. Father S. Keet (Schagen) teruggekeerd naar zijne missie in Madras en den 11en Nov. a.s. volgen W. Bouter en C. Ruijgrok.

Den 9en Augustus ging Pater H. Geurtjens der Missionarissen van het H. Hart te Marseille scheep, om naar de missie in N. Indië terug te keeren.

10 Aug. vertrokken met de „Zeelandia" 7 eerw. Paters Franciscanen, 6 eerw. Paters Jesuïeten, 1 pater Marist, 6 Redemptoristen en 5 eerw. Zusters naar Brazilië.

Den 17en Augustus vertrokken van uit het Moederhuis te Grave zeven missionarissen der H. Familie naar Brazilië. Een hunner de weleerw. Pater van der Geld uit Waalwijk, vertrekt naar het Amazonengebied.

18 Aug. vertrok van Marseille naar Egypte de Eerw. Pater L. Kengen (Meerssen) van het missiehuis Keer en Cadier.

De eerw. paters Jezuïten : J. Wülbe en L. Weve vertrokken den 28en Aug. naar Indië in gezelschap van vier eerw. Broeders der Congregatie van O. L. Vrouw uit Maastricht.

28 Aug. gingen te Marseille scheep de eerw. Broeders A. de Lepper (Tilburg), Thomas Palms (Rotterdam), O. Brantjes (Krommenie), B. Roelofs (Maarssen) uit het missiehuis te Blitterswijk.

Per ss. Limburgia vertrok 1 September uit Amsterdam naar Brazilië de Weleerw. pater N. Ruyter, gelijk met den Weleerw. pater W. Hendriks, van de missionarissen van het H. Hart (missiehuis te Tilburg).

8 September gingen vier missionarissen-Kruisheeren van uit Antwerpen scheep naar den Belgischen Congo (Neder-Uelé) : 3 Nederlanders : de Eerw. Heer P. Andriessen uit Bergen-op-Zoom en de Eerw. Broeder A. Kerkhof uit Deest en A. van den Elzen uit Uden : en 1 Belg : de Eerw. Heer F. Uten uit Diest.

P. fr. Thaddaeus (Bouwhuizen uit Utrecht) S. S. C. C. vertrok begin September naar Amerika om te Fayhaven een Seminarie te stichten voor inlandsche priesters.

In den loop der maanden September-October, vertrokken naar de Missies van het Gez. van Maria : Broeder Martinus naar Columbia, Z.A., Pater Boog, Hofpers, Wijnen en Lem naar Denemarken.

Den 8en September vertrokken eveneens naar den Congo Pater Fr. Mertens (Galder-Ginneken) en de eerw. Broeder Alb. Bloemen (Overloon) van het missiehuis van Sparrendaal.

Den 28en September vertrok Pater M. Wouters (Apeldoorn) die reeds 14 jaren in de missie van Nigeria werkzaam was, maar zijn post. Van dezelfde Paters van Keer en Kadier vertrokken in October de E. P. Ant. Meuwissen (Helmond) naar de goudkust en Ger. van Dijck (Nijmegen) naar de Ivoorkust.

Naar de missie van Porto Rico zullen op 5 October a. s. met de „Nieuw-Amsterdam" vertrekken de Weleerw. Paters Dominicanen Corn. Calmthout en Wet. Meijer. Zij vergezellen den hoogeerw. Pater Provinciaal B. D. v. Breda, die in de missiën van Curaçao en Porto Rico, de kanonische visitatie houden zal.

Den 6en October vertrok van de Priesters van het H. Hart de eerw. P. A. Rijkers naar den Congo, in gezelschap van drie andere Belgische Paters.

Van dezelfde Congregatie vertrokken op 12 October de eerw. Paters A. in 't Groen (Klein-Dongen) en G. Wildeboer-Schut (Rotterdam) naar Brazilië.

14 Oct. gingen te Marseille scheep met bestemming Zuid-Chansi Pater Wilgisus van Dijk uit Rotterdam, Pater Secundus v. Mechelen uit Oud-Gastel en Pater Ferdinandus Laken uit Leiden.

Einde October vertrok de Eerw. Pater Dr. P. Palmsen (Grevenbicht) uit Sparrendaal naar de missie van China.

Gedurende de Octobermaand vertrok P. Max. Domsdorf (Wamel) uit het missiehuis te Tilburg naar de Apost. Prefectuur van Celebes om zich daar aan het onderwijs te wijden.

Met hem vertrokken de eerw. Broeders A. van Roessel en G. Jeanson, echte missieveteranen, die hunne krachten in het vaderland hersteld hebben.

Einde November zullen wederom nieuwe missionarissen dierzelfde congregatie vertrekken, n.l. twee Paters en een Broeder naar de Molukken en een Pater naar de Apost. Prefectuur van Celebes.

Begin 1922 zal een afdeeling der Congregatie „Dochters van Maria en Joseph" (Choorstr., Den Bosch) zich gaan vestigen in het Vicariaat van Mgr. Abels in Mongolië voor de opleiding van inlandsche zusters.

MISSIEPERSONEEL.

Benoemingen. Tot lid van het Centraal Bestuur van den Priester-missiebond werd door den President, Mgr. H. v. d. Wetering, benoemd de Overste van de Procure der Witte Paters te Boxtel p. J. de Louw.

De onvermoeide *Mgr. de Guebriant, Apostolisch Delegaat van China*, is benoemd tot Apostolisch Visitator voor Siberië. Dit gebied, hoewel gekweld door de verwarring van het sovietrégime is niet geheel en al ontoegankelijk. Het dwingt groote bewondering af, te hooren dat onder zoo ordelooze toestanden Katholieke priesters niet hebben opgehouden hun dienst uit te oefenen. Zij en hun kudde, voor het meerendeel Polen en Lithauers, hebben om hun geloof niet te lijden gehad, maar leven in verschrikkelijke armoede. De pastoor van Verkhuie Udinsk gaat na zijn heilige Mis in een fabriek werken, om daar zijn dagelijksch, uiterst schraal rantsoen te verdienen.

De apostolische vicaris van Batavia, Z. D. H. Mgr. E. S. Luypen, heeft benoemd de volgende Weleerw. heeren Ant. van Velsen, pastoor te Buitenzorg ; Th. Madlener, onder-pastoor te Weltevreden Kramat ; Jac. Huygens, Weltevreden ; J. Sevink, Soerabaia ; Th. van Swieten, Samarang ; J. A. J. Mertens, missionaris Mendoet ; Arn. van Velsen, Moentilan N. I. S.

Pastoor E. Engbers, van Samarang, gaat met verlof naar Europa.

Naar wij vernemen, zal pater J. Noordman S.J., kapelaan van de kerk van O. L. V. aan de Wijnhaven, *naar de Zambesimissie in Zuid-Afrika* vertrekken. Z.Eerw. zal waarschijnlijk in de helft der volgende maand vertrekken naar het St. Aidenscollege te Grahenstown, waar hij waarschijnlijk als leeraar zal werkzaam zijn.

Onderscheidingen. Bij gelegenheid van haren verjaardag heeft H. M. de Koningin benoemd :

tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw : Mgr. Pacificus Bos, Apost. Vic. van Ned. Borneo.

tot ridder in de orde van Oranje-Nassau : Mère Boniface, hoofd der Ursulinenschool te Noordwijk (Weltevreden) ;

tot officier in de orde van Oranje-Nassau : J. H. J. L. Hoeberechts, pastoor te Djokjokarta.

Gerepatriëerd. Met het s.s. Jan Pietersz. Coen keerde de Zeereerwaarde Pater Augustinus Huybregts uit Riel, Pastoor van Koeta-Radja, missie Sumatra, met verlof tijdelijk naar Holland terug.

Pater Brensen van het Gez. van Maria kwam uit Canada terug, evenals Pater Boshouwers uit Van Couver (N. A.)

Pater Alexius (Schoenmakers) der Passionistenpaters keerde terug uit de Bulgarenmissie tot herstel zijner krachten.

De E. E. P. P. A. Raaymakers (Roosendaal) en F. Willemsen (Rijen) der Lazaristen respectievelijk werkzaam in de vicariaten van Peking en Jungpinfu, zijn tijdelijk in het vaderland teruggekeerd om eenige maanden rust te genieten.

In het begin van September is de Z.E. Father N. Smeele ('s-Hage) teruggekeerd uit zijne missie in Engelsch Borneo, waar hij sedert 1900 is werkzaam geweest.

Overleden. De Hoogeerw. Heer A. Beukers C.ss.R., lid van het Centraal Bestuur van den Priester-missiebond, is 23 Aug. te Amsterdam overleden.

In het missiehuis te Tilburg ontving men het bericht van het overlijden van den Eerw. Pater B. van Riel, missionaris in de Philippijnen.

In het vicariaat Zuid-Chansi overleed onze landgenoot P. Januarius Pleunis, O.F.M.

Medische hulpkrachten. De missionarissen van het Onb. Hart van Maria, Scheut, zullen er weldra toe overgaan het reeds gevormde plan uit te voeren, om in hun missie van Midden-Mongolië een medisch instituut op te richten, waaraan nog dit jaar zal worden verbonden een ziekenhuis en een bacteriolo-

gisch en serotherapisch laboratorium, terwijl daarbij het volgend jaar een complete medische school voor Chineesche studenten zal worden geopend.

Op 9 Aug. a. s. zal het eerste personeel van het instituut te Marseille scheep gaan, n.l. doctor Nachtergael met zijn echtgenoote en kinderen en mevr. de wed. Legros, gediplomeerde ziekenverpleegster 1e klas. Doctor Nachtergael is van de universiteit te Leuven, heeft 15 jaren van medische praktijk achter den rug en verlaat voor dit medisch apostolaat een schitterende betrekking van inspecteur der laboratoria van den Belgischen Staat.

Bij zijn aankomst zal hij een uitstekend medewerker vinden in den jeugdigen Christen Chineeschen Doctor Tchang, oud-leerling uit Midden-Mongolië, die juist zijn medische studiën heeft voltooid aan de hoogeschool der Paters Jezuïeten te Shang-hai. Binnen eenige maanden zullen nog een Belgischen geneesheer en een chirurg de werkzaamheden gaan deelen.

Het instituut zal gevestigd worden te Kwei-hoa-tshieng of Blauwe Stad.

GEGEVENS OVER DE MISSIËN.

Congregatie van Mill-Hill. Gedurende het jaar 1920 werden in de 8 missievelden der St. Joseph's-Congregatie (Mill-Hill) 22.250 H. Doopsels toegediend. In die missievelden waren werkzaam 231 priesters, 2 broeders, 398 zusters en 1045 catechisten. Het aantal hoofdmissiestaties bedroeg 144, dat der Katholieken 865.706, dat der catechumenen 58.756.

Overeenkomstig de laatste berekening zijn er 43.827 *Bisschoppen, Priesters, Broeders en Zusters* arbeidend op de missievelden der geheele wereld. Van deze zijn 8.604 werkzaam onder de Mahomedanen en niet-katholieke sekten, en 35.223 onder de heidenen.

Dit totaal bevat 16.538 *Bisschoppen en Priesters, onder wie* 7.654 *inlanders zijn.* Het getal Broeders bedraagt 4.865 met 750 inlanders ; van de niet minder dan 22.424 Zusters, die hun leven aan den zegenrijken, doch zwaren missie-arbeid hebben gewijd, behooren 9.198 tot de inlandsche bevolking.

In de heidensche landen worden de Apostelen der ware leer bijgestaan door 35.263 catechisten.

Het aantal *kerken en kapellen,* of liever plaatsen waar het heilig misoffer wordt opgedragen, bereikt 34.137.

In de heidensche missiën zijn 25.591 *scholen,* waaraan 1.093.406 kinderen geregeld onderwijs wordt gegeven ; van de mahomedaansche gewesten en de andere niet--katholieke sekten staan geen cijfers ten dienste.

Buiten de Seminarie's in Europa voor de buitenlandsche Missien, heeft men in het gebied der missiën zelve 93 *Seminarie's* voor voorbereidend onderwijs, met 5.192 leerlingen en 97 *Seminaries* voor de godgeleerdheid, met een naamlijst van 2.335 inboorlingen die tot het priesterschap worden voorbereid. Hieronder zijn niet gerekend de Seminarie's in het mahomedaansch gebied.

Het aantal der *gedoopten* onder de zorg onzer missionarissen bedraagt 18.724.625. Van deze behooren 1.175.771 tot de vrucht van den arbeid in mahomedaansche landen of andere gebieden, waar niet-katholieke sekten wonen, en het overige is de oogst der heidensche velden. Het aantal heidenen in voorbereiding tot het heilig Doopsel bedraagt 1.093.578.

Alleen het „*Genootschap voor Vreemde Missiën*" te Parijs heeft op 35 missiegebieden, 2 aartsbisschoppen, 43 bisschoppen, 1300 missionarissen, onder wie 960 inlandsche priesters, 450 broeders en 6500 zusters; deze bedienen 50 Seminarie's, 5000 scholen, 350 weeshuizen, 116 hospitalen, en een katholieke bevolking van bijna anderhalf millioen. De bron waaruit dit krachtig leven is gevloeid, is het Seminarie te Parijs. Hier vergaderen de Directeurs van het Genootschap, die elk voor zich een missiegroep vertegenwoordigen: o. a. behoort hiertoe de bekende Mgr. de Guébriant. Het Genootschap is democratisch; de leden zijn gebonden door één streven: leven en sterven in den dienst der heidenen! Bisschoppen en Directeurs worden gekozen door de missionarissen zelf, en het heele Genootschap berust op een breeden grondslag van gelijkheid en broederlijke liefde, waardoor de leden in ieder menschelijk wezen, van wat taal of kleur ook, een broeder in Christus zien..

Het „Genootschap" dateert uit de zeventiende eeuw, en werd opgericht op aansporen van Paus Alexander VII.

MISSIEKRONIEK.

OCEANIË.

Nieuw-Zeeland. Dit land telt onder zijn missionarissen ook een die het luchtverkeer geregeld aanwendt om de hem toegewezen gebieden te besturen. Die priester- of liever die Bisschop-vliegenier is Mgr. Cleary. Hij bestuurt het bisdom Auckland, dat bestaat uit tal van eilandjes die met bootjes slechts moeilijk zijn te genaken. Mgr. Cleary heeft in den oorlog het vliegwezen in praktijk leeren kennen, en heeft zich nu een „toestel" aangeschaft, waarvan hij geregeld gebruik maakt, en niet zonder gevaar, omdat de stormen en nevels zijn positie hoog boven de wateren dikwijls uiterst gevaarlijk maken. Maar, omdat alleen dèze wijze van verkeer hem in staat stelt vlug zijn verafgelegen, eenzame missieposten te bezoeken, denkt de ijverige bisschop niet aan een mogelijk ongeval.

Zoo wilde ook de beroemde aviateur, die zich in den oorlog zoo bijzonder onderscheidde bij de vernieling van vijandelijke observatieballons, p. Bourjade M. S. C. zijn vliegmachine medenemen naar Nieuw-Guinea, om er profijt van te trekken bij het missiewerk.

Nieuw Pommeren. Heerlijk werken hier de Missionarissen van 't H. Hart van Jezus. In 1882 werd de arbeid er begonnen en in 1890 't Vicariaat opgericht en aan deze Paters toevertrouwd. De inboorlingen waren menschen-

eters. In 1915 bedroeg 't aantal gedoopten 20,149 en in de laatste jaren hebben nog vele bekeeringen plaats gehad. Er werken 44 priesters, 43 broeders en 51 zusters w. o. 21 inlandsche.

AMERIKA.

Vereenigde Staten. De Kerkelijke hiërarchie bestaat er uit: 1 Apost. Delegaat, 14 Aartsbisschoppen, 87 Bisschoppen, 2 Apost. Vicarissen. Er werken 21.653 priesters :15,814 seculieren en 5829 regulieren;. De Katholieke kerk telt er thans 17.894.746 leden.

Canada. Van de 5 millioen inwoners zijn 3.474.346 katholiek (45000 Indianen en Eskimo's; waaronder 5185 priesters werken. De Kerkelijke hiërachie bestaat er uit: 1 Apost. Delegaat, 12 Aartsbisschoppen, 25 Bisschoppen, 5 Apost. Vicarissen en 1 Apost. Prefect.

Om de Roomsche Universiteit van Quebec te kunnen uitbreiden, hebben de Katholieken van Canada in korten tijd ruim 10 millioen frs. bijeengebracht.

MEXICO.

In overleg met de Mexicaansche regeering heeft Paus Benedictus een nieuwen apostolischen delegaat voor Mexico benoemd. Sedert 1910 was deze post onbezet.

Benoemd is tot gedelegeerde de pastoor der kerk van het H. Hart te Rome, pater Pietro Benedetti, M. S. C.

De Katholieken werken hier thans voorbeeldig.

Een ware „dorst naar God" zooals een Mexicaansch priester zeide, heeft 't volk, dat de revolutie moede is, aangegrepen. De „Katholieke Vereeniging de Mexicaansche jeugd", midden in de revolutiewoelingen gesticht, bloeit en deed reeds veel goeds, vooral ook in den strijd tegen de slechte films. Met hulp der „Ridders van Columbus" riep ze een vereeniging tegen den verderfelijken bioscoop in 't leven, die thans alleen in de hoofdstad reeds 15 bioscopen huurde en exploiteert. Een reeks geestelijke oefeningen te Monterey gehouden had o. a. tot gevolg, dat 300 jonge mannen de Y. M. C. A. verlieten. Doch ook de N. Amerikaansche secten zijn aan 't werk. De bisschoppen der kerkprovincie Michoacan wezen op dit groote gevaar, terwijl de Aartsbisschop van Queretaro het steunen dier secten op straffe van excommunicatie verbood.

Teekenend is het feit, dat, terwijl het budget dier Amerikaansche secten voorziet in de behoeften van 80 predikanten voor Brazilië, van 100 voor Chili, van 250 voor Argentinië, er in 't katholieke Mexico 2300 predikanten door hen onderhouden worden.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Octobris 1921.

P. MATHIAS BRANS

APOST. PREFECT VAN SUMATRA

DE VORMING VAN EEN JAVAANSCHE GEESTELIJKHEID.

De eerste Latijnsche lessen aan de 2 eerstelingen, die zich als priester aan Christus wilden wijden, werden in stilte begonnen in 1911. Er mocht geen ruchtbaarheid gegeven worden aan dit heuglijk begin, omdat met reden werd gevreesd, dat van hoogerhand zou worden ingegrepen, indien het feit bekend werd.

Boeken werden in het geheim bijeengebracht. Twee grammatica's en twee themaboeken bevonden zich in de bibliotheek te Moentilan. Andere Latijnsche boeken waren er niet behalve een Latijnsche bijbel. Een tweede exemplaar werd stilletjes weggenomen uit de bibliotheek te Jogji, waar het nooit gemist werd en met die kleine hulpmiddelen nam het groote werk een aanvang.

Binnen het jaar kwam de beslissende goedkeuring van Rome en mocht de school het eerste daglicht zien. Nieuwe leerlingen kwamen toetreden. Allen verlangden toen in te treden in de orde der Jezuïeten. Zij werden daarom naar Nederland gezonden voor de laatste studiejaren om de Nederlandsche ordeleden in staat te stellen zelf een oordeel te vellen over de geschiktheid der Javaansche candidaten voor hunne opneming in de orde. Eerst werden zij geplaatst aan de Apostolische school te Turnhout, maar nauwelijks waren zij daar aangekomen, of de groote oorlog brak uit. Zij zetten toen hunne studiën voort te Nijmegen. De latere leerlingen werden toevertrouwd aan de zorgen der eerw. Kruisheeren van Uden.

Men was tevreden en meer dan dat over den aanleg en de deugd onzer Javanen; niet zoo was het gesteld met hunne gezondheid. Twee hunner kwamen te Uden te overlijden, anderen waren nog al eens ziek. Hierdoor werden wij gedwongen terug te komen op het vroegere besluit en de opleiding der Javanen zooveel mogelijk in Indië te voltooien en niet in Nederland.

Intusschen was het hoofddoel toch bereikt. Reeds waren 5 Javaansche candidaten zonder bedenken toegelaten tot de Sociëteit van Jezus ; en zoo gunstig was de indruk, die de Javanen in Nederland gemaakt hadden, dat het pleit van den Javaanschen clerus voorgoed ten zijnen gunste was beslist.

In het vervolg zouden dan de Javanen hunne gymnasiale opleiding ontvangen op Java zelf, op Java in de orde treden en op Java hun noviciaat beginnen.

De laatste vier Javanen, die in Uden het gymnasium bezochten, werden in de orde opgenomen in Juli 1921 en zij waren zoo gezond en vroolijk en pasten zich zoo volkomen aan in hunne Nederlandsche omgeving, dat zij opnieuw de ontstane overtuiging deden wankelen. Het was nu niet meer bewezen, dat de Javanen niet bestand waren tegen het Nederlandsche klimaat. De ongelukkige ervaring opgedaan met de eerstelingen werd nu gesteld op rekening van den oorlog, van onbekendheid met de behandeling der Inlanders, van onvoldoende keuring en ten slotte van het toeval.

Wat is echter het toeval anders dan Gods Voorzienigheid ? Er was nu eenmaal als gevolg van het gebeurde, besloten, dat de opleiding der Javanen als regel, zou plaats hebben op Java zelf en op dit besluit zou men niet meer terugkomen.

Uit dit besluit sproten twee goede gevolgen voort.

Het eerste gevolg was, dat de onvolledige Latijnsche cursus op Java volledig worden moest en de beperkte opleiding van candidaten voor de Sociëteit van Jezus nu van zelf gewijzigd werd in opleiding van priesters van geheel Nederlandsch-Indië.

De Latijnsche cursus zou worden een algemeen seminarie voor Ned.-Indië. De leerlingen zouden vrij zijn in te treden in elke religieuze orde, die zij verkozen, verder waren zij bestemd voor de vorming van een eigen nationalen clerus.

Het tweede gevolg was, dat de oprichting van een noviciaat van de Sociëteit van Jezus in Indië en de voltooiing van de geestelijke vorming der novicen in Indië met zich brengt het zenden van *Nederlandsche* novicen naar Indië. Nederlanders en Javanen zullen samen in Indië werkzaam moeten zijn en die noodzakelijke samenwerking kan alleen goede resultaten afwerpen, indien de twee nationaliteiten samen worden opgeleid. De gezamenlijke opleiding

in Indië moet weer buitengewoon gunstig inwerken op de verjavaansching van de Nederlanders, die hun arbeidsveld gaan vinden onder de Javanen en hen voor hun werk dubbel geschikt maken.

HOE DENKEN WIJ ONS NU DEN NATIONALEN CLERUS?

Ook deze vraag mag wel gesteld worden. Veelal wordt gezegd, dat het niet verantwoord is priesters te vormen uit het eerste geslacht bekeerlingen. Op hunne trouw valt niet te rekenen. Zij zullen den naam van priester schande aandoen.

Wij antwoorden hierop, dat de onmogelijkheid van priesters te vormen uit de nieuwbekeerden misschien waar is voor wilde en verdierlijkte volksstammen. Zij bestaat niet of niet in dezelfde mate voor volken met zekere eigen beschaving en cultuur, zooals met de Javanen het geval is. De Javanen hebben geleerd zich in den dienst van hun meerderen te beheerschen, leven en dood voor hen veil te hebben. Hebben zij den Christus eenmaal als hun koning en hun God erkend, dan begrijpen zij met Paulus, dat zij zich gekruisigd aan Hem overgeven en slechts van Zijn leven leven.

De ernstige godsvrucht der nieuwbekeerden doet ons bewonderend bij hen stilstaan.

Dit sluit niet uit, dat zij meer dan wij gevoelsmenschen zijn en minder dan wij, door het verstand geregeerd, op eigen beenen kunnen staan. Wanneer de Heer langen tijd afwezig is en de bekoring hen omringt, is het gevaar van te bezwijken grooter voor hen, dan het voor ons zou zijn. Om die reden achten wij voor den Javaanschen clerus het gemeenschapsleven tot onderhoud en steun en waarborg van de deugd meer noodzakelijk, dan van de Nederlandsche geestelijken.

Ons ideaal is eene congregatie te stichten van Inlandsche geestelijken voor de gewone zielzorg van de Javaansche en Indische vicariaten. Het doel dier congregatie moet niet zijn de drie beloften zoo streng mogelijk te doen verplichten, eer het tegendeel. Niet alle beschikkingsrecht, niet alle vrijheid behoeft te worden uitgesloten, maar gemeenschappelijk leven is noodzakelijk en in verband daarmee gemeenschappelijk bezit van goederen en meer beperkte vrijheid van beweging.

Het zal moeilijk zijn voor de Javanen geld bijeen te brengen voor het onderhoud van hunne geestelijken.

Ook zal de zielzorg van de Inlandsche priesters voor een groot deel bestaan in de opvoeding der kinderen.

Hun dienstwerk zit in hoofdzaak in de school en het propagandamiddel voor hen is de school.

De school moet het middel worden om te voorzien in het tijdelijk onderhoud der priesters. Het is het altaar waarop zij zich zelven offeren en waarvan zij leven. De priesters moeten zijn priesters-onderwijzers. Geef hun nog gemeenschappelijk bezit en de heele clerus bezit in de school een passend onderhoud voor allen.

Dezelfde school, die het geestelijk voedsel aan de kudde meedeelt wordt voor de herders het middel van bestaan.

Wij zien uit het voorgaande hoezeer in het beschreven stelsel van missioneeren de school en het onderwijs op den voorgrond treden. Is dit niet overdreven? Worden op die wijze de christenen niet aan den arbeid ontwend en is het niet beter de christenen te leeren werken, dan gevaar te loopen, dat de nieuwbekeerden zich voor het werk te hoog achten?

Wij erkennen het volmondig. Dit laatste mag in geen geval gebeuren. De toestanden zijn evenwel niet overal hetzelfde, en wat gevaar oplevert bij het eene volk, doet zulks niet of in mindere mate bij een ander.

Twee dingen wenschen wij daaromtrent te zeggen.

Het eerste is dit. Door de menschen niet te leeren of zoo weinig mogelijk te leeren, slaagt men er nooit in eene Christen Kerk te stichten, die op eigen beenen staan kan. De goede taktiek zal dus altijd moeten zijn zooveel onderwijs te geven als de bevolking maar kan dragen. Hoe meer ontwikkeling kan worden bijgebracht hoe beter.

Het tweede is. Het vrij algemeen vigeerende scholenstelsel deugt niet. Het deugt niet voor Europa, en voor de Inlanders nog minder. Het doel der school moet niet zijn bijbrengen van kennis zonder godsdienst en zonder zedelijke vorming. Het moet ook niet zijn ontwikkeling van de geestvermogens met verwaarloozing van lichamelijke bedrevenheid. Het onderwijs moet harmonisch zijn. De heele mensch, verstand en hart en wil, ook tong en handen moeten ontwikkeld worden Geen scholen zonder handenarbeid. De school moet de kinderen opvoeden voor de taak die zij later te verrichten zullen hebben.

Op de Philippijnen hebben wij nog pas een stelsel van onderwijs gezien, dat op godsdienstig gebied te kort schiet, maar voor ons allen een les kan zijn, hoe de school moet worden, die niet alleen kennis bijbrengt, maar voor doel heeft het kind te vormen voor 't volle leven, dat den man te wachten staat.

Het derde is er niet en toch maak ik het. Houd de christenen niet dom, omdat ge bang zijt voor verwaande halfkennis. De fout zit niet in de kennis, maar in de eenzijdigheid der kennis. Zoo gevaarlijk als eenzijdige kennis is, zoo mooi is de mensch die harmonisch is ontwikkeld. Wees niet tegen de school, maar zorg voor een goede school.

En nu keer ik terug tot het beginpunt niet van mijn geschrijf, maar van mijn arbeid.

Mijn religieuze leven heb ik ontvangen in het noviciaat te Mariëndal. Wij kwamen binnen met ons zessen. Twee van ons zijn te Mariëndal bezweken. Wij hebben ze zien wegkwijnen aan tuberculose en gezien hoe zij hun jeugdig leven blijmoedig aan Jezus hebben gegeven. Het viel hun zwaar en ook ons ging het aan het hart. En nu na 40 jaar heb ik bij hun graven gestaan en aan hun hoofdeinde heb ik de kruisen gevonden, van de twee Javanen, die te Uden voor priester studeerden en daar zijn overleden.

Toen dacht ik: Had ik dat aan mijn kameraden kunnen zeggen: „Ziet, gij sterft en ik zal blijven leven, maar gij sterft niet en ik leef niet. Christus leeft in ons en wij in Hem. Gij geeft uw jeugdig leven op zijn bevel. Ik ga naar Java op Zijn bevel. Door uw offer en mijn arbeid zal de Geest van God neerdalen in de harten der Javaansche kinderen en zij zullen hier komen om priester te worden zooals wij, en twee hunner zullen naast u op het kerkhof te rusten worden gelegd om in den hemel uw geluk te deelen."

De tranen schoten mij in de oogen, maar het volgend oogenblik kon ik mij weer herstellen. Waarom zou ik bij hun graven weenen en wat zou ik aan mijn kameraden hebben moeten zeggen? Zij wisten immers alles, waar wij in Christus samen leven en gelukkig zijn. Toen vroeg ik hun: „Zorgt, dat ik zoo voort mag leven, dat ik bij u kom. Voor u valt niet te zorgen, maar zelf ben ik zoo dikwijls aan God niet getrouw. Bidt gij voor mij en zorgt voor mij."

Waarom vertel ik dit? Het heeft toch met de vorming van den Inlandschen clerus niets te maken. Ja, toch wel.

Gelijk die novicen door het offer van hun leven hebben meegewerkt aan dat mooie werk, zoo kunnen allen in Nederland aan dien arbeid medewerken. Christus doet het werk, niet wij, dat is, niet elk voor zich. Allen leven wij in Christus. Wat allen doen, wordt door Hem gedaan en Hij vereenigt aller werk in Zich en maakt allen arbeid in Zich vruchtbaar. Wie het evangelie predikt en de harten vormt van de jeugdige Javaantjes, hij werkt voor de vorming van de Inlandsche priesters. Wie geld geeft voor het onderhoud van leerlingen en priesters, ook hij werkt aan die vorming mee. Wie als onderwijzer naar Indië gaat, om zich te verbinden aan een Katholieke school, ook die is medehelper. Maar ook hij die niets

heeft en die niets kan geven, ook hij werkt mee, indien hij zich zelf geeft door voor Christus braaf te leven. Uw deugd zal oorzaak zijn, dat Christus mild kan geven en Gods gunsten in rijken overvloed aan de Javanen mee kan deelen, en zoo zijt gij ook een medewerker. F. v. LITH, S.J.

GODS GENADE WERKT.

Een jaar of vier geleden woonde ongeveer tien mijlen van onze Missiestatie een hoofdman *Kyamama*. Hij had twaalf vrouwen en een zoon, *Eduardus*, die christen was en getrouwd met Maria.

Vanaf het begin der missie te Kakamega was het mijn gewoonte des Zondags een soort christelijk onderricht te geven aan de heidenen. Bij duizenden kwamen zij luisteren. Deze heidenen kunnen eigenlijk geen catechumenen genoemd worden, daar zij nog niet opgeschreven staan in het boek der catechumenen ; doch uit deze menigte geven zich velen, na eenige jaren geluisterd te hebben, op, willen catechumeen worden en komen dan dagelijks den catechismus bijwonen.

Kyamama, de vader van Eduardus, was gewoon Zondags naar deze soort veldprediking te komen luisteren, doch hij had nooit eenig teeken gegeven, dat hij sympathie gevoelde voor de christelijke leer. Maar op een goeden dag komt Eduardus mij vragen of ik zijn vader eens kwam bezoeken, daar deze verlangde mij te spreken. Na den schooltijd, om vier uur, nam ik mijn fiets en ging er heen. Toen ik bij zijn hut gekomen was, kwamen al zijne vrouwen mij tegemoet en verzochten mij toch zoo spoedig mogelijk de hut binnen te gaan om Kyamama hun echtgenoot en meester tevreden te stellen. Eenige dagen geleden was hij ziek geworden en nu wilde hij mij persoonlijk spreken, zeide hij, voor dat hij ging sterven.

Ik ging de hut binnen en vond Kyamama liggende op een koehuid, gevaarlijk ziek : „Kyamama", zeide ik, „wat wilt gij van mij ? Waarom hebt gij mij laten roepen ?"

„Niets anders", was het antwoord, „dan dat ik gedoopt wil worden. Zoo dikwijls heb ik u hooren spreken des Zondags over een God, die het goede loont en het kwade straft. Welnu ik ga nu sterven en wil behooren tot hen die beloond worden. Daarenboven is mijn zoon Eduardus zoo goed voor mij sinds hij tot uwe Kerk behoort ; het kan niet anders, of de leer die gij verkondigt, moet goed zijn. Doop mij maar gauw, dan kunt u weer naar huis gaan en ik naar den hemel. Eduardus zal u twee kippen brengen als belooning".

„Wel Kyamama", zeide ik, „dat gaat maar zoo niet. Wanneer iemand christen wil worden, moet hij eerst volledig onderricht ontvangen en als teeken, dat iemand wil onderricht worden in ons heilig geloof, zendt hij eerst zijne overbodige vrouwen weg. Gij hebt alle vrouwen nog in huis, waaruit ik

besluit, dat gij het niet oprecht meent. Ik zal u maar wat medicijnen geven, dan zult ge wel spoedig beter zijn."

„Och vader, uw medicijnen zullen mij niet helpen; ik ga toch sterven en ik wil naar den hemel; ik geef u al mijn vrouwen ten geschenke, doe er mee, wat ge wilt, maar doop mij".

Ik gaf Kyamama eenige medicijnen, verliet de hut en ging weer naar huis.

Den volgenden morgen was Eduardus' moeder, zijn eerste vrouw, reeds vroeg aan mijn deur en vroeg mij terstond met haar mee te gaan, daar Kyamama niets anders zeide dan: „Ik moet vader Witlox zien, vóór ik sterf; haal hem". Ik gaf haar de verzekering, dat ik terstond na de H. Mis bij Kyamama zou komen, dat zij maar vooruit moest gaan.

Direct na de H. Mis nam ik mijn fiets en begaf mij naar Kyamama, die mij met groote blijdschap ontving, zeggende: „Wat ben ik blij dat ge nog bijtijds gekomen zijt. Doop mij maar gauw, het zal niet lang meer duren, ik heb geen krachten meer."

„Hoor eens hier, Kyamama" zeide ik, „gisteren heb ik het reeds gezegd, dat ik nog geen teeken zag, dat gij het oprecht meendet, daar ge al uw vrouwen nog in uw bezit hebt; daarenboven weet gij niets af van ons heilig geloof, daar gij niet onderricht zijt. In uw gezonde dagen hadt ge tijd genoeg om op den dagelijkschen catechismus te komen en uwe vrouwen weg te zenden; doch beide hebt gij nooit gedaan".

„Ach, gisteren heb ik het u gezegd, vader, neem mijne vrouwen maar met u mee; doe er mee wat ge wilt; ook gij hebt niet gedaan, wat ik gezegd heb; gij hebt de vrouwen hier gelaten. Als ik sterk genoeg was, zou ik ze zoo afranselen, dat ze nooit meer bij me kwamen; doe u dat nu voor mij, opdat zij weg gaan. Doop mij toch vóór ik ga sterven".

Daarop zeide ik tot Kyamama: „Gelooft gij in éénen almachtigen God, den Meester van alle dingen?"

„Natuurlijk", zeide Kyamama, „wij zwarten zijn zoo dom niet om te denken, dat er twee oppermeesters kunnen zijn; dan zouden zij immers ruzie krijgen; in mijn eigen dorp ben ik alleen de baas en duld geen tweede naast mij".

„Kyamama, gelooft gij in God den Zoon, Jezus Christus, als zijnde de tweede persoon der H. Drievuldigheid? In één God zijn drie Goddelijke Personen".

„Och, vader, wacht toch niet met mij te doopen. Ik begrijp er niets van, wat gij zegt. Ik zal alles wel doen en geloof alles wat uwe Kerk wil hebben".

„Maar, Kyamama, wilt gij dan uwe vrouwen terstond weggeven en wanneer ge beter wordt, wilt gij u dan aan ééne vrouw houden en dagelijks ter leering komen?"

„Wat een gek gezegde van u, vader, ik word toch nooit beter; hoe kan ik u beloven op den catechismus te komen. O die vrouwen, ik wou dat ik ze nooit gezien had".

Telkens met de hand op het voorhoofd slaande, zeide hij: „Daar is water,

doop mij hier op het hoofd, zooals gij mijn zoon gedaan hebt; ik wil naar den hemel".

Ik was nog bang dat ik paarlen voor de zwijnen zou werpen. En daarom doopte ik hem niet. Na hem beloofd te hebben, dat ik binnenkort hem nog eens zou komen bezoeken, verliet ik zijn hut om naar huis terug te keeren. Ik dacht: mocht hij sterven, dan heeft hij zeker het Doopsel van begeerte gehad. (Men moet vooral zeer voorzichtig zijn met menschen, die niet goed onderwezen zijn, te doopen; want dan zou men wel half Afrika kunnen doopen.)

Ik was nog geen twee uur thuis, of Eduardus stond aan mijn deur met de boodschap, dat zijn vader al de vrouwen, uitgezonderd zijn moeder, had weggegeven aan zijn onderhoorigen. Ik verontschuldigde mij, zeggende, dat ik geen tijd had, om terstond wederom naar Kyamama te gaan. Indien hij nog leefde, zou ik hem den volgenden dag nog eens komen opzoeken.

Den volgenden morgen reeds vroeg waren moeder en zoon aan de statie met het dringend verzoek toch zoo spoedig mogelijk mee te gaan, daar Kyamama reeds den heelen nacht bewusteloos en sprakeloos was geweest. Hij schijnt niet te kunnen sterven en brengt nu en dan zijn hand aan het voorhoofd, wat een teeken is, dat hij gedoopt wil worden. „Och vader, kom en doop hem toch, opdat hij gelukkig kan sterven".

Ik begaf mij terstond naar Kyamama's hut. Het koude doodszweet was reeds op zijn gelaat, zijn voeten waren reeds koud. Wat ik trachtte, ik kon niets meer uit hem krijgen. Zijne oogen waren reeds gebroken, zijn pols sloeg bijna niet meer. De menschen, die er om heen stonden, zelfs zijn eigen vrouw en zijn zoon lachten mij uit, omdat ik tot hem zeide: „Ziet gij mij wel, Kyamama?"

Eduardus zeide daarop tegen mij: „Vader Witlox, mijn vader is reeds dood, hij hoort en spreekt en ziet niet meer".

Daarop nam ik water, doopte hem en gaf hem den naam van Adrianus.

Doch, o wonder, Adrianus opende zijn oogen en sprak, zeggende: „Dank u, o vader, o wat ben ik blij". Daarna sloot hij de oogen en was dood.

Toen sprak Eduardus, zijn zoon: „Mijn God, ik dank U, dat Ge mijn gebed verhoord hebt".

A. WITLOX, C.S.Jos.
Pastoor van Kakamega.

OMNIS TERRA ADORET TE

DE POOLSCHE SEIZOENARBEIDERS IN DENEMARKEN.

Toen de eerste Poolsche seizoenarbeiders vóór ongeveer 25 jaren in Denemarken werden ingevoerd, koesterde men de hoop, dat de aanraking met ijverige katholieken veel zou kunnen bijdragen tot de bekeering der lutheraansche Denen.

Het aantal Poolsche arbeiders of liever arbeidsters (want ongeveer 80 % zijn meisjes en vrouwen) bedroeg in de laatste jaren vóór den oorlog 14 à 15000, verspreid over het geheele land. Behalve eenige weinige uitzonderingen zijn zij in dienst van boeren en groote landheeren.

Welken invloed nu heeft die Poolsche emigratie uitgeoefend op de bekeering van Denemarken ?

Om den Polen geen onrecht aan te doen, moet ik vóór alles zeggen, dat onze Poolsche arbeiders voorbeeldige katholieken zijn, ijverig in de vervulling hunner plichten, waarvoor zij zich dikwijls groote offers getroosten. Het ongeluk (in het oog van de Denen) is echter, dat ze arm zijn. Daarbij zijn ze weinig ontwikkeld. Behebt met de nationale gebreken hebben ze niet veel begrip van de westersche zindelijkheid, zijn minder oprecht van karakter en nemen het niet altijd — in kleine zaken — zoo nauw met het mijn en het dijn. Deze gebreken werken afstootend op de Denen, en de religiositeit van de Polen kan daar niet tegen opwegen, wijl het innerlijk geloofsleven onzichtbaar is, en het uiterlijke vertoon, ofschoon natuurlijk, van hunne religieuse gevoelens, de koude lutheraansche Denen afstoot.

Het is dan ook een feit dat in die streken, waar de Polen in grooter aantal aanwezig zijn, de bekeeringen zeldzamer zijn. Bij de in 't vorige jaar gepubliceerde antwoorden op de vragen aan bekeerlingen gericht, welke eigenlijk de aanleiding geweest is voor

hunne bekeering, is in geen enkel geval de bekeering terug te brengen op de aanraking met de Polen.

De directe invloed is derhalve ongunstig geweest. Deze gevolgtrekking zal minder gewaagd voorkomen, als men weet, dat in vele streken van Denemarken volgens de meening van het volk Poolsch en katholiek, katholiek en Poolsch identiek zijn, en de meening, welke men zich vormt van de Polen, de katholieken in 't algemeen geldt.

Een van de goede gevolgen van de Poolsche emigratie naar Denemarken is geweest, dat langzamerhand in de verschillende streken van het land missiestaties werden opgericht, waaraan priesters verbonden zijn, belast met de zielzorg voor de Polen, doch tevens de hier en daar verspreid levende katholieke Denen verzorgen, en aan de zoekende andersdenkenden gelegenheid geven zich op de hoogte te stellen van de leer der Katholieke Kerk.

Den grootsten invloed op de bekeering van Denemarken heeft de Poolsche emigratie uitgeoefend *door de huwelijken gesloten tusschen Poolsche meisjes en Deensche jonge mannen.*

Als men denkt aan de gevolgen, kan men weenen en lachen ; de toekomst is licht en donker ; de verwachtingen zijn groot en bedroevend.

Tot het uitbreken van den oorlog waren de Polen gewoon alleen de 9 landbouwmaanden in Denemarken door te brengen. In November en December zochten ze hun vaderland weer op, om daar voor hun zuurverdiende spaarcentjes te overwinteren. Die drie maanden in een reine warm-godsdienstige atmospheer was voor hen een weldaad, na een lang verblijf in ongezonde koude lutheraansche omgeving. Het was voor hen als een retraite. Doch die rampzalige oorlog, die zooveel kwaads heeft gesticht, was de schuld, dat de arbeiders in Denemarken moesten overwinteren ; en ook nu nog durven ze het niet wagen om het leven in Denemarken te ruilen voor de armoede en ellende, die hun in het ongelukkige vaderland wachten.

Het gevolg is geweest, behalve een verslapping van het geloofsleven, een in nauwere betrekking komen van de Polen met de Denen ; en als verder gevolg, dat vele dezer laatsten zich eene levensgezellin gezocht hebben onder de Poolsche meisjes. Dat een Poolsche jongen een Deensch meisje neemt, is uitzondering.

Hoevele huwelijken tusschen Polen en Denen in de laatste 6 jaren zijn gesloten weet ik niet. Doch in mijne eigen parochie werden van 1 Januari 1919 tot 1 Augustus 1921 49 van zulke huwelijken gesloten. Van deze 49 Denen zijn 22 jonge mannen katholiek geworden, terwijl 27 huwelijken gemengd bleven. Helaas, wijst het zich later niet zelden uit, dat velen het met den overgang tot het katholicisme niet oprecht meenden. Een ander deel, gesteund door de genade Gods, is volhardend in het geloof.

De groote moeilijkheid begint bij de opvoeding der kinderen. Ik durf hier gerust te schrijven, dat van de kinderen uit de *gemengde* huwelijken er geen 5 % voor het geloof blijven bewaard ; en van de kinderen uit katholieke ouders geboren durven wij niet rekenen op meer dan 50 %.

Zooals gezegd, is de meening algemeen onder de gewone bevolking, dat Pool zijn en katholiek zijn en omgekeerd hetzelfde is. Dat hoort men slag op slag. Velen van de Deensche mannen, die willen trouwen, leggen zich op de Poolsche taal toe, voor zij bij den priester komen, om maar zoo gauw mogelijk katholiek te kunnen worden d.w.z. te kunnen trouwen: „Ik wil ook wel Pool worden, zegt de jonge man, en de kinderen worden het ook".

Nu komt echter de tijd, dat het kind naar school moet. Geeft het zich uit voor katholiek, dan wordt het door de andere kinderen uitgescholden voor Pool. Daarom laat de vader het kind deelnemen aan het lutheraansche godsdienstonderwijs in de openbare school. Een katholieke school vindt men natuurlijk slechts in de stad waar een kerk is.

Het grootste getal van deze families woont op het land ver van de kerk, zoodat de kinderen ook hoogstens een paar maal per jaar in de kerk kunnen komen.

Met het onderricht in den catechismus thuis is het treurig gesteld. De vader voelt zich niet geroepen om het kind te leeren bidden of te onderwijzen. Als hij lutheraan is, kan hij het niet; en als hij katholiek is, is het ook nog een vraag, of hij zelf de noodige kennis bezit.

De moeder, die Poolsch is, kent geen Onze Vader of Weesgegroet in het Deensch. Leert zij het kind bidden in 't Poolsch, dan zal het kind er een afschuw van krijgen, zoo gauw als het voor Pool wordt uitgescholden.

Het kind is dus aangewezen op den omgang met luthersche kameraden, bezoekt de openbare school met lutheraansch godsdienstonderwijs, wordt zoodra het zich katholiek noemt, uitgescholden voor Pool, komt heel zelden in de kerk en ontvangt ook thuis geen onderwijs in den godsdienst. Vandaar het bedroevend resultaat dat van de kinderen uit de gemengde huwelijken 95 % en van de kinderen uit de katholieke huwelijken 50 % verloren gaan voor het katholieke geloof.

Het doet pijn aan het hart van den missionaris, die werkt voor

de bekeering van Denemarken, van iedere 200 schaapjes er maar 55 te kunnen redden, terwijl de 145 reddeloos verloren gaan.

En wat een werk en geld kost het nog om deze 55 te bewaren. Want daarvoor is noodig, dat die kinderen eenige maanden ten minste de kostschool bezoeken, die voor deze kinderen is opgericht, waar ze een grondig godsdienstonderwijs krijgen, 's morgens en 's avonds, voor en na het eten leeren bidden, de H. Mis leeren begrijpen, de H. Sakramenten leeren ontvangen, in katholieken geest leeren denken en handelen. Dat alles is absoluut noodig om hen in lateren leeftijd niet schipbreuk te laten lijden.

Is er dan geen middel om aan dien treurigen toestand een einde te maken?

Toen ik eenige maanden geleden in Holland was, werd mij geraden, eenige katholieken voor deze zaak te interesseeren. Men zou moeten trachten een katholieke kolonie te stichten, door landerijen aan te koopen, waar onze katholieke arbeiders werk zouden kunnen vinden. Ja, als dat bereikt zou kunnen worden! De uitvoering zou misschien geen groote geldelijke offers vorderen, doch alleen een verplaatsing van het kapitaal eischen.

De missies vorderen ontzaggelijk veel geldelijke offers, ook de missies in de noordsche landen, waar een kerk geen houten barak mag zijn, en de school met de staatsscholen moet kunnen concurreeren. De priesters vorderen voor zich zelve niet veel; zij kunnen den winter doorbrengen zonder vuur in de kachel; kunnen drie jaren in een sacristie wonen en gedurende dien tijd van koffie en brood leven. Doch onze zwakke broeders in het geloof, onze arme, arme kinderen, de nalatenschap van de Poolsche seizoenarbeiders in Denemarken, vragen uw steun.

Pater fr. A. SMITZ,
Nakskov, 9 Aug. 1921. Minderbroeder-Conv.

EEN OFFER IN DEN WIJNGAARD DES HEEREN.

Uit Brazilië ontvingen de missionarissen van de H. Familie te Grave onlangs de treurige tijding van het overlijden van den Eerw. Pater Herman Elsing. Den 21sten December 1910 vertrok hij met een van ijver gloeiend priesterhart naar de oevers van den breeden

Amazonenstroom, waar hij zijn zielenijver ontplooide, dag en nacht, steeds ruimer en verder, tot de Heer des oogstes hem opriep ter vergelding. Hoe onvermoeid en vruchtbaar hij gezwoegd heeft, toont ons het volgende bericht van zijn confrater en medemissionaris.

MASSAGAO, 31 Mei 1921.

Hoogeerw. Pater Superior,

Heden rust op mij de smartelijke plicht U er van in kennis te stellen dat onze beminde confrater Pater H. Elsing l.l. Zondag, 29 Mei, 's namiddags twee uur, overleden is, na voorzien te zijn van de H.H. Sacramenten der stervenden. De dierbare doode bereikte den ouderdom van slechts 35 jaar, van welke hij er tien doorbracht in zijn moeilijken werkkring Massagao en de omliggende eilanden in de monding van den Amazonenstroom.

Door zijn vriendelijk, opgeruimd en edel karakter, alsook door zijne zeldzame liefde tot de armen en zijn onvermoeibaren ijver voor het heil der zielen, had hij zich de genegenheid en hoogachting van alle bewoners van Massagao en de eilanden verworven. Zijn dood beteekent voor Massagao een algemeen, onherstelbaar verlies. Hij berooft de parochianen van hun ijverigen missionaris en liefdevollen vader.

Om dit te beseffen moet men gezien hebben hoe innig hij met hunne zielen vergroeid was en hoe hoog dezen wederom hem wisten te schatten, in wien zij hun vader, beschermer, — ja, ik mag zeggen de goddelijke Voorzienigheid — zagen. Vandaar bij zijn dood dat hartverscheurende weegeklaag: „Nu is het gedaan met Massagao! Massagao is dood!"

En die brave lieden hebben reden tot treuren; want hij was het die de oude stad, welke reeds wankelde op hare grondvesten, behoedde voor de ineenstorting welke haar bedreigde.

De kleine kinderen noemden hem hun grootvader, de ouderen hun vader of peet, want sinds jaren doopte hij hun kinderen, trouwde hun dochters en verzorgde hun knapen.

Ik weet niet hoe ik den goeden Pater schilderen zal. Hij was een man met in zijn sterk lichaam een nog sterkere ziel, wiens geweldige stem den nek der trotschen deed buigen en wiens teeder vaderhart de ongelukkigen en noodlijdenden oprichtte en met hen meeleed.

Zijn hart, grooter dan zijn beurs, kon geen lijdende zien, zonder hem te helpen.

Niet zelden gebeurde het dat hij na een missiereis, waarbij hij zijn gezondheid, ja bijna zijn leven offerde, de moeizaam verworven giften reeds weder onderweg uitdeelde waar hij de menschelijke ellende ook mocht ontmoeten; en hij zou zelfs het kleed van zijn lichaam gerukt hebben, had men er om gevraagd. Zijn hart was zoo vurig, dat hij somwijlen alle regelen der voorzichtigheid over het hoofd zag.

Zoo kwam hij laatst hier aan na een meer dan 24-urige vaart in zijn klein zeilschip onder stroomenden regen. Als ik hem in zijn erbarmelijken toestand

zag — barrevoets en blootshoofds — in druipende kleederen — wilde ik hem een berisping geven. Toen hij echter mijn bedoeling doorzag, posteerde hij zich vóór mij in zijn volle lengte, als een groot kind — wat hij meesterlijk verstond — en begon met een lachend gezicht :

„Oh ! Maar dezen keer breng ik u een geschenk, waar ge beslist uw vingers aan aflekken zult. Doch ik heb geen tijd te verliezen, met zonsopgang moet ik weer op den terugweg zijn ; men verwacht mij op de eilanden. Kom mee, ik wil eerst biechten, gij kunt uw schoenen aantrekken en vlug met me meegaan naar de haven : ik heb een groote verrassing voor u".

Tegenspreken hielp niet, ik moest hem volgen.

Wij kwamen aan. Terwijl hij de kano vastbond, moest ik op handen en voeten in de kleine kajuit kruipen. Daar wachtte mij de verrassing. — Ik zag niets, doch een afschuwelijke stank benam mij den adem. Hoewel aan veel gewoon, schrok ik toch voor die onbeschrijfelijke lucht terug. Maar de stem des goeden Paters, nog krachtiger dan zijn Herculesarmen, dreven mij naar binnen. — Ik maakte licht. Op den achtergrond ontdekte ik een armen grijsaard, wiens beenen tot aan den romp letterlijk verrot en door wormen verteerd waren.

Ik stond perplex en keek P. Herman in de oogen. „Dat is mijn geschenk voor u", sprak hij. „Wij moeten dezen ongelukkige verplegen en hem zoover brengen, dat hij een goede biecht spreekt. Ik schenk u zijne ziel en die is wel uwe moeite waard".

Ja, het was de moeite waard. Wij verpleegden hem en zoo, naar lichaam en ziel verlicht, stierf hij na twee dagen, tevreden en vol hoop op de eeuwige zaligheid.

Ik haal slechts deze gebeurtenis aan ; ze is de jongste en geschiedde pas voor twee maanden. En hoeveel andere zou ik nog kunnen vertellen ! Dit medelijden met de armen en ongelukkigen stelde hem voortdurend aan het gevaar bloot zich de kwaadaardigste ziekten op den hals te halen. Ik denk maar aan dien nacht . . . . De heele tocht onder stroomenden regen. De kleine kajuit had hij den zieke afgestaan. In deze tropische streken beteekent de regen het grootste gevaar voor de reizenden. Bijna altijd is deze de oorzaak van zware ziekten als long- en borstvliesontsteking, bloedspuwingen en dergelijke hier vaak voorkomende krankheden.

Om de onuitputbare naastenliefde van den goeden Pater te leeren kennen, moest men met hem samen geleefd hebben, gelijk ik bijna alle drie maanden het geluk had. Ook in mijne hoedanigheid van diocesaanvisitator kwam ik van tijd tot tijd bij hem en bleef dan 4—5 dagen in zijn naaste omgeving.

De orde zijns huizes roem ik niet. Huishoudkunde was hem vreemd. Hij ondernam te veel en zijn veelvuldige bezigheden veroorloofden niet die alle met de gewenschte zorgvuldigheid te behartigen. Ook was het hem in zijne woning veel te benauwd : hij moest een groot arbeidsveld hebben. De gloed in zijn hart dreef hem naar buiten, tot de zielen ; dat was zijn tweede natuur. In de dagen die hij te huis doorbracht geleek zijn verblijf een duiventil. Het was een komen en gaan dat ieder ander zou geërgerd hebben. De een kwam na den ander, menigmaal ook 7—8 of 10 tegelijk. Pater Herman,

altijd vroolijk en opgeruimd, hield zich soms als ware hij verstoord over dezen toeloop en sprak dan met zijn donderstem: „Wat wil jij hier? Laat me in vrede!" — Dan begon de lange litanie:

„Padre Hermano, ik heb vandaag nog niets gegeten!"

„Padre Hermano, ik heb een ziek kind."

„Padre Hermano, mijn vrouw is zoo ziek, ik heb niets."

„Mijn zoon heeft een verschrikkelijke wonde."

„Ik heb koorts en heb geen werk, en mijn familie heeft niets te eten".

Zoo ging het altijd en in het midden van al die vragenden stond de goede Pater en domineerde alles met zijn zware stem: „Wacht! jou luierik, ik zal je wel wat geven. Een pak slaag zul je hebben!" En wanneer Padre Hermano dan kwansuis aanstalten maakte om den een of ander bij den kraag te grijpen, stoof de bende joelend uiteen. „En jij daar, met je kwaai been, kom maar hier, dan zal ik even mijn hakmes halen. En jij, wat doe jij je de koorts op 't lijf te halen? — Ga liever naar den vloed en vang visschen, om je familie te onderhouden!"

„O Padre Hermano!" klonk het dan altijd terug. En de een lachte, de andere weende, en menigeen schreeuwde nog luider dan de blinde in 't Evangelie: „Zoon van David, ontferm u onzer!"

Langzamerhand verdween die donderstem. Zijn zegswijze werd zacht en teeder .... heimelijk sloop een traan uit zijn oog en rolde omlaag in zijn langen baard. — Dan volgde bijna geregeld hetzelfde antwoord:

„Manvel (zoo heet zijn huishouder) kijk eens of er nog vleesch is, wat koffie, 'n beetje suiker, meel en ook tabak". — En de verdeeling begon en duurde zoolang, totdat de voorraadskamer nog maar alleen leege korven en kasten rijk was. — Hij gaf alles weg. Als wij 's middags ons karig maal gebruikten, stonden nog 8—10 armen in de nabijheid, wachtend op de rest om die onder elkander te verdeelen, Zoo ging het alle dagen. Had zijn naastenliefde allen voorraad uitgeput, dan verzamelde hij een twaalftal jongens om zich, men zou kunnen zeggen „zijne kinderen", die hij uitzond. Eenigen gingen ter vischvangst, anderen naar het woud en zochten „assatry", d.i. een vrucht, waaruit men een oliehoudenden drank bereidt, die door de inlanders zeer gezocht is; weer anderen gingen op jacht. Overbodig te zeggen, dat 's avonds na hun terugkeer weer overvloed in huis heerschte. De goede Pater was in-gelukkig; hij zong met hen, luisterde aandachtig naar hun avonturen, prees de vlijtigen, vermaande de tragen, gelijk een vader te midden zijner kinderen.

Zoo was onze goede medebroeder en geen mensch had gedacht dat deze groote familie zoo spoedig door dood en rouw zou bezocht worden en dat dood en rouw hem gelden zou, dien zij zoo innig beminden en vereerden.

Niets liet het vermoeden, zeg ik, want hij bezat een ijzersterke gezondheid en een stalen wil, die alle hindernissen te trotsen scheen. Hij was zich van zijn krachtige natuur wel bewust, maar juist daarom nam hij niet altijd de maatregelen in acht, welke de voorzichtigheid gebiedt, en die zelfs de ijver voor het heil der zielen niet mag over 't hoofd zien.

Dat was misschien ook wel de oorzaak van zijn vroegen dood. In Februari

van dit jaar kwam geheel onverwachts een kano van Massagao in Macapa aan. Een bode bracht mij een op zijn last geschreven brief, met de bede hem met dezelfde kano dadelijk te bezoeken, wijl hij zwaar ziek lag en sedert drie dagen geen woord meer spreken kon. Ik haalde eenige artsenijen uit onze huisapotheek en ging onverwijld mee. Den volgenden dag, na een kanotocht van dertig uur, stond ik aan zijn ziekbed, en constateerde een aanval van beroerte met bloeduitstorting in de hersenen. Hij herkende mij, kon evenwel niet spreken. Zijn rechterzijde was verlamd met een lichte misvorming van den mond. De ziekenverpleging begon aanstonds en reeds na twee dagen kon hij eenige klanken van zich geven. Langzamerhand verdween de verlamming en in tien dagen was mijn goede Pater Elsing weer genezen; hij las de H. Mis, dan gingen wij samen en dankten de goede zusters voor hunne moederlijke verzorging.

Daar mijn tijd zeer beperkt was, keerde ik naar Macapa terug. Veertien dagen later kwam Pater Herman, bleef een dag bij ons en kondigde mij een groote reis naar Cajary aan. Hij smeekte mij, gedurende dezen tijd tenminste alle veertien dagen zijn parochie te bezoeken, opdat de bevolking en vooral de zusters niet te lang de heilige Sacramenten zouden ontberen.

Wij bespraken en regelden alles.

Tegen einde April kwam hij weer onverwachts naar Macapa. Hij klaagde over hevige hoofdpijn, suizen in het oor, duizeligheid en bijwijlen ook hevige aandoeningen in het lichaam. Ik beduidde hem, dat ik een weerinstorting van zijn ziekte vreesde en bad hem minstens veertien dagen hier te blijven om zich te herstellen. Maar tevergeefs. „Nee, nee," antwoordde hij, „wij zijn op den vooravond der Meimaand, het volk verwacht mij in Massagao, want het is gewoon de Mariamaand met de grootste plechtigheid te vieren en ik mag daarbij niet mankeeren". — Hij reisde af. — Het was 25 April.

Pater Elsing opende de schoonste maand met de grootste praal: muziek en zang begeleidden bij de processie het beeld der Moeder Gods, dat iederen avond na het Lof naar eene andere familie gedragen werd, alwaar men de eerewacht houdt tot den volgenden dag.

De goede Pater, altijd een innige Mariavereerder, voelde zich gelukkig bij al deze bewijzen van teedere liefde, welke de bevolking de Koningin des Hemels bewees en hij spaarde offer noch moeite om deze feestelijkheid ieder jaar te verhoogen.

Helaas werd mijn vermoeden maar al te gauw bewaarheid. Veertien dagen naderhand bracht een bode mij eenige regelen, die Pater Elsing met sidderende hand geschreven had. Hij verzocht mij hem te bezoeken, daar hij zich ziek voelde en zijn rechterarm verlamd was.

Daar ik wegens de vele oefeningen, die in deze dagen hier plaats hadden, niet vertrekken kon, zond ik Pater Wagner tot hem, om hem in zijn ziekte bij te staan.

Pater Wagner vertrok. Den 27sten Mei schreef hij dat de goede confrater zwaar ziek lag, zoodat hij hem geen oogenblik verlaten kon. Op zijn verzoek stuurde ik hem eenige geneesmiddelen met den bode. Doch het was te laat. De man vond slechts een lijk. De dierbare Pater had zijn loop volbracht en

was neergestort onder den last van zijn arbeid. Na godvruchtig de heilige Sacramenten ontvangen te hebben, en na een korten doodsstrijd, gaf hij zijn priesterziel in de handen van zijn Schepper terug. Rustig en tevreden, met een glimlach en een gebed tot zijne hemelsche Moeder op de lippen, scheidde hij uit dit leven. En wij mogen hopen, dat Maria hem zal hebben binnengevoerd in de hemelsche glorie. Daar zal de kroon der heerlijkheid hem gewacht hebben na de zware en talrijke offers van een tienjarig missiewerk in de tropen, waar de gloed van het klimaat alléén reeds een altijddurend offer beteekent.

Nu is hij dood. Zijn volk beweent hem en zal hem nog lang beweenen. De leegte die de doode achtergelaten heeft, is onmetelijk. En wanneer geen nieuwe versterking hier heen komt, weet ik niet, hoe wij het volk troosten en, wat nog gewichtiger is, in het geloof bewaren en verder zielen voor het geloof winnen moeten

Pater Verberk, op het oogenblik in Macapa, is bijna het heele jaar op de eilanden bezig.

Pater Wagner, die onlangs hier aangekomen is, legt zich op het aanleeren der taal toe, om ons dan met allen ijver te steunen.

Ik zelf kan nauwelijks aan alle eischen voldoen, daar wij alles in handen hebben : kerken, scholen, zusters, apotheek, enz.

Wij willen hopen dat de Heer des oogstes spoedig nieuwe arbeiders in Zijnen Wijngaard zendt, om de plaatsen in te nemen van hen, die onder den last van den arbeid bezwijken, maar die toch ook, zoo durven wij vertrouwen, rijkelijk beladen zijn met verdiensten en eer voor God.

Wij hebben edelmoedige zielen noodig, die bereid zijn alle offers te brengen om het bloeiende werk onzer voorgangers voort te zetten. Indien gelijk Tertullianus zegt, het bloed der martelaren het zaad van nieuwe christenen is, dan moet ook het zweet der missionarissen die bezwijken, een zaad van nieuwe apostelen zijn.

Dat is, Hoogeerwaarde Pater Superior, de droevige tijding die ik u mede te deelen had. Mogen deze regelen, eenige uren na den dood van den beminden en diepbetreurden confrater geschreven, hem een onderpand zijn van mijn genegenheid en dankbaarheid, voor alles wat hij voor de eer van God gedaan heeft. Moge zijn voorbeeld ons echter ook een aansporing zijn tot ijver voor het heil der zielen en in het streven naar zelfheiliging.

Aanvaard, Hoogeerw. Pater Superior, de gevoelens van mijn diepen eerbied en de verzekering mijner kinderlijke genegenheid in J. M. J.

Pater JULIUS MARIA DELOMBAERDE, M.S.F.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

EEN TRADITIONEELE NACHT.

Het Oudejaarsfeest, overal inheemsch, is met de Europeesche nederzettingen ook de kolonie Curaçao binnengedragen.

Die viering dagteekent dus van de 17e eeuw. Maar evenals de menschen in den vreemde heeft dat feest zich aangepast aan volksaard en levensomstandigheden. Naar tropische wijs uit dat feest zich in groote luidruchtigheid. Het is minder een feest in huiselijken kring dan wel een volksfeest buiten de huisdeur in 's Heeren straten. In Europa drijven de fluitende Noordenwind, de gure sneeuwstormen de blije harten aan en om den haard ; in tropische landen, waar intiem en publiek leven toch al niet zoo scherp gescheiden is, voeren de heerlijke nachten den mensch de vrije natuur in. Het Oudejaarsavondfeest is geacclimatiseerd ; het is een open-luchtfeest.

Of ook dat zwerven door de straten in dien nacht aan bijgeloof is toe te schrijven, valt alleen te gissen. Daar die gewoonte overoud is, is het best mogelijk.

De Oudejaarsnacht heeft iets geheimzinnigs ; men voelt meer dan men kan uitdrukken. De gedachten dwalen af in het oneindige; de afstand tusschen eindig en oneindig lijkt korter ; het hart wordt opgevoerd naar omhoog ; men verwijlt in hoogere regionen, maar als een blinde.

Dat bij zulk een zieletoestand van den eenvoudige, van den onbeschaafde, hem de vrees om het harte sloeg, wie kan het zich niet voorstellen ? Dat hij, een groot kind gelijk, zijn vrees zocht te verdrijven in gezelschap van zijn lotgenooten ; dat zijn angstig hart zich uitte in geraas en getier, kan men best plaatsen bij hen die als echte natuurkinderen hun leven sleten.

In de donkere dagen van de slavernij was Oudejaarsavond voor den slaaf een vrijheidsproef. Dan scheen het oog des Meesters

gesloten, en de roede achter de deur te staan. De slaaf leefde zich dan vrij uit. Alsof het een emancipatie-feest gold, zoo galmde het vreugdegeschreeuw op eentonigen trommelslag door de stilte van den nacht verre over de velden van de plantages, anders zoo rustig verscholen tusschen de golvende heuvelrijen. En verdachte dansen, uit het duistere Afrika medegebracht, waren als het beeldschrift van de intiemste gedachten en begeerten van een onbeschaafd volk.

Maar ook de vrije: rijk, arm, gekleurd en blank, liet zich niet onbetuigd. Een aardig stukje geschiedenis van de Oudejaarspret omstreeks het jaar 1825 kenmerkt voldoende de algemeene feeststemming.

„De nacht, waarin die overgang (van het oude in 't nieuwe jaar) naar burgerlijke berekening plaats heeft, werd hier van oude tijden af aan vermaken en luidruchtige vroolijkheid toegewijd. Weken, ja maanden vooruit werden de vrienden op gastmalen en danspartijen genoodigd. Die zelf geen gezelschap ontving, wist nauwelijks op welke der veelvuldige partijen hij dien nacht zou doorbrengen. Duizenden van voetzoekers werden afgestoken, en maakten een onverpoosd geraas, dat aan niemand eenigen slaap vergunde. De laatste stuiver der armen werd dien nacht besteed; zoo groot was de overgeërfde gehechtheid der inwoners van dit eiland, om den Oudejaarsnacht met vreugde-bedrijven te vieren. Niet slechts had zulks plaats bij blanke ingezetenen, zoo rijke als arme, maar ook bij vrije kleurlingen en slaven; overal hoorde men den ganschen nacht door het geraas hunner luidruchtige dansen, het eentoonig geluid van den trom en het slaan der ijzers; het handgeklap en geschreeuw vermengden zich met 't losbarsten der voetzoekers en andere vuurwerken. Met den morgenstond van den Nieuwjaarsdag duurden de vreugde-bedrijven nog voort. Sommige danspartijen mochten geëindigd zijn, of door eenige vermoeiden verlaten worden om rust te zoeken, het geraas der voetzoekers en de vocale en instrumentale dansmuziek der negers duurden nog des morgens voort en hielden nog alles in bedwelming van den afgeloopen nacht".

En als in dit stukje geschiedenis de sissers nog te zacht sissen, de voetzoekers te onhoorbaar schuifelen, het los kruit te zwak knalt, men leze dan een der Plakkaten, waarvan elk jaar na 1737 er op nieuw een werd uitgegeven. De onderstaande is van het jaar 1738.

No. 88. Wij, Jan Gales, Gouverneur enz. enz.

„Alzoo het de ware intentie en meeninge van ons, gouverneur, komt te wezen omme ten alderrigoureuste 't werpen van voetzoekers, sitsers en andere soorten van vuurwerken langs de straten te verbieden ende dat niemand zich behoeft te flatteere, dat er gracie zal worden verleend bij die geenen, die op Nieuwjaarsdag en avond en andere, zoo voor als navolgende dagen en avonden zulks desechter zouden willen ondernemen, hij zij ook wie hij zij; — zoo is 't — dat wij Gouverneur renoveeren en ampileeren de placcaten op dit stuk bij onze predecesseurs geëmaneerd, bij dezen finaal interdiceeren 't werpen van voetzoekers, sitsers en alle andere soorten van vuur-

werken, zoo uit de huizen op straat naar de passanten, de huizen, de schepen, pakhuizen ende speciaal naar of in de fortresse, op poene voor de blanken, 't zij oud of jong van een boete van pezos vijftig (zullende de ouders of voogden voor de minderjarigen moeten betalen) en in opzichte van negers of mulatten van een geeseling achter de fortresse.

Voorts verbieden wij, gouverneur, 't schieten met scherp of met los kruit op een vierdubbele boete voor de blanken, en geeselen en brandmerken voor de negers en mulatten.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie komen te pretendeeren, lasten en bevelen wij, gouverneur, dat deze zal worden gepubliceerd en geaffigeerd daar 't behoort ende inhoud door onzen fiscaal op 't scherpste geëxecuteerd zal worden, tot voorkoming van alle onheilen, die onze goede ingezetenen door eens andere baldadigheid zouden kunnen overkomen".

Aldus gearresteerd in 't fort Amsterdam ende in Willemstad op Curaçao den 28 November 1738. JAN GALES.

Ter ordonantie van denzelven POTTEY, Secret.

Dat de „fortresse" speciaal onder het verbod viel is te begrijpen. Daar was de stapelplaats van het kruit en daar liep de menigte te hoop. Het fort was het middelpunt der attractie; want binnen de wallen stond het kanon den klokslag van twaalf af te wachten om dan te ontknallen. Maar het teeken van het Nieuwejaar ontketende opnieuw de hartstochten der brallende menigte. De brooddronkenheid moet wel verregaand geweest zijn, als zelfs de godsdienstoefeningen in de protestantsche kerk, binnen de fortmuren staande, er gedeeltelijk aan opgeofferd werden. De geschiedenis verhaalt: toen in 1741 de nieuwjaarsdag op een'zondag inviel, werd er aan de gemeente bekend gemaakt „dat, ofschoon er nooit op nieuwjaarsdag gepredikt werd wegens het geraas en krioel, nogtans alleen des voormiddags, zou gepredikt worden; verwachtende Ds. Kasvelt, dat de overheden en gemeenten hem met hunne tegenwoordigheid onder het gehoor van Gods woord in zijnen tempel zouden honoreren".

Het feest droeg dus een allesbehalve godsdienstig karakter.

Van prediken op oudejaarsavond kon in 't geheel geen sprake zijn. Eerst in 1846 geschiedde dit in de protestantsche kerk voor de eerste maal. En daar de gemeente op dien avond in groot getal was opgekomen, werd er besloten, voortaan altijd op dien avond godsdienstoefening te houden en het jaar godsdienstig te sluiten. Zulks geschiedt nog thans. Of in navolging van de protestanten in de katholieke kerk eerst na 1846 de oudejaarsoefeningen zijn ingevoerd, is mij niet gebleken.

En nu telken jare, de traditie getrouw, maakt men zich op voor de feestvreugde. Gelukkig is in tegenstelling met vroeger het godsdienstig element nauwer met de vreugde verbonden. Ook schijnt men nu 't feest vrij algemeen op te vatten als een slot van het oude

jaar, daar behoudens enkele uitzonderingen de eerste dag van het nieuwe vrij rustig verloopt.

Men valt echter zoo maar niet plotseling in de oudejaarspret. De gemoederen worden voorbereid. Met de Kerstdagen reeds bevangt het volk een gevoel van: laat ons het hoofd met rozen tooien. In de samenleving is eenige stoornis merkbaar. Hamer en troffel worden niet licht ter hand genomen ; de werkman verwisselt zijn oud plunje met zijn Zondagspak en flaneert door de straten. Bezoeken worden afgelegd, vriendschapsbijeenkomsten belegd, de huiselijke orde gaat te loor. En hoe dichterbij de laatste dag komt, des te verder dwaalt men af van de gewone dagelijksche bezigheden.

Als de zon van het oude jaar voor het laatst in de zee ondergaat, neemt het flaneeren in de straten toe. De traditioneele sissers minder, maar voetzoekers en klappertjes des te meer, werpt de dolle jeugd door de voorbijgaande menigte.

Weldra zwaaien de klokken der katholieke kerken hun sonoor geluid over de joelende straten uit en geven de leiding. In groepen bijwijlen gaat men op naar de kerk. Het is wel een van de weinige avonden, dat er geen plaatsje onbezet blijft. Het kerkplein zelfs wiemelt van geloovigen, die bij gebrek aan plaats of niet gewoon in Gods huis, zich een staanplaats verzekeren bij de lage kerkramen. De stemming bij het zingen van het ,,Miserere'' en ,,Te Deum'' is over het algemeen stemmig. En aan den predikant bij het opmaken van de jaarrekening van zijn hoorders wordt volle aandacht geschonken. En daar men gaarne onomwonden de debet- en credit-zijde hoort, wordt van die toegeeflijkheid een ruim gebruik gemaakt. Tot acht uur mogen deze plechtigheden duren, maar dit is dan ook de uiterste term. Waarom men zoo aan dit uur hecht, vindt misschien zijn verklaring in het kanonschot, dat tot nog niet lang geleden elken avond het uur van achten aangaf. Eenmaal van het uur bewust, kwam het verlangen op naar huis.

Na de kerk is wederom de straat de plaats van vertier. Het gewiemel en gejoel bereikt echter het hoogtepunt na elven. Dit is het uur van het volk der vunzige huisjes en donkere steegjes, dat naar de hoofdstraat afzakt. In dit volkje leeft de traditie nog onveranderd voort. Mannen, vrouwen, jong en oud, liefst bij groepjes, door de straat, hun vreugde uitschreeuwend in zangerige refreinen. Zij vallen in als de voorzangster eindigt. Deze zangeres — 't is meestal

een vrouw die voorzingt — is gewoonlijk ook de dichteres van haar lied. Zij is de narre van den Oudejaarsnacht. In haar schuilt de volksziel, daar zij aanvoelt en begrijpt, zooals het volk alleen de dingen ziet en voelt. Haar taak is het de balans op te maken van de jaarlijksche gebeurtenissen, die bij het straatpubliek in opspraak waren. Vooral in spotternij ligt haar kracht. Maar soms spreekt in haar het natuurlijk rechtsgevoel van het volk en weet zij het onrecht te striemen, een der haren aangedaan. Zonder aanzien des persoons vloeien de woorden haar uit den mond tot bijval harer volgelingen maar ten spijt van hem, die in haar onderwerp getrokken is.

Hoe kalm en flegmatiek men den nacht ook moge ingaan, het geschreeuw en gejoel houdt een ieder wakend tot middernacht. Trouwens, onder de Curaçaonaars, die nog stipt het bewaarschoolliedje van vroeg op en vroeg naar bed naleven, maakt deze nacht een uitzondering. Niemand gaat vóór twaalf uur ter ruste. Alleen de klok tikt rustig den tijd hoog boven het getier der uitgelaten menschenkinderen; ja, leidt zelfs de menigte. Want tegen twaalf uur loopen de straten leeg; allen gaan in eenzelfde richting. Moeders met den jongste op den arm, de overige kleinen aan de plooien van haar rok voortsleepend; zusjes en broertjes van elken leeftijd, hand in hand, spoeden zich allen naar denzelfden kant en verzamelen zich op het ruime plein langs de breede kade der haven.

Deze plaats moet ook een traditioneele vergaderplaats zijn. Oudtijds, zoo verhalen nog enkele hoog bejaarden, legden hier de slaven belijdenis af van hun bijgeloof, misschien in de omgeving van hun protestantsche meesters opgedaan. Naar protestantsche opvatting wordt in den oudejaarsnacht de zondenbok de woestijn ingezonden. Nog beheerscht dit idee zichtbaar het godsdienstig sentiment der methodisten op de Bovenwindsche eilanden der kolonie. Den geheelen avond brengen zij in den tempel door tot middernacht, vereenigd in gebed, zang en overweging. Maar zoodra het teeken van twaalf wordt gegeven, schrikt men op uit de stilte der laatste minuten; een zucht wordt geslaakt; wederzijdsche gelukwenschen volgen; allen zijn weer opgenomen in de genade Gods.

Oudtijds dan verzinnebeelden de eenvoudigen die algeheele kwijtschelding naar eigen ceremonieel. Zij hurkten neer langs de kade der haven, staken hun voeten in het water en spoelden ze af. Met het stof hunner voeten werden ook alle schulden afgewasschen.

Al moge deze menschenmassa den toeschouwer weinig verheffends

bieden, het genot van edeler gedachten wordt hem toch niet onthouden. De stilte van den nacht, het grootsche der natuur spreken luider en vruchtbaarder tot zijn ziel. Vóór hem ligt de haven met een kalm deinende zee, die buitengaats wild aanrolt met dof geraas. De witte kuiven der golven teekenen zich af op den grauwen achtergrond, en vangen het licht op der tropische maan en van myriaden van flikkerende sterren aan den donkeren hemel. Langs beide kanten der haven rijzen uit de zee op de zware, donkere muren der forten, de vroegere pantsers der stad, die zich om de haven heen cirkelt. Op den achtergrond liggen de donkere bergen rustig alsof zij de eeuwen zullen overleven.

Daar sist kronkelend een vuurpijl naar boven, en spat uit in stralen van vuur. Alsof de dood maaiend langs de rijen gaat, treedt een diepe stilte in. Met ingehouden adem staat men aan den grond genageld en wacht het schot van twaalf af.

Of het afvuren van den pijl van ouden datum is, weet ik niet, maar het afvuren van het kanon vanuit het fort op klokslag twaalf is een traditie van twee eeuwen. En als dat schot knalt herademt de menigte. In waanzinnige vreugde valt men elkaar om den hals en roept mekaar een gelukkig nieuwjaar toe. Enkelen, die hadden postgevat bij de muren der kerk, knielen er bij neer, de armen smeekend naar den hemel uitgestrekt, of kussen den muur met eerbied. Velen, wier getal in de laatste tientallen van jaren zeer is toegenomen, knielen in stilte voor het woonhuis van hun bisschop neer om den nieuwjaarszegen te ontvangen.

Dit alles is het werk van een oogenblik. Het schot der oplevende blijdschap is ook het teeken van den aftocht. Door een lichtzee van bengaalsch vuur, onder het sissen van voetzoekers en 't knallen van klappertjes spoedt de dichte mengte zich naar huis. Het gejoel houdt aan, maar wordt zwakker. Luchtkaarsen doorsnijden de lucht, afgevuurd vanaf de balcons der hel-verlichte huizen, en liefst gericht naar de kanten van familie en vrienden, om als vurige tongen het nieuwjaarsgeluk over hunne woningen te doen afdalen. Een ieder trekt zich terug in den familiekring, waar men nog een oogenblik buren en bekenden afwacht ter wisseling van opgetogen nieuwjaarswenschen. Dan daalt de stilte over de stad neer. Alleen in nauwe straatjes en donkere sloepen wordt het dof gedreun van de traditioneele trom gehoord, waarbij de kinderen der duisternis

in heidensche dansen hun luidruchtigheid uitvieren. Het eerste offer aan de vergetelheid is gebracht in den ochtendstond van het Nieuwe jaar.

B. A. J. GIJLSWIJK, O.P.

DE DUIVEL IN ACTIE?

Vele lezers zullen zich nog herinneren het artikel met bovenstaand opschrift in het Missiewerk van 1 Aug. 1921 bl. 27. In dat artikel werd aan het slot gevraagd om een verklaring. Door een gelukkig toeval ben ik thans in staat gesteld een bevredigende verklaring te geven.

Op het oogenblik vertoeft in ons land Pater Aemilianus van Uden, O.F.M., deken van Tchao-kia-ling (Zuid-Chansi, China). Toen wij dezer dagen met dezen missionaris over bedoeld artikel spraken en het hem lieten lezen, deed hij ons de volgende mededeelingen:

Korten tijd nadat zich die duivelsgeschiedenis had afgespeeld, kreeg ik lastgeving van mijn bisschop, Mgr. Odoricus Timmer, O.F.M., om die zaak te onderzoeken. Mgr. gaf mij daartoe alle mogelijke bevoegdheid. Ik ging dan op een keer tegen den avond naar de plaats, waar de drie jao's zich bevonden. Eerst ging ik een uur lang alleen in de jao, waar de duivel gewoonlijk werkte. Alles onderzocht, maar niets vreemds ontdekte ik. Daarna stond ik toe, dat de Si-fou en de jonge man en de beide meisjes in de jao kwamen.

Als naar gewoonte kwamen zij binnen elk met een opgerolde deken bij zich. Twee dekens bevoelde ik vluchtig, maar onderwijl waren de beide andere personen mij al voorbijgegaan en ik onderzocht die dekens dus niet.

Zij hurkten neer met het gezicht naar den achterwand van de jao, de drie vrouwen naast elkaar, terwijl de jonge man zich neerzette tegen de ledige potten, waarin vroeger altijd de dekens verdwenen. Allen wikkelden zich in hunne dekens, om zich tegen de kou te beschermen. Onder bedreiging met stokslagen verbood ik hun, zich ook maar in 't minst te bewegen. Dan zette ik mij kort achter hen neder en doofde het licht. — 't Bleef rustig.

Na anderhalf uur kwam de moeder van de Si-fou buiten aan het venster vragen, of er ook iets gebeurde. Ik antwoordde, dat alles rustig was. Ja, zeide de moeder, in den laatsten tijd gooit de duivel ook zoo niet meer, maar wel slaat hij dikwijls. De moeder ging weer heen.

Kort daarop verzocht ik mijn gezelschap, dat wij eens een andere houding zouden aannemen. Maar daar ontstond opeens een groot lawaai, steenen gooien enz., vooral een bombardement tegen een koffer, die in een hoek stond. Zoodra ik het licht aanstak, hield alles op en nu bleek het mij, dat alle steenen op een afstand lagen en dus van hen af schenen gegooid te zijn. Ik liet de steenen verwijderen en gebood hun zich weer in de rustpositie te stellen.

't Licht werd gedoofd en 't bleef eenigen tijd rustig.

Maar opeens werd er geslagen ; onderwijl hoorde ik, dat de meisjes lachten. Ik ging naar de zijde, vanwaar het geluid kwam en oogenblikkelijk was het weer stil. Nu gebood ik de meisjes, op eenigen afstand van elkaar plaats te nemen. Langen tijd bleef het nu weer stil. Maar daar hoor ik heel zacht iets verschuiven. Ik neem mijn stok in de hand en luister toe. 't Schuiven hield nog aan. Dan riep de Si-fou opeens : ,,daar halen ze mijn kussen onder mijn arm uit." ,,O neen," antwoordde ik, ,,dat heb ik al lang gehoord, dat dit verschoven werd."

Na weer een half uur wachten, ging ik stil vlak achter de si-fou zitten, nauwlettend toeluisterend. Ik hoorde nu duidelijk, dat zij haar hand langzaam omhoog bewoog. Nu zal er geslagen worden, dacht ik en jawel : vlak daarop volgden 2 korte slagen op haar schouder. ,,Daar slaat de duivel weer" riep ze uit. ,,Neen, neen," zei ik, ,,ik ben ten volle overtuigd, dat je het zelf deedt." Daar wist ze niets op te antwoorden. Ik wist nu genoeg en was ten volle overtuigd, dat hier geen duivelswerk in het spel was.

Ook is mij nog gebleken, dat het lang niet zoo'n brave familie was, als mij verteld werd. Dikwijls leefde de Si-fou met haar jongen man in onmin en vooral in die dagen hadden de duivelskunsten het meest plaats.

Ik ben toen heengegaan : den geheelen nacht is het zoogenaamde duivelswerk nog voortgezet en 't is den eersten tijd daarna zelfs nog erger geworden. Maar toen het bleek, dat de missionarissen er geen notitie meer van namen, hield na eenigen tijd alles op.

Later is de Si-fou in mijn kerkje op 7 uur afstand O. L. Vrouw komen bedanken voor de bevrijding van de duivelskunsten, maar het was wel opvallend, dat zij mij bij die gelegenheid geen bezoek bracht.

Later vertelde mij een missionaris lachend, dat de menschen nog altijd zoo dankbaar waren, dat ik zoo goed den duivel verdreven had.

RAAK.

Op het schip, dat Mei 1921 f. Arn. Witlox C.S.Jos., pastoor van Kakamega in midden-Afrika, naar Holland bracht, heerschte een amicale gezelligheid onder de verschillende passagiers.

Bij het dessert bood een wat wereldsch gekleede dame den repatrieerenden missionaris de fruitschaal aan, waarop onder andere vruchten een prachtappel het oog bekoorde.

,,Pater, neem U nu eens dien appel."

,,Dank U wel, mevrouw, dien appel moet U nemen."

,,Neen, pater, U ; want die appel zal U goed doen."

,,Neen, mevrouw, U moet hem nemen ; die appel zal *U* goed doen."

,,Mij ? waarom mij ?"

,,Wel, mevrouw, in de H. Schrift staat, dat, toen Eva in den appel beet, haar de oogen opengingen en zij bemerkte, dat zij niet gekleed was........

HET GODSOORDEEL BIJ DE HEIDENEN.

Wezen, Oorsprong en Geschiedenis.

Het godsoordeel of ordalium (van het Angel-Saksisch *ordâl :* oordeel) zou men kunnen bepalen als volgt : *Een gerechtelijk beroep op de Godheid of de Hoogere Machten, om door een bepaald uiterlijk teeken de schuld of de onschuld van een persoon aan te wijzen.*

Aldus omschreven bevat het godsoordeel vier verschillende klassen : de zuiveringseed, het gerechtelijk duel, de rechtsproef en het gerechtelijk lot. Het raadplegen van orakels, auspiciën, auguren, noodlot, toovermiddelen etc., om de toekomst te kennen, geheimen, oorzaak en gevolg, geluk en tegenspoed en dgl., vallen er dan buiten. Wel hebben deze laatste eenzelfden psychologischen oorsprong als het godsoordeel, en gaan er ook dikwijls historisch mee samen, doch zij beoogen geen *gerechtelijk onderzoek naar schuld of onschuld.*

Het godsoordeel is meestal geen „rechtbank van eerste instantie", om me zoo uit te drukken, maar wordt hoofdzakelijk eerst toegepast na een gewoon gerechtelijk onderzoek, waarbij echter schuld of onschuld door natuurlijke middelen niet voldoende bewezen konden worden.

Men vergist zich al heel erg, zoo men meent dat het godsoordeel oorspronkelijk een middeleeuwsch en nog wel een christelijk gebruik zou zijn. Zoo het nog noodig ware dit historisch te weerleggen 1), dan kon de volkenkunde

---

1) Men zie voor de historische weerlegging dier meening o. a. Patetta : *Le Ordalie* p. 164—218. — Vacandard : *Etudes de crit. et d'hist relig.* I. p. 191—215, e. a. Dat enkele ordaliën, zooals het judicium Sac. Eucharistiae, uitsluitend christelijk zijn, verzwakt de weerlegging niet, want dat waren slechts christelijke toepassingen van overgenomen oud-heidensche idees. Al evenmin gaat 't echter aan, te beweren, dat de Kath. Kerk nooit de ordaliën (ten minste plaatselijk) erkend heeft. (Cfr. vervolg van dit artikel.) Zoowel in 't bestrijden als in 't verdedigen van de kerkelijke leer en christelijke zeden, beweert men zoo licht te véél. Dit is ook het geval geweest voor de ordaliën, die nòch van christelijken oorsprong zijn, nòch geheel buiten 't christendom omgaan. Eerst in de 13e eeuw is de leer der H. Kerk

alléén reeds afdoende het tegendeel bewijzen. Weinig gebruiken toch zijn zóó algemeen-ethnologisch als de ordaliën. Pater De Schmedt S. J. meent wel, dat althans het gerechtelijk duel iets specifiek Germaansch is 1), doch ook dit blijkt niet langer houdbaar 2).

De ordaliën, in boven-omschreven vorm, vindt men bij zeer veel oude volkeren en ook nu nog bij wilde en halfwilde stammen. Ze blijken overal niets anders te zijn dan een primitief rechtsonderzoek en steunen op het beginsel, dat niet de aanklager moet bewijzen, maar dat de aangeklaagde of betichte zijn onschuld moet aantoonen. Waar het rechtswezen nog niet ontwikkeld is tot een nauwkeurige proceduur met partijen- en getuigenverhoor, corpora delicti etc. — of zelfs waar dit reeds min of meer volmaakt bestaat, maar soms ontoereikend is om in twijfelachtige processen voldoende zekerheid voor een beslissende uitspraak te verkrijgen, — heeft men een ander, een hooger, een buiten- of boven-natuurlijk middel noodig om een eindvonnis te kunnen vellen. Want het is begrijpelijk, dat men in een minder beschaafde maatschappij geen vrede neemt met de „onoplosbaarheid" van een geding „bij gebrek aan bewijzen." Waar schuld is, zal en moet de schuldige ook gevonden worden. Zijn de menschelijke middelen daartoe ontoereikend, dan zal men andere zoeken: men zal appelleeren op een „Hoogere Macht" hetzij deze volgens het volksbegrip is de ééne alwetende, rechtvaardige God, hetzij een afgod, een halfgod, een geest, een wonderwezen 3). Dat is klaarblijkelijk een aangeboren behoefte van den „mensch" zoodra het menschelijk oordeel te kort schiet in duistere zaken. „Le besoin inné de l'homme .... qui créa les oracles et établit les auspices, a aussi fait naître les ordalies .... Les ordalies ne peuvent appartenir exclusivement à un peuple ou à une race, car c'est dans un sentiment, dans un besoin universel de l'humanité entière, que cette coutume a puisé sa source. Aussi ce premier pas dans la procédure est-il commun au genre humain tout entier" 4).

---

over de ordaliën canonisch goed vastgesteld, formeel, officieel en algemeen geworden. 't Is bepaald een slechte apologie de onhoudbare bewering van abbé Bergier: „*Jamais* l'Eglise n'a autorisé ni approuvé ces superstitions: elles étaient ordonnées par les barbares du Nord".

1) De Schmedt S. J.: *Les origines du duel judiciaire* (Compte-rendu du 3ième Congrès scientifique 1894. t. v. p. 234 sq.; eveneens: *Etudes relig.* 1893: p. 337 sq.

2) Men zie o. a. Dr. G. A. Wilken: *Handleiding v. d. vergelijk. volkenk. v. Ned. O.-Indië* p. 474—479, alsmede een later artikel onder: Duel.

3) Al te licht zien m. i. sommige katholieke theologen en apologeten den eenigszins „heiligen" oorsprong van de ordaliën over 't hoofd, en spreken met Bergier e. a. aanstonds van barbaarschheid, wreedheid, duivelswerk enz. De ordaliën zijn zeer zeker volgens de christelijke beginselen van leer en zeden niet verdedigbaar, maar dit belet niet dat de natuurlijke oorsprong van de ordaliën geen „duivelsch" maar eer een „goddelijk" karakter draagt: erkenning van God, erkenning van zijn Alwetendheid en Rechtvaardigheid, vast vertrouwen in zijn Oordeel. De fout, een groote fout, zit hoofdzakelijk in de *vermetelheid* van dit vertrouwen, in het *beproeven* van God, waar de mensch geen recht toe heeft. Doch is het zoo te verwonderen, dat de onbeschaafde mensch de grens tusschen vertrouwen en vermetelheid niet goed wist te vinden? Zelfs geleerden en heiligen hebben zich daarin wel eens vergist.

4) Königswarter: *Etud-hist. sur le développ. de la soc. hum.*: p. 170 sq. — De

In die algemeene verspreidheid der ordaliën een bewijs willen zoeken voor de eenheid van 't menschelijk geslacht, zooals geprobeerd is, gaat dus ook niet op: de ordaliën kunnen op verschillende punten der wereld onafhankelijk van elkaar ontstaan, als gevolg van een algemeen-menschelijke neiging. Wel echter kan men met Nicolay zeggen : „Il faut en conclure que partout . . . . le coeur humain a l'impérieuse et indéfectible notion du Tout-Puissant dont il dépend, Etre suprême et clairvoyant, capable de démêler les pensées les plus secrètes, et de frapper d'un juste châtiment les parjures" 1). Hoe minder de Gods-idee dan ook bij een primitief volk op den voorgrond treedt, zooals b.v. bij de zeer laagstaande Marindineezen van de Zuidkust van Ned. Nieuw-Guinea, hoe minder men iets van ordaliën of dgl. zal aantreffen : dààr zal men b.v. zich eerder wenden tot toovenaars of tot de ziel van een afgestorvene, om geheimen en verborgen schuld te weten te komen 2).

Het Keieesche volk, dat ook in zijn heidenschen natuurstaat een vrij hoog begrip had van de Godheid 3), nam dan ook in duistere rechtszaken tot die Godheid zijn toevlucht, en wel met een absoluut vertrouwen in de vier boven-genoemde vormen der ordaliën : eed, duel, proef, lot.

Het oorspronkelijk godsoordeel, zooals men het nu nog bij menig volk kan vinden, met zijn bijna „heilig" karakter, verliest dan ook veel van de oogenschijnlijke barbaarschheid (tusschen haakjes: een barbaarschheid die lang zoo groot niet is als die van *oorlog* om recht of onrecht !) en men kan zich zeer goed indenken, hoe in de christelijke middeleeuwen langen tijd de ordaliën als iets „heiligs" konden blijven bestaan, en hoe de katholieke priesters en bisschoppen zelfs ijverden om de heidensche ordaliën der voorvaderen te verkerstenen, door alleen den God der christenen in de plaats te stellen van de heidensche goden, met behoud van al de rest. Een poging die ten slotte alleen voor den *eed* gelukt is, en lukken kon.

---

schrijver schijnt wat te algemeen de odaliën te beschouwen als een gewoon proces en nog wel als een eerste stadium van de latere proceduur, terwijl toch bij zeer veel volkeren de ordaliën meestal eerst gebruikt worden *na* een gewoon gerechtelijk onderzoek, dat geen voldoende licht kan brengen in een geding.

1) Fern. Nicolay : *Hist. des Croyances* t. III, p. 198.

2) Een interessant voorbeeld hiervan verhaalt o. a. Pater Vertenten in de *Annalen van het Missiehuis Tilburg* : 1918, p. 56 sq. Na een plotseling sterfgeval, waaraan volgens de opvatting der lui, noodzakelijk iemand *schuld* moest hebben door vergiftiging, betoovering of anderszins, volgde een lugubre ingraving van een familielid van den overledene naast het versche graf, om zoodoende verband te krijgen met den geest van den gestorvene en te achterhalen wie de schuldige was !

3) De Godheid heet bij den Keiees : *Doead*, welk woord letterlijk beteekent : „ons aller Heer, ons aller Meester", van *doean* = heer, meester, eigenaar, — en het possessief suffix *d* van den 1en pers. mrv. (onze). Het begrip van die Godheid is bij den heidenschen Keiees echter nog zeer verward.

Met opzet wil ik hierop nog verder ingaan. Tot een juister begrip van de groote beteekenis (in theologischen, moreelen en socialen zin) der algemeenmenschelijke ordaliën, is het wellicht nog dienstig en belangwekkend ook *de geschiedenis van het godsoordeel* aan te stippen. 't Kan o.a. bevestigen wat reeds beweerd werd, en ook beter toonen (iets wat altijd opvalt bij ethnologie en studie van natuurvolkeren) hoe ,,de mensch overal gelijk is." 1)

Bij de *Joden* kende men de ordaliën : de waterproef werd door God zelf aan Mozes voorgesteld (lex zelotypiae) : Num. 5, 11-31 ; en de ,,allerbitterste wateren, aquae amarissimae" met een strenge zelfvervloeking waren van gewoon gebruik. Van een godsoordeel door het lot heeft men o.a. een voorbeeld in Josuë, 7, 13-19, en in I Sam. 14, 42 sq. De imprecatio, zonder nochtans een volkomen zuiveringseed te zijn (geen zuivering van *schuld*), is zeer veelvuldig in de H. Schrift : II Sam. 3, 9 ; III Kon. 2, 23 ; IV Kon. 6, 31 ; Ruth 1, 17, enz.

Lang heeft men gemeend dat de oude *Grieken* geen ordaliën kenden. De Lantsheere heeft het tegendeel bewezen. 2)

Vooral bij de *Germanen* zijn ze overbekend. De zgn. zelfvervloeking, imprecatio was algemeen als zuiveringseed bekend, vaak met een solidair karakter, waarbij dan alle familieleden van den beschuldigde den eed, of liever de ,,zelfvervloeking", aflegden (de zgn. eed-helpers, conjuratores of consacramentales). Van het duel (monomachia, judicium pugnae, soms door plaatsvervangers of ,,campiones") zegt Königswarter : ,,Son existence remonte à la nuit des ages." 3) De overwinnaar in zulk duel heette de ,,lieveling der goden." Zelfs Hugo de Groot schijnt *dit* duel (wat in strekking niets te maken heeft met het dwaze, moderne eere-duel) niet barbaarsch te vinden. 4) Wat de rechtsproeven betreft, die men wel eens uitsluitend onder ordaliën verstaat (zooals waterproef, vuurproef enz.), ook zij waren bij de Germanen veeleer een gevolg van onbegrensd vertrouwen in de bovennatuurlijke Macht die onfeilbaar recht sprak tusschen schuld en onschuld, dan van wreede barbaarschheid. Vandaar is het zoo goed te begrijpen dat zij zoo algemeen en zoo gewoon waren (men noemde ze de ,,purgatio vulgaris") en zoo lang

---

1) ,,Nimium ne crede colori" zei Linné van de planten ; men kan hetzelfde zeggen van de menschen. ,,Quelque différente que soit la destinée des peuples divers, ils donnent tous le spectacle de la même lutte" (Ozanam : *Les Germains avant le Christianisme.*) — ,,Si chemin faisant dans un modeste coin de terre, on est frappé de nombreux traits de ressemblance entre cet homme d'un monde tout nouveau et celui de l'ancien monde, n'est-ce pas là une grande preuve, venant à son heure se surajouter à tant d'autres, de l'unité de notre origine et de notre nature ? La diversité n'est qu'à la surface, le fond est le même." (A. Monfat : *Les Samoa.*)

2) Cfr. o. a. Sophocles : *Elektra.* — Ook de wetten van Java, Malakka, Japan, China, Thibet, enz. wijzen allen op 't bestaan der ordaliën.

3) Men zie ook Tacitus : *Germanica,* c. X.

4) Hugo Grotius : *Hist. Goth.* : Prolegom. p. 67. — Zie ook Königswarter : o. c. p. 190 sq. — Hugo de Groot stond trouwens niet alleen. Vóór hem hadden al velen getracht het geoorloofde van 't gerechtelijk duel (dat anders onder al de ordaliën het minst genade vond) te verdedigen. Het moderne eere-duel is geen overblijfsel van het ordalisch duel, maar van geheel anderen oorsprong (uit Spanje). Cfr. Dr. Sägmüller : *Kirchenrecht* p. 813.

bleven bestaan in de christen tijden. Afschaffen was bijna niet doenlijk en wenschte men ook niet: men trachtte ze daarom te verkerstenen door er alleen het heidensche karakter van weg te nemen. De *eed* werd inderdaad verkerstend in den vorm van juramentum imprecatorium; — van het *duel* moest men ten slotte bekennen: „non est lex, sed nex"; — het *lot* verdwaalde uit de rechtsgedingen naar bijgeloovige practijken; — doch de *rechtsproeven* hadden een zeer taai bestaan. Heel wat kerkelijke Synoden hebben zich bezig gehouden met de vraag over het al of niet geoorloofd-zijn der rechtsproeven, en dikwijls, meestal zelfs, was de uitspraak ten gunste dezer ordaliën 1). Geleerde en heilige personen verdedigden meer dan eens het goed recht der ordaliën en pasten ze toe.

Wij die op afstand staan, op vasten grond achter de beweeglijke evolutie, wij die in gewijzigde toestanden leven met langzaam-ontwikkelde en zich vastzettende begrippen, kunnen een oogenblik verwonderd staan hoe men zich in dit punt kon vergissen, of zelfs maar kon twijfelen. Als men echter de diep-ernstige volksopvatting omtrent de ordaliën bij *tegenwoordige heidenen*, zooals de Keieezen, nagaat, en daarbij bedenkt dat bij de christengeworden Germanen 2) ook de priesters en bisschoppen zelf geen twintigste-eeuwsche vreemde missionarissen waren, maar „kinderen van datzelfde Germaansche volk", — dan begrijpt men beter hoe *eerst in de* 13*e eeuw* een algemeene en absolute kerkelijke veroordeeling der ordaliën geschiedde. De „kindliche Religiosität" en de „mangelhafte Bildung" waren volgens Kober 3) de beletselen voor het spoedig bestrijden der ordaliën. Ik zou meenen nog véél meer: de hooge opvatting van 't „heilige" der ordaliën en de eeuwenoude volksovertuiging der christen-geworden Germanen; want zij, meer dan welk deel der christenheid ook, hielden hardnekkig vast aan hun ordaliën, hun godsoordeelen, „judicia divina."

Bekend mag verder heeten de strijd van den H. Avitus, van Agobardus 4)

---

1) Synode van Vermeria: 753; v. Dingolfingen: 769; v. Neuching: 771; v. Herstal: 779; v. Riesbach: 779; v. Frankfort: 794; v. Valentia: 855; v. Mainz: 847; v. Tribur: 895; v. Seligenstadt: 1022; v. Burgos: 1077; v. Toledo: 1091; v. Reims: 1199. — Dit lijstje alléén zegt genoeg.

2) Men vergeet in de ontwikkeling der geschiedenis te licht, dat een christengeworden heidensch volk niet zoo-maar in-eens met den doop de oude begrippen, opvattingen en praktijken wil en kan prijsgeven. Ook in de bekeering, zooveel van individu als van volk is evolutie, vervolmaking. Gelukkig! Want anders ware elk missiewerk hopeloos en onmogelijk. Al werd aan den Germaan, gelijk aan den tegenwoordigen Keiees of aan welk volk ook, het *ware* geloof verkondigd, en al werd dat ware geloof gretig met liefde en eerbied aangenomen, — tòch blijven er een menigte bizonderheden (zooals de ordaliën bij de Germanen) die nog onvast staan tusschen geloof en volksopvatting, en pas later een bepaalden vorm zullen nemen of zullen verdwijnen: „nous arrivons par un chemin bien long à une vérité bien vieille" (Ozanam). Alleen hebben deze latere tijden dit voor op de vroegere, dat er reeds meer, „oude waarheden", zijn vastgesteld die het zoeken overbodig maken. De evolutie wordt kleiner, het depositum fidei grooter.

3) Kirchenlexion: a. v. *„Gottesurtheile"*.

4) *De divinis sententiis. — Liber adv. Legem Gundobaldi*: strijd tegen den bekenden Hincmar.

(† 840), van den H. Koning Lodewijk, Paus Nicolaas I (858-867), Stephanus V (885-891), Alexander III (1159-1181), Innocentius III (1198-1216), Honorius III (1216-1227). De Kerk, steunende en bouwende op de groote beginselen van geloof en rede, *moest* noodzakelijkerwijze, als door een evolutie van idees komen tot de veroordeeling der ordaliën, waarbij God als 't ware op de proef werd gesteld „utpote in quo Deus tentari videtur". Buiten de Kerk bleven ze nog lang in Europa bestaan, tot zelfs in de 17e en 18e eeuw 1).

Geen enkel missionaris zal tegenwoordig nog er over denken of de heidensche ordaliën wellicht verkerstend kunnen worden; doch kwamen er in de plaats der vreemde missionarissen spoedig na de bekeering van Keieezen en andere heidensche volkeren, *eigen priesters* uit het volk (iets waar misschien veel te weinig en veel te langzaam voor geijverd wordt) 2), dan zou de strijd over het geoorloofde der ordaliën zeker niet in-eens beslist zijn, ook al heeft de Kerk sinds lang uitspraak gedaan. Heidensche gebruiken verkerstenen, is, waar 't kan, een ideaal; want al te licht is de missionaris geneigd om met het brengen van een *vreemd geloof* (als ik me zoo mag uitdrukken) ook meteen *vreemde maatschappelijke begrippen en gebruiken* op te dringen, wat meestal in alle opzichten schadelijk is. Voor de ordaliën-kwestie echter is maar één oplossing: *uitroeien*, zoo gauw en zoo krachtig mogelijk, om aan de nieuw-christelijke volkeren een langen omweg, die elders reeds lang een dwaalweg bleek te zijn, te besparen 3). De moderne missioneering der volkeren

---

1) Is het niet vreemd dat sommigen (zelfs kath. apologeten) a. h. w. eenigszins aan de Kerk willen verwijten dat zij eeuwen land de ordaliën duldde, — terwijl toch ten slotte zij het is geweest, die het eerst en het krachtigst, na een juister begrip van de zaak, de ordaliën bestreed? En wel zóó afdoend, dat de ordaliën spoedig uit heel de H. Kerk waren verdwenen, en in 't kerkelijk Recht niet eens meer vernoemd werden, dan alleen ter loops als een historische herinnering. Het *duellum* dat in de nieuwe Codex nog vernoemd wordt (Can. 1240) is niet 't rechts-duel, maar 't eere-duel.

2) Men zie o. a.: *Tribulation d'un Vieux Chanoine*, par Joly. — Canon 305 van de nieuwe *Codex* luidt: „Studiosissime curent (Praefecti Apostolici), onerata graviter eorum conscientia, ut ex christianis indigenis seu incolis suae regionis, probati clerici rite instituantur ac sacerdotio initientur". — Zou het niet vooral het coelibaat zijn dat de Missie-Bisschoppen nog altijd doet huiveren deze wet met spoed toe te passen? En zou dit vèr-strekkend probleem niet eens ter dege door de kath. Missiewetenschap in studie genomen moeten worden? De missioneering blijft in alles, in richting, methode, wetgeving en hierarchie te veel Europeesch, te nationaal, of te congregationistisch zelfs. Het geloof *brengen* en *bevestigen* is de taak der missionarissen, doch verder dient ze ook niet te gaan. De Apostelen en vroegere geloofsverkondigers leeren het ons.

3) Behartigenswaardige bladzijden zou 'n missionaris daarover o. a. kunnen vinden, al wordt er de vraag niet ex professo behandeld, in: G. Kurth: *Les Origines de la civilis. chrét.*; Ozanam: *Les Germains avant le christianisme*; De Quatrefages: *L'espèce humaine*; de werken van Kan. Joly e. a.

werkt veel korter en doelbewuster dan de vroegere, wijl zij haar profijt kan doen met de ondervinding en de uit evolutie geboren stelsels van eeuwen.

Langgoer, Kei-eilanden. JOS. v. d. KOLK, M.S.C.

DE NEGERSEMINARIES VAN OEGANDA.

Het Groot-Seminarie.

Den 15 Aug. 1921 ging P. Moullec, in opdracht van Mgr. Streicher, drie inlandsche priesters plechtig installeeren in den Missiepost van Narazari, en hun dien Post toevertrouwen. De drie gelukkige titularissen zijn : de E.E. H.H. Victor, Antony en Franciscus.

Ziehier eenige bizonderheden over het normaal verloop eener clericale opleiding hier.

Na het gewone catechismus-onderricht in hun geboortedorpen ontvangen te hebben, worden de jongens opgenomen op ons klein-Seminarie, alwaar zij *zeven* jaren vertoeven. Worden zij dan kundig genoeg bevonden om hun studiën te kunnen voortzetten, en *vooral* zijn de teekenen en garantiën aanwezig die een priesterroeping waarschijnlijk maken (deugden vooral), dan gaan zij over naar het groot-Seminarie, om zich meer onmiddellijk op het Priesterschap voor te bereiden. De tijdindeeling op ons groot-Neger-seminarie komt ongeveer overeen met die op de Hollandsche Seminaries. Alle recreaties worden in de open lucht genomen, en bestaan hoofdzakelijk in gezonde lichaamsoefeningen. Daarenboven besteden zij één uur per dag aan *handenarbeid.*

Om op het Groot-Seminarie opgenomen te worden, moeten de studenten 18 jaren voleind hebben en een ernstig examen ondergaan hebben over alle stoffen op 't Klein-Seminarie behandeld, vooral 't latijn. Trouwens het latijn is hun omgangstaal, en zij spreken 't goed. De Bisschop, na de Examen-commissie, bestaande uit de Professoren van het Kl. Seminarie, gehoord en zich van de behaalde punten van den kandidaat vergewist te hebben, beslist over de opname.

Het Groot-Seminarie is gesplitst in twee streng doorgevoerde gedeelten of liever tijdruimten. Daartusschen ligt het *proefjaar.*

De *eerste* tijdruimte omvat *zes jaren*. Eerst *twee jaren philosophie*. Gedurende dien tijd volgen de Seminaristen een gewonen philosophischen cursus en leggen zich verder toe op de studie der Engelsche taal, de primaire beginselen der natuurwetenschappen enz. Na die twee jaren studeeren de Seminaristen *4 jaren dogmatische theologie*, benevens de fundamenteele moraal-theologie, H. Schrift, Kerkelijke Geschiedenis, Liturgie, Kerkzang en Rubrieken ; kortom de gewone stoffen van een Groot-Seminarie in Holland, doch, begrijpelijkerwijze, meer rudimentair.

Ieder jaar hebben de theologanten twee schriftelijke- en twee mondelinge examens te doorstaan, en iedere week een mondeling z.g. mercuriale (mondeling examen).

Na afloop dier 4 jaren theologie gaan de theologanten een jaar doorbrengen in een der missieposten om zich te oefenen in het priesterlijk en apostolisch leven. Onder de leiding van den Overste van den missiepost worden zij belast met den catechismus der katechumenen, de zorg der sacristie, de jongensschool. De Missie-Overste doet hen ook kennis maken met andere apostolische werkzaamheden op de statie zelf, op bezoek in de dorpen (parochiebezoek), bij ziekenbezoek enz. teneinde hen vertrouwd te maken met het Missionaris-leven en de beoefening der priesterlijke deugden.

Op het einde van het *proefjaar* komen de Theologanten terug op het Groot-Seminarie en moeten er een examen afleggen over de stoffen die zij tijdens hun proefjaar hebben moeten bestudeeren. Dan wordt hun gedrag beoordeeld, benevens de behaalde punten ; en de uitslag is dan dat zij worden toegelaten om zich voor te bereiden op het ontvangen der H.H. Wijdingen of wel .... hun wordt beduid, niet verder te gaan en zich tevreden te stellen met de rol van een katechist of leeken-apostel.

Nu begint het tweede gedeelte of de *tweede tijdruimte* van het Seminarie-leven. Deze duurt *drie volle jaren* gedurende welke de Theologanten *moraal-theologie* studeeren. Bij de examens worden zij natuurlijk ook nog ondervraagd over de in de 4 eerste jaren geleerde stoffen, in 't bizonder de dogmatische theologie. Indien de kandidaten nu onder alle opzicht bevredigende garanties en van kennis en vooral van deugd geven, worden zij toegelaten tot het H. Subdiakonaat na 't eerste jaar, tot het H. Diakonaat na het 2e jaar en eindelijk tot het H. Priesterschap na het 3de jaar. De H.H.

Wijdingen hebben immer plaats daags voor Drievuldigheidszondag. Men ziet het: de totale studie- en proeftijd duurt dus 17 jaren.

Na de priesterwijding gaan de nieuwe priesters nog terug in het Groot-Seminarie tot de vakantie. Na eenige dagen familiebezoek krijgen zij dan hun benoeming in een of anderen missiepost, waar zij de rol van kapelaan vervullen onder de leiding van den Missie-Overste.

Katigondo (Oeganda), 20 Oct. 1921. B. DROST W.P.

HOE DE PATERS REDEMPTORISTEN WERKEN IN BRAZILIË.

In het jaar 1890 wendde zich Mgr. Dom Silverio Gomes Pimenta, wij-bisschop, thans Aartsbisschop van het diocees Marianna, op aanraden van Mgr. Franc. Spolverini, gewezen Internuntius in Holland, destijds dezelfde waardigheid bekleedend in Brazilië, tot den Hoogwaardigsten Pater Nic. Mauron om Redemptoristen voor het uitgestrekte missieveld van Marianna.

Een niet gunstig antwoord volgde op dit eerste verzoek, toch kon eenige jaren later aan de herhaalde dringende bede om hulp worden voldaan.

Onder het provincialaat van P. Jac. Meeuwissen (later Apost. Vic. van Suriname) gingen den 8en Juni 1893 twee Paters, Mathias Tulkens en Franc. Lohmeyer, scheep naar Brazilië. Zij vestigden zich te Juiz de Fora, een stad in den Staat Minas-Geraes. Nadat den 26en April van het volgend jaar drie paters en even zooveel broeders de twee pioniers kwamen steunen, begon men al spoedig de voor den zielenoogst zoo rijpe velden van Minas al predikend te doorkruisen met veel succes.

Pater Franc. Lohmeyer, de leider der missies, mocht zich weldra in dezelfde populariteit verheugen als de onvergetelijke Pater Bernard ; en in de jaren 1907—1916, waarin ik het geluk had Minas te doorreizen, hoorde ik nog overal, waar hij vroeger gepreekt had zijn deugden, zijn goedheid, zijn takt om 't volk te leiden, zijn schitterende redenaarstalenten door de dankbare Brazilianen hemelhoog verheffen.

De missies werden van den aanvang af gegeven, ongeveer als wij in Holland gewoon zijn. Om de verre afstanden blijven de missionarissen echter veel langer aan één stuk uit, soms zes à acht maanden. In den warmen, den regentijd echter, d.i. van November tot Maart, is het reizen schier on-

doenlijk, zoodat, en voor de missionarissen en voor het volk, de missies onmogelijk worden gemaakt. De wegen zijn dan vaak in beekjes herschapen, de rivieren gezwollen, zoodat men die te paard niet kan oversteken, de bergpaden (als men van paden spreken mag), te glibberig.

Telkens kwamen er meer hulptroepen uit Holland en den 27 Januari 1900 begon men een nieuwe stichting in de hoofdstad van den staat Minas n.l. te *Bello Horizonte.* Dit werd weer een nieuw centrum, van waaruit de missietochten werden ondernomen. Den 30en Maart 1903 werd het klooster gesticht in de hoofdstad van Brazilië *Rio de Janeiro*, in den Staat van dien naam, terwijl, 18 September 1906 het huis van *Curvello* begon, op verzoek van Mgr. Don Joaquim Silveira de Souza, bisschop van Diamantina gelegen in den Staat Minas. Kortelings begon een nieuwe stichting te *Theresopolis* (Staat Rio de Janeiro).

Onder Gods zegen werken de missionarissen met vertroostend succes en wordt door den grooten zielenbuit ruimschoots vergoed wat zij, èn om de moeilijke reizen, èn om vaak slechte logies, en om de hitte van het klimaat lijden moeten. De van zielzorg zoo verstoken Brazilianen hunkeren naar het Brood van Gods woord en dankbaar zijn ze jegens hem, die het hun breekt

Het is moeilijk een juist denkbeeld te vormen van de verlatenheid op godsdienstig gebied, waarin de Brazilianen verkeeren. Als men de prachtige prentbriefkaarten ziet van Braziliaansche steden, zooals Rio de Janeiro, S. Paulo, Santos, Permanbuco enz., ook zelfs van enkele steden van het binnenland, zooals Bello Horizonte, Juiz de Fora en andere, zou men geneigd zijn te denken aan Europeesche toestanden, ook wat de zielzorg betreft. Is dit *eenigszins* waar voor de groote steden, voor de kleinere plaatsen in de binnenlanden is dat geheel onjuist. In de groote steden is het gebrek aan zielzorg niet zóó groot, maar .... arme binnenlanders!

We zullen de toestanden in den staat Minas Geraes (een der beschaafdste staten van Brazilië) eens vluchtig nagaan. Minas is ongeveer zoo groot als Frankrijk, en het getal inwoners is gelijk aan dat van Holland. Welnu, ofschoon Minas een der beschaafdste staten is, heerscht er toch overal een groot te kort aan priesters, en gevolgelijk veel gebrek aan godsdienstkennis en godsdienstbeoefening.

Er zijn talrijke *freguezias vagas*, dat is: parochies, waar geen pastoor meer de zielen verzorgt. De meeste parochies zijn zeer uitgestrekt, zoo groot vaak als in ons land een bisdom. De Hollandsche Paters Franciscanen b. v. hebben een parochie (Theophilo Ottoni) die ongeveer de oppervlakte van Nederland heeft met 96000 zielen. Hierin reizen de ijverige zonen van Sint Franciscus

overal rond. Doch wat komt er dikwijls van de zielzorg in die uitgestrekte parochies, waarmede slechts één priester belast is. Hij wordt soms uitgenoodigd om hier en daar in een klein kapelletje of een groote boerenhoeve (fazenda) een H. Mis te lezen en eenige kinderen te doopen, die soms van vijf, zes uren ver worden aangebracht; hij preekt dan een- of tweemaal en vertrekt weer om elders hetzelfde te doen, en dan komt hij misschien in geen jaar bij die verlaten menschen terug. Voeg hierbij, dat in vele streken de wegen schier onbegaanbaar zijn; want terwijl de regeering heel veel over heeft voor de grootere centra, voor de verfraaiing der steden enz., worden de binnenlanden stiefmoederlijk behandeld of liever geheel verwaarloosd. 't Is dus te begrijpen, dat die lastige en gevaarlijke reizen (vooral in den regentijd) de zielzorg ook niet gemakkelijk maken. Hoevelen sterven er niet, zonder de laatste H.H. Sacramenten, vooral van hen, die zoo ver, soms dagreizen van den pastoor afwonen. Zoo heeft b.v. de parochie der stad Sâo Francisco, aan de rivier van dien naam gelegen, een bijkapel, Santo Antonio da Serra das Aráras geheeten, die meer dan 20 legoa's (één legoa is 6 K.M.) van de pastorie verwijderd ligt, dus drie dagreizen. Komt men nu den pastoor voor een zieke roepen, dan zijn er als hij daar aankomt zes dagen verloopen sedert de bode van huis vertrok. Het is dus nog de vraag of de pastoor den zieke levend aantreft. Met dat al blijft ook de pastoor dan een week buiten zijn pastorie.

Als men zoo iets hoort, slaakt men onwillekeurig de bede: „Heer, zend toch arbeiders in Uw wijngaard!" In Brazilië zelf zijn toch zoo weinig roepingen voor het priesterschap. In het jaar, dat ik naar Holland terugkeerde (1916), werden voor het bisdom Diamantina, dat veel grooter is dan Nederland, slechts twee diakens priester gewijd. Goddank arbeiden thans reeds vele Hollandsche Missionarissen in Minas. Voor zoover ik weet zijn er Hollandsche Franciscanen, Missionarissen van het H. Hart van Tilburg, enkele Hollandsche Lazaristen en ook twee Hollandsche Norbertijnen van de Abdij van Averbode. Ook zijn er veel Congregaties van andere nationaliteiten werkzaam. Doch als er nog vijftig maal meer priesters waren, zou hun getal nog niet voldoende zijn, om de arme verlaten zielen van Minas te verzorgen. En toch is Minas volstrekt niet het minst voorzien van priesters.

Men kan nu ook licht begrijpen, hoe gaarne die van zielzorg verstoken menschen, die toch allen Katholiek gedoopt zijn, een H. Missie hebben. De missionarissen worden dan ook immer feestelijk ontvangen. Op minstens een uur afstands van de plaats komt hun reeds een cavalcade tegemoet. Eerebogen, bestaande uit twee bamboesstokken, die boven aan elkaar verbonden zijn en waaraan linten papier en wilde sinaasappelen hangen, versieren den weg. Als de ruiterstoet in 't zicht is, worden in het dorp vuurpijlen afgeschoten en honderden menschen wachten de missionarissen

op aan den ingang van de plaats ; in één woord, 't is feest als de „santos missionarios" komen. Van uren en uren ver in den omtrek stroomen de goede menschen samen : sommigen te voet, de meesten te paard of op ossenkarren. Ze brengen dan mondbehoeften mee, maken zich van takken en bladeren een huisje, om daarin te verblijven, zoolang de mondvoorraad voldoende is en ze huiswaarts keeren, opdat de overige leden van het gezin zouden kunnen komen. De moeders brengen haar zuigelingen mee, die dan onder de preek dikwijls met den predikant wedijveren in krachtsinspanning der longen.

Op de onbeduidendste plaatsjes komen honderden menschen samen ; en nu moet men dat woord „plaatsje" niet verwarren met dorpje. Neen, te midden van een woestenij staat soms een kapelletje op een heuvel, waarbij slechts twee of drie hutjes en een winkeltje (venda). Welnu, daar komen honderden menschen samen en maken zich zoo'n geïmproviseerd dorpje met hun loofhutten. Zoo gaf ik in Mei 1908 missie te Santa Barbara van Trahyras. Ook daar stond slechts een kapelletje van 4 bij 3 meter groot, waarbij slechts twee hutjes. Voor ons had men toen nog een leemen hutje gemaakt. Ziedaar alles. Doch de missie geleek een loofhuttenfeest en we hebben daar nog 1412 menschen biecht gehoord !

Het is gemakkelijk te begrijpen, dat die goede menschen diep bedroefd zijn, als na de missie de Paters naar elders vertrekken. Terwijl de meeste mannen en jongelingen te paard den missionarissen uitgeleide doen, gaat een menigte vrouwen, kinderen en ouderen en mannen, die geen paard ter beschikking hebben, achter den ruiterstoet aan en weenend vragen zij : „Ach ! blijft nog wat bij ons ! Zegent ons nog eens voor 't laatst". En dan knielen allen neer om den zegen te ontvangen : „Adeus !" klinkt het dan opnieuw. „Vaart wel ! Ach ! Nu blijven we weer zoolang zonder H. Mis, zonder H. Communie !"

Maar het gaat dan met die goede menschen als met de inwoners van Capharnaum, die den Zaligmaker zoo gaarne bij zich hielden. Doch Hij moest van hen scheiden, om elders het Evangelie te prediken aan verlaten zielen. (Luc. 4, 42).

Nu zijn er sedert de vestiging der Redemptoristen in het „*land van het H. Kruis*" reeds 28 jaren verloopen en onnoemelijk veel goed mochten wij onder Gods zegen tot stand brengen.

In 1918 is bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Hollandsche stichting in Brazilië een statistiek opgemaakt 1).

Juiz de Fora, van	1895—1918	=	337 missies.
Bello Horizonte, van	1900—1918	=	305 missies.
Rio de Janeiro, van	1903—1918	=	126 missies.
Curvello, van	1906—1918	=	170 missies.
	samen		938 missies.

1) Vele van deze missies zijn van 12, 13, 14 soms 15 dagen, want in grootere plaatsen duren onze missies, gelijk in Holland aanvankelijk ook het geval was, tot groot nut der parochies, doorgaans langer dan 10 dagen.

Voeg hierbij 529 oefeningen, die als missies gegeven worden, doch korter duren, 567 retraiten en 765 andere oefeningen. Op al deze missietochten werden 2.482.135 biechten gehoord en 18,893 onwettig samenlevenden door een wettig huwelijk met God verzoend. Deo gratias ! Maar ons geldt het woord des Heeren : „De oogst is groot, maar weinig zijn de arbeiders. Bidt dan den Heer des Oogstes, dat Hij werklieden zende in Zijn wijngaard."

JOS. TIMMERMANS, C.ss.R.
Oud-Missionaris van Brazilië.

PAUSELIJK GEBED VOOR DE VOORTPLANTING DES GELOOFS.

Z. H. Paus Benedictus XV stelde te zamen en verrijkte met aflaten het volgend gebed voor de voortplanting des geloofs :

Heer Jesus, de weerklank van Uw goddelijk woord, waarmede Gij de schaarschte der werklieden tegenover de uitgebreidheid van den oogst steldet „de oogst is groot, doch werklieden zijn er weinig" is nog niet vergaan.

Reeds zijn drie eeuwen verloopen, dat de H. Stoel op voortdurende en geregelde wijze heeft voorzien in het prediken van het Evangelie aan de ongeloovigen. De ijver der missionarissen door de H. Congregatie der Propaganda gezonden, heeft talrijke vruchten geoogst. Het bloed, gestort door den edelen strijder, die, drie eeuwen geleden, als eerste martelaar der Propaganda den marteldood stierf, is weelderig zaad geworden van christenen. Hoeveel volkeren zijn echter nog omgeven door de duisternissen der onwetendheid. Hoevelen zijn nog gezeten in de schaduw des doods ? Hoe smartelijk is het. het aantal geloovigen te vergelijken met het veel grootere getal der ongeloovigen ?

Zulk een vergelijking doet ons beter het wonderbare licht des geloofs, dat ons in deze aardsche ballingschap leidt, waardeeren, maar herinnert ons tevens aan de andere goddelijke woorden : „Vraagt den Heer van den oogst, dat Hij werklieden in zijn oogst zende."

Gij, Heer, zijt de Meester van den oogst, door wien de hoeveelheid der menschen aangeduid wordt. Aan U vragen wij het getal der missionarissen te vermenigvuldigen, hun ijver te doen toenemen, hun pogingen te zegenen, opdat het goede zaad van het goddelijk woord menigvuldige vruchten voortbrenge, die in de hemelsche voorraadschuren kunnen verzameld worden.

Verhoor, Heer, dit gebed ons ingegeven door het verlangen Uw Rijk uitgebreid te zien. En opdat elken dag, meer uit ons hart dan van onze lippen de schoone wensch kome : „Laat toekomen Uw Rijk", geef kracht en getrouwheid aan ons voornemen, dat wij U aanbieden, om zoo goed mogelijk en naar de mate onzer krachten, het werk van de Voortplanting des Geloofs te dienen. Amen.

Aan alle geloovigen verleenen Wij, telkenmale zij dit gebed zullen bidden, een Aflaat van 300 dagen, en eens per maand, op de gewone voorwaarden, aan hen die het dagelijks zullen bidden, een Vollen Aflaat.

BENEDICTUS XV, Paus.

MISSIE-ACTIE DER R. K. HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

WAT KAN WAGENINGEN VOOR DE MISSIES DOEN ?

Als onderafdeeling der R. K. Stud. Vereeniging „Sint Franciscus Xaverius" werd verleden jaar door de studenten opgericht *de Wageningsche R. K. Stud. Missieclub.* Het groote aantal leden (17), dat zich al aanstonds opgaf, getuigde van missie-belangstelling. Ten zeerste ondervonden we echter al spoedig de nadeelen van de afgelegen ligging van ons provincie-stadje en het gemis van een intellectueel katholiek milieu. Tengevolge daarvan moesten we ons beperken tot de verspreiding van missiekennis onder de leden, tot welk doel litteratuur werd aangeschaft en lezingen gehouden, in zooverre de financiën het toelieten.

Al mogen we tevreden zijn over het afgeloopen jaar, meer actie, meer directe missieactie is toch onze leus. Boeken en lezingen zullen op den duur niet die belangstelling trekken, vooral niet bij de practisch aangelegde landbouwkundige studenten, die een effectief deelnemen aan het missiewerk zeker zou vinden.

Wij zochten naar een werkobject. Het initiatief der Amsterdamsche medische en Delftsche technische studenten om hun vakkennis in dienst der Missie te stellen, wezen ons den weg.

We vragen onzen Missionarissen : *Kan de missie onze kennis van landbouw, tuinbouw en boschbouw gebruiken ? Zoo ja, hoe moet die hulp dan aangewend worden ?*

De landbouw is de eerste en voornaamste tak van nijverheid. Geldt dit overal en ten allen tijde, zeker is dit waar voor de groote missie-gebieden. Bij de primitieve volken zal langs den weg van landbouw, in den ruimsten zin genomen, meerdere welvaart en hoogere beschaving moeten nagestreefd worden. Doch ook in de

hooger staande naties, als de Aziatische, is de landbouw hoofdbedrijf. Zij snakken naar kennis en cultuur en zullen den missionaris hoogst dankbaar zijn voor belangstelling en steun in hun beroep. Bevordering van den landbouw door den missionaris zal stellig aan het missiewerk ten goede komen.

Maar zal de Missie ónze vakkennis kunnen gebruiken ? De beantwoording dezer vraag moeten we overlaten aan den missionaris. Slechts wil ik hier opmerken, dat de studenten in den kolonialen landbouw, die in hun studietijd begonnen met dit apostolisch werk, later in Indië zeker een bruikbare steun voor de Missie kunnen zijn. Zou eenige kennis van landbouw, veeteelt, tuinbouw zoo moeilijk aan te wenden zijn ? Waarom zou de economische student niet eens studie kunnen maken van de economische en geographische verhoudingen van den landbouw in de missiegebieden ?

Als verbindingsschakel zou te Wageningen een *inlichtingsbureau* moeten komen, dat, steunend op gegevens uit de missielanden en op vakkennis, zijn adviezen zou kunnen geven. Wellicht ook achten de Missie-oversten het niet overbodig, enkele hunner Paters in de toekomst een landbouwcursus te laten volgen, die dan geleid zou kunnen worden door deskundigen, die in Indië of elders hun ervaring opdeden.

Voor de uitwerking van een vast plan zijn echter meerdere gegevens noodig. Daarom roepen wij de medewerking in van belangstellenden. Vooral gij, missionarissen van practische ervaring op dit gebied, *zendt uwe adviezen en inlichtingen aan de Wag. R. K. Stud. Missieclub.* 1) Wij vragen er om, ter eere Gods.

Al zouden wij voorloopig niet tot een practisch resultaat komen, vergeefsch zal uwe medewerking niet zijn.

W. W. D

MEDISCHE CURSUS VOOR MISSIONARISSEN.

Er is druk gewerkt gedurende de twee maanden door de cursisten. Vol ambitie en blije onvermoeibaarheid zijn de colleges en poliklinieken gevolgd. De cursisten hadden schik in den cursus speciaal voor hen georganiseerd in de groote ziekenhuizen van Amsterdam. Met graagte werden gevolgd de lessen, die voor hun groepje van achttien werden gegeven ; doch ook op de colleges met de medische studenten vormden ze een geregelde „zwarte bank",

1) Secretariaat : „Junushoff" Wageningen.

waar de studenten — het was iets nieuws — vreemd doch niet ongenegen tegen op zagen.

In Juli j.l. toen eigenlijk alles nog moest worden geregeld, had ik niet gedacht, zulk een steun en bereidwilligheid van den kant van Gemeente, Universiteit, Ziekenhuizen ende zoovoort te ondervinden. Ik moet zeggen de medewerking die we van alle kanten ontmoetten, was zeer loyaal en een volgende maal zal men niet weigeren, wanneer wederom om steun gevraagd wordt.

Ook onder de vacanties wilden de Professoren hunne klinieken voor de missionarissen — die „sympathieke, blijmoedige kerels" — open stellen.

We zien thans terug op een met goed resultaat, met succes gehouden beknopt medischen cursus voor missionarissen, tegenover welks uitvoering we eerst weifelend en twijfelend stonden.

Door ons studenten is een werk begonnen, dat bestendiging verdient en we apprecieeren dan ook ten zeerste, dat d.d. Donderdag 22 Dec. j.l. „de missioneerende orden en congregaties te Tilburg vergaderd, gaarne hulde en dank brengen aan de R. K. Studenten-Missiactie voor den hooggewaardeerden medischen cursus voor missionarissen".

Wenschen de missioneerende orden en congregaties wederom een medischen cursus, dan acht de R. K. studentenmissieactie zich in staat voor de uitvoering zorg te dragen.

't Meest geschikt blijven er voor de maanden *October*, *November*, *December* (dus het eerste semester van het Universiteitsstudiejaar).

In het rooster wordt een en ander gewijzigd ; zoo zullen zij, die den cursus in Amsterdam komen volgen, *onderlegd* moeten zijn *in anatomie en physiologie* (en iets over algemeene ziekteleer, 1e hulp en verbandleer).

De *cursus* zal iets langer duren — *drie maanden* — (ook de eerste cursus werd 2 weken verlengd, is dus 10 weken geworden).

Het rooster zal hierdoor iets minder druk worden — avonduren, zooveel mogelijk, onbezet, zoodat 's avonds nawerken mogelijk is. Een en ander zal nader worden geregeld en geschikt overeenkomstig het verlangen ons na besprekingen der cursisten onderling d.d. 7 Dec. geuit.

Er werd o. a. gevraagd een handboek voor het gemakkelijker volgen van den cursus, aan te wijzen of zoo mogelijk samen te stellen en uit te geven, indien geen geschikte, beknopt medische handleiding bestaat.

Na den cursus, die in hoofdzaak wederom hetzelfde zal omvatten als de eerste maal, zouden de cursisten in de gelegenheid moeten zijn, om *in een ziekenhuis* gedurende eenige weken *praktisch werkzaam* te zijn, om zoodoende hetgeen gedurende den cursus theoretisch is geleerd, praktisch te toetsen.

Ik meen zeker te weten, dat de geneesheer-directeuren van verschillende ziekenhuizen gaarne bereid zijn, de missionarissen hierbij te helpen. De R. K. Artsenvereeniging, die zeer sympathiek staat tegenover de medische missieactie en onlangs een paar harer leden speciaal hiervoor benoemde, zal gaarne hare leden hierop wijzen en hiervoor medewerking verkrijgen.

De R. K. Studentenmissieactie, afdeeling medische missie, secretariaat

gebouw ,,Geloof en Wetenschap" Heerengracht 415 Amsterdam, stelt zich de volgende vragen:

1°. Wenschen de missioneerende orden en congregaties in 1922 (Oct. Nov. Dec.) een medischen cursus?

2°. Voor het volgen van een medischen cursus moet verondersteld worden een goede kennis van anatomie en physiologie en algemeene ziekteleer. Zouden de missioneerende orden en congregaties hen, die den cursus komen volgen, in de gelegenheid willen stellen, om zich in genoemde onderwerpen in te werken, al of niet met medewerking van den huisdokter of een arts, die zich hiertoe bereid verklaart.[Verschillende Katholieke artsen in het Zuiden in de buurt van theologanten-missiehuizen stellen zich beschikbaar. De voorbereidende lessen zouden moeten bestaan in: de eerste 395 bladz. van J. Ed. Stumpff, Leerboek der Ziekenverpleging; een boekje Eerste Hulp bij ongelukken [bv. van Esmarck en Quanjer of Orange Kruisboekje]; Dictaat anatomie Dr. Wijsberg, eerste med. cursus].

3°. Achten de missioneerende orden en congregaties nuttig het uitgeven van een ,,*beknopt geneeskundige handleiding*" en willen zij de uitgaven hiervan finantieel verzekeren? Eminente medewerkers werden reeds gevonden.

4°. Gebleken is dat drie maanden minstens noodig is voor een medischen cursus. Zouden de missioneerende orden en congregaties *tijdig* kunnen aanwijzen, wie aan den cursus deelnemen zal, zoodat het volgen van den geheelen cursus door de aangewezen missionarissen verzekerd is?

5°. In welke ziekenhuizen zouden de missionarissen na een medischen cursus practisch kunnen werkzaam zijn? Welke geneesheer-directeuren verklaren zich bereid een missionaris te ontvangen en te helpen?

Zou het niet wenschelijk zijn, dat er een fonds werd gesticht, waarvan de onkosten van [medische] cursussen worden bestreden, zoodat het niet noodig is, dat de studenten ook nog de financieele tekorten moeten zien aan te vullen, zooals thans nog moet gebeuren. Dit kan toch van de studenten niet gevorderd worden.

Er zou een groot ,,*Medisch missie-fonds*" moeten worden gesticht, waaruit mogelijk zou zijn de oprichting en instandhouding van missiehospitalen, het opleiden en uitzenden van missieartsen en verpleegsters etc. m.a.w. finantieelen steun aan de medische missie.

Dit werk werd in Maastricht op het eerste Nederlandsche Missiecongres besproken en reeds werd een grondslag voor het medische Missiefonds gelegd.

Maastricht ga voorop, de andere steden doen niet onder!

Op voor de Medische missie!

2den Kerstdag 1921. P. VAN HASSELT.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

Art. 123 *van het Regeeringsreglement*, waarover herhaaldelijk in tijdschrift- en krantenartikelen wordt geschreven, luidt als volgt:

„De christen-leeraars priesters en zendelingen moeten voorzien zijn van een door of namens den Gouverneur-Generaal te verleenen bijzondere toelating om hun dienstwerk in een bepaald gedeelte van Nederlandsch-Indië te mogen verrichten.

Wanneer die toelating schadelijk bevonden wordt, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan zij door den Gouverneur-Generaal worden ingetrokken."

De Katholieken willen *afschaffing*, *minstens wijziging* van dit hatelijke artikel. 1) De Regeering belooft herziening, maar treuzelt met de uitvoering en heeft bij de Staatsbegrooting van 1922 geen wijziging voorgesteld. In de vergadering van de leden der 2e Kamer heeft 20 Dec. j.l. het kamerlid Van Vuuren Minister de Graaff vrij scherp verweten, dat nog altijd niets gedaan was om de ergernis van het befaamde art. 123 van het Regeeringsreglement weg te nemen. Het wordt meer dan tijd, dat de besliste Regeeringsbelofte dienaangaande eindelijk eens wordt ingelost.

Orde en rustverstoring is van den katholieken priester niet te vreezen. Staatsgevaarlijk is het Christendom niet, ook niet in Indië.

Ir. L. J. M. Feber zette het zoo schoon uiteen op het Eerste Nederlandsche Missiecongres (*Gedenkboek* bl. 134, 5):

„*het Christendom komt tot de inlandsche wereld niet bij wijze van vijandelijke macht*, niet als een uitdaging van een verbitterden strijd aan te binden met stoffelijke wapens, en niet om in de inlandsche ziel te kwetsen en neer te halen, wat daar aan positieve godsdienstigheid aanwezig is;

maar het Christendom komt tot den inlander juist als zijn bondgenoot in dien heiligsten aller heilige oorlogen, den strijd tegen zichzelf, de overwinning

---

1) Zie *Het Missiewerk* I 274; II 167; III 43; F. van Lith S.J. in *De Maasbode* 17 December.

van zichzelf, de hoogste veredeling van zijn godsdienstzin, de groote overgave. Dat is de heilige oorlog, dien wij ons voorstellen onder onze bruine medemenschen te ontketenen. En wanneer die oorlog met den inlander samen wordt gevoerd volgens wijze tactiek, in den waren geest van Christelijke verdraagzaamheid en naastenliefde, dan vraag ik U: Waar is zijn Staatsgevaarlijkheid ?

De missionaris zou door zijn aanwezigheid alleen al, laat staan door zijn prediking, den inlander prikkelen ; in hem zou de inlander zijn belager zien, iemand die het aanlegt op het aantasten van zijn heiligste gevoelens. Staande buiten de inlandsche wereld, zal ik er mij van onthouden, U een oordeel in deze op te dringen. Maar ik geef U in overweging : vraag het den inlander zelf. Vraag den inlander aan welken blanken broeder hij zich eeuwenlang heeft gestooten, welk slag Westerling hem van het blanke ras heeft vervreemd, in hem den rassenhaat heeft doen ontvlammen ; vraag hem, welke vertegenwoordiger van het overheerschend volk zijn eerbied heeft afgedwongen, de rabauwende, sjouwende, hollandsche koloniale geldverdiener, in wien slag op slag het bête humaine losbreekt, of de missionaris, dien hij dag in dag uit, jaar in jaar uit, goed en bloed, ja heel zijn leven offeren ziet voor de zaak van God, van Toean Allah."

Zulke personen zijn gevaarlijk voor de Nederlandsche macht in Indië, en — een groot beletsel voor de verspreiding van de christelijke waarheid en christelijke zeden, veel meer dan het oppervlakkige Mohammedanisme der Javanen. p. L. van Rijckevorsel S.J. schreef dit nog onlangs in den *Claverbond* (Dec. 1921 bl. 290) :

„Het is mijn vaste overtuiging, dat het slechte voorbeeld van veel Europeanen, vooral voor menschen, die toch al minder goed leven, hier een grooter beletsel is dan 't zoogenaamde Mohammedanisme, dat hier beleden wordt."

Daartegenover moge gesteld worden niet alleen het opofferende leven van priesters, broeders en zusters, maar ook *het goede voorbeeld van vele katholieke leeken.*

Dr. van Ginneken S.J. riep ze op als losse arbeiders om den oogst tijdig binnen te halen 1) en Dr. Schmutzer zou ze gaarne met duizenden zien komen naar ons mooie Insulinde. Hij verzuchtte op het Maastrichtsche Missiecongres: „Hadden wij, Katholieken in Indië, eerder in alle ambten en betrekkingen een aan onze getalsterkte evenredig veld bezet — wij hadden er anders voorgestaan.

Katholieke *onderwijzers en leeraars* hadden een krachtigen invloed op de resultaten van het schoolwezen kunnen uitoefenen ; *Bestuursambtenaren* hadden in groote gebieden de Missie de hand kunnen reiken ; *artsen* hadden op zegenrijke wijze kunnen arbeiden, ook tegen de algemeen heerschende huwelijksmisbruiken ; groote en kleinere *werkgevers* hadden op sociaal gebied

1) Lees de mooie brochure : *Kruisvaarders van onzen tijd*, uitgegeven door het Geert-Groote-Genootschap als no. 5 voor 20 cents verkrijgbaar St. Janssingel 21, Den Bosch.

principieele hervormingen kunnen doorvoeren ; in het *vakvereenigingsleven* had een christelijker geest kunnen heerschen ; *ambtenaren en particulieren* waren in de gemeentelijke en gewestelijke raden en in den Volksraad door een aanzienlijk aantal vertegenwoordigd geweest ; in wetenschappelijke vereenigingen, in staatscommissies had het Katholieke standpunt gewicht in de schaal gelegd. In alle geledingen van de Indische maatschappij had de Katholieke gedachte als een zuurdeesem gewerkt en onze voormannen hadden niet dat gevoel van immense verlatenheid gekend, dat hen nu nog wel eens op hun eenzamen post overvalt.

De Europeesche groep in de Indische samenleving moet uit- en inwendig krachtig versterkt worden, vooral ook om aan het Indisch en inlandsch element, in het bijzonder aan het laatste dat door de massa de hoop van de toekomst vormt, den noodzakelijken steun in religieus, sociaal-economisch en politiek opzicht te kunnen schenken. De tijd, dat de Nederlander zijn zoons of dochters met een beklemd hart naar Indië zag vertrekken, moet geheel tot het verleden behooren." 1)

Dan zouden er tegenover de socialistische en communistische politieke en sociale bonden krachtige katholieke bonden staan en zou de politieke sociale organisatie van Soerabaia niet mislukt zijn. Mooi werk verrichtte voorzeker de *Katholieke Sociale Bond* te Batavia, den 29en Mei door Kard. van Rossum geprezen, en veel wordt gehoopt van den *Centrale Raad van Ned.-Indische Katholieke Sociale Bonden*, die nu zes plaatselijke afdeelingen telt en waarbij ook is aangesloten de jonge Javaansche onderwijzersbond, in 1920 te Djokja gesticht.

Naast katholieke mannen, katholieke onderwijzers, katholieke priesters heeft Java, heeft Indië vooral noodig *katholieke inlandsche vrouwen* ; want de toekomst ligt in de katholieke gezinnen. Door de lage positie, die de vrouw tot nu toe in de Javaansche maatschappij innam, ontbreekt haar alle durf en zelfstandigheid, een gebrek, dat bij de katholieke meisjes wegens hare geïsoleerde positie eer erger dan minder wordt. Bovendien ontbreekt aan de Javaansche vrouw doorgaans de simpelste notie van opvoeding, in welk gebrek ook het katholieke meisje natuurlijk min of meer deelt.

P. Creutz Lechleitner S.J. riep Roomsch Nederland op voor de vorming van de inlandsche vrouw. Op zijn initiatief werd gesticht *het St. Melania-werk.*

Het program luidt ongeveer als volgt :

Zooveel mogelijk moet invloed worden uitgeoefend, dat *het meisjes-onderwijs* op Katholieken grondslag niet alleen in beginsel, maar vooral ook in

1) In het *Gedenkboek* van het Eerste Nederlandsche missiecongres zijn de redevoeringen van Ir. Feber. Dr. Schmutzer en p. Mulders S. J. : „Java kan en moet gewonnen worden voor Christus" in haar geheel opgenomen.

werkelijkheid door de Regeering worde bevorderd, moeten geschikte onderwijskrachten worden aangeworven, moeten de internaten en scholen worden gesteund door lectuur en practische geschenken.

Steun aan de *afgestudeerde meisjes* kan worden verleend:

1. Door het oprichten van consultatiebureaux, waar zij met raad en daad geholpen worden aan een betrekking;

2. door het oprichten van tehuizen, waar meisjes een goed en veilig onderdak vinden;

3. door het bijeenbrengen van fondsen, die meisjes met aanleg in staat stellen zich in Indië te bekwamen in een of ander vak of een bijzonderen cursus te volgen;

4. door ontwikkelde meisjes de gelegenheid te geven naar Holland over te komen en bij een beschaafde familie haar opvoeding te voltooien;

5. door correspondentie te voeren met ontwikkelde Javaansche meisjes, zooals wijlen R. A. Kartini dat deed met haar Hollandsche raadgeefsters en vriendinnen.

De eerste schreden op den volgens dat program afgebakenden weg zijn gedaan. Mevr. Brom-Struick, St. Annastr. 185, Nijmegen geeft gaarne nadere inlichtingen.

Te Djocja werd onder krachtige medewerking van mevr. Schmutzer—Hendriksz de eerste R. K. Vrouwenbond op Java, de Pasoera Wanita, opgericht met aanvankelijk twintig Javaansche jongevrouwen uit de beste kringen, van waaruit de kerstening van Insulinde verwacht mag worden. Meerdere Nederlandsche dames wijdden op Java haar werkkracht aan dit streven; zoo trad hierin ook mevr. Schmutzer-van Rijckevorsel met meerderen op den voorgrond, die den grondslag legden voor het St. Melaniawerk.

Nog eenige losse berichten mogen hier volgen.

Het *Jaarboek van Onderwijs en Opvoeding*, uitgegeven door het Centraal Bureau, geeft van bl. 678-695 een overzicht over het R. K. onderwijs in de apostolische Vicariaten en Prefecturen van Ned. Oost- en West-Indië. Van elk dezer zijn opgegeven de onderwijsgevende Congregaties, de plaatsen en nadere aanduiding der scholen, de aard van het onderwijs en het aantal leerkrachten en leerlingen. Uit een en ander blijkt ter dege de zegenrijke arbeid onzer Missionarissen voor de ontwikkeling en beschaving, die ze in de verschillende Missiegebieden onder vaak zoo ongunstige omstandigheden door hun onderwijs bevorderen.

De R. K. Ziekenverpleging op

Java

is in het afgeloopen jaar een flink eind vooruit gegaan.

Een bekend geneesheer te *Bandoeng*, zelf niet Katholiek, heeft de Zusters van de Congregatie van den H. Carolus Borromeüs verzocht, zijn kliniek over

te nemen. De Congregatie heeft het aanbod aanvaard en zal binnenkort de kliniek voor het publiek openstellen.

In Maart zal te *Samarang* de eerste steen voor een ziekenhuis worden gelegd. Verder is in het afgeloopen jaar een liefdadigheidsloterij gehouden voor den bouw van een R. K. Ziekenhuis te *Moentilan*, voor inlanders van elke gezindte. „De Tijd" stelde 2 November bij het vermelden van dit feit de volgende vraag : „Waarom wij hierop ongevraagd de aandacht vestigen ? Omdat thans in het Petronella-hospitaal van de Protestantsche zending te Djocja inlandsche Katholieken worden opgenomen, bij wie onze priesters niet worden toegelaten, als zij aan zieken en stervenden de H.H. Sacramenten willen toedienen. In het katholiek ziekenhuis zullen Javanen van alle gezindten worden opgenomen, zooals zulks ook in katholieke ziekenhuizen in patria gebruikelijk is, zonder dat aan hun godsdienstige neiging worde geraakt."

De *Broeders van de Congregatie der Onbevlekte Ontvangenis van Maria*, (Moederhuis te Maastricht), die sinds 1920 in de Java-missie te *Djokja* arbeiden, gaan hun tweede tehuis te *Moentilan* vestigen. Als hoofd der nieuwe stichting is benoemd Broeder Bonifacius, voormalig hoofd van den voorbereidenden cursus aan de kweekschool te Maastricht.

Aan de *R. K. Kweek- en Normaalschool van Moentilan* bracht Z. E. de Gouverneur-Generaal, op 14 Sept. een bezoek. Alles was in feestvreugde van vlaggen, bloemen en blijde gezichten. In de voorgalerij, waar Z. E. verwelkomd werd door de Eerw. Pastoors en Heeren Onderwijzers, hield de Rector van het College, Pastoor Schmedding, een kleine toespraak. De Rector bedankte Z. Ex. voor de hooge eer, dat Z. Ex. de scholen van Moentilan had willen bezoeken, bracht in herinnering de woorden door Z. Ex. bij het openbaar gehoor van 31 Aug. l.l. gesproken : „Werken aan de geestelijke, zedelijke en stoffelijke welvaart van Indië" en wees er op, hoe er in Moentilan steeds naar gestreefd was dat ideaal te verwezenlijken. Hiervan leggen o.a. de meer dan 400 oud-leerlingen-onderwijzers getuigenis af, en de 213 internen en ruim 800 externen van tegenwoordig. Dankbaar herdacht de Zeereerw. Rector ook, dat al dit schoone werk niet tot stand had kunnen komen zonder den welwillenden steun der hooge regeering. Z. Ex. antwoordde hierop met een kort, spontaan woord: zeide overtuigd te zijn van den ernst, waarmee in Moentilan aan den vooruitgang van Java gearbeid werd, en bedankte voor het hartelijk welkom. In de speelzaal sprak Z. Ex. als antwoord op een kleine speech de hoop uit, dat de leerlingen zich steeds mochten beijveren zich de Westersche beschaving meer en meer eigen te maken : „waarvoor gij hier zoo schitterend in de gelegenheid zijt". Hierdoor moest de innige band tusschen Nederland en Indië nog worden versterkt, want zoo zeide Z. Ex. met veel nadruk : „Nederland en Indië zijn één en zullen één blijven."

Te Bandoeng op het Insulinde-plein, vóór de woning van den Commandant van het Indische leger, zal binnenkort *het standbeeld van Pastoor Verbraak* worden opgericht. Alvorens het ingescheept werd, heeft onlangs een beperkte kring van vrienden en vereerders gelegenheid gehad het hier te zien. Het beeld is van brons en 2½ Meter hoog ; het voetstuk vervaardigd van Beiersch graniet, is ruim 2 Meter. De kosten voor dit monument zijn

vooral bestreden door vrijwillige bijdragen uit alle rangen van het Nederlandsch-Indische leger. Ook de Regeering heeft ertoe willen bijdragen door het schenken van drie kanonnen. Het standbeeld is een kunstwerk van de beeldhouweres Mej. Ruep, te 's-Gravenhage, welke kunstenares o.a. de borstbeelden van H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Hendrik voor 't Rotterdamsche stadhuis vervaardigde. Pastoor Verbraak is er voorgesteld in toog, in rustige houding, met zijn brevier in de hand. De eenvoudige, kalme pose van dezen nederigen grooten man is zeer juist getroffen.

Den 30sten Oct. heeft Mgr. Luypen, Apostolisch Vicaris van Batavia, *de nieuwe kerk te Semarang* plechtig geconsacreerd en toegewijd aan Jezus' H. Hart. Reeds lang werd dringend behoefte gevoeld aan een tweede kerkgebouw, doch de middelen ontbraken. De Zusters van Bangkok boden een gelukkige oplossing, door een stuk van haar erf af te staan en zelf een groot deel van de bouwkosten te dragen. Zoo kregen de Zusters een fraaier kloosterkerk en waren Semarangs katholieken geholpen.

Den 30sten Aug. 1921 overleed te Magelang, in den ouderdom van bijna 72 jaar, pastoor *J. D. Kusters S.J.*, de grondlegger der Missie op de Kei-eilanden, in het Vicariaat

Nederlandsch Nieuw-Guinea.

Het missiewerk, door hem te zamen met Pater Boons te Toeal ondernomen, (1 Juli 1888), wilde niet vlotten. Het doopsel van een kind in stervensgevaar was het eenige merkbaar succes van hun verblijf aldaar gedurende een tijdsverloop van bijna een jaar. Pater Booms werd in Juni 1889 teruggeroepen, en ook pastoor Kusters meende weldra te zullen volgen, doch hij waagde eerst nog een poging te Langgoer. Hier slaagde hij beter. Dertien jaren heeft hij er gewerkt en niet vruchteloos; 753 waren reeds gedoopt en in de harten van velen was de genade aan 't werken, zoodat binnen enkele jaren het aantal zou vertiendubbeld zijn. Zijn pastorie uit het jaar 1890 is onlangs tot bisschoppelijk paleis van Mgr. Aerts gepromoveerd.

Den 5den Aug. is Mgr. Aerts zijn rondreis door heel het missiegebied begonnen. Bij zijn plechtigen rondgang werden op Klein-Kei 121 Catechumenen gewonnen. Eene schitterende aanwinst als men bedenkt, dat in zeer vele dorpen reeds bijna allen Katholiek zijn. Z. D. H. vertoefde van half September tot 24 Oct. op Nieuw-Guinea. Daar zal de Indische Regeering dan ook eindelijk ingrijpen en den onvermoeiden P. Vertenten helpen in zijn reddingswerk van het uitstervende Kaja-Kajavolk.

Wat van het opkomend geslacht nog gezond is, zal aan de besmette omgeving worden onttrokken en in internaten worden ondergebracht. De steun voor de op te richten scholen en internaten zal als volgt worden geregeld:

1. f 100 's maands voor ieder der met de leiding en het toezicht belaste missionarissen tot een maximum van acht personen;

2. f 35 's maands voor een inlandsch onderwijzer aan elk der, voorloopig tot een aantal van 12, op te richten scholen; bij toeneming van het aantal kinderen boven 50 zal hetzelfde bedrag voor een tweede onderwijzer worden toegekend;

3. f 8 's maands voor elk kind, dat in de internaten huisvesting en levensonderhoud ontvangt; de tot een aantal van vier op te richten internaten zullen elk ten hoogste 50 leerlingen bevatten;

4. de kosten van bouw en inrichting van de school- en internaatsgebouwen, voor zoover daarbij gepaste zuinigheid is betracht.

Ten einde de missie in staat te stellen al dadelijk een begin te maken met de uitvoering van dit plan zijn haar reeds voor 1921 bijdragen op dezen voet toegezegd.

De kosten kunnen voor 1922 geraamd worden op rond f 30.000, hierin begrepen pl.m. f 10.000 voor bouwsubsidies 1).

Celebes.

Te *Woloan* wordt thans een groot gebouw opgericht dat bestemd is voor de nieuwe Hollandsch-Indische school met internaat. Het is nog niet het definitieve gebouw, doch zal doeltreffend ingericht zijn. Men wacht nu met ongeduld de komst af van den zeereerw. pater M. Domsdorf, wiens slagen voor de hoofdakte dankbaar werd vernomen.

Den 20en October werd te *Paniki*, in de Minahassa, door den Apostolischen Prefect eene flinke nieuwe kerk ingewijd onder groote belangstelling. Tevens zal de R. K. school, die langen tijd onderbroken werd, aldaar weer worden geopend. God zegene de vanen!

Den 1en November l.l. vierde de Apostolische Prefect, onder algemeene deelneming, *zijn zilveren professiefeest*. De katholieken van Menado en omstreken maakten dien dag tot een waar feest, terwijl de hoogste burgerlijke autoriteiten den jubilaris kwamen gelukwenschen.

Begin van het volgend jaar worden *de eerste Broeders* alhier verwacht die de priesters in velerlei opzicht bij hun zwaar missiewerk behulpzaam zullen zijn.

De Eerwaarde Zusters J. M. J. te *Menado* openden eene Mulo, die te *Tomohon* eene Fröbelschool.

Curaçao.

Met het groot ceremoniëel voor vorstelijke personen en regeerende staatshoofden is de nieuwe landvoogd Mr. Brantjes te Otrabanda in de kathedrale kerk door Mgr. M. G. Vuylsteke ontvangen.

Uit naam van den Clergé der religieuze congregaties en der 50.000 katholieken van de kolonie, verwelkomde de Apostolische Vicaris daar den nieuwen gouverneur, waarna Monseigneur o.m. als volgt sprak:

„Aller oogen zijn op u gericht, omdat allen beseffen, dat van uw energie en werkkracht voor een groot deel het wel en wee dezer kolonie afhangt.

Reeds is u bekend hoeveel er nog ontbreekt aan een eerlijk bestaan voor iederen burger, die werken wil, maar hier geen werk ontmoet. Reeds is u bekend hoeveel er nog ontbreekt aan de zedelijke opheffing van een aanmerkelijk deel der bevolking en, helaas, niet uitsluitend van de lagere rangen der bevolking. Reeds is u bekend, dat ons volk nog in geen enkel opzicht getreden is in de rechten, door andere volken om ons heen, en nu juist niet van hoogere beschaving en ontwikkeling, sinds lang genoten.

1) Indische Editie van *De Maasbode*. 1 Oct. 1921.

Het is voor ons een groote troost te weten, dat Uwe Exc. niet afgeschrikt is voor zoovele moeilijkheden als u hier te wachten staan. Maar de grootheid van uw moed maakt uw taak niet minder zwaar. En die taak zou u te zwaar vallen, als gij niet wist, dat gij kunt rekenen op onze medewerking, ons voorbeeld en ons gebed.

Die medewerking zal ons zooveel te gemakkelijker vallen, omdat onze idealen elkander op zooveel gebied ontmoeten. Wilt gij de stoffelijke welvaart der geheele bevolking, wij willen haar ook en scheiden haar niet van den geestelijken vooruitgang, de bevordering waarvan onze levenstaak is. Wilt gij de moreele opheffing der kolonie, wij hebben niets ongedaan gelaten om die te bereiken. Verlangt gij onze medewerking tot de verstandelijke ontwikkeling der bevolking, met alle recht mogen wij zeggen, dat wij de laatsten niet geweest zijn om daartoe bij te dragen.

En de goedkeuring mogen wij wegdragen der Regeering, de macht ten spijt, die er steeds op uit was ons te bemoeilijken in de opvoeding van het volk en het volk van ons afkeerig te maken.

Maar niet alleen onze medewerking zeggen wij Uwe Exc. toe, ook ons voorbeeld en ons gebed. Wij begrijpen onzen plicht ons volk voor te gaan in gehoorzaamheid en onderdanigheid aan de over ons gestelde machten en in trouwe beleving van de wetten des lands, omdat wij, gelooven dat alle macht uit God is."

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

In *Ons Missievriendje* het aardige kinder-missietijdschriftje lezen wij van de oprichting van een kindermissiebond, onder bescherming der zalige Martelaren van Oeganda, waarvan wij de statuten hier laten volgen:

Doel en middelen.

1. Het doel van den Kindermissiebond is, de Missiën zooveel mogelijk, voornamelijk echter op geestelijk gebied te steunen.
2. Om dit doel te bereiken zullen de leden iedere week tot die intentie minstens eenmaal tot de H. Tafel naderen.
3. Gedurende de dankzegging, welke op deze H. Communie volgt, zal eenieder Gods zegen over den Missie-arbeid afsmeeken, vurig bidden voor de bekeering der arme heidenen en in het bijzonder God vragen om talrijke missie-roepingen.

Lidmaatschap.

Kinderen, die tot de Eerste H. Communie zijn toegelaten, kunnen lid worden van den Kinder-Missiebond en dit blijven tot aan hun 17de jaar.

Voorwaarden om de aflaten te kunnen verdienen.

1. Men laat zich als lid inschrijven in het register van den Kinder-Missiebond, dat in 't Missiehuis te Weert bewaard wordt.
2. Men houde zich aan de wekelijksche H. Communie.

Zulke statuten kan men toejuichen ; en toch : wij betreuren dat er niet in vermeld staat, dat het ten zeerste gewenscht is, dat deze kinderen tot hun 12de jaar lid zouden wezen van de H. Kindschheid en daarna zonder overgaan tot het Genootschap van de Voortplanting des Geloofs. Dit is toch de wensch van Rome.

Naast dezen kinderkruistocht, blijven ook de *missiedagen en -feesten* het vuur der missiebegeestering aanwakkeren.

De ijverige *studenten missieorganisatie*, die in Amsterdam zulk buitengewoon succes inoogste met den medischen cursus voor missionarissen welke dank zij hunne goede zorgen tot stand kwam, zint op nieuwe middelen om de missionarissen van dienst te zijn. Onze missionarissen weten dan ook dat ze niet tevergeefs om hulp bij de Nederlandsche Roomsche studenten aankloppen.

In November j.l. vierde *het St. Franciscus Liefdewerk* aan het Groot-Seminarie te Roermond zijn zilveren feest. Ruim 45000 gulden werden in den loop dier jaren onder de verschillende missies verdeeld.

Het Jaarverslag van het Liefdewerk „St. Franc. Xaverius" Groot Seminarie Warmond vermeldt dat de opbrengst in 1921 bedroeg f 5000 ; ruim f 3500 aan giften ; pl.m. f 600 aan postzegelverkoop ; f 225 aan capsules en f 146 aan zilverpapier. De geheele som werd verdeeld onder onze Nederlandsche missionarissen in eigen koloniën en in de overige missiën werkzaam.

1922 staat in het teeken der *missie-eeuwfeesten. De Congregatie der Propaganda* viert haar derde eeuwfeest. Ze werd ingesteld door Paus Gregorius XV op 6 Januari 1622 en door denzelfden Paus bevestigd door de Bul „Inscrutabili" van 22 Juni 1622. Het College der Propaganda werd eenige jaren later opgericht door Paus Urbanus VIII.

Voorts herdenkt de Propaganda in het jaar 1922 het derde eeuwfeest van den marteldood van den eersten door de Propaganda gezonden missionaris, den *H. Fidelis van Sigmaringen*, van de orde der Minderbroeders-Capucijnen.

Daarbij komt het eerste eeuwfeest van de instelling van het *Genootschap tot Voortplanting des Geloofs*, 3 Mei 1822 opgericht te Lyon, voortbouwend op het werk van Pauline Marie Jaricot, wier zaak van zalig- en heiligverklaring bij de Congregatie der Riten aanhangig is gemaakt. Te dier gelegenheid zal het Genootschap van Parijs, overgebracht worden naar het middelpunt der Katholieke Missiën, de Propaganda te Rome.

Hier is bij te voegen het derde eeuwfeest van de heiligverklaring van den grooten missionaris, den *H. Franciscus Xaverius*.

Dit alles heeft de Congregatie der Propaganda aangezet om groote feesten en plechtigheden voor te bereiden.

In de prachtige kerk van den H. Andreas, genoemd Sant' Andrea della Valle, waar gedurende het Octaaf van Driekoningen telken jare predikaties worden gehouden in verschillende talen, om aan te toonen, dat alle landen en volkeren tot het ware Geloof geroepen zijn, zal in de laatste dagen vóór

het Pinksterfeest een plechtig Triduum gehouden worden. Op den tweeden Pinksterdag zal Z. H. de Paus Pontificaal de H. Mis opdragen in Sint Pieter, waaraan, zooals gewoonlijk, een Capella Papale zal verbonden zijn. Z. H. de Paus zal te dier gelegenheid tot het volk een predikatie houden over de verspreiding van het katholieke geloof in de wereld.

In het College der Propaganda zal dan tevens een plechtige feestzitting of Academia gehouden worden, waar sprekers in verschillende talen het woord zullen voeren.

In het schrijven aan de Bisschoppen noodigt de Kardinaal-Prefekt der Propaganda, deze uit in alle parochiekerken van hun bisdom op den zelfden tijd als te Rome een Triduum te doen houden met predikaties over de missiën en het missiewerk, om den ijver der geloovigen meer en meer op te wekken. Aan het bijwonen van dit Triduum heeft Z. H. de Paus verschillende geestelijke gunsten en aflaten verbonden, terwijl aan de pastoors wordt toegestaan bij de laatste oefening den Pauselijken Zegen met vollen aflaat te schenken.

Hoezeer Z. H. de Paus *het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus* genegen is, moge uit het volgende schrijven van den staatssecretaris Kardinaal Gasparri blijken:

Uit het Vaticaan, den 2 Dec. '21.

HoogEerwaarde Heer,

Onder de werken, die onzen Heiligen Vader den Paus het meest ter harte gaan, moet zeker geteld worden het Liefdewerk, dat den naam draagt van den H. Petrus en tot doel heeft: de vorming van een inlandsche geestelijkheid in de missiegebieden. Want hierdoor wordt het rijk van Jezus Christus op de meest krachtige en standvastige wijze uitgebreid te midden der volkeren, die in de duisternissen van de dwaling en van den geestelijken dood nog slapende zijn.

Zijne Heiligheid heeft dit meermalen uitgesproken en nog onlangs, in zijn Encycliek „Maximum illud" warm aanbevolen aan de oversten der missiedistricten: „want de hoop van een nieuwe christenheid is vooral gevestigd op de vorming van een inlandsche geestelijkheid".

Om de geloovigen aan te sporen krachtig mede te helpen aan de uitbreiding en aan het succesvol werken van dit hoogverdienstelijk Liefdewerk, hetzij met vurige gebeden, hetzij met edelmoedige gaven, *heeft Zijne Heiligheid de Paus van zijn kant de som willen geven van* 25.000 *Lire*.

Gaarne haast ik mij U hierbij deze som gelds te zenden met den wensch, dat het hooge voorbeeld van den Heiligen Vader talrijke weldoeners moge opwekken voor het Liefdewerk van den H. Apostel Petrus.

Intusschen neem ik deze gelegenheid te baat, met gevoelens van oprechte hoogachting, mij te noemen van U, HoogEerwaarde Heer, de dienaar,

P. Card. GASPARRI.

Den HoogEerw. Heer Mgr. Fumasoni Biondi,
Pres. v. h. Liefdewerk v. d. H. Apostel Petrus.

Deze pauselijke wensch kan in vervulling worden gebracht, wanneer men zich als lid (50 cents per jaar), weldoener (f 250 voor jaarlijksche studiekosten), of stichter f 2500 voor het stichten van een blijvende studiebeurs)

aanmeldt bij : Dr. Jan Smit, Seminarie „Rijsenburg", Driebergen, Directeur voor Nederland; Mgr. J. van Oers, Vicaris-Generaal, Directeur bisdom Breda; Rector A. Vingerhoets, Tilburg, Directeur Den Bosch; Rector Th. Bekkers, Bijdorp, Voorschoten, Directeur voor Haarlem; Prof. dr. G. Lemmens, Roermond, Directeur voor Roermond; Kap. Ant. de Wit, St. Walburgis, Arnhem, Directeur voor Utrecht.

Bisdom Haarlem. Tot Secretaris van het D. M. C. is in plaats van prof. Visser, aan wien om gezondheidsredenen eervol ontslag is verleend, benoemd prof. Verhaar.

Groot-Seminarie Haaren. Wanneer men bedenkt, dat de actie der vereeniging enkel en alleen beperkt is binnen het seminarie, dan geven de resul, taten, die behaald werden van 1 Jan. 1921 tot 1 Dec. 1921 duidelijk blijkvan welk een vurigen missieijver onze Seminaristen zijn bezield. Immers het eindcijfer der inkomsten gedurende den korten tijd van elf maanden, gaat iedere verwachting verre te boven. Daar allen lid zijn van 't Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, bracht de contributie f 167,20 op. De contributie van 't Petrus-Liefdewerk f 69 met f 181 aan giften voor ditzelfde doel. Ook de „brokken" hebben dit jaar een aardig sommetje opgebracht. Zoo werd o.a. aan ledige sigarenkistjes alleen reeds f 133,005 verzameld, aan appelpitjes f 70 etc. etc. zoodat de giften en de opbrengst der „brokken" (zonder de contributies) de duizend gulden nadert. Bijzondere vermelding verdient nog dat binnen ons seminarie voor ruim drie honderd gulden almanakken en kalenders zijn verkocht.

BUITENLAND.

Het eerste *Amerikaansche Seminarie voor Buitenlandsche missies*, dat van Maryknoll bestaat thans 10 jaar. Voorzeker dit is nog niet de eerbiedwaardigheid der stichting voor Buitenlandsche Missiën te Parijs, welke twee en een halve eeuw oud is. Maar Maryknoll na tien jaar geeft den indruk van frisschen levenslust, van jeugd met den helderen blik in de toekomst, met den grenzeloozen, onverwinnelijken ijver van een Heiligen Paulus, die aan niets anders denkt dan aan het geven van geheel zichzelf voor de zielen van zijn broeders.

Wat zal Maryknoll, wat zal de Amerikaansche missiegeest bereikt hebben na twintig, dertig, vijftig jaar ? Het zaad, dat de tijd uitstrooit, heeft ongekende kiemkrachten. Doch te oordeelen naar de vrucht dezer eerste tien jaren, zal deze stichting na vijftig jaren zijn gegroeid tot de machtigste, tot de luisterrijkste der Kerk in Amerika, en zal zij vooral de schitterende hoop zijn voor de Kerk in het Oosten.

De Benedictijnen zullen in de *Vereenigde Staten* een Seminarie oprichten voor de vreemde Missies. Zij bezitten uitgestrekte missiegebieden in Oost-Afrika, Japan en Zuid-Amerika, en om deze gewesten van het noodige personeel te kunnen voorzien, ondernemen zij deze nieuwe stichting.

In *Portugal* werd een nieuw missiecollege gesticht in de stad Coïmbra.

Het aantal *Spaansche* missionarissen, die onder Spaansche leiding in de niet-christelijke landen werken bedraagt 623; verder 208 broeders en 314 zusters. Zij werken onder een bevolking van 81 millioen, waarvan 1445040 katholiek zijn. Vele Spaansche missionarissen en zusters arbeiden echter onder buitenlandsche leiding. 't Aantal Spaansche missionarissen en zusters mag men daarom op verre over de 2000 stellen. Daarenboven zijn vele Spaansche geestelijken werkzaam in Latijnsch-Amerika. Zoo blijft 't Spaansche volk zijn oude overleveringen getrouw.

Volgens besluit van de Congregatie „de Propaganda Fide", is de stichting Bethlehem te Immensee omgezet in *Zwitsersch Seminarie voor Buitenlandsche Missiën*. De statuten voor dit Seminarie luiden gelijk aan die van Parijs en Milaan, en binnenkort zal er een missiegebied voor worden aangewezen.

Het in *Canada* op te richten *missieseminarie* zal gebouwd worden te Montreal. Tot model dient het bekende Seminarie voor vreemde missiën te Parijs. De overste van het nieuwe Seminarie is de hoogeerw. Avila Rock, vroeger professor aan het Seminarie, later pastoor van de kathedraal te Joliette. Omdat Canada rijk is aan missieroepingen belooft de nieuwe inrichting heel wat voor de toekomst.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

VERTREK VAN MISSIONARISSEN.

Van de missionarissen v.h. Goddelijk woord vertrokken in 1921 naar China 22 Paters, 7 Broeders en 4 Zusters; naar Japan 2 Paters; naar de Philippijnen 4 Paters en 1 Broeder; naar de Kleine Soenda-Eil. 8 Paters en 2 Broeders; naar Noord-Amerika 18 Paters en 8 Broeders; naar Brazilië 9 Paters en 4 Broeders en 7 Zusters; naar Argentinië 7 Paters en 8 Broeders en 5 Zusters; te zamen dus 70 Paters en 30 Broeders en 16 Zusters.

In de maanden *Aug. Sept. en Oct.* vertrokken er naar hunne resp. Negermissie 17 Witte Paters en 6 Broeders. Onder dat getal waren *zeven* Hollanders nl.: P. van Wees (Breda), J. Mulder (Baarsjespolder), J. Peters (Boxmeer), F. van Mechelen (Oud-Gastel) en H. van der Eerden (Boxtel). Verder de Broeders: Silas (Lichthart uit Lutjebroek) en Pius (Vogelvanger uit St. Nicolaasga, Fr.).

Op 28 *Aug.* vertrokken de Eerw. Zusters Edwina Turken en Hildegardis van Mil van de Congregatie der Zusters Franciscanessen te Veghel met de Patria naar Ned. Borneo.

3 *October* vertrok de hoogeerw. pater Mag. B. D. van Breda, Provinciaal der Nederlandsche Dominikanen naar de West, ter visitatie van de Missies in Porto-Rico en Curaçao. Z.H.Eerw. was vergezeld van de nieuwbenoemde Missionarissen pater C. van Kalmthout en W. Meijer.

11 *October* vertrokken naar de missie in Brazilië de weleerw. paters J. Wildeboer-Schut en Ant. In 't Groen, beiden priesters van het Heilig Hart, van het Groot-Seminarie Liesbosch, Princenhage.

14 *October* keerde Pater Anastase Vennes (uit Baexem) van de congregatie der Passionisten naar de Bulgaren-missie terug.

Einde October vertrok Pater G. Lem van het gezelschap van Maria naar Ringsted (Denemarken).

Begin November vertrok de WelEerw. father W. Boxter naar Madras met bestemming voor de missie der Congregatie van Mill-Hill aldaar.

Len 15den Nouember keerde de Zeereerw. Pater Severens C.s.s.R., na een verblijf in het vaderland van drie maanden, met de Brabantia naar de missie der Paters Redemptoristen in Brazilië terug, waar Zijneerw. belast is met den bouw eener nieuwe kerk.

Met dezelfde bootgelegenheid vertrokken ook de weleerw. pater H. Reese, priester van het H. Hart van Bergen-op-Zoom, de eerw. broeder A. Roozen van het missiehuis der missionarissen van het H. Hart te Tilburg en eenige Duitsche paters en Oostenrijksche kloosterzusters.

Midden November vertrok uit Antwerpen naar Vancouver-Eiland (N.-Am.) de eerw. Pater Boshouwers, en terzelfder tijd Pater Eken, beiden van het gezelschap van Maria (Meersen). De laatste scheepte zich in met bestemming voor de Shiré-missie (Z.O. Afrika).

16 *November* vertrokken uit Amsterdam naar Curaçao de Weleerw. Paters Dominicanen Radboud Jansen, Theodardus Bartel en Leberinus Tolenaar, gelijk met den Weleerw. Pater Josef Peeters, bestemd voor Trinidad.

Met dezelfde gelegenheid zijn de Zusters M. Dosithea de Haan, M. Niceta Ronteltap en M. Genesia van Wijk van de Congr. der H. Catharina van Senen (Dominicanessen) van Voorschoten, vertrokken naar het Apostolisch Vicariaat van Curaçao om zich op de eilanden St. Martin en Aruba te wijden aan onderwijs en ziekenverpleging.

Half November is te Marseille scheep gegaan de E. P. A. Clarijs C.M. In gezelschap van den H.E. P. Provinciaal van Perzië zal hij trachten zijne beproefde missie wederom te bereiken via Bombay en Bagdad.

26 *November* vertrokken de Eerw. Paters J. Spels, F. Münster en F. Kowatski en de Eerw. Broeder A. Vincent, van het missiehuis te Tilburg naar de missie in Oost-Indië.

29 *November* vertrokken de Eerw. Broeders Bonifacius, Eustacheus en Wiro, van de Congr. van Maria Onbevl Ontvang. te Maastricht naar Java.

Begin December vertrok Pater Lankohr (Gez. v. Maria) uit St. Nazaire naar Columbia (Z. Am.).

17 *December* vertrokken uit Marseille : de Eerw. Zusters Jacoba (Boonman) uit Goes, Martha (Coenders) uit Meerlo, Cunera (Lepelaers) uit Tilburg en Amanda (Severyns) uit Riel, allen bestemd voor het Apostolisch Vicariaat van Nieuw-Pommeren. Deze voormalige Duitsche kolonie zal hiermede de eerste versterking van personeel sinds het uitbreken van den oorlog ontvangen. Genoemde Zusters behooren tot de Congreg. der Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart, wier Hollandsch Moederhuis te Tilburg is gevestigd.

23 *December* gingen te Londen scheep, Zuster Casimira, Judoca, Crescentia en Amelia, van de Dochters van Maria en Joseph (Choorstraat, Den Bosch), om de Paters van Scheut-Sparrendaal in Oost-Mongolië bij de opleiding der Inlandsche maagden behulpzaam te zijn. Met dezelfde boot vertrokken ook de eerw. Paters Lefèvre en Dreu, der Congregatie van Scheut, naar de missie van Mongolië.

29 *December* vertrokken uit Barcelona de Z.E. Pater B. Willemsen en de Eerw. Broeders W. van Kollenburg en J. van Heertum, bestemd voor de Missie van Surigao (Philippijnen); verder de Eerw. Br. A. Lipman voor het Vicariaat van de Molukken en Nederl. N. Guinea, en voor de Apost. Prefectuur van Celebes de Eerw. Br. H. Mulders, Ch. Frederiks en A. van der Linden. Allen van de Congr. der Missionarissen van het H. Hart (Tilburg).

10 *Januari* vertrokken naar Brazilië de Eerw. paters Redemptoristen Hamers uit Goirle en De Meere uit Amsterdam.

Op 26 *Jan.* vertrok uit Londen naar de missie van Oeganda de weleerw Father Jos. Thijssen (Beugen) van de Congreg. van Mill-Hill.

7 *Febr.* zullen de Eerw. Broeders C. Boers en S. v. d. Meer wederom naar 't Ap. Vic. van de Molukken en Ned. N.-Guinea vertrekken. Beide broeders vertoefden eenigen tijd tot herstel hunner krachten in het missiehuis van Tilburg.

MISSIEPERSONEEL.

Gerepatriëerd. Midden November kwamen naar Nederland de Z.E. P. G. Lemmens, Overste van 't Weeshuis te Huberdean (Canada) en zijn broer Dr. Henri Lemmens, G. v. M. tot hier secretaris van den Internuntius te Canada.

Begin December kwam uit Haïti (Z. Am.) P. Dr. W. Salden G. v. M.

Einde December keerden uit de Missie in de Philippijnen terug de eerw. Pater Ant. v. d. Boogaardt en J. v. Zeeland, van de missionarissen van het H. Hart te Tilburg.

Uit China zijn einde September P. Bertrandus Boerke en P. Aemilianus van Uden O. F. M., voor eenige maanden naar het vaderland teruggekeerd.

Na een zestienjarig verblijf in de missie van Midden-Afrika arriveerde bij zijne familie te Amsterdam de ZeerEerw. Pater J. Mulder van de Congregatie der Priesters van 't H. Hart.

Uit de Missie in Brazilië vertoefden in het afgeloopen jaar voor eenige maanden in het vaderland de Paters Carmelieten Paulus Hurkmans, Wilhelmus Meyer, Ambrosius Vroling en Alexander Reinders en de Eerw. Broeder Dionysius Linders. Blijvend keerde naar het vaderland terug de Eerw. Broeder Simon Jans, in wiens plaats echter naar de Missie vertrok de Eerw. Broeder Silvester van der Weegh uit het klooster te Zenderen.

Benoemingen. Door den generaal-overste van *de Missionarissen van het Goddelijk Woord* te Steil werden benoemd: tot rector van het Missiehuis St. Lambertus te Helvoirt, de Zeereerw. Pater F. Ariaens ; tot rector van het

Missiehuis St. Franciscus te Teteringen, de Zeereerw. Pater M. Geurts; tot rector van het Missiehuis St. Willibrordus te Uden, de Zeereerw. Pater Joh. Bouma.

Overleden. Begin November hebben de Eerw. Zusters van Schijndel het eerste offer aan de Missie gebracht. Zuster Maria Leocritia is na een korte, maar hevige ziekte in den Heer overleden. Nauwelijks twee maanden na aankomst op Curaçao.

In den leeftijd van 76 jaren, waarvan hij het grootste deel in de missie van Curaçao doorbracht, is aldaar overleden P. Lud. Jansen O.P. In hem verliest de Dominicaansche missie van Curaçao een van zijn meest toegewijde priesters en ijverigste werkers.

Na zeer lange jaren in de missie werkzaam te zijn geweest stierf in Suriname de Eerw. p. Lammerschop C.SS.R.

GEGEVENS OVER DE MISSIE.

Ongeveer de helft van de Nederlandsche paters Redemptoristen zijn in de missie werkzaam, n.l. in Suriname en Brazilië. In Brazilië werd een nieuwe stichting begonnen in Therosopolis en een nieuwe parochie opgericht in de stad Bello-horizonte.

In de Missie der Paters Carmelieten in Brazilië ontvingen 14 Augustus drie theologanten de H.Priesterwijding: P. Ildephonsus Schutjes, P. Paulinus Peters en P. Cornelius van den Broek, alle drie in het begin van 1920 naar Brazilië vertrokken, om in het land der Missie hun theologische studien te voltooien en zich ter plaatse voor het Missiewerk voor te bereiden.

Nieuw Missiehuis te Driehuis. De missionarissen van het H. Hart zullen eene nieuwe apostolische school oprichten te Velzen-Driehuis. Door de eerw. Paters is tot dezen bouw besloten, omdat het Missiehuis te Tilburg te klein werd. Vele jongens moesten worden afgewezen. Om in de toekomst beter aan de aanvragen te kunnen voldoen, besloot men in het Noordelijk gedeelte des lands een nieuwe Apostolische school te stichten.

Een nieuwe Missie werd door Rome toevertrouwd *aan de Congregatie der missie* (Lazaristen). De Spaansche Provincie zond bereids vier paters naar het Apost. Vicariaat van Vizagapatam, waar zij de Missionarissen-Oblaten van den H. Franciscus van Sales voorloopig behulpzaam zullen zijn.

Het Noviciaat der *Witte Paters* te Maison-Carrée (Algiers) begon (18 Sept.) met 53 nieuwe novicen, terwijl 38 midden Sept. hun Noviciaat eindigden. In den loop van 1922 zullen er in Carthago (Tunis) 35 nieuwe priesters bijkomen. Het Scholastikaat aldaar telde einde Sept. 90 theologanten en daarenboven nog 8 die hun milit. dienstplicht vervulden. De verschillende opleidingshuizen telden bij 't begin van het schooljaar (21-'22): 90 philosophen (o.a. 14 in Boxtel) en 213 kleine Seminaristen. Onder de laatsten zijn begrepen de 75 jongens, die Witte Pater willen worden en door de W. P. op de scholen van Gemert, Weert, Uden en Heeswijk geplaatst zijn. Holland heeft dus hier het leeuwendeel. Hierbij komt nog voor de Duitsche provincie:

13 novicen (v. priester); 9 novicen (v. Broeder); 5 postulanten (v. Broeder); 26 scholastieken (gr. Seminarie) en 146 kl. Seminaristen. Allen van goeden apostolischen wil.

Aan de eerste statistiek der missie van de *E.E. Krui heeren* in Neder-Uelé (Belg. Congo) ontleenen wij het volgende:

1. *Katholieken*: 400 (?). Het *juiste* getal is niet op te geven, wijl onbekend is, hoevele christenen, die op 't register staan, inmiddels gestorven zijn.

2. *De protestantsche bedienaars* schijnen op de meeste plaatsen slecht ontvangen te zijn. Zij hebben er hier toch eenigen gedoopt.

3. *Ongeloovigen.* Volgens *officieele* opgave: 130.000. Het getal schijnt echter beneden de werkelijkheid te zijn.

4. *Bekeeringen.* Het aantal katholieken was bij de komst der missionarissen (16 Jan. 1921) 250. Daarna gedoopt: 202 volwassenen, 24 kinderen en 72 stervenden. Huwelijken: 37; Vormsels: 76; H.H. Communies: 10500. Het aantal personen, die den catechismus volgen, neemt overal toe. Onmogelijk het juiste getal op te geven.

5. *Bedienaars v. d. Godsdienst:* 4 Priesters en 2 Broeders, aangekomen 16 Jan. 1921; 2 Priesters en 2 Broeders, vertrokken 8 Sept. 1921.

6. *Kerken of kapellen.* Te Moyongo een leemen kerk van 40 bij 8.25 M., in gebruik vanaf 28 Aug. 1921. Men bouwt op alle plaatsen, waar een catechist is, een kapel. Het aantal catechisten is 25 en zal dit jaar waarschijnlijk tot 50 komen.

7. *Scholen.* Het voorloopig gebouw in leem is bijna gereed. Voorloopig te plaatsen 2 gebouwen van 10 bij 6 M.

Mgr. Timmer O.F.M., Apost. Vicaris van Zuid-Chansi, reisde in Januari naar Peking af ter bijwoning der Bisschopsconferentie, die aldaar 6 Febr. plaats heeft.

MISSIEKRONIEK.

AMERIKA.

Zuid-Amerika. De bevolking van Z.-A. kan worden verdeeld in 46.147.539 Katholieken, 506.359 Protestanten, 1.390.000 heidenen (Indianen) en 8.400 Joden. (Z. M. W. 1921, 169). Zware crisissen heeft de Kath. Kerk in de meeste staten moeten doormaken, maar thans is overal weder opbloei te constateeren, niettegenstaande de groote priesternood.

Bijzonder moeilijk zijn de missies onder de 1.390.000 Indianen, waaronder een 800 priesters Augustijnen, Recollecten, Capucijnen, Lazaristen, Zonen v. h. Onbevlekt Hart van Maria, Carmelieten, Dominicanen, Salesianen, Jezuïeten, Franciskanen, Benedictijnen, Redemptoristen, Paters van den H. Geest, v. d. H. Familie, van het Godd. Woord, van het Gezelschap van Maria en wereldpriesters werkzaam zijn. Ondanks een 400-jarige Europeesche

kolonisatie is de beschaving in die streken nog zeer achterlijk, is het verkeer uiterst moeilijk, het land slecht gecultiveerd, zijn de sociale, politieke, godsdienstige en zedelijke toestanden allertreurigst.

De Europeanen hebben de Indianen in slavernij gebracht en uitgebuit zooveel het mogelijk was. Daardoor is op sommige plaatsen een onverzoenbare haat ontstaan tegen alle blanken (bijv. in Peru) en wordt het werken der missionarissen zeer bemoeilijkt.

Columbia. In het vicariaat Goajira werken de Spaansche Capucijner-missionarissen onvermoeid tegen den slavenhandel, die aan de grens van Venezuela onder de Motilones-indianen nog veelvuldig voorkwam. Doch ondanks de steun van de regeering staan de missionarissen vaak machteloos tegen de sluwe handelaren.

De hoofden laten zich schulden en boeten uitbetalen in jonge meisjes en de overwinnende stammen verkoopen hun tegenstanders.

In tijd van hongersnood verkoopen de heidensche ouders hun kinderen voor jenever of maïs.

Brazilië. Dit reusachtige land telt ongeveer 25 millioen inwoners, die voor het grootste gedeelte Katholiek zijn (maar hoe). Evenals in andere Staten van Zuid-Amerika heeft de Braziliaansche Katholieke Kerk met groote moeilijkheden te kampen. Een Braziliaansche krant schrijft: „In „verschillende steden en dorpen is een campagne begonnen tegen den Room- „schen clerus, onder samenwerking van vrijdenkers, Spiritistische genoot- „schappen, methodisten, evangelisten en vrijmetselaars".

Een der grootste moeilijkheden voor den Missiearbeid in Brazilië zijn de groote afstanden, de slechte wegen en de uitgestrektheid der parochies.

Ook hier is nog een groot tekort aan arbeidskrachten, al hebben de verbannen Duitsche Missionarissen er een dankbaar arbeidsveld gevonden.

Toch zijn ook mooie successen bereikt. De Fransche Dominicanen, die in de binnenlanden 15 groote parochies hebben, hadden in 1919 bij de 100.000 leden in de rozenkransbroederschap en door een keurbende katechisten werden er in deze parochies 2000 in het H. Geloof onderwezen.

Even groote successen hadden de Capucijnen behaald, die in 1896 de reuzenparochie Barra overnamen. Waar het aantal onwettige kinderen 95% bedroeg, thans echter 20%. In de havenstad Santos werden per jaar ± 40000 H. Communies uitgereikt, in 1905 slechts 40.

De MiddenAmerikaansche Staten: Guatemala, San Salvador, Honduras en Costa-Rica voegden zich in Januari 1921 bijeen tot een politieke eenheid onder den naam: Vereenigde Staten van Midden-Amerika. De ineenstorting van het godsdienstig leven in deze Staten dateert hoofdzakelijk van af het presidentschap van generaal Rufino Barrios, van 1871 tot 85 president van Guatemala, wiens vijandige wetten de Katholieke Kerk aldaar groote schade berokkenden. Tot aan den val van president Cabrera (voorjaar 1920) hebben Barrios' geestverwanten dit heilloos werk voortgezet.

Sinds de regeering van Barrios is *Guatemala* een centrum van het meest woeste radicalisme geworden. Omdat de oude regeering geen oprichting van nieuwe bisdommen duldde, en omdat deze het schoolmonopolie bezat, bestaat Guatemala slechts uit een aartsbisdom met 2.300.000 geloovigen en heeft slechts één priesterseminarie met zeer weinig leerlingen (20 ?). De geestelijkheid is schaarsch en op vele plaatsen weinig ontwikkeld en wordt bijgestaan door een klein aantal Franciscanen, Dominicanen en Lazaristen. Naast een groep van trouwe katholieke oud-adellijke families staat de middenstand, die vijandig is aan den godsdienst, terwijl de groote massa van het volk, de Indianen, trouw het katholiek geloof aanhangen.

Treurig ook zijn de kerkelijke toestanden in het materieel en geestelijk verarmde *Honduras*.

De school is godsdienstloos, de loge doet zich openlijk gelden, en de ontwikkelden zijn meestal onverschillig of vijandig aan de Kerk. Honduras bestaat uit twee bisdommen Tegurigalpa en Santa Rosa, terwijl het derde bisdom, het apostolisch vicariaat van San Pedro de Salan, tengevolge van de weigerachtige houding der regeering, alleen nog maar op papier bestaat. Ook het Seminarie der Lazaristen, één voor het geheele land, telt zeer weinig studenten (10 ?).

Vertroostender is het gesteld in *San Salvador*, dat 1½ millioen inwoners telt. Ieder der drie bisdommen van San Salvador heeft een Seminarie. Het grootste te San Salvador wordt bestuurd door de Jezuïeten. In de grensdiocesen San Miguel en Santa Ana is een tekort aan wereldgeestelijken, maar dezen worden bijgestaan door Dominicanen, Franciscanen, Lazaristen en Jozefieten, welke door hun volksmissies groot succes hebben. De twee grootste ondeugden der bevolking zijn : dronkenschap en onwettige samenleving. Het aantal onwettige kinderen is schrikbarend groot en in de gevangenissen zitten er ruim 90 % voor dronkenschap en de gevolgen ervan.

De kath. bijzondere scholen worden goed bezocht en de vijandige geest onder de ontwikkelden vermindert voortdurend. De Indianen-groepen zijn haast geciviliseerd en staan in voortdurende relatie met de blanken.

De zuidelijkste der 4 republieken : *Costa Rica* telt slechts een half millioen inwoners, en sinds Februari 1921 is het verdeeld in 2 bisdommen : San Jozé en Alajulla en het, onder de propaganda ressorteerend, Apostolisch vicariaat Limon.

Staat en Kerk staan tegenover elkaar in de beste verhouding, die geregeld is door een concordaat. De pauselijke Internuntius woont te San José. De clerus is in 't algemeen goed ontwikkeld, ijverig en heeft veel invloed. De Lazaristen bezitten in Costa Rica een seminarie en vele parochies. Evenzoo de Dominicanen en Capucijnen. De Salezianen besturen een hospitaal, terwijl nog drie zusters-congregaties in de diocesen werkzaam zijn. De blanke bevolking is katholiek en goed onderwezen. De goed gebouwde en smaakvol versierde kerken worden tijdens de godsdienstoefeningen goed bezocht.

Argentinië. De katholieke organisatie wint met den dag veld onder den naam van „Union popular Argentina". De leider en de ziel dezer vereeniging is Andrea, een Argentijnsch prelaat. De behoefte aan zulk een vereeniging werd gedurende de laatste jaren zeer groot van wege een tweedracht onder de katholieke partij, die daardoor van geen beteekenis was.

De organisatie bestaat uit een priesterbond, een diocesane vereeniging en een Nationaal Comité. De stichting van een stamkapitaal werd aan een commissie overgelaten, wier actie groote verwachtingen doet koesteren. De organisatie heeft zich ten doel gesteld : oprichting van een groot tehuis voor studenten in Buenos-Ayres ; het bouwen van woonhuizen en vereenigingsgebouwen voor arbeiders

Den 9 October 1920 is het 25 jaar geleden dat de eerste missiezusters van Steyl in Argentinië voet aan wal gezet hebben, om zich in Valla Maria te vestigen. Deze congregatie heeft alhier 20 nederzettingen met 206 Zusters waarvan plm. 100 inlandsche. Haar werkkring omvat alle takken van onderwijs en opvoeding in scholen, internaten en weeshuizen, verder verpleging der zieken.

Vereenigde Staten van Noord-Amerika. — *Beroemde bekeerlingen* van den laatsten tijd zijn o.a. : Dr. B. L. Kirby, vroeger een welbekend vrijmetselaar te Springfield. Thans is hij na het overlijden van zijn echtgenoote in het St. Victor's-College te Bourbonnais opgenomen, alwaar hij zich voorbereidt voor het H. Priesterschap. Ook de bekeerde admiraal Benson, voorzitter van de Amerikaansche Shipping Board, is ijverig werkzaam voor den nationalen raad van katholieke mannen.

Op 24 Sept. l.l. kwamen 62 *bisschoppen bijeen te Washington* om te beraadslagen over godsdienstige, zedelijke en economische belangen. „The Catholic Council" werd officieel door de regeering erkend, die beloofde de wet tegen neo-malthusiaansche en pornografische geschriften en tegen schunnige bioscopen te handhaven. 19 Februari werd voor elk jaar aangewezen als een katholieke persdag.

In Amerika zijn 15 *katholieke universiteiten* met 19802 studenten.waarvan 5000 vrouwen. De R. K. universiteit te St. Louis, die reeds 3000 leerlingen telt,zoekt 3 millioen dollar voor uitbreiding. Voor het nieuw medische laboratorium zijn reeds 200.000 dollar binnen gekomen.

Aan de *Staatsuniversiteit* te Washington is tot professor in de *scholastieke* filosofie benoemd de *Benedictijn* A. Osgniach, professor in de filosofie aan het College te Lacey. Door zijn medestudenten werd een verzoek ingediend hem te benoemen tot professor in de scholastieke filosofie, hetgeen werd ingewilligd.

EUROPA.

Van de nieuwe staten, uit het vroegere Rusland ontstaan, is alleen *Polen* overwegend katholiek. Het aantal bewoners aldaar bedraagt ongeveer 25 millioen. In het vroegere Russische of Congres-Polen woonden voor

den oorlog 10½ millioen katholieken, 2 millioen joden, 1.2 millioen orthodoxen en 0.6 millioen protestanten.

In *Lithauen* met 2½ millioen bewoners zijn 79½ % protestant, 14½ % schismatiek en slechts 2.35 % katholiek.

Aan het onlangs te Kowno gehouden congres der katholieken namen 500 gedelegeerden, vertegenwoordigers der katholieke organisaties deel.

Lethland heeft ongeveer 3 millioen inwoners, waarvan 300.000 katholieke en Rusland met inbegrip van Riga meer dan 70.000.

Estland de kleinste der nieuwe staten heeft ½ millioen inwoners, waarvan 90 % protestant, 9 % schismatiek en slechts ½ % katholiek.

Finland, dat voorheen tot het aartsbisdom Mohilef (Rusland) behoorde, werd op 8 Juni 1920 tot zelfstandig apostolisch-vicariaat verheven en kreeg bij decreet van 16 Maart '21 een apost. administrator in den persoon van pater dr. Michaël Joannes Buckx, tot onlangs provinciaal der priesters van het H. Hart te Liesbosch-Princenhage. Hij werd vergezeld door pater Dr. J. van Gijssel. Beide paters waren reeds eenige jaren geleden in Finland werkzaam, doch de toenmalige Russische overheersching maakte een verder verblijf aldaar onmogelijk. Pater Buckx werd tot vijfmaal toe het land uitgezet en was dan 8 jaar in Zweden werkzaam.

De houding der tegenwoordige Regeering tegenover de katholieke Kerk is zeer tegemoet komend. Finland heeft slechts 3.600.000 inwoners, waarvan 2.662.000 protestant. Het aantal katholieken is ongeveer 1000. Katholieke kerken zijn in Helsingfors en Abo (Zie Het Missiewerk III bl. 65-70).

In *Noorwegen* ziet Mgr. Fallize zich door zijn wankele gezondheid gedwongen, ontslag te vragen uit zijn betrekking van Apostolisch Vicaris. Meer dan vijftig jaar heeft Mgr. Fallize in dit land vertoefd, en tot zijn groote vreugde heeft hij op dezen kouden bodem het uitgestrooide missiezaad zien ontkiemen, opgroeien en goede vruchten voortbrengen.

Want evenals in Denemarken, zijn in Noorwegen de vooroordeelen tegen het katholiek geloof overwonnen, en land en volk beginnen een veel gunstiger stemming te betoonen jegens de voor eeuwen verworpen leer.

In opdracht van Z. Em. Kard. van Rossum richtte Secretaris Dr. Drehmanns een schrijven aan *Ars Catholica* Leiden, dato 12 Nov. 1921:

„Zijne Eminentie Kardinaal W. M. van Rossum draagt mij op UEd. van harte dank te zeggen voor den prachtigen *Missiekunstkalender* en voor de *Vlugschriften van het St. Petrus-Liefdewerk*. Beide dragen de hooge tevredenheid van den Kardinaal weg. Vooral in den Missiekunstkalender heeft U duidelijk aangetoond en bewezen, dat de katholieke kunst voor geen andere behoeft onder te doen: teekening, kleuren, uitvoering, druk, alles is even goed verzorgd en smaakvol. Door die echt kunstzinnige werken bewijst UEd. ook een grooten dienst aan het Missiewerk, omdat de belangen der Missiewerken op zoo aantrekkelijke wijze den Katholieken onder het oog worden gebracht en daar maanden en maanden blijven. Voor dit alles en

voor wat U deed voor het zoo dringend noodzakelijke liefdewerk van den H. Petrus is de Kardinaal U zéér dankbaar. Volgaarne zegent Z. Eminentie U en Uw werk alsmede al uwe medewerkers in het zoo schoone en prijzenswaardige doel om den kunstzin van ons Katholiek volk waarlijk te verheffen en de kunst te doen dienen tot verheerlijking van God en tot uitbreiding van Zijn Rijk".

De *R. K. Boekcentrale* te Amsterdam mocht 21 Juli 1921 volgend schrijven ontvangen :

„Met bijzonder genoegen heeft Zijne Eminentie Kardinaal van Rossum de uitgave begroet van het zoo bekende en degelijke werk van P. Manna : *Werklieden zijn er weinig*. En wat dat genoegen verhoogt,is het feit dat niemand minder dan *Mgr. Vu ɹlsteke* de vertaling ervan heeft ondernomen. Wat den Kardinaal vóór alles tot dankbaarheid stemt jegens Vertaler en Uitgeefster, is, behalve de keurige, aantrekkelijke bewerking en uitgave, welke velen zal aansporen het boek bij herhaling ter hand te nemen, het feit, dat juist nu meer dan ooit de Werklieden weinig zijn. Zij,die zich in de Missies aan het heil der zielen wijden, kunnen nauwelijks volstaan om de reeds bekeerde christenen te bedienen, zoodat de zorg voor de bekeering der heidenen of nagenoeg moet verwaarloosd worden, of buitengewone krachtinspanning vereischt,welke op den duur geen stand houdt. Als men dan nog ziet dat de velden rijp zijn voor den oogst en dat alleen het gebrek aan arbeidskrachten het binnenhalen van denzelve belet, zal men begrijpen hoe dankbaar de Kardinaal is voor iedere poging welke vooral nu wordt aangewend, om hetzij door Missionarissen, hetzij en vooral door het uitbreiden van den inlandschen clerus in het grootste gebrek onzer Missies te voorzien.

Zijne Eminentie zegent dan ook U en Uwe uitgave, terwijl Z.Emin. God bidt het werk te doen gedijen in honderd- en duizendvoudige vruchten.

BOEKBESPREKING.

H. GEURTJENS, M.S.C. : UIT EEN VREEMDE WERELD, of het Leven en Streven der Inlanders op de Kei-eilanden. — Teulings, 's-Bosch ; 400 blz.

Dit werk werd reeds in de Bijlage van dit tijdschrift, Nov. '21, geannonceerd als een hoog interessant, boeiend geschreven en voor de missiologie kostbaar boek. Want „het leven en streven der Keieezen is een greep uit het groote leven der animistische heidensche volkeren, die ons geheel koloniaal gebied van O.-Indië bewonen". Zeventien jaren heeft de schrijver onder de Keiëezen als missionaris gearbeid en daarbij hun taal, verhalen en legenden beluisterd, hun zeden en gewoonten meegeleefd, bespied en zielkundig trachten te verklaren. Deze onderzoekingen zijn hier tot een systematisch geheel verwerkt, waarin land en volk, godsdienst, wetenschap, maatschappij, bedrijfs- en gezinsleven tot in bijzonderheden geschilderd worden.

Dat de uitgave door het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap gesubsidieerd werd is al een waarborg voor oorspronkelijk, wetenschappelijk werk.

Aan missionarissen, beoefenaars van volkenkunde, van Indologie in 't bijzonder en aan alle belangstellende geestelijken en ontwikkelde leeken van rijperen leeftijd is het boek zeer aan te bevelen; maar met het oog op de behandelde stof, die ook geheel het intieme familieleven omvat, is het voor jongere menschen, openbare leeszalen, volksbibliotheken en voor het groote publiek in 't algemeen niet geschikt. G. VOSKUILEN.

HET KRUIS GEPLANT in een onbekend negerland van Midden-Afrika. — Boxtel, Burgakker 239. Procure der Witte Paters. Verhaal van de stichting der St. Antonius-missie in het koninkrijk Oeroendi, door den Z.Eerw. Pater J. M. v. d. Burgt, Priester-Missionaris van Afrika der Witte Paters.

Terecht schrijft daarvan Mgr. Hermus in de Inleiding: ,,Wij beschouwen dit werk als een kostbare bijdrage voor onze missieliteratuur, uitermate geschikt om het doel van onze missieactie: vermeerdering van missiekennis en missie-sympathie, krachtig te helpen bevorderen.

In boeienden stijl wordt in het eerste gedeelte het zwoegen van onze koene missionarissen-landgenooten geschilderd en uiteengezet, met wat gevaren en hindernissen zij te worstelen hadden. In het tweede deel zal men niet zonder innige voldoening lezen hoe door Gods vaderlijke bescherming en de voorspraak van den H. Antonius, uit het mosterdzaadje, met zooveel zorg en moeite in Afrika's dorren bodem gestrooid, zich ontwikkelde een forsche, breedgetakte boom, in wiens weldadige schaduw thans duizenden negers en neger-kinderen zoeten troost en hemelsche verkwikking vinden''.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic. Gen.

Buscoduci, die 15 Januarii 1922.

Z. H. PAUS BENEDICTUS XV

Z. H. PAUS PIUS XI

SCHRIJVEN

VAN ZIJNE EMIN. KARDINAAL VAN ROSSUM AAN DE REDACTIE VAN „HET MISSIEWERK".

Met bijzondere voldoening ruimt de redactie van „Het Missiewerk" in dit feestnummer de eerste plaats in voor het volgend vereerend en bemoedigend schrijven.

Aan de Redacteuren van het Algemeene Tijdschrift voor missiekennis en missieactie „Het Missiewerk".

Zeereerwaarde Heeren,

Een uitnemende gedachte was het door een buitengewoon nummer van Uw zoo verdienstelijk Tijdschrift het derde eeuwfeest der Propaganda en het eerste van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs te herdenken, en aldus geheel de Priesterschap en de ontwikkelde klasse in Nederland tot inniger meeleven met die groote feiten der Kerkgeschiedenis te brengen.

Is toch Uw Tijdschrift van den beginne af met de H. Congregatie der Propaganda door vele banden verbonden geweest, niet minder heeft het bijgedragen om het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs tot dien bloei te brengen, waarover Wij ons thans zoozeer verblijden. Een der hechtste banden die U heeft gebonden aan de opperste leiding der geheele missieactie is wel geweest die eenheid van geest en die eenheid van hart, welke de vrucht waren van Uwe bovennatuurlijke op den hechten grondslag des Geloofs rustende afhankelijkheid. Vir obediens loquetur victorias. Mag dikwijls een schijnbaar grooter goed, het afwenden van een kwaad dat schijnt te dreigen, een oogenblikkelijk, nationaal of persoonlijk belang ook al bekoren de leiding van het Gezag te verlaten, het vaste geloof in de vruchtbaarheid der gehoorzaamheid, het vaste besluit Gods H. Wil boven en vóór alles te volgen voërt altijd tot het hoogste, het

rijkste, het beste dat bereikt kan worden. Die groote gedachte bond U in alles aan de Propaganda : het is daarom met reden dat gij Uwe lezers en vooral de leden van den Priestermissiebond bij deze groote en blijde herdenking tot Haar voert, om door betere kennis grootere waardeering en liefde in hunne harten te kweeken, en te bewerken, dat allen door grooteren en meer geordenden missieijver toonen, dat men in Haar Dengene liefheeft, wiens plaats zij bekleedt.

Het Werk tot Voortplanting des Geloofs heeft niet minder recht om nu vooral door U geheel bizonder op den voorgrond te worden geplaatst. Reeds hebben de afgeloopen jaren getoond, dat gij begrepen hebt, dat dit Werk vóór alle andere moet bevorderd worden, zoo dat geheel het katholieke volk daaraan met gebed en offer deelneemt. Zoo toch wordt de missieactie wat zij op de eerste plaats zijn moet, algemeen en bovennatuurlijk. In de honderd jaren welke sinds de stichting van dat providentiëele Werk verloopen zijn, heeft het reeds eene groote uitbreiding en eene verblijdende vruchtbaarheid verworven, maar in de toekomst moet met inspanning van alle krachten deszelfs algemeene verspreiding in korten tijd bewerkt worden. Hoe eerder de drie algemeene Missiegenootschappen, het Werk tot Voortplanting des Geloofs, de H. Kindsheid en het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus over geheel de katholieke bevolking verspreid zijn, en daar ingang en steun en medewerking hebben gevonden, des te eerder zullen ook de andere, de bizondere Missiewerken ondervinden, dat zij geen schade lijden, maar integendeel door de algemeene opvoedende kracht der drie algemeene rijke vruchten plukken.

Moge dan de viering dezer beide eeuwfeesten door Uw tijdschrift er toe bijdragen, dat het door een ruimere verspreiding, vooral onder de intellectueel gevormde klasse in staat gesteld worde, om de grootsche taak te vervullen welke het heeft opgenomen, om nml. door den Priestermissiebond in Nederland de missieactie tot een modelorganisatie op te voeren.

Gods ruimste zegen ruste op Uwen arbeid, dat is Onze innige en voortdurende bede, en als onderpand der hemelsche gunsten schenken Wij volgaarne aan U allen gelijk ook aan Uwe lezers, Onzen H. Zegen.

W. M. KARD. VAN ROSSUM.

Rome, Paleis der Propaganda, 31 Maart 1922.

BENEDICTUS XV — PIUS XI.

De volkeren die, zooals schijnt, op velerlei gebied, zoo moeilijk tot een accoord kunnen komen, hebben eenstemmig den lof bezongen van den roemrijken Paus, die te midden der groote internationale verwikkelingen als plaatsbekleeder van Christus op aarde de eeuwige rechtsliniën onverschrokken den verdwaasden menschen voorhield, opdat rust en vrede werden hergeven aan alle volkeren. De Paus van den vrede, de verdediger van het recht, de beschermer van gevangenen en uitgehongerden mocht het prestige van den H. Stoel in de wereld niet weinig omhoog voeren.

Zijn missieactie is niet te meten. De oorlog had het missiewerk in bijna alle missiegebieden min of meer verlamd wegens gebrek aan hulpmiddelen, wegens gebrek aan apostolische roepingen.

Toen verhief Paus Benedictus zijn machtige stem en het aanschijn der aarde werd vernieuwd.

Aan het katholieke volk zette hij uiteen, hoe het brengen der Evangelische waarheid voorop moet staan in de werken der barmhartigheid. Hij riep in hun geheugen terug, de niet zelden vergeten waarheid, dat alle geloovigen den heiligen plicht hebben mede te werken aan de uitbreiding van het Rijk van Jezus Christus.

Den missionarissen sprak Hij moed in bij hun opofferend werk, riep hun toe: Volhardt met vertrouwen; zijt veroveraars voor Christus' Kerk; geheel de Kerk, volgend haar opperhoofd is met U. — Helpers zult gij krijgen en opvolgers in uw apostolisch ambt; want alle bisschoppen zijn uitgenoodigd hun zorgen te wijden aan het verwekken van apostolische roepingen. Hulpbronnen zult ge hebben voor uw ondernemingen; want de missiegenootschappen, vooral de algemeene genootschappen van Voortplanting des Geloofs, H. Kindsheid en het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus zullen in bloei toenemen. Gebed zult ge krijgen van velen; want alle katholieken zullen gaan begrijpen, dat allen aan het Missiewerk

moeten medehelpen, zoo niet met de daad, dan toch met het hart.

Tijdens de 7 jaren van zijn Pontificaat richtte Z. H. Paus Benedictus in de missielanden op: 1 Apostolische Delegatie een 20 Bisdommen, 29 Apostolische Vicariaten, 8 Apostolische Prefecturen.

Nieuwe missieseminaries werden gesticht in Ierland, in de Vereenigde Staten, in Canada, in Spanje en Italië, in Zwitserland. Nieuwe reguliere Congregaties gaven priesters, broeders en zusters aan het apostolaat onder de heidenen. Een Apostolische Visitator werd gezonden om de moeilijke missiegebieden van Denemarken, Zweden, Noorwegen en Finland in naam van den H. Stoel te visiteeren en een anderen Visitator om een onderzoek in te stellen naar de toestanden in China en Siberië.

Heerlijk zou hij verkondigen, hoe hij het als de voornaamste plicht van zijn opperherderlijk ambt beschouwde groote zorg te hebben voor de verdere verbreiding van ons heilig geloof, als te Rome dit jaar plechtig zouden worden gevierd het 300-jarig bestaan der Propaganda en het eerste eeuwgetij van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

Hij heeft deze jubelfeesten niet meer op aarde mogen meemaken, maar in den hemel zal hij mede juichen.

Pius XI zal nu de Roomsche Missiefeesten leiden. „Na den Missiepaus Benedictus XV een nieuwe Missiepaus", telegrafeerde een missionaris naar Holland, toen de keuze bekend was geworden van Kardinaal Achilles Ratti, die als Aartsbisschop van Milaan zijn vastenmandement „over de missiën" reeds in gereedheid had gebracht.

Zooals de laatste daad van Benedictus XV een missiedaad was geweest, een aanprijzing van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus tot opleiding van een inlandsche geestelijkheid, zoo wilde ook Paus Pius beginnen met een missiedaad.

Hij schonk 10.000 Lires aan het Liefdewerk van den H. Petrus, en beval dit werk bijzonder aan in een schrijven van 6 Maart 1922 gericht aan den nationalen Directeur van Italië. Een grootsche Propagandadag voor het Liefdewerk in geheel Italië op 12 Maart was het gevolg van deze Pauselijke aanmoediging.

Wij hebben dan ook het vaste vertrouwen, dat onder het Pausschap van Pius XI, de missiezaak een heerlijke toekomst tegemoet gaat.

Dr. JAN SMIT.

BIJ HET EEUWFEEST DER „PROPAGANDA"

Onder de tallooze oorkonden en pauselijke documenten van het Vaticaansch Archief zal men, zegt de protestant Th. Frede, moeilijk een stuk kunnen vinden, dat tot op onze dagen nog zoo krachtig nawerkt als de Constitutie „Inscrutabili divinae Providentiae" van 22 Juni 1622, waardoor de Congregatie „de Propaganda Fide" definitief werd omschreven.

Niet ten onrechte heeft men de stichting van de Congregatie „de Propaganda Fide" korter „de Propaganda" een mijlpaal genoemd op den weg, door de Kerk in de geschiedenis afgelegd.

Vanaf den gulden mijlpaal, het „milliarium aureum", door Keizer Augustus op het Forum Romanum opgericht, trokken, zoo schrijft Pater Anton Huonder, S. J. eenmaal de altijd zegevierende legioenen op nieuwe veroveringen uit. De gulden mijlpaal van het Pauselijk Rome is in onze dagen het paleis der Propaganda. Vanuit dit hoofdkwartier van geestelijke wereldverovering gaan de bevelen naar alle wereldstreken, trekken jaar na jaar versche troepen naar het front, dat langzaam maar gestadig meer naar voren wordt verlegd.

Met nadruk merkt dezelfde schrijver op, dat geen nieuwe weg werd ingeslagen. Het zou een dwaling zijn, te meenen, dat eerst met de instelling dezer Congregatie de missie-arbeid der Katholieke Kerk voorgoed een aanvang nam.

Maar de weg tot dit doel nam een wending en ging sinds dat tijdstip rechter af op het voorgestelde doel.

Zonder te spreken van de verbreiding van ons H. Geloof in de eerste eeuwen der Christelijke tijdrekening, zouden wij tot staving van die waarheid slechts hebben te verhalen, hoe met de ontdekking van Amerika en het vinden van den weg naar het Oosten ook de Missie-arbeid der Kerk een nieuw arbeidsveld vond, dat geenszins

braak bleef liggen. De prediking der Christelijke waarheid ging hand aan hand met de kolonisatie. Dit bracht echter het groote nadeel mede, dat zij ook al te zeer gebonden bleef aan de Staatsbemoeiing der twee groote zeemogendheden, de Spaansche en Portugeesche. En al moet het tot eer dezer Regeeringen gezegd worden, dat zij veel steun aan den Missie-arbeid schonken, deze kon zich niet vrij ontplooien.

Geen Missionaris mocht naar de overzeesche landen vertrekken, vóór zijn naam door den koning in den Raad van Indië op de lijst was gebracht en daarop de goedkeuring was verkregen. De Missionarissen in Indië brengen verslag uit aan den koning en aan den Generaal hunner Orde. Deze laatste stelt van tijd tot tijd den Paus en de Kardinalen op de hoogte van het werk, doch rechtstreeks laat zich de Pauselijke Curie niet met het Missiewerk in, dan door volmachten te verleenen en bisdommen in te stellen, wanneer het werk groote vorderingen maakte, niet door het te organiseeren en zelf te leiden. Waar de Regeeringen in den beginne met prijzenswaardigen ijver aan de bekeering van de ontdekte gebieden dachten, was die organisatie ook minder noodig.

In dit tijdvak van Missie-actie valt de zegenrijke werkzaamheid van een H Franciscus Xaverius in Indië, van een Mattheus Ricci in China en de evangelisatie van Spaansch en Portugeesch Amerika.

Zelfs na de stichting der Propaganda bleef in de zoogenaamde „Regiones Hierarchiae ordinariae" d. w. z. in het grootste gedeelte van Spaansch en Portugeesch Amerika, dit stelsel van Regeeringsbemoeiing in zwang en onder dit stelsel zien wij de missiën van Paraguay, Peru, Quito, Noord-Mexico, Californië, enz. tot hoogen bloei geraken. Maar was de steun der Regeering aanvankelijk een onontbeerlijk hulpmiddel, bij de uitbreiding der ontdekkingen bleek dit Patronaat in vele opzichten een belemmering. De actie was daardoor al te zeer aan banden gelegd. Het missiewerk werd al te eng gekoppeld aan de zelfzuchtige koloniale politiek en de afhankelijkheid van het Staatsgezag maakte het den Missionaris bij de minder Christelijke gedragingen van vorst en ambtenaren dikwijls zeer moeilijk. Ook mag niet verzwegen worden, dat de goed gesteunde kerkelijke betrekkingen dikwijls personen naar het Missieland voerden, die door andere dan apostolische bedoelingen werden geleid. Een groote ramp was ook de niet-aanstelling van een voldoend aantal bisschoppen. De Regeering

ging uit verschillende beweegredenen al te langzaam daartoe over en dit hield weer de vorming van een inlandsche geestelijkheid tegen. Te Rome voelde men steeds sterker dien knellenden band.

Nog in den loop der zestiende eeuw werden stappen gedaan om den Missiearbeid meer vanuit de hoofdstad der Christenheid te leiden. Op dringend verzoek van den H. Franciscus de Borja S.J., stichtte de H. Paus Pius V twee Kardinalen-congregaties, een voor de bekeering der heidenen, een voor den terugkeer der ketters. Gregorius XIII stelde een Kardinalen-Commissie voor het Oosten in en kende haar uitgebreide volmachten toe. En in het begin der zeventiende eeuw trachtte Paus Clemens VIII nogmaals die idee te verwezenlijken door de stichting van een afzonderlijke Missie-congregatie.

Maar dezer organisatie was echter niet berekend op de taak, haar toegedacht. Eerst in 1613 werd door den Karmeliet Thomas a Jesu de grondgedachte breeder uitgewerkt en een plan samengesteld, dat negen jaar later verwezenlijkt, thans na driehonderd jaar de juiste organisatie is gebleken. Het 1000 blz. groote werk, waarin hij zijn gedachten ontvouwde, werd in 1613 bij de Erven van Bellerus in Antwerpen uitgegeven onder den titel „De procuranda salute omnium gentium". Hierin behandelt hij op diepgaande wijze het geheele Missievraagstuk, doch het zou ons te ver voeren, daarop in bijzonderheden in te gaan. Slechts op het derde der twaalf boeken, waarin het werk is verdeeld, wil ik een oogenblik de aandacht vestigen. Daarin toch noemt hij als het eerst noodige voor den bloei van het Missiewerk de instelling van een afzonderlijke Romeinsche Congregatie. Hierin moesten eenige ijverige en voorzichtige mannen worden samengebracht, die op vastgestelde tijden ernstig beraadslagen over de wijze, waarop het Missiewerk het best kan worden uitgebreid en geholpen. Daarvan moeten brieven van belangstelling en aanmoediging uitgaan, boeken in de onderscheiden talen, welke kort en klaar de Katholieke leer behelzen, worden uitgegeven. Op die wijze moet een kracht worden gewekt, welke de zwakke volkeren staande houdt, en in de landen, door ketterij besmet, de voorvechters van het H. Geloof bemoedigt en steunt. Aan allen, die aan het heil der zielen arbeiden, moeten van tijd tot tijd wenken en instructies worden gezonden. En dat alles moet geschieden in naam van Z. H. den Paus zonder vermelding

van goedkeuring door de tijdelijke macht. De H. Stoel moet toonen, dat alleen het heil der zielen zijn leiddraad is. Een zeer voorname plaats wordt in deze organisatie aan de Secretarissen toegekend, die ten getale van vier of vijf mannen moeten zijn van groote kennis van zaken en talen en uitmunten door geleerdheid en ijver. Zij moeten de behandeling der zaken in de Congregatie voorbereiden, voor de uitvoering der besluiten zorg dragen, de noodige geschriften samenstellen of doen samenstellen, een lijst aanleggen van personen, bisschoppen, predikers, vooraanstaande Katholieken enz. die het Missiewerk zouden kunnen steunen en met dezen briefwisseling onderhouden. Iedere Secretaris moet staan voor een bepaald gebied, een voor de Noordelijke streken als Engeland, Schotland en Ierland, Frankrijk, Duitschland, Zweden, Denemarken, een andere voor Griekenland, Dalmatië, Bosnië, Thracië en de Grieksche eilanden, een derde voor Cyprus, Klein Azië, Syrië, Palestina, Egypte, Algiers, Polen, Lithauen, Rusland, Hongarije, Transsylvanië, een vierde eindelijk over Oost- en West Indië. Ten slotte dacht hij zich een algemeen Secretaris over deze vier. In het bijzonder geeft hij daarna voor ieder gebied aan, op welke hulp in die streken mag worden gerekend, op welke wijze het best in de behoeften dier streken wordt voorzien. Groote aandacht schenkt hij hierbij aan de werkzaamheid der verschillende religieuze Orden alsook aan het groote werk door Paus Gregorius XIII begonnen, de stichting van Missiecolleges in verschillende streken der wereld. Op de inrichting dier Colleges gaat hij diep in en hij wijst verschillende dingen aan, welke zoowel bij de stichting als in het bestuur er van in het oog moeten worden gehouden.

Het is hier de plaats niet, al zijn eischen nader te bespreken en na te gaan in hoeverre de plannen door hem ontwikkeld in den loop der jaren zijn verwezenlijkt. Voldoende zij het op te merken, dat gelijk Paus Benedictus XIV in zijn encycliek „Allatae sunt" gericht aan de Missionarissen van het Oosten 26 Juli 1755 te kennen geeft, het werk van Pater Thomas a Jesu steeds het grootste gezag bleef behouden en herhaaldelijk werd herdrukt om de grondgedachte daarin vervat steeds levendig te houden.

Grooten invloed op het tot stand komen der Congregatie hadden ook de latere Generaal der Ongeschoeide Karmelieten, de bekende Pater Dominicus a Jesu Maria, en de Capucijnerpater Hieronymus

van Narni. Een machtigen steun vonden zij bij Kardinaal Ludovisi en toen deze in Februari 1621 den Pauselijken troon beklom, was de stichting er van verzekerd.

Dikwijls dateert men de stichting van de Congregatie van den 14 Januari 1622, waarop de nieuwe Congregatie haar eerste zitting hield, veelvuldig ook van de officieele stichtingsbulle, gedateerd van 22 Juni 1622, doch uit de Acta S. Congr. de Prop. Fide (1622—25. Tom. III, fol. 1), zoowel als uit de Collectanea S. Congreg. de Prop. Fide (1907—Tom. I. fol. 1) blijkt overduidelijk, dat de eigenlijke stichting plaats had op Driekoningendag van het jaar 1622.

De leidende gedachte was, zooals de Paus het zelf uitdrukt, dat de eerste taak van het herdersambt de verbreiding is van het Christelijk Geloof om daardoor de menschen tot kennis en vereering van den waren God te brengen.

Dr. Schmidlin vestigt er in een artikel in het *Zeitschrift für Missionswissenschaft* de aandacht op, dat in het eerste jaar van de werkzaamheid der Propaganda de handelingen en brieven uitsluitend gaan over de kerkelijke aangelegenheden in Europa en in het nabije Oosten en eerst in April 1623 sprake is van Missiearbeid in Japan, in Nov. in Japan en China, in Dec. in Solor. Niet ten onrechte ziet hij hierin een bewijs, dat reeds vanaf de stichting het meest breede begrip van Missie aan de werkzaamheid der Propaganda ten grondslag werd gesteld en daarin ook de arbeid in protestantsche en schismatieke landen werd begrepen. Dit blijkt trouwens ook uit de „Divisio Provinciarum", welke reeds in de tweede zitting plaats had en deze landen onder de zorgen der nieuwe Congregatie stelde.

Een groote moeilijkheid was in den beginne nog de geldelijke regeling der zaak. De Paus gaf het goede voorbeeld door belangrijke giften voor dit doel en vele Kardinalen volgden zijn voorbeeld.

De Spaansche zaakgelastigde, de prelaat Vives, stelde het Palazzo Ferratini op de Piazza di Spagna ter beschikking der Congregatie, waarvan hij zelf vanaf het begin deel uitmaakte. De reeds genoemde Karmeliet Pater Dominicus a Jesu Maria, die op last des Pausen wegens den roep zijner heiligheid met den boven vermelden prelaat Vives en een anderen prelaat den Staatssecretaris Agucchio aan de dertien Kardinalen der Congregatie was toegevoegd, wist met medewerking van een anderen religieus den stichter eener Congregatie ter eere van Maria Johannes Leonardi overal weldoeners voor

dit groote werk te vinden en een stichtingskapitaal van 400.000 francs bijeen te brengen. Hiermede was de grondslag gelegd.

Talrijke latere giften, vooral van Paus Urbanus VIII en diens Broeder Kardinaal Antonius Barberini, van Paus Innocentius XII en Clemens XII, van de Kardinalen Adda en Spinola, bevestigden dien grondslag en maakten, dat de Congregatie een waarlijk veel omvattende werkzaamheid kon ontplooien.

Dit stelde haar in staat, het doel, de koloniale Missie in een zuiver kerkelijke Missie om te zetten, met kracht na te streven. Natuurlijk werd dit doel niet in eens bereikt, en bleef met name in de Spaansche en Portugeesche bezittingen nog langen tijd het oude stelsel gevolgd, doch het Missiewerk was er niet meer aan vastgekoppeld en ontwikkelde zich in andere streken onafhankelijk daarvan.

Geleidelijk voerde dit ook tot het breken met dit stelsel in de bovengenoemde gebieden. Pater Huonder noemt het een onsterfelijke verdienste der Propaganda, dat zij ten slotte in taaien strijd met het Portugeesche Patronaat verandering heeft weten te brengen in den treurigen en verweesden toestand, waarin dit de Kerk in de Portugeesche Koloniën geleidelijk had gebracht. Overal werden nieuwe Bisdommen gesticht of Vicariaten ingesteld en daarmede de mogelijkheid geschapen inlandsche priesters te vormen. Overeenkomstig het opgezette plan werd voortgegaan met het stichten van verschillende Missiecolleges, waaronder dat der Propaganda zelf, het Collegium Urbanum een eerste plaats inneemt.

Om haar taak echter in overeenstemming der nooden van ieder land te vervullen meende de Congregatie allereerst zich een oordeel te moeten vormen over den stand van het Missiewerk in haar uitgestrekt gebied. Het gaat natuurlijk niet aan, de talrijke rapporten hier afzonderlijk te behandelen. Slechts op enkele merkwaardige gegevens willen wij de aandacht vestigen. Vele brieven ademen een optimistischen geest. Brieven van Jezuïeten, Dominicanen, Franciscanen, Augustijnen, Carmelieten, van verschillende Bisschoppen spreken van succes in China, Indië, Afrika. Een klacht en een toon van weemoed klinkt evenwel uit het rapport van den Collettore voor Portugal, Antonio Albergati, waarin hij schrijft over de Missiën van dat Rijk in Azië, Afrika en Brazilië. Vroeger, zoo zegt hij, werden in deze streken ontelbare bekeeringen uit het heidendom verkregen, thans is er stilstand, zoo geen teruggang. De schuld hiervoor laadt

hij op de Portugeesche kolonisten, die zonder zich om den godsdienst te bekommeren de inboorlingen wreed behandelen en niet aan hun bekeering denken. Ook de leden der verschillende Orden, de Jezuïeten uitgezonderd, meent hij niet geheel van schuld te kunnen vrijpleiten. Verschillende kloosterlingen leidden een weinig stichtend leven, in het algemeen ontzien zij de Portugeezen veel te veel en vergeten zij tegen dezer wandaden op te treden. Het feit dat de Regeering slechts Spanjaarden en Portugeezen in de Missies toelaat, is bovendien oorzaak, dat te veel betrekkingen met hun familie blijven bestaan en velen naar de Missie gaan met geen ander doel dan de kolonisten, nl. zichzelven een onbezorgd bestaan te verzekeren en dikwijls ook nog hun familie winstgevende posten te bezorgen. Hij waarschuwt ook voor de benoeming van religieuzen tot Bisschop in Missiën, waar ook religieuzen van andere Orden werkzaam zijn, wijl dit gemakkelijk, althans in de voorstelling dezer laatsten, leidt tot voortrekking der eigen Orde.

Wij deelen deze laatste waarschuwing hier merkwaardigheidshalve mede, doch moeten daarbij opmerken, dat de Congregatie, zooals de geschiedenis leert, de gegrondheid daarvan blijkbaar niet heeft ingezien en het nadeel, dat in de benoeming van religieuzen in zulke gebieden zou kunnen zijn gelegen, heeft meenen te kunnen ontgaan door bij de keuze der Bisschoppen religieuzen te kiezen met voldoende breeden blik, om de belangen der Orde niet boven die van het hun toevertrouwde Bisdom te stellen. Ook de Pausen volgden in de benoeming van de Prefecten der Propaganda zelve geen andere gedragslijn. Zeer dikwijls werden religieuzen tot Prefect der Propaganda aangesteld en de werkzaamheid van de Prefecten, welke wij de laatste jaren uit de Kardinalen-Religieuzen zagen kiezen — wij noemen slechts den Karmeliet Kardinaal Gotti en den Redemptorist Kardinaal van Rossum — toont, dat onder hun leiding de Propaganda aan goede handen werd toevertrouwd. Dit neemt niet weg, dat in het rapport van Albergati zeer behartigenswaardige opmerkingen vervat liggen met betrekking tot de werkzaamheid der religieuzen in de Missiën.

Ook de Franciscaan Gregorio Bolivar uit de Missie van Peru klaagt, dat er weliswaar in de Indiën zes Aartsbisschoppen en een veertigtal Bisschoppen zijn, dat er ook verschillende seminariën zijn gesticht, doch de priesters daar opgeleid en de religieuzen, die van het

moederland komen, gaan bijna uitsluitend naar de goed gedoteerde statiën, komen ook met geen ander doel, terwijl voor het werk van de Voortplanting des Geloofs geen krachten te vinden zijn.

Tot de voorstelling, dat de priesters feitelijk slechts voor tijdelijk gewin naar de Missiën komen, draagt nog bij, dat verschillende priesters, ordesgeestelijken, ja zelfs bisschoppen niet uitgezonderd er veel te veel op uit zijn geld te maken, daarvoor zelfs handel drijven, zich niet ontzien te speculeeren op de drankzucht der Indianen en door handel in Spaansche wijnen eer den ondergang dan de bekeering van het volk schijnen na te streven. Ook acht deze religieus het niet goed, dat alle parochies eener Missie door Ordesgeestelijken bezet worden, doch meent hij, dat naast hen een wereldgeestelijkheid noodzakelijk is, ter bezetting van de vaste statiën opgeleid, terwijl de religieuzen vanuit hun kloosters in meer centrale plaatsen aan de zielzorg moeten deelnemen.

Slechts op plaatsen, waar minstens zes of zeven religieuzen een klooster kunnen vormen en kunnen bestaan, moest de parochiëele zielzorg, voorzoover dit gaat, aan de religieuzen blijven toevertrouwd. Anders is het gevaar voor het verlies hunner kloosterlijke roeping te groot.

Het spreekt vanzelf, dat er in tal van Missiën, vooral waar deze pas beginnen, geen sprake kan zijn van de vervulling van dezen wensch, doch zeker is het, dat de Congregatie van den beginne af op vorming van een inlandschen Clerus in de Missiegebieden heeft aangedrongen en ook in Missiegebieden, onder de rechtsmacht eener Orde gesteld, steeds op bezetting van een aantal parochiën door een inlandsche wereldgeestelijkheid heeft aangedrongen.

Wat de verhouding tot de Orden betreft, lag het zeker in de bedoeling van het Bestuur der Propaganda ook dezer werkzaamheid in de Missiën te leiden en te controleeren. Het ligt echter in den aard der zaak, dat veel aan de beschikking van de Oversten dier Orden overgelaten bleef evenals in de Missiën zelf aan de beschikking der eenmaal aangestelde Missieoversten. Toch verlangde de Congregatie geregeld verslag over de onderscheiden Missiën, niet slechts van de door haar aangestelde Bisschoppen of Vicarii, maar ook van de Generaals der Orden. Vooral bij strijd en oneenigheid tusschen Ordesgeestelijken onderling of tusschen hen en de Bisschoppen of Vicarii bleek, dat men zich op een hoog standpunt stelde en de

Congregatie ook ten opzichte der exempte regulieren veel volmachten ontving en uitoefende, waardoor deze onder de opperste jurisdictie der Congregatie werden gesteld, waar het verschillende Missiewerkzaamheden gold. Daarnaast staat echter, dat weer de Pausen rechtstreeks aan de Generaals der Orden tal van volmachten schonken, waardoor deze in staat waren de werkzaamheid hunner onderdanen in de Missiën in nieuwe banen te leiden en aldus het initiatief daartoe op te wekken. De geschiedenis onzer Hollandsche Zending bewijst, dat de groote vrijheid, door de Pausen op die wijze aan de ontwikkeling van het Missiewerk geschonken, soms leidde tot botsingen, waarin de Propaganda vaak voor zeer moeilijke beslissingen stond. Over het algemeen echter droeg die vrijheid veel tot bloei van het Missiewezen bij en wij zien dan ook, dat de Congregatie steeds zooveel mogelijk die vrije ontwikkeling van de Missiewerkzaamheid der Orden in de hand werkte. Ook hierbij zat het leidende beginsel voor, dat de Voortplanting des Geloofs niet gebonden moest zijn aan de kolonisatie en er een duidelijk verschil moest zijn tusschen het winnen van een land voor een Staat en het winnen van dat land voor het Christendom. Het streven der Propaganda was er steeds op gericht, door het vormen van een inlandsche geestelijkheid de Missie onafhankelijk te maken van Europa. En waar zij een gebied aan een bepaalde Orde toevertrouwde, geschiedde dit in de hoop, dat deze in den eersten nood zou voorzien en allengs tot vorming van een inheemschen clerus en daarna ook tot vorming van religieuzen uit het Missiegebied zou kunnen overgaan. Voor vele Missiën bleef het natuurlijk noodig, dat telkens opnieuw uit Europa nieuwe krachten kwamen. Andere echter hadden het geluk na betrekkelijk korten tijd roepingen in het eigen gebied te zien ontluiken. De Congregatie steunde dit soms op krachtige wijze.

Zij toonde dit bij de wijding en latere benoeming tot Bisschop van den jongen Brahmaan Mattheus di Castro Mahalo uit Idalkan bij Goa in Voor-Indië. Hij werd door zijn ras en kaste-genooten met open armen ontvangen en wist in korten tijd vele Brahmanen voor den dienst des Heeren te winnen. Hij vereenigde hen in een soort Congregatie naar het model der Oratorianen, een ideaal, dat in het vorig nummer van het Missiewerk ook voor ons Oost-Indië door Pater F. van Lith, S.J. werd bepleit. Wel is de werkzaamheid van Mattheus di Castro het voorwerp geweest van veel critiek en laten

zich de Jezuïeten Huonder en Väth minder gunstig over hem uit, doch de oneenigheid, waartoe het optreden van di Castro soms leidde, moet volgens Pater Dr. Laurentius Kilger O. S. B. voor een groot deel toegeschreven worden aan de antipathie, waarmede dit optreden van een inlander door de Portugeësche beambten en geestelijken werd gezien, al geeft hij toe, dat Mattheus' heftig karakter daaraan eveneens schuld zal hebben gehad. Zeker is, wat Pater Kilger ten slotte zegt, dat het vooral met het oog op het door Pater van Lith ontvouwde ideaal de moeite ruimschoots zou loonen uit de archieven der Propaganda en andere gegevens den persoon en het werk van di Castro aan een nader onderzoek te onderwerpen.

Een groote moeilijkheid leverde het steeds aan de Propaganda op, er de Missionarissen toe te brengen, slechts Missionarissen te zijn en zich niet door een verkeerde voorstelling van hun eigenlijk doel van het Missiewerk te laten leiden. Al te zeer is de Europeesche priester geneigd, het Christendom slechts vereenigbaar te achten met de Europeesche zeden en gebruiken en tracht hij derhalve ter bevestiging van het Katholiek Geloof ook de zeden en gewoonten van de volkeren, tot welke hij gezonden wordt. naar Europeesch model te hervormen. Dit moge eenigermate noodig zijn. Herhaaldelijk gingen daarin de Missionarissen te ver en de Propaganda komt dan ook voortdurend opnieuw tegen dit „Europaïsme" in verzet. Het is de duidelijk uitgesproken wil der Propaganda, zoo besluit Dr. K. Pieper een studie over de methode door de Propaganda bij haar arbeid gevolgd, dat de prediking des Geloofs allerminst mag streven naar het prijsgeven van gebruiken en eigenaardigheden van een volk, welke van godsdienstig standpunt beschouwd niet te veroordeelen zijn. In haar instructie van 1659 stelt zij de dwaasheid in het licht van het streven, in China Fransche, Spaansche of Italiaansche gebruiken in te voeren. „Non haec, sed fidem importate, quae nullius gentis ritus et consuetudines, modo prava non sint, aut respuit aut laedit, imo vero sarta tecta esse vult". Zij gaat nog verder en gebiedt zooveel mogelijk de inheemsche gebruiken in eere te houden en waar deze die eer niet verdienen, daarover toch geen veroordeeling uit te spreken, zelfs zoo zij slecht zijn, liever te zwijgen en te gelegener tijd op geschikte wijze de verkeerdheid er van te doen gevoelen, dan er in woorden tegen op te komen.

Zeer scherp heeft de Propaganda zich steeds tegen het gebruik van

een of andere machtspositie ter verbreiding van het Geloof uitgesproken. Ook hierin heeft zij terstond een anderen weg gekozen dan de kolonisatie. Herhaaldelijk dringt zij in hare instructies aan op het uitsluitend gebruik van geestelijke middelen om het Rijk van Christus uit te breiden. Zij wijst daarbij op het voorbeeld van Christus en zijne Apostelen. Zij waarschuwt dringend voor het drijven van handel en te groote zorg voor het tijdelijk bestaan, die zoo licht ontaardt in uitbuiting der inboorlingen en misbruik van de verheven plaats, welke de Missionaris moet innemen. Zoo mogelijk nog dringender waarschuwt zij voor dienstbaarmaking van den Missiearbeid aan politieke doeleinden. De Missionaris moet het bestaand Staatsgezag erkennen en eerbiedigen en zich er niet toe leenen, als Apostel van Christus, een rijk van deze wereld uit te breiden. Zelfs het beoefenen der wetenschap, taalkunde, volkenkunde, aardrijkskunde e. a. wetenschappen, waartoe het Missiewerk leidt, moeten steeds, hoe nuttig ook, een ondergeschikte plaats in het Missiewerk innemen. De eerste roem van een Missionaris zij nooit die, welken een Fransche Missiebisschop in Midden-Congo Mgr. Augouard zich eens door iemand, die weinig besefte, hoezeer hij den Missionaris beleedigde, hoorde toezwaaien, dat hij meer Franschman dan Missionaris was en wegens zijn verdiensten voor het vaderland den hoogsten lof verdiende, ook niet die, welke men in sommige ook Katholieke werken aan Missionarissen ziet toegekend, dat zij het Missiewerk in een nieuw en heerlijker licht doen stralen door het dienstbaar te maken aan allerlei wetenschappelijke onderzoekingen. Niet dat de Congregatie dezen wetenschappelijken arbeid ook maar eenigszins als zoodanig afkeurt, doch steeds heeft als haar waarschuwing geklonken, wat Paus Benedictus XV op Driekoningendag van 1920 in zijn instructie „Sacerdos in Sinis" nogmaals verklaarde: „Dat de Missionaris zich geen ander doel moet stellen noch eenige andere uitkomst moet wenschen dan de bekeering der menschen tot God en het heil hunner zielen". Daarmede is zeker de beoefening der wetenschap vereenigbaar en in haar vele scholen heeft de Congregatie ook steeds getracht de beste krachten samen te trekken. Groote sommen gaf zij uit voor taalkundige publicatiën, welke het Missiewerk ten goede konden komen. Een bewijs hiervan zien wij reeds in de uitgave in 1638 van de eerste Ethiopische grammaire en dictionnaire, van den Antwerpenschen Carmeliet Jacobus Wem-

mers, later Aartsbisschop van Caïro en Overste der Missie in Ethiopië, twee werken door de Propaganda uitgegeven. En het zou niet moeilijk vallen uit andere Missiën soortgelijke voorbeelden uit den eersten tijd reeds der Propaganda aan te halen.

Intusschen is de leiding der Propaganda niet slechts negatief, in zooverre zij voor bepaalde misbruiken waarschuwt en daartegen optreedt. In hare instructies komen ook een schat van positieve wenken voor, door Dr. K. Pieper in zijn boven vermelde studie in het kort omschreven.

Op de allereerste plaats wordt telkens opnieuw aangedrongen op een vita exemplaris van den Missionaris zelven en niet zonder weemoed klaagt meer dan eens de rapporteur, dat het Missiewerk in bepaalde streken veel meer vrucht zou dragen, indien de Missionaris meer van zijn verheven taak doordrongen was en zich niet alleen vrijhield van de boven opgesomde gebreken, maar door heiligheid van leven en heldhaftige offervaardigheid het ideaal van het Christelijk Geloof nabijkwam. Niet allen waren een H. Franciscus Xaverius. Maar ook niemand had een oogst als hij. De ondervinding doet de Congregatie dan ook de uiterste behoedzaamheid en voorzichtigheid in acht nemen bij het wijden van inlanders tot priester, het aanstellen van Bisschoppen, het zenden van Europeesche Missionarissen en meer dan eens wordt ook aan de Ordesoversten op het hart gedrukt, goed toe te zien, wie zij tot dit heilig en meest verheven ambt bestemmen.

Niet alleen vordert de Congregatie heiligheid van hare Missionarissen, zij vordert ook met nadruk kennis van de taal van het Missiegebied. Zij moeten in de eigen taal der inboorlingen het Evangelie verkondigen, voorzoover dit mogelijk is en alle moeite aanwenden om de taal aan te leeren. Het gebod daartoe is in de strengste termen vervat. Ook ten opzichte der moeilijkste talen houdt de Congregatie daaraan vast. Missionarissen, die dezen plicht verzuimen, wil zij na een eerste ernstige waarschuwing als onnutte dienaren teruggeroepen zien. Paus Benedictus XV heeft 3 Januari 1920 nogmaals de noodzakelijkheid van het algemeen gebruik der volkstaal bij het Missiewerk in het licht gesteld en na driehonderd jaren geen ander standpunt dienaangaande ingenomen dan in de eerste instructie van 1623 reeds vervat is. Ook daarin wordt dit „eenvoudig noodzakelijk" genoemd.

Overgenomen uit: „Franciscaansch Leven"

H. FIDELIS VAN SIGMARINGEN

EERSTE MARTELAAR ONDER DE MISSIONARISSEN, UITGEZONDEN DOOR DE PROPAGANDA.

PAULINE MARIE JARICOT

STICHTERES VAN HET GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS.

Maar niet slechts in de taal moet de Missionaris zich inwerken, neen, in geheel den gedachtegang der volkeren aan zijn zorgen toevertrouwd, in hun wijsgeerige opvattingen, hun godsdienstige gebruiken, hun tradities en geschiedenis.

Daarenboven moet de Missionaris een groot aanpassingsvermogen bezitten en zich zooveel mogelijk weten te schikken naar de nieuwe omgeving, waarin hij wordt verplaatst. Dr. Pieper spreekt van een geestelijke elasticiteit, de instructie van 1659 van Missionarissen „aliorum sese ingenio ac moribus accomodantes". Ook de „Monita ad Missionarios" willen een afdaling tot den geestelijken en zedelijken staat van de bevolking van het Missiegebied, natuurlijk tot die grenzen, welke het Geloof dat zij prediken, zelf stelt. Men heeft de Propaganda af en toe verweten, dat zij daarin te ver ging, doch men behoeft de betreffende decreten en decisies in de Collectanea slechts na te slaan om te zien, dat zij nimmer haar zending in deze verloochende en wel zeer sterk op die aanpassing aandrong, doch nooit ten koste van het beginsel dezer zending.

Onder de punten, waarop de Congregatie van tijd tot tijd den nadruk legt, neemt ook de prediking een zeer voorname plaats in. Het vierde hoofdstuk der Monita ad Missionarios draagt als opschrift : dat het voornaamste werk van den Missionaris de prediking moet zijn. Naar omstandigheden beveelt zij ook het geschreven woord aan, doch de mondelinge prediking des Geloofs in de taal van het land blijft „praecipua apostolatus pars".

In de prediking van het Geloof van den God van Liefde moet verder een zeer bijzondere aandacht geschonken worden aan alle werken van naastenliefde. Hieronder verstaat de Congregatie krachtens verschillende instructies en besluiten op de eerste plaats het bouwen en instandhouden van scholen, hospitalen, weeshuizen en verder van al die inrichtingen, welke in een bepaald land noodig zouden wezen om de bevolking eerbied te doen opvatten voor een godsdienst, die zooveel weldaden aan haar schenkt. Vooral op de opvoeding der jeugd door het stichten van scholen, zoowel voor meisjes als voor jongens wordt door de Congregatie met klem aangedrongen en zeer hard berispt zij de Oversten van gebieden, waar dit naar hare meening wordt verwaarloosd of niet naar vermogen wordt nagestreefd. De woorden in de instructie van 1659: „scholas ubique summa cura et dilligentia erigite et juventutem illarum

regionum gratis docete” zijn in verschillende vormen duizende malen herhaald.

Een niet minder sterken nadruk bleef de Congregatie leggen op de vorming van een inlandschen clerus. Zij beschouwt dezen niet alleen als een welkome hulp in het Missiewerk maar als een waarborg van zijn gunstig eindresultaat. Zoolang dit niet verkregen is, moeten daarop alle zorgen zijn gericht. Reeds in 1626 werd aan een Bisschop in Japan opgedragen naar de behoefte der Missie geschikte Japaneezen tot het priesterschap toe te laten. Een decreet van 28 Nov. 1630 beveelt, dat geschikte Indiërs na zorgvuldige voorbereiding en na een voldoenden proeftijd tot het Priesterschap moeten worden toegelaten. Zeker naast de priesters wenscht zij Catechisten, leeken, die den priester behulpzaam zijn, zij hecht aan dit instituut zeer hooge waarde en heeft herhaaldelijk maatregelen getroffen om ook dezer opleiding in scholen te verbeteren, maar zij waarschuwt de Missie-bisschoppen, daarmede niet tevreden te zijn. Nogmaals in 1893, 19 Maart schreef zij: „Nunquam se satis propriae diocesi consuluisse existiment Episcopi, nisi indigenis clericis instituendis assiduam, eamque solertissimam operam dederint. Tanti id momenti ab hac Sacra Congregatione ducitur ad stabile Missionum bonum, quanti nihil fortasse aliud.”

Niet altijd worden in dit opzicht natuurlijk de verwachtingen verwezenlijkt. Zoo kwam het dikwijls voor, dat uitgestrekte gebieden aan een Orde toegewezen, wanneer zij geen vruchten van priesterroeping droegen, op den duur moeilijk door krachten uit de Orde, aan welke zij werden toegewezen, konden worden bezet. Vele Missiën, waarop te groote verwachtingen werden gebouwd, kwijnden aldus dikwijls na eenige tientallen jaren, door gebrek aan priesters, vooral zoo de Orde, die zulk een gebied aanvaardde, over te weinig krachten beschikte om steeds nieuwe Missionarissen naar dit gebied te zenden. Dit feit heeft in den loop der geschiedenis verschillende malen tot minder gewenschte toestanden aanleiding gegeven en niet steeds waren de religieuzen edelmoedig genoeg en gaven zij voldoende blijk van kennis, van hun kracht om te doen, wat bijv. de Paters Jezuïeten deden in Nederlandsch Oost-Indië, erkennen, dat het gebied voor hun krachten te uitgestrekt was en zich terugtrekken uit een gedeelte daarvan om dit door anderen verder te doen ontginnen. Herhaaldelijk was de tusschenkomst en

het wijs beleid der Propaganda noodig om missiegebieden niet het slachtoffer te doen worden van ijdele verwachtingen betreffende roepingen van inlandsche priesters en de komst van nieuwe Missionarissen. Pater Dr. Anton Freitag S. V. D. aarzelt zelfs niet te verklaren, dat de beste pogingen van de Congregatie in zulke gevallen dikwijls faalden wegens de afwijzende houding der betreffende Orden of Missie-Congregaties of, voegt hij er bij, wegens de staatkundige omstandigheden. Dit laatste is zeker meermalen het geval geweest. Wij behoeven daarvoor alleen maar te herinneren aan het Patronaat van Portugal, doch het is feitelijk in alle koloniën, waar de Regeeringen zich met de bezetting der Missieposten inlaten, het geval. De geschiedenis van onze eigen koloniën bewijst het.

De niet nader bewezen beschuldiging aan het adres der Missie-Orden schijnt eenigszins overdreven, althans in dezen vorm geuit. Hoogstens zal het hier kunnen gelden een verschil van inzicht in hetgeen in een bepaalde Missie noodig is. En dan moet toegegeven worden, dat dit inzicht in de onderscheiden Orden niet steeds hetzelfde was en de eene Overste eerder tevreden was dan de andere. Ook moet erkend worden, dat onder de Missie-Orden dikwijls een zekere naijver zich openbaarde, maar de volmachten der Congregatie der Propaganda Fide waren toch groot genoeg om te verhinderen, dat daardoor een Missiegebied van voor het Missiewerk beschikbare krachten verstoken bleef en dezer ijver geen grond ter ontginning vond of geen oogst kon binnenhalen. De Propaganda heeft helaas nog altijd terreinen in overvloed, waar werkwillige krachten niet alleen welkom zouden zijn, doch zelfs met aandrang worden gevraagd.

Moge de algemeene opbloei van den Missieijver in dit jubeljaar bij den rentmeester van den uitgestrekten wijngaard in het palazzo Ferratini den apostolischen Kardinaal, dien wij Nederlanders dankbaar den onzen noemen, duizenden werkkrachten zich doen aanbieden, opdat eindelijk de klaagtoon des Heeren wegsterve, dat er voor den grooten oogst zoo weinig werklieden zijn.

Voorzeker, geen schooner feestgave zou aan Zijne Eminentie kunnen worden geboden. — Dat geve God, door de voorspraak van Maria, de Moeder der genade.

Oss. Dr. TITUS BRANDSMA, ORD. CARM.

BIJ HET 300-JARIG JUBILÉ DER HEILIGVERKLARING VAN DEN H. FRANCISCUS XAVERIUS

Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus (Ps. C. XV, 15).

Den 27sten November 1552 vloog van uit de eenzaamheid van een onbewoond eiland een ziel ten hemel, die daar met buitengewone vreugde zal ontvangen zijn. 't Was de ziel, de groote ziel van Franciscus Xaverius 1) die op het eiland Sancian, met China aan den horizont, het moede hoofd ter ruste legde, na een leven vol grootsche ondernemingen, rijk aan veroveringen voor het Rijk van Christus en nog rijker aan plannen voor de toekomst.

Staan wij een oogenblik stil bij dat sterfbed, dat wij zoo geheel anders zouden gewenscht hebben, maar door een schikking der Goddelijke Voorzienigheid gelijk geworden is aan een Calvarië, waar eens de Goddelijke Meester in de grootste verlatenheid stierf. Wie had zich voor Xaverius een ander einde voorgesteld als de glorievolle marteldood, waarbij hij tot het laatste getuigde van zijn liefde voor Christus, zijn Meester, — of omringd van tallooze weenende bekeerlingen en van de liefde en toegenegenheid van zijn medebroeders, die in hem reeds bij zijn leven een heilige vereerden? Niets van dat alles. Een verlaten onbewoond eiland, een openstaande stroohut, een koude winterdag, de hulp van een enkelen Chineesche bediende, dàt waren de omstandigheden waarin Xaverius, de Apostolische Delegaat, dit leven verliet.

---

1) Hoe moet de naam *Xaverius* of *Xavier* worden uitgesproken? Ofschoon die naam met een X begint, heeft die letter niets met een X uit te staan. In 't Oude Spaansch gold die letter voor de Grieksche X, of onze scherpe *ch*, zoodat men dichter bij de waarheid komt met te zeggen *Chaverius*. Deze *X* is in het latere Spaansch vervangen door een J, die ook uitgesproken wordt als onze scherpe Ch. Vandaar dat de Spanjaarden nu schrijven *Mejico* vroeger *Mexico*; vandaar ook dat men niet moet zeggen: *Kardinaal Ximénez*, maar *Chiménez*.

Het Portugeesche schip de *Santa Croce* had hem gebracht op het eiland Sansian (of San Choan, — ook Chang — Tchoan), op korten afstand van het onmetelijke Chineesche Rijk, dat hij voor Christus meende te veroveren.

Al aanstonds maakte de koorts zich meester van het uitgemergelde lichaam des Heiligen. Hij nam zijn intrek in een stroohut, die weldra getuige zou zijn van zijn laatste oogenblikken.

Ginds op de reede lag de *Santa Croce*, gewiegd door de deinende golven. 't Was in de tweede helft der maand November 1552. Te eten was er niets; de honger deed zich gevoelen; de Chinees, die bij hem was, ging er op uit om bij de weinige Portugeezen, die van schepen waren achter gebleven, wat eten te bedelen. Doch zij ook leden gebrek. Toen overviel de ziekte het zwakke lichaam des Heiligen en wierp den nooit vermoeiden reus van weleer machteloos neder. Hij stelde den Chinees voor, hem naar het schip te brengen, want hij voelde, dat hij hulp noodig had. Dit geschiedde; maar het rollen van het schip deed den zieke, die aan een hevige pleuris leed, geen goed. Hij keerde dus naar land terug, waar hij werd neergelegd in zijn hut.

Een Portugees raadde hem aan, zich te doen aderlaten. Dat was de heilige niet gewoon, maar hij schikte zich in alles; gedurende de aderlating echter, overviel hem een bezwijming; men sprenkelde hem water in 't gelaat en hij kwam bij, maar gevoelde zich uitgeput en ziek. 's Anderendaags was de koorts weer heviger en men paste een nieuwe aderlating toe; weer viel de heilige in zwijm. Na bijgebracht te zijn, begon hij te ijlen; hij glimlachte en preekte in een taal, die de Chinees niet verstond, maar waarvan hij toch onthield de woorden: *Tu autem meorum peccatorum et delictorum miserere* (Maar Gij, heb medelijden met mijn zonden en fouten), alsook: *Jesu fili David, miserere mei! Mater Dei, memento mei.* (Jesus, Zoon van David, ontferm U mijner! Moeder Gods wees mij gedachtig). Zoo bleef hij vijf of zes uren, en had voortdurend den naam Jezus op de lippen.

Den 26 November verloor hij de spraak; maar zijn oogen spraken in de plaats van zijn lippen; voortdurend waren die oogen op het kruisbeeld gevestigd.

In den vroegen morgen van den 27sten November gaf hij den geest; er was niemand bij tegenwoordig dan de trouwe Chinees, 1) die hem bij 't sterven de gewijde kaars in de hand gaf en zijn oogen sloot. Geen geneesheer, geen priester, geen H. Oliesel, geen H. Teerspijze, geen gebeden der stervenden, geen medebroeders; de verlatenheid was volkomen.

De Chinees ging naar de *Santa Croce*, berichtte den kapitein het overlijden van den *Santo Padre* en vroeg om eenige geestelijke gewaden, ten einde het lichaam, daarin gewikkeld, aan den schoot der aarde toe te vertrouwen. Men gaf wat men had; maar 't was niet veel. Een kist werd gemaakt, een kuil gegraven; maar alvorens de kist te sluiten oordeelde men het raadzaam eenige zakken ongebluschte kalk daarin uit de strooien.

---

1) Deze Chinees heeft later een uitvoerig verhaal van zijn herinneringen opgesteld. Zonder dat, zouden wij van het overlijden des Heiligen nog minder weten.

Zoodoende, dacht men, zou het vleesch eerder verteerd zijn en het geraamte alleen overblijven; men kon dit dan later gemakkelijker opgraven en vervoeren, dan een in ontbinding verkeerend lijk.

Op het graf werden eenige steenen gelegd, om later de plek te kunnen herkennen, die zulk een kostbaren schat bevatte. Die steenen waren het eerste gedenkteeken, opgericht ter gedachtenis van den grooten man.

Zoo was het uiteinde van Xaverius, den man met het hart en den moed van een H. Paulus; in het oog der wereld was dat uiteinde roemloos, zooals dat van zijn Goddelijk Toonbeeld op Calvarië; *maar*, zoo stond van Dezen voorzegd: *Zijn graf zal heerlijk zijn.* Dat zou ook het graf van Xaverius zijn.

Twee maanden daarna werd het lichaam opgegraven, omdat men meende, dat de kalk haar werk wel zou gedaan hebben en ook omdat de *Santa Croce* naar Goa moest terugkeeren. In plaats echter van een verkalkt geraamte, vond men bij het openen der kist een onbedorven lichaam, dat een heerlijken, onbeschrijfelijken geur uitwasemde. En nu begon een triomftocht door de eilanden van den Indischen archipel, langs de kust van Madacea naar Goa, waar het heilige overblijfsel den 15 Maart 1553 aankwam en nog heden ten dage rust. Heeft het toen ook onze Oost bezocht? Wij veronderstellen het.

Talrijk waren de wonderen, die bij het heilig gebeente geschiedden. Algemeen, in geheel de Christen wereld gingen smeekbeden naar den H. Stoel, om de zalig- en heiligverklaring van den grooten Missionaris te verkrijgen.

In dit jaar vieren wij den 300sten verjaardag van de vervulling dier bede. De bulle der heiligverklaring werd door Paus Gregorius XV den 24 Januari 1622 geteekend en de openbare heiligverklaring had met buitengewonen luister plaats op 12 Maart van hetzelfde jaar. Gregorius XV werd echter door den dood verrast en kon de Bulle der heiligverklaring niet plechtig afkondigen. Dit was voorbehouden aan zijn opvolger Urbanus VIII, die daartoe dadelijk overging den 6 Augustus 1623. Tegelijk met die van Xaverius geschiedde ook de heiligverklaring van den H. Ignatius, den stichter der Societeit van Jezus en geestelijken Vader van Xaverius, van de H. Theresia van Jezus, de Ordestichtster en van den H. Isidorus (San Isidoro) een eenvoudigen landbouwer, allen Spanjaarden. Ook de H. Philippus Nerius de Apostel van Rome, kreeg te gelijkertijd de eer der Heiligen op aarde.

'tWas een heerlijke dag, die deze Heiligen op de altaren zag geplaatst, heerlijk voor de St. Pieter, die in die dagen nog straalde in al den luister der nieuwheid, voor Spanje, dat zijn groote zonen en dochter verheerlijkt zag, voor de Societeit van Jezus, die en haar Stichter en haar grooten Apostel zag verheven, en voor de Propaganda, die geboren werd bij het licht van dien luister, die van Xaverius op hare wieg afstraalde.

Eenzelfde banier droeg bij de heiligverklaring de beeltenissen van Ignatius en Xaverius: Ignatius houdt het boek der Constitutiën in de hand, Xaverius opent zijn toog op de borst om den gloed van zijn hart, dat brandde van liefde voor Christus en de arme ongeloovigen door te laten.

Kostelijk is in de oogen des Heeren de dood zijner vromen. (Ps. C. XV 15). Zoo was de dood van Xaverius. Doch niet in de oogen des Heeren alleen. Ook in onze oogen. Die dood was de bekroning van een welbesteed leven, de overgang van de aardsche ellende en vermoeienis tot de hemelsche glorie en eeuwige rust. *De genade was in hem niet vruchteloos geweest* (1 Cor. XV. 10), maar had zijn natuurlijke gaven veredeld en verheven. Ook de natuur leefde in hem, maar geadeld door de genade, hielp zij hem om met onbezweken moed de grootste gevaren te trotseeren, werelden te doorloopen en gansche rijken voor Christus te winnen.

Hij was Baskeër, hij was edelman, fier en trotsch tot het ijdele toe in zijn jeugd, hij had door zijne moeder koninklijk bloed in zijn aderen, maar die gaven der natuur drukten haar stempel op zijn daden, toen eenmaal de genade zijn hart geraakt had en op het woord van Ignatius, onophoudelijk herhaald: *Wat baat het den mensch, dat hij de heele wereld wint, als hij schade lijdt aan zijne ziel?*

Toen werd de edelman diep nederig, maar de Baskeër bleef in hem leven. Daaraan dankte hij, maar altijd door de genade en de liefde van Christus gedragen, dien stouten geest van onderneming, zijn landgenooten eigen. Men zegt van hen, dat hun oogen altijd verre horizonten zoeken; daarom is hun het land in de bergen te klein; zij willen de zeeën op, zij worden walvischvaarders, kapers, zeekapiteins, onderzoekers, missionarissen. Zoo was Sebastiano Elcano, een der eersten, die de reis om de wereld maakten, zoo was de eerste kolonist der Philippijnen, Legazpi; zoo was Kardinaal

Lavigerie 1) de groote slaven-bevrijder, zoo was Xaverius zelf 2) voor wien de wereld haast te klein scheen. Daar woelde ook in hem, wat men in Spanje algemeen kent, als de *Baskische ongedurigheid* ; maar zij kwam hem te stade als een natuurlijke gave Gods, die hem altijd voortdrijft van het eene strijdperk tot het andere ; zij was hem een aandrift, een roeping, waaraan hij niet vermocht te wederstaan en waarvan de heidenwereld de heerlijkste vruchten geplukt heeft.

Ook den Navarreeschen edelman vinden wij in den Heilige terug, maar een edelman, die niet voor zijn eigen eer, maar voor de eer van Christus, zijn Meester, begeesterd was. Daaraan dankte hij zijn optreden, dat van gezagsbewustheid sprak, zijn slag van gebieden, leiden en aanvoeren, altijd edel in werken en woorden. Vrees kende hij niet noch voor grooten, noch voor kleinen. Koning Joan III heeft het meermalen ondervonden, als hij de brieven van Xaverius las, waarin de missionaris zich beklaagde over het wangedrag van de ambtenaren der kroon; dan *beefde* de koning voor het edele, fiere, vrijmoedige woord van den edelman, nu schildknaap van Christus en banierdrager Gods.

Zoo staat heden voor ons het beeld van Xaverius. Danken wij God, dat die gave ons geschonken werd en dat dit licht op den hoogen kandelaar geplaatst is, een licht, dat na driehonderd jaren niets van zijn luister verloren heeft, maar daar zal blijven schitteren zoolang de Kerk bestaan zal. Ach, mocht het ideaal van Xaverius: „Geheel de heidenwereld aan Christus" toch spoedig in vervulling gaan ! *Adveniat regnum tuum.*

C. J. ZWIJSEN, pr.

---

1) Kard. Lavigerie was geboren te Bayonne, dat politiek wel tot Frankrijk behoort, maar eigenlijk behoort tot de Provincie Vascongados.

2) P. A. Bron. St. Fr. Xavier II pag. 356.

BIJ HET EERSTE EEUWFEEST VAN HET GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS

3 MEI 1822 — 3 MEI 1922

„Onder de werken die de verspreiding van het H. Evangelie ten doel hebben", zoo schreef Z. H. Paus Pius X in zijn brief van 25 Maart 1904, „munt boven alle andere uit het hoogst lofwaardige werk, dat den edelen naam draagt van „Werk van de *Voortplanting des Geloofs*".

In denzelfden geest hadden reeds verschillende zijner voorgangers gesproken. Zoo o.a. Paus Gregorius XVI in zijne encycliek van 14 Aug. 1840 en Leo XIII in de encyclieken *Sancta Dei Civitas* (3 Dec. 1880) en *Christi nomen* (24 Dec. 1894) die tevens de bisschoppen aanspoorde al te doen wat in hun vermogen was, „opdat onder de geloovigen aan hunne zorg toevertrouwd, het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs tot den hoogst mogelijken bloei zou geraken. Door U voorgelicht, zegt hij verder, zullen de geloovigen inzien, hoe edel dit werk is, hoe rijk aan verdiensten en wat groote dingen het christendom daarvan in onzen tijd terecht mag verwachten."

Een heerlijke, welsprekende vertolking van die gevoelens der Opperherders der Kerk ten opzichte van het Genootschap vinden wij ten slotte in de vermaarde missie-encycliek van den vorigen roemrijken Paus Benedictus XV van 30 Nov. 1919, die den wensch uitdrukte, dat onder de instellingen ten bate der missiën door de milddadigheid der geloovigen in het leven geroepen, *op de eerste plaats zoude gesteund worden het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs*, „daar dit Genootschap vooral moet voorzien in de middelen, waardoor zoowel de bestaande als de nog op te richten missiën moeten worden onderhouden".

Bij het verschijnen van deze aflevering van het „Missiewerk" scheiden ons nog slechts enkele dagen van het eerste eeuwfeest van deze door de Opperherders der Kerk en alle Bisschoppen der katholieke wereld zoo hoog geprezen en warm aanbevolen kerkelijke instelling. Daarom mag hier zeker wel herinnerd worden aan zijn historisch verleden en mogen nogmaals zijn groote verdiensten voor het Missiewerk in het licht gesteld worden.

Zooals zoovele andere grootsche, verdienstvolle werken Gods, had ook dit werk een uiterst nederig begin, had het in zijn opkomst en ontwikkeling met groote moeilijkheden te kampen.

Er is strijd gevoerd over de vraag aan wie de eer der stichting van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs toekomt. Thans kan het als historisch bewezen worden aangenomen dat die eer toekomt aan de edele Fransche dame Pauline Marie Jaricot, wier zaligverklaring te Rome is ingeleid.

Pauline M. Jaricot werd te Lyon op 22 Juli 1799 uit rijke, godvruchtige ouders geboren. Als door een wonder waren deze aan de gevaren der Fransche revolutie, die vooral te Lyon schikwekkende verwoestingen aanrichtte, ontsnapt. Om God daarvoor hun dank te betuigen, deden zij al het mogelijke om die verwoestingen mede te herstellen en stelden zij dikwijls groote sommen beschikbaar voor het herstel van kerken en het onderhoud van arme geestelijken.

Hun huwelijk was met zeven kinderen gezegend, waarvan Pauline de jongste was. Om nu hun kinderen niet te benadeelen en toch milddadig te kunnen blijven geven, beperkten zij hun uitgaven voor de huishouding tot het strikt noodzakelijke en getroostten zij zich zelfs groote ontberingen. Op Pauline was dus zeker het woord der H. Schriftuur van toepassing : *„Het medelijden is van mijne kindsheid af met mij opgegroeid ; vanaf den schoot mijner moeder is het tot mij gekomen."* (Job 31, 18). Het voorbeeld van hare liefdadige ouders maakte op haar hart een diepen, onuitwischbaren indruk. Wel te doen aan armen en ongelukkigen werd reeds een behoefte voor haar kinderhart.

Door den omgang met eene wereldschgezinde vriendin verdorde echter langzamerhand de bloem der godsvrucht die reeds zoo weelderig in haar hart was opgeschoten. Zooals zoovele harer tijdgenooten begon zij hartstochtelijk de aardsche genoegens na te jagen en zocht zij door schitterende kleederpracht de aandacht der wereld op zich te vestigen. Dat gelukte haar maar al te zeer ; want Pauline muntte uit door lichamelijke schoonheid, bevallige manieren en hooge intellectueele gaven.

God trok echter die ziel als met geweld tot zich. Hij liet haar geen oogenblik rust. Als zij een dag in geneugten had doorgebracht en zich daarna

in haar kamer had teruggetrokken, gevoelde zij de hevigste gewetenswroegingen en brak zij niet zelden in bittere tranen los.

Op zekeren dag woonde zij een preek bij van een heiligen priester, den Eerw. Heer Wurtz over de wereldsche ijdelheid. De woorden van dien priester troffen haar gevoelig hart. Terstond na de preek ging zij hem opzoeken en legde hem den toestand harer ziel bloot.

De Eerw. Heer Wurtz ontdekte in die ziel een kostbare parel, eene ziel die tot de verhevenste offers en grootsche daden in staat was. Zonder aarzelen voegde hij haar dan ook toe: „Vertrap alles wat gij tot heden bemind en gezocht hebt en zoek alleen wat ge tot heden veracht en ontvlucht hebt." Pauline verklaarde zich bereid aan dien raad gevolg te geven, zich geheel aan het aardsche te gaan onthechten en uitsluitend voor God te leven. Stralend van een bovenaardsch geluk verliet zij de kerk.

Hare bekeering was oprecht en volkomen. Hare eerste daad was naar het ziekenhuis te gaan en de walgelijkste zweren eener oude vrouw te verzorgen. „Ik zal iederen dag komen," sprak zij, terwijl zij haar omhelsde „en hoop langzamerhand te leeren u goed te verplegen. Bid voor mij." Zij legde hare fraaie kleederen af en verscheen in de volle parochiekerk in grove, slordig gemaakte kleeren, met lederen schoenen aan, die toen alleen door den werkenden stand gedragen werden.

„Ik ging aanstonds tot het uiterste," zei ze later, „want als ik niet in één slag met mijn verleden had gebroken, zou ik niets bereikt hebben. Ik was zoo beschaamd, openlijk in mijn slordige kleeding te verschijnen, dat ik over geheel mijn lichaam beefde."

Algemeen hield men het er voor dat zij haar verstand verloren had en hare familie, vooral haar broer Philippe maakte zich erg vroolijk over haar. Doch ook Philippe werd kort daarop door de goddelijke genade getroffen en in de voornamere kringen van Lyon stond men verbaasd te vernemen, dat hij naar het seminarie van Saint Sulpice was gegaan, om zich voor te bereiden tot het priesterschap.

Pauline bracht veel tijd onder de armen door, niet alleen en op de eerste plaats om hunnen lichamelijken nood te lenigen, maar vooral om hen tot een deugdzamen levenswandel te brengen en in 't bijzonder om er hen toe te brengen troost en steun te zoeken bij Jezus in zijn H. Sacrament. Daarom ook stichtte zij voor de arbeidsters eene *Vereeniging van Eerherstel*. Het voornaamste doel dezer vereeniging was eerherstel te geven aan het niet gekende en geminachte Hart van Jezus, onteerd vooral in het H. Sacrament. Nog nauwelijks de kinderschoenen ontgroeid, zeide van haar Kardinaal Villecourt, schreef zij reeds een boekje getiteld: „*De oneindige liefde in de H. Eucharistie.*"

Wij kunnen hier niet verder uitweiden over haar stichtend leven, zoo rijk aan liefdewerken. Wie dat nader wil leeren kennen, leze het onlangs verschenen werkje: *Leven van Pauline, Marie Jaricot, stichteres van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs en van den Levenden Rozenkrans* (1799—1862) (1). Hier hebben wij alleen nog te vermelden hoe zij stichtte

1) Instituut voor Doofstommen, St. Michiels-Gestel, prijs 60 cts, franco p. p.

het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs en op welke wijze zij dit Missiewerk organiseerde.

Aanleiding tot die oprichting was haar drukke correspondentie met haar broeder Philippe, die, zooals gezegd, student was in het seminarie van Saint-Sulpice. Herhaaldelijk had deze in zijn brieven zijne zuster gewezen op de armste der armen, op den droevigen geestelijken nood, waarin degenen verkeerden die nog verzonken lagen in de ellende van het heidendom. In een zijner brieven nu vroeg hij haar of zij geen middel kende om de missionarissen wat krachtiger finantieël te steunen. „Het onderhoud van een katechist, schreef hij, „kost slechts 82 francs, en ziet eens hoeveel goeds zoo „iemand in de missies kan uitwerken. Een katechist kan wel „2500 kinderen in doodsgevaar doopen".

Die woorden vooral troffen Pauline. Van dien dag af peinsde zij op middelen om aan den missionaris krachtigen finantiëelen steun te bieden.

Spoedig zag zij echter in, dat dezen alleen te verkrijgen was door algemeene deelname in een goed georganiseerde vereeniging. Herhaaldelijk vroeg zij aan God haar het noodige licht te schenken om die tot stand te brengen. En ziet, toen zij eens in de huiskamer zat, waarin verschillende harer familieleden zich met het kaartspel vermaakten, stond haar plotseling een degelijk plan met al zijn onderdeelen voor oogen. Om *algemeen* steun te verkrijgen, dacht zij, moet slechts een kleine bijdrage als contributie gevraagd worden, een bijdrage, die omtrent iedereen missen kan, ook de minst bedeelde. Zij dacht aan een halven stuiver per week. Om zich voortdurend dien steun te verzekeren moest het werk goed georganiseerd worden. Het best, dacht ze, zal dus zijn de contribuanten of leden in tientallen te verdeelen en voor elk tiental een zelateur of zelatrice aan te stellen, die den ijver der leden levendig moet trachten te houden en hunne contributie moet innen. Een thesaurier diende verder te worden aangesteld, die de contributies der tientallen in ontvangst neemt, eindelijk nog een hoofdthesaurier, die alle ingezamelde gelden naar een centraal bureau zendt.

Zoo doelmatig kwam Pauline vanaf den beginne dit plan voor, dat zij het om het niet te vergeten terstond met potlood opschreef en het leek haar zoo eenvoudig, dat het haar verwonderde dat het nog door niemand vóór haar was uitgedacht.

Zij sprak er nu over met haar biechtvader, die haar zeide: „Dat plan is u door God ingegeven, aarzel niet het uit te voeren”. Haar broeder Philippe besprak het met Parijsche Geestelijken die veel belang stelden in de buitenlandsche missies. Allen toonden er zich mede ingenomen en spoorden Pauline aan hare plannen door te voeren.

Met grooten ijver zette deze zich nu aan het werk. Spoedig had zij eenige tientallen, vooral onder de gewone dienst- en werkmeisjes te Lyon aangeworven en een aantal zelatricen en thesauriersters aangesteld.

Hare onderneming had echter in het allereerste begin nog niet dat algemeene doel hetwelk het thans bezit. Daarvoor waren de inkomsten ook al te gering. De bijeengebrachte gelden werden besteed tot ondersteuning van de Aziatische missies, waarvoor de Eerw. Heer Tabert, een missionaris uit Lyon, Pauline om steun gevraagd gehad. Deze had haar beloofd de Leden van haar Genootschap geregeld met den toestand van zijn missiearbeid op de hoogte te zullen houden. Zijn brieven aan Pauline behooren tot de eerste interessante brieven, die in de Annalen tot Voortplanting des Geloofs verschenen.

Zoolang het nieuw missiewerk nog slechts in beperkten kring bekend was, ging alles naar wensch van de Stichteres. Toen het zich echter wat meer begon uit te breiden, kwam er kritiek en tegenkanting. Van niemand minder dan van den Hoogeerw. Heer Courbois, een der Vicarissen-Generaal van het aartsbisdom Lyon, kreeg Pauline op zekeren dag bericht, dat zij haar missiearbeid niet mocht voortzetten, wijl zij verzuimd had de goedkeuring te vragen der kerkelijke Overheid. Diep gevoelde zich de vurige ijveraarster teleurgesteld, doch als gehoorzame dochter der Kerk verklaarde zij zich aanstonds bereid haar verdienstvol werk prijs te geven. Dat gedoogde echter de Voorzienigheid niet. Toen de andere Vicaris-Generaal van het aartsbisdom, de Hoogeerw. Heer Gourdiat van de toedracht der zaak vernam, trad hij tusschenbeide, zorgde voor de kerkelijke goedkeuring en spoorde zelfs Pauline krachtig aan haar verdienstelijk werk voort te zetten. Dat deed zij dan ook; en hoewel ook thans alle tegenwerking nog niet ophield, telde het Genootschap in 't jaar 1820, dank vooral de goedkeuring door Z. H. Paus Pius VII aan het Werk verleend, toch reeds 1000 leden.

Drie jaren lang was Pauline alleen de ziel van de onderneming. Buitengewone resultaten bereikte zij echter niet. Gemiddeld bracht het Genootschap nog slechts 2000 francs per jaar op, welke gelden aan het seminarie der Vreemde Missiën te Parijs gezonden werden.

Toen brak echter de tijd aan waarop het op steviger grondslagen gevestigd werd en in uitgebreide kringen belangstelling en steun zou gaan ondervinden.

Mgr. Dubourg, bisschop van Nieuw-Orleans, zond zijn Vicaris-generaal naar Lyon om steun voor zijn missiegebied te verkrijgen. Deze wendde zich tot een godvruchtige weduwe, Mejuffr. Petit, die met haar zoon Didier hem alle mogelijke hulp verleende en aalmoezen bij de voornaamste families van Lyon voor de Amerikaansche missies gingen inzamelen. Ook zij kwam echter tot het besluit dat alleen door stichting van een soort van vereeniging *algemeene* en *blijvende* steun kon verkregen worden. Daarom wenschte zij het werk van Mejuffr. Jaricot nader te leeren kennen. Op 3 Mei 1822 beriepen zij een vergadering van eenige voorname mannen, waartoe ook behoorde een der ijverigste medewerkers van Pauline Jaricot, met name Girodon.

In deze merkwaardige vergadering, die de stichtings-vergadering van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs kan genoemd worden, gaf Girodon de meest uitgebreide inlichtingen over het werk en de plannen van Mej. Jaricot en werd na breedvoerige bespreking vastgesteld:

1e. Dat het werk van Pauline Jaricot den naam zou dragen van „Genootschap tot Voortplanting des Geloofs."

2e. Dat het een bij uitstek *Katholiek* of *algemeen* werk moest worden; dat dus alle katholieken der wereld als leden zou kunnen opnemen en steun zou verleenen aan *alle missies* zonder onderscheid.

3e. Dat de leden dagelijks een kort gebed zouden storten voor het welslagen van het missiewerk.

4e. dat het werk zou gesteld worden onder de bijzondere bescherming van den H. Franciscus Xaverius 1).

---

1) In zijn Breve *In Apostolicum* van 25 Maart 1904 werd deze keuze door Z. H. Paus Pius X bevestigd, werd St. Franciscus Xaverius tot Patroon verklaard van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs en Zijn feestdag tot een hoogeren rang verheven.

5o. Dat een Centrale Raad zou worden opgericht, die zich met de leiding van het Werk zoude belasten.

Door dit laatste besluit werd van Pauline gevraagd de leiding van het door haar begonnen werk in 't vervolg aan anderen over te laten.

Pauline zag duidelijk in dat haar werk onder de leiding van zulke voorname en invloedrijke mannen een heerlijke toekomst tegemoet ging. En daar zij niets anders zocht dan Gods eer en de bevordering van het zielenheil, verklaarde zij zich terstond bereid aan dat verlangen te voldoen. Zij inde zoo spoedig mogelijk alle nog achterstallige contributies, zond deze op naar het Seminarie der Vreemde Missiën te Parijs en bleef verder nog slechts in stilte zooveel mogelijk de belangen van het Genootchap behartigen.

Het was in dezen tijd dat de latere Kardinaal Villecourt, die als jeugdig priester het werk van Pauline had zien ontwikkelen, schreef: „Van nu af hield Pauline Jaricot zich op den achtergrond, zonder zelfs aanspraak te willen maken op den titel van Stichteres van het Genootschap. Niets was er haar aan gelegen dat haar naam werd vergeten, zij zocht haar loon in den hemel." In het werkje „*Soirée des Serviteurs de Marie*," uitgegeven in 1863, schreef hij echter: „Wij moeten voor de waarheid uitkomen en verklaren, dat Pauline Jaricot, die, nadat zij haar groot vermogen uitsluitend tot weldadige doeleinden besteed had, in de grootste armoede en vergetelheid in 1862 een zaligen dood stierf, de eigenlijke stichteres van dit Werk moet genoemd worden." Paus Leo XIII bevestigde dit in zijn Breve van 1 Juni 1881 met deze woorden: „Pauline Marie Jaricot heeft het plan van het Werk van de Voortplanting der Geloofs ontworpen en tot uitvoering gebracht."

Het zaadkorreltje door die edele ijveraarster uitgestrooid is thans een machtige boom geworden, die over alle landen der wereld zijn takken heeft uitgespreid. Het Genootschap telt heden zijn afdeelingen in bijna alle bisdommen der wereld en verleent steun aan meer dan 300 missies en missiestichtingen. Aan het einde van 1919 bedroegen de *totale* inkomsten ruim 466 millioen francs. „*Un bon effort encore*", schreven toen de „Missions catholiques", „*pendant deux ans et elles atteindront avec le centenaire* 500 *millions!* Die wensch is in vervulling gegaan, en die verwachting is zelfs verre overtroffen, want 1920 leverde volgens de *Annales de la Propagation de la Foi* ruim 20 millioen francs op en 1921 zal bij dat jaar zeker niet ten achter staan. Want in de som van ruim

12 millioen in de jongste Annalen opgegeven, zijn niet begrepen de groote bijdragen van Nederland en verschillende andere landen die hunne gelden niet meer naar de Centrale Raden van Parijs of Lyon opzenden, maar naar de Propaganda te Rome, zoodat thans de jaarlijksche inkomsten verre de 20 millioen francs en de totale inkomsten verre de 500 millioen moeten overtreffen.

In Nederland werd het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs reeds vóór zijn goedkeuring door Paus Gregorius XVI (15 Aug. 1840) ingevoerd, want reeds in 1834 verschenen de eerste *Nederlandsche Annalen* 1).

Vooral in de laatste jaren die den 9den Bosschen Katholiekendag, uitsluitend aan de bespreking van de Missieactie gewijd, voorafgingen, kwijnde het echter en dreigde 't zelfs geheel en al ten gronde te gaan. Het telde nog slechts enkele duizende leden.

Men voelde weinig of niets voor het Genootschap omdat men zoo weinig begreep, zoo weinig doordrongen was van den waren missiegeest.

---

1) Vanaf het jaar 1842 (toen de Fransche Annalen hun 9den jaarg. begonnen) tot op heden verschenen de Annalen in het Instituut voor Doofstommen te St. Michiels-Gestel, waar sindsdien de hoofdredactie was gevestigd.

Op de aflevering van Januari 1842 had No. 50 moeten staan. Men betitelde haar echter met No. 80 om hetzelfde nummer te hebben op de Nederlandsche als op de Fransche Annalen. Van deze laatste waren dus nog slechts 30 nummers of afleveringen verschenen, een bewijs dat niet vanaf de oprichting van het Genootschap Annalen werden uitgegeven. In de eerste jaren schijnt alleen een jaarverslag te zijn uitgekomen.

Van de Annalen worden jaarlijks in 12 verschillende talen 3 à 400.000 exemplaren gedrukt. Herhaaldelijk werd er op aangedrongen aan elk lid der Voortpl. een exemplaar ter hand te stellen. Dit zou vooreerst enorme kosten tengevolge hebben, daar dan jaarlijks 10 maal meer exemplaren moesten gedrukt en verzonden worden. Op de tweede plaats zou het in strijd zijn met de bedoeling der Stichters en met den geest van dit missiewerk. De Stichters hebben immer veel waarde gehecht aan de groepeering der leden in tientallen. Voor elk tiental wenschten zij een zelateur of zelatrice te zien aangesteld, die met dat tiental voeling moet houden, hun ijver aanwakkeren, de contributie innen en hun een exemplaar der Annalen ter hand moet stellen.

Wij weten, dat aan zulke regeling moeilijkheden zijn verbonden, maar niemand zal ontkennen dat zij op zich zelf uitermate geschikt is om den missieijver in de leden levendig te houden. Vandaar dan ook dat men te Rome (het bleek ons nog kort geleden uit een schrijven van den Secretaris van Zijne Emin. Kard. van Rossum) niets aan deze organisatie van het Genootschap veranderd wil zien en prijs blijft stellen op het behoud der tientallen.

Behalve de Annalen geeft de Centrale Raad van Lyon nog een schoon, rijk geïllustreerd missieblad uit: „Les Missions catholiques" dat in 1922 zijn 54sten jaargang begon.

Z. EM. KARDINAAL W. M. VAN ROSSUM C. s. s. R.

KARDINAAL-PREFECT VAN DE H. CONGREGATIE DE PROPAGANDA FIDE.

VOORGEVEL

VAN HET GEBOUW DER H. CONGREGATIE DE PROPAGANDA FIDE.

Wel zag men in dat op een bijzondere wijze het *nationale* missiewerk moest gesteund worden, het werk van onze Missionarissen in Oost en West, dat ook steun moest worden verleend aan onze *Hollandsche* missionarissen, ook al werken die niet in onze koloniale bezittingen, doch men begreep niet dat men als katholiek verplicht was op de eerste plaats zich af te vragen : Wat vorderen bovenal *de belangen der Kerk*, hoe kan het best het zielenheil in 't algemeen in de missielanden bevorderd, door welk missiewerk kunnen de meeste zielen tot Christus' Kerk en de eeuwige zaligheid gevoerd worden ? Het had soms den schijn alsof men van meening was, dat men zijn missieplicht volmaakt vervulde, als men maar zijn penningske of gouden offers bracht aan Hollandsche missies of Hollandsche vrienden in de missies, al bleef men voor 't overige volmaakt onverschillig voor het algemeen missiewerk der Kerk, voor alle andere missiegebieden, hoe groot daar ook de nood, hoe heerlijk de oogst voor de Kerk en het zielenheil beloofde te zijn. Wat ons het naaste is, zoo werd geredeneerd en geschreven, moet het meest bemind en dus het eerst en 't meest gesteund worden.

Langzamerhand werd die bekrompen, nationalistische geest uit onze missieactie verdrongen en dank de voorlichting van het Nederlandsch Episcopaat, het ijveren der diocesane missie-comités en de parochiale seculiere geestelijkheid, dank vooral het machtig woord van Z. H. Paus Benedictus XV, in zijn niet hoog genoeg te prijzen missie-encycliek *Maximum illud*, begon het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs zich opnieuw baan te breken en de eerste plaats in te nemen onder alle hier te ande bestaande missiewerken. 1).

---

1) Dat die bekrompen nationalistische missiegeest die geen oog heeft voor de algemeene belangen der Kerk nog niet geheel uit onze missieactie is verdrongen, blijkt o.a. uit een onlangs in een onzer Katholieke bladen opgenomen artikel, waarin ernstige kritiek werd uitgeoefend over de verdeeling der gelden van de Voortplanting in Nederland ingezameld, zooals die door de eerbiedwaardige Congregatie der Propaganda had plaats gehad. De criticus schreef o.a. : „Heb ik goed gehoord dat de Javamissie 6500 gld. kreeg toegewezen ? Zes en een half duizend van de 400.000 Nederlandsche guldens ? (gezamenlijke bijdragen van Voortplanting en Kindsheid). O, gij simpele cijfers, wat taal spreekt gij !"

Niemand minder dan de Secretaris van zijne Emin. Kard. van Rossum diende dien criticus in het Centrum van 4 Febr. 1922 van antwoord. Na er op gewezen te hebben, aan welke onder ons Katholieken ongehoorde en veroordeelenswaardige aanmatiging zich de schrijver plichtig maakte, door aldus, nog wel in een krant, het beleid van de hoogste autoriteit op missiegebied in de verdeeling van de gelden der Voortplanting te veroordeelen, toont Zijn HoogEerw. aan hoe bekrompen en afkeurenswaardig de meening van dien schrijver is, dat de gelden der Voortpl. niet verdeeld moeten worden *volgens de behoeften der missies, in het algemeen*, maar dat zij *voor het grootste gedeelte ten goede moeten komen aan nationale missies.*

Deze gedachte, zegt hij, ook wanneer men de bijzondere verhouding van Nederland ten opzichte zijner koloniën in aanmerking neemt, *is van Katholiek standpunt niet te verdedigen.* De gelden, in welk land ook verzameld voor de Voortplanting des Geloofs, moeten niet ten dienste staan van particuliere belangen, maar dáár worden besteed, *waar ze het beste medewerken om het geloof te verspreiden.* Wat door het algemeen-kerkelijk werk tot Voortpl. des Geloofs, *waarvan alle Katholieken lid moeten zijn*, wordt verzameld, wordt onvoorwaardelijk ter beschikking gesteld van de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs.

Terwijl de inkomsten in het jaar 1913 nog slechts 61.672 francs bedroegen en in 1916 66.874.81 francs, klommen zij in 1919 tot 227.125,03[6] Nederlandsche guldens, terwijl zij in 1921 stegen tot 264.355,50 gulden. Dit wijst dus op een ledental van ongeveer 200.000.

Mogen wij met dit resultaat tevreden zijn? Verre van daar. Het is zoo herhaaldelijk gezegd door tal van missiologen, ook door Pausen en Bisschoppen, het staat weer zoo duidelijk in het schrijven, dat de Redactie van „Het Missiewerk" van Zijne Em. Kardinaal van Rossum mocht ontvangen, dat het ons streven moet zijn dat *alle* geloovigen lid worden van dezen grooten internationalen missiebond en alle kinderen van de H. Kindsheid. Als wij nu bedenken dat Nederland meer dan 2 millioen Katholieken telt, dan is het duidelijk dat in lange niet aan dit redelijk verlangen is voldaan.

Het doel van dit verheven Genootschap is te voorkomen dat geen enkele missie ten gevolge van gebrek aan finantiëelen steun te gronde gaat of zich niet voldoende kan ontwikkelen. Maar wat beteekenen daarvoor een 20 à 30 millioen francs?

Het is thans de missietijd bij uitnemendheid. Jaarlijks worden tal van nieuwe apostolische vicariaten, prefecturen en missiestichtingen opgericht en nog meerdere zouden opgericht worden, wanneer er slechts werklieden in overvloed ter beschikking stonden en finantiëele middelen om hen te ondersteunen in de uitoefening van hun apostolischen arbeid. De velden staan inderdaad wit van den oogst, maar het ontbreekt aan arbeiders en aan hulpmiddelen om hem in te zamelen.

Moge daarom dit eeuwfeest der Voortplanting een tijdperk inluiden van nieuwen bloei voor het Genootschap.

Dat naar den wensch van Paus en Bisschoppen *alle* geloovigen die daarvoor in aanmerking komen, zich in het Genootschap laten opnemen, om door dagelijksch gebed en wekelijksche aalmoes het missiewerk der Kerk te ondersteunen. Dan is ook de tijd daar, dat

---

De medewerking met het groote werk der Katholieke missies, gaat Pater Dr. Drehmans verder, is nog aan vele banden van natuurlijke beschouwingen en sympathieën gekluisterd en kan zoodoende nog niet de kracht ontwikkelen welke van haar zou uitgaan, als zij, van het aardsche bevrijd, zuiver bovennatuurlijk zou zijn . . .

Ziedaar opnieuw van de meest bevoegde zijde de groote Katholieke idee ontwikkeld, die onze missieactie moet bezielen. Moge zij haar eindelijk allerwegen geheel doordringen!

het katholieke missiewerk zich in volle kracht zal kunnen ontplooien, dat aan *alle* missionarissen de noodige hulpmiddelen ten dienste zullen staan om hun gezegenden arbeid met vrucht voor te zetten. 1)

A. HERMUS.

---

1) Hier zij nogmaals herinnerd aan de verplichtingen die het lidmaatschap oplegt, om aan de vele aflaten en voorrechten daaraan verbonden deelachtig te worden.

1e. Het Genootschap is geen Broederschap. Derhalve is inschrijving in een register niet noodzakelijk (wel wenschelijk). Wie lid wil worden, geve zijn verlangen te kennen aan den Pastoor der parochie die krachtens zijn ambt Directeur is der Voortplanting, of aan een anderen gemachtigden priester (de Rector bijv. van een pensionaat of religieus huis), ofwel aan een zelateur of zelatrice die aan het hoofd staat van 10, 100, 1000 of meer leden. Het is in den geest van het Genootschap en zeer bevorderlijk voor het missiewerk, dat voor elk tiental leden een zelatrice worde aangesteld, die zich o.a. belast met het innen der contributies, die zorgt voor het circuleeren der Annalen en *bij overlijden of bedanken van een lid haar tiental weer voltallig tracht te maken.*

2e. Noodig is dat men dagelijks bidt voor het welslagen der missies : *één Onze Vader en één Weesgegroet* (bijv. bij het morgen- of avondgebed) met het schietgebed : *H. Franciscus Xaverius, bid voor ons.* Wie dat korteren of langeren tijd verzuimd heeft, deelt weer terstond in de voorrechten zoodra hij opnieuw met die godvruchtige oefeningen begint.

3e. Noodig is verder dat men wekelijks 2½ cent (of in 't jaar f 1.30) voor de missies bijdraagt. Men kan die aalmoes overhandigen aan dezelfde personen die leden aanwerven. Zij, die zoo arm zijn dat zij die 2½ cent niet kunnen missen, kunnen zoolang die toestand duurt, toch lid blijven en aan alle voorrechten deelachtig worden, wanneer zij *iedere maand* eene kleine gift naar vermogen offeren. (Rescr. van Pius IX, 5 Aug. 1851).

4e. Zij die aan het Genootschap ineens eene som geven van 100 gld. worden voor immer als leden van het Genootschap beschouwd en genieten voor altijd de gunsten en aflaten daaraan verbonden.

Volgens Rescript van Paus Leo XIII, 25 Mei 1885, genieten zij die voorrechten, ook al bidden zij in 't vervolg niet meer dagelijks de voorgeschreven gebeden en storten zij niet meer de wekelijksche bijdrage.

Voor de aflaten en voorrechten verwijzen wij naar de voor de verschillende bisdommen goedgekeurde reglementen, die gratis bij de thesauriers verkrijgbaar zijn.

DERDE EEUWFEEST VAN DEN H. FIDELIS VAN SIGMARINGEN

EERSTE MARTELAAR DER „PROPAGANDA"

Fidelis: getrouw ; getrouw tot zelfs in den dood, dat is 't korte levensprogram van den H. Kapucijn-martelaar, wiens eeuwfeest we thans vieren.

Nu wij ons opmaken tot feestelijke herdenking van de stichting der Congregatio de Propaganda Fide, is het alleszins billijk in onze luisterlijke feestviering te betrekken den eersten roemvollen Missionaris, dien de Congregatie, nog pas officieus gesticht, uitzond en die na enkele dagen reeds zijn zielenijver met zijn bloed bekroonde, den *H. Fidelis van Sigmaringen.*

Het *Missieveld* van dezen missionaris lag niet in 't verre Oosten, maar in Europa, en wel in 't Oostelijk deel van Zwitserland, *Graubünderland* genaamd.

De Hervorming van Zwingli en Calvijn, die heel Zwitserland in vuur en vlam zette, bracht ook in Graubünderland twist en tweedracht, zoodat de bevolking in twee partijen — Katholieken en Hervormers — scherp tegenover elkander stonden. En die felle haat was door wreedheden aan beide kanten nog toegespitst. Denken we hier slechts aan het strafgerecht van Thusis (1618), waarvan de protestantsche rechters zich beroemden nog minder medelijden te kennen, dan de rechters der hel ; en van den anderen kant, aan den Veltlinermoord, waarbij de verbitterde Katholieken 3 à 400 van hun kwelgeesten vermoordden, zonder vrouwen of kinderen te sparen.

Tot eindelijk Oostenrijk zich verplicht achtte, in Graubünderland dat onder zijn bescherming stond, zijn rechten te handhaven en de tallooze moorden op de meest adelijken van zijn onderdanen

te wreken. Op 't eind van 1621 werd de oorlog verklaard en met den aanvang van 1622 was de strijd ten gunste van Oostenrijk beslist. Den 15den Januari 1622 kwam het Verdrag van Milaan tot stand waarbij o.a. werd bepaald: dat de Katholieke Godsdienst in Graubünderland vrij mocht worden uitgeoefend; dat kerken en kapellen mochten gebouwd worden en een redelijke subsidie aan deze zou verleend worden.

Wie nu zou meenen, dat door dit verdrag Graubünderland weer voor den Kath. Godsdienst gewonnen was, vergeet de sluwheid van de predikanten en helaas, ook de onverschilligheid van vele katholieke geestelijken. Graubünderland was nog slechts een braakliggende missieakker. Harde arbeid zou geëischt worden om hieraan vruchtbaarheid te geven. Gold dit van geheel Graubünderland, meer bizonder was het van toepassing op Prättigau. En omdat dit onder rechtstreeksch gezag stond van den Aartshertog Leopold V van Oostenrijk, was aan hem de taak het Katholicisme in deze landen te doen herleven, naar de toen geldende wet: „cujus regio, illius et religio", Het volk zal den godsdienst van zijn vorst belijden."

Hij wilde hen echter niet dwingen met geweld, maar met liefde en zachtheid. Daarna zag hij uit naar heilige mannen, bezield met Apostolischen zielenijver; mannen, wier hart brandde van goddelijk liefdevuur; missionarissen, die bereid waren, zoo noodig, hun bloed voor Christus' Naam te storten.

Deze mannen zou hij vinden onder de arme zonen van Franciscus, de *Capucijnen*. — En onder hen was er één, die in deugd en zielenijver boven allen uitstak, op wien de woorden die St. Bonaventura sprak van zijn H. Vader Franciscus, van toepassing waren: „Hij verlangde, ontstoken door die volmaakte liefde, die alle vrees vergeet, zich den Heer als levend slachtoffer op te dragen door de vlam van 't martelaarschap, opdat hij zoo aan Christus, die voor ons is gestorven, vergelding zou schenken, en anderen tot de goddelijke liefde zou opwekken."

Deze heilige Kapucijn was de groote Missionaris: *„Fidelis van Sigmaringen."*

Fidelis' Missiearbeid. Het eigenlijk missiewerk van Fidelis neemt pas een aanvang in het laatste jaar van zijn leven. Nauwelijks vier maanden heeft de missiearbeid van P. Fidelis geduurd, maar in die weinige maanden heeft hij een moed en werkkracht getoond, die slechts

eigen kan zijn aan een missionaris, in wiens hart Apostel-vuur brandt.

Op 30 September 1612 had Fidelis, op den leeftijd van 34 jaar de wereld verlaten ; zijn schitterende loopbaan als advocaat vaarwel gezegd en naar het voorbeeld van Vader Franciscus zich naakt in de armen van den Gekruiste geworpen.

Bezield met den geest van eenvoud en ootmoed, werd hij al spoedig door zijn Oversten met 't gewichtig predikambt belast. Reeds toen toonde P. Fidelis zich den onverschrokken man Gods, den Prediker, die Gods meerdere eer en glorie, der zielen zaligheid alleen voor oogen hield.

We zien hem in 1618 als Guardiaan te Rheinfelder, twee jaar later te Fribourg in Nuerechtland en in 1621 als zoodanig te Feldkirch. Welke heerlijke voorbeelden van deugd en zielenijver P. Fidelis in deze jaren van den dag legde, blijkt overvloedig uit de vele loftuigingen van zijn tijdgenooten.

Geen wonder dus, dat de Oversten aanstonds aan P. Fidelis dachten, toen in Januari 1622 Aartshertog Leopold om Missionarissen vroeg voor zijn gebied in Graubünderland. Met groot succes had P. Fidelis in November van 't vorige jaar de Advent-preeken gehouden te Malans en Maienfeld en toen reeds met de zorg voor de soldaten ook 't Missiewerk ter hand genomen. De ketters wisten op hem niets aan te merken dan dit : dat hij hun ,,Evangelisch Geloof" tot den grond toe trachtte uit te roeien.

In het begin van Januari 1622 betrad de Heilige Kapucijn de besneeuwde velden van Prättigau om aan de armen het Evangelie te verkondigen. Vol moed en onverschrokken trad hij het strijdperk binnen, vertrouwend op God, vast besloten stand te houden tegen alle listen en hinderpalen der ketters, het ware Geloof aan Prättigau terug te schenken, ja zijn bloed er voor te storten, zoo het Gods aanbiddelijke Wil was. Welke arbeid hij verrichtte als missionaris, verhaalt ons zoo mooi zijn levensbeschrijver P. Ferdinand della Scala O. Kap. : ,,Hij doorzocht de bibliotheken van de gevluchte predikanten en verwijderde daaruit alle boeken, die met ketterij besmet waren. In al zijn preeken handelde hij over 't geloof en gaf zich moeite om den Prättigauers aan het verstand te brengen, wat eigenlijk wel het ware geloof was. De kerken van het hem aangewezen missiegebied bezocht hij dikwijls en verbeterde haar toestand. Daar hij het onmogelijk zelf kon doen vroeg hij aan de Benedictijnen, de zielzorg op zich te nemen van de inwoners van Fläsch

en Maienfeld. Zoo toonde hij zich overal als een dapper strijder tegen de dwaalleer. En door zijn vurig woord, waarvan zelfs de hervormers getuigden, dat zij nooit een predikant hadden gehoord met zulk een kracht en waarheid begaafd; en niet minder door zijn liefdevolle minzaamheid bewerkte hij, dat ook de ketters hem achting en liefde betoonden, dat vele in 't geheim tot hem kwamen en hem hun twijfel en moeilijkheden openbaarden."

En wilt gij weten hoe bij dezen zwaren arbeid zijn eigen inwendig leven was, luistert dan naar hetgeen zijn medemissionaris P. Johannes van Kruwangen vertelt: „In den vastentijd hadden wij nauwe lijks één maaltijd. Maar P. Fidelis onderbrak de vasten nooit, ook niet al had hij den geheelen dag en op meerdere plaatsen gepreekt, ook niet al was hij afgemat van 't gaan door regen en sneeuw. Zijn slaap was kort, zijn nachtwaken menigvuldig. In die nachtelijke stonden dacht hij na, op welke manier hij nuttig voor het volk preeken kon. Honger, dorst, naaktheid en ander lijden verdroeg hij met heldhaftig geduld."

Het is overduidelijk, hoe zulk een leven, dat een voortdurend verwijt was voor de predikanten, — meest afgevallen priesters —, verbittering moet hebben gewekt bij de dienaars van het „zuivere Evangelie". Overal bespiedden zij hem. „En", zoo getuigt ons één hunner, de later bekeerde Johannes Jodoci, „hadden zij ook maar een schaduw van onvolmaaktheid in hem ontdekt, ze zouden in hun samenkomsten zeker daarover gesproken hebben en plannen hebben beraamd om het onder 't volk te brengen."

Wekte zijn arbeid bij de predikanten verbittering, hoogachting en lof verwierf P. Fidelis van zijn oversten, ja zelfs van 't hoogste kerkelijk gezag. Den 21sten April, drie dagen vóór zijn dood, verhief hem de officieus reeds opgerichte Congregatie tot Voortplanting des Geloofs tot *Prefect der Missie in Graubünden* en voorzag hem met groote volmachten. Vóór hem de tijding hiervan kon bereiken, had hij zijn reine ziel reeds aan God gegeven en zich geschaard onder hen, die hun kleederen wasschen in 't Bloed van het Lam.

Om de plechtigheden van de Goede Week in de stilte van het klooster te kunnen vieren, meer nog, om zich op zijn dood, hem door God geopenbaard, voor te bereiden, stelde hij de zorg voor Prättigau tijdelijk in handen van P. Alexius van Kurweiler, en keerde naar zijn klooster in Feldkirch terug. In deze dagen heeft hij op den

heiligen berg van het gebed de kracht en sterkte gehaald, die hij enkele dagen later kon toonen te midden van den strijd.

Het was de tweede Zondag na Paschen, de tweede week van April. Voor het laatst besteeg P. Fidelis den preekstoel. Hij ging afscheid nemen van zijn geliefd Feldkirch en als een stervende vader voor 't laatst zijn kinderen vermanen tot deugd. „Ik ga," sprak hij, op bevel van mijn Oversten en uit gehoorzaamheid naar Graubünden, maar nu zal ik niet meer terugkeeren." Dan beval hij Feldkirch aan in de hoede van God, vermaande zijn kinderen den laster te vermijden en de Christelijke deugden te beoefenen en voor 't laatst zegende hij de stad met het teeken des kruises, gelijk eens zijn H. Vader stervende de stad Assisië gezegend had.

Getrouw tot in den dood.

Toen Fidelis met zijn gezel P. Johannes van Kruwangen weer den Prättigauschen bodem betrad, sprak hij tot den laatste: „Pater, van deze streek zal ik niet levend meer terugkeeren." Dat dit geen ijdel gezegde was, bleek al aanstonds bij hun aankomst in Grüsch. Van alle kanten werden ze door de dalbewoners met dreigende blikken nagezien en uitgejouwd. Als schapen kwamen zij te midden van roofzuchtige wolven.

Tot behoud en verbreiding van 't ware Geloof vaardigde Fidelis de bekende „tien artikelen" uit, waarin o.m. werd bepaald, „dat alle predikanten het land moesten verlaten; dat de inwoners van Prättigau verplicht waren de kath. preek en godsdienstonderrichting bij te wonen; dat niemand echter gedwongen werd tegen zijn overtuiging in katholiek te worden." We zullen den pennestrijd hier niet nagaan, die er door de geschiedschrijvers over gevoerd is; genoeg zij het ons te weten, dat P. Fidelis het volste recht had in overleg met den aartshertog aldus te handelen. De predikanten evenwel noemen de tien artikelen als reden van den haat der Prättigauers, terwijl hun ophitsingen en hun eigen bedorvenheid er feitelijk oorzaak van zijn.

Van dag tot dag werd de oproerigheid der dalbewoners in Prättigau heviger. Voortdurend vloekten zij den heilige na en verweten hem, dat hij hen beletten wilde hun eigen boeken en eigen bijbel te lezen.

Na het lezen van de H. Mis den 23sten April te Grüsch kreeg

P. Fidelis een verzoek van de inwoners van Seewis, den volgenden dag bij hen te komen preeken. Ze vonden het zoo spijtig, huichelden ze, dat ze laatst bij de toespraak van den Pater zoo'n lawaai hadden gemaakt. Voortaan zouden ze zich beter gedragen, beloofden zij. P. Fidelis vermoedde wel, dat hij hier te doen had met laffe verraders, die onder schijn van bekeering hun moordplan volvoeren wilden ; toch besloot hij te gaan. Trouw wilde hij zijn tot in den dood, trouw zelfs voor de trouwelooze ketters.

Den volgenden dag ging de Missionaris na zijne Biecht gesproken te hebben voor het laatst het H. Misoffer opdragen. Hij deed het met zulk een teere godsvrucht, dat alle aanwezigen er van verbaasd stonden. Na de H. Mis besteeg P. Fidelis nog eenmaal den preekstoel en vermaande allen hun God trouw te blijven en Hem niet door laster en vloeken te beleedigen. Dan knielde hij neer voor het altaar, bad lang en met vurigheid, beloofde zijn God nogmaals trouw en ging toen den weg op naar Seewis, den dood tegemoet. Tegen negen uur kwam hij daar aan. De kerk was druk bezocht. Zonder vertoef ging hij naar den preekstoel. Op den preekstoel lag een briefje met de woorden : ,,Vandaag zult ge nog preeken, morgen niet meer." Kalm legde hij het opzij en begon te spreken over den hoogmoed, den wortel van alle kwaad. Midden onder de preek werd er ,,brand" geroepen, er ontstond verwarring en allen vluchtten de kerk uit. De oproerlingen hadden intusschen de Oostenrijksche soldaten, die voor de kerk de wacht hielden, neergesabeld.

P. Fidelis verliet den preekstoel, knielde eenige oogenblikken neer voor het altaar en ging door de sacristie naar buiten. Op een kromming van den weg zagen de ketters hem gaan en stormden op hem los met knotsen en zwaarden gewapend. Op een weiland achter de kerk grepen zij den weerloozen Kapucijn aan en schreeuwden hem toe : ,,Wilt ge ons Geloof aannemen of niet ?" Kalm antwoordde P. Fidelis : ,,Ik ben in deze streek gekomen niet om het valsche Geloof aan te nemen, maar om dit uit te roeien en het ware Kath. Geloof te verbreiden. Integendeel ik hoop vol vertrouwen, dat gij eens mijn Geloof zult aannemen". Dan verhief één van hen, Petrus Riederer, zijn zwaard en kliefde met woesten zwaai het achterhoofd van den heiligen Missionaris. ,,Jezus, Maria, God kom mij te hulp !" riep deze en viel machteloos op den grond.

Met een wreedheid, alleen den fanatieken geloofsvervolger eigen,

sloegen zij nu met hun vreeselijk gepunte knotsen en scherpe zwaarden op den armen martelaar los, als wilden zij al hun haat aan hem alleen koelen.

Naar het voorbeeld van zijn stervenden Jezus bad P. Fidelis voor zijn vijanden en riep voortdurend den zoeten Naam Jezus en die van zijn goede Moeder Maria aan. Voor dood lieten de ketters hem liggen.

Een ooggetuige verhaalt: „Toen het rumoer wat geweken was vernam ik, dat de woedende bende zich naar Grüsch had teruggetrokken en dat ook de goede P. Fidelis vermoord was. Ik ging toen naar de weide, waar het gebeurd was; ze ligt niet ver van de kerk. Daar lag de Pater, stervend, op den rug. Als ik hem vol smart aanzag, sloeg hij zijn oogen ten Hemel, haalde driemaal diep adem en gaf zijn geest in de handen van zijn Schepper terug."

Het was den 24sten April 1622, ongeveer elf uur in den voormiddag.

Fidelis werd 29 Juni 1746 heilig verklaard. Moge deze roemvolle martelaar door zijn machtige voorspraak bij God 't heilige Missiewerk meer en meer doen gedijen, God tot meerdere eer, en der zielen tot grootere zaligheid.

METSELAAR-PRIESTER

EEN STUK AUTOBIOGRAPHIE 1).

In het jaar 1883 ging ik met mijn moeder (toen weduwe) luisteren naar een preek van de paters Redemptoristen in Groningen ter gelegenheid van de Missie. De Eerw. Pater sprak over de missie in het verre Afrika. Naar huis gaande zeide ik tot mijn moeder: „Moeder, ik zou ook wel gaarne missionaris worden, om zoodoende de ongelukkige negers Jezus te leeren kennen; mag ik op studie gaan?" Het antwoord was: „Wat mekeert ge jongen, weet je dan niet, dat ge nu moet beginnen met de kost voor ons te verdienen, en daarenboven wie zou uwe studie betalen." Ik antwoordde daar niet op, doch dacht: wat er ook gebeure en hoe lang het ook moet duren, met God's hulp word ik priester-missionaris.

Wij waren arm en om maar gauw veel te verdienen, moest ik het ruwste werk doen. Ik werd steendrager; en nog denk ik aan die eerste Zaterdagavond, toen ik met f 2.50 thuis kwam.

1) Dit artikel is op verzoek geschreven, om hen aan te moedigen, die graag missionaris willen worden, maar reeds op jaren zijn, of geen middelen hebben om de studiekosten te betalen.

Nadat ik een half jaar steendrager was geweest, zeide mijn baas tegen mij, dat ik meer dan tien steenen moest dragen; anders zou ik minder geld ontvangen. Ik zag geen kans om telkens meer dan 10 steenen tegen de ladder op te dragen en vroeg, of ik niet mocht probeeren om met voegen mijn geld te verdienen. Dit werd mij toegestaan en nu was er niemand gelukkiger dan ik.

Een jaar later waagde ik het om als metselaar mij uit te geven, en dit ging me zoo goed af, dat ik spoedig zooveel geld verdiende, dat mijn arme moeder niet meer behoefde uit werken te gaan. Groot was mijn geluk dat moeder nu t'huis kon blijven. Daarenboven was ik nooit zonder werk; want de metselaars in die dagen konden dikwijls wegens het drinken des Maandags niet werken; maar ik was altijd op mijn post. Sterken drank gebruikte ik niet, en daar de baas des Maandags even goed als op andere dagen op mij kon rekenen, had een ieder mij gaarne op het werk.

Zachtkens aan begonnen wij eenige guldens naar de spaarbank te brengen, en werden wij kleine burgers.

Toen ik 18 jaar was vernam ik, dat in Bremen veel geld te verdienen was voor metselaars en vroeg ik aan moeder of ik daar heen mocht gaan. Na veel bidden en smeeken kreeg ik eindelijk verlof, na wel twintig maal aan moeder beloofd te hebben, dat ik ook daar goed op zou passen. Daags na mijn aankomst in Bremen kreeg ik terstond werk en wel van 5 mark per dag; in die dagen een groote som geld. Ik wist zuinig te leven, en toen ik een jaar later naar huis terugkeerde, had ik een mooie som opgespaard.

Om maar kort te gaan, ik was altijd gelukkig d.w.z. altijd werk en nooit ziek. Toen ik 23 jaar oud was, hadden we f 1500.— opgespaard, en nu waagde ik het nog eens aan mijn moeder te vragen, of ik priester-missionaris mocht worden. Nog zie ik mijn moeder mij verwonderd aanstaren en zeggen: „Wat jongen, hebt je dat nog niet uit je hoofd gezet. Wat moet ik dan beginnen?" „Wel moeder," zeide ik „die f 1500.— kunt u houden voor een gasthuisplaats en ik zal wel zorgen, dat ik klaar kom. Wanneer O. L. Heer wil hebben, dat ik priester word, dan zal Hij ook wel zorgen, dat het geld er komt."

Met tranen in de oogen gaf ze mij verlof en met nog meer tranen in de oogen van dankbaarheid ging ik eenige vrienden opzoeken, of ze mij een handje wilden helpen. God is goed en eenige weken later ging ik met f 50.— in mijn zak naar het college der E.E. P.P. Franciscanen te Megen bij Nijmegen.

Dat de Zeereerw. Prefect lachte, toen hij zoo'n oude student zag aankomen, behoef ik niet te zeggen. Nog hoor ik hem zeggen: „Het is hier de gewoonte een examen af te nemen bij iederen student, die zich hier aanmeldt." „Doe dat maar niet" zeide ik „want ik ben zoo dom als een kuiken; doch ik zal mijn best wel doen, en als het niet gaat, dan kunt U mij altijd nog wel terugsturen."

Mij werd toch een examen afgenomen, doch ik was geheel en al de plank

mis. „Och, zeide ik, Eerwaarde, probeer het toch eens een half jaar.” O. L. Heer bewerkte zijn hart zoo, dat ik mocht blijven. Of die jonge studenten lachten, dat zoo'n aartsvader bij hen op de banken zat! Laat ze maar lachen, dacht ik, die mooi wil wezen moet pijn lijden, en die priester-missionaris wil worden, moet maar geduld beoefenen. Dat ik hard moest studeeren, behoef ik niemand te zeggen, doch ik was nog al opgeruimd, en een ieder had schik in mij en was gewillig mij een handje te helpen, wanneer ik voor een moeilijkheid zat. Ik werd „papa” genoemd, en nu nog noemen die E.E. Heeren mij dikwijls „papa Witlox”.

Om maar kort te gaan, ik maakte mijn studies af te Megen, en vertrok naar het missiehuis te Roosendaal. Ook daar eindigde ik mijn studies in 1900, en vertrok naar ons Moederhuis in Mill-Hill (London N.W.) om daar de theologie te bestudeeren.

Al dien studietijd moest ik onder de vacanties mijn geld bij mijn goede vrienden bedelen. 't Was niet altijd aangenaam, doch ik zeg het nogmaals 't is een goed begin om missionaris te worden; dan staat men later niet zoo gauw verlegen, wanneer men in groote moeilijkheden van de missie zit.

Wat een geluk was het voor mij, toen ik na 10 jaren studie in 1903 te Mill-Hill priester werd gewijd. Wat was ik blij; maar ook geheel Groningen verheugde zich met mij. Mijn dierbare moeder mocht het geluk niet hebben mij priester te zien, zij stierf in mijn vierde studiejaar.

In hetzelfde jaar 1903 had ik het voorrecht naar Uganda te mogen vertrekken, en nog vóór Kerstmis arriveerde ik op de missiestatie van Pastoor P. Buisrogge van Hontenisse, waar ik terstond kon beginnen met mijn eerste steenen kerk te bouwen. Mijn vakkennis is me goed van pas gekomen.

P. ARNOLD WITLOX, C.S.JOS.

ONGEKROONDE MARTELAREN

De tijd der martelaren is voorbij, hoort men wel eens zeggen. Maar dat is niet zoo. Dan zou voor het overige ook de Kerk van Christus opgehouden hebben te bestaan. „De leerling is niet beter dan de meester.” De bruid van Christus gaat nog steeds en zal altijd blijven gaan den weg des kruises, een bloedige of een onbloedige, maar altijd een lijdensweg, eerst en vooral in hare bedienaren. Mochten we dat toch altijd beter verstaan en waardeeren! Het zou ons met vruchtbare bewondering vervullen voor hen, die vrijwillig den weg des lijdens gekozen hebben om het kruis te gaan planten waar het omvergehaald is of waar het nog nooit zijn „in dit teeken zult gij overwinnen” heeft verkondigd.

Ongekend maakt onbemind. Daarom moet hoofddoel van de

missieactie zijn : Missiekennis verspreiden. In den rooster van deze kennis dient eerst en vooral het leven, het lijden en strijden, het zwoegen en zweeten, het hongeren en dorsten, het werken van den missionaris een plaats te vinden. Het bloed der martelaren was altijd het zaad voor nieuwe christenen. Zoo is het ook met het lijden van den missionaris, al is het nu niet altijd bloedig. Het lezen van het leven der martelaren heeft menige bekeering teweeg gebracht. Het lezen van het leven en werken van den missionaris wekt missieactie ; en missieactie is juist in onze dagen het zaad voor nieuwe Christenen.

Het zij mij veroorloofd tot meerdere glorie van den gekruisten God en het heil der door Hem vrijgekochte zielen hier het priesterlijk leven te schilderen van een missiebisschop, Mgr. Fallize, die in deze dagen zijn herdersstaf gaat neerleggen en dien ik niet aarzel een ongekroonden martelaar te noemen, om al hetgeen hij in zijn geboorteland heeft verlaten, en in zijn nieuw vaderland heeft gevonden, gewerkt en gezwoegd en geleden, dit laatste vooral in de laatste jaren.

Mgr. Fallize, bisschop van Elusa, Apostolisch Vicaris voor Noorwegen en Spitsbergen, ontving de heilige priesterwijding in Rome den 8 April 1871 en verwierf den doctorsgraad in theologie den 17 Juli 1872.

In zijn vaderland Luxemburg teruggekeerd, werd hij door zijn bisschop benoemd tot onderdirecteur en econoom aan het juist gestichte instituut voor jongens in de hoofdstad. Hoevele moeilijkheden en hoeveel arbeid er ook verbonden waren met het stichten van een opvoedings- en studiehuis, toch vond dr. Fallize nog tijd om in 1873 een journalistischen werkkring te openen, die in vele jaren zijn leven zou karakteriseeren. Hij werd redacteur van het „Luxemburger Sontagsblättchen". De inhoud van dit blad was wel hoofdzakelijk religieus, maar daar het eenige katholieke dagblad in Luxemburg geheel in dienst stond van de liberale regeering, was dr. Fallize wel genoodzaakt, nu en dan in zijn blad de kerkelijke politiek te behandelen. Om daartoe meer plaatsruimte te vinden werd het blad in 1875 uitgebreid van „Sontagsblättchen" tot „Sontagsblatt". Daarenboven redigeerde hij van 1874 tot 1876 de „Luxemburger Hauskalender". In 1876 stichtte hij de „Luxem-

burger Mariënkalender", die nog bestaat, en in de 1877 de „Luxemburger Volksbibliothek".

Maar de jonge priester had te veel van zijne krachten gevorderd. Hij zag zich gedwongen zijn bisschop om verandering van werkkring te vragen. De bisschop, die gaarne deze ongewone geestelijke kracht in zijn onmiddelbare nabijheid wilde behouden, bood hem verscheidene eervolle posten aan in de hoofdstad. Maar ongelukkigerwijze was het de regeering, die deze posten uitdeelde, en de regeering was bang geworden voor dr. Fallize's scherpe katholieke pen. De regeering wilde hem weg hebben van de hoofdstad in de hoop, dat hij dan ook de pen zou neerleggen. Daarom ging ze systematisch niet in op de voorstellen van den bisschop.

Onder deze omstandigheden zat er niets anders op dan dr. Fallize een goede pastoorsplaats op een dorp te geven. Dit gebeurde den 3 September 1876. Maar daar bisschop Adamus begreep, dat het juist de pen van dezen jongen priester was, die de katholieke kerk in Luxemburg behoefde, verzocht hij dr. Fallize het redacteurschap te blijven aanhouden. Dit werd hem mogelijk gemaakt, doordat hem twee kapelaans tot hulp in de zielzorg werden aangewezen.

Intusschen had het liberalisme geheel de overhand gekregen in de regeering en de volksvertegenwoordiging. Daar werden wetten uitgevaardigd, die het vrije woord van den preekstoel belemmerden, den priesterlijken invloed in de school verminderden en de leeraren verbood godsdienstonderwijs te geven. Dr. Fallize begreep spoedig, dat het eenige middel om aan deze onwaardige toestanden een einde te maken, was: het volk het gevaar te leeren inzien en het te bewegen goede katholieke afgevaardigden naar de Kamer te zenden. Met dat doel voor oogen stichtte hij in 1880 een zuiver politiek blad, het „Luxemburger Volksblatt".

Nu begon een harde strijd. De jonge ijverige redacteur sloeg er meedoogenloos op los en hij sloeg raak. Dit deed hij ongetwijfeld om de opmerkzaamheid te wekken voor den ernst der toestanden. Tweemaal werd dr. Fallize veroordeeld tot 15 dagen gevangenisstraf en een tamelijk groote som gelds boete wegens „beleedigingen" de regeering aangedaan. De boete werd betaald met geld, dat openbaar door het volk was ingezameld, terwijl de moedige priester met fier hoofd naar de gevangenis wandelde, verheugd en blij omdat hij waardig gevonden was te lijden voor zijne geliefde moeder, de heilige Kerk.

Deze vervolgingen bracht het volk tot de erkenning, dat de vervolgde priester gelijk had. Het was een levensbehoefte voor het land katholieke vertegenwoordigers in de Kamer te hebben, en het begin werd gemaakt, toen dr. Fallize in 1881 gekozen werd en den eersten katholieken zetel in de Kamer innam.

Daar vond hij intusschen vele moeilijkheden. Er was veel gewonnen, maar nog lang niet alles. Er moest nu een katholieke volkspartij gesticht worden. De elementen daartoe waren niet gemakkelijk te vinden. Want zelfs die personen, welke in het private leven hunne katholieke beginselen getrouw bleven, durfden die niet handhaven in het openbare leven, onderdrukt als ze waren door het brutale liberalisme. Maar dr. Fallize overwon. De katholieke partij werd gesticht, nieuwe katholieke vertegenwoordigers werden gekozen en van nu af de belangen der Kerk trouw behartigd.

In 1884 werd dr. Fallize benoemd tot vicaris-generaal voor tijdelijke aangelegenheden. Daarna stichtte hij de St. Paulus-drukkerij. Kort daarna werd hij hoofdredacteur van het „Luxemburger Wort", gaf een nieuwe catechismus uit en vele boeken en brochuren. Een schitterende carrière werd hem voorspeld, en terecht. De pauselijke internuntius droeg hem voor als bisschop. Maar de regeering zette zich teweer. Ze had genoeg aan dr. Fallize als priester. Wat zou het geworden zijn, als hij als bisschop haar de handschoen had toegeworpen !

De goddelijke Voorzienigheid had andere plannen. Dr. Fallize werd tot het eigenlijke apostolaat geroepen. Een offer zou God van hem vragen, een groot offer onder deze omstandigheden ; maar dat offer werd blijde gebracht.

Op Nieuwjaar 1887 vroeg de oude en zieke apostolische prefect van Noorwegen, pater Bernard, den Heiligen Stoel om een opvolger. De apostolische Nuntius te 's-Gravenhagen sloeg dr. Fallize voor, die daartoe aangezocht door paus Leo XIII de moeilijke missie van Noorwegen overnam. Paus Leo XIII begreep ten volle, welk offer hier gebracht werd en beloonde dr. Fallize met de benoeming tot Apostolisch protonotarius.

Na zijne zaken in Luxemburg geregeld te hebben, vertrok hij tot groote droefheid van velen maar tot vreugde van de regeering, naar Noorwegen met zijn moeder en jongste zuster, en kwam den 18 Mei

1887 in Christiania aan. Na 5 jaren in Noorwegen gewerkt te hebben werd de Noorsche missie tot Apostolisch vicariaat verheven, dr. Fallize tot Apostolisch vicarius benoemd en bisschop gewijd den 15 Maart 1892.

34 jaren zijn sinds dien tijd vervlogen, en de verhoudingen in het groote uitgestrekte missieland zijn in vele opzichten verbeterd, trots de ontzaglijke afstanden, de gevaarlijke reizen te land en te zee, die deze missie nog steeds tot een van de moeielijkste maken.

Maar hoe was het, toen Mgr. Fallize hier kwam?

De beschrijving van een kleine missiereis van Trondheim naar Bergen zal dit misschien duidelijk kunnen maken Mgr. Fallize vertelt:

„Ik reken niet die stooten, welke de kleine Noorsche paardjes met spieren van staal ons laten voelen, als ze gespannen voor de lichte elegante wagentjes in vol galop voorbij de huiveringwekkende afgronden van het Bredheimvand loopen of door de wilde kloven van het Bratlandsdal, of als ze in wilden galop over de harde, gladde sneeuw draven op den weg naar Grötlien op een hoogte van 3000 voet boven de zee.

Wij bekommeren ons ook niet om die kollosale steenen, die de sneeuwgletschers, waarmee in voor-historische tijden het geheele land bedekt was, op de hoogten hebben opgestapeld, maar die ieder oogenblik dreigen neer te storten om alles te verpletteren wat op hun weg komt. We kunnen ze ontgaan. Dat alles is kinderspel. Er zijn andere dingen te vreezen.

Toen we het heerlijke Moldefjord verlaten hadden en in het Eikisdal waren aangekomen, rukten plotseling, eenige meters van ons verwijderd, eenige kolossale rotsblokken zich los van den steilen berg en stortten zich met een onbeschrijfelijk geraas midden onder een troep weidende schapen, die meest verpletterd werden. Een kwartier later, toen we in een boot op een kleine binnenzee waren, opnieuw een vreeselijk geraas. Wat is dat? Een sneeuwlawine stortte zich van een ijsveld, dat in de lucht schijnt te hangen, in het water, en laat onze boot een dans uitvoeren volgens alle regelen der kunst.

Den volgenden dag ging het door het beroemde Romsdal. In het midden van den nacht zouden we rusten aan den voet van een kolossalen steenreus, Romdalshornet. We zaten in stomme bewondering over de heerlijke natuur. Opeens hooren we boven ons hoofd een helsch bombardement, vergezeld van een regen van vonken; en voor we wisten hoe of wat, stort een steenlawine neder slechts eenige schreden van ons verwijderd. We waren lam geslagen van schrik, en zonder dat er iemand aan dacht uitdrukking te geven aan zijn gevoelens, bestegen we snel ons wagentje en verwijderden ons in haast van de gevaarlijke plek.

Twee dagen later waren we in een boot op het Neröfjord. Al het grootsche en schilderachtige, waaraan Noorwegen zoo rijk is, schijnt hier op een plaats verzameld. Het was schitterend mooi, inderdaad. Toen men ons een reus-

GROOTE ZAAL

WAAR H. E. DE KARDINALEN DER PROPAGANDA MAANDELIJKS VERGADEREN.

ARCHIEF DER PROPAGANDA

H. FRANCISCUS XAVERIUS

PATROON VAN HET GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS.

achtig rotsblok toonde, dat kort geleden van een berg was neergestort door het dak van een hotel ; toen we later door het wilde Naerödal trokken, en bevonden dat de weg door den bruisenden stroom was weggespoeld ; toen we eenige minuten later op de plaats kwamen, waar eenigen tijd geleden een Amerikaansch toerist met paard en wagen in den Opheimsstroom gestort was, toen was het dat mijn reisgezel mij in het oor fluisterde : C'est beau, votre Norvège, mais pas amusant. Zeer zeker ! Maar wij missionarissen, worden op onze reizen niet alleen door onzen eigen Engelbewaarder vergezeld, maar ook door dien van de missie. We kennen geen vrees."

Deze kleine schildering zal wel voldoende zijn om u een denkbeeld te doen vormen van de moeilijkheden in de Noorsche missie. Al zijn de toestanden van het reizen nu veel verbeterd, de kolossale afstanden blijven bestaan, afstanden waarvan men in Holland nauwelijks een idee heeft. Daardoor wordt het werk van den missiebisschop hier zoo moeilijk gemaakt. Maar was dat alles, dan zou het nog wel gaan. Vergeten we niet, dat het katholieke Geloof hier 300 jaren verdwenen is geweest, dat de harten der Nooren even hard en koud zijn als het klimaat, de menschen voor het grootste gedeelte arm, en de missie niet georganiseerd was, toen bisschop Fallize hier aankwam.

Wat heeft nu Mgr. Fallize onder zulke moeilijkheden tot stand gebracht ? Hij heeft 8 nieuwe missiestaties opgericht met kerk, priesterhuis en school. Hij heeft 12 hospitalen gebouwd ; en daar hij gebrek had aan zusters om deze te bedienen een eigen Congregatie gesticht, die nu reeds 3 huizen heeft in Noorwegen. Reeds twee jaren na zijn aankomst in Noorwegen heeft hij een eigen drukkerij opgericht met een weekblad, dat nu reeds 33 jaren het licht des Geloofs heeft doen schijnen over dit uitgestrekte land en voor dit arme volk. Een heele bibliotheek van boeken en brochuren, waarvan vele door hem zelf geschreven, zijn van deze drukkerij uitgegaan, die den naam draagt van St. Olav, den grooten apostel van Noorwegen.

Maar waar haalde Mgr. Fallize het geld vandaan om dit alles te bekostigen, zal misschien iemand vragen. Was hij millionair ? Millionair was hij niet, maar het kleine vermogen dat hij had, werd dadelijk ten offer gebracht voor de missie. Want de kas was leeg, de priesters hadden langen tijd geen honorarium ontvangen.

Maar om te weten te komen waar hij het geld vandaan gehaald heeft om de missie, die bijna geen vast inkomsten heeft, te onderhouden en uit te breiden, moet men de vele copieboeken doorblade-

ren met die duizenden brieven, geschreven in verschillende talen en naar verschillende landen. Onze Noorsche geloovigen hebben voorzeker het hunne gedaan, maar veel konden ze niet en kunnen ze nog niet doen ; het geld moest uit het buitenland komen. Wat dat wilde zeggen vooral in de laatste jaren van den oorlog, toen de Duitsche en Fransche valuta zoo omlaag gingen, begrijpt een ieder. Wat kon men doen met een 40 of 50 duizend mark, die steeds mildadige katholieken in Duitschland stortten? Gelukkig heeft Holland toen den grootsten nood afgeweerd. Mgr. is er zoo innig dankbaar voor. Maar toch de nood stond en staat nog steeds voor de deur, en het was wel voor een groot gedeelte de zorg voor de toekomst zijner geliefde missie, die Mgr. ziek maakte, hem een zenuwziekte bezorgde met onophoudelijk rheumatisch lijden, dag en nacht. Maar geen oogenblik heeft Mgr. Fallize zijn ambt verzuimd; zelfs nu nog, nu deze ziekte hem dwingt zijn ambt neer te leggen werkt en zwoegt hij voor zijn geliefde missie alsof hij eeuwig aan het hoofd daarvan zou staan.

Had ik geen recht van ongekroonde martelaren te spreken? En waar zal nu Mgr. Fallize een onderkomen zoeken na volbrachten arbeid? Er is slechts een uitweg. Hij wil zijn geliefd Noorwegen niet verlaten, zoolang de nood er hem niet toe dwingt. De door hem gestichte zustercongregatie zal hem opnemen ; hij zal het brood met zijne arme zusters deelen. Dat is het lot van een ouden missiebisschop. Maar Mgr. klaagt niet. Ja, toen hij bij de laatste retraite afscheid nam van zijn priesters, had hij nog humor genoeg om te spreken van een klein plaatsje in den hemel met een venstertje dat uitzicht had op Noorwegen, om vandaar de vruchten te kunnen zien van het zaad door hem uitgestrooid. Moge het hem vergund zijn ze te zien in zoo rijk een overvloed als Mgr. Fallize's leven rijk is geweest aan apostolischen ijver en offervaardigheid. Moge Holland daartoe het zijne bijdragen. Het is juist van Holland, dat hem ook een waardigen opvolger schonk in zijn grootsten Missieijveraar, dat Mgr. dit verwacht.

H. J. VAN DER VELDEN.

Christiania, den 15 November 1921.

MISSIE-ACTIE DER R. K. HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

ONZE EIGENAARDIGE TAAK.

Burger te zijn van een klein land is in zeker opzicht een groot voorrecht, omdat, zonder in de groote massa verloren te gaan, de kultureele stroomingen van den tijd meer geaccentueerd op ons kunnen inwerken, terwijl de vruchten van ons werk, die wij menschen zoo gaarne al vóór den dood willen zien, dáár eerder dan in de groote landen kunnen worden waargenomen. Zoo is het ook met de Missie-actie gegaan. Ook wij, studenten, hebben onze aandacht geschonken aan de groote uitbreidings-politiek van het Rijk van Christus, welke de laatste jaren ons landje tot een land van weldoeners heeft gemaakt, in zoover wij de financiëele, en van betere katholieken, inzoover wij de kultureele zijde erbij betrekken. Van velerlei stroomingen beginnen wij pas onze opvattingen te krijgen ; wij voelen de groote verdieping, die uitgaat van een eigen missieactie, en hebben bovendien het voorrecht van aan onze jonge pogingen van buitenaf een aandacht geschonken te zien, waarop onze buitenlandsche collega's maar moeilijk kunnen rekenen, terwijl (alweer de voordeelen van ons kleine land) de samenwerking zoo gemakkelijk is.

Toch dreigt er voor ons een gevaar, dat van „te veel hooi op onze vork nemen". In de beperking toont zich de meester. En onze missieactie zal alleen dan zich wezenlijk ontplooien, als wij ze opnemen in het essentiëele van ons student-zijn.

En wat is dat ? Geestesontwikkeling. Wij gebruiken de Universiteit om onze kennis in dien zin uit te breiden, dat we later godsdienstig en maatschappelijk het intellectueele katholicisme op waardige wijze kunnen vertegenwoordigen ; en hoe zouden wij dit kunnen doen, indien niet de missieactie op de agenda stond ? Op ons rust de taak, de missieactie te maken tot een moreele macht in ons land, deel uitmakend van de geestesbeschaving. Want de missieactie in haar volle beteekenis heeft eenvoudigweg geen toekomst, als de intellectueelen haar geen moeite waard vinden. De geestelijke en ascetische actie toch is bron en succes van de financiëele. En het is onze geestelijke Overheden en de Missie-orden er niet om te doen een ontroering van edelmoedig enthousiasme te wekken, maar om

een actie in ons land op te bouwen, die tot de persoonlijke deugd wordt van iederen katholiek. Juist hierin kunnen wij studenten zoo'n mooi werk presteeren. Nog korten tijd geleden werd er met geld gegooid, als de Missie het hebben moest ; dat was het eerste enthousiasme ; te meer werd dus gevreesd, dat een eb zou intreden. Maar bij geestelijke belangstelling is hiervoor geen gevaar te duchten. Het woord van de H. Schrift : „Die Mij smaakt, zal nog honger hebben" op de beoefening der volmaaktheid toegepast, is ook op de geestelijke missieactie van toepassing. En hierin ligt voor ons onze eigenaardige taak.

Dit verbinden van missieactie aan het essentiëele van ons student-zijn hebben onze Amsterdamsche collega's met hun medische-missieactie mooi in praktijk gebracht. Ook Delft heeft zijn technische krachten ter beschikking gesteld ; in de andere steden waar onze vereenigingen gevestigd zijn, verkeeren de missieclubs vrijwel nog in een beginstadium.

De vriendschap vormt gewoonlijk de basis voor een krachtigen bloei. In Utrecht waar de studenten der vijf faculteiten meer gemengd dooreengaan buiten de colleges, heeft zich de M.-A. tot nog toe moeten bepalen tot een algemeene werkzaamheid ; ze bestaat met het doel belangstelling op te wekken bij het houden van speciale vergaderingen. Ook missietijdschriften worden verspreid. Nu wij een „Internationale" van Europeesche R. K. studenten hebben met een eigen tijdschrift, is van een verbreeding der actie nog veel te wachten.

UTRECHTSCHE STUDENTEN-MISSIECLUB.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

„Het Indische vraagstuk vormt een bepaalde schakel in het Oostersche koloniale probleem, dat van dag tot dag dreigender gedaante aanneemt," schreef Ir. Dr. Jos. Schmutzer begin Maart in de Nederlandsche dagbladen. „Geheel Azië snelt een nieuwe toekomst tegemoet; in de Aziatische koloniën staat het ideaal der bevrijding van het Europeesche juk in het middelpunt van het gedachtenleven der volkeren; het gansche gebeuren der laatste jaren op politiek en economisch gebied werd daardoor beïnvloed en zal daardoor steeds meer beheerscht worden. In Britsch-Indië, de directe nabuur van ons Indonesië, begint de Swaraj-beweging duidelijke taal te spreken, de non-cooperation slaat om in bloedige excessen, de rosse gloed van den opstand kleurt dan hier, dan daar, den onheilspellend donkeren wolkenhemel. De beweging voor autonomie, voor onafhankelijkheid, die zich op de Filippijnen en in de Britsche buurtkoloniën steeds verder uitbreidt en in het volksgemoed steeds dieper wortel schiet, blijft aan de grenzen van onzen archipel niet staan; de vonken van den vrijheidsbrand, die daar de volkeren in vlam gaat zetten, drijven ongebluscht onze golvende zeeën en blauwgroene zeestraten over en worden gloeiend en glimmend op den wind meegevoerd tot diep in ons binnenland, tot hoog in onze bergen. De groote volksbewegingen, die in ons Indië opkomen en afvloeien, zijn als een steeds machtiger wordende branding, waarin een steeds hooger rijzende deining tegen het beschermend duin zwaar dreunend tot schuim verspat. De gebeurtenissen, die zich in Indië voltrekken, vormen het voorspel van een diepgaanden omkeer in de verhouding tot het moederland; een omkeer, die voor beide landen van de grootste draagwijdte kan blijken."

Daarom moeten naar de Tweede Kamer der Staten Generaal bekwame mannen worden afgevaardigd, die met den toestand van

Indië geheel vertrouwd zijn en in 's Lands vergaderzaal met grondige kennis van zaken aan de regeling der nieuwe verhoudingen kunnen medewerken.

Daarom moeten ook vele katholieken naar Indië heentrekken om in verschillende bestuursfuncties op leidende posities het katholieke element te versterken. De Indische Conferentie door de Unie der R. K. Studentenvereenigingen in Nederland, op 1 en 2 April van dit jaar wederom in den Haag gehouden, zal hierop niet zonder invloed zijn.

Moge de nieuwe Kamer ten uitvoer kunnen brengen, wat onder het hoofd Koloniën staat in het ontwerp-program 1922 der katholieke Staatspartij, zooals het aan de algemeene vergadering van den R. K. Bond van Rijkskieskring-organisaties op 15 Mei a.s. ter goedkeuring zal worden voorgelegd.

1. Voorbereiding van staatkundige zelfbeschikking, binnen het Rijksverband, van de deelen des Rijks buiten Europa, o.a. door krachtige ontwikkeling van plaatselijke autonomie en zelfbestuur.

2. Ruime uitbreiding der personeelsopleiding in Nederlandsch-Indië.

3. Behartiging der geestelijke en stoffelijke belangen van de inlandsche bevolking; inzonderheid door krachtige ondersteuning der missiën. Bestrijding van het opiumgebruik.

4. Ontginning van delfstoffen en ontwikkeling van de productiviteit der natuurlijke hulpbronnen, mede met aanwakkering van het particulier initiatief.

5. Wijziging van art. 123 Regeerings Reglement.

Het artikel luidt:

> De Christen-leeraars, priesters en zendelingen moeten voorzien zijn van eene door of namens den Gouverneur-Generaal te verleenen bijzondere toelating, om hun dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van Nederlandsch-Indië te mogen verrichten.
>
> Wanneer die toelating schadelijk wordt bevonden, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan zij door den Gouverneur-Generaal worden ingetrokken.

6. Krachtige ontwikkeling van onderwijs, dat beantwoordt aan de behoefte der bevolking. Financiëele gelijkstelling van het particulier- en het gouvernementsonderwijs.

7. Aanpassing, rekening houdend met het verschil in omstandigheden, van in Nederland heilzaam gebleken arbeids-wetgeving.

De berichten over de scholen op

Java

zijn den laatsten tijd ten zeerste bemoedigend. Wel lijdt Indië aan *scholen-*

gebrek, wel lijden vele scholen op hun beurt aan plaatsgebrek — want ook bij den weelderigen Indischen plantengroei wordt het rijsje niet plotseling een boom — maar de feiten uit het jongste verleden doen weldadig aan, wijl zij zoo treffend den geest van Javaansche leerlingen en ouders demonstreert 1).

Zoo werd den 28sten October te *Klatten* een tweede katholieke school opgericht, nu een z.g. 2de klasse of volksschool. Bij de opening hadden zich reeds 88 leerlingen aangeboden. Allen wilden katholiek godsdienstonderwijs hebben. Elken dag komen nieuwe aanvragen van leerlingen; doch plaatsgebrek is oorzaak, dat velen moeten worden afgewezen.

Den 31sten Aug. had te *Soerabaia*, den 4den Oct. te *Bandoeng* de eerste steenlegging plaats voor een H. B. S. der Zusters Ursulinen.

Merkwaardiger nog is de opening van een katholieke Hollandsch-Inlandsche school te *Solo* op 4 Juli.

Solo, de zetel van den Soesoehoenan, den voornaamsten Inlandschen vorst op Java, is een stad, die ongeveer 200.000 zielen telt, voor verreweg het grootste gedeelte Javanen. In deze stad, evenals in vele andere, is de drang naar onderwijs, vooral naar Hollandsch onderwijs, zeer groot. In 't begin van elk schooljaar worden de aldaar bestaande Hollandsch-Inlandsche scholen bestormd met aanvragen om opneming; doch, omdat in die stad slechts een achttal scholen bestaan, waar de kinderen Hollandsch leeren, ligt het voor de hand, dat elk jaar de meesten moeten worden afgewezen.

Toen dan ook in den loop der maand Mei werd bekend gemaakt, dat er een nieuwe Hollandsch-Inlandsche school zou worden geopend, kwamen terstond ouders hun kinderen aanbieden om als leerling te worden opgenomen.

Een katholiek Javaansche onderwijzer van de nieuw op te richten school werd, tezamen met een Javaanschen katechist, belast de leerlingen aan te nemen. Doch tevens werd hun opgedragen, aan de ouders te vragen, of ze er in toestemden, dat hun kinderen in den katholieken godsdienst werden onderricht.

Daar te Solo tot dan toe nog niet was gemissioneerd onder de Javaansche bevolking, was men wel eenigszins in spanning, of de Solosche bevolking zou toestaan, dat hun kinderen in een voor hen geheel nieuwen godsdienst zouden worden onderricht en opgevoed.

Door den takt en den prijzenswaardigen geloofsijver van de beide katholieke Javanen was de uitslag boven alle verwachting gunstig! Toen de 4de Juli naderde, hadden zich ongeveer 300 leerlingen aangeboden, die allen zonder uitzondering katholiek godsdienstonderwijs wilden ontvangen. Helaas, meer dan de helft moest worden afgewezen, daar anders de klassen veel te groot zouden worden.

Ook op

Sumatra

blijkt de zekerste weg voor de missioneering het *oprichten van scholen*. Met name de scholen voor Chineezen loopen onmiddellijk vol, wegens het tekort

1) Zie De Claverbond, Maart 1922.

aan Hollandsch-Chineesche scholen ; want bij de Chineezen bestaat een sterke drang naar onderwijs en ontwikkeling, en wel naar Westersch model. De tijden zijn, zooals Mgr. Mathias Brans, in het Koloniaal Missietijdschrift getuigt, ,,uitermate gunstig voor missiearbeid onder de Chineezen, èn om drang naar onderwijs èn om de onmacht der Regeering om daaraan te voldoen, en om hun goede stemming tegenover ons Geloof. De vruchten vallen ons vanzelf in den schoot, als wij maar scholen oprichten.

Hetzelfde zou met eenzelfde kans op succes te beproeven zijn in vele centra, waar de Chineesche bevolking geen voldoende gelegenheid vindt tot ontwikkeling van hun kinderen.

Op *Banka* bestaat een uitsluitend Chineesche-missie. Ofschoon we maar op één post gevestigd zijn, bestaan er nog 2 kerken op andere punten. Ook daar komt men voortdurend bij den Missionaris om onderwijs. Tien Chineesche kinderen, bij den Pastoor als internen aangenomen, werden alle katholiek. Volgens overtuiging van den Pastoor, die er reeds 10 jaar is, bestaan op Banka en Billiton de beste vooruitzichten op een gunstigen oogst.

Ook in de Europeesche staties *Koeta Radja* en Medan hebben we een zeker aantal Chineesche Katholieken, in de eerste 200, in de tweede 60, zonder dat er veel onder hen kon gedaan worden."

Over den missiearbeid onder de *inheemsche* bevolking schrijft de Apostolische Prefect o.m. het volgende: ,,Wij hebben een inlandsche statie in Tandjong-Sakti. Van daaruit ontving ik steeds meer verblijdende berichten, die de hoop wettigen op een mooie toekomst.

Rondom het Toba-meer woont een Bataks-bevolking van 450.000 zielen. De Protestanten hebben er een mooie zending met 150.000 Christenen. De overigen zijn meerendeels heidenen, gedeeltelijk ook islamieten. Op Nias wonen 2 à 300.000 menschen, bijna allen nog heidenen. De Protestantsche zending telt er 25.000 geloovigen. Maar het staat ons, Katholieken, thans niet vrij ons tot die heidenen te begeven. Waarom toch mag de Roomsche Kerk niet vrij zijn ? Quousque tandem ?"

Het wordt tijd, dat het hatelijke artikel 123 van het Indische Regeeringsreglement (zie het Missiewerk III 171) worde afgeschaft of minstens gewijzigd. Gelukkig heeft Minister de Graaff in de Memorie van Antwoord op de Indische Begrooting nu gezegd, dat hij een spoedige afdoening van art. 123 zooveel mogelijk zal bevorderen. Maar die belofte is al zoo dikwijls gegeven, en nog altijd wordt het missiewerk op vele plaatsen door dit artikel belemmerd, niet weinig bijv. ook in de Apostolische Prefectuur der

Kleine Soenda-Eilanden

dat tot een Apostolisch Vicariaat is verheven en in den pastoor van Haliloetik op Timor den Hoog-Eerw. p. Arnoldus Verstraelen zijn eersten Apostolischen Vicaris heeft gekregen.

Door een voor ons gelukkige toename van missiepersoneel in dat Vicariaat gaat het katholicisme er prachtig vooruit, en zijn zelfs bekeeringen van inlandsche soldaten geen zeldzaamheid. In de garnizoenen van Magelang en Ambarawa bekeerden zich 60 heidensche Florineezen.

Troostend is ook de vooruitgang van het katholicisme in het Ap. Vicariaat van de

Molukken en Ned. Nieuw-Guinea,

waarvan het laatste jaarverslag aangeeft op de 16 staties met 60 bijstaties: 14.970 christenen, 2.513 catechumenen en 85 onderwijzers-catechisten. In het laatste jaar werden gedoopt 988 volwassenen en 1013 kinderen.

Over de belangrijkheid der schoolkwestie in de Apostolische Prefectuur van

Celebes

schrijft Mgr. Dr. Vesters dato 21 Dec. 1921:

Is de Katholieke school overal noodzakelijk, hier is ze dubbel onmisbaar, Immers, onze geloovigen wonen verspreid over een kleine 40 negeri's of dorpen, waar de pastoor slechts enkele malen per jaar komen kan en het schier algeheele onderricht dus neerkomt op den Katholieken goeroe, die behalve dat hij de jeugd godsdienstig opvoedt, des Zondags en meermalen per week de gemeente in het school- tevens kerkgebouw vereenigt, waar gezamenlijk gebeden en gezongen wordt. De Katholieke scholen zijn dus het behoud onzer missie. Er bestaan op het oogenblik:

1 groote Europeesche en Hollandsch-Inlandsche school der Eerw. Zusters J. M. J. te Menado, thans ook Mulo, met circa 500 kinderen;

1 Maleische meisjesschool derzelfde Zusters te Tomohon, met Hollandsche middagles, tellende bij de 200 leerlingen;

1 Hollandsche middagschool voor jongens te Woloan, weldra Hollandsch-Inlandsche school, met 40 studenten;

1 Kweekschool voor Inlandsche onderwijzers te Woloan, met 49 kweekelingen;

33 Maleische scholen met 1499 kinderen, jongens en meisjes en een onderwijzend personeel van 57 goeroe's.

Curaçao

Einde Dec. vierde de Eerw. Heer M. Dahlaus onder vele blijken van belangstelling zijn zilveren priesterfeest. Verschillende geschenken werden hem aangeboden door de parochianen, paters, fraters en zusters.

De Congregatie van Roosendaal, oorspronkelijk gesticht uitsluitend voor het geven van onderwijs, gaat zich in de Curaçaosche missie ook wijden aan ziekenverpleging. Op deze toestemming van Rome wachtte de opening van het nieuwe hospitaal, door Mgr. Vuylsteke zoo pas op Bonaire gesticht.

De Eerw. Zusters Bernarda en Serafina, die zich reeds eenige maanden in het Gasthuis van Curaçao hadden bekwaamd, zijn als eerste verpleegsters voor de nieuwe stichting aangewezen.

Suriname.

De WelEerw. Pater A. Kuipers, C.s.s.R. uit Amsterdam, heeft van Mgr. van Roosmalen opdracht ontvangen om zich geheel te wijden aan de belangen der Javaansche emigranten, waarvan er ruim 10.000 in Suriname als contractarbeiders werkzaam zijn.

De WelEerw. Pater Wortelboer is er met ontzaglijke moeite in geslaagd op Tamarin (Boven-Cottica) een katholiek djoeka-dorp te stichten (De Djoeka's zijn boschnegers).

De WelEerw. Pater Bancke heeft succes met zijn werk onder de Arowakken-Indianen. Het is zijn streven deze menschen er toe te bewegen, hun Nomaden-leven te verlaten en zich in dorpen metterwoon te vestigen, dan alleen immers heeft het missiewerk daar kans van slagen. Door het onvermoeid werken van den wakkeren missionaris is Powakka in de Boven-Suriname thans tot een echt dorp uitgegroeid. Het heeft reeds een flinke school. Om de Indianen bijeen te houden moet er gezorgd worden voor werk en eten. Hun werk bestaat voornamelijk in het kappen van hout, het afdammen van een swamp en het maken van vischkuilen ; door dit laatste is tevens de voedings-kwestie tot een goede oplossing gebracht, waartoe ook de varkensteelt, door den praktischen pastoor in het leven geroepen, het hare bijdraagt.

Per „Prins Frederik Hendrik" is de Hoogeerwaarde Pater H. de Groot, Vic.-provinciaal der Missie van Suriname naar Holland, via de eilanden, vertrokken. Zijn Hoogeerw. die met verlof naar Holland gaat, bezoekt in opdracht van den Provinciaal in Nederland eenige der bovenwindsche eilanden behoorende tot het bisdom Roseau. De eilanden Antigua, San Domingo en St. Kits zullen worden aangedaan. Daar werkt een afdeeling der Belgische Redemptoristen onder een Bisschop, die te Roseau (op San Domingo) resideert.

Deze opdracht van den vice-provinciaal is ongetwijfeld eene onderscheiding te noemen, waarmede wij Z. H. Eerw. geluk wenschen.

Vanaf Januari 1908 heeft de Hoog Eerw. Pater de Groot, onafgebroken in de Surinaamsche Missie gewerkt, weshalve wij hem na zijn 14-jarigen arbeid in ons land eene welverdiende rust toewenschen in het Moederland, om daarna met vernieuwde kracht in ons midden te mogen terugkeeren en nog lang zich wijden aan ons land en volk.

Het bezoek aan de eilanden zal een 6-tal weken in beslag nemen, waarna de reis naar Holland zal worden voortgezet.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

Zooals al onze lezers reeds zullen hebben vernomen, is aan de Missieijveraars in Nederland een groote eer te beurt gevallen door de benoeming van prof Dr. Jan Smit, algemeen Penningmeester van den P. M. B., Nationaal Directeur van het Liefdewerk van den H. Petrus, thesaurier van de Voortplanting des Geloofs in het Aartsbisdom en Hoofdredacteur van „Het Missiewerk" tot apostolisch Vicaris van Noorwegen en Spitsbergen.

Wij mogen niet nalaten dien grooten ijveraar voor de missieactie in Nederland ook hier onze hartelijke heilwenschen aan te bieden. Moge God hem ook bijzonder zegenen in de zware taak, die hem in de Noorsche landen te wachten staat.

In de eerste aflevering van den volgenden jaargang hopen wij eenige nadere bijzonderheden over zijn werk, ook nog over zijn uitgestrekt missiegebied te kunnen mededeelen.

Hier zij nog alleen gemeld, dat hem als Hoofdredacteurs van ,,Het Missiewerk" zijn opgevolgd Rector Zwijsen, ,,Coudewater", Rosmalen en Rector Bekkers te Voorschoten. Aan den eerstgenoemde moeten in het vervolg *alle missieartikelen voor het tijdschrift* worden toegezonden, aan den laatstgenoemde alle *berichten over Missieactie in binnen- in buitenland, Missiepersoneel, Missiekroniek* enz.

De Redactie is thans samengesteld als volgt :

Rector Zwijsen en Rector Bekkers, Hoofdredacteurs.

Regent Sweere, Seminarie IJpelaar, Rector Rhoen, Roermond, Directeur Hermus, St. Michiels-Gestel.

De *juiste beginselen* van welke onze missiesteun moet uitgaan, werd door Dr. Jos. Drehmans C.ss.R., den secretaris van Z. E. Kard. van Rossum, in een schrijven uit Rome, dd. 28 Jan. 1922 (Centrum 4 Febr. 1922) uiteengezet.

De Congregatie der Propaganda had in 1921 aan de acht missiegebieden in onze koloniën ieder f 6500.—, d.i. in het geheel f 52000.— toegedeeld uit de opbrengst van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs. In de Indische kroniek van het Centrum van 20 Januari '22 was geklaagd, dat dit in verhouding tot de opbrengst van het Genootschap in Nederland voor Java te weinig was. In deze klacht vond Dr. D. aanleiding om de volgende uiteenzetting te geven van het princiep, dat bij alle echt-katholieke missieactie voorop moet staan :

,,Maar in de gemaakte opmerking ligt nog een gedachte, die als de bron kan genoemd worden van de ontevreden stemming, welke hier tot uiting komt. En dat is, dat in een land voor de Voortplanting des Geloofs verzamelde gelden niet moeten worden verdeeld volgens de behoeften der Missies in het algemeen, maar minstens voor het grootste deel ten goede moeten komen aan nationale Missies. Deze gedachte nu is — ook wanneer men de bizondere verhouding van Nederland ten opzichte zijner koloniën in aanmerking neemt — van katholiek standpunt niet te verdedigen. De gelden, in welk land ook verzameld voor de Voortplanting des Geloofs, moeten niet ten dienste staan van particuliere belangen, van voorkeur van bizondere personen, die met de uitdeeling zijn belast, maar dáár worden besteed, waar ze, alles te zamen genomen, het beste medewerken om het Geloof te verbreiden. Iets anders

zou zijn, wanneer de gevers van bepaalde gaven een bepaalde missie hadden aangeduid. Wat echter door het algemeen-kerkelijk Werk tot Voortplanting des Geloofs, *waarvan alle Katho ieken lid moet.n zijn*, wordt verzameld, wordt onvoorwaardelijk ter beschikking gesteld van de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs, die om zeer vele redenen alléén bevoegd is de beschikking zóó te maken, dat het algemeen missiedoel der gelden zoo volkomen mogelijk wordt bereikt.

De medewerking met het groote werk der katholieke Missies is nog aan vele banden van natuurlijke beschouwingen en sympathieën gekluisterd en kan zoo nog niet die kracht ontwikkelen, welke van haar zou uitgaan, als zij, van alle aardsche banden bevrijd, zuiver bovennatuurlijk was. Het groote streven moet dan ook zijn, die vrijheid zoo spoedig mogelijk, ook ten koste van vele offers te bekampen." (Zie verder het artikel van Mgr. Hermus, blz. 217.)

R. K. Missiecongres. In de maand Sept, van dit jaar zal te Utrecht een groot Missiecongres worden gehouden, waaraan een wetenschappelijk Congres zal worden verbonden. Aan dit Congres wordt een internationaal karakter gegeven. Als sprekers worden o.a. uitgenoodigd Mgr. de Guébriand, gewezen Apostolisch-Visitator van het Oosten, thans Generaal-Overste van de Missions Etrangères te Parijs ; de bekende Duitsche Missioloog Dr. Schwager, S.V.D. ; de stichter van den Priester-Missiebond, Mgr. Paolo Manna, uit Milaan ; en de president van het Spaansche Missie-Seminarie te Burgos.

Verder zal ter gelegenheid van het Missiecongres een Missieweek met tentoonstelling worden gehouden.

De Missieweek zal worden gehouden van 24 Sept. tot 1 Oct. 1922.

Het Ned. Internationaal Missie-Congres wordt geopend 25 Sept. en zal duren tot 29 September.

Het Uitvoerend Comité heeft van 20 Sept.—4 Oct. de beschikking weten te krijgen over het gebouw „Tivoli" met buffet en tuin.

Te *Delft* is van 27—24 April een schitterende missieweek gehouden met tentoonstelling waar alle in Nederland gevestigde missioneerende Orden en Congregaties exposeerden. Van Delft uit werden in die week ook in de omliggende dorpen missie-acties ondernomen.

De plechtige opening werd ook bijgewoond door Mgr. Smit en Mgr. Aelen.

Zaterdagavond 22 April werd door Dr. Gerard Brom een lezing gehouden voor *Niet-Katholieken.* Uitgevoerd werd (voor 't eerst in Nederland) „Johannes", tooneelspel in 3 bedrijven van Seb. Wiser, vertaald door Hein Hoeben.

De Priestermissiebond in het Bisdom Haarlem hield op den laatsten dag der Delftsche Missieweek, Maandag 24 April een Congresdag. Het programma vermeldde een plechtige H. Mis, een groote vergadering te 11 uur in den Stads-Doele, waar Ir. L. Feber een rede hield over „Indische missieactie en Oost-Aziatische ontwaking", en pastoor J. P. Huibers van Amsterdam een opwekkend woord sprak over „Parochiale Missieactie en de drie Centrale

Genootschappen". Na den gemeenschappelijken maaltijd werd onder leiding van het Delftsche Missie-Comité een bezoek gebracht aan de Missietentoonstelling. In den namiddag werd nog een vergadering gehouden van plaatselijke Correspondenten van den P. M. B., Directeuren der Centrale Genootschappen en andere belangstellenden. Kapelaan J. Schiphorst van Rotterdam hield er een inleiding over de „Praktijk der parochiale Missieactie, gevolgd door een onderlinge gedachtenwisseling" ; daarbij gaven de Diocesane Directeuren der Centrale Genootschappen de gewenschte inlichtingen.

Vertegenwoordigers der Diocesane Comité's uit andere Bisdommen woonden de vergadering als gasten bij.

Mgr Callier zond een hartelijk schrijven, waarin hij het Congres aanspoorde de richting der Missieactie, door Paus Benedictus XV en de Propaganda aangegeven, te volgen en zijn zegen verleende over de werkzaamheden.

Door den P.M.B. werd besloten een studiebeurs te stichten bij het H Petrus' Liefdewerk, waarvoor Mgr. Callier de eerste bijdrage schonk.

Te *Amersfoort* werden onder groote belangstelling van 4—6 Februari Missiedagen gehouden, en te *Leeuwarden* van 19—22 Februari : te Leeuwarden was daaraan een fijn-verzorgde tentoonstelling verbonden, waar zes missiecongregaties exposeerden. Bij gelegenheid van de Leeuwardensche Missiedagen werd aan kardinaal van Rossum het volgend telegram verzonden : „Katholieken van dekenaat Leeuwarden betuigen bij opening van missieweek den Nederlandschen kardinaal en Prefect der Propaganda hun groote liefde voor de missie, beloven trouwe medewerking en volgzaamheid aan Rome's leiding (w.g.) Deken Vaas."

Hierop werd het volgende antwoord ontvangen :

„Hartelijk dank voor aangeboden hulde en belofte. Wenschen volledig welslagen der drie Centrale Genootschappen, zegenen U en alle deelnemers.

(w.g.) KARDINAAL VAN ROSSUM.

BUITENLAND.

De *Priestermissiebond* groeit in het buitenland gestadig door.

In Duitschland hoopt men in 1922 gereed te komen met de vorming der Diocesane Afdeelingen in die bisdommen, welke aan de Fuldasche bisschopsconferenties deelnemen. Men hoopt dan een Centralen Raad voor deze groep te vormen.

Van de Beiersche diocesen is nog alleen München-Freising georganiseerd.

In Oostenrijk heeft kard. Piffl in 1921 den P. M. B. opgericht.

In Zwitserland is de bisschop van Sankt-Gallen, Mgr. Bürkler, president van den P. M. B. die in alle Zwitsersche bisdommen sterk aangroeit.

In België zal onder voorzitterschap van Kard. Mercier de Bond spoedig algemeen ingevoerd zijn : hij geeft daar in het Fransch en in het Vlaamsch een viermaandelijksch tijdschrift uit : Kerk en Zending.

In Ierland is Mgr. Th. Doherthy president.

In Spanje zal hij in dit jubilee-jaar 1922 van uit het missie-centrum Burgos krachtig verspreid worden.

In Canada staat Z. Emin. de kardinaal aan het hoofd.

In de Vereenigde Staten van N.-Amerika is men druk met de voorbereiding bezig, en in Engeland en Frankrijk bestaan ernstige plannen.

In Italië zijn 115 diocesane afdeelingen met 10.900 leden. Van 1 Augustus 1920 tot 31 Januari 1921 is het aantal leden toegenomen met 3190, waaronder 20 Bisschoppen.

Het eerste Spaansche Missie-Congres. De oude geest van den Spaanschen wereldapostel St. Franc. Xaverius ontwaakt weder.

Dezen indruk maken de berichten over 't eerste Missie-Congres, dat van 3—6 Dec. 1921 te Burgos is gehouden en waaraan heel Spanje deelnam. De Kard. Aartsbisschop van Burgos was voorzitter; de Minister van Justitie vertegenwoordigde den koning en de regeering. en hield namens Z. M. een belangrijke redevoering. Afgevaardigden van de verschillende diocesen en missioneerende orden schaarden zich om hen. Z. H. richtte tot het congres een schrijven, dat de begeestering tot 't hoogste deed stijgen. Ook de Prefect der Propaganda, Z. E. Kard. v. Rossum en de Aartsbisschop van Goa vereerden het Congres met een schrijven.

Van 3 tot 10 September a.s., wordt te *Aken* georganiseerd een *Missieweek*: Reeds hebben de zes voornaamste missie-vereenigingen de leiding op zich genomen: het missie-comité der Duitsche Katholieken onder voorzitterschap van vorst Löwenstein, de algemeene leeken-vereeniging (Xaverius- en Lodewijk-missiebond), het werk der H. Kindsheid, de Duitsche missie-superieuren-conferentie, het Instituut voor missie-wetenschappelijke navorschingen te Münster en de Unio cleri pro missionibus.

Alle missie-organisaties van Duitschland en de verschillende missioneerende orden en congregaties zullen in die week te Aken aanwezig zijn. Ook talrijke buitenlanders zijn uitgenoodigd. Het geheel zal een der meest belangrijke missie-weken vormen, welke Duitschland ooit heeft meegemaakt.

Met Pinksteren zal te *Rome een internationaal missiecongres* gehouden worden. De H. Vader zal ter gelegenheid van dit congres in de Sint Pieter een Pontificale Hoogmis opdragen.

Naar schatting van Kardin. Bourne van Westminster (Londen) hebben gedurende den oorlog 70.000 *protestantsche Engelsche soldaten* aan het Fransche front den terugweg tot de Katholieke Kerk gevonden.

De veldtocht der „Catholic Students Mission Crusade" in *Noord-Amerika* is in vollen gang over de meer dan duizend inrichtingen van hooger onderwijs in dat land. Bij de groote vergadering in Augustus van het vorige jaar waren er 150 aangesloten. Sedert zijn 50 nieuwe instellingen aangeworven. Het aantal leden bedraagt reeds ruim 22.000. Ook verscheen het eerste nummer van het viermaandelijksche tijdschrift „*The Spread Book*"; er spreekt een vurige geestdrift uit.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

VERTREK VAN MISSIONARISSEN.

20 *December* is Father B. v. d. Seijp (Delft) weer naar zijne Missie in Belgisch Congo vertrokken.

Den 10 *Januari* zijn de WelEerw. p. J. Hamers en de Meere C.s.s.R. naar de missie van Brazilic vertrokken.

21 *Januari* vertrok de Hoogeerw. Pater Stanislaus Provinciaal der Capucijnen met den Z.E.P. Mansuetus vanuit Amsterdam met het s.s. Prins der Nederlanden naar de Missies van Borneo en Sumatra voor de Canonieke Visitatie.

25 *Januari* vertrok Father J. Thijssen (Beugen) naar het Vicariaat van den Boven-Nijl.

26 *Januari* vertrok de Weleerw. Pater Jan van Dongen, der Paters v. d. H. Geest, van Marseille naar het Vicariaat Kilima-Ndjaro op de oostkust van Afrika.

23 *Februari* vertrokken naar de missie in Transvaal de Eerw. paters Amandus en Michael, beiden uit de Abdij der Benedictijnen te Merkelbeek.

23 *Februari* vertrokken uit Rotterdam naar Batavia en Bandoeng de eerw. Zusters Stephanie, Emericia, Ancilla, Laetitia, van de congregatie van den H. Carolus Borromeus, te Maastricht, om zich aldaar aan het verplegingswerk te wijden.

Naar Canada zijn teruggekeerd Pater G. Lemmens en zijn broer Pater Dr. Henri Lemmens van het Gezelschap van Maria.

10 *Maart*, vertrokken van uit Weert naar Zuid-Chansi de Zeereerw. Pater Aemilianus van Uden, O.F.M., reeds gedurende 23 jaar missionaris, en de jonge paters Delphinus Joosten en Volens Wienk O.F.M. De reis ging via Rome op Marseille, alwaar 24 Maart per stoomschip „Angkor" de zeereis op Schanghai wordt aanvaard.

Op 11 *Maart* naar de Missie van Borneo vertrokken de eerw. Paters Capucijnen Eugenius, van Rijen ; Marcellus, van Doodewaard en Bavo, van Gilze.

Woensdag 15 *Maart* vertrok van Amsterdam uit per stoomschip „Orania" naar Brazilië de Hoogeerw. p. Provinciaal der Minderbroeders Simon Bennenbroek om aldaar de canonische visitatie te houden, Z.H.E. wordt vergezeld door de Paters Wenceslaus Westerhof en Felicianus Smitz en door Br. Antonius Sloezen, die naar hun missie wederkeeren, en door de nieuwe missionarissen p. Chrysogonus van Veen en Libertus Soppe.

Begin *Mei*, onderneemt de Hoogeerw. Pater A. Trampe, Algemeen Overste der Missionarissen van de H. Familie een visitatiereis naar Brazilië, teneinde daar de verschillende nederzettingen dier Missionarissen te bezoeken.

Op 16 *Maart* vertrok de Zeereerw. Father J. Aelen, neef van den Aartsbisschop, weer naar de missie van Madras, waar hij reeds sedert 1902 werkzaam was.

17 *Maart* zijn eenige Missionarissen der Minderbroeders-Capucijnen uit

Tilburg naar Marseille afgereisd om daar met de „Sindoro" hun reis naar de Missie van Borneo te vervolgen : n.l. de zeereerw. pater P. Eugenius v. Disseldorp (van Reijen), P. Marcellus Winnemuller (van Dodewaard) en Bavo v. Gils (van Gilze), alsmede Broeders Wilhelmus Verhulst (van Oosterhout) en Laetus v. Meer (van Lage Zwaluwe).

3 *April* vertrok naar Para (Brazilië), via Liverpool de weleerw. Pater Franciscus Germing, van de Congregatie der Missionarissen der H. Familie, met het doel aldaar te arbeiden aan de kerstening der Roodhuiden.

Den 6en *April* keerde de Weleerw. p. J. Walle C.ss.R. naar Suriname terug.

Van de *Witte Paters* vertrokken 16 *Febr.* P. Thomas naar Tanganika; Broeder André (uit Roermond) naar Waressalam ; en vijf witte Zusters naar Njanza, Tanganika en Opper-Congo.

9 *Maart* P. E. Kuijpers (uit Wouw) naar Nkanza, en Br. Antonius (uit Sambeek) naar Tanganika.

16 *Maart* 3 Witte Paters (Belgen) en 3 Witte Zusters naar Opper-Congo.

23 *Maart* 7 Witte Paters (Belgen) naar Kivu, Tanganika en Opper-Congo.

7 *April* 5 Witte Paters (Belgen) naar Opper-Congo. Totaal 20 Paters, 2 Broeders en 8 Witte Zusters.

Gedurende 1921 vertrokken 53 Paters en 20 Broeders van *de Congregatie v. d. H. Geest* naar de missies, zooals volgt :

Naar Cimbebasië 4 Paters en 1 Broeder; naar Belg. Kongo 3 Paters, 1 Broeder; naar Fransch Guinea 4 Paters, 1 Br.; naar Antillen 8 Paters, 3 Broeders; naar Kameroen 1 Pater, 3 Br.; naar Madagascar, 2 Paters; naar Port-Kongo 2 Broeders; naar Reunion 4 Paters; naar Mauritius 3 Paters; naar Gaboen 4 Paters, 3 Br.; naar Loango 2 Broeders; naar Canada 1 Pater, 3 Br.; naar Nigeria 1 Pater; naar Cubango 3 P.; naar Koenene, 1 Pater; naar Fr. Kongo 3 Paters; naar Oebangi-Sjari 1 Pater en 1 Br.; naar Senegal 3 Paters; Guadeloupe 1 Pater; naar Kilima-Ndzaro 3 Paters; naar Zanzibar 2 Paters; naar Bagamoyo 1 Pater.

MISSIEPERSONEEL.

Benoemingen. Op 24 Februari l.l. is het decreet der Propaganda door Z. H. den Paus goedgekeurd, waardoor de apostolische prefectuur der *Kl. Soenda-eilanden* tot *Apostolisch Vicariaat* werd verheven en de hoogeerw. pater *Arnoldus Verstraelen* tot eerste apostolische vicaris werd benoemd.

Pater Arnoldus Verstraelen werd geboren te Sevenum, bisdom Roermond, in het jaar 1882, begon zijn studies in 1895 te Steil, legde zijn eerste tijdelijke geloften af in 1903, en zijn eeuwige geloften in 1906, werd priester gewijd in 1907, en was vervolgens als missionaris in Togo werkzaam. In 1913 vertrok hij met Mgr. Petrus Noyen naar de nieuw-opgerichte prefectuur der Kl. Soenda-eilanden, waar hij tot nu toe op het eiland Timor werkzaam was, het laatste jaar als pastoor te Haliloelik.

De Hoogeerw. heer A. Smets, van Valkenswaard, kanselier van den Patriarch te Jeruzalem, die nu twee jaren Syrië en Mesopothamië heeft door-

kruist als Pauselijk gezant, zal naar Rome terugkeeren en aldaar Bisschop gewijd worden.

Mgr. M. J. D. Claessens is op zijn zeventigsten verjaardag 17 Febr. j.l. door Zijne Heiligheid benoemd tot Protonotarius Apostolicus.

Gerepatriëerd. Half Maart is in het Missiehuis te Mill-Hill aangekomen Z. D. H. Mgr. J. Aelen Aartsbisschop van Madras, Britsch-Indië. Z. D. H. was vergezeld van de Zeereerw. Father G. Raatger, uit Rossum, sedert 1879 missionaris in Britsch-Indië en F. Fruytier, sedert 1902 in het Aartsbisdom Madras werkzaam. Tijdens de afwezigheid van den Aartsbisschop zal onze landgenoot Mgr. J. Kreyelmans, uit Nederweert, het Aartsbisdom administreeren.

Na een onafgebroken verblijf van ruim vierentwintig jaren in de Missie arriveerde in het Missiehuis te Tilburg de Z.E. Pater H. Nollen, Oud-Apostolisch Prefect van Nederl. Nieuw-Guinea.

De Eerw. Broeder A. Clement, welke sinds 1906 in de Missie vertoefde, keerde tegelijkertijd in het vaderland terug.

Uit de Missie van Noord-Bulgarije is om gezondheidsredenen teruggekeerd Pater Felix (Janssen). Z.E. verblijft thans in Italië.

Uit de Missie zijn tot herstel van gezondheid teruggekeerd : P. van Hofwegen (uit Breda) en P. van Ertrijck (uit Woensel) van de Congregatie der Witte Paters.

De Weleerw. Pater W. Austermöller C.ss.R., die bijna 15 jaren onder de Britsch-Indiërs in Suriname heeft gearbeid en twee educandaten hielp stichten brengt thans zijn vacantietijd van 6 maanden in het vaderland door.

Den 22en April repatriëerde uit het Apostolisch Vicariaat te Curaçao Zr. Agnes Roozen, Dominicanes-Priorin van het Dominicanessen-klooster te St. Martin.

Zij komt als vertegenwoordigster der Dominicanessen in de Missie het Algemeen Kapittel der Congregatie te Voorschoten bijwonen. In haar gezelschap bevinden zich drie Curaçaosche postulanten voor de Congregatie van Voorschoten, en een West-Indische postulante voor de congregatie van Schijndel.

Overleden. Mgr. Johannes van Euch, apostolisch vicaris van Denemarken en IJsland, overleed 17 Maart na een ongesteldheid van eenige dagen. Hij was 78 jaar oud.

22 Febr. overleed Mgr. Combes Aartsbisschop van Carthago en Primaat van Afrika. Zijn opvolger is Mgr. Lemaître, die ook als Aartsbisschop van Carthago en Primaat van Afrika tot de *Witte-Paters Sociëteit* blijft behooren.

Te Everett in den staat Washington (Vereenigde Staten) is, in den ouderdom van 79 jaar, overleden, de zeereerw. heer W. J. A. Hendrickx, geboren te Tilburg, die gedurende 53 jaar in de missie der Vereenigde Staten werkzaam was.

Bij de familie hier te lande is bericht ontvangen van het overlijden van den Zeereerw. Pater Henricus Wilhelmus Wolters S.J., in den ouderdom van ruim 70 jaar, te Florisant (Noord-Amerika).

Te Brugge (België) is plotseling in den ouderdom van 72 jaar overleden de zeereerw. heer C. A. Schets, oud-missionaris van N.-Oost-Indië.

De missie der Priesters v. h. H. Hart v. Jezus te Stanley-Falls (Congo) verloor een harer ijverigste missionarissen door den dood, n.l. de Z. E. Pater Th. Friand geb. 1887.

In het St. Joseph-Studiehuis te Tilburg overleed 28 Januari f. Wouter de Glas uit Waspik, sedert 1915 leeraar aldaar.

In het overlijden van Z. D. H. Mgr. Augouard, C.S. Sp., den Apostolischen Vicaris van *Fransch-Congo,* heeft de missie van Afrika een missie-bisschop verloren zonder weerga. Hij overleed te Parijs toen hij naar Europa gekomen was om zijn gezondheid te vinden.

GEGEVENS OVER DE MISSIE.

De Nederlandsche missionaris-bisschop *Mgr. Abels, apostolisch-vicaris van Oost-Mongolie,* zal dit jaar zijn zilveren bisschopsjubilé vieren. Zijn Hoogeerw. werd geboren te Weert 31 Januari 1856 en priester gewijd in 1879. In 1880 kwam hij in de Missie van Scheut om reeds het volgend jaar naar Mongolië te vertrekken. Meer dan 40 jaar arbeidde hij onafgebroken in Oost-Mongolië. Op 30 October 1897 werd de Zeereerw. heer Abels tot bisschop van Naganya gewijd.

In 't begin van 1921 telde *de Sociëteit van Jezus* 17.540 leden (8586 priesters, 4957 clerici en 3997 broeders). In de Missies waren werkzaam 1837 leden. (1240 priesters, 175 clerici en 422 broeders). Op Java telde de Jezuïeten-orde 79 (65 pr. 7 cl. en 7 br.) missionarissen.

De Congregatie der *Paters v. d. H. Geest* bestond op 1 Jan. 1922 uit: Paters 853 ; Geprofeste Scholastieken 321 ; Broeders 552 ; Adspiranten 1162 ; Totaal 2.888 leden.

De *Sociëteit van Maria, Maristen,* vierde den 9en Maart j.l. in dankbare herinnering den dag waarop een eeuw geleden Z. H. Paus Pius VII, de eerste „Breve" richtte aan den Eerbiedw. Pater Colin om hem aan te moedigen in het ten uitvoer brengen van zijne plannen aangaande de stichting van de Sociëteit van Maria. Het heilzame werk in de Missies van Oceanië volbracht ten koste van zware offers o.a. van den gewelddadigen dood van menigen missionaris, onder welke de gelukz. Chanel, eerste Martelaar van Oceanie, stemt tot vreugde en noodigt tot dankbaarheid jegens God en de H. Maagd, die het moeizame werk op de eilanden der Stille Zuidzee zoo overvloedig hebben gezegend.

Op 1 Febr. l.l. zijn de eerste missionarissen van *Mill-Hill,* 4 in getal, van uit Liverpool vertrokken naar Mill-Hill's nieuwe Missie, Britsch-Kameroen. Gedurende den oorlog werden de Duitsche Pallottijnen, die sedert 1890 met groot succes in de toenmaals Duitsche kolonie werkzaam waren, gerepatriëerd. Het missiewerk in het door de Franschen veroverde gedeelte der kolonie werd voortgezet door Fransche aalmoezeniers-missionarissen en verleden jaar voorgoed toevertrouwd aan de Missionarissen van den H. Geest. Het door de Engelschen bezette gedeelte, een strook van 100—150 K.M.

breedte en 500—700 K.N. lengte langs de grens der eveneens Britsche kolonie Nigeria werd gedurende den oorlog eenige malen bezocht door missionarissen der omliggende missiën en in 1921 overgedragen aan de St. Joseph's Congregatie voor Vreemde Missiën. De missie in Britsch-Kameroen beslaat ongeveer $^1/_5$ der voormalige Duitsche kolonie. De Paters Pallottijnen hadden er reeds vier hoofdstaties gevestigd.

De Zusters Franciscanessen van Heerlen zullen het werk der Paters Franciscanen missionarissen in China gaan deelen. Reeds in het najaar zullen, onder leiding van den Zeereerw. Pater Comm. Prov. Bertrandus Boerke O.F.M. en tot Rome mede door Mgr. Driessen zelf begeleid, zes Eerw. Zusters de verre reis naar haar nieuw missiegebied aanvaarden. Hier wacht haar een vruchtbare, veelbelovende werkkring, die zich in de naaste toekomst nog zeer zal uitbreiden. Reeds dadelijk nemen de Zusters de leiding op zich van een tehuis voor gebrekkige en verweesde kinderen alsmede, voor oude mannen en vrouwen, terwijl daaraan verbonden zal zijn een dispensaire, het groote middel niet alleen om veel lichamelijke ellende weg te nemen, doch vooral ook om in aanraking te komen met de heidensche vrouwen.

Daar de sterfte onder de kraamvrouwen in Zuid-Chansi van wege het gebrek aan iedere deskundige behandeling buitengemeen groot is, zal de kraamverpleging hare eerste en bijzondere zorg vragen, terwijl zoo spoedig mogelijk ook een opleidingscursus voor vroedvrouwen zal worden georganiseerd. Bovendien zal aan de Zusters de opleiding van Chineesche meisjes tot het religieuze leven worden toevertrouwd.

MISSIEKRONIEK.

Vertrek van Missionarissen S.J. Den 20en Mei a.s. zullen naar Java vertrekken per s.s. Insulinde: de Eerw. Broeders Jezuïeten Cornelius Groot, Petrus van den Voort en Jacobus van Zon.

Den 15en Juli d.v. vertrekken per s.s. Tjerimai de WelEerw. Pater H. Koch en de vier Javaansche novice-fraters Damianus Moeh-Longton, Michaël Reksåatmådjå, Bernardinus Soemarnå en Camillus Tjiptåkoesoemå.

Allen (b.h. Br. Groot) zijn bestemd voor de stad Djokja waar in Augustus het Javaansche Noviciaat wordt geopend door de Paters Jezuïeten.

N.B. Voortaan zullen er ook Hollandsche novicen na één jaar noviciaat hier in Holland te hebben voltooid, naar het Javaansche Noviciaat worden gezonden, om zich in het missieland zelf voor hun roeping te bekwamen.

AFRIKA.

Egypte. Van de 12 millioen bewoners van Egypte zijn er slechts 150.000 katholiek, hetzij van latijnschen of oosterschen ritus. Er zijn 690.000 protestanten, zoodat het aantal christenen 840.000 bedraagt, tegenover 11 160.000 heidenen, muselmannen en israëlieten. Het missiewerk in noord-oost-Afrika is grootendeels aan Italiaansche missionarissen toevertrouwd.

Soedan, in oppervlakte en inwoners, het grootste missiegebied van Afrika, bevat 27 verschillende negerstammen, waarvan elk een oppervlakte van geheel Nederland beslaat. Van 1882 tot 1897 werd dit missiegebied verwoest door den Mahdi, maar sinds 1900 begon een nieuw bloeitijdperk. In de jongste missie (die der zonen van het H. Hart) in 1913 begonnen, werden in eenige jaren 3000 doopsels toegediend en 10.000 doopleerlingen aangenomen, en zoo talrijk zijn de aanvragen der dorpshoofden om missionarissen, dat er bij voldoenden steun in een jaar nog minstens 10.000 doopleerlingen zullen bijkomen. De drang naar christelijke beschaving is daar zoo groot, dat, als alle teekenen niet bedriegen, de Soedan binnen 40 jaar geheel bekeerd zal zijn, d.w.z. katholiek of protestant, want de Zendelingen beschikken niet alleen over kapitalen, maar ook over den steun der regeering. Maar toch is de groote massa den missionarissen goed gezind. Wie zaken wil maken zeggen de negers, en een goeden post bij de regeering wil krijgen wordt protestant, maar wie zijn ziel wil redden, wordt katholiek.

Abessinië. Na de groote verschrikkingen van den hongersnood en de typhus gaan de missionarissen met nieuwen moed en ijver het werk hervatten. Gelukkig werd geen enkele hunner het slachtoffer der rampen. Nu echter wordt het land weer door broedertwisten geteisterd, zoodat de missieprediking daar zeer zorgvol blijft.

Oeganda. Het medisch vraagstuk als onderdeel van het missiewerk heeft in het vicariaat van den Boven-Nijl weer een groote vordering gemaakt. Jarenlang hebben de Paters en Zusters allerverdienstelijkst gewerkt met hun apotheken, en de zusters in de hospitalen hadden onnoemlijk veel vrucht. Doch de geneesheeren van wie zij afhingen stonden buiten den eigenlijken missiearbeid, hoe onschatbaar overigens hun hulp ook was. Thans echter heeft het hospitaal der zusters te Nsambya een inwonende doctores, Dr. Evelyn Conolly, die sinds Maart daar vertoeft.

Dr. Ev. Conolly is afkomstig uit Dublin, waar zij de geneeskunde studeerde. Ter voorbereiding van haar werk in de tropen volgde zij een daarvoor bestemde cursus aan de universiteit van Liverpool ; en thans arbeidt zij zonder eenig stoffelijk voordeel voor de Oeganda-missie.

Het stuk gronds dat het tooneel was van het martelaarschap van den Zaligen Charles Lwanga en de andere *martelaren van Oeganda* is, door de milddadigheid van den onlangs al te vroeg gestorven Fr. S. Walters, het eigendom geworden der Fathers van Mill-Hill.

In **Noord-Oeganda,** Apost. Praef. Bahr el Ghasal, zijn Amerikaansche kwakers verschenen, die, voorzien van rijke geldmiddelen, een groot gevaar beteekenen voor de Katholieke missie. Wel is waar hebben de meeste nieuwbekeerden hen met beslistheid afgewezen, doch de toestand der arme katholieke missie blijft zeer bedreigd. De overste van de statie te Arua schrijft : „Wij arbeiden met volle kracht, echter de toestand is zoo dreigend, dat zonder bijzondere hulp van boven, de dag niet meer ver is, waarop wij het zullen moeten afleggen.”

Goudkust. In 1920 werden in dit vicariaat 1061 volwassenen en 1916 kinderen gedoopt, 49.291 biechten gehoord, 52.692 H. Communies uitgereikt. De katholieke bevolking telt thans 29.000 gedoopten, en 20.617 katechumenen, Verder heeft de missie 363 staties, 293 kerken en kapellen, 79 scholen met 4734 leerlingen, 14 missionarissen, 7 zusters en 229 katechisten en onderwijzers.

In de voormalige Duitsche missie van *Togo* werken thans de paters van Lyon. De Paters van Steyl hadden deze missie tot grooten bloei gebracht. Nu moet er met 11 paters (de bisschop meegerekend) een veld bewerkt worden waarop eerst 40 tot 50 paters en even zooveel broeders en zusters arbeidden.

In **Nigeria,** vooral in Beneden-Nigeria wordt ook thans nog in het geheim een bloeiende slavenhandel gedreven. Ado is de meest noordelijke missie van Nigeria : een stad van 30.000 inwoners, de hoofdzetel der parochie, die zich uitstrekt over een oppervlakte zoo groot als die van heel Nederland. Er zijn 3 paters, die van hier uit 50 bijposten bedienen, die ver van elkaar verwijderd liggen.

Uit **Fransch-Kongo** wordt bericht, dat bij verscheidene stammen vlugschriften verspreid worden, die onder het slagwoord : ,,Afrika voor de Afrikanen'' aansporen met alle middelen de Europeanen uit het land te verdrijven.

Dit stoken gaat uit van Monroria, de hoofdstad der neger-republiek, Liberia.

Belgisch-Kongo. Het bekeeringswerk in den Kongo dateert van 1484, toen het land ontdekt werd. Dit werk werd echter al gauw onderbroken. Het eerst kwamen er in 1850 de Paters van den H. Geest om den arbeid te hervatten. Hun arbeidsveld strekte zich toen uit langs de geheele westkust van Afrika, te beginnen bij de Senegal-rivier tot aan de Oranje-rivier, het bisdom Loanda uitgezonderd.

Leopold II wilde het bekeeringswerk van den Belgischen Kongo uitsluitend aan Belgische missionarissen voorbehouden. Toen kwamen er de Witte Paters in 1885, de Paters van Scheut in 1888, de Jezuïeten in 1892 ; de Trappisten in 1895 ; de Priesters van 't H. Hart in 1897 ; de Norbertijnen in 1898 ; de Redemptoristen in 1899 ; de Paters van Mill-Hill in 1906 ; in 1907 verlieten de Paters van den H. Geest het Beneden-Kongo-gebied en vestigden zich in Katanga ; daarna kwamen er nog in 1910 de Benedictijnen, in 1911 de Capucijnen, in 1912 de Dominicanen en in 1920 de Recollecten en de Kruisheeren.

In Belgisch Kongo telt men op heden zeven Apostolische Vicariaten en even zooveel prefecturen. In 1920 vond men daar 125 hoofd- en 468 bijstaties. 6713 catechumenaten, 374 Priesters, 189 Broeders, 194 Zusters, 11.114 catechisten, 736.318 gedoopten, 313.514 catechumenen.

In het voorjaar van 1920 werd deze kolonie echter door een vreeselijken opstand geteisterd. Te Kinshasa heerschte een handelscrisis zonder weerga. De zaken lagen er totaal stil.

Daarenboven is de streek van Sanda gewoonweg aan het uitsterven ; in sommige dorpen waren in het geheel geen kinderen meer te vinden, terwijl enkele jaren geleden vele dorpen dicht bevolkt waren.

In 1910 drongen de Missionarissen van Mill-Hill het eerst door in het groote woud dat de Mongo-negers deelen met de wilde dieren, doch werden er slecht ontvangen. Thans echter zijn reeds eenige duizenden negers gedoopt, en in de missiestatie Basankusu zijn reeds 120 katholieke huishoudentjes gevormd : geleidelijk, zonder demonstraties, zijn deze vrouwen losgekocht uit de handen der veelwijvers. Duizenden vrouwen dragen echter nog hun droevig en ontaardend slavenlot.

Uit Bafwaka wordt bericht, dat de oogst rijp is. Er wonen in dit district der Priesters van het H. Hart een millioen heidenen, die gaarne het katholiek geloof willen omhelzen. De missionarissen eischen echter degelijke waarborgen hunner goede meening en houden hen minstens twee-en-een half jaar in het catechumenaat. Dat kost de Boschmenschen niet weinig, maar toch zijn er zeer velen, die vol houden.

De positie der Kath. Kerk in *Zuid-Afrika*, vooral in Kaapstad, is de laatste tien jaar wezenlijk verbeterd, hetgeen vooral te danken is aan de Zusters, die door hun onvermoeid, opofferend bijstaan van zieken en behoeftigen, velen nader brengen tot de Katholieke Kerk.

Een der grootste moeilijkheden van de zielzorg in de grootere Z.-Afrikaansche steden is het cosmopolitisch karakter dier steden. In sommige kerken moet in 6 talen biecht worden gehoord. Om het bolchewisme en allerlei andere onruststokers te bestrijden zal een groot katholiek weekblad worden gesticht.

De protestantsche zending, die hier 90 jaar oud is, telt onder de zwarte bevolking niet minder dan 106 zelfstandige secten. De echtscheidingen nemen in Kaapland schrikbarend toe daar de wetgeving op dit punt zeer onchristelijk is. De Zondagsrust is in de Unie algemeen, maar de Zondags*heiliging* is er bedroevend : sport en vermaak vullen den dag.

Basutoland. Onder de bevolking van dit land (Z.-Afrika) werken de Paters Oblaten. 't Hoofd van dezen stam is een voorbeeldig katholiek, die dagelijks tot de Tafel des Heeren nadert. 't Aantal dezer negers schat men op 500.000 ; 't aantal katholieken bedraagt 27.327, waaronder 15 priesters werken. De drang naar de Kath. Kerk is sterk : men hoopt binnenkort velen in de Kerk te kunnen opnemen.

De Missie bezit 62 scholen. De grootste tegenwerking ontmoet men van Protestantsche zijde. Op 6½ K.M. afstand van eene door den Staat erkende school mag geen nieuwe opgericht worden. Nu heeft de Calvinistische Synode tot leus gekozen : overal nieuwe scholen bouwen, waar 't nog gaat, om zoo den Roomschen 't bouwen van scholen te verhinderen. En 't Protestantisme is op vele plaatsen almachtig.

In het vroegere **Duitsch-Oost-Afrika** is het Apostolisch vicariaat van Dar-es-Salaam van de uitgedreven Duitsche Benedictijnen overgenomen gedeeltelijk door Zwitsersche Capucijnen en door de Italiaansche missionarissen van

Consolada (Turijn). Tien Zwitsersche Benedictijnen zullen de Prefectuur van Lindi overnemen.

In **Natal** hebben de verdreven Duitsche Benedictijnen een nieuw arbeidsveld gevonden. Het Apostolisch Vicariaat van Natal is n.l. in tweeën gedeeld : het nieuwe apost. vic. van *Marianhill* en de apost. prefectuur van *Zoeloeland* ; het eerste is toevertrouwd aan de Congregatie der Missionarissen van Marianhill ; de nieuwe prefectuur zal worden bestuurd door Mgr. Spreiter van de Benedictijnen van St. Odilia, oud apostolisch vicaris van Dar-es-Salaam.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Aprilis 1922.

INHOUD VAN DEN DERDEN JAARGANG.

No. 1 — Jaarg. III St. Michiels-Gestel, Augustus 1921

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt
zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan
de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden

BINNENLANDSCHE OF BUITENLANDSCHE MISSIEACTIE?

Hoc enim bonum est et acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. (I Tim. II, 4—5).

B. C. Onloochenbaar is het feit, dat in de laatste jaren in alle kringen onzer katholieke samenleving de missie-ijver ontwaakte en groeide.

Missiefeesten, missiedagen en missietentoonstellingen wekten meer sympathie en liefde voor onze geloofsverkondigers, die in de verre gewesten de blijde boodschap brengen. Wie onzer had voor een tiental jaren zóó iets durven verwachten?

Toch worden er menschen aangetroffen, die onze missiebeweging met eenige bezorgdheid en terughoudendheid gadeslaan. O zeker, zij hebben ook hart voor de uitbreiding van ons H. Geloof, maar, zoo vragen zij zich af, vergeten wij niet alteveel de nooden der H. Kerk in Nederland?

Gebeurde het niet, B. C., dat gedurende één onzer missieweken iemand zich geroepen voelde om één onzer missionarissen een briefje te doen toekomen, waarop de woorden: „Eerw. Pater, bekeer eerst de menschen in ons land en ga dan naar de missies"?

Ik durf de vraag stellen; hebben wij hier in het groote bekeerings-

werk, — om nu eens dat leelijke woord te bezigen, — met een soort concurrentie te doen?.... Neen, B. C., duizendmaal neen! Om U dit te bewijzen, zeg ik:

I. de buitenlandsche missiën mogen niet ondersteund worden op kosten der binnenlandsche missie;

II. de binnenlandsche missie mag niet ondersteund worden op kosten der buitenlandsche missiën, maar de leuze moèt zijn:

III. binnenlandsche èn buitenlandsche missie; [1]) want *„dit is God, onzen Zaligmaker, goed en aangenaam, Die wil dat alle menschen zalig worden en tot de kennis der waarheid komen"*.

Ad I. *a.* Zouden wij onze binnenlandsche missie-actie verwaarloozen en alleen aan de heidensche landen denken; wij zouden waarlijk vergeten, dat wij ook leven te midden van zoovelen, die zich wel christen noemen, maar geen christenen *zijn*. Telt in onze groote steden de ongedoopten, telt de honderden, neen, duizenden, die den naam van God zelfs niet meer kennen of dezen hoonen en lasteren. Hoevele gemengde huwelijken, waarin na verloop van tijd èn man èn vrouw, omdat zij elkander in het heiligste huns levens niet begrijpen, vervallen tot onverschilligheid en ongeloof, waarvan hunne kinderen, zoo dezen nog geboren worden, de slachtoffers zijn. Wordt niet met recht in onze dagen gesproken van „heiden-kinderen", voor wie, evenals in de ontluikende Kerk van voorheen, catechumenaten worden opgericht? Wij zijn omringd door schier-ontelbare moderne heidenen! Denkt daarbij aan bepaalde streken van ons vaderland waar katholieken wonen verstoken van bijna alle geestelijke hulp, waar onze priesters te kampen hebben met de grootste moeilijkheden om maar een eenigszins passend kerkje te bouwen. Ook dit zijn missiegebieden!

Daarom, B. C., helpen wij de H. Kerk in ons vaderland. De nood onzer onschuldige kinderen, wier geloof en deugd op het spel staan, de vertwijfeling dier velen, die ook hier rust zoeken voor hun zoekende ziel, zou ons aanklagen, zorgden we wèl voor de buiten landsche-, maar niet voor onze binnenlandsche missie.

1) Vgl. Huonder S.J.: Die Mission auf der Kansel und im Verein, III, 116.

b. Er is nog meer. Liefde is het hoofdbeginsel van alle christelijk handelen. Maar het spreekwoord zegt : alle geregelde liefde begint bij zichzelf. Zoo heeft Christus ; zoo hebben de Apostelen dit verstaan. Wie had ooit een vuriger verlangen om de heidenen te bekeeren dan Sint Paulus, de wereld-apostel ? Cor Pauli, cor mundi ! En toch hoort, wat Paulus de Galaten schrijft (6, 10) : *,,Doet aan allen goed, in het bijzonder aan de geloofsgenooten''.*

Wat de Apostelen eens wenschten, wenschen ook onze Bisschoppen, die de opvolgers der Apostelen zijn. Wie zou zich daarover verwonderen ? Want wie Christus onzen Heer eert en zijne Kerk liefheeft, vooral, wie begrijpt wat beteekent het ware Geloof te bezitten, moet niet alleen zorgen dit H. Geloof trouw te bewaren, maar ook voor het zielenheil zijner broeders, de ,,andersdenkenden'' zorgen, opdat zij ook dit geluk deelachtig worden. Dat eischt de liefde tot ons katholiek Geloof, dat verlangt de christelijke Caritas.

c. Zou het nu ware ijver zijn de buitenlandsche missiën te steunen op kosten der binnenlandsche missie ? Integendeel, met zulken ijver zouden wij onze buitenlandsche missie-actie een gevoelige klap toebrengen.

Het ware een heel slechte politiek, wanneer een regeering de belangrijkste zaken in eigen land voorbijzag, om maar te zorgen voor de koloniën. Neen : het moederland moet zijn de kurk, waarop de koloniën, kunnen drijven. Vervalt het vaderland, dan raakt het zijne bezittingen kwijt.

Zóó gaat het ook met missiegebied en missioneerend land. De missiën zijn voortdurend aangewezen op hulp uit Europa, dat p r i e s t e r s, z u s t e r s en b r o e d e r s moet leveren.

Verminderen de roepingen tot het priesterschap en het kloosterleven, dan gaan de missiën beslist achteruit. Wij moeten hier door de missiën de s t o f f e l ij k e m i d d e l e n leveren, want de heidenen zijn bijna allen arm. Wij moeten hier b i d d e n om Gods genade te doen neerdalen over het werk der missionarissen. Wij kunnen dit echter niet volbrengen, als in het vaderland het Geloof niet bloeit. Een volk zonder Geloof levert geen priester-roepingen en waar geen priesters zijn, daar ook geen altaar ! Een geloovig volk brengt helden voort. Wee de heidenen, die in hunne ziekten sterven zonder Doopsel, zonder redding ! Een ongeloovig volk weet niet wat zelfverloochening, liefdadigheid is ; een geloovig

volk bidt voor ideale goederen ; zonder gebed geen genade, geen bekeeringen.

Is dit waar, dan is het een levensvraag voor de toekomst onzer missiën, dat in Nederland een krachtig kerkelijk leven bestaat.

God zij dank, B. C., Nederland staat in verhouding tot andere landen der wereld in het geven van geld en missionarissen aan de spits. [1]) Maar „adel verplicht". Zien wij in deze eer de wensch en wil van Hem, Die met Zijn goddelijke Wijsheid en Voorzienigheid de H. Kerk leidt. Dan echter volgt onverbiddelijk, dat wij de katholieke Kerk van Nederland, door God tot die grootsche taak geroepen krachtig moeten sterken en ondersteunen. Dus binnenlandsche missie-actie in het belang der buitenlandsche !

Ad II. *a*. Laten we eerlijk zijn : er worden ook menschen aangetroffen, die zeggen, dat zij niets voelen voor de verre heidensche landen, doch er op uit zijn Nederland te bekeeren.

Zij zèggen zulks ; maar of zij dit ook dòen ? ! Ik voor mij, B. C. geloof het niet. Ozanam, de Stichter der Sint-Vincentiusvereeniging zeide eens : „wie geen liefde heeft voor de missiën, deugt ook niet voor het apostolaat in eigen land". De dagelijksche ondervinding is daar om dit te bewijzen.

Doch gesteld, dat er zijn, die zich zouden bepalen tot het bekeeringswerk in naaste omgeving, dan zouden wij hun op één zaak opmerkzaam willen maken. Zonder twijfel ; voor God is elke tijd de geschikte tijd om zijn plannen te volvoeren ; maar het is niet te loochenen, dat er in de kerkgeschiedenis keerpunten, beslissende perioden waren, die, goed benut, het missiewerk omhoog voerden, die echter verwaarloosd onberekenbare schade veroorzaakten. Zulk een keerpunt schijnt in onze dagen weer gekomen.

Nù is het d e t ij d t o t o n t p l o o i i n g der missieactie, misschien meer dan ooit ! Azië ontwaakt en wordt zich zelf bewust. Het vraagt zich af welken godsdienst aan te nemen. Moet dan de ware Kerk van Christus niet op haar post zijn, waar het gaat om milliarden van menschen ? In Afrika staan honderdduizenden smeekend en biddend te wachten om te worden opgenomen in Christus' kudde.

---

1) Vgl. Het Missiewerk, 2e jrg. No. 4, blz. 246.

Wie zou dan durven zeggen : eerst het vaderland bekeeren !

Nu is het een tijd van groote gevaren voor het missiewerk. Het Protestantisme bedreigt ons in Azië.

Om u een voorbeeld te geven : in China zijn 26.210 protestantsche missionarissen tegenover 15.135 katholieke priesters, zusters en broeders [1]). Het Pauselijk Jaarboek spreekt ook over de propaganda en den missie-ijver der Protestanten. In 1916 brachten zij op ruim 330 millioen gulden. In honderd jaren zijn hun missie-aalmoezen 4000 maal grooter geworden ! (In 1815 : 42.500 frs., in 1915 : 166.000.000 frs.). [2]). Zeker, de goede uitslag in de missiën hangt niet op de eerste plaats af van geld, van stoffelijke middelen, maar vermetel zou het zijn de oogen te sluiten voor deze gevaren en niet alle krachten in te spannen om deze te voorkomen.

De Islam bedreigt ons in Afrika. Haasten wij ons niet, dan dringt het Mohamedanisme verwinnend door en wordt een groot deel van Afrika reddeloos muzelmansch, gaat voor de H. Kerk verloren.

Zoo roepen de missiën luide om onze hulp. De hoogste goederen, onmetelijk veel zielegeluk en zielevrede staan op het spel, ja het gaat om de toekomst onzer Kerk in de andere werelddeelen ! Nogeens, wie onzer zou het wagen zich van zulke plichten en eischen af te maken met : „ik zorg voor de Kerk in Nederland". Hij zou toonen al heel weinig „katholiek" te zijn.

b. In het goddelijk Hart van Jezus, B. C. hooren wij den wensch, dat al die millioenen heidenen onzer dagen niet verloren gaan, maar de waarheid en vrede Gods vinden, die onze Verlosser op aarde kwam brengen. Wanneer de Meester de aarde verlaat, dan klinkt zijn laatste woord : „Gaat heen en onderwijst alle volkeren !" Sinds dien gewichtigen dag staat het de H. Kerk niet meer vrij zich af te vragen of zij de heidenen zal bekeeren of niet ; neen, zij moèt op gevaar af 's Heeren bevel niet te volbrengen.

Zij heeft het gedaan ; zij bewees alle eeuwen door dat zij is de „katholieke" d. i. de algemeene Kerk, de Kerk voor alle plaatsen en tijden.

Wij zien een Franciscus Xaverius naar Azië trekken juist in een tijd, dat de Kerk in Europa talloozen harer kinderen verloor. Wanneer wij eerst aan de heidenen zouden gaan denken als de laatste

1) Zie Claverbond 1921, blz. 122.
2) T. a. p. blz. 124.

afgedwaalde in het vaderland bekeerd zou zijn, dan kwam er van onze missie-actie nooit iets!

B. C., willen wij denken zooals Christus, zooals de eerste christenheid, zooals onze groote geloofsverkondigers, dan moeten wij aan de liefde tot de Kerk in Nederland paren onze sympathie en geestdrift voor de Missiën. Dit komt de Kerk van Nederland ten goede.

c. Missie-belangstelling en missie-arbeid verbreeden onzen blik. Al te dikwijls blijven wij met onze gedachten in het kleine kringetje van het arbeidsveld, waarop wij zelf direct werken. Wij zouden dan nog gaan denken dat onze parochie, dat ons bisdom de geheele H. Kerk is. Komen er bij gelegenheid aldaar ontgoochelingen en tegenslag, dan wordt zoo licht onze apostolische ijver verlamd. Zien we daarentegen over onze grenzen heen, dan aanschouwen we ook hoe in de verre gewesten de H. Kerk hare triomfen viert en steeds ontelbare kinderen rijker wordt. Dit geeft ons moed en laat ons de moeilijkheden op eigen terrein vergeten òf — wat beter is, — overwinnen. Opgewekt arbeiden wij voort in het zoete bewustzijn dat de groote zaak, waarvoor wij strijden, voortgang maakt en, moge er hier en daar verlies zijn, in het geheel wordt bewaarheid: „*Vexilla regis prodeunt*" de Kruisbanier gaat zegevierend over de wereld.

Missie-ijver, B. C. sterkt ook ons geloofsleven. Reeds hierdoor, dat onze blik zich verbreedt, wint ons geloofsleven aan uitgebreidheid en diepte. Leeren wij het H. Geloof niet naar waarde schatten, wanneer wij weten hoe mateloos ongelukkig de volkeren zijn, die nog verzonken liggen in de schaduwen des doods? Worden wij niet opgewekt om trouwer ons Geloof te belijden en offervaardiger onzen Meester Christus te dienen, wanneer wij lezen, hoe daar b. v. in Oeganda pas-bekeerde heidenen hun bloed gaven voor ons H. Geloof, dat ook het hunne werd? Ja, niets machtiger, niets meer meesleepend dan zulke voorbeelden. Getuigen de vele roepingen tot het priesterschap en religieuse leven in Nederland de laatste jaren; getuigen alle offers, die juist in die parochies en huisgezinnen gebracht worden waar echte missieijver bloeit. Deze offers komen de Katholieke Kerk in eigen land ten goede.

O, wij hebben hier voor onzen apostolischen arbeid zoozeer Gods zegen noodig, maar B. C. wat zal den goeden God meer bewegen om

ons en onzen arbeid te zegenen, dan juist het begrijpen van- en het ingaan op den wensch zijns Harten, dat Hij heerschen wil in aller hart, waarvoor Hij zijn Bloed vergoot? ,,*Qui omnes homiues vult salvos fieri*''. etc.

Ad III. Wat volgt nu met helle klaarheid uit onze beschouwing? Dat de vraag: ,,binnenlandsche of buitenlandsche missie?'' verkeerd gesteld is.

Neen! niet binnenl. *of* buitenl. missie, maar binnenl. *en* buitenl. missie zij de leuze! Op dit standpunt moeten wij, katholieken, ons plaatsen. Dat dit het ware standpunt is getuigt ons de geschiedenis der katholieke Caritas in de laatste jaren. Om U slechts aan eenige verschijnselen te herinneren:

Is het niet opmerkelijk, dat in ons Nederland èn binnenlandsche èn buitenlandsche missieliefde als 't ware gelijkertijd oplaaiden? Vereenigingen ontstonden of werden herboren, die, elk op eigen terrein, dit tweevoudig doel nastreefden, gedachtig Paulus' woord: ,,*God wil dat àlle menschen zalig worden en tot de kennis der waarheid komen*''. Denkt aan ,,de Voortplanting des Geloofs'' en ,,de Petrus Canisius Vereeniging'', denkt aan de missie-weken en de cursussen voor ,,andersdenkenden''. Hoevele missie-orden en missie-congregaties arbeiden ook op vaderlandschen bodem God ter eer en den menschen tot heil! Zelfs congregaties, uitsluitend voor de verre gewesten gesticht, kunnen het niet van zich verkrijgen onverschillig te blijven voor de nooden in eigen vaderland en werken door tijdschriften, gebeden-verbonden mede aan het bekeeringswerk onder landgenooten. Wat ons echter het meeste treft en verheugt? Dat juist onze groote voorvechters en apologeten zich niet slechts bepalen òf tot binnenlandsche òf tot buitenlandsche missie-actie, maar beiden steunen, ja leiden door hun welsprekend woord en hun fijn-besneden pen. Zij met hun breeden blik begrijpen, dat het één zonder het ander niet kan bloeien en tot wasdom kan geraken; beiden moeten elkander aanvullen. Zij weten en zijn er diep van overtuigd, dat elk waarlijk-apostolisch hart een altaar is, waarvan Gods barmhartigheid uitstraalt over geheéél de wereld.

Dus moeten onze apostolische vereenigingen elkander steunen, eendrachtig samenwerken en zich verblijden over elkanders succes. De heiden-missie kan slechts gedijen, wanneer de Kerk in het

moederland forsch en krachtig blijft ; de katholieke Kerk van Nederland wordt door hare zorgen voor de buitenlandsche missiën zelf weer opgewekt en gesterkt in haar geloofsleven.

Wie zal ontkennen, dat deze dubbele taak zwaar is voor ons, Nederlandsche Katholieken ; die nog voor zoovele andere gewichtige aangelegenheden onze belangstelling moeten toonen ? Toch vertrouwen wij : „*ubi amatur non laboratur*". Ons kleine katholieke volk is in zijn geschiedenis dikwijls groot geweest, wanneer Christus het offers kwam vragen voor de zielen, Die Hij loskocht op het kruis van Golgotha. Hij laat Zich nooit in edelmoedigheid overtreffen ! Onze liefde moge dan blijven voortleven en groot genoeg zijn om Nederland te omvatten èn tevens de heidensche volkeren, die op onze hulp rekenen. Amen. J. M., S.J.

OVER DE PUNT VAN EEN NAALD.

REDE GEHOUDEN VOOR DE MISSIE-NAAICLUB TE BOXTEL OP PALMZONDAG 20 MAART 1921.

De Palmzondag, waarop we gedurende de morgenplechtigheid in de lijdensgeschiedenis des Heeren vernamen, hoe de joden, volgens voorspelling der profeten, hun tongen hadden gespitst als naalden, is als de aangewezen dag voor de vergadering van een Missie-Naaiclub.

Wij allen toch, en Gij, geachte Dames op de allereerste plaats, willen tegenover het Crucifigatur der Joden stellen, ons Hosanna, den zoon van David, gezegend Hij die komt in den naam des Heeren, onze kleederen spreiden over den grond, om Hem een luistervolle intocht in de heilige stede te bereiden en aldus, wat door de Joden werd misbruikt, aanwenden om den Meester onze liefde te toonen.

Is de Palmzondag geëigend voor de vergadering van een Missie-naaiclub, dan is ook de stof waarover ik, na uitnoodiging daartoe door een Uwer, op dezen dag heb te spreken als van zelf aangewezen n.l. *over de punt van een naald.* Zoo natuurlijk echter als het is en zoo geheel passend in de omlijsting van dezen dag, heb ik, de kleine oppervlakte van een naaldenpunt beschouwend, mij zelven toch wel afgevraagd : hoe zal ik U daarover onderhouden ?

Bij een eerste bedenking, was ze voor mij de moeite niet waard om er eenige geestes-scherpte aan te verspillen, en voor U een kwelling om Uw aandacht op zulk een klein punt saam te trekken. Wij zijn hier toch niet samengekomen tot wederzijdsche ergernis, maar om elkander op te wekken tot actie, tot verhevene actie, tot een wereld-omvattende actie. Het doel, door de Missienaaikring beoogd, is het verkrijgen van steun voor het liefdewerk, in geld en in vrijwilligen belangloozen arbeid. Boven de moeite welke Gij U wilt

geven om steun te vinden, boven de moeite welke verdeeling van arbeid voor het bestuur van de naaikring meebrengt; en boven de moeite welke van den arbeid zelven uitgaat, staat het heilig en allesbeheerschend motief, de missie.

Toch, geachte Vergadering, blijf ik bij mijn idee en zal ik trachten U te onderhouden over de punt van een naald en mijn best doen om zelfs daaraan een punt te slijpen. Moge deze punt, zoo fijn mogelijk aangescherpt, onder den zegen Gods U helpen om goede punten te verkrijgen voor uw Missie-naaiclub en om goed werk voort te brengen voor de missiën.

Wie had kunnen vermoeden, toen de Goddelijke Meester, in zijn heilige menschheid omhangen met een kleed welk geen naald had aangeraakt, zijn Apostelen ter wereld-verovering uitzond, dat in dezen nobelen strijd de naald een plaats, en zelfs een eereplaats zou innemen?

Wanneer we het Oosten een weinig kennen, dan weten we genoeg, dat veelvuldige en kunstig aangehaalde plooien niet tot de dagelijksche beslommeringen van deze mannen en vrouwen behooren. Het H. Evangelie zegt zulks ons duidelijk genoeg. De Apostelen toch moesten uitgaan niet alleen zonder reisstok en geldbuidel maar zelfs zonder kleerenkoffer. We kunnen ons dan ook gemakkelijk indenken, dat deze mannen, vol van den H. Geest, zóó bedacht waren op het kleed der genade, wat zij door berouw over de zonden, door de afwassching in het H. Doopsel en door de liefde tot den Gekruiste hun toehoorders wilden aangeven, dat het kleed voor het lichaam al zeer weinig hun aandacht bezig hield.

Wat zouden dan die Godsgezanten hebben gezegd, wanneer vrouwen zich bij hen hadden komen aanmelden als medewerksters aan de uitbreiding van het rijk Gods, en zij waren gekomen, met als middel tot die medewerking, een naald?

Wat ze zouden hebben gezegd? Wanneer de Apostelen op de punt van die naald hadden gezien, bereidwilligheid om in den dienst van het Evangelie te staan, en de aanwending van een der grootste middelen tot wereld-verovering: de christelijke liefde, dan zouden zij, wie onzer kan er aan twijfelen — dat wapen hebben aanvaard en gezegend.

In geen boek komt de geest, welke de Kerk van haar begin af, heeft bezield, zóó naar voren, als in het Rituale, en onder de verschillende zegeningen, die door de Kerk worden uitgesproken, staat zoo duidelijk te lezen welke een geheel bijzondere beteekenis de kleederen en hunner vervaardiging voor de Kerk hebben.

Wij lezen er: ,,Heer, Almachtige God, die Uwen dienaar Mozes gedurende veertig dagen hebt onderwezen in het vervaardigen van plechtgewaden en linnen kleederen, waaraan ook Maria, de zuster van Aäron, medewerkte door ze te weven en te bewerken voor het gebruik in den dienst van de woontent des Heeren, wil deze kleederen zegenen, heiligen, en tot Uwen dienst bestemmen''.

Met liefde en groote waardeering heeft dus de Kerk van haar begin af, de naald aanvaard en gezegénd.

Wat nu zien wij in die immer jeugdige Kerk gebeuren ?

De naald wordt niet alleen met eerbied aanvaard, maar zelfs met aandrang gezocht. Uit alle deelen van het wereld omvattend Missie-gebied komen de brieven, die onder al de verlangens welke ze uitdrukken, de naald onmiddellijk na het gebed noemen. Wij herinneren ons toch nog duidelijk, hoe in het vorig jaar Mgr. Sweens met zooveel lof heeft gesproken over de naaldenpunt ; en het werk, dat daarmêe wordt verricht ; met zooveel aandrang heeft gevraagd.

Dat deze eerbied der Kerk voor de naald ons niet verwondere, want het naaldenpuntje is grooter dan het in zijn kleinheid lijkt. Niet alles wat groot is voor het oog, is daarom ook groot van waarde, en menigmaal verbergt het voor het oog nauwelijks zichtbare een wondere grootheid.

Een missionaris kan niet heengaan naar zijn wildernis zonder familie en vaderland vaarwel te zeggen. Wij bewonderen zulk een daad en vinden ze groot. Met recht. Doch, wanneer die missionaris de innerlijke grootheid van zijn roeping, iederen dag stellend tegenover zijn steeds beter gekende kleinheid, toch volhoudt en meent nooit genoeg zich zelven uit te wisschen, om de genade in hem te doen leven, ziedaar een kleinheid, welker immense grootheid wij niet meten kunnen.

Wanneer ik nu, met dit voor oogen, beschouw met het grootsche en alles met gouden zonlicht bestralende motief van Uw naaiclub, n.l. de missie, maar wel het bedelen om steun van Uwen naalden-arbeid, dan aarzel ik niet in die kleinheid een wondere grootheid aan te wijzen aan uw eigen waardeering en aan de waardeering van alle ingezetenen van Boxtel.

Innige overtuiging van de grootheid Uwer actie, moet bij U geachte Dames, voorop staan, wijl daaruit de niet moede wordende en vasthoudende energie voor de toekomst moet komen.

Hoe nu zal ik U zeggen, dat de vervulling van het eerste gedeelte van Uw taak, n.l. Uw hand bij medeburgers uitsteken om een aalmoes voor de Missie-naaiclub een niet genoeg te waardeeren grootheid inheeft ?

Luistert even. Door uw hand vragend uit te steken, belijdt ge — dit is niet weg te nemen — uw eigene kleinheid. Slechts een naaldenpunt te zijn, heeft iets stekeligs in voor een ieder onzer.

Welnu, dit eenvoudig en kalm en waardig belijden is dit geen daad waarvoor mannen, neen, neen, edele vrouwenmoed noodig is ? Aan ons mannen, door de natuur minder gevijld dan gij en daarom harder van korst, zijn speldenprikken, welke het vragen van een aalmoes meebrengt, alleronaangenaamst, hoeveel te meer dan voor u, die geen naald kunt opnemen, zonder uw vingers te wapenen met zilveren, beter nog, met stalen hoeden ? U zulk een overwinning te zien behalen op u zelven, is een daad van edele zelfverloochening, die niet genoeg kan worden gewaardeerd.

Ware deze waardeering er immer bij allen, dan zou dit Uw taak zeer gemakkelijk maken. Doch wij weten genoeg, hoe het onder ons menschen gaat. De waardeering is er dikwijls niet, of wordt met opzet geweerd, en

dit niet, wijl uwe belanglooze ijver in twijfel wordt getrokken, maar wijl uit oprechte waardeering het openen van de hand zou moeten volgen. Er zijn nu weinig sloten, die zoo moeilijk opengaan als die van porte-monnaie en brandkast.

Deze eerste moeite kan worden gevolgd door een tweede, en deze tweede voegt aan eigen zwaarte, al de last van de eerste. Zoo zal na deze eerste overwinning, van u zelve, er nog menig andere moeten worden behaald, voordat ge tot eenig resultaat, in guldens uitgedrukt, zult komen.

Moeten wij, wanneer we tegenover ons hebben vrouwen, die zich tot zulke overwinningen over haar zelve aangorden, ze niet ten hoogste waardeeren en met de innigste overtuiging van ware grootheid aan den eerbied van allen voorstellen ?

Ik aarzel geen oogenblik om zulks te doen, en ik ben blij, dat mij de gelegenheid wordt gegeven, om ten aanhoore van u allen en van geheel Boxtel te herhalen, wat de H. Kerk zegt van de vrouwen, die heur laatste overwinning vieren in het aanschijn van God : ,,De bevalligheid is uitgegoten over uw lippen. Legt u toe op de schoonheid van uw werk, gaat uit met de verhevenheid van uw doel, heerscht over de harten en over de beurzen. Dat God u zegene ten allen tijde".

Dan eerst, zoo zegt Tertuliaan, wordt er met recht gesproken, wanneer datgene wat de mond zegt, door daden wordt bevestigd.

Zoo zal ook hier uw werk zelve, de groote bron zijn waaruit de steun van allen moet voortvloeien.

Ik zou u bijna willen zeggen : Begint eerst met de naald het u aangeboden of reeds gekochte goed te doorsteken, en het kan niet uitblijven, of diezelfde naald zal gaten maken groot genoeg om rijksdaalders door te laten ?

Wat toch beoogt ge met uw naald-arbeid ?

Altaar en deszelfs bedienaren kleeden in de Missielanden, en kleedjes maken voor inlanders. Wij zullen dat zien op een tentoonstelling, die, zoo hopen we, niet al te lang zal uitblijven.

Naast het linnen voor den heiligen dienst, zullen we zien voor zwarte of bruine broertjes en zusjes, datgene wat wij gewoon zijn onontbeerlijke kleedingstukken te noemen. O neen, geen pakje volgens deze of gene allerlaatste creatie van knipkunstenaars, geen japonnetjes, of hoe dan ook dergelijke kleedingstukken mogen heeten, met allersierlijkste dessins. Neen, uit een winkel als Witteveen en anderen, hebben we niets anders noodig als een stofje, een katoentje, om aan onzen kleinen broer of zus, in hun zwart of bruin velletje, de pretentie te geven dat ze mensch zijn zooals wij.

Zulk een tentoonstelling zal uit zich zelve reeds welsprekend zijn ; doch wanneer we daarbij bedenken, aan welke verlangens en aan welke behoeften ze voldoet, dan kan geen enkele inwoner van Boxtel, die het met God en zijn evenmensch goed meent, achterwege blijven om ons edel pogen, geachte Dames, te steunen.

Wij zullen deze week, de goede bij uitnemendheid genoemd, wanneer de H. Kerk alles, wat tot kleeding van het Altaar dient, wegneemt, deze diep treffende woorden vernemen : Diviserunt sibi vestimenta mea. Zij hebben

mijn kleederen verdeeld". Wij gaan dan met onze gedachten op naar den Verlosser, die alvorens zijn Bloed als losprijs onzer zielen te vergieten, zich als een lam liet ontdoen van zijn wol, en dankend knielen we neer voor Hem, die in zijn schamele menschheid de schande onzer schuld heeft gedragen.

Beteekenis-vol zijn echter die woorden ook, voor datgene wat in deze vergadering ons bezig houdt.

Het bekleedsel van het Altaar, wordt door den zaligmaker *zijn eigen kleed* genoemd. Wie onzer zou nu Hem in zijn armoede niet willen bijstaan ? Ge kleedt Duitschers en Hongaren en eenieder die niet heeft en ge zoudt den Zaligmaker zelven niet kleeden ?

Nu is er verschil in armoede, zelfs voor den Meester.

Wanneer ge de Missie-Kerkjes en hun inventaris eenigszins van nabij kent, dan zal hetgeen u door die bedelende Dames wordt verteld, niet alleen niet overdreven, maar ver onder de treurige werkelijkheid voorkomen.

Na lang wachten en na heel wat accidenten op reis, komt een kist met altaarzaken aan in een Missiepost. Laten we eens aannemen, dat die zaken bruikbaar aankomen.

Een albe en een kasuifel, die wanneer de Mis uit is, doorweekt zijn van het zweet dat de missionaris tijdens die heilige handeling heeft vergoten, zijn niet van langen duur.

Er zijn geen wasch- en strijkinrichtingen in die landen, waar boomschors en een dierenhuid de eenige bedekking is, waar de zeep doorgaans uít Europa moet komen.

De sacristie is een afdakje waar mieren en allerlei ontuig zonder den minsten eerbied zijn voor kerkgewaad of linnen.

Zorgen de missionarissen wel genoeg voor hun altaarbenoodigdheden ?

Weest toegevend, geachte Vergadering, voor die mannen wanneer ze misschien hun albe of ander kerkegoed niet immer behandelen, met den voorzichtigen eerbied, waarmee zuinige Zuster-vingers zulks zouden bedisselen. Is het al niet wel, wanneer ze om hun altaarlinnen zooveel mogelijk te vrijwaren voor alles vernielend ontuig, het dagelijks opsluiten in hunne kleine ijzeren kisten. Wie uwer zal het hun kwalijk nemen, dat de plooien niet immer hun lijn behouden ?

Voor die armoede van den Goddelijke Meester wordt uw steun gevraagd en wordt door u, Dames, uw nobele arbeid verricht.

Ik ben er innig van overtuigd, dat, wanneer de bedelende en de werkende Dames immer bedenken, dat het Christus-armoede is, welke zij in die Missielanden willen bedekken, en zij in die heilige overtuiging uitgaan, dat dan geen enkele weldenkende inwoner van Boxtel zijn steun aan uw werk zal onthouden.

De Missie-naaiclub wil voorzien niet alleen in hetgeen noodig is voor het altaar, maar ook in hetgeen de missionarissen vragen voor hun christenen.

Missionarissen zijn voor degenen, die er mêe te doen hebben, nooit voldane bedelaars. Nauwelijks hebben ze u het een of het ander afhandig gemaakt ; of ze zingen weer een ander klaaglied. Hebt ge eenmaal Uw hart

en uw beurs voor hen geopend, dan eindigt hun lieve, zeer lieve brief van dankbaarheid voor uw gave, met een postscriptum, waarin op een andere nood van de Missie wordt gewezen.

Volkomen waar, geachte Vergadering. Ik doe er niets af en wijl ik hier de belangen der Missie-naaiclub wil bepleiten, doe ik er nog veel meer bij.

De missionarissen vragen veel en houden zelfs niet op met vragen. Maar aan wie de schuld, indien daarin van schuld kan worden gesproken.

Hebt ge in onze dagbladen het verhaal gelezen van de ontzettende aardbeving in China, die de ellende van den reeds heerschenden hongersnood is komen vergrooten ?

Kan een missionaris er iets aan doen, dat de regen niet valt en het koren niet wil wassen ? Hij heeft niet immer de macht om keien in brooden te veranderen. Kan een missionaris het helpen, dat de aarde beeft, huizen omvallen en honderden in de bittere koude aan die Missiën eigen, hun missionaris bidden en smeeken om wat dekking ?

Heeft een missionaris in Midden-Afrika het in zijn macht gehad om den oorlog daar te weren ? Kan het op zijn rekening worden geschreven, dat een lapje zoo groot als een servet van gewoon geel katoen, dat vóór den oorlog 30 cent kostte, onder den oorlog voor f 1.20 niet dan met de grootste moeite te krijgen was en dat door dezen verhoogden prijs van stoffen, alles duurder werd en boomschors en dierenhuiden artikelen van weelde werden ?

Heeft hij niet met bittere droefheid in het hart moeten toezien, dat duizende negers, door de zich bekampende partijen in Midden-Afrika méégenomen, geen andere kleeding hadden als Gods lieve zon ?

Mag een missionaris in dergelijke omstandigheden zwijgen ?

Zou hij, indien hij niet luide sprak, te kort komen aan zijn plicht als vader, en zou zijn stilzwijgen niet tevens een beleediging zijn u aangedaan ?

Och, de bede dier mannen en vrouwen is zoo bescheiden. Stuur me wat lappen, zoo schrijft Père Gallenkamp uit den Opper-Congo ; met *één* zakdoek kan ik vier jongens aankleeden.

De vorige week beschreef me Broeder Pancratius (Roothaan uit Amsterdam) zijn vreugde over een plechtigheid onder de Christenen van zijn Missiepost in Equatoriaal.-Afrika. De Witte Zusters hadden kleine negers en negerrinnen aangekleed, de eerste met toogjes à la Amsterdamsche weesjongens, de meisjes met jurkjes waarbij de rokken van onze woonwagen-dames schitterende toiletten zijn. Toch waren die kinderen en hun ouders zoo blij, dat het rattenvelletje voor een paar uur kon worden verwisseld met zulk een schoon kleed. De Broeder besluit : Zeg toch aan onze weldoensters dat wanneer ze stukjes goed hebben, waarmee ze niets meer kunnen doen, ze deze dan aan de missie geven. De Witte zusters maken er altijd nog iets van.

Waarlijk die missionarissen zijn al te bescheiden, en indien mij iets hindert in die nobele mannen en vrouwen, dan is het juist die bescheidenheid. Ik zou willen dat ze meer bedacht waren op de woorden des Zaligmakers : Wat ge den minsten der Mijnen hebt gedaan, hebt ge aan Mij gedaan. Een neger kleeden is Christus kleeden.

Gij geachte Dames, volgt deze al te groote bescheidenheid niet na. Toont

dat ge grooten eerbied hebt voor de godsdienstige overtuiging van degenen wier hulp ge inroept. Spreekt over de Missie, zeer zeker, wijl de vrucht van Uw arbeid daarhenen gaat, maar spreekt vooral over de schamelheid van den Meester zelven in de minste der Zijnen.

Staat het niet duidelijk geschreven op een der ramen van uwe oude eerbiedwaardige Kerk, waar St. Martinus zijn kleed deelt met een arme, en de Zaligmaker, hem verschijnend, hem deze woorden zegt : Martinus heeft *Mij* met dit kleed gedekt.

Indien dit motief meermalen door u vooropgezet, geen ingang vindt, gaat henen en schudt het stof uwer voeten. Degene die den arme heeft verstooten. verstoot den zegen en doet de maledictie aan als een kleed.

Doch wat spreek ik over maledictie, in een vergadering waar barmhartigheid in aller harten is.

Laat ik u liever zeggen, aan u geachte Dames, en aan allen bij wie de naald slechts één richting kent, die der christelijke ontferming, gaat aan den arbeid om de liefde Gods.

Ik heb de gave van de profetie niet gekregen, maar dit mag ik U verzekeren: Uw zorg om den Verlosser niet naakt aan het kruis te laten hangen, zal door Hem gezegend worden.

Ik eindig geachte Vergadering, met u als loon voor uwe barmhartigheid toe te wenschen, de warme dankbaarheid van missionarissen en van al hun groote en kleine kinderen in het geloof, maar vooral de dankbaarheid van Christus zelven, die bij uw heengaan uit dit leven, u zal zeggen : ,,Deze zijn de tot de eeuwige glorie geboren lammeren. Voor het aanschijn van het Lam zijn zij gekleed geworden met witte kleederen. Ze zijn vervuld geworden van schitterende klaarheid en palmen zijn in hun handen''.

J. DE LOUW, W.P.

BOEKBESPREKING.

WERKLIEDEN ZIJN ER WEINIG, overwegingen gewijd aan de roeping tot de vreemde Missies door den Eerw. Heer Paolo Manna. Apost. Miss. Naar de Engelsche vertaling van den Eerw. Heer Joseph H. Mc. Glinchey D. D. — In het Hollandsch overgezet door Mgr. M. G. Vuylsteke, Ap. Vic. van Curaçao. — Uitgave: N. V. de R. K. Boek-Centrale, Amsterdam.

Ziedaar wat men noemt een verrassing ! Wij wisten, dat in Nederland van het werk van den Oud-Missionaris Paolo Manna in manuscript een vertaling bestond, maar dat men opzag tegen de uitgave. En zie, nu verschijnt op eenmaal, onverwachts, een andere vertaling van dat werk, en wel van de hand van niemand minder dan Mgr. M. G. Vuylsteke, zelf Missie-Bisschop, die te midden zijner ontelbare beslommeringen en herderlijke zorgen en onder de tropische neerdrukkende hitte van zijn Vicariaat nog tijd en opgewektheid heeft weten te vinden om het uitmuntende werk van den Eerw. Pater Manna

in het Hollandsch over te brengen. De apostolische blik en de apostolische ijver van Mgr. Vuylsteke bleef niet beperkt tot de enge grenzen van zijn afgelegen Vicariaat, neen, verder ging die blik, en breeder sloeg de vlam van zijn zielenijver uit, om ook anderen, buiten zijn vicariaat, vooral priesters, iets mede te deelen van den gloed, die hem zelf verteert.

Voor ons ligt de vrucht van dien arbeid. Een handig boekje, goed gedrukt en met een veertiental platen, missietafereelen voorstellend, versierd. Dat alles zou echter van heel weinig beteekenis zijn, als de inhoud er niet aan beantwoordde. Het werkje van P. Manna behoeft onzen lof niet meer ; het is door Z. H. Paus Pius X ,,voortreffelijk'' genoemd. Daar gaat een gloed van uit, die zich onwillekeurig bij lezing aan u meedeelt. Dr. Glinchey gaf er een treffelijke Engelsche vertaling van, die in de Engelsch sprekende landen grooten opgang maakte. Langs dezen Engelschen weg bereikt ons nu de Hollandsche bewerking.

Nu is een vertaling dikwijls gelijk aan den onderkant van een bloemrijk tapijt. Dit is nu echter met deze vertaling het geval eens niet. Noch van het Italiaansch, noch van het Engelsch zal men te vergeefs een spoor zoeken. De vertaling is getrouw, zonder slaafsch te zijn, maar ook los en sierlijk genoeg, om vlot en aangenaam gelezen te worden. In twintig hoofdstukken worden ons evenzoovele gewichtige waarheden voorgehouden, die ons den rechten kijk op het missieleven bijbrengen. Ziehier den inhoud : I. De zending der Kerk en het Apostolaat. II. Tegenwoordige toestand van het Apostolaat. III. Aantal en toestand van de niet-Katholieken. IV. Het vraagstuk van de bekeering der heidenen. V. Het Apostolaat in onze dagen. VI. Het gebrek aan arbeiders. VII. De roep van over zee. VIII. Roeping. IX. De bezwaren. X. Ons geboorteland. XI. Klimaat. XII. Ongeschiktheid. Vreemde talen. Ontberingen. XIII. Mijn vader en moeder. XIV. Wij hebben de goede priesters zelf te hard noodig. XV. Wat bereikt de Missionaris ? XVI. De hooge waarde van het Apostolaat. XVII. De missionaris. XVIII. Hoe noodig het is te bidden. XIX. Wij kunnen allen missionarissen worden. XX. Een laatste oproep.

Het zij ons geoorloofd aan den ijverigen Herder der Curaçaosche Missie onze eerbiedige hulde en oprechten dank te brengen voor den uitnemenden dienst dien zij door zijn arbeid den Nederlandschen priester en het Missiewerk heeft bewezen, en daardoor opnieuw het bewijs heeft geleverd, dat eenzelfde hand, die met kracht en zachtheid den herderstaf weet te voeren, ook de welversneden pen weet te hanteeren ter eere Gods en het heil der zielen, gelijk zijn voorganger in het Apostolaat en Episcopaat, de H. Franciscus de Sales, het op zoo schitterende wijze vóór hem gedaan heeft.

C. J. ZWIJSEN, pr.

JOHANNES KASPAR KRATZ S. J. van Prof. Aug. Lüdenbach. Xaverius-Verlag, Aachen.

Zoo ooit van dit kleine boekje een hollandsche vertaling mocht verschijnen, — iets wat ondergeteekende van harte hoopt, — dan zou m. i. de titel moeten

luiden : *Van Koloniaal tot priester en martelaar.* Ja, lezer; ge vergist u niet, het staat er duidelijk : van *koloniaal* tot *martelaar.* Want de persoon, waar het over gaat, is werkelijk koloniaal in Hollandschen dienst geweest. Hij had, ofschoon Duitscher, voor zes jaar in Amsterdam „geteekend" en heeft de helft van zijn tijd te Batavia uitgediend. Dat is zeker de gewone weg naar het priesterschap niet; maar God is wonderbaar in Zijne wegen ! Als men het niet wist, zou men er van overtuigd worden door de lezing van dit hoogst merkwaardige boekje, waarin ons Prof. Lüdenbach op voortreffelijke wijze het leven schetst van dezen priester-Jezuiet-martelaar, die in 1737 onder vreeselijke martelingen in Tonking zijn leven liet voor het geloof, tegelijk met drie andere missionarissen.

Prof. Lüdenbach somt hier geen dorre feiten op, maar weet aan geheel den vreemden levensloop van Johannes Kaspar Kratz een kleur en levendigheid mee te deelen, die boeit, en tegelijk onderricht en stichting geeft ; want uit elke bladzijde blijkt, hoe Gods Voorzienigheid over dezen zwerver waakte, tot Hij hem eindelijk geleidde tot de gloriekroon van het martelaarschap. „De liefde Gods is als een arend, zoo lezen wij, die in breede kringen langen „tijd het Offer omzweeft, totdat zij eindelijk met een snellen wiekslag neer- „schiet en er zich van meester maakt." Zoo ging het met Johannes Kaspar Kratz. Op al zijn reizen door Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, Oost-Indië, China enz. enz.kringde hem de liefde Gods en zweefde over hem. Doch men moet dat alles *lezen* in het werkje van Prof. Lüdenbach en, na lezing, zal men niet verwonderd zijn, dat er in Duitschland vooral in de Rijnprovincie, zijn geboortegrond, stemmen opgaan en steeds luider worden, om gedaan te krijgen, dat aan dezen martelaar de eer der altaren worde geschonken.

Geve God, dat het zoover kome ! Een oud-koloniaal als zalige op onze altaren ! Wie had het ooit kunnen denken ? C. J. ZWIJSEN, Pr.

☛ *Verschillende andere recensies moesten wij tot ons leedwezen wegens plaatsgebrek bewaren tot de volgende aflevering.*

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Julii 1921.

No. 2 — Jaarg. III St. Michiels-Gestel, November 1921

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

KERSTTIJD.

(ONDERRICHTING VOOR KINDEREN).

„Jezus, de Redder, is daar !"

Aangrijpend klinkt telken jare in den Kerstnacht :

Stille nacht, heilige nacht !
Die aan de aard' redding bracht ;
Uit de glansende hemelsfeer
Klinkt de juichtoon der Engelen neer :
„Christus, Emmanuel !"

Stille nacht, heilige nacht !
Lichtend in hemelpracht !
Herders hooren 't uit Engelenmond,
Luid weerklinkt het op Bethlehem's grond :
„Jezus, de Redder, is daar !"

Dit is het jubellied, dat uit ons kinderhart opwelt op den Kerstdag, om uit te zingen onze zielevreugde en dankbaarheid, om tot uiting te brengen ons hooge geluk : dat Jesus kwam in Bethlehem's stal, dat Jezus kwam voor ons !

Wij zijn christen-kinderen, wij voelen het en willen de vreugde van ons dankbaar gemoed uitjuichen, zoodat het klinkt tot de woningen en landstreken, waar het nog nacht is, donkere nacht : de nacht van het heidendom.

O ja, wanneer wij om de kribbe staan ; meer nog, wanneer Jezus van Bethlehem Zich klein en zwijgend, maar met zijne goddelijke genadegaven neerlegt in een andere kribbe, ons eigen kleine hart, dan voelen wij niet alleen blijdschap, maar vragen ook, hoe we onze dankbaarheid jegens het aanminnig Kindje Jezus, jegens den Emmanuel, (God met ons,) werkdadig kunnen toonen. En het is, alsof de pasgeboren Zaligmaker der wereld ons influistert : zeg, verkondig de geheele wereld de blijde boodschap der Engelen : ,,Jezus, de Redder is daar !"

— Hoe, lieve Jezus, moet ik zulks doen ? — Zooals het blijde kerstlied u leert :

Te Bethlhem is geboren
Het godd'lijk Kindekijn,
Ik heb het uitverkoren,
Zijn DIENAAR wil ik zijn,
Ejà, ejà ! Zijn DIENAAR wil ik zijn.

Mijn hart, mijn ziel en zinnen
Wijd ik U, Kindje teer.
En boven al BEMINNEN
Wil ik U immer meer.
Ejà, ejà ! Wil ik U immermeer.

I. ,,Jezus, de Redder, is daar!" Dankbaar, vreugdevol zoekt ons oog den liefelijken blik van het Christuskindje, ons hart doortrilt heilige blijdschap. Wij gevoelen het : een stroom van genaden gaat van den kleinen Jezus uit in onze ziel ; de genade der verlossing met haar ondoorgrondelijke diepte en hare onuitputtelijke rijkdommen, overstroomend van kracht en leven ; het niet te waardeeren geluk Kind Gods te heeten en te zijn ! Onze kinderziel ondervindt bij de kribbe, hoe ze aan de goddelijke natuur deelachtig werd, en biddend smeekt zij : ,,O Jezus, neem mij voor U en geef U aan mij."

,,Jezus, de Redder, is daar!" Hij schonk ons het H. Geloof boven duizenden, neen, boven millioenen ! En met het H. Geloof gewerd ons de volheid der genade. Wij ontvingen genade op genade. ,,Jezus, de Redder, is daar !" Zoo zingen in alle tonen in rijke harmonie alle snaren van ons hart op den blijden kerstdag. Vreugde, hemelsche vreugde is het Kerstfeest !

Wanneer nu het hart des menschen zoozeer naar vreugde ver-

langt, geluk begeert, onverganklelijken vrede zoekt, en wanneer zijn hart in zalige kerststemming van dankbaarheid vervuld is, waarom dan komen zij niet tot de kribbe om troost en vreugde te ontvangen allen, die nog mistroostig de wegen van droefheid door het aardsche tranendal bewandelen, gehuld in de donkere schaduwen van het heidendom ? Ach, zij ontbreken nog aan ons geluk ! Mochten ook zij aan de kribbe staan, onze kleine broeders en zusters, mochten ook zij met ons het goddelijk Kind van Bethlehem toezingen : „Jezus, de Redder, is daar !" Mochten ook zij voor den pasgeboren Zaligmaker neerknielen om met ons den rijken zegen van den Vredevorst te ontvangen, ja, dan zou ons geluk volkomen zijn !

Waarom snellen zij niet tot Jezus ? Gij kent het antwoord : omdat nog geen straal van de lichtende ster tot hen is doorgedrongen, omdat niemand hun het sterrelicht aantoont, omdat niemand hun den weg tot de kribbe, den weg tot Jezus gewezen heeft.

Acht honderd millioen heidenen, ruim tweehonderd millioen Mahomedanen dwalen door den duisteren nacht ! Zal dan geen straal van Bethlehem's ster hun levensweg beschijnen ? Rondom hen is alles zoo donker, een peillooze afgrond dreigt hen te verslinden. Mogen zij dan voor eeuwig verloren gaan ?

Treurige gedachten in den blijden kersttijd. Maar een edelmoedig besluit kan deze gedachten verdrijven, het besluit om met mededeelzame hand een straal van de vredester in de duisternis der heidensche wereld te doen lichten en daarmede te brengen het kerstgeluk, het Christus-Kind met zijne genaden en zegeningen.

Onze kerstliederen zingen slechts van blijdschap en opgetogenheid, daarin pasten geen rouw en droefheid. Anderen eigen geluk mede te deelen is hoogste geluk. Een heilige heeft gezegd : „van alle goddelijke werken is het goddelijkste mede te arbeiden aan het heil der onsterfelijke zielen," maar dit goddelijkste aller werken begint bij de kribbe van Bethlehem. Het goddelijk beeld onzer ziel hebben de teere handjes van het Jezuskind met zijn almachtige scheppingskracht en met zijn goddelijken liefdegloed gevormd. Onze ziel weerkaatst het werk der goddelijke liefde, uit haar straalt het evenbeeld Gods.

Dit groote, onwaardeerbare geluk dwingt ons voor den gekomen

Verlosser neder te knielen om Hem dank te zeggen, maar dit niet alleen; ook om ons zelf Hem aan te bieden tot medearbeid aan het goddelijk werk, waardoor zijn goddelijk Hart in de kribbe als 't ware verteerd wordt.

„Ejà, ejà, Zijn *dienaar* wil ik zijn."

Door dit besluit wordt onze vreugde, ons geluk volmaakt.

II. Wanneer in den heiligen kersttijd, wanneer bij de kribbe de nood der heidenen ons hart niet ontroert; wanneer bij de komst van den Verwachte der volkeren, als onze ziel overvloeit van genade en geluk, wanneer we dan niet tot het kloekmoedig besluit kunnen komen om ons over de dwalenden te ontfermen en hun ook de hemelsche gaven van het goddelijk Kind en het kerstgeluk te brengen; dan heeft Jezus voor het geheele komende jaar te vergeefs aan de deur van ons hart geklopt. Wie kan zeggen, dat Hij nog eens met den aandrang der liefde bij ons zal aankloppen?

De liefde, die niet begrepen wordt, trekt zich droevig terug en zoekt harten, die haar toegang verleenen. Zouden wij willen staan in het pronkgewaad der genade, dat Gods goedheid om onze ziel heeft gelegd, met koude zelfzucht midden onder de ongelukkigen, die in lompen van geestelijke ellende gehuld, ons medelijden moesten opwekken? Waar blijft dan onze liefde tot den Zaligmaker? Is zij reeds in ons jonge hart door de eigenliefde verstikt? Neen, o Jezus, Kind van Bethlehem:

„Mijn hart, mijn ziel en zinnen
Wijd ik U, Kindje teer.
En boven al BEMINNEN
Wil ik U immer meer.
Ejà, ejà! Wil ik U immermeer."

Wij, katholieke kinderen, zijn rijkelijk getooid in den hemelschen glans van Gods liefde, de genade der Zaligmakers heeft ons met schatten overladen. Deelen wij uit met open hand, met goedig hart! Neen, wij vreezen niet arm te worden, wanneer wij uit de volheid der gaven anderen verrijken. Ziet, daar in de kribbe ligt de Zoon van God: „Zichzelf heeft Hij vernietigd, de gedaante van een slaaf aangenomen en is in alles ons, arme en hulpbehoevende menschen, gelijk geworden." (Philipp. 2, 7). Toch zijn wij door Hem overrijk geworden en nog altijd is Hij rijk gebleven aan ge-

naden, zoodat hare volheid nog toereikend is voor gansch de wereld. Voor Zichzelf heeft Hij niets verloren. „De Vader heeft Hem verheven en Hem een Naam geschonken, die boven alle namen is, een Naam, voor wie alle knie zich buigen moet, den Naam Jezus." (Philipp. 2, 9—10).

Voor ruim 1900 jaren verscheen de ster in de verre heidensche landstreken en riep de koningen van Arabië, Saba en Tarsis, van de eilanden tot de kribbe van Jezus Christus, den Koning dezer wereld. Zoo moet de H. Naam van Jezus opvlammen en verlichten het wereldrond, steeds verder en verder het vuur des Geloofs ontsteken en het licht der genade verbreiden. Als laaiend vuur moet deze H. Naam in ons kinderhart branden en lichten, want wij moeten dezen brand overbrengen in de duisternis van het heidendom.

Ja, als de H. Naam Jezus in aller hart gloeide! Als toch het teeken des kruises op aller voorhoofd prijkte! Dan zou het eerst recht Kerstmis zijn, zoo aangenaam aan den Verlosser der wereld, zoo vreugdevol voor de Engelen, zoo zalig voor alle menschen! Dan ware Jezus' stille wensch in de kribbe vervuld, zijn zoeken wat verloren ging, volbracht! Dan zouden de Engelen van Bethlehem in nieuwe jubelzangen uitbreken en de wereld zou in heiligen vrede Gods voor haar Verlosser aanbiddend op de knieën liggen, weenen van reine vreugde, omdat zij terugvond het verloren paradijs.

Of de goede God met ons groote plannen heeft in de toekomst, of wij priester, missionaris, broeder of zuster zullen worden om in de Missiën werkzaam te zijn; wij weten het nog niet. Wat we echter wèl weten: wij allen kunnen een gedeelte van deze eenige, goddelijke kerstwensch helpen verwezenlijken, wanneer slechts de wensch van het goddelijk Kind ons ter harte gaat. Onze geestdrift voor de Missiën, welke zich aan het goddelijk Hart in de kribbe verwarmd heeft, kan velen tot de betooverende liefde van Jezus trekken en duizenden, ja millioenen kunnen in de ster, die in ons hart is opgegaan, den wegwijzer vinden tot de kribbe van den Wereldverlosser. Dan zal ook in ons eenmaal bewaarheid worden: „Die tot de gerechtigheid opvoeden, zullen schitteren als sterren in alle eeuwigheid." En dan is het Kerstmis in den hemel! Amen.

J. M., S.J.

AFSCHEID VAN MISSIONARISSEN.

Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos......

Gaat dan uit en onderwijst alle volken, hen doopende. Math. 28. v. 19.

B. G.

Daar vaart door heel de wereld, door de wereld der natuur en de wereld der genade, door de wereld in het groot en de wereld in het klein, die wij mensch heeten, — daar vaart door heel de wereld eene dubbele kracht: eene middelpuntzoekende en eene middelpuntvliedende kracht.

Tot God gaat alles, van God spreekt alles. Maar hoe sterker deze middelpuntzoekende kracht is, des te grooter zal de middelpuntvliedende zijn.... d. i. t. z. hoe sterker de eigen overtuiging der waarheid is, des te meer zal zij die waarheid uitdragen, — hoe grooter de macht der liefde is, des te meer zal zij die liefde brengen aan anderen.

'n Organisatie, die geen wervende kracht bezit, vegeteert. 'n Innerlijk lied, dat nooit naar buiten treedt, verstikt. 'n Boom, die geen takken teelt, verdort. 'n Volk, dat geen zonen en dochteren uitzendt over bergen en zeeën, is onvruchtbaar. 'n Kerk, die geen apostelen heeft, is dood.

Daarom, B. G., — daarom was het mij een hooge eer, en 'n hooge vreugde tevens, toen de sympathieke overste der Procure te Boxtel, mij verzocht dezen avond hier het woord te voeren en een laatst vaarwel te zeggen aan deze schaar van priester-missionarissen, die daar staat, weer als het levend bewijs, hoe — Goddank! — de missiegeest in al zijn grootheid vaardig bleef over ons goed-roomsche volk.

Die taak is mij eene eer en eene vreugde als priester: omdat het hier geldt de Charta Magna van onzen Koning, waardoor wij allen ons geroepen weten als soldaten van den Christus, — onverschillig of wij Hem dienen mogen in het heldenkorps der vrijwilligers van Congo en Oeganda, of in de garnizoenen hier te lande.

Die taak is mij eene eer en eene vreugde ook als mensch. Meer dan twintig jaren had ik het genoegen de Witte Paters in Boxtel te kennen, en ik heb van menig hunner uit mijne eerste en beste kapelaansjaren hier ter plaatse zoo vriendelijke herinneringen bewaard, dat het mij 'n lust is, vandaag eens van hen en voor hen te mogen getuigen.

En zoo kome ik dan tot mijn onderwerp...... en zoo richt ik mij tot U, scheidende vrienden, met dat meest-scheppingskrachtige woord van onzen Goddel. Meester: ,,Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos — ,,gaat dan uit en onderwijst daar ginds de volken (en brengt hun den vrede ,,des kruises, onzer christelijke beschaving), hen doopende in den naam ,,des Vaders en des Zoons en des H. Geestes."

Ah ! daar gaan er velen, — wel velen in onze dagen — met opgeheven hoofd en luid geroep van vrede door de rangen der menschheid ;.... en den mond vol mooie leuzen, maar het hart vol bedrog gaan zij sluw voorbij, gevend niets van alles wat zij beloofden.

Ook gij, M. Vr., presenteert U daarginds aan de heidenen met de belofte des vredes.

En gij, — gij kunt het hun geven, het geluk waarnaar zij hongeren, — gij, die hun brengt den God van liefde: gij, die hun tegentreedt den X^tus^ op de lippen, den X^tus^ in het hart, den X^tus^ in de handen ;.... gij, de Christusdragers, de Christusgevers. Want, ja ! — dat is de hemelsche eigenaardigheid van *onzen* Koning, wiens rijk *gij* gaat verbreiden onder de menschen, dat Hij U niet laat brengen zijn *woord*, zijn *leer alleen*,.... maar dat gij *meebrengt Hemzelven* : den Koning der waarheid, die vrijheid brengt waar slaven woonden ; — den Koning der liefde, die omsmelt allen rassenhaat in christelijke broederschap ; — den Koning der genade, die van heidenen heiligen maakt.

Edoch, B. G., zoo heerlijk deze zending ons toeschijne, zoo moeilijk is zij te vervullen.

O ! — God laat zich gemakkelijk geven aan de menschen, maar zoo moeilijk, zoo moeilijk laten de menschen zich geven aan God ! !

Ziet. — De hemelsche Vader had een eenigen Zoon. In ondoorgrondelijke liefde daalde Deze uit den hemel af om den gevallen mensch te verlossen. Hij, de Zoon Gods, wilde zich vernederen beneden peil ; want Hij wilde de wereld opheffen, hoog-op uit haren val, om ze te herwinnen voor Zijnen Vader...... en de wereld weigerde.

Toen Hij kwam in de wereld, zijn eigendom, toen werd Hij ontvangen,.... neen ! ontvangen werd Hij niet !.... toen vond Hij toevallig nog 'n plaats in eenen etensbak voor dieren bestemd ; — later in zijn leven had Hij nauwelijks 'n steen om zijn moede hoofd te ruste te leggen ; — Zijn sterfbed was het harde kruis in bloed en schande.

Na Hem komt zijn bedienaar, de priester, met de schatten van Gods wijsheid, met al de gaven van zijn liefde, met Christus zelf ;.... en de knecht is niet beter dan zijn Meester ;.... en ook gij, M. Vr., zult het beleven, dat uw weg is : de weg der miskenning, de weg over Golgotha, de weg van het ,,alles voor anderen en niets voor uzelven", — om zelfs uw leven door één offer voor Christus te zijn !

Want, neen, de zielen daarginds komen U niet tegengevlogen : *gij* zult haar moeten te gemoet gaan. Als de Goede Herder zult ge ze moeten zoeken de dolende schapen, *zoeken* langs ongebaande wegen en met doorwonde voeten...... Als Jezus zelf zult ge moeten uitgaan om de armsten der armen, wien de reuke des bederfs reeds omhangt, te genezen naar het lichaam en te wekken ten leven naar de ziel.

Mijne Vrienden, ziedaar in enkele woorden de volheid uwer roeping, de volheid uwer taak.

Ik schetste haar.... niet voor u (gij kent ze beter dan ik !) ; maar ik wilde

met 'n paar forsche trekken griffen in het hart mijner hoorders het glorieuze beeld van uw verheven arbeid *zoo onuitwischbaar*, dat van nu af aan *hun* medewerking, hun steun en hun gebed *U* nooit ontbreken.

En nu : vaartwel !

,,Tu gloria Jerusalem, tu laetitia Israël, tu honorificentia populi nostri : ,,gij zijt de glorie der Kerk, de vreugde der menschheid, de eer van ons ,,volk !''

Vaartwel, gij helden des geloofs, gij boden des vredes, gij martelaren der liefde !

Ah ! 't is iets heerlijks missionaris te zijn.... Leeraar zijt gij, — — leeraar en soldaat en martelaar tevens.

Leeraar : niet in den gewonen zin des woords, maar 'n soort van ziener en profeet, wiens lippen het vuur van heilige liefde heeft beroerd.

O, ik zie U staan,.... ik zie U staan op het achterdek van het schip, dat over den rug der golven U heendraagt naar de wereld der tropen, die U wacht. Nog eenmaal groet gij uit de verte het land uwer vaderen, *waar* gij de droomen uwer jeugd hebt gedroomd, *waar* gij hebt achtergelaten *alles*, *alles* wat U dierbaar was ;.... en met de laatste straal der zinkende zonne zakt uw laatste blik van liefde over het vaderland. — Maar de zon, die *daar* zinkt, gaat op over eene andere wereld ! — En dan bloeit er een nieuw visioen voor U open : wijde, woeste landen, ziet gij opdoemen, eenzame steppen, gevaarvolle wegen, arme menschen, gruwzame costuymen,.... en uw oog wordt begeesterd, en uw hart siddert van heilige liefde, en vaster omvat gij het kruis, dat ge daar zult gaan planten in de leer van het evangelie.

Maar ook soldaat zijt ge.

Uw wagen vordert moed, vordert onverschrokkenheid en heldenkracht ; daarom heeft men U, als Paulus, tot symbool het zwaard gegeven. Doch er is 'n tweevoudige manier om het zwaard te dragen : anders doet het de officier, anders doen het de apostelen. De eerste neemt het bij de greep en de snede verwondt anderen. — Gij vat het zwaard bij de snede en verwondt uzelven,.... maar gij heft de greep omhoog en *uw* zwaard wordt kruis,.... en dat kruis beteekent martelaarschap.

Neen, neen : de waarheid heeft voor hare verdediging en hare uitbreiding geen mannen noodig die dooden, maar mannen die te sterven weten. — ,,Bloed is een wonderbaar sap''...... dat *alleen* in staat is den zaadkorrel der waarheid te doen ontkiemen en de bloem der liefde te teelen,...... der ,,liefde die de wereld overwint.''

Het zwaard kan neervallen, maar wint geen harten ; — het zwaard kan landen, maar geen menschen veroveren ; — en gij gaat menschenharten winnen voor den hemel !

Vaartwel dan, Vrienden, — nog eens vaartwel ! ,,Euntes docete......'' Gaat uit in vrede ; en zegene God uw arbeid tot glorie der Kerk, — tot vreugde der menschheid, — tot eer van ons volk. Amen.

Schijndel, 27 Augustus 1921. H. J. M. DONDERS.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE ROEPING TOT HET PRIESTERSCHAP, DOOR DOM ANDRÉ DU LAURENS, BENEDICTIJN.

Vele omstandigheden in het leven van den uitverkoren jongeling waren schijnbaar toevallig en zijn onopgemerkt voorbij gegaan, waren echter in werkelijkheid providentieël en door Gods genade gebracht om het verlangen in dien jongeling te wekken, eenmaal priester te mogen worden en hem geschikt te maken eenmaal die hooge waardigheid te vervullen (vocatio interna materialiter sacerdotalis).

Maar in die voorbereiding komt een oogenblik voor, dat van grooter gewicht is en duidelijker waarneembaar, waarop n.l. de jongeling het voornemen maakt priester te willen worden : de act, waardoor de wil zich het priesterschap als zijn te bereiken doel voorstelt.

Dan begint eigenlijk het geheele voorbereidingswerk. De invloed, door dit eerste voornemen uitgeoefend, zal zich nog doen gevoelen, als de wil in overeenstemming met het verstand het imperatieve besluit (imperium) gaat nemen over te gaan tot de uitvoering ; zal zijn invloed uitoefenen op de geheele reeks van daden, die gesteld moeten worden tot het doel is bereikt, zal de wilskracht van den persoon steunen en voor zijn geest staan als de norma, de regel, volgens welke alles moet worden beoordeeld en gewaardeerd. 1).

Daar het voornemen bovennatuurlijk moet zijn, dringt zich de belangrijke vraag op, op welke wijze zich de werking Gods in dit voornemen toont.

God treedt in gemeenschap met de zielen òf door formeele openbaringen, òf door middel van bovennatuurlijke habitus, Gaven en ingestorte Deugden. Uit een dezer drie bronnen kan het voornemen voortvloeien, dat de ziel drijft naar het priesterschap : de formeele goddelijke Openbaring, de ingeving voortkomende uit een der Gaven van den H. Geest, de bovennatuurlijke keuze voortkomend uit de deugd van Voorzichtigheid.

Herinneren wij eerst met een enkel woord aan het karakteris-

---

1) Cf. Summa Theol. I. II., 6—16.

tieke verschil in de wijze, waarop God inwerkt op de zielen door de Gaven of door de Deugden. In den mensch tot den bovennatuurlijken staat verheven zijn twee beginselen van aktie. Het eerste is *de rede;* dat wil zeggen de rede, niet overgelaten aan hare natuurlijke, oorspronkelijke krachten alleen, maar vervolmaakt door de hierin aanwezige ingestorte deugden, zonder dat de rede in haar wezen of werking een eigenlijke verandering ondergaat. Het tweede beginsel is *God zelf,* in zooverre Hij door zijn Gaven zijn invloed rechtstreeks uitoefent. In het eerste geval handelt de rechtvaardige onder Gods invloed op een wijze, die in natuurlijke overeenstemming is met zijn gewone wijze van handelen, terwijl hij in het tweede geval handelt op een wijze, die de gewone manier te boven gaat. *Si autem ea quae hominis sunt supra humanum modum quis exsequatur erit operatio non humana simpliciter, sed quodammodo divina .... Dona a virtutibus distinguuntur in hoc quod virtutes perficiunt ad actus humano modo, sed dona ultra humanum modum.* 1). In het éene wordt de goddelijke werking vermenschelijkt, in het andere wordt de menschelijke werking vergoddelijkt.

Hier zien wij in werking een bijzonder geval van de tweevoudige manier, waarop een Eerste Oorzaak in een bepaalde orde tusschenbeide kan komen binnen haar gebied. God heeft zich een tweevoudige macht voorbehouden: òf Hij geeft aan de tweede oorzaken, de deugden, waaraan Hij habitualiter een gedeelte van zijn vermogen om te werken heeft toebedeeld, beweging òf Hij grijpt door persoonlijk initiatief in het werk door de tweede oorzaken reeds begonnen, rechtstreeks in.

Opdat de ingestorte zedelijke deugden haar werk kunnen doen is niets anders gevorderd dan dat God ze aandrijft en dat de beide oorzaken eenvoudig samenwerken; de rechtvaardige met zijn bovennatuurlijk verlichte rede blijft meester van zijn werken, behoudt het initiatief van zijn bewegingen en het beheer over zijn zedelijk leven. Door de Gaven, *habitus* die ons voorbereiden om possief als werktuigen Gods inspraken te ontvangen, wordt de H. Geest in plaats van onze rede, inderdaad meester van onze handelingen. Hij bestuurt ons rechtstreeks door ons voort te stuwen op den weg, dien Hij wil 2)

De openbaringen kunnen op één lijn geplaatst worden met de Gaven, in zoo verre zij een rechtstreeksch, maar dan buitengewoon, ingrijpen zijn van de Eerste Oorzaak.

---

1) III *Sent.*, *Dist.* 34. q. 1, art. I.

2) Dictionnaire de théologie catholique de Vacant, i. v. „*Dons du S. Esprit*" A. Gardeil O. P. passim.

Hoe is nu Gods werking in het voornemen om priester te worden? De Eerw. Heer Lahitton geeft een korte beschrijving van de wijze, waarop de zaken zich toedragen, naargelang het voornemen voortkomt uit een der drie bronnen hier boven aangeduid.

In het eerste geval — eener formeele goddelijke openbaring — kan God door middel van een uitwendige geloofwaardige stem, of door een inwendige stem uitdrukkelijk of symbolisch, aan een ziel zeggen : „Ik wil dat gij priester wordt ; bereid u om het te worden."

In het tweede geval — ingeving voortkomende uit een Gave — kan iemand zich geneigd en als getrokken gevoelen tot het priesterschap door een wilswerking, die noch uit suggestie's van de verbeelding, noch uit overwegingen van het verstand kan voortkomen. Is deze werking van den wil als bovennatuurlijk erkend, dan kan zij alleen worden toegeschreven aan een rechtstreeksche inwerking van den H. Geest, die op de ziel werkt door een zijner zeven Gaven.

In het derde geval — bovennatuurlijke keuze voortkomend uit de ingestorte deugd van Voorzichtigheid — is het voornemen om priester te worden de vrucht van een vrije en persoonlijke keuze, welke de ziel uit eigen aandrift heeft gedaan, nochtans opgewekt en bewogen door de genade, zonder er toe bewogen te zijn door een openbaring of rechtstreeksche inwerking van den H. Geest op de ziel door middel van de geheimnisvolle passiviteit welke de Gaven schenken. Deze keuze van vrij initiatief kan voortkomen uit overwegingen, uit onderzoek en uit overleg, in den geest van geloof en met behulp der gewone genaden, gehouden bijvoorbeeld in den loop eener retraite. 1).

Kanunnik Saudreau „de verschillende manieren opnoemend, waarop God tot de ziel *spreekt*," geeft van de „eenvoudige inspraken der genade" en van de „indrukken der genade of oogenblikkelijke verlichtingen" een beschrijving, die schijnt toe te laten in de derde hypothese omtrent den oorsprong van het voornemen om priester te worden een bijzonder geval te zien van deze „eenvoudige inspraken," terwijl de „indrukken" hetzelfde zouden zijn als de rechtstreeksche werking van den H. Geest door zijn Gaven. Wat hij van de eerste zegt is wel in staat licht te geven omtrent den oorsprong van een bovennatuurlijke keuze uit vrij initiatief. „God, schrijft

1) Voc. Sac. no. 49.

hij, spreekt tot ons door eenvoudige inspraken der genade, hetzij deze ons toekomen door middel van de engelen, hetzij dat zij het werk van God zelf zijn. Ze zijn aan alle menschen gemeen, en in haar vorm hebben ze niets, waardoor ze zich onderscheiden van andere gedachten; geheel natuurlijk en den gewonen loop der menschelijke gedachte volgend, doen ze zich aan den geest voor; de omstandigheden roepen ze in 't leven, door overweging en steunend op de waarheden van het geloof, begrijpt de ziel met de hulp van God, welk oordeel zij moet uitspreken, of hoe zij moet handelen" 1)

Om de opwerping te beantwoorden, dat men in zake der roeping de genade niet moet vooruitloopen, herinneren wij aan een woord van Bossuet antwoord gevend aan de Quietisten, die hem beschuldigden de noodzakelijkheid der voorkomende genade te ontkennen. „Let wel, dat elk christen, die het goede doet, overal en in alles door God wordt bewogen, zoodat God in hem alles begint, in alles met hem werkt en alles in hem voltooit; ik zeg: al het goede, dat hij doet; en tevens zeg ik, de mensch aldus door de genade bewogen begint al de goede werken, die hij verricht, zet ze voort en voltooit ze; hij is opgewekt en wekt zich zelven op; hij wordt gedreven en drijft zich zelven voort; hij wordt bewogen door God en beweegt zich zelven; en daarin bestaat, wat de H. Augustinus noemt de poging van den vrijen wil." 2).

Het is dus duidelijk dat men, wat de roeping van den vrijen wil betreft, niet 't minste gevaar loopt de genade Gods vooruit te loopen. Deze genade Gods integendeel is overal aanwezig, „De voornaamte genade geschonken met het oog op het priesterschap is juist de genade om te kiezen of liever de keuze zelf. Om die keuze te doen heeft iemand zich niet af te vragen, of God hem roept. Want God roept hem .... juist doordat zijn genade hem die keuze laat doen. Deze genade is een goddelijke handeling, de voornaamste maar verborgen oorzaak van de menschelijke keuze: zij kan alleen gekend worden door deze keuze zelf, die om zoo te zeggen, er het rechtstreeksche gevolg van is in de ziel." 3).

1) Les faits extraordinaires de la vie spirituelle. Ch. VII p. 234.
2) Bossuet: *Réponse aux difficultés de Mme de la Maisonfort.* Cfr. Card. Gennari: *Del falso misticismo* bl. 10 en 156.
3) *Voc. Sac. no.* 108 passim.

NAAR INDIË.

Dikwijls wordt door de Missionarissen vooral van onze Oost, betreurd, dat zij *te laat* vernemen, dat Katholieke Nederlanders in onze Koloniën een werkkring hebben gezocht en gevonden. Soms is de jonge man reeds 4 of 5 jaar op een onderneming werkzaam geweest, voordat de missionaris van zijn aanwezigheid iets heeft vernomen of gemerkt. En dan is het niet zelden *te laat*.

Ons is verzocht, of wij door *Het Missiewerk* aan onze Eerw. Confraters in de zielzorg zouden willen vragen, dat zij van personen, die naar Indië vertrekken, naam en zoo goed mogelijk Indisch adres zouden willen opgeven aan de Apostolische Vicarissen of Prefecten. Nauwkeurig behoeft het adres niet te zijn. Wanneer de missionarissen slechts den naam weten en ongeveer het adres (bijv. op welke onderneming de jonge man aangesteld is) zullen zij zelf wel verder zoeken.

De Apostolische Vicaris van Batavia (Java) woont te *Batavia ;* de Apostolische Prefect van de Kleine Soenda Eilanden (Flores, Timor enz.) te *Endeh bij Ndonah op Flores ;* de Apostolische Prefect van Sumatra te *Padang ;* de Apostolische Vicaris van Borneo te *Pontianak ;* de Apostolische Prefect van Celebes te *Menado ;* de Apostolische Vicaris van de Molukken en Nieuw-Guinea te *Langgoer op Kei ;* de Apostolische Vicaris van Curaçao (Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin, St. Eustatius, Saba) te *Willemstad* ; de Apostolische Vicaris van Suriname te *Paramaribo*.

BOEKBESPREKINGEN.

AUX GLACES POLAIRES, INDIENS ET ESQUIMAUX, par le R. P. Duchaussois, Oblat de Marie Immaculée. — Paris, Rue Antoinette 4.

Een interessante beschrijving van het missiewerk der Paters Oblaten van Maria Onb. Ontvangen in het hooge noorden van Amerika en de apost. Vicariaten van Athabaska en Mackenzie. In gezelschap van Mgr. Breynat, apost. vicaris van Mackenzie, bezocht de schrijver op verzoek van zijn Algem. Overste Mgr. Dontenville, de verschillende missieposten aldaar zijner Congregatie. Een wetenschappelijk missiewerk dat ook kostbare ethnografische, geografische en geschiedkundige bijzonderheden mededeelt.

DER MISSIONAR ALS FORSCHER, von L. Wolff S.C.J. — VI, 183. Mk. 30. Xaverius-Verlag, Aachen.

Een der onderwerpen te Düsseldorf luidde „Hoe kan de missionaris de vakliteratuur dienen" ? Dit boek, dat reeds toen werd aangekondigd en sinds nog is herzien, nadat het 8 jaren als manuscript had klaar gelegen, helpt bij die taak.

In vijf hoofdstukken wordt een zeer uitgebreide vragenlijst gegeven over : *aardrijkskunde*, *volkenkunde*, *godsdienst*, *taalkunde* en *missie*. Eenige kennis der betrokken vakken is noodig, wil men de vragenlijst met vrucht gebruiken. Maar dat is toch ook geen overdreven eisch ?

Laten onze missionarissen dit boek gebruiken en hun op- en aanmerkingen meedeelen aan den samensteller.

DIE HEIDENMISSION NACH DER LEHRE DES H. AUGUSTINUS, von P. Dr. Gonsalvus Walter O.M.Cap. — VIII, 216. Mk. 50. Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung Münster i. W.

Om de plaats, die S. Augustinus inneemt onder de Kerkvaders en in de geschiedenis der missieidee, alsook om de practische waarde zijner grootsche missiedenkbeelden is deze uitgave 'n werk van groote beteekenis.

Naar 't geen de schrijver vond, deelde hij z'n thema in : 1. De basis van het missiewerk en 2. De uitvoering er van.

Het internationale instituut voor missiewetenschap sloeg deze prestatie dan ook zoo hoog aan, dat ze werd opgenomen onder zijn uitgaven en in drukkosten tegemoet kwam met 'n subsidie.

KERK EN MISSIE, Orgaan van den Priestermissiebond (in België), driemaandelijksch Tijdschrift voor missiekennis en missieactie. — Redactie : Nieuwe Graanmarkt 24, Brussel ; Administratie : Basiliek van het heilig Hart, Ganshoren, Brussel. Abonnementsprijs 5 fr. per jaar.

Hartelijk welkom aan onzen confrater in België. Het tijdschrift ziet er flink en goed verzorgd uit en is zeer belangrijk van inhoud : Een woord vooraf; Encycliek van Z. H. Paus Benedictus ; Ad vos, o Sacerdotes ; Officiëele bescheiden ; Actie-program ; Opus Sancti Petri ; Chronicabilia ; Missiebeweging ; Brievenbus ; Boekennieuws.

WERELDAPOSTOLAAT, door Gerard Brom. — G. G. G. St. Janssingel 21, 's-Hertogenbosch ; 15 cents.

Een geschrift van Brom is altijd belangrijk, vooral om de prachtige aphorismen. Ook dit werkje heeft zijn pakkende gezegdes, die blijven doorwerken na de lezing. „Geef uw hart aan de missie en u krijgt er hart voor". „Weelde heeft nergens helden, laat staan martelaars gevormd". „Het zwaartepunt ligt niet zoozeer in de vraag, hoe rijk iemand is, als wel hoe hij zijn rijkdom besteedt."

Voor massaverspreiding en verkoop op missiedagen bijzonder geschikt.

UIT EEN VREEMDE WERELD, of het leven en streven der Inlanders op de Kei-eilanden door H. Geurtjens M.S.C., uitgegeven met subsidie v. h. Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap. — Teulings, 's-Bosch; 400 blz.

Een hoog interessant en voor de missiologie kostbaar boek, waarvan de lezing ten zeerste moet aanbevolen worden, niet alleen aan toekomstige missionarissen en landbestuurders van de Kei-eilanden, maar aan allen, die naar onze Oost trekken. Want „het leven en streven der Keieezen is een greep uit het groote leven der animistische heidensche volkeren, die ons geheel koloniaal gebied van O.-Indië bewonen". Ja, aan alle missionarissen en missievrienden, omdat in dit boek godsdienst, wetenschap, maatschappij, bedrijfs- en gezinsleven van een primitieven volksstam zoo juist zijn geteekend.

Zeventien jaren heeft de schrijver onder de Keiëezen gearbeid en al de bijzonderheden verzameld, die in dit boek op boeiende wijze verwerkt zijn. De uitgave is prachtig.

DE PAREL VAN HET OOSTEN, Twaalf en een half jaar Missiearbeid in de Philippijnen door de Missionarissen v. h. H. Hart. 8 Dec. 1918—8 Juni 1921. — Tilburg; 50 blz.

In dit Gedenkschrift worden land en volk van de provincie Surigao beschreven, de kerkelijke toestanden van vroeger en nu, de materiëele en geestelijke zorgen der missionarissen, hun ijveren voor het catechismusonderricht, hun strijd voor de katholieke school tegen de secte der Aglipayanen, hun werk onder de heidenen in de bergen.

DE MISSIE EN HET LAGER ONDERWIJS, door J. Calbrecht, miss. van Scheut. — Vught; 64 blz.

Een zeer practisch werkje, ter lezing bijzonder aanbevolen aan allen, die bij opvoeding en onderwijs werkzaam zijn. Het boekje heeft als motto: „de missie is geen bedelares; zij is een opvoedster."

Jammer, dat de schrijver het mooie vlugschrift niet schijnt te kennen door de missiecomité's uitgegeven: „Missieactie en Jeugd."

HET KATHOLIEKE FRONT, (le front catholique), door p. Jaak Leyssen. — Scheut—Brussel; 64 blz.

Geeft een goed overzicht van den stand der missieactie in missiegebieden en moederland. Behandeld wordt: missieactie in het verleden; waar staan wij nu; wachter, wat is er van den nacht?

MARTELDOOD VAN DEN EERW. P. JOZEF SEGERS der Congr. van Scheut. — Met 47 prachtige lichtplaten betreffende zijn marteldood; Vught, Utrecht; 75 blz.

Dit kostbare relikwie-schrijn van het lijden en den pijnlijken marteldood van den Eerw. p. Jozef Segers, is op de lijdensplaatsen van China zelf in woord en beeld vervaardigd door zijn jongeren broeder. Dit is geschied

met zooveel broederlijken eerbied en teederheid, met zooveel oorspronkelijkheid van zegging en teekening, dat geen andere hand het voor verdere bewerking mag aanraken. — (P. Henry Raymakers, C.I.C.M.)

WERKLIEDEN ZIJN ER WEINIG, in het Hollandsch overgezet door Mgr. H. G. Vuylsteke, O.P., apost. Vic. van Curaçao. — Boek-Centrale Amsterdam ; 200 blz.

„Onze missiearbeid staat er uitmuntend voor ; we behoeven slechts priesters". De rijke inhoud van dit prachtige werk blijkt uit de titels der hoofdstukken : de zending der kerk ; tegenwoordige toestand van het Apostolaat ; aantal en toestand van de niet-Katholieken ; het vraagstuk van de bekeering der heidenen ; het apostolaat in onze dagen ; het gebrek aan arbeiders ; de roep van over zee ; roeping ; de bezwaren ; ons geboorteland ; het klimaat ; ongeschiktheid, vreemde talen, ontberingen ; mijn vader en moeder ; wij hebben de goede priesters zelf te hard noodig ; wat bereikt de missionaris ; de hooge waarde van het Apostolaat ; de missionaris ; hoe noodig het is te bidden ; wij kunnen allen missionaris worden.

God geve, dat dit mooie boek in de handen van vele jongelingen kome !

AFRIKAANSCHE VULPENKRASSEN, door Dr. Bern. Zuure, Witte Pater. Eerste Serie : naar Urundi. — Boxtel, fl. 2.50.

Smaakvol uitgegeven. De vorm is litterair uitstekend verzorgd en de inhoud rijk aan gegevens en opmerkingen over missie en missiearbeid, die geestdrift voor het wereldapostolaat moeten wekken. Zulke lectuur verkwikt en sticht en verblijdt ouderen en jongeren. (Mgr. Hermus).

HET PAUSELIJK LIEFDEWERK V. D. H. PETRUS. Vlugschr. 1 : Mei 1921 ; vlugschr. 2 : Nov. 1921. — 20 cents, voor de leden gratis.

Dit Liefdewerk ter opleiding van een inlandsche geestelijkheid geeft goed verzorgde vlugschriften uit, gedrukt in het smaakvolle koperdiepdruk-procédé. De foto's van inlandsche priesters en seminaristen, ook uit onze koloniale missiegebieden, verluchten deze keurige werkjes. De vlugschriften zijn te verkrijgen bij Dr. Jan Smit (seminarie Driebergen), Mgr. Hermus (St. Michiels-Gestel), Mgr. van Oers (Breda), Rector Bekkers, (Bijdorp, Voorschoten), Dr. Lemmens (Roermond), Kapl. Ant. de Wit (H. Walburgis, Arnhem).

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Octobris 1921.

No. 3 — Jaarg. III St. Michiels-Gestel, Februari 1922

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

DE VERBREIDING DES GELOOFS.

De H. Congregatie van de „Propaganda Fide" heeft het volgende rondschrijven uitgevaardigd.

Gregorius XV, roemrijker gedachtenis, heeft bij de apostolische constitutie „Inscrutabili divinae providentiae arcano", 22 Juni 1622, de H. Congregatie der Propaganda op plechtige wijze opgericht, wier verheven, alsook gewichtige plicht het zou zijn om aan het hoofd te staan en leiding te geven aan alle missies, die waren ingesteld of ingesteld zouden worden om bij alle volken het evangelie te prediken.

Hoeveel zoowel op godsdienstig als op wereldlijk gebied de verkondigers van het Evangelie onder toezicht en leiding van de H. Congregatie zoowel in Europa als in de meest verwijderde streken en eilanden der wereld in deze drie eeuwen hebben tot stand gebracht, is alleen aan God bekend.

Maar niettegenstaande dit alles blijft de in te zamelen oogst nog groot ; geheele streken liggen nog onbebouwd, ontelbaar groot is het aantal, dat zich nog bevindt in de duisternis en in de schaduw van den dood, afwachtende den bode des vredes en van het licht des evangelies.

Nu de derde eeuw sedert de oprichting van deze H. Congregatie ten einde snelt, meenen wij dezen gedenkdag op plechtige wijze te moeten herdenken. Het betaamt n.l., in herinnering te roepen wat

zoovele Pausen met Gregorius XV aan het hoofd, door onvermoeide zorgen, door hunne wijze raadgevingen en door middel van geldelijken steun voor de heilige missies hebben gedaan, alsook de aandacht te vestigen op de voortreffelijke weldaden, die de H. Congregatie „De Propaganda Fide" door in de zielen te storten de religieuze en humane beginselen, aan de wereld heeft bewezen. Een schoone gelegenheid tevens om hulde te brengen aan den onvermoeiden arbeid der missionarissen en hunne medehelpers van beiderlei geslacht, aan de weldoeners, die de missie hebben gesteund door hun geschenken en geldelijken steun en eindelijk aan alle geloovigen ook de minder bedeelden, die hetzij door hun offertje, hetzij door hun gebeden zich voor dit allerheiligst werk hebben geïnteresseerd.

Allereerst betaamt het echter dank te brengen aan den Algoeden God, van wien al het goede is voortgekomen en aan de Allerheiligste Maagd, de Koningin der Apostelen, die van haar Goddelijken Zoon, Verlosser van het menschelijk geslacht, dit alles voor het menschdom heeft verkregen.

Toen de ondergeteekende, Kardinaal Prefect van de H. Congregatie, dit alles nader had uiteengezet aan Paus Benedictus XV, die reeds van af het begin van zijn roemvol pontificaat de uitbreiding van het Rijk van Christus heeft beschouwd als behoorende tot de meest gewichtige zorgen van zijn H. Officie, heeft Deze zich niet alleen gewaardigd deze uitwendige feesten goed te keuren en aan te moedigen, maar heeft het ook billijk geoordeeld dat de Paus zelf deze door Zijne tegenwoordigheid moest opluisteren en bevorderen door de mededeeling van de hemelsche schatten.

Zijne Heiligheid heeft derhalve vastgesteld, dat de drie achtereenvolgende dagen, die het Pinksterfeest van het jaar 1922 voorafgaan, hier in Rome publieke gebeden zouden worden uitgeschreven voor de uitbreiding van het katholiek Geloof; tevens moet door middel van predicaties den geloovigen het werk der heilige missies en het vele wat daarvoor noodig is, nader worden uiteengezet.

Op den Zondag van Pinksteren zal Zijne Heiligheid zelf in de Vaticaansche basiliek plechtig pontificeeren en Zelf voor het volk een Homelie houden over de verbreiding van het katholiek Geloof. Tevens is het de wil van Zijne Heiligheid, dat tijdig de Bisschoppen der geheele wereld hiervan in kennis worden gesteld en hun het verlangen van Zijne Heiligheid worde bekend gemaakt, opdat voor

hetzelfde doel naar omstandigheden van tijd en plaats een Triduum zal gehouden worden in alle kathedralen, parochiekerken en de voornamere kerken van ieder diocees en elke missie.

Tot dit doel heeft Zijne Heiligheid gewaardigd toe te staan een aflaat van 500 dagen op iederen dag van het Triduum te verdienen, alsook een vollen aflaat op den dag der plechtige herdenking, onder de gewone voorwaarden.

De H. Vader heeft verklaard, dat deze aflaten ook toepasselijk zijn op de zielen in het vagevuur.

Zijne Heiligheid heeft tevens toegestaan dat alle Bisschoppen, hetzij zelf of door middel van een door hen gedelegeerde, den Pauselijken Zegen kunnen geven in de kerken, waarin het Triduum zal plaats hebben.

Het zou ook ten zeerste overeenkomstig het verlangen van Zijne Heiligheid zijn, indien de Bisschoppen aan de hun toevertrouwde geloovigen een herderlijk schrijven zouden richten, waarin hun de gewichtige zaak der missies nader zou worden uiteengezet en hun zou worden voorgehouden de plicht dien zij hebben om God en de Allerheiligste Maagd voor de uitbreiding van het geloof te bidden en de heilige missies naar kracht te steunen.

Terwijl ik derhalve met dit schrijven U den wil en het verlangen van Zijne Heiligheid bekend maak, smeek ik van harte God voor Uw tijdelijk en eeuwig welzijn.

Gegeven van uit het paleis der Heilige Congregatie, op het feest van Franciscus Xaverius MCMXXI.

Uw meest toegen. dienaar,
G. M. KARD. VAN ROSSUM, Prefect.
P. FUMASONI BIONDI, Arch. Diocl., Secret.

ALGEMEENE VERGADERING

der Leden van den P. M. B. uit het Bisdom Den Bosch, op Vrijdag 28 October.

Op genoemden dag hield de Bossche afdeeling van den Priester-Missiebond hare tweejaarlijksche vergadering, door de statuten voorgeschreven. Zij was gesplitst in twee deelen.

In het eerste gedeelte werd door Pastoor Vroomans uit Tilburg gesproken

over *een Federatie van missie-naaikringen in het Bossche bisdom.* [1]) Daarom waren tot bijwoning van dit gedeelte niet alleen geestelijken maar ook leeken uitgenoodigd, dames vooral van verschillende in het bisdom reeds opgerichte naaikringen. Veel dames waren dan ook ter vergadering verschenen. Dit gedeelte werd besloten met een heerlijke toespraak van Z. D. H. Mgr. Diepen, die daarna de tentoonstelling van den missie-naaikring te 's-Bosch opende. Mgr. drukte daarin o.a. zijn bewondering uit over alles wat in zoo korte jaren aan geestesrichting en harte-genegenheid uit de missie-actie is voortgekomen. Op de tentoonstelling, zoo sprak hij, zullen wij aanstonds de kostbare vruchten dier actie gaan aanschouwen en zien, wat geloof en liefde voor de missies vermag. Mgr. hoopte, dat deze tentoonstelling een krachtige aanmoediging zou zijn tot het oprichten van zeer vele missie-naaikringen in zijn bisdom. Hij sprak verder nog zijn dank uit aan het diocesaan Missie-comité, voor hetgeen het voor de missies tot stand had gebracht en herinnerde er nogmaals aan dat het zijn verlangen was *dat alle leiding der missieactie van dat comité zou blijven uitgaan.* Het Episcopaat heeft gemeend leiding te moeten geven aan de missieactie en heeft die leiding aan de comité's toevertrouwd, overtuigd dat zij daar in bekwame handen is en in goede richting zal geleid worden.

Na de bezichtiging der schoone tentoonstelling werd door Mgr. Prinsen het tweede gedeelte der vergadering geopend, waarbij uitsluitend geestelijken tegenwoordig waren. Ook was thans weer aanwezig Z. D. H. Mgr. Diepen en de HoogEerw. Vicaris, Mgr. Pompen, alsmede vertegenwoordigers van de missieactie in het Aartsbisdom o.a. Prof. Dr. Smit en kapelaan de Wit uit Arnhem.

Op de eerste plaats bracht hier de secretaris verslag uit van wat in de twee laatste jaren door het D. M. C. en de leden van den P. M. B. in het bisdom Den Bosch was tot stand gebracht.

Uit het verslag van den Penningmeester dat daarna volgde, bleek o.a. dat het batig saldo over 1919 bedroeg f 3562.69 en over 1920 f 3052.70½. Krachtig drong hij er op aan om zooals vroeger reeds door het Comité verzocht was, *een gedeelte der opbrengst van missiefeesten en missie-tentoonstellingen aan de kas van het D. M. C. af te staan.* Herhaaldelijk toch gebeurt het, dat in bijzonderen nood verkeerende missionarissen en missiehuizen om steun aankloppen bij het D. M. C. Om in dien grooten nood eenigszins te kunnen voorzien, heeft het Comité rijkere fondsen noodig dan waarover het thans beschikken kan. Die woorden werden nog eens door den Voorzitter, Mgr. Prinsen, onderstreept, die het gaarne zou zien dat 10 % *van de zuivere baten* van zulke missiefeesten en tentoonstellingen voor dat doel werden afgezonderd.

---

[1]) De Statuten van die Federatie werden in eene vergadering van het D. M. C., de Correspondenten van den P. M. B., en Dames van verschillende in het bisdom Den Bosch bestaande Missie-Naaikringen, op 11 Jan. 1922 te Tilburg gehouden, vastgesteld. *Wij zullen die in de volgende aflevering publiceeren.*

Door kapelaan Tervooren werd vervolgens een inleiding gehouden over de organisatie van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus. Om haar hoogere practische waarde hebben wij die op de eerste bladzijden van de vorige aflevering der Annalen in haar geheel afgedrukt.

Prof. Dr. Smit wees op enkele degelijke propaganda-middelen voor het Liefdewerk o.a. verspreiding van circulaires en vlugschriften, Tijdens de vergadering werd de 2de prachtig geslaagde brochure van kapelaan de Wit gratis onder de aanwezigen verspreid.

In zijn dankwoord aan kapelaan Tervooren deed Mgr. Prinsen het voorstel, om in navolging van Breda en Roermond te beginnen met de stichting van een *beurs* voor de opleiding van een inlandschen priester *door de Bossche geestelijkheid.* Met algemeene instemming werd dit voorstel door de aanwezige geestelijken begroet.

In het slotwoord dat Z. D. H. ook aan het einde van het tweede gedeelte dezer vergadering wilde spreken, bracht Mgr. bijzonder dank en hulde aan den leider der vergadering en der missieactie in het Bossche bisdom, Mgr. Prinsen, en verklaarde hij *de eerste inschrijver voor de beurs van een inlandschen priester te willen zijn.* Te Rome had Kard. van Rossum hem gezegd, dat zijn hartewensch voor Holland was de stichting van eene Katholieke Universiteit en in het Noorden een seminarie voor inlandsche priesters. En in het bijzonder beval daarom Z. D. H. nog eens aan het Gebedenverbond, opgericht voor de missie in Scandinavië en Finland.

INFORMATIE-BUREAU.

1. *Hoe luidt de nieuwe faculteit voor de leden van den P. M. B.?*

Het antwoord wordt gegeven in het volgende

RESCRIPTUM.

Ex audientia Ssmi diei 1 decembris 1921 : Sanctitas Sua, ad relationem infrascripti Cardinalis Sacrae Congregationis de Propaganda Fide Praefecti, benigne dignata est concedere ut singuli sacerdotes, qui nomen dederint aut daturi sint in posterum *Piae Unioni Cleri a missionibus* anticipare possint vel a meridie recitationem Matutini cum Laudibus subsequentis diei, dummodo tamen officium diei iam persolverint.

Datum Romae, ex aedibus S. Congregationis de Propaganda Fide, die 2 decembris 1921.

G. M. CARD. VAN ROSSUM, Praefectus.
† PETRUS, Archiep. Diocletanus, Secretarius.

Alle (ook de Priesters, die geen jurisdictie hebben) *priester-leden* (niet de Diakens en Subdiakens) *van den Priestermissiebond* kunnen dus, wanneer zij gebeden hebben het Brevier van den dag, Metten en Lauden van den volgenden dag *anticipeeren van 's middags 12 uur af.*

2. *Handelt een Pastoor in den geest van den P. M. B., wanneer hij alle actie van Missie-Congregaties in zijn parochie verbiedt, omdat nog niet al zijn parochianen Leden zijn van Voortplanting of Kindsheid?*

Neen ; maar hij moet er toch naar streven, dat al zijn parochianen Leden worden van die twee centrale Missie-Genootschappen.

DIE GEGENWÄRTIGE LAGE DES DEUTSCHEN MISSIONSWERKES.

Die Lage des deutschen Missionswerkes in der Gegenwart erscheint vielen sonst missionsbegeisterten Katholiken z. Zt. als überaus trostlos und wenigstens für die nächste Zukunft wenig hoffnungsreich.

Viele andere täuschen sich mit übertriebenem Optimismus über die schwere Krisis hinweg, die durch die unseligen Kriegsmaszregeln der Allierten und noch mehr durch die Vergewaltigung der deutschen Missionen im alten und neuen Machtbereich der Entente im Frieden von Versailles über unsere Missionen im Ausland gekommen ist.

Vielleicht läszt sich die wirkliche Lage derselben am zutreffendsten so zeichnen, dasz man den aus schwersten Stürmen derVerfolgung uns härtesten Fesseln roher Vergewaltigung zwar langsam aber machtvoll und sicher hervorbrechenden neuen Missionsfrühling nicht verkennt.

Die Leiden unserer Missionen, die man, um ein Wort des hl. Paulus heran zuziehen, wie Auskehrricht der ganzen Welt umhergetrieben hat, und von denen viele immer noch das Brot der Verbannung essen, sind bekannt; die brutalen Gewaltparagraphen gegen das persönliche Wirken unserer Missionare und gegen das Eigentum der deutschen Missionen, wie sie zu Versailles geschmiedet wurden, sind ebenfalls noch in frischer Erinnerung. Leider ist dieses traurige Blatt der katholischen Missionsgeschichte noch trauriger gestaltet durch die einseitig nationale aber ganz unkatholische Stellungnahme hervorragender katholischer Organe und einzelner Persönlichkeiten des Auslands namentlich Frankreichs und Englands. Und schon die Tatsache allein, wäre tief betrübend gewesen, dasz in einer so eminent katholischen Angelegenheit wie derjenigen unserer Missionen unter dem Hammer der Freimaurer und Kirchenfeinde, nicht die ganze katholische Welt wie ein Mann aufgestanden und dem Zerstörungswerke der Kirche Einhalt geboten hat. Wieviel bleibt da noch besonders der Unio Cleri pro missionibus und einer wirklich internationalen akademischen Missionsbewegung zu tun, bis wieder eine grosze Einheitsfront der Kirche hergestellt ist und das goldene Band katholischer Bruderliebe alle Katholiken umschlingt!

Der Flut von Notschreien und Protesten gegen den wider uns erklärten Missionsboykott der Alliierten folgte je länger desto mehr und energischer im Ton allerdings eine solche des neutralen Auslands namentlich der Schweiz, Hollands, Amerika's und Spaniens; und selbst in Italien wurden starke Stimmen zu gunsten der deutschen Missionare und ihrer Missionen laut. Ein seltsames Schauspiel wies aber der erste grosze englische Missionskongres zu Liverpool (1920) auf, wo ein Erzbischof sich fest hinter die Gewaltparagraphen seiner missionsfeindlichen Regierung stelltte und ein anderer in Indien ergrauter Inhaber des Palliums das Lob der deutschen Missionare in den höchsten Tönen feierte und mit seiner ganzen Autorität für ihre Rückkehr in die ihnen verschlossenen Gebiete eintrat. Eine groszzügige Ret-

tungsaktion für das deutsche Missionswerk ging vor gut einem Jahre von den Katholiken der Vereinigten Staaten unter persönlicher Führung des Leiters der groszen Catholic Church Extension Society Msgr. Kelley aus. Seine Aktion wurde mächtig gestärkt durch die einhellige Forderung des gesamten Episkopates von Canada, den Zustand der Missionen vor dem Ausbruch des Krieges wiederherzustellen.

Einen Augenblick um die letzte Jahreswende erweckte es wirklich den Anschein, als ob den Verhandlungen des Msgr. Kelley's, die er mit Ermächtigung des Apostolischen Stuhles bei der britischen Regierung führte, ein durchschlagender Erfolg bescheiden sein werde, als nämlich dem in Indien noch vorhandenen deutschen Missionspersonal der einstweilige Verbleib gestattet, die Rückkehr deutschen Missionspersonals nach Aegypten und dem Heiligen Lande freigegeben, die Deportation von deutschem Missionspersonal vorläufig eingestellt, und eine endgültige Regelung der deutschen Missionsfrage in sichtbare Nähe gerückt wurde.

Aber die bitteren Klagen des Papstes im Weihnachtskonsistorium 1920 über die Nichteinhaltung der seinem Delegaten feierlich gegebenen Versprechungen (1919) und über die fortgesetzten Schwierigkeiten gegen die Freiheit des Missionswerkes, als deren Triebfeder und Giftwurzel er den übertriebenen Nationalismus brandmarkte, lieszen bald ahnen, dasz auch diese Hoffnungen zu Wasser würden. So kames denn auch. Die Forderungen Englands für die auch dann noch sehr beschränkte und einstweilen nur versuchsweise gestattete Wiederzulassung von deutschen Missionaren in britischem Kolonialbesitz lauteten so anspruchsvoll und waren so sehr gegen die Machtbefugnisse der Kirche in der Freiheit ihres Missionswerkes gerichtet, dasz sie glatt abgelehnt werden muszten. Auch die seither wieder aufgenomenen Unterhandlungen zwischen Rom und London, haben bislang noch keine günstigeren Erfolge gezeitigt. So haben auch die braven Pioniere des Glaubens in Assam (Nord-indien), die Salvatorianer, denen noch die meiste Aussicht auf Wiederzulassung in die Indische Mission blühte, neuestens alle Hoffnung fahren lassen und wenden sich jetzt andern Zielen zu. Eins ist allerdings vom Indian Office in London zugegeben worden : dasz keinerlei „Klagen gegen die katholischen Missionare ehemals feindlicher Mächte" zu Ohren der Regierung gekommen sind, dasz also ihre Verbannung ohne jede Schuld der Missionare erfolgt ist. Das klingt nun doch ganz anders als früher, wo politische Vergehen ihre Deportation rechtfertigen muszten!

Auf den ersten Blick könnte es somit den Anschein erwecken, als wenn das gesamte Unternehmen zur Rettung der deutschen Missionen ein glänzendes Fiasko fast ohne jeden Erfolg für die Missionare selbst erlebt hätte. Dem ist aber nicht so. Zunächst verdanken wir die Rettung der Missionen der Franziskaner, Dominikaner und Steyler in China nur dem rechtzeitigen Eingreifen der Katholiken der Vereinigten Staaten Amerikas. Und wenn endlich jetzt nach langem Bangen und Sorgen das Damoklesschwert über der Herz-Jesu-Mission der Hiltruper Patres auf Neupommern und der Steyler Missionare auf Neuguinea zurückgenommen ist, indem die Regierung

Australiens ihnen noch eine siebenjährige Wirksamkeit bis zur Ablösung anderer Missionare gestattet, so ist das ein schöner Erfolg der Australischen Katholiken und ihrer energischen Eingaben an die Regierung.

Wir wissen aber, dasz die Proteste und Rettungsaktionen des Auslandes das Echo der Notsignale aus Deutschland sind. Und gewisz haben die endlosen Proteste zunächst der deutschen dann aber auch der ausländischen Missionskreise dem Papste und der Kongregation der Propaganda den Rücken gestärkt,sodasz wir vor noch schlimmeren Einschränkungen bewahrt geblieben sind. Ich will hier nur an die brüske Forderung aus der Entente erinnern, Rom solle in Zukunft keinen nichtalliierten Missionar des fernen Ostens zur Würde eines Bischofs erheben und an die erst kürzlich erfolgten Einsprüche seitens wenigstens einer Ententeregierung gegen die Übertragung von chinesischen Missionen an deutsche Missionsorden und Gesellschaften.

Was nun weiter die Lage der durch den Verbannungsbefehl gegen die deutschen Missionare am schwersten heimgesuchten Arbeitsfelder übersee betrifft, so ist mit Ausnahme des ehemaligen Schutzgebietes von Kiautschou, wo die Steyler und an ihrer Seite die Franziskanermissionarinnen Mariens von Eichgraben wieder in gewohnter Weise wirken und von Deutsch-Südwestafrika, wohin die Oblaten vom hl. Franz von Sales und die Oblaten von der Ubefleckten Empfängnis bereits während des Krieges zurückkehren durften, an eine baldige Rückkehr der repatriierten Glaubensboten nicht zu denken.

Dies harte Los trifft etwa 1000 Patres, Brüder und Schwestern zu fast gleichen Anteilen und zwar aus folgenden Missionsgesellschaften und Missionen : Steyler aus Togo und Portugiesisch = Ostafrika, Pallotiner und Sittarder aus Kamerun, Benediktiner von St. Ottilien und Väter vom Heiligen Geist aus Deutsch-Ostafrika, Hilftruper von den Marschallinseln, Kapuziner von den Karolinen und Marianen, Jesuiten, Salvatorianer und Kapuziner aus Indien, sowie eine ganze Reihe weiblicher Hilfskräfte in diesen Gebieten.

Am meisten zu beklagen sind allerdings die zum Teil in blühendem Zustand verlassenen Missionen, deren Christen und Katechumenen trotz der französischen Emphase, mit Leichtigkeit die deutschen Missionare an Zahl und Qualität zu ersetzen, noch immer ganz ungenügend mit Seelsorgern versorgt sind, von dem Fortgang der eigentlichen Heidenbekehrung ganz zu schweigen. Oder wie sollten die mit Mühe aus den Nachbarmissionen herangezogenen kaum 6-7 Lyoner Missionspriester und 3-4 Schwestern eine Arbeit leisten können, für die schon zwei Jahre vor dem Kriege 44 Patres, 14 Brüder und 22 Schwestern von Steyl nicht mehr ausreichten ? Noch ungünstiger liegen die Verhältnisse in der Pallontinermission von Kamerun, wo die zur Ernte überreife Glaubenssaat von amerikanischen Predigern und Mohammedanern aufs schlimmste bedroht ist, da statt der 34 Patres, 31 Brüder und 30 Schwestern nur 15 alliierte Priester und 1 Bruder als Ersatz vorhanden sind. Das aufblühende Vikariat Bagamogo unter der Leitung der Väter vom Heiligen Geist aus Knechtsteden hat alles in allem durch Verbannung, Krankheit und Tod 47 Arbeitskräfte eingebüszt und konnte bisher nicht einmal die

Hauptposten wieder vollbesetzen. Wieviele einst eifrige Neubekehrte jetzt wieder halb oder ganz in den alten heidnischen Wahnglauben zurüchsinken, wieviele sonst zum Christentum bereite Stämme und Dörfer jetzt durch die Verpassung des günstigen Augenblicks niemals in den Schafstall des einen guten Hirten gelangen, wieviele schöne Gotteshäuser, Schulen und Stationsgebäude für die Glaubensboten jetzt längst von Termiten unterminiert, von Sturm, Tropengluht und Regen und auch von mutwilligen Heiden in Ruinen verwandelt werden, wieviele mit Schweisz und Mühe zum Unterhalt der Missionen angelegten Farmen und Plantagen verwildern und verkommen, das wollen wir nur erwähnen. Man kann es wohl begreifen, wenn die verbanten Missionare in tiefer Wehmut ihres einstigen schönen Arbeitsfeldes gedenken und wenn die Christen ihnen heute noch Briefe voll rührender Klagen und heiszer Sehnsucht : ,,Weiszer Vater, kehre wieder !" schreiben.

Aber glüchlicherweise sind das nicht alle deutschen Missionsfelder, denen diese Klage gilt, ja es sind nicht einmal die meisten. Gott sei Dank ! sind uns noch eine ganze Reihe von Wirkungskreisen erhalten und neue angegliedert worden.

Eine der ältesten und vielleicht die blühendste deutsche Heidenmission ist die der Steyler in Südschantung mit ihren 100000 Getauften seit kaum 40 Jahren und die ebenso kräftig gedeihende deutsche Franziskanermission von Nordschantung mit 42000 Getauften. Jüngeren Datums und noch in den Anfangsstadien ist die deutsche Dominikanermission in Fokien. Auch Japan hat unter Leitung von sächsischen Franziskanern und Steylern zwei grosze Missionen. Schon erwähnt wurden die nunmehr vor dem Schlimmsten gesicherten Südseemissionen der Steyler auf Neuguinea und der Hiltruper auf Neupommern, zu denen man noch die Arbeitsfelder der Maristen Ozieaniens zählen kann, wo ja auch den Mitgliedern der deutschen Provinz eine Stätte apostolischen Wirkens offen steht ; ferner die Mission in Nordwestaustralien unter der Führung der Pallotiner. Selbst der dunkle Erdteil Afrika wird noch von einigen schon länger dort wirkenden deutschen Glaubensboten missioniert. Im östlichen Südan sind es die meist österreichischen Söhne des heiligstens Herzens, in Ostafrika einzelne weisze Väter, in Südafrika die Marianhiller und in Südwestafrika die beiden Oblaten-missionsgesellschaften. Und ganz abgesehen von den äuszerstverdienstvollen deutschen Kolonistenmissionen in den beiden Amerika, seien hier für Amerika nur genannt die Steyler Negermission im Süden der Vereinigten Staaten und ihre Indianermission von Paraguay, sowie die Indianermissionen der bayerischen Kapuziner in Chile, der Tiroler Franziskaner in Bollivia und der sächsischen Minderbrüder in Brasilien. Das sind die uns vor wie nach erhalten gebliebenen älteren deutschen Missionsgebiete.

Es sind aber inzwischen noch eine ganze Reihe neuer Arbeitsfelder hinzugekommen.

In China ein Teil des bisherigen Vikariats Honan von den Mailändern an die Steyler ; Kansu und Turkestan an die rheinisch-westfälischen Kapuziner und Steyler, die Administration der nördlichen Mandschurei an die Benediktiner von St. Ottilien, die von ihrer berühmten Handwerkerschule

in der Hauptstadt Koreas von Soeul aus das neu gebildete Vikariat Wönsau versehen. Bedeutend erweitert wurden vor kurzem die apostolischen Präfekturen der Steyler von Niigata und der Franziskaner von Hokkaido, zu denen als drittes, neues deutsches Missionsgebiet in Japan ein Teil der Diözese Osaka unter Leitung deutscher Jesuiten kommt. Eine Zukunfstmission bildet auch die von Steylern in der Provinz Abra auf den Philippinen versehene Igorotenmission, während ihr auszerordentlich gesegnetes Feld der Tätigkeit in Niederländisch-Indien noch ungezählten deutschen Glaubensboten Raum zur Wirksamkeit bietet und vielen schon geboten hat. Auch die aus Daressalam verbannten Benediktiner haben in Swaziland unter den Zulus einen neuen schönen Wirkungskreis gefunden, wogegen deutsche Väter vom Heiligen Geist in Portugisisch-Angola in Bälde unterkommen werden. Und was endlich den Orient betrifft, so ist wenigstens Palästina und Aegypten wieder frei zur ungehinderten Glaubenspredigt nicht zum Geringsten auf unmittelbares Verwenden des Heiligen Vaters selbst.

Schon durch den bloszen Hinseis auf diese zum Teil riesengroszen alten und neuen Missionsfelder soltte die Frage abgetan sein, ob es sich denn überhaupt noch lohne, dasz wir deutsche Katholiken überseeische Missionen mit Berufen und materiellen Mitteln unterhalten. Ein Volk, das nicht von vornherein bei seinen Missionsunternehmungen mit den empfindlichsten Opfern und den denkbar grösten Hindernissen und Schwierigkeiten, mit Verfolgungen und Rückschlägen rechnet, sollte gar nicht erst die Hand an den Pflug legen, denn die Mission ist und bleibt nach den Absichten des Herrn und Meisters der Mission der gröszte Opferaltar des Christentums. Und wenn wir jetzt nach dem Verlust unserer Kolonien und unserer politischen Machtstellung in der Welt auch das Missionswerk fahren lassen wollen, heisze das nicht, den Makel auf unsere ganze Missionssache heften, dasz wir nicht zuerst und allein das Reich Gottes sondern das Ansehen eines Reiches dieser Welt in den Missionen erstreben ?

Aber die Frage ist doch nicht zo einfach von der Hand zu weisen, ob wir in Anbetracht des gegenwärtigen schlechten Wertes unseres deutschen Geldes besser daran täten, die Missionsalmosen im eigenen Lande zu verwerten.

Indessen, das geschieht ja auch soweit es geht. Wir müszen es den Katholiken des Auslandes besonders Amerikas danken, dasz sie in so hochherziger Weise mit ihren vollwertigen Dollars, Gulden, Franken usw. zum sehr groszen Teil unsere überseeischen Missionen mitunterhalten. Aber was sie nicht in ebensolchem Masze für unsere Missionen leisten können, das ist die Stellung der erforderlichen Zahl von Berufen. Unsere deutschen Missionsanstalten aber sind voll von Aspiranten des apostolischen Berufes. Sollten wir sie nach Hause entlassen, weil wir meinen, sie nicht durchbringen zu können ? Oder sollen wir ihre finanzielle Fürsorge auch noch dem schon aufs höchste angespannten Ausland aufbürden ? Die Sorge für unsere heimatlichen Missionsanstalten musz daher die erste und wichtigste Aufgabe unserer gegenwärtigen Missionsbetätigung bilden. Aber auch für die Missionen selbst läszt sich mit unserem „schlechten" deutschen Geld noch immer sehr viel

tun. Kauft man denn nicht auch jetzt noch immer am billigsten und besten allerhand Waren und Produkte in Deutschland ? Und die Missionen haben keine geringen Anforderungen an den europäischen Warenmarkt.

Wenn aber im Ernst jemand glauben sollte, dasz es besser wäre das deutsche Missionswerk in Anbetracht der Notlage unserer Zeit und unseres Volkes zugunsten inländischer religiöser Aufgaben auszuschalten, der möge doch bedenken, dasz 1. die Berufe und Almosen, die jetzt den Heidenmissionen zuströmen, keineswegs darum schon für die Inlandmission gewonnen werden und dasz 2. Gott der Herr es ist, der die Berufe weckt und sicher nicht soviele junge Herzen für die Mission entflammt, ohne auch die Mittel zu geben, zie zum Ziele zu führen.

Und das ist wahr, kein katholisches Volk, auch Frankreich nicht, hat den Missionsgedanken so tief und allseitig erfasst, und sich dementsprechend so tatkräftig zur Beteiligung am Missionwerke aufgeschwungen. Wer hat die glänzenden Missionfeste aufgebracht ? Deutschland ! Wo hat die Wiege der Priester- und Missionsvereinigungen gestanden ? In Deutschland. Wo haben zich die Gebildeten auf ihre heiligste Pflicht der Anteilnahme am Missionswerke besonnen ? In Deutschland. Wo wurde der erste Lehrstuhl einer eigenen katholischen Missionswissenschaft errichtet ? In Deutschland. Man lieszt jetzt oft von grosen glänzenden Missionskursen und Kongressen in Holland, Spanien, Schweiz, Amerika, usw. Zu Pfingsten 1922 will ja der heilige Vater selbst einem solchen und zwar dem ersten Internationalen Missionskongresz in St.Peter präsidieren. Auch das ist deutsche Glaubenssaat, wenn Sie sich an die groszen Missionskurse von Köln 1916 und Münster 1917 erinnern wollen. Genug davon. Schon vor dem Kriege schrieb ein angesehnes französisches Organ über unsere modernen deutschen Propagandamittel für die Mission : Germania docet. Deutschland in der Missionsbewegung voran ! Und das gilt im Kern und Wesen auch heute noch.

Fast möchte ich mich zu der ungeheuer klingenden Behauptung versteigen: es ist gut gewesen, dasz man unsere deutschen Glaubensboten um ihres guten deutschen Namens willen in die Heimat zurückgeschleppt hat.

Das Interesse und lebendige Verständnis unseres Volkes für die Missionen ist gerade dadurch mächtig gestiegen wie nie zuvor. Noch mehr, indem die alliierten Machthaber den Stab über sie gebrochen haben, ist das Gewissen und das Verantwortlichkeitsgefühl der neutralen und Ententekatholiken für die Unterhaltung der verwaisten deutschen Missionen ganz gewaltig entfacht, und allenthalben hat sich in den katholischen Welt ein Missionseifer herausgearbeitet, der die gröszten Missionsepochen noch hinter sich zurückläszt. Da fällt einem ganz von selbst das Schriftwort ein: ,,Andere haben gearbeitet und ihr seid in ihre Arbeit eingetreten. Ein anderer ist es, der sät, und ein anderer, der erntet" (Joh. 4). Und man wird unwillkürlich an Paulus erinnert, der zuerst als Missionar und Missionsbischof in der Verbannung die Erfahrung machte und mit Freuden konstatierte, dasz seine Fesseln viele andere Missionare auf den Plan gerufen, die sonst wohl nie dazu gekommen wären das Evangelium zu verkündigen.

Noch aber treibt unser deutsches Missionsschifflein auf stürmisch hoher

See und zuweilen drohen die Fluten, es unter sich zu begraben. Aber Christus ist ja an Bord, und wenn es auch den Anschein hat, dasz er schlafe ; er schläft nicht. Und es wird der Augenblick kommen, da wird er dem Sturm und den Wogen gebieten und dann wird eine grosze Stille sein : die neue Frühlingszeit der Mission. Bis dahin wollen wir unverzagt unser Schifflein weiterrudern. Dr. ANT. FREITAG S.V.D.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE ROEPING TOT HET PRIESTERSCHAP, DOOR DOM ANDRÉ DU LAURENS, BENEDICTIJN.

Door het ontstaan van het voornemen om priester te worden, is het niet noodzakelijk, dat God met een zijner Gaven rechtstreeks inwerkt. In het decreet der Kardinalen zien wij dit duidelijk bevestigd. ,,Conditionem, quae ex parte ordinandi debet attendi, quaeque vocatio Sacerdotalis appellatur, nequaquam consistere, saltem necessario et de lege ordinaria, in interna quadam adspiratione subjecti seu invitamentis Spiritus Sancti, ad Sacerdotium ineundum". Het is dus *niet noodzakelijk*, dat het priesterschap ,,uit zich zelf zich aan de ziel opdringt", dat de ziel er zich merkbaar toe gedreven gevoelt om vervolgens vrijwillig daaraan mee te werken" 1). Over het veelvuldig of zeldzaam voorkomen van deze inspraken en van deze uitnoodigingen spreken de Kardinalen zich niet uit.

,,In werkelijkheid komen deze feiten *zeer veelvuldig* voor hij de roepingen tot het priesterschap als ook bij de roepingen tot den religieuzen staat. Zij komen niet alleen voor in de buitengewone levensgeschiedenissen der heiligen, wier leven een aaneenschakeling van wonderen is, maar ook in de gewone en dagelijksche geschiedenis der zielen" 2). En is het niet waarschijnlijk, dat de weldaad der H. Eucharistie, het Lichaam van den eeuwigen Hoogepriester, tot spijs gegeven aan de zielen der kinderen (die onvergelijkelijke weldaad zoo vol beloften voor de toekomst der jongere geslachten) dit nog meer zal doen voorkomen ? Het kwaad is in die zielen nog niet doorgedrongen en heeft er de teederheid van de bovennatuurlijke voorzichtigheid nog niet geschaad.

Het blijft evenwel vaststaan, dat de Kerk dit ,,teeken" voor de

---

1) Voc, Sac. no. 50.
2) ,,*Réponse de Rome sur la vocation ecclésiastique*" A. Dudon S. J. in de *Etudes de la Compagnie de Jésus*, Jaarg. 1912, bl. 769.

roeping tot het priesterschap niet vordert. Zij, die er mede bevoorrecht worden, mogen er God voor danken, maar zij mogen van anderen niet vorderen, op dit teeken te wachten. Ook het oordeel van den bisschop kan niet berusten op deze genaden, die geheel van inwendigen aard zijn, maar op hun resultaat, dat uitwendig in het leven van den candidaat waarneembaar is. Indien de aanwezigheid der goede meening behoorlijk vastgesteld is, dan kan de bisschop daarmede zijn onderzoek besluiten en roepen ; ,,nihil in ordinando, ut rite vocetur ab Episcopo, requiri quam rectam intentionem.. simul cum idoneitate...." De bisschop, die over het uitwendige oordeelt, weet niets van de verborgen omstandigheden, die met de hem bekende feiten samengingen ; deze zijn goddelijk en dragen den stempel van het bovennatuurlijke ; het eerste behoort tot het wezen, het overige, hoe eerbiedwaardig ook, is voor hem *in dit geval* slechts bijkomstig.

De Kardinalen zeggen dus, zonder van iets anders te spreken, dat de Christen ten opzichte van het priesterschap een bovennatuurlijke keuze kan maken uit onzen wil.

Zij kennen hem het recht toe uit zich zelven, onder het oog van God den weg in te slaan naar het heiligdom ; zij nemen aan, dat de ziel, ,,zonder af te wachten dat zij zich gedreven gevoelt, uit zich zelven het doel nastreeft, terwijl zij God vraagt haar te helpen, wel wetend dat zij zonder Hem niets kan doen" 1).

Dit is eenigszins nieuw, daar (wij citeeren Kanunnik Lahitton) ,,de gangbare meening houdt, dat men de priesterlijke loopbaan niet mag kiezen dan *na* behoorlijk er van verzekerd te zijn, dat men er door God voor geroepen is. Volgens deze meening vorderde men in een persoon, vooraleer hij zijn keuze maakte, iets wat alleen aan God kon worden toegeschreven en dat als het bewijs gold, dat deze persoon door God tot het priesterschap was geroepen. Want de *keuze uit persoonlijk initiatief*, al was ze ook door de genade in de bovennatuurlijke orde verheven, bleef toch slechts een menschelijke act voortgebracht door de gewone werking der menschelijke vermogens. Daarom vorderde men iets zuiver goddelijks, dat in geen geval het gevolg kon zijn van onze persoonlijke daad ; men eischte, zooal geen natuurlijke neiging, goddelijk teeken van onze voorbestemming voor het priesterschap, dan ten

---

1) *Voc. Sac.* No. 50. — Veronderstelt de H. Congregatie van het Consistorie in haar ,,*Litterae circulares de Seminariis Italiae ad Rmos Ordinarios*" van 15 Juli 1912, dit recht niet, waar zij spreekt van de redenen die niet kunnen nalaten vele jongelingen van het heiligdom verwijderd te houden, ,,non possono non stornare molti dalmettersi per la via del Sanchiano" cfr. *Acta Apostolicae Sedis*, an 1912 pag. 491.

minste een beweging, een inspraak, een aandrift voortkomende *ex puro instinctu Spiritus Sancti"* 1). Het is onnoodig deze aanhaling voort te zetten, zij schildert in misschien te sterke kleuren de welbekende theorie van afwachting of neiging genaamd. Onthouden wij eenvoudig dit punt, namelijk, dat, als met Gods genade de zaken zich aldus voordoen, terwijl de candidaat dan niets heeft te doen dan zich te laten leiden, ,,de bovennatuurlijke keuze inderdaad de eenige *vereischte* is om op behoorlijke wijze het voornemen om priester te worden in het leven te roepen." 2)

Wat is dan in de bovennatuurlijke keuze (die een menschelijk act is door zijn mechanisme, maar bovennatuurlijk door den invloed, waaronder hij, als hij behoorlijk gesteld wordt, in geheel zijn verloop staat), het beginsel dat haar dreef, als het verschillend is van den *instinctus Spiritus Sancti !* Antwoord : Dat is *een doel staande boven het priesterschap.*

Het priesterschap immers doet zich eerst aan iemand voor als *middel* en niet als *doel.* Alvorens hij het voornemen maakt priester te worden, is er in zijn ziel een gedachte die haar zoozeer beheerscht, dat hij een weg zoekt om haar te bevredigen. Bij den een zal het zijn de liefde tot Jezus en het verlangen om met Hem zoo innig mogelijk vereenigd te zijn ; bij een ander zal dat zijn de liefde tot de zielen, die hem aandrijft voor haar heil te arbeiden, of ook de hoop zich in den hemel een kroon te bereiden van geredde zielen ofwel een of andere beweegreden, die Jezus op het oog had, toen Hij het priesterschap instelde.... Het komt er niet op aan wat het is, maar het zal altijd een doel zijn, dat staande boven het priesterschap geheel deze beweging in gang brengt. Overwegend en overdenkend dit doel, zal geleidelijk evenals bij een beeld, waarvan de omtrekken eerst onbepaald zijn, maar later zich duidelijker afteekenen, naarmate het licht toeneemt, ook het priesterschap zich duidelijk afteekenen als het middel, dat het verlangen, hetwelk zich van die ziel heeft meester gemaakt, volkomen zal bevredigen. Na de psychologische reactie's, die verschillen zullen, naargelang het temperament, de bijzondere positie, den leeftijd en de verstandelijke ontwikkeling wordt dit middel gekozen.

Het priesterschap tot nu toe beschouwd als *middel* wordt dan zelf naaste *doel* en is aanleiding dat men gaat overleggen, de middelen te vinden, om de geschiktheid voor het priesterschap te ver-

---

1) *Voc. Sac.*, no. 109.
2) *Voc. Sac.* no. 56.

werven. „In het eerste stadium is het priesterschap dus het voorwerp der keuze om een hooger en voornamer doel te bereiken; in het tweede stadium wordt het zelf de eindterm, welke wij zouden willen bereiken en wekt ons op tot alle daden, die voor de priesterlijke voorbereiding gevorderd worden". 1)

Wij meenen dat het voorgaande, hoe beknopt ook, voldoende is om een begrip te geven van hetgeen wij denken over datgene, wat de oorsprong kan zijn van het voornemen om priester te worden.

BOEKBESPREKING.

DE MISSIE IN VRAAG EN ANTWOORD, naar het Engelsch bewerkt door kapl. Ant. de Wit. — Uitgave van het Utrechtsche Missiecomité. Verkrijgbaar à 15 cents per ex. (tien ex. voor f 1.—) bij Dr. Jan Smit, Seminarie „Rijsenburg" Driebergen.

Op bevattelijke wijze worden behandeld: de missie, de missionaris, de opleiding en het leven van den missionaris, de moeilijkheden, missiescholen, inlandsche Priesters, Zusters en Broeders, de Katechisten.

Wordt ter verspreiding bijzonder aanbevolen.

HET APOSTOLISCH VICARIAAT VAN DEN BOVEN-NIJL, Uganda door Z. D. H. Mgr. J. Biermans, Apost. Vic. (Roosendaal).

De Mill-Hill Congregatie van St. Joseph is 25 jaar te Uganda werkzaam geweest. In dit lezenswaardige boekje van 48 blz. wordt een terugblik geslagen op alles, wat gedurende deze 25 jaren door de Mill-Hillermissionarissen in Uganda is gepresteerd.

FATHER WESTERWOUDT van de St. Joseph-Congregatie van Mill-Hill. — Verkorte uitgave (Roosendaal, Tilburg).

Goedkoop en mooi uitgegeven is dit leven van den Nederlandschen missionaris father Felix Westerwoudt, die „ons vertoont in den vollen zin het model, hetgeen alle missionarissen en alle toekomstige missionarissen zonder ophouden moeten beschouwen om het volmaakt na te volgen". (Kard. van Rossum).

AFRIKAANSCHE VULPENKRASSEN van Dr. Bern. Zuure W. P. — Tweede Serie: *Bij de Barundi's*. Derde Serie: *Karavaanreizen in Midden-Afrika*. Boxtel, van Eupen.

Men weet niet wat men meer bewonderen moet: de fijne opmerkingsgave, de juiste schildering van land en volk, de keurig verzorgde stijl, of het heerlijke optimisme van den schrijver, die alle melancholie uit den booze acht.

1) *Voc. Sac.* no. 58.

In dezen tijd van verstoffelijking hebben onze jongeren idealen noodig, en geen twijfel, of deze vertellingen zullen overal veel nut stichten bij de rijpere jeugd, in school en patronaat (Mgr. J. van Oers).

UIT HET ZWARTE LAND, knipsels uit mijn dagboek door p. Jos. Sangen, pr. v. h. H. Hart. — (Liesbosch, Princenhage, f 1.25).

MUPE ZOEKT ZIELTJES, door p. L. Smeets, pr. v. h. H. Hart. — (Liesbosch, Princenhage, f 0.20).

MISSIEBLOEMEN, No. 1, van een Negerjongen, No. 2, Onder de Slaven (Pr. v. h. H. Hart, Bergen-op-Zoom, f 0,25).

VAN STRIJD EN OVERWINNING, door p. H. Geurtjens, miss. v. h. H. Hart (Tilburg).

KRUISTRIOMF. Maand. Missietijdschrift der Kruisheeren, klooster St. Agatha, Cuyk a.d. Maas. — f 2.— per jaar franco. Begon te verschijnen Augustus j.l.

Dit tijdschrift wil vooral belangstelling wekken voor het werk der Missionarissen-Kruisheeren in de Congo en in Amerika en hun financieelen steun bezorgen.

ONS MISSIEVRIENDJE, Maandel. missietijdschrift voor de R. K. Jeugd, uitgegeven door de Paters v. d. H. Geest te Weert (L.). f 1.— per jaar franco. Begon te verschijnen 15 Aug. j.l.

De kennismaking is goed. Liederen, rebussen en raadsels zullen dit tijdschriftje bij kinderen ingang doen vinden. De letter mag wel wat grooter zijn en de spreekwijze soms meer kinderlijk, zonder kinderachtig te worden.

KIJKJES UIT HET MISSIELEVEN, uitgegeven door de missiezusters van het Kostbaar Bloed te Aarle-Rixtel. — Post : Beek en Donk, 1.50 per jaar franco.

Het eerste nummer verscheen in Juli. Mgr. A. F. Diepen wil gaarne algemeene verspreiding en zegt : ,,Ten dringendste durven Wij deze uitgave aanbevelen in de belangstelling en steun van alle lezers.''

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Januarii 1922.

No. 4 — Jaarg. III St. Michiels-Gestel, Mei 1922

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE ROEPING TOT HET PRIESTERSCHAP, DOOR DOM ANDRÉ DU LAURENS, BENEDICTIJN.

Het voorgaande, hoe beknopt ook, zoo hebben wij gezegd aan het eind van het voorgaand artikel, zal voldoende zijn, om een begrip te geven over datgene, wat de oorsprong kan zijn van het voornemen om priester te worden.

Ongetwijfeld heeft de lezer opgemerkt, dat het woord *neiging* geen enkele maal door ons is gebruikt.

Is er dan in deze keuze van den vrijen wil, gemaakt onder de leiding van bovennatuurlijke deugd van voorzichtigheid, in dit spontane doch bovennatuurlijk streven naar het priesterschap geen *neiging* aanwezig ?

Verstaat men onder deze neiging „iets als een genot, een behoefte, een niet te omschrijven aandrang, waaraan men moet toegeven" 1) — men kent de tegenwoordige definitie van de neiging — dan is dit zeer zeker het geval.

Onder de elementen, waaruit de menschelijke akt is samengesteld behoort volgens de leer van den H. Thomas ook een *neiging ;* en wij geven toe, dat deze ook aanwezig is in het voornemen om priester te worden. Hare plaats is, en dit is van groot belang, niet vóór, maar nà de keuze, tusschen deze twee akten de keuze en het voornemen in.

De leer van den H. Thomas wordt door Lahitton in 't kort samenge-

1) Ribet *L'ascétisme chrétien* p. 214 in *Voc. Sac.* No. 76.

vat : „Wij hebben gezegd, dat de menschelijke akt tot uitgangspunt heeft het *voornemen* om het doel te bereiken 1). Dit heeft eenige toelichting noodig.

Het maken van het voornemen is een relatieve akt, namelijk : de wil om te komen tot een doel door middelen, die men nog slechts ten halve kent en die nader worden bepaald door het beraad, dat volgen moet. Het ligt echter in den aard van elken relatieven akt, dat hij worde voorafgegaan door een absoluten akt als zijn noodzakelijken grondslag. De H. Thomas wijst er twee aan, het *velle* en het *frui*, die het voornemen voorafgaan. Het *velle* is niets anders dan de eenvoudige beweging van den wil naar een doel in zich zelven beschouwd. Het *frui* is als een in bezitneming van datzelfde doel door den wil. In deze eerste in bezitneming vindt zij bij voorbaat iets van het genot, dat later door het werkelijk bezit zal worden gegeven 2). „*Est ergo perfecta fruitio jam habiti finis realiter, sed imperfecta est etiam finis non habiti realiter, sed in intentione tantum* 3). Passen wij deze beginselen toe op het voornemen voor het priesterschap om er de *neiging* in te ontdekken. Wij zagen, dat het uitgangspunt van deze beweging, van dezen menschelijken akt, is het zien van een doel, om zich zelven gewild, bijvoorbeeld, de glorie van God bewerkt door de zielen, die God niet kennen, tot de zaligheid te brengen. Naar dit doel en zijn bereiking neigt de wil, die er de innerlijke goedheid van heeft erkend. Daarop volgt de voldoening, welke wij vinden in ons dat doel voor te stellen, hetwelk wij willen bereiken. Dat is dus het aanvankelijke *velle* en *frui*, die het voornemen om dat doel te bereiken voorafgaan, de beweging van den wil naar het doel en de voldoening voortkomend uit het bij voorbaat in bezit nemen van dat doel. De wil tot dat doel getrokken maakt onder den invloed door dat doel op hem uitgeoefend, het vaste voornemen het te bereiken. Onmiddellijk overlegt hij omtrent de middelen, die er voor kunnen dienen. Zijn keuze vestigt zich op dat middel, hetwelk hem het beste voorkomt : het priesterschap, het apostolaat als priester in de Vreemde Missiën wordt

---

1) De schrijver beroept zich hier op die passage, waarin hij in ruwe trekken de theorie van den menschelijken akt en van zijn mecanisme volgens den H. Thomas (Ie IIe VI—XVI) beschrijft : „Het *voornemen* is de akt waardoor de wil zich voorstelt een doel te bereiken. Zoodra de wil een duidelijk voornemen heeft gemaakt, lokt hij de *beraadslaging* uit over de te gebruiken middelen en vervolgzns de *keuze* van die middelen, welke de beste schijnen. Is dat geschied en dat onder den invloed van het eerste voornemen, dat alles beheerscht, dan neemt de wil in overeenstemming met de rede *het imperatieve besluit* (*imperium*) over te gaan tot de uitvoering van zijn plan, gebruik makend van de middelen, waarover beraadslaagd is en die hij gekozen heeft, tot zoolang hij zijn doel werkelijk heeft bereikt.” In een noot voegt de schrijver er nog aan toe : „Wij zien dus de juistheid van St. Thomas opmerking, dat namelijk de vrijwillige handeling van den mensch een soort cirkelgang maakt ; uitgaande van een zaak, die zij zich als te bereiken doel voorstelt, daalt zij vervolgens af tot beraad omtrent, en tot keuze der middelen en daarna gedreven door het imperatieve besluit klimt zij in de uitvoering alle gekozen middelen te baat nemend weer op, tot zij eindelijk haar doel in werkelijkheid bereikt.” Voc. Sac. No. 43 en noot 2.

2) *Voc. Sac.* No. 67.

3) Sum Theol. I. II. 9 XI, a L.

vervolgens gekozen als middel. Van middel wordt het tusschenliggend en ondergeschikt doel 1). „Het wordt het voorwerp van een nieuw *velle*, dat het als een goede zaak nastreeft. Het doèt ook het *frui* ontstaan of de eerste in bezit neming van den wil, die er zijn genoegen in vindt: aanvankelijk krachtens het eerste *frui*, dat hem het priesterschap doet liefhebben als uitmuntend middel en hem daarvoor dezelfde liefde instort als voor het einddoel; en vervolgens, krachtens een tweede *frui* of nieuwe aantrekkelijkheid verwekt door de bijzondere voortreffelijkheden en schoonheden van het priesterschap" 2).

Waar, zal men nu vragen, is de *neiging*? De neiging gaat samen met het *frui*. In het *frui* immers ligt besloten, dat het doel den wil tot zich trekt, en deze het doel bij voorbaat in bezit nemend vindt daarin reeds een genot; daarbij in de neiging ligt het begrip van genot opgesloten. Ziedaar de neiging, die wij in de keuze van den vrijen wil aannemen, en die daarin het werk is van het hart en de liefde.

Wij hebben reeds aangeduid, dat de *neiging* en het *frui* tweemaal aanwezig is: het priesterschap, als ondergeschikt doel uit zich zelve niet zonder *quadam dulcedine et delectatione* 3), zelf reeds object van een neiging, werd, nadat het als middel was gekozen, door den wil met dezelfde liefde bemind en met dezelfde aandrift nagestreefd als het einddoel.

Maar is één dier twee neigingen, waarvan het priesterschap het voorwerp is, ook de beslissende reden, waarom het gekozen is, en waarom niemand in die richting werd gedreven, alsof hij daartoe werd getrokken op een wijze, waaraan hij niet kon weerstaan? Volstrekt niet, want de neiging, dit merke men wel op, komt eerst *na* de keuze; haar plaats is tusschen de keuze en het voornemen om priester te worden, den vasten wil zich de roeping van den bisschop waardig te maken, welke roeping alleen de poort van het heiligdom kan ontsluiten 4). Tusschen de keuze en het voornemen, besluit kanunnik Lahitton, staat dus als overgang de neiging tot het priesterschap, een verheven en zuiver geestelijke neiging . . . ." en zoo voegen wij er bij een neiging die bovennatuurlijk is geworden door haar object.

En, zoo gaat hij voort, die neiging maakt dat de ziel kloek aan

1) *Voc. Sac.* No. 68, 69 passim.
2) *Voc. Sac.* No. 69.
3) Sum Theol. I. II. 9 XI, a 3.
4) *Voc. Sac.* No. 68.

haar voornemen vasthoudt, en met het voornemen beheerscht zij de geheele vorming van den kandidaat". 1)

Men kan dus tegen deze theorie de zoo dikwijls herhaalde opwerping niet maken, dat de mensch zonder die neiging niet het krachtdadige besluit zal kunnen nemen zijn doel te bereiken, vooral ook, dat hij, alvorens het te bereiken, het zal opgeven, ontmoedigd door den langen tijd en door de hinderpalen, die hem in den weg komen. De neiging bestaat, zoodra het priesterschap is gekozen, zij beheerscht het voornemen, en iederen dag met zijn strijd, maar ook met zijn vertroostingen, voortkomend uit de genade of uit den persoonlijken arbeid, zal die neiging zien toenemen in kracht. De kandidaat, die uit eigen beweging, zonder er toe gedreven te zijn door een neiging, een gave van den H. Geest, het priesterschap heeft gekozen zal de jaren van voorbereiding doorbrengen begeesterd door de schoonheid van het einddoel. In deze theorie is dus niets dat verdorren doet, de inwendige vreugden, die den adspirant sterken, zijn niet veroordeeld of gebannen. In haar weldoende warmte zal de ziel van dezen jongeling opbloeien evengoed als de ziel van een anderen, dien Gods genade voorkwam zonder hem eigen keuze te laten. Ofschoon van verschillend standpunt uitgegaan, zullen beiden eenmaal aan de voeten van den bisschop neerknielen, voorbereid op een wijze, waaraan, voorzoover dit aan de menschelijke natuur mogelijk is, niets zal ontbreken.

Een laatste woord aan hen, die door dezen geest van initiatief ten opzichte van het priesterschap konden worden afgeschrikt. Het is goed er opmerkzaam op te maken : in geval van keuze uit vrijen wil is het eigenlijk doel van het voornemen om priester te worden niet het priesterschap in zich, zonder meer, doch de volkomen geschiktheid voor het priesterschap. De toediening van het priesterschap is geen noodzakelijk gevolg van de gesteltenis van den kandidaat ; zij blijft ondergeschikt aan de vrije roeping van den bisschop. Bijgevolg is zij niet alleen en niet op de eerste plaats afhankelijk van onzen wil, die ze slechts *voorwaardelijk* mag willen. Men kan naar het priesterschap verlangen, hopen uit al de krachten der ziel, dat de bisschop ons zal roepen, maar men kan het niet willen met dien vasten en beslisten wil, welke alle hinderpalen

---

1) *Voc. Sac.* ibidem.

te boven komt. Om het heiligdom binnen te gaan is een *goddelijke roeping* noodig ; en het eenige wat wij behooren te doen is nederig er naar verlangen en tegelijk vurig er om bidden. Van den anderen kant is er geen vermetelheid in gelegen, als wij, steunend op de hulp der genade, die niet zal ontbreken aan hem dien God heeft gekozen, ons ten doel stellen, die bovennatuurlijke en natuurlijke deugden te verwerven, zonder welke, het Recht zegt het ons, wij op geen wijding kunnen hopen. Die geschiktheid veroorlooft ons, om ons zonder vermetelheid aan te bieden voor de keuze en de roeping van den bisschop. Dat alleen is de zaak van den kandidaat, voor het overige verlate hij zich op God. Hij kan er zeker van zijn, dat, als God wil dat hij priester wordt, de laatste genade, die Hij bewaart voor hem, die reeds zooveel ontvangen heeft, de roeping zal zijn van den bisschop.

EENIGE GEDACHTEN EN GEGEVENS VOOR PREDICATIËN BIJ EEN MISSIEFEEST.

PLAN EENER LOFREDE OP DEN H. FRANCISCUS XAV.

2 Cor. V, 64. Charitas enim Christi urget nos.

Inleiding. Er zijn in de natuur talrijke en ontzettende krachten : water, vuur, stoom, electriciteit, stormen, dood. Wie zal de sterkte dier krachten berekenen of beschrijven ? Grooter kracht is echter de *liefde*, die *sterk is als de dood.* (Cant. VIII. 6). Nog grooter is de kracht der *liefde Gods.* Als deze zich meester maakt van een hart, dat haar geen weerstand biedt, dan is dat hart tot alles, zelfs het grootste, in staat.

Zulk een hart had de H. Franciscus Xaverius. Niet van den beginne af. Maar na zijn bekeering door den H. Ignatius (verhaal die). Eenmaal echter ontvonkt door die liefde, offerde hij zich op:

I. Voor God.

II. Om God voor den evennaaste.

I. *Voor God.* De ziel offert zich op voor God, door zich gelijkvormig te maken aan den Zoon Gods, het voorbeeld, dat ons getoond is op den berg. (Num. VIII. 4).

A. Hoe meer gebreken de ziel heeft, hoe moeilijker de arbeid. Hoe harder de steen of het hout, hoe bezwaarlijker het werk van

den beeldhouwer. Zoo had Fr. Xaverius vooral zijn ijdelheid, zijn najagen van menschelijke eer en grootheid, zijn lichtgeraakt eergevoel te bestrijden. Maar hij overwon. Waarom ? *Charitas enim Dei urget nos*, de liefde Gods drong hem.

B. Dat is echter nog slechts *uitroeien*. De liefde dringt ook tot *planten* van deugden. Franciscus werd door de liefde gedrongen *zich zelven* te volmaken.

1o. Door zich toe te leggen op de vereeniging met God in het *gebed*. Recte novit vivere, qui recte novit orare (S. Aug.).

a. Het *Breviergebed*. Zijn brevier vergezelde hem op al zijn reizen en maakte dikwijls zijn eenige bagage uit. Dat gebed was zijn verpoozing.

b. De H. Mis. Met zooveel eerbied besteeg hij het altaar, dat men van hem zegde : ,,Hij *gelooft* niet, maar hij *ziet*''. Men zag hem tijdens het H. Misoffer dikwijls van de aarde opgeheven, zijn Mislezen was een voortgezette extase.

c. Nachten doorgebracht in gebed en overweging. Gelijk zijn Godd. Meester besteedde hij den dag aan den arbeid, maar des nachts *secessit in montem solus orare* (Mt. XIV, 23). Daar putte hij de kracht voor nieuwen arbeid op den dag. Een heilzaam bad. De rust der ziel.

d. Verrukkingen. Niet na te volgen ; maar wel te bewonderen. Dat zijn gunsten, die God aan zijn uitverkorenen verleent ; zij maken de heiligheid niet grooter, maar zijn teekenen, dat de Liefde Gods werkt in de ziel, die omhoog wil naar God, en vaak, gelijk bij Franciscus het lichaam mede omhoog heft.

2o. *Zelfverloochening en liefde tot kruis en martelaarschap*. ,,Gij zult slechts vorderen in de deugd, naarmate gij u zelven versterft'' (Thom. a Kemp.). Dat is dus de thermometer, waarnaar men de gelijkvormigheid met Christus berekenen kan. Hoe moet dus Fr. hoog in de deugd gestaan hebben, daar geheel zijn Apostolisch leven slechts ééne versterving was. Honger, dorst, vermoeienis, gloeiende zon, nachtelijke koude, zelfkastijding enz.

3o. *Nederigheid*. Wilt gij een hoog gebouw van deugd optrekken, leg dan diep den grondslag der nederigheid (S. Aug.) Hoog als een pyramide was Franciscus' deugd, dan lag ook diep het fondament zijner nederigheid. Hij vernederde zich voor zijn Oversten, wiens brieven hij niet dan geknield las, voor zijn medebroeders, voor God, wiens onwaardige dienaar hij zich noemde

4o. *Gehoorzaamheid.* Omdat hij God beminde, beluisterde hij Gods stem, die sprak door de gehoorzaamheid. Uit gehoorzaamheid ging hij naar Indië, uit gehoorzaamheid zou hij er uit terug gekeerd zijn, zoo de dood hem niet verhinderd hadde.

5o *Armoede.* Arm waren zijn bekeerlingen veelal, maar de beheerder was armer en vaak gelijk aan zijn Meester, die zeggen kon : *De vossen hebben hunne holen, de vogelen hunne nesten, maar de Zoon des menschen heeft niets om Zijn hoofd op neer te leggen* (Luc. IX, 58).

Waartoe die hooge deugd, die voortdurende zucht naar volmaaktheid, die voor geen offers terugdeinst en het lichaam behandelde als ware het de grootste vijand der ziel ? H. Franciscus, zeg het ons, opdat ook wij, al is het dan van verre, uwe voetstappen drukken. Het antwoord is : *Charitas enim Christi urget me.* Ik bemin Christus, mijn Heer en Meester, en zal niet rusten voor ik gelijkvormig ben aan Hem, die voor mij nederig, gehoorzaam, arm geworden is. Verheven antwoord ! de groote ziel van een H. Paulus, maar ook van een Xaverius waardig ! Och, mochten onze gevoelens aan de zijne gelijk zijn of worden. Drukken we, al is het dan van verre, zijn heilige voetstappen !

II. *Om God voor den evennaaste.*

Fr. was, omdat hij God beminde, niet tevreden met zich zelven op te offeren. De liefde Gods is als een brand, die uitslaat, om zich grijpt, zich meedeelt, en niet rust zoolang er nog iets te verteren is. Zoo drong de liefde Gods Franciscus, om ook de zondaars te doen branden van liefde tot God, of tenminste het vlammetje der liefde Gods weer in hem te ontsteken. Zoo werd hij

1o. *De apostel der zondaars.* Reeds op weg naar Indië, op het schip toonde hij zich als zoodanig. Hij bestreed vloeken en onkuischheid, geeselde zich zelven, vermaande liefderijk en bedreigde, troostte de zieken, stond de stervenden bij en deed overal, ook later, den gloed gevoelen, die hem zelven verteerde, en die scheen te verdubbelen, als hij in aanraking kwam met zondaren, zooals er helaas zoovelen onder de Portugeezen in Indië waren, tot groote ergernis der pas bekeerde heidenen. Wat zou hij tegen die ergernis uitvaren, altijd gedrongen door de liefde tot Christus.

2o. *Apostel der heidenen.* Hierin heeft vooral Fr. zich waarlijk groot getoond, omdat de liefde hem drong. Hierin is hij geworden het toonbeeld van elken missionaris.

Een missionaris, gedragen en gedrongen door de liefde moet zijn:

a. Liefdevol bij de zwakheden, zich aanpassend aan alle toestanden en gevoelens. Dat was Fr. Zie zijn leven. *Ik ben alles voor allen geworden, om allen voor Christus te winnen.* I Cor. IX, 22.

b. Vertrouwend op God, niet op zich zelven. Die op zich zelven steunt, steunt op een riet, maar wie op God vertrouwt, steunt op een rots. Cfr. Joan. XVI 33. — Phil. IV. 3.

c. Vol moed, bereid zijn leven te geven, gelijk de goede Herder voor zijn schapen.

d. Gehoorzaam aan zijn overheid, bereid om de grootste werken te verlaten zoo de gehoorzaamheid spreekt, en *eerbiedig* jegens alle overheden, zelfs de heidensche.

e. Belangeloos. Niet gelijk de gelukzoekers, die het goud najagen, maar zooals de zalige man van Eccli. XXXII 8 : Wie is hij, opdat wij hem prijzen, want hij heeft wonderen gedaan in zijn leven ?

f. Nederig, mistrouwend zich zelven, want niet de mensch werkt bekeeringen, maar de genade.

g. Vrede stichtend. Cfr. Mt. V. 9.

h. Zich tevreden stellend met het mogelijke en geen zwaarder lasten opleggend, dan de ongeoefende schouders der bekeerlingen kunnen dragen.

Dat alles was Franciscus. Iedere bladzij van zijn apostolisch leven getuigt het.

Was het te verwonderen, dat God dit leven met wonderen verheerlijkte ? Zij behooren niet tot het wezen van het apostolisch leven, maar zijn een machtig hulpmiddel vooral in den beginne, gelijk veelvuldig begieten voor een jong boompje nuttig is, dat 't naderhand echter kan missen. (H. Greg.) De liefde van Christus bewerkte ze. *Eenige wonderen* :

1°. *Buitengewoon groot aantal bekeerlingen* met eigen hand gedoopt. De Rom. Brevier : vele honderdduizenden won hij voor Christus. (3 Dec.)

2°. *De gave der talen.* Het beletsel van Babel verviel voor hem, terwijl het voor menigen apostolischen arbeider zulk een bergketen van moeilijkheden voortbrengt.

3°. *Gave van voorzegging.*

4°. *Het zien op onmetelijken afstand.*

5°. *Het lezen in de harten*, alsof zij vóór hem lagen als opengeslagen boeken.

6°. *Bilocatie* of het tegenwoordig zijn op meer dan eene plaats tegelijk.

Personalia en *Besluit*. Waaraan dit alles toe te schrijven? Niet aan natuurlijke gaven, want die schieten èn in de hervorming van zich zelf èn in die van anderen vaak te kort, maar aan de liefde, die in Fr. gloeide; zij maakte van hem een reus van arbeid en heiligheid, grooter dan de stoutste veroveraars, die de geschiedenis kent en verheerlijkt. *Charitas enim Christi urget nos.*

Willen wij ook iets doen voor God en den naaste, vooral de ongelukkige heidenen? Als de liefde van Christus ook ons dringt, hoe gemakkelijk zal het ons dan vallen te bidden voor hun bekeering, en ons offer in geld te brengen. Wij kunnen niet allen Xaveriussen zijn, die de wereld doorloopen met het kruis in de hand, maar wel kunnen wij allen *Apostelen* zijn, die gedragen en gedwongen door de liefde gebeden en aalmoezen geven voor het groote werk van naastenliefde, dat gelegen is in de bekeering der heidenen en de uitbreiding des geloofs.

Kom dan, o liefde van Christus in onze harten, ontsteek ons, hervorm ons, verteer ons desnoods, opdat door onzen gloed weer anderen ontstoken worden.

Dat geve God en zijn groote Dienaar Fr. Xaverius!

C. J. ZWIJSEN, Pr.

DE H. GEEST EN HET WERK DER MISSIES.

Veni, Sancte Spiritus, et emitte coelitus lucis tuae radium (Seq. Pent.).

Inleiding. Een prot. Dominé in China vroeg eens aan een Kath. Missionaris: Hoe komt het toch: ik ben rijker, welsprekender, beter van bijbels en leermiddelen, scholen en kerken voorzien, enz. en ik maak maar heel weinig bekeerlingen, en gij met uw armzalig kerkje, met uw armoede enz. gij telt ze bij honderden. Hoe komt dat?" De Missionaris antwoordde: „Heel eenvoudig! *Wij* hebben den H. Geest, *Gij* hebt Hem niet!"

Inderdaad, dat is het geheim.

I. *De H. Geest maakt apostelen d. i. Missionarissen.*

II. *De H. Geest werkt in hen en met hen.*

I. 1°. Reeds op den Pinksterdag maakte de H. Geest Apostelen.

a. Door beweging te brengen in de harten der menschen. „En er ontstond een geluid als van een hevigen opkomenden wind." Dat doet de H. Geest ook nu nog door in de harten van duizenden en duizenden het verlangen naar waarheid op te wekken.

b. Door van *vreesachtige* mannen, die zich achter gesloten deuren en ramen verborgen, *moedige* mannen te maken, die bij monde van Petrus, den Joden moedig hun Godsmoord in het aangezicht slingerde.

c. Door van *onwetenden* (och, meestal arme visschers van hunne schuiten en netten weggeroepen) groote geleerden te maken, die vele talen spraken en redevoering hielden, die wij nog bewonderen. (Hoe moeilijk is het een enkele vreemde taal aan te leeren en hoeveel tijd gaat daarmee heen ! De Apostelen leerden ze in een oogenblik van den H. Geest.)

2°. Zoo werkt *ook nu nog* de H. Geest.

a. door de Missie-geestdrift in de menigte op te wekken en te onderhouden, niettegenstaande de zware en telkens terugkeerende offers, die gevraagd worden.

b. door in het hart van tallooze jongelingen en maagden de roeping voor de missiën op te wekken, aan te blazen, en te onderhouden;

c. door de genootschappen tot Voortpl. des Geloofs en der H. Kindsheid te zegenen en te doen bloeien.

II. De H. Geest werkt *in* de Missionarissen en *met* hen.

a. Door hun woord vruchtbaar te maken en ingang te doen vinden. Het menschelijk woord kan alleen het *oor* treffen, de H. Geest treft het *hart* en beweegt het ten goede.

b. Door de H. Kerk in stand te houden en onvergankelijk te maken, niettegenstaande alle bestrijding, vervolging en tegenwerking.

c. Door aan de H. Kerk alle waarheid te leeren. *En Ik zal U mijnen Trooster zenden, Deze zal u alle waarheid leeren.* Sermone ditans guttura.

d. Door in de H. Kerk de eenheid te bewaren en de Onfeilbaarheid te verzekeren.

e. Door zijne zeven gaven mee te deelen aan predikers en hoorders. Fons vivus, ignis, charitas.

f. Door den Missionaris te sterken en te troosten in zijn dikwijls onvruchtbaren arbeid en eenzaamheid. *Consolator optime!*

g. Door Hem en ons te leeren bidden ; want de H. Geest is de gever van het bidden en van de gave des gebeds.

Peroratio. Bidden wij den H. Geest, dat Hij neerdale over zijne Apostelen, in ruime mate. Geld en welsprekendheid, wetenschap en ijver is goed en onmisbaar, maar meer onmisbaar nog is de hulp des H. Geestes, zonder welke de Missionaris machteloos staat en gelijk is aan een rinkelende bel, die wel het oor treft, maar het hart onbewogen laat. Hebben wij geen stoffelijke middelen b.v. geld, wij hebben toch allen het wapen des gebeds. Maken wij, en vooral de kinderen, daarvan gebruik en de overwinning is aan den missionaris vroeg of laat verzekerd. C. J. Z., Pr.

DE H. GEEST, MISSIONARIS VAN EEUWIGHEID.

Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine.

Inleiding. Het H. *Pinksterfeest,* was het eerste *Missiefeest.* Daar voerde de H. Geest zelf het woord door het geluid, dat de menschen samenriep, door den mond der Apostelen ; het had tot vrucht een rijken oogst van duizenden zielen. Maar reeds vóór het Pinksterfeest was de H. Geest verkondiger der hoogste waarheid :

I. *Door te spreken door de Profeten.*
II. *Door het Groote Geheim der Menschwording.*
III. *Door het Groote Geheim der Menschwording te bewerken.*

I. *Qui locutus est per prophetas,* zoo luidt het in elk *Credo* der H. Mis. Duizend jaren vóór hij verscheen, hebben de profeten den Verlosser trek voor trek geschilderd : Hij zou geboren worden uit een maagd, — Bethlehem zou zijn geboorteplaats zijn, — Hij zou glorievol Koning zijn en toch, arm en vernederd, — Hij zou den armen de blijde boodschap verkondigen, — tusschen moordenaars zou Hij sterven, maar zijn graf zou heerlijk zijn enz. Niet de profeten doorboorden aldus met hun ziënersblik de duisternis der verre, verre toekomst, 't was de H. Geest, die hen verlichtte en sprak door hun mond. *Qui locutus est per prophetas.* Zij waren slechts de bazuinen, de instrumenten, de H. Geest bespeelde ze en blies hun in welk geluid zij moesten geven. Hij bestuurde hun pen en bezielde hun woord.

II. *Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine.* Aan wien

danken wij het geheim, dat geheel onzen geloofschat uitmaakt en door de Missionarissen de wereld door gedragen wordt ? Aan Hem, die de Maagd overschaduwde en haar tot Moeder maakte van Jesus Christus, die de wereld zou verlossen. Hij bouwde dat paleis en versierde het, dat de woontente des Allerhoogsten zijn zou, Hij legde dien heerlijken tuin aan, dat aardsche Paradijs, den schoot van Maria, waaruit heerlijk verrijzen moest de palmboom, Christus, die de wereld overschaduwt en voedt.

Besluit. Hoe dankbaar moeten wij den H. Geest zijn, die ons deze waarheden openbaarde. Hoe nederig moeten wij erkennen, dat wij zonder die waarheden niets zouden zijn. *Sine tuo numine nihil est in homine, nihil est innoxium.*

En hoe diep medelijden moet ons bezielen met hen, die die waarheden niet kennen. (Beschrijf den ongelukkigen toestand der heidenen zonder waren God, zonder zedeleer, zelfs zonder menschelijkheid.)

Lava quod est sordidum. Wasch hen, o H. Geest, van de vlek en het slijk der erfzonde, waarin zij verzonken liggen.

Riga quod est aridum. Besproei hun dorre harten en maak er vruchtbare tuinen van, rijk aan Christelijke deugden.

Sana quod est saucium. Gewond liggen zij neder langs den weg. Stort Gij olie en wijn op hunne wonden en breng ze naar de herberg uwer Kerk, waar hunne wonden kunnen genezen worden.

Flecte quod est rigidum. Buig hunne stijfhoofdigheid, opdat zij zooals de H. Remigius tot Clovis zegde : verbranden wat zij aanbeden hebben, en aanbidden wat zij eerst verbrandden.

Fove quod est frigidum. Breng warmte in die harten, die bevroren zijn in onwetendheid en dierlijkheid. Doe ze smelten en ontdooien, opdat zij leven voor eeuwig.

Rege quod est devium. Och zij zijn afgedwaald van den rechten weg, zonder U kunnen ze hem onmogelijk terugvinden en vallen in afgronden, waaruit zij nooit kunnen opstaan. Toon hun den weg, die leidt ten eeuwigen leven.

En geef *ons* het zevental uwer gaven : *Wijsheid, verstand, raad, sterkte, wetenschap, godsvrucht* en *vreeze des Heeren,* opdat wij in staat zijn anderen te helpen en mede te werken tot het groote werk, dat Gij van eeuwigheid begonnen, maar op het Pinksterfeest bekroond en voltooid hebt ! C. J. Z., Pr.

INFORMATIE-BUREAU.

Op den Missie-kalender van een onzer Missiehuizen worden onder den titel

MIS-STICHTINGEN

de volgende Missen toegezegd aan de weldoeners van de Missie-Congregatie:

1°. Vier Missen per week *ten eeuwigen dage* voor hen die *60 gulden* geven.

2°. Een Mis op den 1sten Vrijdag van iedere maand *ten eeuwigen dage*, voor hen die *5 gulden* geven.

3°. Een Mis per week *tot 1 Jan. 1925* voor hen die *10 gulden* geven.

4°. Twee Missen per week *tot 1 Jan. 1929* voor hen die *15 gulden* geven.

Wat dunkt U daarvan ?

Antwoord. Dat dit een misbruik is in zake missieactie, waartegen de dioc. Missie-Comité's moeten optreden. Wij schrijven hier voor de leden van den Priester-Missiebond, voor priesters dus, van welke wij moeten veronderstellen dat zij met de kerkelijke voorschriften en de theologie op de hoogte zijn. Wij achten het daarom *overbodig* ons antwoord verder te motiveeren.

RESCRIPTEN VAN DE CONGREGATIE DER RITEN

van 22 Maart 1922, uitgevaardigd bij gelegenheid van het derde eeuwfeest van de Congregatio de Propaganda Fide.

1°. Z. H. Paus Pius XI staat toe dat in de litanie van alle heiligen na de bede *Ut cuncto populo christiano* gevoegd worde de bede : *Ut omnes errantes ad unitatem Ecclesiae revocare, et infideles universos ad Evangelii lumen perducere digneris : Te rogamus, audi nos.*

2°. Dat door de bisschoppen eenige dagen kunnen worden vastgesteld waarop iedere priester *ééns per jaar* de votiefmis *de Propagatione Fidei* kan celebreeren. Die dagen mogen niet zijn een festum *duplex I* of *II classis*, een Dominica major, een dag van een octaaf I of II ordinis, ook geen geprivilegieerde ferie of vigilie. Die Mis wordt gecelebreerd met *Gloria* en *Credo*.

BOEKBESPREKING.

HET ONTWAKEN VAN EEN WERELDDEEL, *door Father Thd. W. Lefeber, pr. miss. van Mill-Hill*, met een inleiding door P. H. Raymakers, Oud-Missionaris van China en der Philippijnen. Uitgave St. Josephs-Missiehuis, Roosendaal (N.-Br.) en St. Josephs-Studiehuis, Tilburg, prijs 30 ct.

Wat Rev. Father ons hier biedt, is niet alleen de lezing, maar de bestudeering waard. Een werelddeel dat ontwaakt ! Waartoe ?

Dat ligt in de toekomst verborgen. Moge het zijn een ontwaken tot de Christelijke beschaving. Wij, die de weldaad der christelijke beschaving al zoo lang genieten, wij mogen daarbij geen lijdelijke toeschouwers zijn, maar moeten èn door gebed èn door offers doen al wat wij kunnen, opdat het ontwakende werelddeel zich afwende van heidendom en ongeloof, om zich te werpen in de armen der Kath. Kerk, de draagster en bewaarster der eenig ware beschaving. Onze belangstelling daarvoor te wekken, is het doel van P. Lefeber. Na lezing kan slechts één uitroep de onze zijn : „Welke ontzettende belangen staan er op het spel!" en maar een besluit : „Ter hulp, vóór het te laat is ! God wil het !" C. J. Z., Pr.

VERSLAG VAN DEN EERSTEN STUDENTEN-CURSUS, belegd door de Unie van R. K. Studenten-Vereenigingen 25 en 26 Aug. 1920. — Drukkerij van het Missiehuis te Steil.

Een goede gedachte, de voordrachten te Steil gehouden in brochurevorm te vereenigen. Zoo blijft het goede, daar gegeven, bewaard. *Verba volant, Scripta manent* zegden de ouden en hun wijsheid is ons ook nuttig. Ook zij, die door omstandigheden verhinderd waren tegenwoordig te zijn, kunnen nu van het uitstekende werk, te Steil verricht, profiteeren en het in zich opnemen, tot voordeel van hen zelven en tot voordeel ook van het verheven werk der Missiën. Moge dit met zeer velen het geval zijn ! C. J. Z., Pr.

„ZEITSCHRIFT FÜR MISSIONSWISSENSCHAFT".
11 Jahrg., 3 Heft, 1921.

1. Duidelijk is hier behandeld het ontstaan van de Missiehiërarchie in het, vooral voor ons, Hollanders, interessante artikel : „Holland, die Wiege der Missionshierarchie". Tevens hierbij een overzicht van de rechten, die de Vikaris nu in de Missie bezit.

II. Een artikel : „Das Röm. Propaganda-Archiv"; door Prof. Schmidlin. Het historisch onderzoek der Missie (in handen van dit Archief), waar het betreft Geschiedenis en Propaganda, gaat steeds vooruit en is door toedoen van onzen Kard. van Rossum ook voor buitenlanders toegankelijk.

III. Verder een overzichtelijke uiteenzetting van het werk van verscheidene Staten voor historisch Missieonderzoek.

„DIE KATHOLISCHEN MISSIONEN". 50 Jahrg., 1 Heft.

I. Een interessant artikel over de „Negerkirche auf den grossen Antillen", verdient aller aandacht en geeft een blik in het karakter van dit volk.

II. Dr. A. Väth S.J., behandelt het werk van den Leekenapostel Jos. Lopahong in Shanghai, en vooral diens stichting „Josephsheim". Wat een leek door energie en missieijver vermag !

„DIE EVANG. MISSIONEN". Sept. 1921.

Hoofdartikel : „Unter den Buddhisten in China". Pastor Berlin verhaalt de eigenaardige boeddh. toestanden en de eerste bekeeringen tot het Christendom. Nog een groot arbeidsveld voor de katholieke missie.

Verder een artikel over het 150-jarig bestaan van het Missiewerk in Labrador, helaas met weinig resultaat. De Eskimo's sterven uit en deze Missiestatie zal wel verdwijnen.

„MISSIONSBLUMEN". Deutsches Lesebuch für die höchsten Klassen der Mittelschule und andere höhere Lehranstalten, zusammengestellt und mit Erläuterungen versehen von J. B. van Dongen, Lehrer an einer kath. Mittelschule zu Breda. 140 S. Malmberg.

Door de uitgave van het hier aangekondigde Lesebuch heeft de samensteller een verdienstelijk werk verricht. Want behalve dat hij hierdoor helpt voorzien in het tekort aan katholieke Duitsche leesboeken bij ons, is het eene gelukkige gedachte geweest, — in dezen tijd vooral, nu de ijver voor het missiewerk overal toeneemt — de stof te gaan zoeken in de geschiedenis der missie onder de heidenen en zoo de missiën dienstbaar te maken aan het onderwijs. Behalve het Duitsch dat de jeugdige lezers er leeren kunnen, behalve de ontwikkeling, die zij er kunnen opdoen, zullen zij bij het beschouwen van het kinderlijk eenvoudig geloof der bekeerde heidenen, bij het lezen, hoe die Christenen een heldhaftige standvastigheid toonen kunnen, zooals o.a. de H.H. Martelaren van Oeganda, zelf tot dien eenvoud aangespoord worden en zelf gesterkt worden, om het H. Geloof trouw te blijven. Zij zullen er liefde putten jegens hen, die uitgingen en uitgaan, om de heidenen te bekeeren en hun werk leeren begrijpen en hoogachten. Zoo is dit Lesebuch een echt stuk missie-actie en zal het zeker middellijk er toe bijdragen, dat de Koning aller volken, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was, en aan Wien de samensteller zijn Lesebuch toewijdde, verder en verder worde gekend en gediend.

Zoo verdienen deze „Missionsblumen" als Lesebuch warme aanbeveling.

INHOUD DER BIJLAGEN
VAN DEN DERDEN JAARGANG

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Aprilis 1922.